

قاموس

جغرافیائی

افغانستان

جلد سوم

قاموس

جغرافیائی

افغانستان

جلد سوم

از نشرات

انجمن

آریانا و دائرة المعارف

مستقیم: محمد حکیم ناهض

(۵۰۰) جلد

۱۳۳۸

تعداد طبع

میزان

دیوهنی مطبعه

مقدمه

انجمن دائرة المعارف افتخار دارد از اینکه به طبع و تدوین دوباره جلد سوم قاموس جغرافیائی افغانستان که حاوی (۴۹۴) صفحه و (۲۸۲۹) عناوین است موفق گردید .
خوانندگان محترم مسبوق خواهند بود که انجمن دائرة المعارف برای اینکه وقتاً فوقتاً از مورطباء-تی دائرة المعارف و قاموس جغرافیائی افغانستان خوبتر رسیدگی کرده بتوانند در یکی از اطاقهای منزل دوم مطبعه دولتی رهایش داشت متأسفانه به اثر حریق مد هشیکه بتاريخ ۲۶ قوس ۱۳۳۷ د مطبعه دولتی بوقوع پیوست تمام مضامین دائرة المعارف و مفردات قاموس جغرافیائی افغانستان که از بدو تاسیس این انجمن از طرف دانشمندان و ارباب علم و معرفت تهیه و نگارش یافته بود بشمول دفتر ، فرنچرو جلد سوم قاموس جغرافیائی افغانستان که تازه از طبع برآمده بود اما از مطبعه خارج نشده بود طعمه حریق گردید .

چون موضوع این ضایعات و خسارات را طوبی راپور حضور جلالتآب وزیر صاحب معارف عرض نمود یم جلالتماهی شان نظر به علایق و توجه خاصه که به این انجمن دارد بعد از تأثر زیاد موضوع مذکور را فوراً بمجلس وزارت معارف محول نمود . بتاريخ ۲ جدی ۱۳۳۷ مجلس تحت ریاست شان دائر گردید ، بعد از تبادل افکار و نظریات مفیده قرا رآتی تصویب و فیصله بعمل آمد :
(چون انجمن دائرة المعارف یک انجمن علمی ، ثقافتی و فرهنگی بوده کما فی السابق بوظائف خود ادامه دهند اما اختصار مضامین بی ارزش را مد نظر داشته باشد ، تا از یک طرف پول حق الزحمه بی مورد بمصرف نگردیده و از جانب دیگر انجام و اختتام آن وقت کمتر ادر برگیرد ؛ با آنهم مضامین محلی مربوط افغانستان طور عموم و مفصلتر گرفته شود)

پس به اساس تصویب تاریخی فوق انجمن دائرة المعارف بکمال جدوجهد بکار خود آغاز نموده تقریباً در مدت یکماه از ماخذ غربی و شرقی یعنی از دائرة المعارفهای بریتانیکا ، امریکانا ، لاروس و دائرة المعارفهای عربی و ترکی آرتیکل های مهم و ضروری را اتخاذ نموده بعد از تردیف لست مضامین مذکور ، مفردات را جهت ترجمه و تتبع به فضلاء و دانشمندان کشور ارسال نمود .
وقتیکه مضامین یکجلد هزار صفحه ای دائرة المعارف از طرف متبیین تهیه گردید به طبع و تدوین جلد چهارم دائرة المعارف آغاز و ضمناً موفق شد که جلد سوم قاموس جغرافیائی افغانستان را نیز دوباره طبع نموده اینک بدسترس خوانندگان گرامی میگردد ، خواهشمندیم که اگر کدام سهو و لغزش بنظرشان بر خورد نماید لطفاً آگاهی دهند تا در جلد چهارم قاموس جغرافیائی افغانستان صورت صحیح آن نشر و طبع گردد ، چه بعد از طبع و تدوین جلد چهارم همکاری شان دوباره اصلاح نواقص سودی نمی بخشد زیرا با طبع و نشر جلد چهارم شاید کار قاموس جغرافیائی افغانستان انجام یابد .

در خاتمه از همکاری سبأ غلو عبد اللہی «منصوری» عضو دائرة المعارف و محمد حکیم «ناقص» مهمتم قاموس جغرافیائی افغانستان و عضو دائرة المعارف که یک جوان لایق و فعال میباشد از صمیم قلب تشکر میکنم و هم چنین از ریاست محترم کار توگرا فی خصوصاً از سبأ غلو دوست محمد «حیات» مامور کار توگرافی و گل محمد جگر ن خریطه ریاست مذکور که در حصه تعیین ابعاد طول البلد و عرض البلد قراء و قصبات ، حکومت و علاقه دار یهای مربوط افغانستان که به این ریاست همکاری نموده اظهار شکران و امتنان مینمائیم و آرزو مند همکاری مزید شان میباشیم .

سردار محمد «منگل» کفیل ریاست آریانا دائرة المعارف

(ش)

- شاپ دوک : قریه ٹیست بفاصلہ ۳۸ کیلو متر در شمال قلعه کف در علاقہ حکومت درجہ ۲ دروازہ مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ بین ۷۰ درجہ ۳۲ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۸ درجہ ۱۷ دقیقہ ۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاپوشک : شیلہ ٹیست بفاصلہ ۱۲ کیلو متر در شمال شرق تیوارہ در علاقہ حکومت کلان غورات مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۴ درجہ ۳۱ دقیقہ ۵۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۳ دقیقہ ۱۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاپولان : تپہ ٹیست در جنوب شرق قریہ جلدک در علاقہ حکومت درجہ ۴ ترنک و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندہار کہ بین ۶۶ درجہ ۵۶ دقیقہ ۵۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۳ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاپلیختوی : نہریست بفاصلہ ۲۶،۵ کیلو متر در جنوب در مندی در علاقہ سلیمان خیل مربوط حکومت کلان دستواز متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۵۹ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۱ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاپی خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۳ کیلو متر در جنوب غرب قریہ خدرخیل در علاقہ واہ خواہ مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۹ دقیقہ ۵۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۷ دقیقہ ۳۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاپتا جک : قریہ ٹیست بفاصلہ ۷ کیلو متر در جنوب قلعت السراج متصل سرکیکہ بطرف جلال آباد میرود مربوط ولایت ننگرہار کہ بین ۷۰ درجہ ۱۳ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۶ دقیقہ ۱۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاپتر : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۰ کیلو متر بہ طرف جنوب غرب بتخاک مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۱۴ دقیقہ ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۷ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاپتو : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۵،۵ کیلو متر در شرق قریہ سرما قول متصل سرکیکہ بطرف قریہ خواہ میرود مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل کہ بین ۶۶ درجہ ۵۷ دقیقہ ۳۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۶ دقیقہ ۵۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاپتوت : قرہ ٹیست بین تنگی سیدان گلباغ و لندرقریہ مذکور از دریای کابل آبپاری میشود این قریہ باغہای فواکہ مختلف از قبیل توت ، زردآلو ، سیب وغیرہ دارد .
- شاپتوتو : قلعه ٹیست بفاصلہ ۱۴ کیلو متر در شرق علی خیل در علاقہ جاجی مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۵۱ دقیقہ ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۶ دقیقہ ۱۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- شاتوری : قریه ٹیست بفاصلہ ۲۶ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریہ پیر محمد خان درحوزہ حکومت درجہ ۴
نجراب مربوط حکومت اعلیٰ پروان کہ بین ۶۹ درجہ ۴۱ دقیقه ۴۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴
درجہ ۳۶ دقیقه ۵۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- شاتوری : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵، ۸ کیلومتر در جنوب قریہ وازہ در علاقہ حکومت کسلان خوست مربوط
ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۱۳ دقیقه ۱۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۴۸ ثانیہ
عرض البلد شمالی واقع است.
- شاتوری : قریہ ٹیست بفاصلہ ۷، ۵ کیلومتر در شمال غرب قریہ زرغون شہر در علاقہ حکومت کسلان کتواز
مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۲۰ دقیقه ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۲ دقیقه
۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- شاخ برنتی : ٹوہیست بطرف جنوب غرب بتخلک بہا ارتفاع تخمین ۲۷۴۰ متر مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ
۱۲ دقیقه ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۵ دقیقه ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
در بین این کوه ویک سلسلہ کوه بچہ ہائیکہ در سمت جنوب قریہ ہای شینہ، کمری، حسین خیل
قلعہ حسن خان وغیرہ واقع و غربا شرقا امتداد یافتہ و قرا عمد کورر ازوادی خورد کابل جدامیکند
یک درہ وجود دارد کہ سر ک قدیم کابل و جلال آباد از بین آن میگذشت درانجام غربی این درہ
کہ سلسلہ برنتی ختم میشود بین ہر دورشتہ کوه بند آبی در زمان حکومت اعلیٰ حضرت امان اللہ خان تعمیر گردیدہ
و بنام «بندغازی» موسوم است، قلعہ کوه برنتی یا شاخ برنتی برین بندھا کم میباشند کوه شاخ برنتی از کابل
تخمین (۱۹) کیلومتر مسافہ دارد.
- شاخ چلہ : موضعیت بفاصلہ ۱۱، ۵ کیلومتر در شمال شہر قند ہار مربوط ولایت قند ہا، کہ بین ۶۵ درجہ
۴۱ دقیقه ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۱ دقیقه ۱۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- شاخ درسواری : شیلہ ٹیست بفاصلہ ۸ کیلومتر در شمال شرق بزی گنبد در علاقہ واکان مربوط حکومت اعلیٰ
بلخشان کہ بین ۷۴ درجہ ۴۳ دقیقه ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۲۳ دقیقه ۸ ثانیہ عرض البلد
شمالی واقع است.
- شادال : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۱، ۵ کیلومتر در جنوب غرب متون در علاقہ حکومت کسلان خوست مربوط
ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۴۸ دقیقه ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۹ دقیقه ۲ ثانیہ
عرض البلد شمالی واقع است.
- شادالام : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵، ۵ کیلومتر در شرق چوکی در علاقہ کنر مربوط ولایت ننگر ہار کہ بین
۷۰ درجہ ۵۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۱ دقیقه ۲۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- شادک : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶، ۵ کیلومتر در غرب خدر خیل در علاقہ، ازہ خواہ مربوط حکومت کسلان
کتواز متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۹ دقیقه ۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ
۹ دقیقه ۱۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- شادہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۳ کیلومتر در شمال مشرق مرکز غوریان مربوط ولایت ہرات کہ بین
۶۱ درجہ ۳۹ دقیقه ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۴ دقیقه ۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.

شادی

: قریه ٹیسٹ بفاصلہ ۱۸ کیلومتر در شمال مشرق قریہ اسد در علاقہ حکومت درجہ ۳۴ خاکریز مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجہ ۳۴ دقیقہ ۲۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۹ دقیقہ ۴۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شادی

: قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۱۲،۵ کیلومتر در شمال شرق مرکز ہرات کہ بین ۶۲ درجہ ۱۸ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۳ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شادی

: قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۶۸ کیلومتر در جنوب شرق قریہ جلدک در علاقہ حکومت درجہ ۴ ترنسک و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۴۸ دقیقہ ۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۹ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شادیان

: قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب مرکز ولایت مزار شریف در حوزہ علاقہ داری درجہ ۳ چارگسند (کنت) متعلق حکومت درجہ ۲ نہر شاہی مربوط ولایت مزار شریف کہ بین ۶۷ درجہ ۱۲ دقیقہ ۲۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۳۱ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شادیان

: قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۱۶ کیلومتر در جنوب شرق شہر ہرات مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۲ درجہ ۱۹ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۷ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شادیان دشت

: دشتی است در جنوب مرکز ولایت مزار شریف در علاقہ حکومت درجہ ۲ نہر شاہی کہ بین ۶۷ درجہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۳۶ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شادی دروازک

: شیلہ ٹیسٹ بفاصلہ ۱۴ کیلومتر در جنوب شرق روئی تگاب کہ آب آن بہ تگاب علیا میریزد در علاقہ بکوا و خاشرود مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہ بین ۶۴ درجہ ۲۳ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۶ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شادی قلعه

: قلعه ٹیسٹ بفاصلہ ۵،۵ کیلومتر در شمال شرق قلات غلزاری متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۷ درجہ ۲۱ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۶ دقیقہ عرض البلد شمالی واقع است .

شارت بازو

: کوتلی است بفاصلہ ۳۳،۵ کیلومتر در شمال شرق قریہ خدرخیل در علاقہ سلیمان خیل مربوط حکومت کلان کہ تواز متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۳۴ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۱ دقیقہ ۱۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شارسول

: قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۱۵ کیلومتر در جنوب غرب گرشک متصل سرکیکہ بطرف چخان سور میرود در علاقہ نہر سراج مربوط حکومت اعلیٰ گرشک کہ بین ۶۴ درجہ ۲۶ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۵ دقیقہ ۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شارکمری

: قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۲۰ کیلومتر بطرف غرب تیزین در علاقہ حکومت، درجہ ۳ حصا رک غلزاری مربوط ولایت ننگر ہار کہ بین ۶۹ درجہ ۲۶ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۱ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شارن درہ

: درہ ٹیسٹ بفاصلہ ۸ کیلومتر در جنوب شرق قریہ وازہ در علاقہ جدران مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۳۱ دقیقہ ۴۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۰ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- شاس خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸۰ کیلومتر در شمال شرق ده بالادر علاقہ حکومت درجہ ۲ رودات متعلق حکومت کلان شینوار مربوط ولایت ننگر ہار کہہ بین ۷۰ درجہ ۳۵ دقیقہ ۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۸ دقیقہ ۲۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شا شا کار : در یا ٹیست بفاصلہ ۷۱ کیلومتر در شمال غرب شہر ہرات در علاقہ حکومتی درجہ اول انجیل مربوط ولایت ہرات کہہ بین ۶۱ درجہ ۴۹ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۲ دقیقہ ۳۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شا شان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۰ کیلومتر در جنوب قریہ خواجہ غار در علاقہ حکومت درجہ ۳ نہر بن متعلق حکومت کلان پلخمیری مربوط ولایت قطن کہہ بین ۶۹ درجہ ۲۱ دقیقہ ۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۴۷ دقیقہ ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شا غاف : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۱ کیلومتر در جنوب موسی قلعہ مربوط حکومت اعلیٰ گرشک کہہ بین ۶۴ درجہ ۳۷ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۵ دقیقہ ۴۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاغلا بابہ : کرہیست در جنوب شرق پرچمان در علاقہ گلستان متعلق حکومت درجہ ۲ بکوا مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہہ بین ۶۴ درجہ ۱۵ دقیقہ ۵۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۶ دقیقہ ۳۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شافلان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵۹ کیلومتر در جنوب شرق شہر ہرات کہہ بین ۶۲ درجہ ۴۱ دقیقہ ۲۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۴ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شافی قلعہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۹ کیلومتر در جنوب شرق مرکز پغمان مربوط ولایت کابل کہہ بین ۶۸ درجہ ۵۹ دقیقہ ۵۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۲ دقیقہ ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاکت : نہر یست بفاصلہ ۳۸ کیلومتر در شمال قریہ در بند در علاقہ مہمند درہ متعلق حکومت کلان شینوار مربوط ولایت ننگر ہار کہہ بین ۷۱ درجہ ۴ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۵ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاکن : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵۰ کیلومتر در جنوب شرق ارگون مربوط ولایت پکتیا کہہ بین ۶۹ درجہ ۱۲ دقیقہ ۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۸ دقیقہ ۵۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاگی تنگی : تنگی ٹیست بفاصلہ ۲۴ کیلومتر بطرف غرب تیزین مربوط ولایت ننگر ہار کہہ بین ۶۹ درجہ ۲۸ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۰ دقیقہ ۵۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شالا رگوشہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۹ کیلومتر در شمال غرب غزنی مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہہ بین ۶۸ درجہ ۹ دقیقہ ۴۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۴۲ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شالیز : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۷ کیلومتر در شمال ابراہیم زئی مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہہ بین ۶۸ درجہ ۲۷ دقیقہ ۵۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۸ دقیقہ ۳۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شام چاہ ریگ : موضع یست بفاصلہ ۸۸ کیلومتر در جنوب غرب جوین مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہہ بین ۶۰ درجہ ۵۲ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۸ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- شاملان : قریه ئیست بفاصله ۱۳۰۵ کیلومتر در جنوب غرب معین قلعه در علاقه پشت رودوزمین د اور متصل سرکیکه بطرف سید گلشاه میرود. مربوط حکومت اعلی گ. شک که بین ۶۴ درجه ۸ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شامنگی : قریه ئیست بفاصله ۴ کیلو متر در جنوب شرق قلعه السراج در علاقه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۱۳ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شامو : قریه ئیست بفاصله ۴۱۶۵ کیلو متر در جنوب غرب سینا و ری در علاقه نورستان متعلق حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۰ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- شامول : قریه ئیست بفاصله ۱۶۰۵ کیلو متر در شمال غرب چغه سرای متصل دره پیچ مربوط حکومت کلان کنرهار متعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۱ درجه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۵ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شان گل : قریه ئیست بفاصله ۱۲ کیلو متر در شمال شهر جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۳ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شانوی : قریه ئیست بفاصله ۲۳۰۵ کیلو متر در جنوب شرق حصارک در علاقه حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۴ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شانه : قریه ئیست بفاصله ۲۱۰۵ کیلو متر در جنوب مرکز جرم در علاقه حکومتی درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۷ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شانه باغ علی : کوتلیست بفاصله ۶۶ کیلو متر در جنوب غرب مرکز قند ز مربوط ولایت قیطن که بین ۶۸ درجه ۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۵ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاواز : قریه ئیست بفاصله ۲۴ کیلو متر در جنوب شرق قریه حصا رک در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۶ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۳ درجه ۴۷ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاوانه ناری : کوتلیست بفاصله ۱۲۰۵ کیلو متر در جنوب غرب سردار کسلی در علاقه حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاوَن کانری : دره ئیست بفاصله ۱۷۰۵ کیلو متر در شمال شرقی کنر مربوط حکومت کلان کنرهای ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۵۹ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- شاوون كانرى : قريه ئىست بفاصله ١٠٠٥ كىلومتر در شمال شرق مركزى مربوط حكو متكلان كنرها متعلق ولايت ننگرهار كه بين ٧٠ درجه ٥٧ دقيقه ١٤ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٤ درجه ٤٠ دقيقه ٥٤ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه آباد : قريه ئىست بفاصله ٤٧ كىلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولايت هرات كه بين ٦٢ درجه ٤١ دقيقه ٥١ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٤ درجه ١٦ دقيقه ٤٢ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه احمد : قريه ئىست بفاصله ٣٠ كىلومتر در جنوب غرب قريه چهل خانه در علاقه حكومت درجه ٤٤ دهله مربوط ولايت قندهار كه بين ٦٦ درجه ٤ دقيقه ٢ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٢ درجه ٢ دقيقه ٣ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه اسمعيل : موضعيست بفاصله ١٢ كىلومتر در شمال شرق گلاب ناور در علاقه حكومت درجه اول گرمسير مربوط حكومت اعلى گرشك كه بين ٦٤ درجه ٢٣ دقيقه ٢٢ ثانيه طول البلد شرقى و ٢٩ درجه ٤٢ دقيقه ٤٥ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه انجير : قريه ئىست بفاصله ٣٧ كىلومتری بوبنه قره (شر اگر ٥) مربوط حكومت كلان بلخ متعلق ولايت مزار شريف كه بين ٦٧ درجه ١٢ دقيقه ١٣ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٦ درجه ٢٠ دقيقه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه باز : قريه ئىست بفاصله ٢٩ كىلومتر در شمال شرق خدرخيل در علاقه سليمان خيل مربوط حكو متكلان كنوا: متعلق حكومت اعلى غزنى كه بين ٦٨ درجه ٣٦ دقيقه ٢٩ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٢ درجه ١٤ دقيقه ١٥ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه باز خان : قريه ئىست بفاصله ٢٧ كىلومتر در جنوب غرب جلدك در علاقه حكومت درجه ٤ ترنك و جلدك مربوط حكومت كلان قلات متعلق ولايت قندهار كه بين ٦٦ درجه ٢٧ دقيقه ٤٨ ثانيه طول البلد شرقى و ٣١ درجه ٥٠ دقيقه ٥٨ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه بازكلى : قريه ئىست بفاصله ٢٣٠٥ كىلومتر در شمال مشرق غفور كلى در علاقه سپين بولدك مربوط ولايت قندهار كه بين ٦٦ درجه ٢٣ دقيقه ١٢ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٠ درجه ٥٥ دقيقه ٥٦ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه بازى : قريه ئىست بفاصله ٢٨ كىلومتر در غرب چمكنى مربوط حكومت درجه ٣ چمكنى متعلق ولايت پكتيا كه بين ٦٩ درجه ٣١ دقيقه ٢٩ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٣ درجه ٤٦ دقيقه ٤٨ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه باش : قريه ئىست بفاصله ٢٤٠٥ كىلومتر در شمال مركز غوريان متصل سرك كه بطرف هرات ميرود مربوط ولايت هرات كه بين ٦١ درجه ٢٢ دقيقه ١٩ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٤ درجه ٢٩ دقيقه ٥٥ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- شاه باش خان تركى : كوهيست در شمال قلعه حميد خان بار تفاع تخمين (١١٥٧) متر در علاقه شورابك مربوط ولايت قندهار كه بين ٦٦ درجه ٢ دقيقه ٢٤ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٠ درجه ١٩ دقيقه ١٢ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

- شاه باشک : قریه ئیست بفاصله ۸۳ کیلو متر در شمال شرق قریه علی مردان در علاقه صدمردا مربوط حکومت
اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۲۹ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۱ دقیقه ۴۹ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه بان : قریه ئیست بفاصله ۱۴،۵ کیلو متر در جنوب غرب مرکز قلات غلزاری مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶
درجه ۴۷ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه بای : موضعیت بفاصله ۲۸ کیلو متر بطرف جنوب غرب کابل در علاقه چهار آسیا مربوط حکومت
درجه ۲ چهاردهی متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰
دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه برهان : قریه ئیست بفاصله یک کیلو متر در جنوب بهسود خاص مربوط حکومت درجه ۲ سرخ رود متعلق
ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۴۷
ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه بندی : قریه ئیست بفاصله ۴۵،۵ کیلو متر در جنوب غرب قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی
که بین ۶۷ درجه ۲۲ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است.
- شاه بید : کوتلی است بفاصله ۴۸،۵ کیلو متر در جنوب غرب جلدک در علاقه حکومت درجه ۴ ترنک و جلدک
مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۲۶ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی
و ۳۱ درجه ۴۳ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه بید : دریائست در جنوب شهر هرات در علاقه حکومت درجه ۳ گزره که بدریای سفید بلسک میریزد مربوط
ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۱۳ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۹ دقیقه ۳۸ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه پری : قریه ئیست بفاصله تقریباً یک کیلو متر بطرف جنوب قریه غاز در علاقه منجان مربوط حکومت اعلی
بلخشان که بین ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۸ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض
البلد شمالی واقع است.
- شاه پسند : قریه ئیست بفاصله ۲۱ کیلو متر در شمال شرق سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه
۲۷ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۹ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه پسند : قریه ئیست بفاصله ۷۱ کیلو متر در غرب قلعه جلدک در علاقه ترنک و جلدک مربوط حکومت کلان قلات
متعلق ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۲ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۲۲ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه توت : قریه ئیست بفاصله ۳۷،۵ کیلو متر در شمال شرق بل چراغ در علاقه درزاب و گزریوان مربوط حکومت
اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۳۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۹ دقیقه ۲۲ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه توت : قریه ئیست بفاصله ۲۲ کیلو متر در جنوب غرب قلعه بنودر علاقه حکومت درجه ۴ اندراب مربوط

- حکومتکلان پلخمیری ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۱ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمال واقع است .
- شاه جان : قریه نیست بفاصله ۲۵ کیلومتر در جنوب شرق خیرآباد در علاقه حکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲۰ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۲ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه جوی : علاقه داربست درجه اول مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که بین تخمین ۶۷ درجه ۱۳ و ۳۶ دقیقه ۳ و ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۵ و ۳۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . مردم آن بعضا سوداگری میکنند ، این جا بادام بکثرت وجود دارد و حاصل خوب میدهد درخت بیدهم پیدا میشود . شاه جوی از متر تخمینا بفاصله ۳۳ کیلومتر واقع و سرک کابل قندهار از بین گذشته است از جنوب زراعتی تنها گندم و جو زرع میشود از حیوانات فقط اشتر و قاطر را به غرض باربری داری تربیه میکنند .
- شاه جوی : موضعیت بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب غرب کسته غورد در علاقه بهسود مربوط حکومتکلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۷ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه حسینی : کوهیست در جنوب قریه زاوه در علاقه حکومت درجه اول خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار بار ارتفاع تخمین (۴۳۸۰) متر که بین ۷۰ درجه ۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه خیل : قریه نیست بفاصله ۱۱ ، ۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه جانی خیل در حکومت کلان که تواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۱۹ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۵ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه خیل : قریه نیست بفاصله ۳۸ ، ۵ کیلومتر بطرف جنوب ارگون مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۱۵ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۱ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه دره : قریه نیست بفاصله ۱۸ ، ۵ کیلومتر در شمال قریه چاه آب در علاقه ینگى قلعه مربوط حکومتکلان تالقان متعلق ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه دوست : موضعیت بفاصله ۶ ، ۵ کیلومتر در غرب قلعه کسج در علاقه نادعلی مربوط حکومت کلان چخانسور متعلق حکومت اعلی فرا که بین ۶۱ درجه ۴۹ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه دوست ناور : دندآببست بفاصله ۲۴ کیلومتر در شرق قریه خرمنک در علاقه گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۴۱ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاهسواران (زیارت) : قریه ئیست بفاصله ۴۷ کیلومتر در جنوب شرق قلعه چهار برجک در علاقه حکومت کلان چخانسور مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۲ درجه ۲۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۸ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاه سید محمد : قریه ئیست بفاصله ۲۰۵ کیلومتر در شمال قریه خوگیانی در علاقه کشکنخود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۲ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۳۱ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاه شهید : قریه ئیست بفاصله ۳ کیلومتر در شمال قریه گرم آب در علاقه حکومت درجه ۴ اجرستان متعلق حکومت کلان ارزگان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۲۸ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۲ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاه شهید : ناحیه ئیست در حوزه بلدیہ ولایت کابل که در سمت جنوب شرق شهر به فاصله تخمین ۲ کیلومتر واقع است این ناحیه باسم زیارتی تسمیه شده که به همین نام در آنجا واقع و زیارتگاه مردم میباشد محله شاه شهید از سمت شرق به تپه سیاسنگ از طرف غرب به سړک عمومی کابل و ولایت جنوبی و از جانب شمال به چمن حضوری و دروازه لاهوری و از سمت جنوبی به قریه قلعه چچ محدود می باشد این محله در همین چند سال اخیر آباد گردیده است سړک کابل و جلال آباد از بین آن میگذرد .

شاد غار : کوهیست در جنوب غرب قلعه غلام حیدر بار تفاع تخمین ۲۴۲۸ متر در علاقه وورمه می مربوط حکومت درجه ۳ وازه در حوزه حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۸ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۶ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاه غازی : قریه ئیست بفاصله ۴۰۵ کیلومتر در شمال قریه خوگیانی متصل سرکیکه بطرف غورک می رود در علاقه حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۹ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاه غاسی : قریه ئیست بفاصله ۴۷ کیلومتر در جنوب غرب شهر کابل مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاه فولاد : قریه ئیست بفاصله ۶۰۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلیٰ میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۰ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاه کابل : قریه ئیست بفاصله ۴۸ کیلومتر در جنوب غرب مرکز ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاه کاریز : موضعیت بفاصله ۱۴۰۵ کیلومتر در شمال غرب سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۹ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۷ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاه کرم : موضعیت بفاصله ۶۸۰۵ کیلومتر در جنوب غرب پروش در ریگستان در علاقه حکومت درجه ۴

- شورابک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۷ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۹ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه کوت : قریه نیست بفاصله ۳۲،۵ کیلومتر در جنوب شرق سنگر در علاقه حکومت درجه اول کامه مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۵۷ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه کوه : کوهیست در غرب قلعه چیرس در علاقه چخچران مربوط حکومت کلان غورات متعلق ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۲۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۴ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه گل خیل : موضع است بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در غرب قریه زرغون شهر در علاقه حکومت کلان کنوار مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۱۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۹ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه گلی : قریه نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در شمال شرق مرکز چاریکار مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۱۳ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شامار : کوهیست در شرق خلم مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۸ درجه ۵ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه محمد : قریه نیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه پروش در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۹ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۸ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه محمد : قریه نیست بفاصله ۷۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه جلدک در علاقه ترنگ و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۳۶ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۱ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه مرد : قریه نیست بفاصله ۲۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه سیف الله در علاقه سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۷ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۵ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه مردان : کوهیست در شمال قریه مقر به ارتفاع تخمین ۲۶۹۷ متر در علاقه دهله مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۳ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه مرد قلعه : قلعه نیست بفاصله ۲،۵ کیلومتر در جنوب شهر جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شاه مروال : قریه نیست بفاصله ۱۴،۲۹ کیلومتر در جنوب قلعه چخا نسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۳ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- شاه مزار :** قریہ ٹیست بقا صلاہ ۷،۵ کیلومتر در جنوب برکی را جان در علاقہ حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۸ درجہ ۵۶ دقیقہ ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۲ دقیقہ ۴۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه مشہد :** قریہ ٹیست بقا صلاہ ۵ کیلومتر در غرب قلعہ نیاز خان در علاقہ حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۳ درجہ ۵۷ دقیقہ ۵۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه مقصود :** کوہیست در جنوب غرب زیارت شاه مقصود در علاقہ حکومت درجہ ۳ خاکریز مربوط ولایت قندہار کہ بین ۶۵ درجہ ۸ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۸ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شلہ منگل قلعہ :** قریہ ایست تقریباً بقا صلاہ ۱،۵ کیلومتر بطرف شرق حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرہار آب و ہوا ی آن در زمستان معتدل و برای صحت عامہ مفید بودہ و اکثر مردم از حصہ ہای دور دست برای تفریح گاہ می آیند و زمستان را میگزرانند و ہم شکار ماہی در آن رائج است اما تابستان آن گرم میباشد کہ برای صحت چندان مفید نبودہ و قتی کہ اندک ہوا خوب میشود اکثر مردم بمرض ریش و ملاریا گرفتار میشوند . پیشہ مردم بطور عموم زراعت بودہ و در بعضی اوقات تجارت داخلی نیز میکنند زراعت آن عبارت است از گندم بہ اقسام مختلف جو ، جواری ، حناء تمباکو توریک ، برنج لک ، برنج سرخ و سفید ، برنج باریک از قسم دریلونی ، کنری ، بارہ ، پشہدی ، بہسودی ارزن و غیرہ تجارت داخلی آن عبارت از برنج ، تمباکو ، حناء و غیرہ میباشد . در فصل بہار شکار مرغابی نیز رائج است . حیوانیکہ در آن تربیہ میشود عبارت اند از گاو ، گاو میش ، اسب مرکب و غیرہ . حیوانات وحشی عبارت اند از روباہ ، شغال ، ہلنگ ، آہو ، گرگ ، خارپشت خرگوش و غیرہ . دریای مشہور آن عبارت است از دریای الینگار ، پلی روی آن آباد است کہ پل جوگی گفٹہ میشود و در تابستان اکثر حصہ ہای زراعتی آن توسط طغیان آب دریا از بین میرود حتی خود پل نیز صدمہ می بیند کہ دوبارہ ترمیم میگردد .
- شاه میر :** قریہ ٹیست بقا صلاہ ۱۵ کیلومتر در جنوب شرق قریہ خوگیانی در علاقہ کشک نخوند مربوط ولایت قندہار کہ بین ۶۵ درجہ ۹ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۱ دقیقہ ۴۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه نامہ :** قریہ ٹیست بقا صلاہ ۳۳ کیلومتر در جنوب میمنہ مربوط حکومت اعلی میمنہ کہ بین ۶۴ درجہ ۴۵ دقیقہ ۵۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۱۹ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه نور :** قریہ ٹیست بقا صلاہ ۷ کیلومتر در شمال شرق قلعہ السراج در علاقہ حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرہار کہ بین ۷۰ درجہ ۱۴ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۲ دقیقہ ۱۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- شاه ولایت :** شیاہ ٹیست بقا صلاہ ۳۱ کیلومتر در شرق قلعہ زر نی مربوط حکومت اعلی فراہ کہ بین ۶۴ درجہ ۳۲ دقیقہ ۴۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۰ دقیقہ ۵۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

شاه ولایت

کوتلیست بمفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب قلعه زرینی در علاقه بکوا و خاشرود مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاهی

قریه ئیست بمفاصله ۵، ۴ کیلومتر در شمال قلعه نیاززی خیل در علاقه الینگار متعلق حکومت کلا لغمان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است هوای آن در زمستان معتدل بوده برف باری در آن دیده نمی شود مگر در بعضی اوقات هوا زیاد سرد شده کمی برف می بارد و بعد از مدت اندک ذوب میشود . مگر در کوه های آن برف دائمی به نظر میرسد که دریای الیذگار از آن سر چشمه میگیرد تابستان آن معتدل بوده مانند اکثر مربوطات لغمان گرمی شدید ندارد پیشه مردم بطور عموم زراعت بوده پیداوار زراعتی آن عبارت از گندم ، اقسام مختلف جو ، جواری ، مشنگ توربک ارزن ، خربوزه و تربوز می باشد باغ های مشمر و غیر مشمر نیز وجود دارد میوه آن عبارت است از بهی ، که یکی از مشهورترین میوه تیر ماهی لغمان بشمار میرود ، زردالو ، توت و انجیر باغ هایی بصورت مصنوعی یعنی باغرس اشجار بصورت طبیعی از درختان بید ، چنار ، بنجه چنار بلوط ارچه و جاغوزه وجود دارد اهالی به زبان پښتو و فارسی ، نورستانی ، پراشانی تکلم میکنند تعلیم و تعلم از قدیم الایام در آن رائج بوده قبلا در مساجد صورت می گرفت و اکنون مکاتب رسمی تاسیس شده و اطفال تربیه میشوند تجارت آنرا از غلال بلوط ، چوب بلوط ، ارچه ، جلغوزه بهی و غیره تشکیل میدهد ، که در داخل مملکت و بعضا خارج بفروشد میرسد حیوانات اهلی آن عبارت اند از گاو ، گاو میش ، مرکب ، بز ، گوسفند و غیره حیوانات وحشی آنرا گرگ پلنگ ، خرس ، شیر ، روباه ، شغال ، خارشنگ و غیره میباشد آهو بکثرت شکار میشود خصوصا در موضع کله گوش بیش تر صورت میگیرد اقسام طیور نیز وجود داشته و مردم آن را شکار میکنند عبارت است از کبک ، بود نه ، مرغابی ، مرغ صحرایی و کلنگ ، لک لک ، زاغ و زاغچه درین جا شکار ماهی نیز میشود

شاهی

قریه ئیست بمفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال غرب جمرود در علاقه قره باغ مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۷ درجه ۴۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاهی

دریائست بمفاصله ۵، ۳۱ کیلومتر در شمال شرق گلاب ناور در علاقه حکومت درجه اول گرمسیر مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که بین ۶۴ درجه ۳۱ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

شاهی قلعه

قریه ئیست بمفاصله ۵، ۱۱ کیلومتر در جنوب مرکز پغمان متصل دره بیگ توت مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۷ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاهی قلعه

مرکز علاقه داری در ۵ الینگار مربوط حکومت کلان لغمان متعلق ولایت ننگرهار است که بین خط طول البلد ۷۰ درجه و ۱۸ دقیقه مشرقی و عرض البلد ۳۴ درجه و ۴۹ دقیقه شمالی واقع است .

شاهی کوت

: قریه نیست بفاصله ۱۹ کیلو متر در جنوب شهر گر دیز مر بوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۱۱ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۷ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاهین

: قریه نیست بفاصله ۵، ۱۳ کیلو متر در شمال غرب قریه سرما قول در علاقه گرم آب مر بوط حکومت کلان دایزنکی متعلق ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۹ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاهینان

: موضع نیست بفاصله ۲۱ کیلو متر در جنوب غرب اوبه مر بوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۵۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاهی وان

: قریه نیست بفاصله ۳۷ کیلو متر در شمال شرق فراه که بین ۶۲ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شاهی وان ثانی

: قریه نیست بفاصله ۵، ۴۴ کیلو متر در شمال شرق مرکز حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۲۸ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شایسته مری

: موضع نیست بفاصله ۳۵ کیلو متر در جنوب شرق اتمان در علاقه حکومت کسلان کتواز مر بوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۹ درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شهر

: علاقه داری ایست مر بوط حکومت درجه ۲ بامیان متعلق حکومت اعلی پروان مرکز علاقه داری در قریه شمبل میباشد قراءشبر، کالو، جلمش و غندک از مربوطات آن است قریه شبر که عبارت از عراق بلو له جولا، شمبل عادل و اکی، سرشبر، گلچ و غیره می باشد بطرف شرق واقع و حد و آن شرقا بشیخ علی، کوه سنگ، غربا، بعضی حصه دره شکاری و قریه کالو، شمالا کوتل زیرک و بعضی علاقه بهسود، جنوبا قریه جلمش و بعضی حصه دره شکاری واقع بوده طول آن تخمین ۱۷ کیلو متر و عرض آن نیز به همین اندازه می باشد سلسله کوه هائیکه ازین منطقه میگذرد معمولا به دو طرف سرک واقع و مشهور به سنگ نوشته است و سرک عمومی از بالای کوتل شبر گذشته پسرک دره شکاری وصل می شود اراض آن کوهستانی بوده و پستی ها و بلندی های زیادی دارد خاک آن بدرجه اوسط حاصل خیز بوده و در اکثر حصه ها بواسطه کوهستانی بودن غیر حاصل خیز دیده میشود .

زراعت : کشت مندی شان گندم، جو، باقلی، شاخل، شرشم، رشقه، شبدرو غیره میباشد ولی حاصلات آن بطور عموم نهایت قلیل بوده کفایت اهالی را بخوبی کرده نمی توانند، میوه جات آن صرف عبارت از سیب، زرد لوو آنهم بمقدار خیلی قلیل بوده و از اشجار غیر مثمر مانند بید و چنار بکلی دیده نمی شود .

حیوانات و طیور : حیوانات اهلی آن اسب، خر، گاو، بز و گوسفند مرغ خانگی و کبوتر بوده و در کوه های آن آهو، گرگ و روباه زیاد می باشد .

صنائع : صنعت برک، گلیم و جوال بافی در بین مردم رواج داشته اما مقدار آن خیلی قلیل و صادرات

ندارد. تنها اهالی میترا نند احتیاجات خود را مرتفع نمایند و این صنعت عموماً ذریعۀ زنهار انجام یافته و مردان شان صرف دهقانی و غیره مینمایند.

شهر توقول : قولیست بفاصله ۳۵' ۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۲۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۶ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شهرغان : حکومت اعلی و مربوط ولایت مزار شریف است که بین خط ۶۵ و ۶۶ درجه و ۱۳ و ۳۱ دقیقه و ۲۵ و ۲۶ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ۳۶ درجه ۱۶ دقیقه ۸ و ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده و از سطح بحر تقریباً (۳۹۷) متر ارتفاع دارد حدود آن از طرف شمال به (خانقاه) و از طرف شمال شرق به (آقچه) و از سمت شمال غرب به اندخوی از حصص جنوب و بعضاً شرق به (سرپل) ملحق و متصل بوده و مسافت آن از ولایت مزار شریف ۱۳۵ کیلومتر و از حکومت اعلی میمنه ۲۰۳ کیلومتر و از مرکز کابل ۷۵۶ کیلومتر میباشد شهرغان از حکومت عمده و از حیث جمعیت پر نفوس بوده و در ساحه خود شامل حکومت و علاقه داری ها و یکعه قرا و قصبات ذیل است :

الف حکومتی ها .

۱ - حکومت درجه اول آقچه

۲ - حکومت درجه اول سرپل.

۳ - حکومت درجه اول سنگچارک .

۴ - حکومت درجه ۳ قرقین .

ب علاقه داری ها :

۱ - علاقه داری منگجک .

۲ - علاقه داری خانقاه . مربوط حکومت آقچه .

۳ - علاقه داری فیض آباد .

۴ - علاقه داری مردیان .

۵ - علاقه داری کوهستانات مربوط حکومت سرپل .

۶ - علاقه داری درجه ۲ بلخاب مربوط حکومت سنگچارک .

۷ - علاقه داری درجه ۲ خدیاب مربوط حکومت قرقین .

قریه های مشهور آن عبارتست از قوچین ، گسلگون توغی میرشکار علیا ، میرشکار سفلی لب دریای سالمز ، آلتی خواجه ، لب دریای آلتی خواجه ، لالا کوت اوزبکیه خان - قاه سالمز ان صوفی قلعه قنچوغه ، اورمس ، چارشنبه ، یوراغلی ، نکورآباد ، ینگه اریغ ، چهل مرد ، یتیمک قلعه ، طاغن اریغ ، چغچی ، شور اریغ ، جلال آباد ، حسن آباد ، مصر آباد ، چوب باش کلان ، چوب باش خورد اسلام جوی ، قزل ایاق ، سالتق کلان ، سالتق خورد ، منگه چک ، خواجه دوکوه ، شکرک وطن ، شکرک مهاجر ، طائفه بای لب جر ، طاغن ، قریش لب جر ، طائفه بای خراسان گذر ، بکاول ، دیوانه خانه کناره ، دیده موش ، اشرف زر گرخانه ، افشار خانه یکه باغ چرم گرخانه ، کیسکت ، غوره

عرب خانه، قضانچی، کوه گسند، خیر خانه، جن محله شین کوت، خلوتی، بابا علی، ینگه کنت تر ناب اوزبکیه، عسید محله، خواجه گذر: سه شنبه ازبکیه، شوی مرنجان، پهریزیدمنگوتی کودلی، افغان تپه، افغان تپه عربیه خواجه برهان، لالا کوت، جوی غفور، ملا کوت، شولگره شورچینه، درد مندگی پشت ولنگ، تنگه مهاجر، غزگی، مرغاب، چارپیکال، افغان تپه ترکمانیه، تنگه، یماق تنگه، قره کنت، خواجه بلان ساکنین آن اکثر ازبک و ترکمن بوده و بعضا افغان و مردم ترک نیز در آنجا آباد اند، قریه چوب باش کلان و قریه چوب باش خورد و قریه قزل ایاق از حیث صنعت قالین بافی شهرت داشته و قالین هائیکه درین قراء بافته میشود نسبت بسائر نقاط مزار شریف از هر حیث برتری دارد.

مکاتب ابتدائی در شبرغان و مربوطات آن.

۱ - یکباب مکتب ابتدائی در قریه چهارباغ واقع مرکز حکومت کلان شبرغان

۲ - یکباب مکتب ابتدائی در قریه تگزار واقع مرکز حکومت سنگچا رک.

۳ - یکباب مکتب ابتدائی در دهقانی کوچه واقع مرکز حکومت سرپل.

۴ - یکباب مکتب ابتدائی واقع در مرکز حکومت درجه اول آقچه.

۵ - یکباب مکتب ابتدائی در علاقه داری منگه جک مربوط حکومت آقچه.

۶ - یکباب مکتب ابتدائی در سانسیس مرکز علاقه داری فیض آباد مربوط آقچه.

۷ - یکباب مکتب ابتدائی در مرکز علاقه داری خانقاه مربوط آقچه.

۸ - یکباب مکتب ابتدائی در مرکز علاقه داری مردیان مربوط آقچه.

علاو تا حکومت کلان شبرغان که فعلا بحیث مرکز حکومت و علاقه داری ها در تشکیل موجوده شناخته میشود عبارت از شهر جدیدیست که در نزدیکی شهر قدیم باساس نقشه آباد گردیده و یک مسجد جامع خیلی قشنگ و زیبایی که از شاهکار معماری عصر حاضر شمرده میشود بنا و بصورت مرکز قرار داده شده و چهارسره اساسی بچهار سمت آن تمهید گردیده دکاکین متعددی نیز در اطراف سرکهای مذکور احداث و بر وزهای معین (هفته بازار) پر جوشی برای عرضه اموال خرید و فروش قالین و پوست قره قل و غیره رخت باب و مواد خوراکی تشکیل میشود و هم عمارات زیبایی برای مقر حکومتی و دوائر مامورین تعمیر و یکباغ عمومی برای تفریح اهالی در داخل شهر جدید و یکباغ ذخیره که دارای هر نوع اشجار میباشد در خارج شهر احداث گردیده است.

در شهر قدیم شبرغان علاوه بر مساکن اهالی که ساختمان آن بطرز سابقه است بعضی آثار تاریخی نیز وجود دارد از آنجمله دو باب مدرسه است که دارای مساجد جامع و حجره های متعددی بوده و طلاب در آنها یاخذ علوم دینی مصروف و منهدم میباشند یکی بنام مدرسه خورد شهرت دارد که تقریباً (در حدود ۱۵۰ سال قبل در زمان میرهای ازبکیه از طرف شخصی موسوم به (ابن یمین) مشهور به ملا (که) بنا گردیده و مقبره بانی آنهم در سمت غربی مسجد مذکور موجود است مدرسه دیگر که بمدرسه (کلان) شهرت دارد تاریخ آن نیز به صد سال میرسد هکذا بالا حصار قدیمی که بکلی منهدم و بصورت یک تپه خاکی جلب نظر میکند قبل از زمان میرهای ازبکیه از قبیل منورخان، میر رستم خان

دولت خان و میر حکیم خان که از اولاده شخص اخیر الذکر فعلا هم در شیرغان عده موجود میباشد آباد بوده الحاقیه و بعضا اصلاحاتی نیز در بالا حصار مذکور شده ولی در این وقت آثاری از آن بجا نمانده است . شیرغان منطقه کوهی نبوده و سطح همواری دارد، از طرف جنوب و شرق ذریعه تپه های خاکی احاطه گردیده . یک قسمت آن را زمین صالح الزراعه و قسمت زیاد تر آن را اراضی ریگی و شوره زار تشکیل داده است ، آب و هوای آن در تابستان گرم و با اثر وزیدن بادهای دائمی معتدل گردیده و در زمستان آن سرمای شدید حس میشود ، باریدن برف و باران و اوضاع جوی اینحصه بابعضی از نقاط ولایت مزار شریف یکسان است ، اراضی جریبی و قابل زرع این منطقه تقریباً بالغ بر (۲۷۰۱۰) جریب میباشد پیداوار زراعتی آن عبارتست از: گندم، جو، جواری، ارزن، کسنجد، زغر، نخود، ماش و پنبه، سبزیجات گرچه عمومیت ندارد اما در برخی جاها پالک، گندنا، پیاز، مرچ سرخ، بادنجان سیاه، بادنجان رومی، کاهو، تراهی، ترب، زردک، شلغم و از نباتات فالیزی بادرننگ، خربوزه و تربوز بصورت آبی و لیمی بعمل می آید محصولات مهم اینجا گندم، جو، کسنجد و پنبه میباشد نظر با قلام سه گمانه اول الذکر که صادرات کمتر دارد تنها پنبه با وجود قلت آب که زرع آن را محدود ساخته است از طرف نمایندگی های شرکت پنبه خریداری و صادر میگردد و از درخت های مشهور آن لوزرد آلو بادام شفتالو، سیب، بهی، ناک، انگور و از اشجار غیر مشمر سفیدار، پشه خانه، بید چنار در باغهای اینجا پرورش میشود؛ پیشه عمومی مردها غالباً زراعت و مالداری و برخی هم تجارت بوده صنایع دستی و پیداوار مهم این منطقه که عبارت از قالین، قالینچه، گلیم، نم، کرباس الاچه جل و جوال است و اکثر توسط نسوان صورت میگردد، تنها قالین و قالینچه اینجا از اقلام تجارتی شمرده شده و صادرات آن بیشتر میباشد در مقابل؛ مواد خوراکی از قبیل برنج، یکباریک، برنج لک از ولایت قطغن، کشمش و روغن زرد از کوهستان سرپل و سنگچهارک چای و قند، رخت باب نخ و سندی از ولایت مزار شریف و اندخوی وارد میشود .

در این منطقه حیوانات اهلی اسب؛ گاوهای شیری و قلمه ثی گوسفند، بز، مرکب و اشتر پیدا میشود اسب های قوی و تنومندی را بمقصد پایگاه و بزکشی که یکنوع سپورت ملی اینحصه است تربیه نموده و از آن در چنین مواقع کار میگیرند طیور اهلی و وحشی اینجا عبارتست از مرغ خانگی، کبوتر، بوننه، مینا، گنجشک زاغ، باز، باشه، مرغ آبی، قاز و کلنگ .

رودخانه هم در شیرغان وجود دارد که از دره ها و چشمه سا رهای کوهستانات سرپل و سنگچهارک سرچشمه گرفته در حدود سعید آباد سرپل بدو حصه منقسم میگردد حصه که داخل شیرغان میشود بنام دریای (سفید) و حصه دیگر آن که از شرق شیرغان عبور کرد و در اراضی اینجا را آبیاری مینماید به نام دریای (سیاه) موسوم است، طول ایندریا تقریباً (۵۸) کیلومتر است موقع آبخیزی آن در اوائل بهار میباشد که با اثر ذوبان برفهای کوهستانات سرپل و بارانهای موسمی صورت میگیرد و بعلتی که شیرغان پایان آب میباشد در تابستان قلت آب محسوس میگردد بر علاوه توسط آبهای دو چشمه که در جنوب شرق شیرغان واقع و بنام چشمه (خواجه برهان) و چشمه (خواجه گوگردک) شهرت دارد تقریباً (۳۵۰۰) جریب زمین را آبیاری و تا اندازه تلافی کمی آب را میکند .

زیارت مشهور (خواجه برهان) که در چند کیلو متری جنوب شرق شبرغان بین یک دره واقع و بانواع گلهها و درختان انبوه احاطه شده و چشمه هم از بین صخره های آن فوران نموده و بصورت آبشاری سرا زیر میشود موقعیت این دره را خیلی قشنگ و زیبا ساخته در اوایل بهار محل تفریح و میله گاه اهالی آنجا شمرده میشود آب این چشمه که بامواد معدنی آمیخته است قابل شرب نبوده اما برای امراض حیوانی مفید ثابت شده است، اکثر شترهای گرگ زده و دیگر مویشی را با آب آن تداوی مینمایند، سرک عمومی شبرغان همان سرکی است که از مرکز ولایت مزار شریف الی دروازه قم مربوط حکومت آقچه و از آنجالی مرکز حکومت کلان شبرغان امتداد یافته و از شبرغان بدو حصه منقسم میشود و یک سرک بطرف اندخوی و سرک دیگر بطرف سرپل رفته سرک های مذکور بصورت خامه کاری بوده با آنها مشکلات سفر را بسکلی رفع مینماید علاوه بران راه های متعدد دیگر نیز وجود دارد که از یک قریه بدیگر قریه کشیده شده است شبرغان سابقا از جمله سه شهر معروف جوزجانان شمرده میشد که دوشهر دیگر آن یهودیه میمنه و فاریاب بود قدیمترین نام شبرغان (اسا بورگان) است در قرن سوم هجری مرکز حکومت جوزجانان که بعدا به یهودیه انتقال یافت قرار تشریحات یا قوت حموی در وقت تهاجم مغول یک شهر پر جمعیت بوده است، مارکوپولو از آن دیدن کرده و مخصوصا خبر بوزه آن را تمجید کرده و در آن وقت این شهر توسط کاریز مشروب میشد، در کتب تواریخ ارگ «حصین» متنی را به شبرغان نسبت میدهند بنا بقول شرف الدین این ارگ شبرغان همان (سفیددژ) شهنامه فردوسی است.

پنج نفر وکیل یکی از طرف اهالی شبرغان دومی از طرف اهالی سنگ چهارک سومی از آقچه و چهارمی از سرپل و پنجمین از طرف اهالی حکومتی قرقین انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشوند موضعیت بمفاصله ۳۴،۵ کیلو متر در جنوب شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۲۳

شبک

دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۴ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. قریه نیست بمفاصله ۱۴،۵ کیلو متر در غرب ده بالا مربوط حکومت درجه ۲ رودات متعلق حکومت کلان شنوار مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شبی

قلعه نیست بمفاصله ۶۱،۵ کیلو متر در شمال غرب اثار دره مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه یک دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شبیک

موضعیت بمفاصله ۱۰،۵ کیلو متر در شمال قلعه حمید خان در علاقه حکومت درجه ۴ شورا یک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۳ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شپل پتی

قریه نیست بمفاصله ۲۵،۵ کیلو متر بطرف غرب مرکز کابل که بین ۶۹ درجه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شتر پدیدار

- شتر جنگل :** موضعیست بفاصله ۲۴،۵ کیلومتر بطرف شمال گرداب بار تفاع (۱۰۴۳) متر مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۲۰ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۱ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شتر خون :** کوتلی است بفاصله ۴۵،۵ کیلومتر در شمال قریه گذر پام در علاقه حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۸۷ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شتر خون قلعه :** قلعه ئیست بفاصله ۲۷ کیلومتر در جنوب غرب کدانیسی متصل سرکیکه بطرف شهرک مسیر و در علاقه چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شتر شهر :** قریه ئیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شتر گردن :** قریه ئیست بفاصله ۳،۵ کیلومتر در جنوب قلعه اسد در علاقه حکومت درجه ۳ خاکریز مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۰ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شتر گردن کوتل :** کوتلیست بفاصله ۷۰،۵ کیلومتر در غرب قلعه علی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکستیا که بین ۶۹ درجه ۲۳ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۶ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شتر مرده :** قریه ئیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در شمال قلعه مشک مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۳۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شدرامحمد :** قریه ئیست بفاصله ۵۷،۵ کیلومتر در شرق قلعه قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۸ درجه ۲۸ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شرابک :** قریه ئیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر فیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۳۹ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شربت :** قریه ایست بفاصله ۹،۵ کیلومتر در جنوب قلعه چمکنی مربوط حکومت درجه ۳ چمکنی متعلق ولایت پکستیا که بین ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۳ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شرتان :** قلعه ئیست در علاقه اسمار مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۱ درجه ۲۰ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شتر شر :** دره ئیست در علاقه حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۸ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- شر شر کوتل : کوتل است بفاصله ۴۱،۵ کیلومتر در شمال شرق نهر بن متعلق حکومت کسلان پلخمیری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۶ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شر شره : قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در جنوب شرق شور بولاق در علاقه چها رکنت متعلق حکومت درجه ۲ نهر شاهی ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۱۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شرف علی : قریه نیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در شمال قریه سرکاری در علاقه دره صوف مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۱۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۶ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شرم تو : موضع نیست بفاصله ۶۰ کیلومتر در جنوب غرب سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۸ درجه ۴۰ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شر مست : قریه نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در شمال شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شر منی : قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب غرب باسول در علاقه حکومت درجه ۳ مهند دره مربوط حکومت کلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۴۸ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شرن : حکومتی است درجه ۲ مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که بطرف جنوب شرق غزنی بفاصله تخمین ۶۹ کیلومتر واقع است مرکز حکومت در قریه محمد خیل و تعمیر مکتب در شرن کهنه واقع گردیده است.
- حیوانات اهلی این منطقه گاو، مرکب، بز، گوسفند، شتر است. و حیوانات وحشی آن گرگ روباه خرگوش میباشد زراعت شان بصورت عمومی گندم، جو، جوار است. میوه جات ندارد تنها درخت بید و سفیدار درین منطقه کم کم دیده میشود. اراضی این منطقه اکثر هموار و دشت بوده اما حاصلخیزی آن کم است. دشت های مشهور این منطقه ازین قرار است: بطرف جنوب شرن دشت بزرگی است بنام زواکه و اسفینه یاد میشود. بطرف شرق آن دشت بزرگی است که بنام توده چینیه یاد میشود، بطرف شمال شرن دشت بزرگی است بنام کوه سپین خشک.
- دشت های مذکور تماماً خشک و بی آب و لا مزرع است اما درین اواخر حکومت بناء یک بند را بطرف جنوب حکومتی شرن گذاشته که بنام بند (پالتوئی) یاد میشود. ذریعه این بند تماماً دشت های مذکور را آبیاری خواهد نمود. در سال ۱۳۳۵ کسارت تعمیر بند مذکور آغاز گردیده. طیور اهلی این منطقه از قبیل مرغ خانگی و کبوتر است. و طیور غیر اهلی آن کبک و سیاه سینه میباشد. یک قریه که بنام پتن یاد میشود و بفاصله تقریباً ۳ کیلومتر از حکومتی بطرف جنوب شرق در وسط راه غزنی و ارگون واقع است درین قریه بعضی مزارات مثل (سید جلال بخاری علیه الرحمه) و خواجه خلات علیه الرحمه میباشد، در زمانه های قدیم شرن و پتن تماماً جبهه زار بوده و رود بزرگ پالتوئی

از حصه پتن عبور داشته ، پلیکه بدریای مذکور جهت مرور عا برین براین دریا بنایافته بود بنام پتن یاد میشد فعلا نیز به همان نام پتن شهرت دارد حکومتی شرن یک علاقہ داری نیز دارد که مسمی به علاقہ داری یوسف خیل میباشد ، قریه زمیری کوت و مسر بعضی جاهای مشهور مربوط این علاقہ داری است و علاقہ داری مذکور بمفاصله تخمین ۸ کیلومتر از حکومت شرن فاصله دارد اهالی این حکومتی بیشتر به تجارت و عده قلیلی به دهقانی مصروف میدباشند و زنها بساختن (وتی ، خولی ، گند) که در بین افغانها رواج است مشغول هستند و یکنفر وکیل از طرف اهالی حکومتی شرن و مربوطات آن انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود .

شرنتر

: موضع عیست بمفاصله ۱۴ کیلومتر در جنوب قلعه بار پنجه در علاقہ شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۷ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شرنگی خواره

: نهریست بمفاصله ۷۳ کیلومتر در شمال شرق قلعه دوچینه در علاقہ حکومت کلان کستوازمربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۹ درجه ۱۶ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شریف خان قلعه

: موضع عیست بمفاصله ۴۳ کیلومتر در جنوب شرق قلعه چهار بر جک مربوط حکومت کلان چخان سور متعلق حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۲۷ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۸ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شریف کالی

: قلعه نیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال شرق قلعه علی خیل در علاقہ حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۸ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شست

: قریه کلانی از قراه رخه مرکز حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان می باشد این قریه پرنفوس ترین تمام قراء رخه بوده سر تاسر آن خرم و شاداب است ، از نهر کوچک کسند و گوت آبیاری می گردد ، نهر مذکور در موسم تابستان روبه قات گذاشته مردم را دچار مشکلات و تکالیف می گردانند ، مع ذلک اهالی طور داخواه از زمین ها حاصل می بردارند ، اقوام مشهور این قریه ملک دادخیل و داودخیل است پیداوار زراعتی آن گندم ، جو ، جوار ، باقلی و شرشم پیداوار سردرختی آن توت ، انگور ، زردالو ، آلوچه ، آلوبالو و سیب می باشد حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند (گسلی) بز و مرکب است بعضی از این مردم در تابستان برای خود اغیاهاتر تیب میدهند که مواشی خود را در آنجا برده ، روغن و قروت برای خود جمع میکنند ، از حیوانات وحشی گرگ ، روباه و شعور در کوه های جوار آن پیدامی شود ، در اینجا سرای کلانی وجود دارد که بنام رباط یاد میشود ، این رباط در زمان امیر حبیب الله خان شهید آباد گردیده . مقر حکومت محلی اکنون همین جا است ، بعضی از حکام در تعمیر اولی آن چیزی افزوده و رونق آنرا بلند برده اند پیشه اهالی آن اکثرا دهقانی و مالدار است .

شستی

: قریه ئیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب غرب علی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۳۸ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۱ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شش آب رود

: رودی است بفاصله ۵، ۸۳ کیلومتر در شمال غرب خاشرود در علاقه بکوا مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۴۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شش آوه

: قریه ئیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در غرب خاش نزدیک رود شش آب به متصل سړک در علاقه حکومت درجه ۲ بکوا مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۴۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی ۳۱ درجه ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

شش برجه

: قریه ایست در دره سرآب متعلق حکومت جغتو مربوط حکومت اعلی غزنی واقع در ۵۱ کیلومتری شمال غرب شهر غزنی.

شش برجه

: قریه ئیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شش برجه

: قریه ئیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب شرق قلعه سرکاری در علاقه بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شش بو

: قریه ئیست بفاصله ۵۳ کیلومتر در شمال شرق قلعه سنگ ماشه در علاقه حکومت درجه ۳ جاجی غوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۲۹ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۸ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شش گاو

: قریه ئیست بفاصله ۱۷، ۵ کیلومتر در جنوب غرب سلطان خیل مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۲ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۴ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. این موضع در امتداد جاده کابل و غزنی بعد عبور از موضع تکیه قرار دارد متذکر باید شد که کلمه شش گاو خلاف آنچه متصور میشود از دو کلمه شش بمعنای پنج بعلاوه یک، گاو بمعنای حیوان معروف ترکیب نگریده بلکه جزء دوم این کلمه یعنی کلمه گاو بمعنای دیگر دارد متذکر باید شد یکی از خواص مشترک زبان های هندو اروپائی این است که هنوز بعضی کلمات را بدون تغییر شکل بصورت مشترک حفظ نموده اند از جمله در زبان الهامی که از همان خانواده هندو اروپائی است و بازبان دری اشتراك مبدا دارد کلمه (گاو) بمعنای (قریه - ده) آمده و هنوز بر جای است، یکی از ترکیبات دیگر آن (گاولتر) بمعنای (قریه دار) است همچنین گاو در زبان اردو هم که این زبان ترکیبی از زبانهای آسیای میانه و اسیان دور تر است به معنای قریه وجود دارد. این تحقیقات خود میرساند که گاو در زبان دری هم میتواند معنای قریه را داشته باشد، خاصتا در حالیکه با کلمه شش ترکیب یافته و برای اسم یک محل اطلاق شده باشد نظراثر این کلمه

را با اشکال دیگر هم میتوانیم در زبان دری بیابیم مانند پنج ده ، چارآسیاب هژده نهرو بسیاری دیگر . خلاصه شش گاو از سطح بحر تخمیناً ۲۶۱۵ متر ارتفاع دارد . خاک آن نسبتاً زرخیز است ، ولی آب بمقدار کافی ندارد را . کابل و غزنی در زمستان غالباً در همین جا مسدود می شود زیرا خیلی برف گیر و دشوار گذار است از شش گاو تا غزنی تخمین ۲۷ کیلومتر است و یکی از جنگهای معروف افغانستان در همین شش گاو بوقوع پیوسته است .

شغله

: قریه نیست بفاصله ۵۳ کیلومتر در جنوب شرق قلعه سنگ ماشه در علاقه حکومت درجه ۳ جـاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۲۷ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

شغنن

: در تشکیلات اداری علاقه داری است درجه ۲ مربوط حکومت اعلی بدخشان که شهرستان متصل است بدریای آمو ، غربا بدشت شیوه ، جنوباً به زیباک ، شمالاً به درواز . قصبات مشهور این علاقه داری حسب ذیل است : درمارخ ، اویر ، ده مرغان ، منور ، مدویج ، سرچشمه ، ده شهر ، برشهر ، شدویج ، رباطک ، روشان ، پاجور ، چاسنور ، تنگ شیوو پارشینو . یک مزار درین جا وجود دارد که بنام پنجه شاه مشهور است . مرکز علاقه داری در قلعه بر پنجه میباشد و قلعه مذکور ۱۸ مهره بوده و همه در زمانهای سابق سنگ کاری شده است و خیلی مستحکم میباشد .

زبان اهالی شغنانی است که یکی از لهجه های آریائی میباشد . از آلات موسیقی درین حوزه سه تار رباب ، کچ گردن ، چنگ ، دف و غیچک معمول میباشد .

حیوانات : حیوانات اهلی آن عبارت است از گندک (یکنوع گوسفند خورد شاخدار) بز ، گاو ، مرکب واسپ . این علاقه چشمه سارهای زیاد دارد .

میوه جات : چار مغز کوهی ، بادام کوهی ، توت برنجک ، توت بیدانه ، مرغابی ناک (که بشکل مرغابی می باشد) و سیب خوب هم دارد .

طیور : از جنس طیور کبک فراوان است مرغان اهلی هم یافت شده و در کوه ها آب و یک کثرت وجود دارد . حوضی بنام بدری جمال (بدیع الجبال) در حصه شیوه واقع است که سرچشمه و منبع تمام چشمه های قصبات شغنن می باشد . شغنن یکی از علاقه داری های سرحدی افغانستان میباشد و بطرف شمال مغرب کابل افتاده عموماً کوه سار است .

ویکباب مکتب ابتدائی هم دارد . شغنن دارای آبهای صاف و هوای خوشگوار است مردم آن عموماً ذکی و زیبا می باشند . در شغنن زراعت گندم کم است میوه زیاد دارد اهالی آن اکثراً بجای نان از میوه ها استفاده میکنند لهذا وضعیت اقتصادی این مردم بسیار خراب و حیات نامرغه دارند اقسام توت در شغنن پیدا میشود از قبیل : شیر توت ، مظفری ، بیدانه و ابراهیم خانی و ناک هم چند قسم است مانند مرغابی ناک ، ناک سمرقندی ، ناک آبی ، یخ ناک و امرو . انواع سیب در شغنن عبارت است از سیب لال (لعل) سیب گولی ، سیب سفید ، سیب سرخ گیلاس ، آلو بالو و شفتالو . انگور خوب هم دارد . شغنن دارای کوه های مسلسل و مرتفع است در کوه های شغنن پیاز ، زردک ، کچالو ، شلغم ، زیره ، موم لائی ، امران ، ممیره ، بنفشه ، ختمی ، آلو بالوی

کوهی، گل‌های رعناوزیبا، گل لاله، گل نسترن، گل آدم‌چهره، گل زرد، گل گلاب، عشقه پیچان که همه خود رو و خوشبویند یافت می‌شود. در بعضی کوه‌های شغنان سنگ‌های معدنی لعل، لاجورد عقیق، فولاد، سنگ سرمه و سنگ‌های رنگین سبز و سرخ و فیروزه نیز دیده شده.

دریاها و آب‌های مشهور آن :

۱- دریای آمو از شمال الی جنوب این منطقه جریان داشته و بدرواز ملحق میشود و آبها و دریاهای کوچکی نیز دارد دریاچه‌های مذکور از کوه شیوه که شاخه سلسله هند و کش میباشند و در اکثر جاها دره‌های طویل و وادی‌های سیرآب را تشکیل داده است سرچشمه گرفته بطرف شرق جریان و بدریای آمو میریزند و در دهانه‌های خود بسواحل رود مذکور یک‌اند از زمین‌های مزروعی را آبیاری مینمایند، مابقی تماماً از دره‌های کم عرض سرازیر شده و چند آن استفاده از آن بعمل نمی‌آید. دریاچه‌های مذکور عبارت‌اند از دریاچه واشردره، ارخت، کورنج، ده شهر، شلوج ۱- دریاچه واشردره و کورنج :- از کوه شیوه سرچشمه گرفته بعد از آبیاری اراضی قریه جات غارجبین، کورنج و ده مرغان و حصه کمی از دشت مرکزی شغنان بدریای آمو میریزد.

۲- دریاچه ارخت :- از عقب تپه بزرگ جهیل شیوه برآمده بعد از آبیاری چندین قریه درمارخت بدریای آمو پیوست میشود.

۳- دریاچه ونهرده شهر :- نیز از کوه شیوه برآمده بعد از عبور قریه ده شهر و آبیاری دشت وسیع قریه مذکور وارد رود آمو میشود.

۴- دریاچه شلوج هم از کوه شیوه سرچشمه گرفته بعد از آبیاری اراضی سواحل رود آمو و قریه جات مذکور بدریای آمو ملحق میشود.

کوه‌های مشهور و تپه‌های آن : سلسله کوهی است که بنام «کوه شیوه» یاد میشود و این سلسله کوه یکی از شاخچه‌های هندو کش میباشند و در هر قریه بنام‌های جداگانه نامیده میشود کوه مونتیج کوه خران، سلاننار، زردا لو بند، کوه گنجور، بیلاق، کوه ساد، کوه چاسنود بالا و کوه چاسود پائین. اکثر این کوه بچه‌ها باندازه تپه میباشند.

دشت‌ها و دامنه‌ها : دشتهای مشهور آن عبارت‌اند از دشت خوست و دشت شیوه دشت شیوه که بر چندین قسمت بزرگ وادی‌های سیرآب و سرسبز منقسم شده بیلاق، علف چر و چراگاه‌های بزرگ عمومی را تشکیل داده اگر تمام سطح مرتفع و دشت شیوه قابل زراعت می‌بود باین جنس خاک قوی و این آب فراوان خود با داشتن زمین‌های خاکی مزروعی خویش برای تمام ساکنین مردم سرحدات غله کسافی داده میتوانست لکن به سبب برودت و برف باری که از برج میزان شروع و برف آن الی برج جوزا دوام می‌پذیرد لذا دشت مذکور کاملاً قابل زراعت نیست و چند جریب زمین مردم‌های شغنی شیوه چای مزروع است و بس.

دشت ویر و دشت خوست پایان و بالا، سرازیر بسواحل رود آمو واقع است که خط سرحدی میباشند و دریاچه واشردره و کورنج از نزدیک و پهلوی دشت‌های مذکور عبور مینماید که در سابق نهرهای بزرگی بواسطه دشت‌های موصوف کشیده شده، دشت خوست باری مرکز قطغن و بدخشان

و ماوراء النهر بوده که بمرور زمان از بین رفته و اکنون بعضی دیوار های قلعه ها و عمارات آن بر حال است .

جهیل ها : ۱ - جهیل شیوه : که در یک وادی وسیع و فراخ و قوع داشته از چهار طرف کوه ها آنرا احاطه نموده و چند نهر کوچک و بزرگ از کوه ها و دره ها سر ازیر شده داخل این جهیل میگردد و جهیل مذکور وادی را بکلی احاطه کرده در چهار اطراف آن سرك ساده و بسیط و پیاده روهل احداث شده و قابل سیاحت میباشد و آب آن از نهایت سردی و شفافی خود ممتاز بوده و از عقب یک تپه بزرگ این جهیل دریاچه اریخت سرچشمه میگردد .

۲ - جهیل (یارخ) در حصه عقب قریه پاچور و رو شان بطرف غرب شمال آن واقع بوده در مابین چندین کوه بیک وادی خورد قرار دارد و چندین جویچه ها بان سرا زیر میشود و از جهیل فوق الذکر خور دتر و کوچک میباشد .

طیور شغنان : طیور اهلی عبارت اند از مرغ های خانگی ، مرغابی ، کبک ، کبوتر و گنجشک خانگی و طیور وحشی آن کبک ، کبوتر صحرائی ، گنجشک و مرغابی صحرا ، قاز ، کبک دری ، عقاب شاهین باشد ، باز و غیره است .

جا های تاریخی : بزرگ ترین و مشهور ترین جای تاریخی این منطقه شهر خوست است که فوقا تذکار گردید بعد از آن دو قلعه مستحکم دیگری است که بنام کافر قلعه تا اکنون در زبان ریش سفیدان یاد میشود و آثار هر دو قلعه تاکنون هوید است یکی آن بطرف شمال مرکز امروزه شغنان (قریه بهشار) و دیگری به جنوب شرق آن واقع است و لی اکنون جای سکونت علاقه داری و معاونین کمیساری میباشد ، دومی خرابه شده تنها دیوار های آن نیم نیم باقی مانده و بس که تعلق باهالی گرفته بخانه و رباط مردم ساد-نین این منطقه مبدل شده است قلعه های مذکور در سواحل رود آموبالای یک تپه بزرگ و بلند اعمار شده که از هر نقطه نظرقابل اهمیت بوده و عرض دیوار اطراف آن ۲ الی ۴ متر و ارتفاع آن ۲۰ الی ۱۵ متر میباشد .

مزارات : زیارت سید شاه ملنگ زنجیر پا در کنار دریاچه کورنج بطرف شمال قلعه خوست زیارت پنجه شاه بطرف جنوب کافر قلعه زیارت شاه خاموش بهشار ، شاه کاشان واقع سرچشمه شغنان بطرف شمال کافر قلعه پای خواجه واقع قریه شیخار و شهنشاه صفدر میا شد تعداد خانوا رشغنان و قریه جات در حدود ۷۰۰۰ خانه است عرف و عادات و عنعنات این مردم قرا رذیل است : جنگ ، جدل ، کین ، عداوت ، کدورت ، حرص ، رقابت و همچشمی در این مردم تقریباً وجود ندارد نهایت قانع و باحو صله میباشد .

پیشه مردم تربیه یک نوع گوسفند گدی و برخی تربیه گاو و شیری و تربیه درخت توت میباشد اما توت چینی و خیشاوه مشنگ باقلا و ارزن و ساخت جوراب ، دستکش ، کرته کش ، گردن بند و برك . تربیه حیوانات بدوش زن ها است .

موضع است در رخه (مرکز حکومت درجه ۳ پنجشیر) مربوط حکومت اعلی پروان ، دریای گلان پنجشیر از سمت شرقی آن عبور میکند ، پیداوار زمین آن گندم ، جو ، جواری ، شرشم و شیدر می باشد :

پیداوار سردرختی آن توت، زردالو، آلوچه، آلوبالو، انگور است، حیوانات اهلی آن گاو، گوسفند (گدی) و مرکب است، این ناحیه از دریای گوت سیراب می شود، در موسم تابستان به سبب قلت آب و کثرت حاصلات و دور بودن منبع آب، مردم این سرزمین در آبیاری حاصلات خود به سختی و مشکلات طاقت فرسا گرفتار می شوند، پیشه اهالی این موضع دهقانی است، درینجا یک زیارت موجود است که بنام صوفی شیربیگ یاد می شود و مردم آنجا بوی ارادت دارند.

شفه چند : قریه نیست بفاصله ۲۰،۵ کیلومتر در شرق خیرآباد متصل دریای وردج در علاقه حکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۱ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۴ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شکار قلعه : قلعه نیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب زا یل آباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۱ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شک پک : قریه نیست بفاصله ۳۴،۵ کیلومتر در شمال غرب مرکز منجان در علاقه حکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۴۴ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۹ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شکر : قریه نیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه گدام در علاقه حکومت درجه ۳ ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۷ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شکرت : قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال غرب شبرغان متعلق حکومت کلان شبرغان که بین ۶۵ درجه ۳۸ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۷ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شکر چشمه : چشمه نیست بفاصله ۱۴۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر هرات در علاقه غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۰ درجه ۴۷ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۲ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شکر دره : حکومتی است درجه ۳ بفاصله ۱۳ کیلومتر بطرف جنوب غرب سرای خواجه در علاقه حکومت کلان کوهدا من مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

موقعیت حدود و مساحت : شکر دره منطقه ایست وسیع که از جمله مناطق خوش منظر کوهدا من محسوب می شود و به ارتفاع ۲۲۵۰ متر از سطح بحرواقع بوده طول آن با قریه جات متعلقه آن از شرق به مغرب ۲۵ کیلومتر و عرض آن از شمال جنوب ۱۰ کیلومتر تخمین می شود از طرف غرب و جنوب به سلسله کوه های پغمان و علاقه مذکور و از سمت شمال به علاقه داری استالف و از سمت مشرق به کوه مته سبز محاط بوده مساحت سطحی وستی آن تقریباً ۲۵۰ کیلومتر مربع می شود. کیفیت سطحی : چون اطراف این منطقه را قرا رفوق سلسله کوه ها احاطه نموده است ازین رو اراضی دامنه های آن مایل و حوزة آن بحیث عموم عارضه دار بوده و از نتیجه اینکال و تراکم سلسله

گکک های اطراف آن بوجو: آمده است و مرکب از گل، ریگ، چونه و آهک بوده. مقدار خاک آن ضخیم و خیلی حاصل خیز است و تقریباً یک قطعه باغ مایل را به طول چهار کیلومتر از طرف غرب بشرق تشکیل داده، اگر از شکل طبیعی طبقات الارضی این حوزه بیان شود چون علاقه مذکور در دامنه کوه مرتفع پغمان واقع است کوه پغمان از زمان های دیون میباشد (دیون اسم زمانه های طبقات الارضی است) که جنسیت کوه مذکور از یک قسم آهن و گرانیب و غیره اجسام مختلف الیجنس ساخته شده و ازین جهت جسامت بزرگی را دارا بوده، تاثیرات خارجی یعنی تاثیرات هوایی بالای آن اثرات عمده بخشیده و سلسله گکک ها و چتوری ها و دره گکک های مختلفی را بوجود آورده است.

کوه ها و دره ها: دره شکر دره که بحیث عمومی از جمله دره های این کوه میباشد به اساس شکل طبیعی به دو قسمت بوجو آمده است چه قله تخت تر کمن که ارتفاع ۴۶۰۰ متر از سطح بحر را دارا است تا جایی جنسیت آن از خود مقاومت نشان داده و تاثیرات خارجی بالای آن تاثیر کرده نتوانسته است از قله مذکور یک سلسله گکک که ارتفاع وسطی را دارا است جدا شده تقریباً موازی به اصل سلسله الی چهار کیلومتر دوام و در دامنه مشرقی خود اصل قریه شکر دره را تشکیل داده است پس از آن سلسله گکک مذکور بریده شده و آب های مشترک مایله مغربی و مایله مشرقی سلسله بزرگ را عبور و بعد از آن سلسله مذکور تسکرا را وجود یافته به استقامت خود تا به پنج کیلومتر دوام کرده الی قله که در راس کاریز و یا قریه گل سرخ پغمان کائن میباشد رسیده و از آنجا تبدیل استقامت کرده سمت مشرق را تعقیب میکند و کوه های سرخ کوتل و ارشخ و کاکا ریزک و قرغه و افشار را تشکیل نموده است که طول آن درین استقامت به ۱۹ کیلومتر میرسد و در اینجا کوتل خیرخانه را بوجو آورده تسکرا را ندبلدو شعبه جدا میشود که یک شعبه آن به استقامت شرق و غرب و دیگر آن از جنوب بشمال امتداد مینماید و طول آن تا به پنج کیلومتر امتداد داشته پس از آن قطع شده آب های کاریز، غازه، آغاعلی شیخو و قلعه مراد بیگ را در وادی قره دشمن جریان داده و کوه مذکور مکرراً بلند شده تا به پنج کیلومتری سرای خواجه دوام میکنند. در سمت مشرق خود حوزه الغوثی و قره دشمن و در مایله غربی خود دشت چمتله را که بک سطح مایل بسیار خفیف میباشد تشکیل میدهد باقی یک عوارض بر جسته دیگری غیر همان تموجات خورد و رزه ا را از آن وجود ندارد که قابل ذکر باشد.

دره های این علاقه: دره شکر دره بدو قسمت جدا میشود که یکی را درون دره و دیگری را خارج دره میگویند درون دره شکر دره آب های فراوان و عاف های سرسبز و تپه های شاداب و سنگ های ملون و شرشره های طبیعی و پرندگان خوش رنگ و حشرات بوقلمونی دارد که بیننده را حیرت دست میدهد بالخاصه قله تخت تر کمن که در راس این دره سر بملک کشیده و با هیبتی وجود داشته و روی آن را طبقات ضخیم برف میپوشاند و دود دره متقابل که یکی بنام راست دره بطول ده کیلومتر از سمت شمال بسوی جنوب و دیگری بنام چپ دره بطول هفت کیلومتر از سمت جنوب به استقامت شمال عرض اندام میکند، درون دره شکر دره را تشکیل میدهد که دود دره مذکور در یک نقطه تلاقی کرده و صحن وادی را قدری وسعت داده آب های آن با سرعت و شدت به استقامت شرق باجوش

و خروش جریان میکند: این آب ها از آب شدن برف های قله ها و اما یله ها سرا زیر نه میشود بلکه حوض ها و چشمه های بوجود می آید که در راس این کوه وجود دارند و قرار قانون موازنت مایعات از زیر خر سنگ ها خروج نموده و از نقاط مرتفع بندریه مجاری و دره گک های سبز و خرم سرا زیر میشود ، و یک قسمت آب بیشتر را بوجود می آرد .

آب و هوا : آب و هوای این منطقه خیلی لطیف و خوش را یحه است چه منطقه مذکور خیلی برف گیر بوده در تمام مدت تیر ماه و زمستان و حتی در اوایل ماه اول بهار نیز در قله ها و کوه های آن برف می بارد و تا اخیر فصل برف های مذکور دوام میکند و از باعث برف های زیاد کرد بندی زمین های مزروعی درون دره مذکور قدری مایل ساخته شده ، مانند دیگر زمین ها تماما افقی نمیشد و پس از برف ها بارش های آن هم فراوان بوده تا به ۷۵ ملیمتر میرسد و برای حاصلات زراعتی فائده خوبی را تامین میکند و در تابستان درجه حرارت بصورت وسط الی بیست و پنج سانتیگراد رسیده و در بعضی علاقه آن که در پایان وادی میباشد از سی درجه نیز تجاوز میکند و در زمستان بطور وسط بیش از ۲۰ درجه تحت الصفر خنک نمیشود .

نباتات و زراعت : نباتات و زراعت این منطقه قناعت بخش است چه یک قسمت اراضی آن باغستان و یک قسمت دیگر آن زمین مزروعی است گرچه قسمت اعظم ساحه مذکور را کوه ها و عارضه های اراضی که قابل آب رسانی نمیشد احاطه میکند ، اما با وجود آنهم اهالی چه از رود بارها و چه از کاریز های شاداب و حتی تنها به باران های فصلی هم قناعت نکرده بعضی اراضی آن را للمی کاری میکنند . چنانچه قسمت بزرگ اراضی دشت چمنله را اهالی بغمان للمی کاری کرده ازان حاصلات خوبی بر میدارند .

حاصلات زمینی آن عبارت از جو و هر نوع گندم ، باقلا - مشنگ ، تربک ، جوار ، رشقه ، نخود ، شیدرو غیره و از سبزیجات تازه پیاز ، سیر ، کچالو ، بادنجان سیاه بادنجان رومی ، فاصلیه ، بامیه ، بادرنگ ، تربوز و حاصلات سر درختی آن سیب ، ناک ، بهی ، آلو ، قیسی ، زردالو ، شفتالو ، انگور میباشد و اشجار غیر مثمر آن بید ، چنار ، پشه خانه ، اکاسیه است . بالخاصه درین اواخر بواسطه مساعدت آب و هوا اهالی این منطقه توجه بیشتری بغرس چنار عر دارند . و هر شخص بهزارها قلمه چنار عر عر را در پلوان های زمین های مزروعی خود غرس میکنند و ازان استفاده خوبی مینمایند و هم درخت با دام بیشتر غرس گشته حاصلات آن خوب و قناعت بخش میباشد و بعضا در کوه های آن با دام های کوهی نیز دیده میشود اهالی این منطقه بطور عموم بزراعت و تربیه و نگه داری مویشی از قبیل گسار ، گوسفند ، بز ، اسب ، و غیره مشغول بوده از حاصلات آن فائده زیادی میگیرند .

راه ها : راه های این علاقه نیز متعدد است ، سرك عمومی در حصه این علاقه به طول ۱۵ کیلومتر داخل بوده از حصه قلعه مراد بیگ یک سرك مخصوص بجانب این دره جدا شده الی داخل قریه مذکور امتداد دارد .

بناء ها و مکاتب : بناهای این منطقه هم بصورت عصری و هم معمولی است که بصورت مجتمع و منفرد میباشد ، علی الاکثر قلعه ها و برج های بلند را دارا بوده مناظر قشنگ و در نظر گاه آنها یک

حوزه بزرگ که به یک قطعه باغ زمرد فام مشابه است وجود دارد. سه باب مکتب ابتدائیه و دو باب مکتب دهاتی نیز درین مناطق موجود است که اطفال بداخل یک پروگرام رسمی داخل مکاتب گردیده تعلیم و تدریس میشوند، مکاتب ابتدائی آن یکی در قریه سلیمان شکر دره، دومی دره نوگل دره، سومی واقع قلعه مراد بیگ شکر دره بوده، از جمله مکاتب دهاتی یکی در قریه غازه شکر دره، دایر میباشد.

معادن: این منطقه علاوه از حاصلات دیگر معادن آتی را نیز دارا میباشد.

۱- معدن آهن در کوه اله بله موضع غازه که ۳۰ الی ۴۰ فیصد آهن دارد.

۲- معدن مس قسم کاپر اوکساید در کوه گلدرد

۳- زغال سنگ نباتی در قریه دانشمند.

۴- معدن گرافیت در کوه سرخی غازه.

۵- معدن یاقوت در کوه غازه.

۶- معدن سنگ چونه در موضع عیسی خیل علاقه غازه

۷- معدن فلسپارت مخلوط با پتاسیوم و زاج سفید و بلور سیاه در موضع کوه بچه غازه.

۸- معدن رنگ سرخ معدنی در کوه سرخی غازه.

۹- معدن رنگ زرد در کوه قول سرخی غازه.

۱۰- معدن رنگ نصواری در کوه سرخی غازه

۱۱- معدن منگانه یعنی رنگ کاسه که در صنعت کیمیا وی و شیشه سازی بکار میرود در موضع غازه یافت میشود این علاقه دارای ۲۸ قریه و تقریباً ۳۳۸۴ خانه بوده و قریه جات بزرگ و مشهور آن قرار ذیل است:

۱- قریه آغا علی شیخو که دارای ۶۰ خانه بوده و در دو نیم کیلومتری آن واقع است.

۲- قریه سرخ بلندی که دارای ۴۵ خانه بوده و در یک کیلومتری آن واقع است.

۳- درون دره شکر دره که در دو نیم کیلومتری آن واقع و دارای دو صد خانه میباشد.

۴- ده عقب که در یک کیلومتری آن واقع و دارای صد خانه میباشد.

۵- قریه کهو که دارای دو صد خانه بوده و در دو کیلومتری آن واقع است.

۶- قریه بهزادی که در دو نیم کیلومتری آن واقع و دارای سه صد و پنجاه خانه میباشد.

۷- قریه صحرای بهزادی که دارای دو صد خانه بوده و در پنج کیلومتری آن واقع میباشد.

۸- قریه الغویی که در پنج کیلومتری آن واقع و دارای سی صد خانه میباشد.

۹- قریه دانشمند که دارای دو صد خانه بوده و در شش کیلومتری آن واقع است.

۱۰- قلعه التفات که دارای بیست و پنج خانه بوده و در هفت و نیم کیلومتری آن واقع است.

۱۱- قریه بیدک و جوانی که دارای دو صد خانه بوده و در پنج کیلومتری آن واقع است.

۱۲- قریه ده نوگلدره که در شش کیلومتری آن واقع و دارای دو صد خانه می باشد.

۱۳- قریه ده میانه گلدره که آنهم در شش کیلومتری آن واقع و دارای سی و پنج می باشد.

۱۴- قریه ده بالا گلدره که آن در هشت و نیم کیلومتری آن واقع و دارای دو صد و پنجاه خانه میباشد

- ۱۵- قریه کاریز علیا که در شش کیلومتری آن واقع و دارای دوصد و پنجاه خانه میباشد .
- ۱۶- قریه کاریز سفلی که آنهم در شش کیلومتری آن واقع و دارای شصت خانه میباشد .
- ۱۷- قریه غازه که در پنج کیلومتری آن واقع و دارای پنجاه خانه میباشد .
- ۱۸- قریه دولانه که در چهار کیلومتری آن واقع و دارای بیست خانه میباشد .
- ۱۹- قریه جانشاه که در دو نیم کیلومتری آن واقع و دارای سی خانه میباشد .
- ۲۰- قریه خوجه و جو دکه در پنج کیلومتری آن واقع و دارای سیزده خانه میباشد .
- ۲۱- قلعه مراد بیگ که در سه و نیم کیلومتری آن واقع و دارای دوصد خانه میباشد .
- ۲۲- قریه سیاب قلی که دارای شصت خانه بوده و در پنج کیلومتری آن واقع است .
- ۲۳- قریه گوهرشی که در سه کیلومتری آن واقع و دارای ده خانه میباشد .
- ۲۴- قریه حاجی بخشی که در سه و نیم کیلومتری آن واقع و دارای بیست خانه میباشد .
- ۲۵- قریه آغا علی خواجه که در دو نیم کیلومتری آن واقع و دارای شصت خانه میباشد .
- ۲۶- قریه بای لعل خیل که در دو نیم کیلومتری آن واقع و دارای هجده خانه میباشد .
- ۲۷- قریه حاجی پیک که دارای یکصد و بیست خانه بوده و در یک نیم کیلومتری آن واقع است .
- ۲۸- قریه سو دخور که دارای هشتاد خانه بوده و در دو نیم کیلومتری آن واقع است .

۲۹- قریه کوچکین

۳۰- حسین کوت

۳۱- قره دشمن

۳۲- دره مر غزار

۳۳- قریه سلیمان

۳۴- سرای نورک

شکر دره سابق در تشکیل علاقه داری بود اما در ربیع اول سال ۱۳۳۶ بحکومت درجه ۳ ارتقا و بحکومت کلان کوه دامن که جدیداً تشکیل شده مربوط و بولایت کابل متعلق میباشد .
 : موضعیت بفاصله ۵۱،۵ کیلومتر در جنوب شرق شبرغان متعلق بحکومت کلان شبرغان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۱۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شکر قل

: قریه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در شمال شرق شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۹ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۰ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
 : دند آبست بفاصله ۹،۵ کیلومتر در شمال قریه تنگی در علاقه حکومت درجه اول سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۴ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شکر گنج

شکر ناور

: قریه نیست بفاصله ۱۹،۵ کیلومتر در شمال غرب قریه فارسی در علاقه سه درخت مربوط حکومت درجه اول شین دند متعلق ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۷ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شک زک

- شكه** : قریه ئیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال شرق شهر میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شکی** : کوهیست در جنوب گلاب ناور در علاقه حکومت درجه اول گر مسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۱۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۲ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شکی** : قریه ایست متعلق حکومت درجه ۲ در واز مربوط حکومت اعلی بدخشان. شکی تقریباً ۲۴ کیلومتر از عومی فاصله دارد و از طرف شمال بکوه غمیاچ و از طرف جنوب بکوه بیاو و از طرف شرق بکوه نول باز و از طرف مغرب بدریای بلخ متصل است و اهالی آن زراعت پیشه میباشند و زراعت گندم، جو، پنبه و ارزن عمومیت دارد و از اشجار شمرتوت زردآلو، شفتالو، انگور، الوچه شاتوت یافت می شود. درینجاه یک تهنه ژاندارمه موجود است اهالی آن بجز از ریشتن پنبه دیگر صنعت ندارد و حتی پنبه رشتگی را برای بافتن کرباس بمردم سنگت لیچ میدهند.
- شکو** : قریه ئیست بفاصله ۱۰۲ کیلومتر در جنوب شرق یون در علاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲۵ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۰ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شکه و شگی** : علاقه داری درجه ۲ متعلق حکومت درجه اول سپین بولدک ولایت قندهار میباشد.
- شگی رود** : رودیست در شرق نمله که بدریای سرخ آب یکجا میشود در علاقه حکومت درجه اول خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه عرض البلد شمالی واقع است.
- شل پتو** : چشمه ئیست بفاصله ۷۹ کیلومتر در جنوب غرب سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۰ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شلت** : قریه ئیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در شمال شرق قریه شیوه متصل دره شیوه در علاقه کسندر متعلق حکومت کلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۴۱ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شلت دره** : دره ئیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در شمال شرق قریه شیوه در علاقه کسندر مربوط حکومت کلان کنرها متعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۴۱ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شلتری** : قریه ئیست بفاصله ۲،۵ کیلومتر در شمال کشک مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۳۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شلخی** : منطقه ایست شامل چند قریه خور و بزرگ که اسم قدیم آن دلبرجین و نام حاضر آن شلخی بوده مربوط حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف می باشد که بطرف شمال غربی شهر واقع بوده تقریباً ۲۶ کیلومتر از حکومت بلخ و ۵۴ کیلومتر از ولایت مزار شریف فاصله دارد و از مرکز حکومت کلان بلخ الی سرای چار بولسک که بنام سرک آقچه موسوم بوده در زمان سابق رفت و آمد موثر

و گادی بخوبی صورت می گرفت ، اما فعلا در یکی دو سال سرک مذکور متروک گردیده و اشخاصی که در بلخ ضرورت داشته باشند بسواری اسب یا پیاده رفت و آمد می نمایند قریه شلخی که در آن واقع گردیده بدو حصه تقسیم است: شلخی علیا و شلخی سفلی کسب و پیشه تمام اهالی قریه شلخی و قراء مربوط آن زراعت ، مالدار ی و دهقانی میباشد در بعضی خانه های قراء مربوط کرباس و طنی ، الچه ساد و دستپاک بافته میشود که اکثرا لباس خود را از همین کرباس و الچه دست بافته شان تهیه میندارند پیداوار زر اعنی آن گندم ، جو ، جواری ، ارزن ، پنبه و کنگجد بوده للمی کاری نیز رواج دارد . مزار مشهور آن خواجه گسلبر دار است . انگور ، خربوزه ، توت و بادام در تمام قراء مربوطه پیدا میشود . تمام قراء از حیث آبادی غریب بوده و در خانه های گنبدی سکونت پذیر اند ، از داشتن جلگه ، مرغزار ها و مال چرها فاقد اند بعضا مالهای خود را برای چرا ندن تا یکم و عد بکوه می برند . مردم قریه خیلی مهمان نواز میباشدند . حیوانات اهلی گاو ، کوسفند ، بز ، اشتر ، مرکب پیدا میشود . حیوانات وحشی آن عبارت است از گرگ ، روباه و شغال ، طیور از قبیل مینا ، زاغ ، بونه ، موسیچه ، عکه (عقعق) کنجشک و غیره می باشد .

- شل زاهک : نهریست بفاصله ۵، ۳۰ کیلومتر در شمال شرق قلعه دو آب مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۱۰ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شاغمی : قریه نیست بفاصله ۴۳ کیلومتر در جنوب جوین مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۴۳ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شلک : قریه نیست بفاصله ۵، ۲۸ کیلومتر در جنوب شرق قلعه پنجه در علاقه و اخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۲ درجه ۵۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۷ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شلگر : حوزه نیست مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۱ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شلگری : قریه نیست بفاصله ۵، ۵۰ کیلومتر در غرب قلعه جلدک در علاقه ترنک و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعاق ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شل من : قریه نیست بفاصله ۵، ۱۶ کیلومتر در غرب قریه روونج در علاقه راغ مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۱۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۳ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شلو کو تو : قریه نیست بفاصله ۵، ۱۷ کیلومتر بطرف جنوب دهانه غوری متعلق حکومت کلان پلخمیری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۳۳ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۵ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- شلی دره : دره‌یست بفاصله ۵' ۵ کیلو متر در شرق کتر مربوط حکومت کلان کنرها متعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۵۵ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- شلی کج : موضعیت بفاصله ۱۴ کیلو متر در شرق قلعه حمیدخان درعلاقه حکومت درجه ۴۰ شرق ایک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۲ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شلیل : قریه‌یست بفاصله ۲۱' ۵ کیلو متر در جنوب غرب قریه حوض شاه درعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴۰ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شلینجی : قریه‌یست بفاصله ۱۴' ۵ کیلو متر در جنوب شرق قریه پرچمان درعلاقه حکومت درجه ۲ بکواه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۳ درجه ۵۹ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۶ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شمات خیل : قریه‌یست بفاصله ۴ کیلو متر در شمال علی خیل درعلاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که بین ۲۹ درجه ۴۳ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شمال زئی : قریه‌یست بفاصله ۴' ۵ کیلو متر در شمال شرق شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۶ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۲ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شمال زئی : قریه‌یست بفاصله ۱ کیلو متر در جنوب خواجه مسافر درعلاقه حکومت درجه ۲ پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شمال کانی : قریه‌یست بفاصله ۴ کیلو متر در غرب قریه شیوه درعلاقه حکومت کلان کنرها متعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۳۳ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۴ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شمال گاه : قریه‌یست بفاصله ۱۸ کیلو متر در شمال شرق مرکز فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۱۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۰ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شمر غال : قریه‌یست بفاصله ۶ کیلو متر در جنوب شرق رستاق متعلق حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۵۲ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شمس آباد : قریه‌یست بفاصله ۱۹ کیلو متر در جنوب غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شمسا کنداد : کوتلیست بفاصله ۳' ۵ کیلو متر در شمال قریه در بند درعلاقه حکومت درجه ۳ مهمند دره متعلق حکومت کلان شنوار مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۱ درجه ۴ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۶۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- شمستان : قریه ئیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در شمال چاه آب در علاقه ینگى قلعه متعلق حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۲ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمستان ثانی : قریه ئیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در شمال چاه آب مربوط حکومت درجه ۴ ینگى قلعه متعلق حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۴۹ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۴ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمس الدین : قریه ئیست در دره سرآب متعلق حکومت درجه ۳ جغتو متعلق حکومت اعلیٰ غزنی واقع در ۴۸ کیلومتری شمال غرب شهر غزنی .
- شمس الدین : قریه ئیست بفاصله ۱ کیلومتر در شمال قریه عبد الرحمن خان در علاقه ده راود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۲۱ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۲ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمس الدین : قریه ئیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب شرق خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۴ کشکنخود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۱۴ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمس الدین : کوتلیست بفاصله ۷۲ کیلومتر در جنوب غرب سمنگان در علاقه روئی مربوط حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۷ درجه ۵۰ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمسه پور : قریه ئیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در شمال شرق باولی در علاقه حکومت درجه ۲ سرخود مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۱۷ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمسه خیل : قریه ئیست در علاقه داری درجه اول الیشنگ که به فاصله ۳۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه السراج مربوط حکومت درجه ۴ نورستان متعلق حکومت کلان لغمان ولایت ننگرهار واقع بود به خط طول البلد ۷۰ درجه ۷ دقیقه ۲۷ ثانیه مشرقی و خط عرض البلد ۳۴ درجه ۴۵ دقیقه ۱۲ ثانیه شمالی کائن است .
- شمشیر : کوهیست در شمال قلعه نوبه ارتفاع تخمین ۱۳۷۳ متر در علاقه حکومت کلان باد غیسات مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۹ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۱ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمشیر آب : چشمه ئیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شمال غرب زیارت شاه مردان در علاقه حکومت درجه اول چخانسور مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۱ درجه ۱۵ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۷ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمشیر سنگ : کوتلیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در شمال شرق قریه سرماقول مربوط حکومت کلان دای زنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۴۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- شمل** : علاقه داری درجه ۳ متعلق حکومت درجه ۳ جدران مربوط ولایت پکتیا است .
- شمونخیل** : قریه نیست بفاصله ۸ کیلومتر در شمال علی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۳۹ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمه زئی** : قریه نیست بفاصله ۷ کیلومتر در جنوب برکی راجان در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۶ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمه کوت** : کوهیست بطرف جنوب شرق قلعه موسی خان به ارتفاع تخمین ۳۲۸۷ متر در حوزه علاقه داری درجه ۳ کوه صافی مربوط حکومت اعلی پروان که بین تخمین ۶۹ درجه ۵۶ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۵ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- شمه لان** : قریه نیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب غرب معین قلعه در علاقه پشت رود زمین داور متصل سرکیمکه بطرف سیدگلشاه میرود مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۵ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۷ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- شمیاری** : قریه نیست بفاصله ۱۵۰۵ کیلومتر بطرف جنوب ارگون مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۱۵ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۲ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شمیل** : قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در شمال چوکی در علاقه حکومت کلان کنر هامتعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۵۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۳ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شن جن** : قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب مرکز جرم در علاقه حکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شند** : موضعی است بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب شرق گنبد سوریز متصل پندی رود در علاقه زمین داور مربوط حکومت درجه اول موساقلعه متعلق حکومت اعلی گرشک که بین ۶۲ درجه ۴۷ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۹ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شند** : کوهیست در جنوب شرق قلعه جوین بارتفاع تخمین ۵۳۳ متر مربوط حکومت اعلی فراه که بین تخمین ۶۱ درجه ۵۰ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شند** : دریا نیست بفاصله ۵۹ کیلومتر در جنوب شرق گلاب ناور در علاقه حکومت درجه اول گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۳۶ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۸ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شند** : قریه نیست بفاصله ۳۱ کیلومتر بطرف جنوب شرق ارگون مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۱۸ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۴ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- شند آج غون : کوتلیست بفاصله ۷۴ کیلومتر در غرب جوین مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۰ درجه ۵۵ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۵ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شند دوست محمد علی : قریه ٹیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب جوین مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۱ درجه ۵۰ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۶ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شند علی آواز : چاهیست معروف بفاصله ۱۰۶ کیلومتر در غرب جوین مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۰ درجه ۵۵ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شند قبرك : کوتلیست بفاصله ۵ ، ۹۸ کیلومتر در غرب جوین مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۰ درجه ۵۰ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۱ درجه ۵۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شنگی : حکومت درجه ۳ است مربوط حکومت کلان قلات ، ولایت قند هار این حکومت شامل دو علاقہ داری است که بنام علاقہ داری درجه ۲ اتغرو علاقہ داری درجه ۲ ناوه شمارائی میباشد اکثر حصص آن دشت ، کوه و تپہ زار است بعضی حصہ های آن زراعتی میباشد ، زمستان آن نسبتا سرد و تابستان آن گرم است ، در زمستان برف باری میشود اما خیلی خفیف است . پیداوار زراعتی آن عبارت از گندم ، جو ، جوار ، و بعضی سبزیجات میباشد ، میوه سر درختی آن انگور ، کمی زردالو و اکثر ابادام است و در بعضی جایها انار نیز یافت میشود ، بادام آن بخارج صادر ات تجارتی نیز دارد . حیوانات اهلی آن منحصر باسپ ، گاو ، بز ، گوسفند ، خرو حیوانات وحشی آن گرگ ، پلنگ و روباه میباشد . پیشه مردم دهقانی بوده و عده ئی هم باغداری مینماید ، تجارت آنها منحصر بصادرات بادام است تجار بزرگ داخلی بادام ایشان را خریده به خارج صادر میکنند ، در منطقه شنگی سه کوه کوچک واقع است که بنام شورغر ، کوه بولان ، و کوه باری معروف است . و تقریبا حکومتی مذکور را احاطه نموده ، یک مقبره که بنام (بولان بابا) یاد میشود در دامنه کوه بولان موجود است که اهالی آنرا مدفن بولان یکی از صحابه حضرت رسول مقبول صلعم میدانند مرقد پادشاه نامدار هوتکی افغان حاجی میرویس نیکه نیز در قریه شمارزائی مربوط این حکومت واقع شده است در شنگی علاوه بر مدارس خصوصی یک باب مکتب دهاتی نیز از طرف وزارت معارف دائر گردیده همچنین یک نفر وکیل از طرف اهالی این حکومتی انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود .
- شنگت : قریه ٹیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در شمال شرق مرکز جرم متصل و درج در علاقہ حکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلیٰ بلخشان که بین ۷۰ درجه ۵۸ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۵ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شنگر : قریه ٹیست بفاصله ۶۵ کیلومتر در شرق قریه نیاز ی خیل در علاقہ الینگار متعلق حکومت کلان لغمان ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۷ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شنگ لانه : نهریست بفاصله ۳۱ کیلومتر در شمال شرق سپین بولدک مربوط ولایت قند هار که بین ۶۶ درجه ۳۲ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- شنگل لانه : کو هیست در جنوب شرق قریه شین کی بار تفاع تخمین ۲۴۹۸ متر مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که بین تخمین ۶۷ درجه ۳۴ و ۴۰ دقیقه ۲۶ و ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۶ و ۴۷ دقیقه ۱۲ و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شن گندا : قریه نیست سرسبز در حوزه حکومت درجه ۲ قرغه ئی مربوط حکومت کلان لغمان در حوزه ولایت ننگر هار.
- شنگوخ : قریه نیست بماصله ۶ کیلومتر در شمال شرق زیباک مربوط حکومت اعلی بد خشان که بین ۷۱ درجه ۲۴ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۲ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شنوار : در تشکیل اداری یک حکومت کلان مربوط ولایت ننگر هار است که منطقه آن در قسمت جنوب شرق ولایت موصوف در دامنه های کوه سپین غر و میدان های مقابل آن بین ۷۰ درجه ۱۶ و ۵۴ دقیقه ۲۴ و ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی ۳۳ و ۳۴ درجه ۷ و ۵۳ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع و مرکز آن غنی خیل میباشد. طول منطقه این حکومت بشمول مربوطات آن از شرق به غرب تخمیناً ۵، ۷۲ کیلومتر و عرض آن از شمال بجنوب تخمیناً ۴۳۰۵ کیلومتر بوده بطرف مشرق آن بازار زخه خیل اپردی، لواری، یالندی کوتل و دکه و بطرف مغرب آن هیده، علاقه جات مربوط حکومتی های محلی سرخرو و خوگیانی و بطرف شمال آن کورداخیل، مهمند، سمرخیل و بطرف جنوب آن تیسرای اپردی (علاقه جات تیرا خانگه پشتمو نستان) واقع است حکومت کلان شنوار در حوزه خود ۳ حکومتی محلی و ۶ علاقه داری دارد که بنام حکومت درجه ۲ رودات، حکومت درجه ۳ مهمندره حکومت درجه ۴ اچین، علاقه داری درجه اول ده بالا و علاقه داری درجه ۲ چپرهار مربوط حکومت درجه ۲ رودات، علاقه داری درجه اول نازیان، علاقه داری درجه اول دوربابا، علاقه داری درجه ۳ بتی کوت، مربوط مرکز حکومت کلان، علاقه داری لعلپور مربوط حکومت درجه ۳ مهمندره یاد میشوند مسافه مرکز حکومت کلان شنوار از مرکز ولایت ننگر هار تخمیناً ۳۵ کیلومتر و فاصله مرکز ولایت تا حاشیه منطقه شنوار تخمیناً ۹ کیلومتر و فاصله مرکز حکومت کلان تا مرکز حکومت رودات تخمیناً ۲۰ کیلومتر و تا مرکز حکومتی مهمندره تخمیناً ۱۷، ۵ کیلومتر و تا مرکز حکومتی اچین تقریباً ۹ کیلومتر می باشد. قریه جات مشهور حکومت کلان شنوار و مربوطات آن: غنی خیل، کساللی، سیاجوب، بشلاق، کھی، اچین پنبه، ده سرک، باندر، عبدالخیل، نازیان، ددغاره، خشوبی، دوربابا، سروبی، دربند کوت، برو، حصار شاهی (مرکز حکومتی رودات)، ده بالا، مزینه هدیخیل داگو، کنایباغ، دولت زائی، چکنور، هزارناو، باسول و غیره میباشد. سرزمین حکومت کلان شنوار آب و هوای خوبی دارد. آب و هوای حصه های شمالی آن در تابستان گرم و در زمستان معتدل و آب و هوای حصه جنوبی آن در تابستان معتدل و در زمستان سرد است، سبب اینست که مناطق جنوبی آن در دامنه های سپین غر واقع است و سپین غر همواره توسط برف مستور و سفید می باشد. منطقه شنوار بصورت عمومی واکثریت گرم سیر بوده و برفباری ندارد. در زمستان باران زیادی می بارد و بارش تا اخیر حمل و ثور دوام میکنند. در منطقه شنوار هرگونه نباتات زراعتی از قبیل گندم، جو، جواری، پنبه، ماش، عدس، باقلی، لوبیا، تمباکو و سبزیجات از قبیل پالک، شلغم، ترب

پیاز، بادنجان سوسنی و رومی، کدو، ترائی، سیر، شبدر، خرفه، رشقه و غیره زرع میشود. اشجار مشمر از قبیل توت، بهی، انجیر، زردالو، شفتالو، انار، انگور، چارمغز، نارنج، آلوچه، لوکات و اشجار غیر مشمر از قبیل چنار، گز، بید، شیشم، و غیره غرس میشود همچنین در جنگل های سپین غراشجار کوهی از قبیل ارچه نشتر، لمانحه، جلغوزه، زیگاون، گوجر (بجور)، سرب بلوط، زیتون، گورگره، چارمغز، فندق، شنی، و غیره بکثرت پیدا میشود.

درین سرزمین از جمله بته های طبی آنها کوکنار زرع میشود و نیز بته های طبی وحشی از قبیل اسفرزه، خا کشیر، بنفشه، پنیرک، سپلمی (عشره)، حنظل، بودینه، سپند، اومان، گربه خور، گاو زبان، آرند (خروع)، گنابیری (کنیر)، خم نوره، مستیاره (اپستین)، منبکک (اسارون) پاتو خشی خرپانی (شیطرح) شین شویی، میران، بکیانه (خود رو و غرس شدگی) صمغ عربی و غیره بوفرت میروید در شنوار حیوانات اهلی از قبیل بز، گوسفند، گاو، گاو میش، اسب، قاطر، خر و اشتر تربیه می شود در کوه های آن حیوانات وحشی از قبیل پلنگ، شیر، گرگ، روباه، شغال، خرگوش آهو، بز و گوسفند کوهی، خرس، شادی، پیدامیشود. از جمله طیور اهلی ماکیان خروس، قاز، فیل مرغ از جمله طیور وحشی کبوتر، کبک، گنجشک، سیسی، خراش، شپره، هدهد، باز، باشه، شاهین، تپوس، زاغ، بوم، کبک زری، طوطی و مینادرینجا وجود دارد. رودبارهای مشهور منطقه شنوار از کهسار سپین غر سر از بر میگردد و عبارت از رود بارهای خخویی شولگر، نازیان، باندلر، عبدالحیل، پینه، مامند، کوت، ده بالا، چپرهار و غیره میباشد آبهای این رود بارها در وقت بهار فراوان و در نقاط مختلف کشور بدریای کابل ملحق میگردد اراضی منطقه شنوار توسط رودبارها و چشمه سارها و کاریزها آبیاری میشود.

از جمله آثار تاریخی این سرزمین قلعه ایست که در غنی خیل مرکز شنوار بر فراز تپه ای موسوم به (شیرگر) واقع است لیکن چنین اثریکه تاریخ آن را روشن سازد و یا آن را در زمره آثار بدات قرار دهد تا کنون کشف نشده است، علاوه تادر مغاره های کوه بی دولت واقع مهمندره، و تپه کافر قلعه واقع قریه داگو مربوط علاقهداری چپرهار نیز بعضی آثار و بقایای تاریخی بنظر میخورد. مزارات مشهور منطقه شنوار عبارت از در بابا در لاله غار، گردی غوث در مهمندره، خواجه داود بابا، میا عبدالله بابا در غنی خیل، آخوند موسی صاحب در بتی کوت، ملا اصغر دادا واقع عبدالحیل، مست بابا واقع دره مامند، سرکی دادا واقع اچین، میاجی صاحب و میاجان محمد صاحب در ده بالا، ملا طالب بابا در چپرهار و مزار مشوانو در چاردهی بتی کوت میباشد اهالی این منطقه شنواری میباشد که شعبات مشهور آن علی شیر خیل، سنگوخیل، مندیزی و غیره می باشد مردم شعبه علی شیرخیل قوم شنواری اکثر ا در هد یخیل و داگو مربوط علاقهداری چپرهار، ده سرك باندلر، پینه و غیره مواضع ساکن میباشد مردم لوا رگی، لنای کوتل و دره خیدر نیز از شعبه علی شیرخیل قوم شنواری بوده که از هر حیث نسبتا مستعد ترمی باشند اهالی شعبه سنگوخیل قوم شنواری بیشتر در نازیان و مردم شعبه مندیزی شنواری اکثرا در ده بالا و غیره نقاط ساکن اند.

مردم شنوار عموما شجاع میباشند و در مهمان نوازی هم شهرت بسزائی دارند. بر مسافرو همسایه

سخت استادگی می نمایند و درین راه از سرو مال خود هم میگذرند این مردم پوزش و عذر را از یک مجرم سنگین هم می پذیرند و نیز برای پناه گزینان غیرت و استادگی میکنند مسئله ازدواج خواستگاری دو شیزگان جهة جوانان توسط روحانیون و مشران صورت میگیرد لکن نظریه رسم و رواج این مردم قبل از انجام عروسی و تسلیمی عروس رفتن داماد به خانه خسر ممنوع است. معدنیات بکار انداخته شده این سرزمین دارای یک معدن تالک می باشد که در عبدالخیل باندر و مامند پیدا میشود. همچنین در کوت و دیگر نقاط شنوار خوری (خاک سیاه) بکثرت موجود است که در صباغت بکار میرود و احجار شفاف و قیمتی مشابه به سنگ شاه مقصود و صدف و مرمر که از آن تسبیح و تکه های سازند نیز در اینجا پیدا میشود. معدن ابرک در حوضه مابینی ماند و قسمت عالیای نازیان و معدن سنگ مرمر در نازیان و ددغاره موجود میباشد و در کوه های آن سنگ چقمق نیز فراوانست پیشه اهالی شنوار عموماً زراعت و تربیه حیوانات و تجارت میباشد بعضی از آنها موترهای لاری هم دارند و برخی به شغل دریوری نیز امر را حیات می نمایند و واردات شنو از رخت باب، چای، بوره، نمک، تیل خاک و غیره و صادرات آن چوب تعمیراتی و محروقاتی، زغال سنگ، تالک، عمل، روغن بید انجیر نان نخره (روغن چراغ چوب) تمباکو، اسفرزه و غیره میباشد و تمباکوی نازیان در خوبی خود خیلی مشهور است در شنوار هشت باب مکاتب ابتدائی موجود و در غنی خیل، هزارنا و مهمندره، کهی کوت، حصارشاهی مزینه، ده بالا، چپرهار واقع میباشد. مکاتب دهاتی آن عبارت از چهار باب مکتب می باشد که در سرربی و مندتی و سپینه ژی مربوط علاقہ داری دره نازیان افتتاح گردیده است در شنوار چهارتهانه نیز وجود دارد که در مربوطات علاقہ داری در بابا بحصه های توده چینه دردی چینه تپی کندو چنارتهانه واقع میباشد.

شنواری

: قریه نیست بفاصله یک کیلومتر در جنوب قریه در بند در علاقہ حکومت، درجه ۳ مهمند دره متعلق حکومت کلان شنوار مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۱ درجه ۳ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شنواری

: علاقہ داری ایست درجه ۳ مربوط حکومت درجه ۳ غور بند متعلق حکومت اعلی پروان مرکز این علاقہ داری بنام قاقشار یاد می شود که از مرکز حکومتی سیاه گرد ۹ کیلومتر در یک وادی بین دو شاخ هندوکش واقع گردیده و شرقاً غرباً ممتد می باشد دریای غور بند که سمت جریان آن از غرب به شرق است از بین آن عبور میکند این دریا جز خساره فائده به اهالی عائد نمی کند زیرا همه ساله ساحل خود را سائیده و زمین های مزروعی را با خود برده، اسباب زحمت و خسران مردم را فراهم می سازد سړک موتر و بموازی دریای غور بند تعمیر گردیده چون دریای مذکور در موسم تابستان وسیله اعتدال هوای این سرزمین می گردد ازین رو عابرین بکمال استراحت قطع منازل مینمایند علاقہ شنواری شرقاً غرباً از پل عشقابه آشوه تا قریب اشترشار ممتد است که تخمینه دارای پنج هزار خانه می باشد. از ده های متعددی از قبیل دره کوشان، کجکان، خاک سنگول، شنواری، برج گل جان تشکیل یافته که همه دارای زمین های مزروعی و باغهای وافر بوده، از انواع درختان مثمر و غیر مثمر مملومی باشند از سبب سرسبزی، طراوت و کثرت علف حیوانات اهلی از قسم گاو، گوسفند، مرکب و اشتربه

تعداد زیاد تربیه می شود حاصلات زمینی مانند گندم ، جو ، باقلی ششم ، رشقه و شبدر درین نواحی بسیار زرع شده و حاصل خوب از آنها بدست می آید ، انواع میوه از قسم بادام ، انگور ، شفتالو ، زردآلو ، ناک بهی ، سیب ، آلو ، بالو ، گیلاس ، توت به کثرت پیدا می شود ، عمده ترین حاصلات سردرختی آنها بادام ، انگور و توت است ، بادام این منطقه یکی از صادرات بزرگ و وطن ما است که به خارج فرستاده می شود ، انگور و دیگر میوه جات نیز با طرف وطن برده فروخته می شود ، گاهی بجانب شیخ علی شبر و بامیان برده شده در عوض آن گندم ، جو و باقلی بدست می آورند و بچار بیکار و کابل برده بیول نقد بفروش میرسانند ، دو قسم توت در اینجا دیده شده که یکی بنام کبود و دیگری بنام کوك پیوند یادمی شود ، هر دو نوع آن قابل توصیف است ، خشک توت کوك پیوند در لذت و خوبی از سایر توت ها ممتاز است ، امامیوه جات این ناحیه اکثرا در معرض آفت و بلای سماوی و ارضی واقع می گردد ، نباتات طبی از قبیل کر مک بته ، زرد سرک ، کنوچه ، اسفند ، سرش ، کمال ، اژدم ، حنظل ، درونه در کوهها و دره های آن به کثرت بطور خودر و پیدا میشود . و از نباتات خوردنی مثل سوهان ، سبزی سیاه ، سیرک ، پیاز کوهی ، سمارق ، چکری و شری بصورت وحشی و خودرو در کوهها موجود است ، از نباتات کوهی که در محروقات استعمال می گردد مانند بلبک ، خنجک ، کمال ، بوتی و سرخ ساج در کوهها بسیار پیدامی شود ، از حیوانات وحشی همچون گرگ ، روباه ، شغال دله خفک و شغور هم در اینجا پیدامی شود . طیور وحشی از قبیل بونده ، مرغابی ، پتول یافت می شود . بونده را باباشه و سگ شکاری شکار میکنند ، مرغابی و پتول را با تفنگ صید مینمایند یک نوع مرغ دیگری است که آنرا سبزه خورک می گویند شکار آن بوا سطره دام و تلیک است . در بعضی چشمه سارها کبک نیز پیدا می شود که آنرا ذریعه تفنگ شکار مینمایند زراعت سبزیجات از قبیل مرچ سرخ پیاز ، گشنیز ، شلغم ، زردک بادنجان رومی و کچالود را اینجا بسیار مروج است . که از خوراک اهالی زیاد بوده در نقاط مختلفه پروان بیول نقد و یادر بدل غله جات بفروش رسانیده می شود .

- شواک :** علاقه داری درجه ۳ جدران مربوط ولایت پکتیا است .
- شوپشک :** کو تایست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه نودر علاقه حکومت کلان باد غیسات مربوط هرات که بین ۶۳ درجه ۴ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوحین :** موضعیت بفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال شهر قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۱ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۱ درجه ۴۳ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوحین ثانی :** موضعیت بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال شهر قندهار متصل سرکیکه بطرف باغ نو میرود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۲ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۴ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوخیه :** قریه نیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب گدام در علاقه حکومت درجه ۳۳ ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۹ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۶ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوخی :** قریه نیست بفاصله ۱۶ کیلومتر بطرف شمال غرب سر بولی در حوزه حکومت درجه ۲ کوهستان مربوط

حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۹ درجه ۲۳ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شودیاك

قریه ٹیست بفاصله ۱۲۶ کیلومتر در غرب سردار کلی در علاقہ حکومت کلانخوست مربوط ولایت پکستیا کہ بین ۶۹ درجه ۵۱ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شور

قریه ٹیست بفاصله ۴۷،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر میمنہ مربوط حکومت اعلیٰ میمنہ کہ بین ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
موضع ٹیست چاه دار بفاصله ۴۴،۵ کیلومتر در شرق قریہ خان آباد در علاقہ حکومت درجه ۲ دولت آباد مربوط حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف کہ بین ۶۶ درجه ۵۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۶ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شور

قریه ٹیست بفاصله ۳۵ کیلومتر در شرق قریہ قلات غلزائی در علاقہ حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۷ درجه ۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شوراب

قریه ٹیست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب تالقان متعلق حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن کہ بین ۶۹ درجه ۲۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۱ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
نہر یست بفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر مزار شریف کہ بین ۶۷ درجه ۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۸ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شورآب

دریائی است کہ بفاصله ۵۷،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر قندھار جاری بوده و بدریای ترنک میریزد و مربوط ولایت قندھار بوده بین ۶۵ درجه ۳۵ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شوراب

قریه ٹیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری متصل دریای شورآب دره صوف مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف کہ بین ۶۷ درجه ۱۵ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۰ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شورآب

قریه ٹیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در شمال غرب شهر هرات در علاقہ حکومت درجه اول انجیل مربوط ولایت هرات کہ بین ۶۲ درجه ۱ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شورآب

قریه ٹیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال غرب قریہ وزیرآباد در علاقہ حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف کہ بین ۶۶ درجه ۵۱ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۴ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شورآب

چشمہ ٹیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب غرب غوریان در علاقہ حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات کہ بین ۶۰ درجه ۵۷ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

شورآب

- شور آب :** نهریست بفاصله ۶۶۵ کیلومتر در غرب غوریان متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۰ درجه ۵۷ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۴ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شور آب :** موضع است بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب شرق سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۸ درجه ۱۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۶ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شور آب تنگی :** تنگی نیست بفاصله ۱۳۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر مزار شریف مربوط ولایت مزار شریف که بین ۷۶ درجه ۱۱ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۶ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شور آب چشمه :** چشمه نیست بفاصله ۵۱۵ کیلومتر در جنوب قلعه نودر علاقه حکومت کلان باد غیسات مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۲۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۵ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شور آب دره :** دره نیست بفاصله ۷۵ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری در علاقه دره صوف مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۱۵ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۹ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شور آب رباط :** قریه نیست بفاصله ۱۹۵ کیلومتر در غرب اشکمش در علاقه حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شور آبک :** حکومتی است درجه ۴ مربوط ولایت قندهار که بین تخمین ۶۴ و ۶۶ درجه ۱۹ و ۵۲ دقیقه ۱۴ و ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ و ۳۰ درجه ۲۹ و ۳۲ دقیقه ۱۱ و ۳۶ ثانیه عرض البلد واقع است.
- این حکومتی حاوی یک علاقه داری درجه ۲ مسمی بعلاقه داری ریگک میباشد و شامل تقریباً ۲۷ قریه خورد و بزرگ است آب و هوای این منطقه در زمستان معتدل و در تابستان نهایت گرم میباشد زمین شور آبک تماماً هموار است ولی باغ و اشجار بسکلی موجود نیست زیرا آب قلت دارد حتی اهالی آب نوشیدنی خود را از چاهائیکه عمق آن در حدود شصت الی شصت و پنج متر میرسد بدست می آورند پیداوار زر اعیان تنها گندم، و جو میباشد حیوانات اهلی آن: اسب، گاو، شتر، بز و گوسفند است. حیوانات وحشی که در کوهها و دشتهای پیدا میشود: گرگ، روباه، شغال، میباشد. اهالی بعضاً زراعت پیشه و مالدار میباشد یک نفر وکیل از طرف اهالی این حکومتی انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود.
- شور آبک :** قریه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در غرب گرشک در علاقه حکومت درجه ۲ نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۰ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- شورابه :** نهریست بفاصله ۸۱۵ کیلومتر در شمال شرق سوزمه قلعه در علاقه سرپل مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۵۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۰ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- شوراره با : قریه ئیست بفاصله ۴۴ کیلومتر در شرق شهر خلیل در علاقه حکومت درجه ۲ کشک مربوط و لایت هرات که بین ۶۲ درجه ۳۵ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوراره با : دریا ئیست که بفاصله ۵۸،۵ کیلومتر در شمال شرق شهر خلیل در علاقه حکومت درجه ۲ کشک مربوط و لایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۲ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۱ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوراشوریگت : شیلہ ئیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در شمال غرب کفتار خانه متعلق حکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۷ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوراغاز : نہر یست بفاصله ۶۴،۵ کیلومتر در شمال شرق بالا مرغاب مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۳۷ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوراق کوتل : شیلہ ئیست بفاصله ۵۱،۵ کیلومتر در شمال غرب شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه کہ بین ۶۴ درجه ۱۶ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوراکی : دند آئیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب شرق قلعه بست در علاقه حکومت درجه اول نہر سراج مربوط حکومت اعلی گرشک کہ بین ۶۴ درجه ۳۴ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوراکی : قریه ئیست بفاصله ۲۰،۵ کیلومتر در شمال مشرق گرشک در علاقه حکومت درجه اول نہر سراج مربوط حکومت اعلی گرشک کہ بین ۶۴ درجه ۴۴ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- شورالدرتی : موضع یست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در شمال قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه کہ بین ۶۴ درجه ۱۲ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۶ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شورالی چولای : شیلہ ئیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در شمال قریه چهار شنبه در علاقه قیصار و به نہر شور میر یزد مربوط حکومت اعلی میمنه بوده و بین ۶۳ درجه ۵۴ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۴ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شورامان دین گک : نہر یست بفاصله ۴۸ کیلومتر در شمال قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه کہ تخمین بین ۶۴ درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن به نہر اشقره شور می ریزد .
- شوراندام : موضع یست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر قندھار مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجه ۴۹ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۴ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوراو : موضع یست بفاصله ۴۳ کیلومتر در جنوب غرب چخان سور مربوط حکومت اعلی فراه کہ بین ۶۱ درجه ۵۲ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۲ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شوراو : دریائست بفاصله ۴۳،۵ کیلومتر در شمال قریه گلران مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت

- هرات که بین ۶۱ درجه ۵۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است و آب آن به دریای دهانه سلیم می ریزد .
- شور او : قریه نیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در شمال شرق شهر فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۱۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۸ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شور او : در یائیس بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در شمال قریه گنده لسک در علاقه حکومت درجه ۳ گذره مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۵ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن برود برنجی میریزد .
- شور او : چشمه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب شرق و اشیر مربوط حکومت درجه ۲ نوزاد متعلق حکومت اعلی گرشک که بین ۶۳ درجه ۵۸ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شور او کدره : دره نیست بفاصله ۸ کیلومتر در شرق قلعه شهر در علاقه فوغان مربوط در زاب گرز یوان متعلق حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۳۵ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شور بدرالدین : شیله نیست بفاصله ۵۷ کیلومتر در شمال غرب میمنه که آب آن به نهر شور میریزد مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۱۵ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شور بسکه : شیله نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شمال غرب قیصار که آب آن بدریای قیصار می ریزد مربوط حکومت اعلی میمنه بوده و بین ۶۴ درجه ۱۰ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شور بور ککشک : شیله نیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در شمال قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۱۱ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن به دریای قیصار میریزد .
- شور بوره خور : شیله نیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در شمال قریه چهارشنبه در علاقه حکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۳ درجه ۵۴ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است و آب آن به نهر شور آغاز میریزد .
- شور بولاق : قریه نیست در علاقه چهار کنت (چار گنبد) مربوط حکومت درجه ۲ نهر شاهی متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۸ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شور تباش : رودیست که بفاصله ۱۱۹،۵ کیلومتر در غرب انار دره در علاقه حکومت درجه اول شین دند مربوط ولایت هرات که بین ۶۰ درجه ۵۴ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- شور تپه : قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در شمال غرب زیارت خواجه سالار در علاقه خمیاب مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۶ درجه ۳ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۴ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

حکومتیست درجه ۴ مربوط حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف که بین خطوط ۶۶ و ۶۷ درجه ۲۳ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد مشرقی و ۳۷ درجه ۱۲ و ۲۳ دقیقه ۴۳ و ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. شورتپه در منتهای شمال منطقه حکومت کلان بلخ و حاشیه سرحدی ولایت مزار شریف کدائن و از طرف شمال بخط سرحدی و دریای (آمو) و از سمت جنوب به حکومت دولت آباد و از حصه جنوب شرق به سیاه گرد مربوط حکومت نهرشاهی و از طرف غرب به حکومت قرقین محاط و محدود است این منطقه از محال سیاه گرد دالی حصص مربوط حکومت قرقین در ساحل دریای آمو که حدفاصل و سرحد طبیعی بین خاک افغانستان و خاک مملکت اتحادیه شوروی شمرده میشود متوازی افتاده است. ساحه آن تماماً ریگستان بوده و عبارت از یک نوع ریگ سیاری است که از آن در هر حصه تپه های باندریگی تشکیل شده و زود زود این تپه ها از یکجا بدیگر جانشین مکان میکنند ساختن سرب های عمومی در این حصه برای مسافرین و حمل و نقل اموال التجاره مشکلات داشته عبور و مرور از حصه سرحد الی سیاه گرد بوسیله اشتر و گادی صورت میگیرد ، شورتپه منطقه کوهی نبوده زمین آن هموار است بلکه این زمین محدود هم مرطوب و شوره زار بوده و همیشه تحت استیلای ریگهای سیار واقع میشود قرار احصائیه ، زمین ها چندان صلاحیت زراعت را ندارد .

قریه های مشهور آن حسب ذیل است: قریه بوزاریق مرکز حکومتی ، قریه چوب باش ، قریه جوی وکیل ، قریه ساری تپه ، قریه اریق بهادر ، قریه پته کیسر . قریه شور اریق ، قریه پس اریق ، قریه دالی قریه هزاره توقی ، قریه اسلام علیا ، قریه اسلام سفلی ، بونده قلا ، باغ پهلوان ، حلقه جر ، سرمنگ ، عبدالرحیم زئی ، قور یقه خانه ، بابہ عوض ، اوگلان ، سر آسیاب ، قبیچاق ، قدیم قزل کند ، ازبکیه ایلتن ، قندهاری ، بلوچ ، خوجه سکندر ، ناقلین سکندر ، خلیلی سکندر ، گران بای ذوالفقار ، گوردره عبدالکریم ، سیاه آب ، شاه گدای ، رحمت آباد ، جنگلی ، پسکان دره و قلند میباشد . پیشه عمومی اهالی اینجا مالدار ی اشتر کاری و بعضاً تجارت و دهقانسی بوده و صنائع دستی آن عبارتست از : گلیم ، قالین ، قاقمه ترکمنی مله ئی ، الاچه ترکمنی ، کرباس ، جوال و خورجین که توسط انان آنجا صورت میگیرد .

قالین هایی که در قریه دالی و قریه چوب باش مربوط شورتپه بافته می شود در جمله دیگر مذاطق مصنوعات قالین ولایت مزار شریف شهرت بسزائی دارد آب و هوای آن در تابستان و زمستان معتدل بوده بر فباری از ماه های جدی و دلو صورت میگیرد و از آن بیعد باران می بارد ، از نقطه نظر اینکه اراضی شورتپه مرطوب و شوره زار است برف زیاد دوام ندارد . محصول زراعتی آن منحصر به جوند (جواری ترکمنی) رشقه ، لوبیا ، ماش و بعضاً خربوزه ترکمنی مسی به (خربوزه ارکائی) تر بوز و پنبه است خانه های شخصی در قریه های این حکومتی بصورت گنبدی و بعضاً چوب پوش و خامه است که نسبت بشوره بودن زمین آنجا زود شکست نموده و از بین میرود آنهاییکه پیشه مالدار ی و اشتر کاری دارند در حصه ریگی این منطقه اکثراً برای خود خانه های خرگاه و کپه های از چوب و نی درست می کنند ولی نظر به خطر استیلای ریگها و تپه های متحرک سیار اند و از یک ناحیه بدیگر ناحیه باخانه های خرگاهی خود نقل مکان مینمایند و حتی زمین های محدود زراعتی آنها اکثراً باین خطر مواجه

میشود. در قریه های آن بعضا باغهای احداث شده که در آن اشجار زردالو، توت، شفتالو، انار، سیب، انگورو، سنجد تربیه میشود از انواع سبزیجات بادنجان رومی، بادنجان سیاه، گند نسا، پیاز، خرفه و پالک پیدایش دارد. از اینجا قالین، گلیم و غیره مصنوعات پشمی برای فروش در بازارهای بلخ و ولایت مزارشریف صادر شده و عوض آن مواد خوراکی از قبیل برنج، گوسفند، نمک از قطغن و گندم، جو، ماش و غیره از دولت آباد و بلخ وارد میگردد. حیوانات اهلی آن عبارتست از گوسفند قره قلی، گوسفند عربی، بز، اسب، شتر، مرکب و گاو. پیشه مردم اینجا غالبا تجارت پوست و قالین میباشد، این مردم بیشتر به اسب سواری شوق دارند و اسب های قوی و تنومندی برای سوارکاری و بزکشی که یک نوع سپورت ملی است تربیه مینمایند و به نگهداشت اسب های دهنده و بزکشی بغرض مسابقه اسب دوانی و بزکشی ذوق و علاقه مندی فوق العاده دارند. طیور اهلی و وحشی آن عبارتست از: مرغ خانگی، بونه، کبک، مرغ دشتی، مرغ آبی، کبوتر، باز، باشه، عقاب، شاهین، کرگس، بوم، زاغ سیا و زاغ ابلق میباشد. شور تپه دریای جداگانه نداشته و در قسمت ساحلی آن رودریا واقع است، که بعد از طی یک مقدار مسافه و اختلاط و آمیزش با چندین دریا و چشمه سارها از حصه شرق شور تپه گذشته و در قسمت جنوب آن که علاقه قرقین و خماب (خمیاب) بوده و از مناطق سرحدی شمرده میشود. نسبت به عمیق بودن مجرای آن درد دیگر مر بوطات ولایت مزارشریف استفاده شایانی نشده اما تنها در موقع تابستان که توج و طغیان آب دریا زیاد است بعضی زمین ها و خالیگاهائی که از هجوم و استیلای ریگ های سیار مصئون مانده است استفاده محدود زر اعتی در این حصه بعمل می آید.

علاوه بر آن چندین نهر در حصه شور تپه از این دریا جدا شده و موسوم است به: نهر پتیه کیسر، نهر ساری تپه، نهر جوی وکیل، نهر اریق بهادر، نهر چوب باش، نهر بوزاریق، نهر شور اریق، نهر پس اریق، نهر دالی، نهر اسلام علیا و نهر اسلام سفلی. از این نهرها به پیمانانه کوچکی در اراضی آنجا زراعت صورت می گیرد. در شور تپه یک باب مکتب دهاتی نیز دایر بوده و علاوه بر آن یک نفر وکیل از طرف اهالی این حکومتی انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود.

شور چاه : چاه است بمفاصله ۱۲ کیلومتر در غرب قریه گنده لیک در علاقه حکومت درجه ۳ گذره مر بوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۴۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شور چاه کوتل : کوتل است بمفاصله ۲۸ کیلومتر بطرف جنوب بلخمری مر بوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۴۲ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شور چشمه : چشمه است بمفاصله ۳۸ کیلومتر در شمال شرق بالا مر غاب مر بوط حکومت کلان باد غیسات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۴۲ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شور ریگ : موضع است بمفاصله ۶۸ کیلومتر در شمال صالحان کنار یز در علاقه حکومت درجه ۲ گر مسیر مر بوط حکومت اعلی کرشک که بین ۶۳ درجه ۳۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

شورریگ

موضعیت بنفاصله ۶۳۰۵ کیلومتر در شمال غرب قریه شیخ بابر در علاقه حکومت درجه ۴ شور ابک مربوط ولایت قند هار که بین ۶۵ درجه ۲۹ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۶ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شورزنگی

نهریست بنفاصله ۶۹۰۵ کیلومتر در شمال غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۲۴ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن بدریای قیصار می ریزد.

شورزنگی

دره نیست بنفاصله ۴۶ کیلومتر در شمال غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۲۱ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شورزه

قریه نیست بنفاصله ۴۴ کیلومتر در شمال غرب مرکز منجان متصل دریای انجمن در علاقه منجان مربوط حکومت درجه ۲ جرم متعلق حکومت اعلی بلخشان که بین ۷۰ درجه ۳۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

شولگره

علاقه داری درجه ۲ مربوط حکومت درجه ۳ کشنده متعلق حکومت کسلان بلخ در ولایت مزار شریف واقع بوده بر خط ۶۶ و ۶۷ درجه ۱۶ و ۱۹ دقیقه ۱۲ و ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۱ و ۳۴ دقیقه ۴۲ و ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. علاقه مذکور از مرکز مزار شریف تخمین (۴۵) کیلومتر مسافه دارد.

قراء مشهور این علاقه: قزل کسنت قدیم، قبیچاق، بابہ عوض، لوراک، خواجه سکندر، منحنی باغ پهلوان، زره وند، سیاه آب، قلند، توغنچی، شاه گدای، غنمی، ملاکاندر، قفلاندر، استرکوت، دالان، وی بوت، ارلات، رحمت آباد، بودنه قلعه و پیکان دره. تعداد خانوار آن در حدود «۱۲۰۰» خانه تخمین میشود.

موقعیت این علاقه: شولگره بصورت یک جاگه سرسبز و خرمی است که همیشه اراضی زراعتی و خاک مستعد و حاصل خیز آن برای نشوونمای هر نوع سبزیجات و حبوب قابلیت دارد، مخصوصاً در اکثر مناطق زراعتی آن شالی کاری و بندرپنبه بصورت اعلی صورت میگیرد. علاوه بر آن نهریکه از دریای دره گز (دریای چشمه شفا) جدا شده اراضی آنرا آبیاری میکند چون دریای مذکور از بین این علاقه عبور مینماید جویهای علیحده که از بعضی حصص دریا کسیده شده است نیز بمصرف کشتندگی رسیده، بر خرمی و شادابی این منطقه میافزاید، بساء علیه برنج باریک و برنج لک و پنبه از محصولات مهم زراعت اینجاست که میشود، از همه بیشتر برنج لک شولگره که به برنج «دره گزی» مشهور است خیلی اعلی ولدید میباشد در بار مزار، کشنده زیاد بفروش میرسد و در عوض آن مواد خوراکی و رخت، باب وارد میشود. کوه معروف به «البرزکوه» در منتهای شمالی این علاقه واقع گردیده است و خیلی طویل بوده از قسمت شرقی بسلسله کوههای سمنگان و از سمت غرب به تپه های خاکی مربوطات حکومت اعلی شبرغان و از ناحیه شمال به علاقه داری چمتال و از حصه جنوب به آخرین حصص شولگره ملحق میباشد. در برخی جاهای این کوه جنگل های پسته و درخت های محلود بادام کوهی بنظر میرسد، دریای دره گز که از بند امیر و بامیان منبع گرفته از علاقه های بلخاب

کشنده ، آقکپرک مرکز کشنده و بین جبال مرتفعه و دره های عمیق عبور نموده به انها رجدا گانه منقسم میگردد که نهر های مذکور به هجده نهر یاد شده تمام مربوطات ولایت مزار شریف را آبیاری مینماید بالاخره این دریا در آخرین حصه مربوطه حکومت اعلی شبرغان منتهی میشود .

اهالی و پیداوار زراعتی : پیشه عمومی اهالی اینجا دقانی و بعضاً مالدار است . پیداوار زراعتی اینجا منحصر به گندم ، جو ، جواری ، ماش و شالی میباشد چون از آب دریای دره گز بیشتر استفاده میشود اکثر مردم زمیندار و باغدار برای کشت شالی یک اندازه زمین خود را اختصاص میدهند و از فروش برنج دره گزی منفعت خوبی میگیرند و علاوه بر آن در موقع طغیان و آبخیزی دریا بصید ماهی اشتغال و ماهی تاز را در مزار شریف برای فروش میبرند و هم از شکار کبک و آهو در زمستان استفاده میشود .

باغهای مشجر : منطقه شولگره چون از تمام مناطق زراعتی مزار شریف بیشتر شاداب و سرسبز بوده صلاحیت زراعتی زیادتر دارد ، لهذا علاوه بر زراعت غله باب باغهای شخصی احداث و دران اشجار مشمر از قبیل توت ، زردالو ، آلو ، سیب ، بهی ، سنجد ، سفیدار و بید و از نباتات فالیزی خر بوزه ، تربز ، بادرنگ ، کدو ، بادنجان ، زردک ، شاغم ، کچالو و پیاز غرس و تربیه میشود ، علاوه بر آن یک باغ ذخیره که به «باغ قلند» شهرت دارد در این منطقه موجود است در اطراف این باغ سفیدار و بعضاً پنجه چنار غرس شده و همه ساله چوبهای آن بمصرف عمارات حکومتی و شخصی میرسد .

آب و هوا : برفباری در این منطقه از اوائل جدی تا حورت دوام دارد چون اراضی بین جلگه هموار و حصص شرق و غرب آنرا تپه های بزرگ خاک کی تشکیل داده است در تپه های مذکور زراعت لاهی و در دیگر قسمت های هموار کشت آبی بعمل می آید .

نهر ها : نهر هائیکه از دریای دره گز جدا شده یکی آن از حدود قریه قزل کند که در سمت غرب شولگره واقعست بنام نهر «قریه قبیچاق» یاد شده و دیگر آن از حصه شرق عبور میکند به نهر تاجک و ایله تن مشهور است نهر های مذکور بعد از آبیاری زمین های زراعتی و سپس بدریا میریزد ، و یک نهر دیگر که از چشمه خواجه سکندر میباشد مخصوص آبیاری باغ قلند است که پایان آب آن بزمین های زراعتی اهالی میرود .

معبور و ره ها : راهائیکه اهالی عبور و مرور مینمایند از حصه چشمه شفا یگراه به حصص بودند قلعه و شولگره میرود و راه دیگر از آن طرف دریا کشیده شده که یک حصه به بودند قلعه و دیگر حصه به پیکان دره میرسد ، هر دو راه مذکور بدو طرفه دریا واقع شده اما برای تردد موثر قدری مشکلات داشته خالی از خطر نیست همین طور دودره مشهور بنام آغرسای و بیرم شاه در شولگره میباشد که اهالی آنجا بطرف قراء مربوط رفت و آمد دارند .

مزارها : در شولگره چندین مزار است که از آن جمله مزار با به عوض و مزار خواجه سکندر میباشد . در حوائی مزار اخیر الذکر چشمه بنام «چشمه خواجه سکندر» وجود دارد که اطراف آن را جنگلات نی فرا گرفته در این چشمه ما هیان رنگا رنگ موجود میباشد .

مسکاتب و مساجد : در قریه بابیه عوض یکباب مکتب ابتدائی تاسیس و اطفال آن تحت تعلیم و تربیه میباشند علاوه بر ماه ثور ۱۳۳۱ یک باب مکتب دهاتی نیز دائر گردیده است کذا مساجد جامع در اکثر قریه های مربوطه این علاقه وجود دارد که دیگر اطفال باخذ تعلیم دینی اشتغال دارند . حیوانات و طیور : از حیوانات اهلی گاو ، گوسفند ، بز ، و شتر پیدا شده و از غیر اهلی که عبارت از پانگ ، گرگ ، شغال ، روباه و خرگوش است نیز در اینجا پیدا میشود . در اینحصه چون زیاد تر پانگ وجود دارد مردم شکاری اینجابه شکار آن پرداخته از پوست آن استفاده میکنند طیور اهلی و غیر اهلی آن عبارتست از مرغ خانگی ، کبک ، بونه ، مرغ آبی ، مرغ دشتی ، قاز ، غال ، کل مرغ و غیره .

شهر بز رگ : علاقه داری درجه ۲ مستقیماً متعلق بمركز حکومت اعلى بدخشان است .

شهر سبز : قریه ایست متعلق حکومت درجه ۲ درواز مربوط حکومت اعلى بدخشان اصلاً نام این قشلاق (غلان) بود اما این اسم بعدها به شهر سبز مبدل گردید و اهالی آن امروز بعضاً بنام (غلان) و بعضاً بنام شهر سبز یاد میکنند . طرف شمال آن روانگ و طرف جنوب آن کوی آبی و طرف مشرق آن سفید کوه و طرف مغرب آن دریای پنج واقع است ، اهالی آن زراعت پیشه بوده و از طرف شرق به غرب در بین قشلاق نهر جاری است زراعت گندم ، جو ، جوار ، ارزن ، پنبه ، کلول ، مشنگ ، باقلی ، ماش و لوبیا عمومیت دارد و اشجار مثمر توت ، زردالو ، سیب ، انگور ، شفتالو ، گیلاس ، بهی ، ناک و انجیر یافت می شود . و از اشجار غیر مثمر بید و چنار دارد .

شهرستان : حکومتیست درجه (۴) مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که دارای قریه های متعدد بوده و عمده ترین آنها قرار ذیل است : قریه چار صد خانه . برکه ، حسن رضا ، استو دندک ، میر غلام سید احمد چوپان ، آشکار آباد ، رباط ، اتکان . خوار ، باغ ، صد خاک غاف ، تخاوی ، چرخ ، سیادره فوقانی ، بالا قول ، میانه قول و غیره می باشد که هر کدام آنها بقاصه کم و زیادى از مرکز حکومتی بعید بوده عموماً تحت اداره همین حکومت می باشد که بنام شهرستان یاد میشود . هوای آن منطقه بطور عموم در تابستان معتدل و در زمستان بواسطه برف بارى و شدت سرما کاملاً سرد بوده و این بارندگی اغلباً از ماه قوس شروع و تا آخر ماه حوت بماند که تا آخر حمل دوام می نماید . بر فبارى به اندازه شدید است که در زمستان عبور و مرور بین قریه ها صعب و مشکل می باشد در بهار باران زیادى بارید که اکثر آب برف آب میشود با اینهمه در کوه های آن برف دایمی دیده میشود . زراعت این منطقه بطور عموم گندم ، جو ، جوارى ، باقلی ، شاخل ، عدس ، ماش ، نخود و غیره میباشد که در تمام اراضی مربوط قریه های مذکور کشت و کار میشود در بعضی نقاط پنبه نیز کاشته میشود ، از قسم اشجار سیوه دار تنها در بعضی نقاط آن درخت زردآلو دیده میشود باقی کسدام نوع دیگر درینجا موجود نیست . تربیه مواشى مخصوصاً بز ، گوسفند گاو زیاد است . اسب و خر نیز برای سواری و قلیه رانی تربیه کرده میشود دریای هیرمند که از کوه های این منطقه منبع میگیرد از طرف مشرق جریان داشته بدین اینکه در کدام نقطه از آن استفاده شود بطرف مغرب سرازیر میگردد پیشه اهالی عموماً دهقانی بوده و در زمستان ها اغلباً به کابل می آیند صنعت برک و گلیم ، جوال ، کر باس

بافی درین جار واج دارد. در شهرستان علاوه بر مدارس خصوصی و تعلیمی که در مساجد داده می شود یک کتاب مکتب دهاتی نیز از طرف وزارت معارف دایر گردیده است. همچنین یک نفر وکیل از طرف اهالی حکومتی شهرستان انتخاب و بشورای ملی ارسال میشود.

شهر صفا

موضع است بین معبر عمومی قندهار و کابل، این شهر بشکل تپه بوده و از جمله آثار تاریخی قندهار بشمار میرود حدود آن به آن قرار ذیل است: از طرف شرق کوه باغ، به سمت غرب تالک معین، جانب شمال کوه دره و در جنوب آن قریه بامازی و تپه های بامازی موقعیت دارد. این تپه تاریخی و باستانی در اثر عوامل جوی تقریباً بشکل مخروطی را بخود اختیار کرده فعلاً در شهر صفا دکانی وجود دارد که برای استراحت مسافران کابل و قندهار توقف گاه خوبی بشمار رفته چای و غذای کافی پیدا میشود.

شهرک

علاقه ایست مرکز حکومت کلان غور و ولایت هرات موقعیت آن بین خط ۶۳ و ۶۴ درجه ۳۷ و ۴۴ دقیقه و ۳۴ و ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ و ۳۴ درجه ۲۵ و ۵۰ دقیقه و ۲۴ و ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. حدود آن از طرف شرق به علاقه چخچران و چونند و از سمت جنوب به علاقه تولک و فراه رود، و از سمت غرب به علاقه اب به متصل است حدود شمالی آن را بعضی از حکومت چخچران تشکیل داده است بعضی از محققان آن را بمنزله پایتخت مشهور غور در دوره سلطنت غوریان شناخته اند. ارتفاع آن از سطح بحر تخمین در حدود ۱۵۳۹ متر است. اراضی مذکور کوهستانی بوده و بعضاً شیله ها و دره ها و وادیها نیز دارد و اهالی آن اغلباً در بین همین وادیها سکونت دارند. اراضی این منطقه قابل زراعت بوده حاصلات مهم آن للمی میباشد، گندم و - و بمقدار کافی بدست می آید کوه های آن از علف مستور بوده و برای تربیه حیوانات مفید است و هکذا در کوه های آن رویش پیاز کوهی و خنجک زیاد پیدا میشود که اهالی از آن استفاده می نمایند، شهرک درزستان بواسطه برفباری های شدید نهایت سرد بوده و تابستان آن خیلی معتدل است مقدار بارندگی برف در زمستان اغلباً با آن از ده و متری می رسد و راه های عبور و مرور را مسدود می سازد. در شهرک اشجار مثمر از قبیل سیب زرد آلو، انگور و شفتالو زیاد پیدا میشود، مخصوصاً در قریه های کمج، غوک، سلمه، دره تخت، سیب، بهی شفتالو زیاد شهرت دارد. صنعت کرباس بافی، گلیم، چپک جوال، برک و غیره درینجا زیاد بوده و ما یحتاج اهالی از همین درک تهیه میشود. تجارت صادراتی آن روغن و گوسفند است که به هرات، قندهار و کابل فرستاده میشود و در عوض مال وارداتی از قبیل رخت باب، ظروف مسی و غیره وارد میشود حیوانات اهلی آن عبارت از اسب گاو، بز، گوسفند و خر میباشد و در کوه های آن خوک، گرگ و روباه و حتی پلنگ پیدا میشود از طیور وحشی بابل، عنده لب، کبک و کبک زری زیاد است. کوه مشهوری که از شهرک میگذرد بنام (کرگسب) شهرت دارد که از سفید کوه جدا شده بسمت شرقی واقع و غرباً امتداد یافته و به علاقه تولک منتهی میگردد رودخانه هایی که در شهرک مشهور است عبارت از رود بارغوک رود شهرک و رود که منج میباشد. این رود بارادشرا وادیهای منطقه را سیراب نموده و تماماً یکجاشده بنام هریرود یاد میشود. در شهرک بسواحل دریای هری رود یک مناری به ارتفاع (۷۰) متر از قدیم بناده نهاده شده که دلچسپ است اما تاریخ بنای آن معلوم نیست علاوه تا بعضی بناهای دیگر هم دیده میشود

شهیدان

که به مرور زمان از بین رفته و بجز حرا به های آن دیگر اثری از آنها معلوم شده نمیتواند. در قریه غوک یک معدن نمک نیز کشف گردیده و از چندین سال است نمک ازان استخراج میشود. در مرکز شهرک یک مکتب ابتدائی و یک باب مکتب دهاتی تأسیس شده که متعلمین در آنجا مشغول اخذ تعلیم میباشند. قریه ایست تقریباً بفاصله ۴۸ کیلومتر بطرف غرب لغمان مربوط علاقۀ داری کیچ عزیز خان ولایت ننگرهار آب و هوای آن در زمستان معتدل بوده برف باری کم دیده میشود اما بارش زیاد میباشد تابستان آن نسبت بدیگر نقاط لغمان گرمتر و بادهای شدیدی دارد که در زمستان سرد و در تابستان نهایت گرم میباشد. پیشه مردم بطور عموم زراعت بوده و پساتوار زراعتی آن عبارت است از اقسام برنج، جو، جواری، ارزن، ماش، توربک، انواع نیشکر پنبه و غیره. صادرات آن را برنج و قند سیاه و غیره تشکیل میدهد جنگل های مصنوعی و غیر مصنوعی نیز در آن منظره دیده میشود جنگل مصنوعی آنرا اشجار بید، پنجه چنار تشکیل میدهد و جنگل غیر مصنوعی آن عبارت از لخ خود رو و درخت گز میباشد که در ساحل دریای کابل به کثرت میروید حیوانات اهلی آن عبارتند از گاو، گاو میش، خر، اسب و غیره. حیوانات وحشی آن عبارت است از روباه شغال، و آهو می باشد طیور آن عبارتند از مرغابی، کاسنگ، لنگ لنگ، زاغ، بونه، کبک و سیسی. قریه ایست بفاصله ۴۸ کیلومتر در شمال قریه آرامتل در علاقۀ نورستان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۵۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شیتو گروم

موضع ایست در قریه رخه مرکز حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که به سمت شمال مغرب آن واقع گردیده این قریه کوچک از رود خانه پیاوشت سیراب میگردد؛ موضع مذکور سرسبز و شاداب می باشد حدود اربعه: بشمال آن قریه شست واقع گردیده، جنوب آن به بخشی خیل میانه اتصال دارد و سمت شرقی آن بسړک عمومی موتر و مربوط می باشد، جانب غرب آنرا کوه ها و تپه ها احاطه کرده است. حاصلات زمینی آن گندم، جو، باقایی، جواری و شبدر و شرشم میباشد، حاصلات سردرختی آن توت، زردالو، آلوچه، آلوبالو و انگور است، حیوانات آن گاو و مرکب میباشد. مرغ خانگی به تعداد زیاد تربیه می شود در اینجا چند دکان نیز آباد می باشد که در آن اشیاء خوراکی و ضروریات بفروش میرسد، شیخان شاه ولی که یکی از مزارات مشهور پنجشیر است در اینجا واقع گردیده که در جنوب تپه بجانب غرب این قریه مدفون می باشد پیشه اهالی این جا زراعت و دکانداری است.

شیخان

موضع ایست در شمال مرکز نجراب مربوط حکومت محلی نجراب متعلق حکومت کلان کسا پسا متعلق به حکومت اعلی پروان.

شیخ علی

علاقۀ دار یست مربوط حکومت درجه ۴ سرخ پار متعلق حکومت اعلی پروان که حدود آن شرقاً متصل است بحکومت محلی غور بند و غرباً به علاقۀ داری شبر جنوباً به کوه بابا متصل حکومت محلی سرخاب شمالاً به علاقۀ داری تاله و بر فسک. طول این سرزمین را شرقاً و غرباً ۲۹ کیلومتر و عرض آن را ۲۱ کیلومتر تخمین نموده اند اراضی مذکور کوهستانی و دارای تپه های بلند بوده و زمین زراعتی کمتر دارد که در آن گندم، جو، جواری، باقایی کاشته می شود اشجار بادام، بید

و چنان نیز زیاد دارد ، بهترین مناظر آن را چراگاهای طبیعی تشکیل میدهند ازین حیث تربیه مویشی درین منطقه زیاد بوده و اهالی به تربیه گاو ، گوسفند بیشتر مبادرت میورزند منطقه مذکور از حیث اینکه برفگیر است در زمستان خیلی سرد و در تابستان معتدل است و رودی که ازین منطقه میگذرد از کوه تل شبر سرچشمه گرفته پس از آبیاری منطقه مذکور بطرف غور بند جریان می یابد موقع آبخیزی آن تخمیناً از ده حمل الی پانزده جوزامی باشد ، کوه بابا از جنوب این منطقه عبور نموده طرف شمال آن کوه هند و نش از دور مشاهده می شود مردم آن عموماً به تربیه مویشی مشغول بوده و بعضاً زراعت و دهقانی نیز مینمایند . صنعت گلیم ، جوال و برک بافی نیز در بین زنان رواج داشته اما بطور کافی دیده نمی شود .

شیرآباد : قریه نیست سرسبز در ۸ کیلومتری غرب مزار شریف بین جا ده عمو می مزار شریف و بلخ در حوزه ولایت مزار شریف .

شیرزاد : علاقه داری است مربوط حکومت خوگیانی ننگرهار . مرکز آن قریه ماما خیل می باشد . قصبات مشهور آن طوطو ، نری جبه ، آشپان ، کوتگی ، گندمک ، هاشم خیل ، کندی ، پتله غاره کودی خیل ، وربش گره ، چمکن ، گودر ، وره ترمی ، لویه ترمی ، ودی حصار ، ماسکی خیل ، طوطو خیل ، چار قومند ، لغمان خیل ، بنادی خیل علیا ، بنادی خیل سفلی ، دگر خیل دکی خیل ، چار قومند ، عیسی خیل ، پیرال خیل ، علی خیل و شلل خیل .

شیرواوبه : موضع سرحدیست در حوزه حکومت درجه اول سپین بولدک درین جا چندین خانوار قوم اشک زائی سکونت داشته و کاملاً بر سر خط سرحد بین چین و افغانستان واقع است درین موضع اخیراً تپانه های قشنگ سنگی بامنتهای متانت و استحکام و پخته کاری از سمنت آباد شده که تپانه داران افغانی برای حفاظت سرحد دران اقامت دارند درین موضع بقدر یک آسیاب آب خیالی شفاف و سرد و گوارای چشمه سار وجود دارد ، برخی اشجار توت و بید نیز درین بیشه های که بین دشت واقع شده دیده میشود اقوام اچکزائی ساکن این منطقه سرحدی بعضاً مالدار و بعضاً زمین دار میباشد کوه کوزک ازین منطقه خیلی بوضاحت نظرربائی میکند عمارات چین در خارج خط سرحدی افغانستان نیز بخوبی به نظر میرسد از مرکز حکومت سپین بولدک تا موضع شیر و اوبه خط سربلند یافته است هکذا این تپانه سرحدی ذریعه تیمون نیز به مرکز حکومت سپین بولدک و مرکز نایب الحکومتی مربوط شده است .

شیرین تگاب : شیرین تگاب که در قدیم بنام فاریاب شهرت داشت منجماله حکومت محلی درجه ۲ حکومت اعلی میمنه میباشد که علاقه داری دولت آباد هم مربوط آن است . محیط مذکور سرسبز و حاصلخیز بوده با آنکه در داخل حوزه خود کوه و کوهساری ندارد مگر برخلاف دیگر نقاط دشتی ، هوای صاف و خوشگوار داشته گرمای تابستان و سرمای زمستان آن تکلیف دهنده نیست ، اراضی مذکور از جهات اربعه محدود است : شمالاً بدشتهای علف چرو تپه های قرقمقول ، جنوباً بدشتهای علف چرو و لئمی زارهای پشتونکوت ، شرقاً بدشتهای علف چرو مقول غرباً بخاشک شوروی و قسمتی به تپه های علف چرو پشتونکوت . طول این حدود از شمال بجنوب ۶۱ کیلومتر و عرض آن از شرق بغرب ۴۸ کیلومتر تخمین میشود . شهر شیرین تگاب یک شهر تاریخی بوده و در بین باغستان کنسار دریای تگاب واقع و دارای یک بازار محدود و خانه های متعددی میباشد مرکز حکومتی در همین جا واقع است .

قریه های مربوطه حکومتی زیاده تر از همه در دو طرفه دریازمین های زراعت و باغهای میوه و تاک باغ های مهم آن واقع و مردم هم در همین دو طرف دریا که محل خوش آب و هواییست اقامتگاههای خویش را انتخاب و زندگانی می نمایند، این قریه ۱۰ کیلومتر بطرف شرقی دریای مذکور واقع میباشد که اسمای آن قرار ذیل است: قریه های غزاری، بادغیسی، هنو، کوسه قلعه، ینگ قلعه، صحرایی قلعه، بایمغلی قره شیخی، گرز او، اسلام قلعه، ناشقلعه، گرز یوانی، شش تپه، تپه قلعه، کوه صیاد، تورگل بلوچ فیض آباد، صبر قلعه، عطاخانوجه، جلائر و شور دریا بوده و قریه جات دیگری که از کنار دریا دور اند عبارت است از آستانه مبارکه، مورچه غال، گل قدغ و شاکتو.

مزارات و آثار مخروبه در شیرین تگاب:

مزارات: آستانه جان در حصه مرتفع و دماغه غربی کوه مذکور در یک جای منظره داری واقع میباشد اهالی گردونواح آن در فصل بهار برای میله و ساعت تیری جو قه جو قه آمده شب هارا در آنجا بخوشی سپری می کنند زیرا در فصل بهار دامنه های کوه مذکور مانند یک تکه زمرد از سبزه های نورس مستور گردیده اقسام گل های طبیعی دامان آنرا مزین ساخته طراوت و خوشنمائی سبزه زار های مذکور را دوبالا کرده مناظر شاعرانه را در هر طرف جلوه گرمی سازد، قرار اظهار مردمان آستانه اسم صاحب زیارت حصام الدین «انصاری» است که مرد با خدا بوده در اعصار قدیم از خاک حصار آمده در اینجا مدتی بعد از خد او نندی مشغول و بالاخره بر حمت ایزدی پیوسته و در همین دماغه کوه مدفون گردیده است اکنون مرقدش زیارت گاه پیر و جوان میباشد موضع مذکور موقعیت منظره دار دارد، از آنجا بروز هائی که هو روشن باشد حصه های فوقانی میخانه، قیصار، شبرغان در زاب، دولت آباد و نمک سار دولت آباد دیده میشود منظره مذکور روح سیاحین خود را تازه کرده و یک حال خوشی را بلو شان بار می آورد. حضرت امام در غرب قریه فیض آباد بالای یک تپه منظره داری متصل باغها واقع شده اکنون از بطن تپه مذکور دیوار های پخته کساری و خشت پخته دیده میشود واضح است که درین تپه آثار تاریخی موجود بوده اگر چه بالای تپه را بنام زیارت امام صاحب شهرت داده اند لیک اسم و تاریخ زیارت معلوم نیست. خواهج رو شنائی متصل شمال غرب قریه کوه صیاد در دماغه یک تپه خاکی واقع میباشد، اسم و تاریخ آن مبرهن نیست. خواهج سبزه پوش بالای یک تپه خاکی مدفون بوده اسم و تاریخ شان معلوم نیست. آق جر بابا تاریخ آن مجهول و کدام آثار تاریخی در آن زیارت موجود نیست. قره تپه در آنجا با وجود نبودن اراضی مزرععی چند اصله درخت پسته بنام همین زیارت موجود و در اطراف همین زیارت از اینجا و آنجا آثار خشت های پخته هم دیده میشود، ممکن در دوره های گذشته این موضع نیز بنای عمارتی بوده باشد، تاریخ و اسم کسی در آنجا معلوم نیست ظهیر فارابی: در وسط شیرین تگاب و بین باغستان و کنار سرك عمومی واقع است: ظهیر الدین فارابی از جمله ادبای معروف و شعرا و بزرگ قرن (۶) اسلام بوده است عطاخانوجه: در ۱۷ کیلومتری غرب تگاب و متصل دریای شور بالای یک تپه خاکی موقع گرفته در اینجا یکی از اشخاص روحانی مدفون بوده در تحت تپه مذکور و لب دریا آثار خشت پخته ظاهر و مدنیست سابق آنجا را خاطر نشان می کند گرچه دیگر زیارت گاهها در کنج و کنار نیز دیده میشود اما شهرت عمومی ندارند.

آثار مخروبه : در قرب و جوار مرکز تگاب شیرین قلعه‌های مخروبه در دولت آباد و مواضع تگاب جلائیر پایان، خواجه حبش متصل شرق در یای جلائر و حصه عطاخان خواجه و قره تپه بمشاهده رسیده آثار خشت پخته و غیره قدیمی در آنجاها دیده میشود که دوره های مدنیت این خطه باستانی را در انظار روشن خواهد ساخت. مهمترین جای تاریخی این منطقه تپه تور د کول کنونی و اطراف مقبره (ظهیر) است.

شکار و شکارگاهها : در مناطق مختلفه شیرین تگاب، شکار آهو، روباه، کبک بکثرت صورت گرفته، شکارگاههای آهو و روباه در حصص غرب تگاب و کبک در اطراف کوه آستانه مبارک میباشد، شکار قره ساق در دشت دولت آباد و نمکسار صورت می گیرد.

خواص طبیعی جلگه شیرین تگاب : درین جلگه دشت مانند تآك انگور بیشتر رواج داشته و اهالی زمین دار در تربیه تآك خیلی ها ماهر و از باغات خود حاصلات خوبی بدست می آورند انگور تازه آن بکدام جائی نقل داده و فروخته نمی شود، بلکه کشمش ساخته و بفروش میرسانند و گذاره بیشتر اهالی بواسطه تآك انگور است. دیگر اشجار از قبیل سیب، زرد آلو و غیره میوه جات جزئی است. تنها درخت پشه خانه که بجز سایه و نمایش، دیگر ثمری ندارد، درینجا بکثرت دیده میشود. به اراضی خالصه خودها بصورت جزئی گندم، جو فالیز و به بذرو زراعت پنبه و تربیه کرم پبله بیشتر میل و علاقه دارند. شیرین تگاب از حیث کثرت تآك انگور، درجه اول و از نقطه نظر تنمیه و استعداد خاک درجه دوم و بزراعت پنبه تربیز و تربیه پبله مساعد است، تربیز فیض آباد تگاب سزاوار تعریف است.

مکاتب و مدارس شیرین تگاب : یک باب مکتب ابتدائی بتاریخ اول حوت ۱۳۱۱ در شیرین تگاب افتتاح گردیده علاوتاسه باب مکتب دهاتی در قریه های کوسه قلعه، صحرائی قلعه، قره شیخی در سال ۱۳۳۱ دایر گردیده، علاوه بر مکتب ابتدائی و دهاتی سه مدرسه مشهور نیز در شیرین تگاب وجود دارد : ۱ - مدرسه کوه صیاد : در قریه کوه صیاد که یک علاقه سرسبز و آباد است، مدرسه وقوع دارد، تخمین ۵۹ سال از تاریخ بنای آن میگذرد و دوم مدرسه دولت آباد است و سوم مدرسه سباق در علاقه صحرائی قلعه واقع است، که در مدارس فوق علوم دینی تدریس شده و هم مصارف مدرسه های فوق از طرف خود اهالی پرداخته میشود. یک نفر وکیل از طرف اهالی حکومتی شیرین تگاب انتخاب و بشورای ما فرستاده میشود.

شیرینک : رودیست که بفاصله ۵،۸۶ کیلومتر در غرب قلعه جویین مربوط حکومت اعلی فراه بین ۶۱ درجه ۹ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن به هامون صابری میریزد.

شیرین کاریز : چشمه نیست بفاصله ۵،۴۱ کیلومتر در شمال غرب قریه خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۶ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۷ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

شین دند : شهری است در جنوب هرات بفاصله تخمینا (۱۳۰) کیلومتر که در انجام سطح همواری واقع شده و در

تشکیلات اداری حکومت درجه اول و مربوط حکومت کلان غوریان ولایت هرات میباشد . موقعیت جغرافیائی آن بین خطوط تخمین ۶۰ و ۶۳ درجه ۱۷ و ۳۴ دقیقه ۱۲ و ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۶ و ۵۹ دقیقه ۱۳ و ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی کائن است .

دریای ادرسکن از وسط شین دند سمت شرقی آن میگذرد و بارود گزی که جاشده اراضی حوزه شین دند را آبیاری مینماید این دریا بنام آزوهاروت هم یاد میشود و علاوه بر رود مذکور درین منطقه کما ریزهای زیادی در گوشه و کنار حفر گردیده که برای زراعت از آنها استفاده میشود مسافه سبزوار (شین دند) از کابل تخمین ۱۰۳۲ کیلومتر میباشد . در گوشه شمال شرقی شهر شین دند قدری دور از سرك تپه نئی واقع است که بالای آن یک قلعه مستحکمی در قدیم بنا شده و هنوز موجود بوده و بنام قلعه دختر شهرت دارد آثار برج و باره آن تا کنون ثابت و استوار باقی مانده و یادگار عظمت و بزرگی این شهر را در اذهان مجسم مینماید . حکومتی شین دند حاوی تقریباً (۳۰۰) قریه بوده اقوام نورزائی ، علی زائی ، اچکزائی ، بارکزائی ، اسحق زائی ، فوفلزائی تاجک در آن ساکن میباشد . اهالی آن عموماً زراعت پیشه و مالدارانند برعلاوه صنعت قالین و قالینچه ، گلیم ، کوسی نمند از صنایع باستانی آن است و تا کنون تجارت صادراتی دارد اما نفاست و زیبائی آن از بین رفته است قالین و قالینچه آن عموماً بر رنگ های خام و گلهای ساده میباشد و نسبتاً بی دوام و کم قیمت اندولی کوسی نمندی آن خیلی مشهور است .

سلسله کوه مشهور (سیاه کوه) که از شاخ کوه بابا بشمار میرود طرف مغرب شین دند واقع بوده شمالاً و جنوباً امتداد دارد این سلسله کوه دارای هرگونه اشجار مشعر و غیر مشمر است از قبیل خنجرک ، گز ، انجیر کوهی ، تانک کوهی ، بید کوهی ، بادام کوهی ، شیر خشت نیز در دامنه های همین کوه بدست می آید قسمت بلند کوه های شین دند برف گیر بوده اما در حینیکه برفساری کمتر میشود بزودی آب میگردد برفها نیکه در تابستان ذوب میشود از دره ها سرازیر گردیده نهرهای را تشکیل میدهد که بنام دهات مربوط خود یاد میگردد از قبیل سنگ سیاه ، همجواری ، ده خار ، درمنک ، برپاهه ، شیر زاد و غیره که اراضی قریه های مربوطه را آبیاری مینماید و بر علاوه نهرهای دیگری مانند نهرده علی که ، نهر شیخ کمال ، نهر مندیل ، نهر اوکل ، نهر کاه ، نهر فوج ، انبار قصه ، نهر ثور ، علی آباد و غیره موجود است . سرسبزی منطقه شین دند بواسطه همین انهار است . کساریزها و چشمه های متعددی نیز وجود دارد که به آبیاری اراضی آنجا کمک می نماید نباتاتیکه درین منطقه پیدا میشود عبارت از : گندم ، شالی ، جو ، جوار ، ماش ، لوبیا ، ارزن ، نخود کنجد ، مشنگ و عدس است که بکثرت زرع می شود علاوه به نباتات سبز برگ از قبیل شبدر و رشقه ، نیز برای حیوانات کاشته میشود در باغهای آن اشجار سیب ، زردالو ، آلو بالو ، آلوچه ، شفتالو ، و قیسی بکثرت غرس و تربیه میشود و همچنان درخت بید ، چنار ، عرعر ، شنگ و غیره نیز بوفرت وجود دارد . از اقسام گل مانند نسترن ، پتونی ، داودی ، گلاب سرخ ، سفید ، ریحان و غیره در باغهای آن زیاد تربیه میشود نباتات طبی که اکثراً خود روی میباید عبارت اند از گل گاو زبان ، پنیرک ، اسفرزه ، خاکشیر ، بارتنگ ، گل بنفشه ، سکه انگورک ، شاتره ، کاسنی ، بوی مادران ، ترخ ، مستار

یکنفر وکیل از طرف اهالی حکومتی شین دند انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود باید گفت که نام تاریخی شین دند (سبزوار)، اسفزار است و بشکل مخفف سبز واریاد میشود. ازین شهر علمای بزرگ اسلام نشأت نموده اند، از ان جمله مولینا معین الدین محمد اسفزاری از شعرا و اعظم نویسندگان قرن نهم هجریست که در زمان سلطان حسین بایقرا (متوفی ۹۱۱) میزیست، از همین خاگ بوده است، حکومت سربداریه سبزوار تا نیم قرن دوام کرد و امیر عبد الرزاق قلعه سبزوار را مرکز حکومت آزاد ملی خویش در ۷۳۷ قرار داده بود.

شینه

قریه ایست بفاصله تخمین ۳ کیلومتر بطرف شرق حکومت بگرامی مربوط ولایت کابل. که آب و هوای آن در زمستان نهایت سرد بوده نزول برف بکثرت دیده میشود که حتی در بعضی سالها تقریباً در گودالهای آن تا به یک متر میرسد که یگانه سبب آنرا تقریباً وزیدن شمال سرد زمستانی هم گفته میتوانیم اما بالعکس تابستان آن اندک گرم میباشد که بواسطه همین خوبی هوا تمام زراعت زارعین پخته میشود اگرچه گر دبا دها نیز بکثرت عموماً بعد از ظهر دیده میشود اما برای زراعت کدام نقص وارد نمیکند همچنان در بعضی اوقات درین موسم بارش نیز نزول نموده اما کم، بدین منوال فصل مهم آنرا بهار شناخته میتوانیم چه بارش نهایت زیادتزول میکند و بواسطه آن برف روی زمین خوب می شود و برای زراعت (کشت بهار) زمین مساعد میگردد خصوصاً برای زراعت للمی. پیشه مردم بطور عموم زراعت و شکار میباشد و زراعت آن عبارت است از گندم آبی و للمی، جو، جوار، برنج لک، ارزن، مشنگ، توربک، تمباکو و غیره جنگلات مصنوعی و خود رونیز دار جنگلات مصنوعی آن عبارت است از جنگل بید، چنار و غیره و جنگلات خود روی آن عبارت است از گز، که در پهلوی دریای لاهو گرد بکثرت نمو و در بعضی حصه آن نیز دیده میشود علاوه بر آن باغهای سیب، زردالو و غیره هم وجود دارد. شکار درین اهالی آن شهرت خاصی داشته که تقریباً در سال نه ماه در آن شکار مرغابی و قره قوش صورت میگیرد و بدقسمتیکه در اکثر حصه های دریای لاهو گردند آب ها ساخته و آنرا بنام (نور) یاد میکنند و شکار آن اکثر در شب صورت گرفته و بشهر کابل آورده و آنرا بفروش میرسانند خصوصاً شکار مهم آن در ماه حوت، حمل، ثور و شکار موسم خزان نیز دارد اما آن قدر مهم نمیباشد. طوری که درینجا دیده شده عبارتند از کلنگ، مرغابی به اقسام و الوان مختلف قره قوش، بونده، زاغچه که از همه آن اهالی بقسم شکار استفاده کرده و بفروش میرسانند. حیوانات اهالی آن عبارتند از گاو، مرکب، اسب، قاطر و غیره، حیوانات وحشی عبارتند از گرگ، شغال، روباه، خارپشت و غیره.

شیوه

شهر کوچکیست که در دهنه دره نور متعلق ولایت ننگرهار بین حصاری واقع و در داخل خود بازار کوچک و مختصری دارد، اراضی اطراف حصار سرسبز و شاداب و کاملاً خرم و معمور است و از مرکز جلال آباد براه پیاده رو که از بهسود و تنگی «بلندغر» میگذرد تقریباً ۱۲ کیلومتر فاصله دارد.

(ص)

صاحب ترکی : ریگستا نیست در شمال غرب غفور کلی در علاقه حکومت درجه اول سپین بولدک مربوط ولایت

قندهار که بین ۶۶ درجه طول البلد شمالی و ۳۰ درجه عرض البلد شرقی واقع است .

صاحب خان : قلعه ایست تخمین در یک کیلومتر مرکز حکومت اندر مربوط حکومت اعلی غزنی . درین قریه

مکتب ابتدائی اندر که مسمی به مکتب صاحب خان میباشد واقع است . مربوط این مکتب دو مکتب

دهاتی نیز میباشد که یکی آن در قلعه (سرده) که بطرف جنوب شرق واقع است و دیگر آن در

قلعه (یعقوب) که بطرف شمال آن واقع بوده و جدید التاسیس میباشد علاوه بر اطفال قریه

صاحب خان اطفال بیست و هشت قلعه دیگر نیز درین مکتب مصروف اخذ تعلیم میباشد که حسب

ذیل نامبرده میشود : صاحب خان ، میری ، جمال ، بسانه ، سه پای ، چهور ، هوشیار ، محمود

گدول حبیب ، نیلبه ، نرمی ، عبدالرحیم ، خیرودال ، باتا ، گندهیر ، پایندی ، چار دیو الی ، کابلی

قجیره ، متیان ، معاش ، گدول سلام ، موادی ، ملنگی ، براهو ، بلال خیل ، غوله وائل . پیشه اهالی

بطور عموم زراعت است که توسط کاریزها زمین خود را آبیاری می نمایند درینجا رودی وجود دارد

که مسمی به دریای سردی میباشد و آب آن تنها برای زمین هائیکه قریب آن واقع بود طرف استفاده

قرار داده میشود و آب دریای مذکور در آب استاده میریزد . حیوانات اهلی آن جاعبارت اند از گاو

مرکب ، گوسفند ، اسب و غیره و حیوانات وحشی آن عبار تنداز گرگ ، روباه ، خرگوش و غیره

نباتات آن از قبیل توربک ، گندم ، جو ، جواری ، پیاز کچالو خربوزه است هم چنان در بعضی

جاهای این حوزه باغهای سیب ، توت زردالو ، بادام آلو ، انگور دیده میشود درخت های سفیدار

چنار بید و غیره نیز مشاهده میشود .

طیور اهلی آن عبارتند از کبوتر ، مرغ و غیر اهلی آن عبارتند از باشه باز زاغ مرغابی و غیره .

صاحب زاده : قریه نیست بفاصله ۴۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری مقرر مربوط حکومت اعلی غزنی که

بین ۶۷ درجه ۳۳ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

صاحب زاده : قریه نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال غرب قلعه اسد در علاقه حکومت درجه ۳ خا کریز مربوط

ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۲۹ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض

البلد شمالی واقع است .

صاحب زاده : موضعیت بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب شرق قریه خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان

مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۳۵ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۳ دقیقه ۱۷ ثانیه

عرض البلد شمالی واقع است .

صاحب زاده : موضعیت بفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در شمال غرب صمدخان کلی در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک

مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۹ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض

البلد شرقی واقع است .

- صاحبزاده [: قریه نیست بمفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب قریه سیف الدین در علاقه حکومت درجه اول سپین بو لدک مربوط ولایت قند هار که بین ۶۵ درجه ۵۸ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .] (سید محمد)
- صادق کالی : قلعه نیست بمفاصله ۱۴،۵ کیلومتر در جنوب قلعه دوست محمد متصل نهر بار نیانک در علاقه حکومت کلان کوتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۷ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صالح آباد : قریه نیست بمفاصله ۷۲،۵ کیلومتر در شمال غرب تاشقرغان «خام» مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۱۷ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صالح آباد : قریه نیست بمفاصله ۴۰،۵ کیلومتر در غرب شهر هرات نزدیک دری رود که بین ۶۱ درجه ۵۹ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صالحان : موضع نیست بمفاصله ۱۹،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۲ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صالحان : دریائیت بمفاصله ۲۲ کیلومتر در غرب گلاب ناور در علاقه حکومت درجه ۳ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۴ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صالحان کاریز : نام موضع و کساری نیست بمفاصله ۲۸،۵ کیلومتر در شمال غرب بهراب چاه در علاقه حکومت درجه ۳ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۳ درجه ۴۴ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۱ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صالح محمد : قریه نیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر در شرق قریه قلات غزائی مربوط حکومت کلان قلات ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۱ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۹ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صباراز : قریه نیست بمفاصله ۴۰ کیلومتر در شرق او به مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۳۴ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صباراز : قریه نیست بمفاصله ۵ کیلومتر در شمال غرب او به مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۷ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صباحه قلعه : قریه نیست بمفاصله ۷،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه محمد رضا در علاقه حکومت درجه ۴ دهله مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۵ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۴ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صبرغا : قریه نیست بمفاصله ۶۴،۵ کیلومتر در شمال شرق قریه قلات غزائی متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۲۵ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- صبری : علاقه داری درجه اول راسا مربوط حکومت کلان خوست متعلق ولایت جنوبی است .

صبری قلعه : قلعه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب میدان خرله در علاقه منگل مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۵۲ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۳ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

صبر لک (مابر لک) : قریه نیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب اوبه مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۲ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

صدر آباد : قریه نیست در حکومت درجه ۲ دولت آباد مربوط حکومت کلاں بلخ که متعلق ولایت مزار شریف بوده تقریباً در (۹) کیلومتری سمت غرب حکومتی مذکور واقع شده است. حدود این قریه از طرف شرق بقریه چارباغ سیدان مهاجر و از طرف غرب بسړک عمومی کسلف از طرف شمال بقریه فرخ آباد و از ناحیه جنوب بقریه بید و ملحق میباشد هوای اینقریه مانند دیگر قریای دولت آباد در تابستان گرم و در زمستان سرد است ، برف و باران در برج جدی الی اخیر حوت می بارد .

زمین آن هموار است و اراضی زراعتی در اینقریه تقریباً (۷۳۳۰) جریب تخمین میگردد باغهای انگور در اینقریه وجود ندارد ، بادام ، زرد آلو ، توت ، سنجد ، سیب و شفتالو هم کمترین پیدا میشود از غله باب گندم ، جو ، جواری سفید ، کنجد ، پنبه و از نباتات فالیزی خربوزه ، تربوز ، بادرنگ کاشته میشود گندم و جو که از محاصل عمده است در بعضی جاها برای فروش ارسال میگردد . رخت باب و غیره مواد خوراکی مورد احتیاج را وارد میکنند حیوانات اهلی آن عبارت از اشتر اسب ، مرکب ، گاو ، گوسفند و بز میباشد بعضی حیوانات وحشی نیز پیدا میشود ، طیور اهلی و غیر اهلی عبارتست از مرغ خانگی ، فیل مرغ ، کبوتر ، مرغ آبی ، موسیچه ، مینا ، اکسک (عقعق) زاغ . مردم اینقریه زارع و مالدار بوده بعضی به صنعت نجاری و پیشه گل کاری می پردازند زنان آنجا غالباً قالین باف میکنند و بعضی از آنها در بافتن پارچه های ابریشمی و نخی نیز اختصاص دارند اقلام تجارتی اینحصه را قالین ، پشم و پوست قره قل تشکیل میدهد در اینقریه نهرویا جوی غایب بوده وجود ندارد فقط یک اندازه از بقایای آب نهر دولت آباد و ارغنداب باین ناحیه رسیده ، بعضی زمینهای زراعتی را آبیاری مینماید .

صدمردا : قریه نیست بفاصله ۵۳ کیلومتر در جنوب غرب کابل مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۱ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

صدمستی : قریه نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۵۳ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

صفدر جنگ ناور : دند آب نیست بفاصله ۳۲ کیلومتر در شمال غرب قریه خرمنک در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که بین تخمین ۶۴ درجه ۱۲ و ۱۳ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۴ دقیقه ۱۲ و ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

صفر خان : موضع چاه دار نیست بفاصله ۱۲ کیلومتر در شمال قریه خرمنک در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر متعلق حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- صفیان (صوفیان) : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۴ کیلو متر در غرب شہر ہرات کہ بین ۶۲ درجہ ۴ دقیقہ ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۰ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صلحہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۰، ۵ کیلو متر در جنوب قلعه سنگ ماشہ در علاقہ حکومت درجہ ۳۴ جاغوری مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۷ درجہ ۱۶ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۹ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صلحہ ثانی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۵، ۵ کیلو متر در جنوب شرق قلعه سنگ ماشہ در علاقہ حکومت درجہ ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۷ درجہ ۱۵ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۸ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شمالی واقع است .
- صمد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸۴ کیلو متر در جنوب شرق جلدک و تر نک مربوط حکومت کلاں قلات متعلق ولایت قندہار کہ بین ۶۶ درجہ ۵۶ دقیقہ ۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۳ دقیقہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صمد خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۷۷ کیلو متر در جنوب شرق ہرات مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۲ درجہ ۵۴ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۳ دقیقہ ۳۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صمد خان کلی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۰ کیلو متر در جنوب شرق مند وزئی در علاقہ حکومت درجہ ۴ شورابک مربوط ولایت قندہار کہ بین ۶۶ درجہ ۱۲ دقیقہ ۵۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۹ درجہ ۵۵ دقیقہ ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صندوق مزار : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۲، ۵ کیلو متر در شرق مرکز بغلان مربوط ولایت قطن کہ بین ۶۸ درجہ ۵۱ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۱۳ دقیقہ ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صورت : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۴، ۵ کیلو متر در شمال قلعه عبد الرحمن در علاقہ حکومت درجہ ۲ دہراود مربوط ولایت قندہار کہ بین ۶۵ درجہ ۲۵ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۸ دقیقہ ۵۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صوفی امین : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۰ کیلو متر در شمال قلعه عبد الرحمن در علاقہ حکومت درجہ ۲ دہراود مربوط ولایت قندہار کہ بین ۶۵ درجہ ۲۶ دقیقہ ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴۱ دقیقہ ۴۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صوفیان : قلعه ٹیست بفاصلہ ۶ کیلو متر بطرف جنوب سرای خواجہ مربوط حکومت کلاں کوہدا من متعلق ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۴ دقیقہ ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۱ دقیقہ ۳۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صوفیان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۴، ۵ کیلو متر در جنوب شرق فریہ خیر آباد در علاقہ حکومت درجہ ۲ جرم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ بین ۷۱ درجہ ۲ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۴۲ دقیقہ ۲۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- صوفی خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴۹، ۵ کیلو متر در جنوب شرق دہ سبز مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۳۶ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۵ دقیقہ ۱۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- صوفی قلعه : قریه نیست بفاصله ۷۶۵ کیلومتر در جنوب قیصار مربوط حکومت اعلیٰ میمنه که بین ۶۴ درجه ۱۴ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- صیاد : قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در جنوب خلم مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۴۶ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- صیاد : قریه نیست بفاصله ۱۰۶۵ کیلومتر در شمال شرق بنو متصل سرک در علاقه حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قباغن که بین ۶۹ درجه ۱۶ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۷ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- صیغو : قریه نیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب قریه شاه جوی مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۲۶ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۹ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

ض

- ضابط : قریه نیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۴ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۰ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- ضحاک : موضع نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۷ درجه ۵۸ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

ط

- طاغن : قریه نیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب خان آباد در علاقه دولت آباد متعلق حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۳۶ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- طبی : قریه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب قریه میان پشته در علاقه پشت رود مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که بین ۶۴ درجه ۲ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۴۷ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- طوفان زئی : قریه بفاصله ۷ کیلومتر در شرق قریه خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۳۶ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۴ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

ظ

- ظریف : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۶۱ کیلومتر در غرب سپین بولدک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۲ دقیقہ ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳ دقیقہ ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- ظلم آباد : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۱۲ کیلومتر در شرق اوبہ متصل سرکیکہ بطرف ہرات میرود مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۳ درجہ ۱۷ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۲ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- ظلم آباد : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۲۵،۵ کیلومتر در شمال شرق بل چراغ در علاقہ درزاب و گرز یوان مربوط حکومت اعلیٰ میمنہ کہ بین ۶۵ درجہ ۲۸ دقیقہ ۴۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۲ دقیقہ ۵۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- ظلم آباد : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۲۰ کیلومتر در شمال بارلی در علاقہ حکومت درجہ ۲ سرخ رود مربوط ولایت ننگر ہار کہ بین ۷۰ درجہ ۲۲ دقیقہ ۳۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۶ دقیقہ ۵۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- ظلم آباد : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۲۰،۵ کیلومتر طرف شمال بتخاک مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۹ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۰ دقیقہ ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- ظہری تگاب : نہر یست بمفاصلہ ۲۱،۵ کیلومتر در جنوب شرق شین لند مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۳ درجہ ۱۴ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۱ دقیقہ ۵۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع بودہ برود فراہ می ریزد .

ع

- عاشقان : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۴۳ کیلومتر در جنوب شرق قریہ خوگیا نی در علاقہ حکومت درجہ ۴ کشکنخود مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجہ ۲۸ دقیقہ ۴۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۵ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عاشق سوکی : کوهیست در غرب قلعه سپین بولدک بارتفاع تخمین ۱۷۶۷ متر مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۵ دقیقہ ۲۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۲ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عالم : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۹ کیلومتر در جنوب شرق زیارت شاہ مقصود در علاقہ حکومت درجہ ۳ خاکریز مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجہ ۳۴ دقیقہ ۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۶ دقیقہ ۵۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عالم لک : کوتلی است بمفاصلہ ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب میمنہ مربوط حکومت اعلیٰ میمنہ کہ بین ۶۴ درجہ ۳۹ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۳ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی

واقع است در يك كيلومترى اين كوتل زيارتى نيز بهمين نام وجود دارد كه شايد وجه تسميه كوتل زيارت موصوف باشد .

عالم لك : موضعىست بفاصله ٢٥ كيلومتر در شمال غرب آقچه مربوط حكومت اعلى شبرغان كه بين ٦٥ درجه ٥٥ دقيقه ٤٥ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٧ درجه ٢ دقيقه ٨ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عباس آباد : قريه ئيست بفاصله ١٠٥ كيلومتر در جنوب شرق ميان پشته در علاقه پشت رود مربوط حكومت اعلى گرشك كه بين ٦٤ درجه ٣ دقيقه ٣٦ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٠ درجه ٤٩ دقيقه ٤٦ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عبدالبدين : قريه ئيست بفاصله ١٧٠٥ كيلومتر در جنوب غرب سلطان خيل در علاقه وردك مربوط حكومت كلان لوگر متعلق ولايت كابل كه بين ٦٨ درجه ٣١ دقيقه ٣ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٣ درجه ٤٦ دقيقه ٢٤ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عبدالحسين : قريه ئيست بفاصله ٢٠ كيلومتر در جنوب غرب گرشك در علاقه حكومت درجه اول نهر سراج مربوط حكومت اعلى گرشك كه بين ٦٤ درجه ٢٨ دقيقه ٦ ثانيه طول البلد شرقى و ٣١ درجه ٤٦ دقيقه ٤٢ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عبدالحديد : قريه ئيست بفاصله ٣٠٠٥ كيلومتر در شمال سپين بولدك مربوط ولايت قندهار كه بين ٦٦ درجه ٢٢ دقيقه ٣٠ ثانيه طول البلد شرقى و ٣١ درجه ١٥ دقيقه ٤٢ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عبدالخيل : قريه ئيست بفاصله ١٨٠٥ كيلومتر در جنوب گرديز مربوط ولايت پكتيا كه بين ٦٩ درجه ٢ دقيقه ١٧ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٣ درجه ٣٧ دقيقه ٥٩ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عبدالخيل : قريه ئيست بفاصله ٨٠٥ كيلومتر در جنوب غرب قريه شيوه متعلق حكومت كلان كسرى مربوط ولايت ننگرهار كه بين ٧٠ درجه ٣٤ دقيقه ١ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٤ درجه ٣٠ دقيقه ٤٢ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عبدالخيل : موضعىست بفاصله ٨٠٥ كيلومتر بطرف شرق سر بولى در علاقه حكومت درجه ٢ كوهستان مربوط حكومت اعلى پروان كه بين ٦٩ درجه ٣٩ دقيقه ٤ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٤ درجه ٥٤ دقيقه ١٦ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عبدالرحمن : قريه ئيست بفاصله ٤٠ كيلومتر در جنوب شرق شهر قندهار در علاقه حكومت درجه ٢ ارغستان مربوط ولايت قندهار كه بين ٦٥ درجه ٥٥ دقيقه ١ ثانيه طول البلد شرقى و ٣١ درجه ٢١ دقيقه ٥١ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عبدالرحمن : قلعه ئيست بفاصله ١٤٠٥ كيلومتر در شمال غرب ابراهيم زائى در علاقه شلگر مربوط حكومت اعلى غزنى كه بين ٦٨ درجه ٢٧ دقيقه ٤٠ ثانيه طول البلد شرقى و ٣٣ درجه ٢٧ دقيقه ٢٢ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

عبد الرحيم : قريه ئيست بفاصله ٦٨ كيلومتر در جنوب قريه جلدك در علاقه حكومت درجه ٤ ترنگ و جلدك مربوط حكومت كلان قلات متعلق ولايت قندهار كه بين ٦٦ درجه ٤٣ دقيقه ١ ثانيه طول البلد شرقى و ٣١ درجه ٤٤ دقيقه ٢٥ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .

- عبد الغازی : قریہ ٹیست، بفاصلہ ٦ کیلومتر در شمال شرق ده بالادر علاقہ حکومت درجہ ٢ رودات متعلق حکومت کلان سنوار مربوط ولایت ننگرہار کہ بین ٧٠ درجہ ٣٠ دقیقہ ١٢ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣٤ درجہ ٨ دقیقہ ٨ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد الغفار : قریہ ٹیست بفاصلہ ١١٠ کیلومتر در جنوب گردیز مربوط ولایت پکتیا کہ بین ٦٩ درجہ ١ دقیقہ ١٨ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣٣ درجہ ٢٦ دقیقہ ٣٠ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد الغفور : قریہ ٹیست بفاصلہ ٧٥ کیلومتر در جنوب غرب قریہ جلدک در علاقہ حکومت درجہ ٤ ترنک و جلدک متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندہار کہ بین ٦٦ درجہ ٣٥ دقیقہ ١٥ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣١ درجہ ٣٩ دقیقہ ٣٦ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد الغیاث : قریہ ایست بفاصلہ ٢٠ کیلومتر در شمال شہر قندہار متصل سرک مربوط ولایت قندہار کہ بین ٦٥ درجہ ٤٤ دقیقہ ٤٢ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣١ درجہ ٤٤ دقیقہ ٥٨ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبدل : قریہ ٹیست بفاصلہ ٤٤ کیلومتر در جنوب غرب قریہ جلدک در علاقہ حکومت درجہ ٤ ترنک و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندہار کہ بین ٦٦ درجہ ١٨ دقیقہ ٤٧ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣١ درجہ ٤٥ دقیقہ ٣٥ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد اللطیف : قریہ ٹیست بفاصلہ ١٧ کیلومتر در شمال غرب قریہ خوگیانی در علاقہ حکومت درجہ ٢ ارغستان مربوط ولایت قندہار کہ بین ٦٦ درجہ ٢٢ دقیقہ ١٨ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣١ درجہ ٣٥ دقیقہ ٢٨ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد اللہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ٢٠ کیلومتر در شمال شرق سپین بولدک مربوط ولایت قندہار کہ بین ٦٦ درجہ ٢٨ دقیقہ ٢٤ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣١ درجہ ٨ دقیقہ ٢٤ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد اللہ : نہر یست بفاصلہ ٤٥ کیلومتر در شمال غرب وزیرآباد در علاقہ بلخ کہ بہ نہر چار بولاق میریزد مربوط ولایت مزار شریف کہ بین ٦٦ درجہ ٥٠ دقیقہ ٣٢ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣٦ درجہ ٤١ دقیقہ ٤٤ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد اللہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ١٧ کیلومتر در جنوب غرب گر شک در علاقہ حکومت درجہ اول نہر سراج مربوط حکومت اعلی گر شک کہ بین ٦٤ درجہ ٢٦ دقیقہ ١٢ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣١ درجہ ٤٣ دقیقہ ١٨ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد اللہ : موضع یست بفاصلہ ٦٧ کیلومتر در شمال شرق قلات غازائی مربوط ولایت قندہار کہ بین ٦٧ درجہ ٢٤ دقیقہ ٥٠ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣٢ درجہ ٢٢ دقیقہ ٤٢ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد اللہ خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ١٩ کیلومتر در غرب قریہ خوگیانی در علاقہ حکومت درجہ ٢ ارغستان مربوط ولایت قندہار کہ بین ٦٦ درجہ ١٩ دقیقہ ٥٥ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣١ درجہ ٣٣ دقیقہ ٢٤ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبد اللہ خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ٧٢ کیلومتر در غرب قریہ جلدک در علاقہ حکومت درجہ ٤ ترنک و جلدک متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندہار کہ بین ٦٦ درجہ ٢ دقیقہ ٤٨ ثانیہ طول البلد شرقی و ٣١ درجہ ٥٨ دقیقہ ٢٣ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- عبدالله خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۲،۵ کیلو متر در جنوب شرق خمیاب متعلق حکومت اعلیٰ شبرغان کہ بین ۶۵ درجہ ۴۹ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۲۹ دقیقہ ۲۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبدالله قازاقی ناور : دندآ بیست بفاصلہ ۷۶ کیلو متر در شمال قریہ خرسنگ در علاقہ حکومت درجہ ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلیٰ گرشک کہ بین ۶۴ درجہ ۲۵ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۴۸ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبدالله قلعه : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴۴،۵ کیلو متر در شمال غرب قلعه قلات غزائی مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۲۹ دقیقہ ۵۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۱ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبدالنبی : موضع چاہ دار یست بفاصلہ ۱۰ کیلو متر در غرب کریم خان چاہ در علاقہ شورآبک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۴ درجہ ۵۴ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۱ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبدالوہاب : قلعه ٹیست بفاصلہ ۳۳ کیلو متر در جنوب شرق قلعه دوست محمد خان در علاقہ حکومت کلان کستوازمربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۳۳ دقیقہ ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۳ دقیقہ ۴۴ ثانیہ عرض البلد شرقی واقع است .
- عبدیگان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵۸ کیلو متر در شرق قریہ ناورک در علاقہ کشندہ مربوط حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف کہ بین ۶۶ درجہ ۴۶ دقیقہ ۲۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۴۷ دقیقہ ۲۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبل گایہ : کوهیست در جنوب بالامرغاب مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت ہرات کہ بین ۶۳ درجہ ۲۴ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲۸ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عبید : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵۷ کیلو متر در شمال غرب سیستانی چاہ در علاقہ زمین داور مربوط حکومت درجہ ۲ موسی قلعه متعلق حکومت اعلیٰ گرشک کہ بین ۱۳ درجہ ۱۵ دقیقہ ۳۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۵ دقیقہ ۵۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عثمان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۳،۵ کیلو متر در شمال شرق بلچراغ در علاقہ درزاب گریوان مربوط حکومت اعلیٰ میمند کہ بین ۶۵ درجہ ۲۲ دقیقہ ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵ دقیقہ ۵۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عثمان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۴ کیلو متر در جنوب غرب بتخاک مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۱۵ دقیقہ ۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۶ دقیقہ ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عثمان خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۷،۵ کیلو متر در غرب متون در علاقہ حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۴۸ دقیقہ ۲۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۹ دقیقہ ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عثمان خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۴،۵ کیلو متر در شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۲۱ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۵ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- عثمان قلعه : قلعه ئیست بفاصله ۲۳،۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب کابل مربوط علاقہ داری درجہ ۲ چار آسیاب متعلق حکومت درجہ ۱ چہار دہی ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۲ دقیقه ۱۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۴ درجہ ۲۳ دقیقه ۲۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عثمان کشت : موضع ئیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر بطرف قریہ گیان جدران مربوط ولایت پکتیا کہ بین تخمین ۶۹ درجہ ۲۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۷ دقیقه ۱۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عراق کوتل : کوتلی است بفاصله ۲۲ کیلومتر در شمال شرق شش برج در علاقہ بامیان مربوط حکومت اعلیٰ پروان کہ بین ۶۸ درجہ ۶ دقیقه ۴۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۲ دقیقه ۵۸ ثانیہ عرض البلد شرقی واقع است .
- عرب : موضع چاہ داریست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق چاہ باراب در علاقہ شورا بسک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجہ ۲۸ دقیقه ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۳ دقیقه ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عربان : دریائیسف بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب غرب صالحان کماریز در علاقہ حکومت درجہ ۲ گر مسیر مربوط حکومت اعلیٰ گر شک کہ بین ۶۶ درجہ ۳۴ دقیقه ۵۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۹ درجہ ۳۲ دقیقه ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است . ۱ ب دریای مذکور بدریای رباط میریزد .
- عربانند : قریہ ئیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر بطرف جنوب چہار آسیاب مربوط حکومت درجہ ۲ چہار دہی متعلق ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۱۰ دقیقه ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۰ دقیقه ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عرب بای : قریہ ئیست بفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در جنوب شرق سوزمہ قلعه در علاقہ سرپل مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان کہ بین ۶۶ درجہ ۲۴ دقیقه ۳۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۳ دقیقه ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عرب خانہ : قریہ ئیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب غرب میمنہ مربوط حکومت اعلیٰ میمنہ کہ بین ۶۴ درجہ ۲۸ دقیقه ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۱ دقیقه ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عرب شاہ : موضع ئیست بفاصله ۶ کیلومتر در شمال شرق اندخوی مربوط ولایت مزار شریف کہ بین ۶۵ درجہ ۸ دقیقه ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۵۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- عرب کشم : قریہ ئیست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب کشم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ بین ۶۹ درجہ ۴۵ دقیقه ۲۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۴۰ دقیقه ۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عرب نظر : قریہ ئیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب غرب وزیر آباد در علاقہ حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف کہ بین ۶۶ درجہ ۳۷ دقیقه ۴۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۴ دقیقه ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عربو : موضع چاہ داریست بفاصله ۵۵،۵ کیلومتر در شمال شرق صالحان کماریز در علاقہ حکومت درجہ ۲ گر مسیر مربوط حکومت اعلیٰ گر شک کہ بین ۶۸ درجہ ۵۹ دقیقه ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۹ درجہ ۴۶ دقیقه ۱۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- عربو : کوهیست در شمال صالحان کساریز بار تفاع تخمین ۱۷۶۳ متر در علاقه حکومت درجه ۲ گر مسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که بین ۶۳ درجه ۵۶ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۷ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- عربو دشت : دشت ایست در جنوب غرب قریه خرمک در علاقه حکومت درجه ۲ گر مسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که بین ۶۴ درجه ۱۷ دقیقه ۳۸ و ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۲ دقیقه ۳۳ و ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- عرد : قریه نیست بفاصله ۴۴،۵ کیلومتر در شمال غرب شاه جوی در علاقه دای چوپان مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۳ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- عرض پیگی : قریه نیست بفاصله ۱۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه جانی خیل متصل سرک در علاقه حکومت کلان کستواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- عرفان : قریه نیست بفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در غرب نوشهر در علاقه چرخ مربوط حکومت کلان لو گر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۶ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- عروس میدان : کوتلی است بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق حصارک در علاقه حکومت کلان لو گر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۳ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۷ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- عریا : قریه ایست بفاصله ۹،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه زرنی در علاقه بکوا و خاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۴ درجه ۲۷ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۶ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- عزیز خان : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شرق قلعه امیر خان در علاقه حکومت درجه ۴ شور ابک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۰ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۲ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- عسکان چاه : موضع چاه داریست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب غرب غفور کلی در علاقه حکومت درجه اول سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۴ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۰ دقیقه ۵۹ عرض البلد شمالی واقع است.
- عشرت : قریه نیست بفاصله ۲ کیلومتر در جنوب شهر غزنی نزدیک سرک مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- عشرک : موضع نیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در شرق گر شک در علاقه حکومت درجه اول نهر سراج مربوط حکومت اعلی گر شک که بین ۶۴ درجه ۵۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۷ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- عشقره : کوهیست در شمال غرب قریه کشتار خانه به ارتفاع تخمین ۱۰۶۳ متر در علاقه حکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۳ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عشقره شور : نیمه نیست بمفاصله ۴۸،۵ کیلومتر در شمال غرب قریه کشتار خانه در علاقه حکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۲ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عشق قازاقی ناور : دند آب نیست بمفاصله ۶۳،۵ کیلومتر در شمال قریه خر منک در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که بین ۶۴ درجه ۳۱ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۴۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عشیر دراز : قریه نیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر در شرق قریه خواجه امام سید در علاقه حضرت امام متعلق حکومت کلان قندوز مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۰ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عطا : موضع چاه داریست بمفاصله ۵۰،۵ کیلومتر در شمال شرق صالحان کار یز در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که بین ۶۳ درجه ۵۶ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عطارباشی : قریه نیست بمفاصله ۵۰،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات نزدیک هری رود مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۴۴ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عطا محمد : قریه نیست بمفاصله ۵۵،۵ کیلومتر در جنوب قریه جلدک در علاقه حکومت درجه ۴ تر نک و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۴۵ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۸ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عطا محمد : قریه نیست بمفاصله ۳۷،۵ کیلومتر در غرب قلات غلزان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۳۲ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عطا محمد خان : قریه نیست بمفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در غرب قریه خویگانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۳ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عطا محمد ناور : دند آب نیست بمفاصله ۴۹ کیلومتر در جنوب غرب قریه خر منک در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که بین ۶۴ درجه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۲ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عظیم خان : موضع نیست بمفاصله ۲۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۴ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۶ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- عظیم خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۹ کیلومتر در شمال شهر غزنی مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۲۵ دقیقه ۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۶ دقیقه ۵۶ ثانیہ عرض البلد شرقی واقع است .
- عظیم خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۴،۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق ارگون مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۲۳ دقیقه ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴۹ دقیقه ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عقاب : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۷ کیلومتر در جنوب غرب تکزار در علاقہ سنگ چارک مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان کہ بین ۶۶ درجہ ۱۳ دقیقه ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۰ دقیقه ۱۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- عقاب : موضع ٹیست بفاصلہ ۱۳،۵ کیلومتر در جنوب تکزار در علاقہ سنگ چارک مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان کہ بین ۶۶ درجہ ۱۷ دقیقه ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۳ دقیقه ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علاقہ ببری : قلعہ ٹیست بفاصلہ ۳۳ کیلومتر در جنوب شرق قلعہ سرکاری مقر مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۷ درجہ ۵۵ دقیقه ۱۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۶ دقیقه ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علاءالدین : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۰،۵ کیلومتر در جنوب شرق قریہ و ازہ در علاقہ حکومت درجہ ۳ جدران متعلق ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۳۸ دقیقه ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۷ دقیقه ۵۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علاءالدین : موضع ٹیست بفاصلہ تخمین ۳ کیلومتر بطرف جنوب غرب شہر کابل کنار سرک عمومی کابل دارالامان متعلق حکومت درجہ ۲ چہار دہی مربوط ولایت کابل .
- علم دار : موضع چاہ دار ٹیست بفاصلہ ۳۴،۵ کیلومتر در غرب سیستمانی چاہ در علاقہ زمین داور مربوط حکومت درجہ ۲ موسیٰ قلعہ متعلق حکومت اعلیٰ گرشک کہ بین ۶۳ درجہ ۴۱ دقیقه ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۱۶ دقیقه ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علم شاہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۳،۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریہ گیان جدران مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۱۹ درجہ ۲۸ دقیقه ۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۲ درجہ ۵۶ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علم گل : قلعہ ٹیست بفاصلہ ۹ کیلومتر در شمال شرق قلعہ متون در علاقہ منگل متصل سرک مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۷۰ درجہ ۵۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۰ دقیقه ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علمی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعہ جلدک در علاقہ حکومت درجہ ۴ ترنک و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۳۸ دقیقه ۵۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۶ دقیقه ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق آقچہ متعلق حکومت اعلیٰ شبرغان کہ بین ۶۶ درجہ ۲۳ دقیقه ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۴۸ دقیقه ۳۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۱ کیلومتر در جنوب غرب مرکز خان آباد متصل سرک مربوط حکومت کلان قندوز متعلق ولایت قطغن کہ بین ۶۸ درجہ ۵۲ دقیقه ۵۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۳۴ دقیقه ۴۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- علی آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۹۰،۵ کیلومتر در شمال غرب قریہ جوی نومربوط ولایت هرات کہہ بین ۶۲ درجہ ۳۴ دقیقہ ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۴ دقیقہ ۴۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۵،۵ کیلومتر در شمال مشرق شہرقند ہا ر مربوط ولایت قند ہا ر کہہ بین ۶۵ درجہ ۵۶ دقیقہ ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۴ دقیقہ ۳۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶ کیلومتر در شمال قریہ غوراک در علاقہ حکومت درجہ ۳ بخاک ریز مربوط ولایت قند ہا ر کہہ بین ۶۵ درجہ ۱۱ دقیقہ ۲۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴ دقیقہ ۵۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی آباد ثانی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۷ کیلومتر در جنوب غرب مرکز خان آباد متصل سرک مربوط حکومت کلان قندوز متعلق ولایت قطغن کہہ بین ۶۸ درجہ ۵۴ دقیقہ ۱۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۳۰ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علیا تگاب : نہریست بفاصلہ ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب زرنی کہہ بہ تگاب زرنی میریز در علاقہ حکومت درجہ ۲ بسکوا و خاشرود مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہہ بین ۶۴ درجہ ۱۸ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۱ دقیقہ ۴۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی اغہ چاہ : چشمہ ٹیست بفاصلہ ۱۶ کیلومتر در جنوب شرق قریہ گساودرہ در علاقہ غوریان مربوط ولایت هرات کہہ بین ۶۱ درجہ ۲۶ دقیقہ ۴۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۴ دقیقہ ۴۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی بسو : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶۷ کیلومتر در شمال غرب سیستانی چاہ در علاقہ زمین دا ور متعلق حکومت درجہ ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلیٰ گرشک کہہ بین ۶۳ درجہ ۹ دقیقہ ۱۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۵ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی جان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶ کیلومتر بطرف جنوب غرب چہار آسیاب مربوط حکومت درجہ ۲ چہاردہی ولایت کابل کہہ بین ۶۹ درجہ ۲۶ دقیقہ ۵۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۲ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی چاہ کاریز : قریہ چاہ داریست بفاصلہ ۶۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق غوریان مربوط ولایت هرات کہہ بین ۶۱ درجہ ۴۱ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳ دقیقہ ۲۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱ کیلومتر در شمال غرب علی خیل در علاقہ جاجی مربوط ولایت پکتیا کہہ بین ۶۹ درجہ ۴۲ دقیقہ ۵۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۶ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۷ کیلومتر در شرق قلعه متون در علاقہ خوست مربوط ولایت پکتیا کہہ بین ۷۰ درجہ ۲ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۳ دقیقہ ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- علی خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۹،۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب چہار آسیاب متعلق حکومت درجہ ۲ چہار دہی مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۴ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۰ دقیقہ ۵۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی خیل : قلعہ ٹیست بفاصلہ ۲۳،۵ کیلومتر در شمال قلعہ پیرسرای در علاقہ جاجی مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۴۲ دقیقہ ۳۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۶ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۲،۵ کیلو متر در جنوب شرق جالریز در علاقہ میدان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل کہ بین ۶۸ درجہ ۴۴ دقیقہ ۴۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۷ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی زائی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶ کیلو متر در شمال قریہ شیخ با بر در علاقہ حکومت درجہ ۴ شو را بک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجہ ۵۸ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۱۰ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی سرونئی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۵ کیلومتر در غرب قلعہ کسرخ مربوط ولایت هرات کہ بین ۶۲ درجہ ۲۵ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۸ دقیقہ ۳۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی سنگاو : موضعیت بفاصلہ ۵۲،۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب شیرزاد در علاقہ حکومت درجہ اول خوگیانی مربوط ولایت مشرقی کہ بین ۶۹ درجہ ۴۷ دقیقہ ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۴ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی سنگی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۷،۵ کیلو متر در شمال قلعہ علی خیل در علاقہ حکومت درجہ ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۰ درجہ ۴۶ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۸ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی شہر : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۷ کیلومتر در شمال شرق قلعہ متون در علاقہ خوست مربوط ولایت جنوبی کہ بین ۷۰ درجہ ۳ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۶ دقیقہ ۲۸ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی شہر : قریہ ٹیست بفاصلہ ۹ کیلو متر در شمال غرب علی خیل در علاقہ حکومت درجہ ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۴۰ دقیقہ ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۷ دقیقہ ۴۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی شیر بیگ قلعہ : قلعہ ٹیست بفاصلہ ۱۲ کیلو متر در غرب قلعہ دولت یار در علاقہ چخچران مربوط حکومت کلان غوروات متعلق ولایت هرات کہ بین ۶۵ درجہ ۴۰ دقیقہ ۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۰ دقیقہ ۵۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی شیر خیل : قریہ ایست بفاصلہ ۲۳ کیلو متر در شمال غرب قریہ زرغون شہر متصل سرک مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۱۶ دقیقہ ۴۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۹ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- علی شیر عباس : کو تلیست بفاصلہ ۱۸ کیلو متر در جنوب غرب قریہ دولت یار در علاقہ چخچران مربوط حکومت کلان غوروات متعلق ولایت هرات کہ بین ۶۵ درجہ ۴۰ دقیقہ ۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۰ دقیقہ ۱۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- علی کوکه : قریه نیست بمفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه کرخ مربوط حکومت درجه ۴ کرخ متعلق ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- علیکه : قریه نیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال شرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه ۶۴ درجه ۵۲ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۷ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- علی محمد : قریه نیست بمفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در شمال قلعه کسج در علاقه نادعلی متعلق حکومت کسلان چخان سوز مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۸ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۱ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- علی مردان : قریه نیست در علاقه صدمردا مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۱۰ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- علی مورن : کوهیست در جنوب قلات غلزانی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۵۴ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمارت : موضع نیست بمفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب شین دنای مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۹ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمارت : قریه نیست بمفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۲۲ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمبار : قریه نیست بمفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۲ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۵ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمبر : کوهیست در علاقه حضرت امام مربوط حکومت کلان قندوز متعلق ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۱ و ۳۶ دقیقه ۳۶ و ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵۲ و ۵۶ دقیقه ۲۴ و ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر : قریه نیست بمفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۳ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۴ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر : موضع چاه داریست بمفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب کریم خان در علاقه حکومت درجه ۴ سورا بکک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۴ درجه ۵۸ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر : قریه نیست بمفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شمال قریه شیوه در علاقه کتر مربوط حکومت کلان کتر هامتعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۳۷ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر : قریه نیست بمفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در غرب قریه خوگیانی نزدیک دریای ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۲۳ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۴ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- عمر : قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب شرق برکی راجان در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۶ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمران زئی : قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در شمال شرق سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۲۹ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۶ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر خان : قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب غرب قریه چهل خانه در علاقه حکومت درجه ۴ دهله مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۷ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر خان : قلعه نیست بفاصله ۲۰۵ کیلومتر در شمال غرب شین بند مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۱۳ درجه ۱۸ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر خیل : قریه نیست بفاصله ۳۰۵ کیلومتر بطرف جنوب قریه پیرمحمد خان در علاقه نجراپ و تگاب مربوط حکومت کلان کاپیسا متعلق حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر خیل : قریه نیست بفاصله ۵۵۰ کیلومتر در جنوب غرب کابل مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۱ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر خیل : قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در شمال غرب جوزخیل در علاقه خروار مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۱ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر زئی : قریه نیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در جنوب شرق قلات مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۲ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر سیاه : شیله نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب شرق عتدر در علاقه حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۳۷ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمر کلبی : قریه نیست بفاصله ۸ کیلومتر در شمال غفور کلبی در علاقه سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۶ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمو محمد : قریه نیست بفاصله ۶۳۰ کیلومتر در جنوب قریه باره خیل در علاقه کتوازم مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۶ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عمه‌وی : قریه نیست بفاصله ۱۰۰ کیلومتر در شمال قلعه گدام در علاقه حکومت درجه ۳ ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۳ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- عنتر قلعه : قلعه نیست بمفاصله ۲۳،۵ کیلومتر در جنوب شرق تیواره در علاقه حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۳۳ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- عوض : قریه نیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب غرب جوزخیل در علاقه خروار مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۹ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عیاز (عیاض) : قریه نیست بمفاصله یک کیلومتر در جنوب قلعه ملا سرکی خان در علاقه مجروف مربوط حکومت درجه ۲ ارغستان متعلق ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۳۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۷ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عیسی گی : قریه نیست بمفاصله ۳۵ کیلومتر در غرب قریه خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۹ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عینک : کوهیست در شمال غرب صالحان کماریز در علاقه حکومت درجه اول گرم سیربار تقاع تخمین ۱۸۳۵ متر مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۳ درجه ۳۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۱ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- عینک : قریه نیست بمفاصله ۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه بست در علاقه حکومت درجه ۲ نهرسراج مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۱۷ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۰ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عینو : قریه نیست بمفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال شرق شهر قند هار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۰ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۷ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- عینی قدوق : چاهیست بمفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب دولت آباد در علاقه حکومت درجه ۲ شیرین تکاب مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۳۴ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۲ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غ

- غاتوانا : قریه نیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر در شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۱۶ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غاخی : کوتلیست بمفاصله ۲۸،۵ کیلومتر در جنوب قلعه شرتان به ارتفاع تخمینا (۲۱۲۰) متر در علاقه اسمار مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۱ درجه ۱۷ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غار بره : قریه نیست بمفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب سنگ ماشه در علاقه حکومت درجه ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۱۴ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۶ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- غارچه : قریه نیست بمفاصله ۵ کیلو متر در شمال غرب قلعه چپر س در علاقہ چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات کہ بین ۶۵ درجہ ۲ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲۵ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- غار غوه : کوهیست در جنوب غرب پرجمال به ارتفاع تخمین (۳۸۰۳) متر در علاقہ بکوا و خا شرود مربوط حکومت اعلیٰ فراه کہ بین ۶۳ درجہ ۴۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۶ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غارک : شیلہ نیست بمفاصله ۵۱۶ کیلو متر در جنوب شرق تیموارہ در علاقہ حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات کہ بین ۶۴ درجہ ۴۷ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غارو : قریه ایست بمفاصله ۲۹،۵ کیلو متر در جنوب شرق کنر مربوط حکومت کلان کنرها متعلق ولایت ننگرهار کہ بین ۷۰ درجہ ۵۸ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غارہ (غارہ) : قریه نیست بمفاصله ۸ کیلو متر بطرف شمال سروبی مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۴۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۸ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غاز : قریه نیست بمفاصله ۴۰ کیلو متر بطرف جنوب قلعه موسی خان در علاقہ کوه صافی مربوط حکومت درجہ ۳۴ بگرام متعلق حکومت اعلیٰ پروان کہ بین ۶۹ درجہ ۴۹ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۳ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غاز جبین : قریه نیست بمفاصله ۱۲،۵ کیلو متر در جنوب غرب قلعه بارپنجه در علاقہ شیوه مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ بین ۷۱ درجہ ۲۳ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۲۷ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غازچاہ : موضع چاہ داریست بمفاصله ۷۰ کیلو متر در جنوب شرق شهر فراه مربوط حکومت اعلیٰ فراه کہ بین ۶۲ درجہ ۴۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غاز مرد : قریه نیست بمفاصله ۴ کیلو متر در غرب بنو در علاقہ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمری کہ بین ۶۹ درجہ ۱۰ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۳۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غاز ناور : ناور نیست بمفاصله ۲۱،۵ کیلو متر در شرق برج سی کوری مربوط حکومت اعلیٰ فراه کہ بین ۶۲ درجہ ۱۶ و ۲۲ دقیقه ۳ و ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۲۹ و ۳۱ دقیقه ۵۵ و ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غازہ : قریه نیست کوهستانی در علاقہ کوه دامن مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۸ درجہ ۵۹ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۸ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غازی : قریه نیست بمفاصله ۱۷ کیلو متر بطرف سرای خواجہ در علاقہ کوه دامن مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۸ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- غازی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۷،۵ کیلو متر در جنوب غرب گر شک در علاقہ نہر سراج مربوط حکومت اعلیٰ گر شک کہ بین ۶۴ درجہ ۲۴ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۳ دقیقہ ۴۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غازی آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۸،۵ کیلو متر در شمال غرب الیشنگ در علاقہ حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگر ہار کہ بین ۷۰ درجہ ۳ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۷ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غازی آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۲ کیلو متر در شمال شرق قریہ شیوہ در علاقہ کنر مربوط حکومت کلان کنر ہا متعلق ولایت ننگر ہار کہ بین ۷۰ درجہ ۴۴ دقیقہ ۳۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۲ دقیقہ ۵۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غازی آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۶ کیلو متر در جنوب شرق جلال آباد مربوط ولایت ننگر ہار کہ بین ۷۰ درجہ ۴۶ دقیقہ ۴۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۸ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غاز خان غندی : تپہ ٹیست در شمال غرب خانان در علاقہ حکومت درجہ اول سپین بولدک مربوط ولایت قند ہار کہ بین ۶۵ درجہ ۱۳ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۵۸ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غازی الدین : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۲ کیلو متر در شمال شرق قلعہ اسد در علاقہ حکومت درجہ ۳ خا کریز مربوط ولایت قند ہار کہ بین ۶۵ درجہ ۳۵ دقیقہ ۵۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۹ دقیقہ ۴۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غازی قلعہ : قلعہ ٹیست بفاصلہ ۱۴ کیلو متر در شمال مرکز غوربان مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۱ درجہ ۲۴ دقیقہ ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۶ دقیقہ ۳۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غازی کسلی : موضعیت بفاصلہ ۲۶،۵ کیلو متر در شمال غفور کسلی در علاقہ حکومت درجہ اول سپین بولدک مربوط ولایت قند ہار کہ بین ۶۶ درجہ ۱۶ دقیقہ ۵۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۵۹ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غازل توی : شیبہ ٹیست بفاصلہ ۵۰،۵ کیلو متر در جنوب غرب قلعہ دوست محمد در علاقہ کتواز مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۴ دقیقہ ۳۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۳ دقیقہ ۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غال مرغ : تپہ ٹیست در جنوب غرب قلعہ کشک در علاقہ کشک و قریہ تپہ مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت ہرات کہ بین ۶۲ درجہ ۸ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۵ دقیقہ ۴۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غال می غار : قلعہ ٹیست بفاصلہ ۵۰،۵ کیلو متر بطرف جنوب شرق ارگون مربوط ولایت پکتیا کہ بین تخمین ۶۹ درجہ ۲۴ دقیقہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۵ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غالننگ (غرننگ) : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵،۵ کیلو متر در جنوب میدان خولہ در علاقہ منگل مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۴۵ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۷ دقیقہ ۳۲ عرض البلد شمالی واقع است .

غالنگک (غزنګ) دره : دره ئیست بمفاصله ۵۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب میدان خوله در علاقه منگل مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۴۴ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غالی دراز دره : دره ئیست بمفاصله ۵۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق بلچراغ در علاقه در زآب گریوان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۳۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

غامابی : قریه ئیست بمفاصله ۸ کیلومتر در غرب متون در علاقه خوست مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۵۳ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غت : نه ریست بمفاصله ۶۷ کیلومتر در جنوب شرق اتان در علاقه کت-وازم مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غجی دور : قریه ئیست بمفاصله ۵۱ کیلومتر در شمال شهر فېض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۳۷ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غدیر شیوه : غدیر یست بمفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب شرق نوکن در علاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۱۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۹ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غدیر میلا : غدیر یست بمفاصله ۳۶ کیلومتر بطرف شمال قریه آواتل در نورستان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۵۳ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غراره : قریه ئیست بمفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در غرب دلارام مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۱۳ درجه ۷ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گران ناور : دژ آبیست بمفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب قریه تنگی در علاقه سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غرغاری : قریه ئیست بمفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در شمال غرب پنجاب در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غرغاری ثانی : قریه ئیست بمفاصله ۷،۵ کیلومتر در شمال غرب پنجاب در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۹ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

غرغراو : دره ئیست بمفاصله ۶۳،۵ کیلومتر در جنوب غرب تکزادر علاقه سنگک چارک مربوط حکومت اعلی که بین ۶۶ درجه ۴ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- غره : قریه ٹیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال قریه شرق شین یا تخت متصل نہر تال خاک در علاقہ حکومت درجہ ۳ دای کندی مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل کہ بین ۶۶ درجہ ۱۵ دقیقہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۸ دقیقہ ۵۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غره غوری آبشار : آبشاریست بفاصلہ ۱۰ کیلومتر در غرب خاشرود در علاقہ حکومت درجہ ۲ بکواہ مربوط حکومت اعلیٰ فرہ کہ بین ۶۲ درجہ ۴۵ دقیقہ ۴۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۰ دقیقہ ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غره غوری ناری : کوتلیست بفاصلہ ۲۳ کیلومتر در جنوب متون بہ ارتفاع تخمین (۱۶۱۵) متر در علاقہ خوست مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۵۹ دقیقہ ۳۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۲ دقیقہ ۱۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غرق آب : قلعه ٹیست در جنوب غرب سرحد و اخان بہ ارتفاع تخمین ۵۹۷۹ متر مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ بین ۷۳ درجہ ۱۴ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۵۳ دقیقہ ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غرمی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۳ کیلومتر در جنوب جرم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ بین ۷۰ درجہ ۵۱ دقیقہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۳۱ دقیقہ ۳۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غربی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸ کیلومتر در جنوب غرب قریہ خدر خیل در علاقہ وازہ خواہ مربوط حکومت کلان کستوار متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۱۳ دقیقہ ۵۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵ دقیقہ ۱۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غربی کوتل : کوتلیست بفاصلہ ۱۴ کیلومتر در جنوب قریہ خدر خیل در علاقہ ساروان خیل مربوط حکومت کلان کستوار متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۹ درجہ ۱۹ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲ دقیقہ ۱۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غزن ناور : دند آبست بفاصلہ ۶۳ کیلومتر در جنوب غرب خرمینک در علاقہ درجہ اول گر مسیر مربوط حکومت اعلیٰ گر شک کہ بین ۶۴ درجہ ۱۵ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۱۶ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غزنی (شہر) : شہریست بفاصلہ ۵۳،۵ کیلومتر در شمال شرق چار دہ قرہ باغ کہ بین تخمین ۶۸ درجہ ۲۶ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۲ دقیقہ ۳۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غزنی : در تشکیل اداری کشور حکومت است اعلیٰ کہ در جنوب غرب کابل بین تخمین ۶۷ و ۶۸ درجہ ۳۰ و ۴۲ دقیقہ ۲۷ و ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۹ و ۴۴ دقیقہ ۴۵ و ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع و حکومت و علاقہ داری ذیل بہ آن مربوط می باشد.
- الف۔ حکومتات:
- ۱۔ حکومت کلان کستوار
 - ۲۔ حکومت درجہ ۲ شرن مربوط کستوار.
 - ۳۔ حکومت درجہ ۳ وازہ خواہ مربوط کستوار.
 - ۴۔ حکومت درجہ اول ناور مستقیم مربوط حکومت اعلیٰ.

- ۵- حکومت درجه اول اندر مستقیماً مربوط حکومت اعلیٰ .
 - ۶- حکومت درجه اول مقرر مستقیماً مربوط حکومت اعلیٰ .
 - ۷- حکومت درجه ۳ جغتو مستقیماً مربوط حکومت اعلیٰ .
 - ۸- حکومت درجه ۳ جاغوری مستقیماً مربوط حکومت اعلیٰ .
 - ۹- حکومت درجه ۳ قره باغ مستقیماً مربوط حکومت اعلیٰ .
- ب- علاقه داری ها :

- ۱- علاقه داری درجه ۲ گیلان مربوط حکومت مقرر .
- ۲- علاقه داری درجه ۳ آب بند مربوط حکومت مقرر .
- ۳- علاقه داری درجه ۳ گیرو مربوط حکومت مقرر .
- ۴- علاقه داری درجه اول مالدستان مربوط حکومت جاغوری .
- ۵- علاقه داری درجه ۲ یوسف خیل مربوط حکومت شرن .
- ۶- علاقه داری درجه اول پپله مربوط حکومت کسلان کتواز .
- ۷- علاقه داری درجه اول جانی خیل مربوط حکومت کسلان کتواز .
- ۸- علاقه داری درجه اول یحیی خیل مربوط حکومت کسلان کتواز .
- ۹- علاقه داری درجه ۲ امنه مربوط حکومت کسلان کتواز .
- ۱۰- علاقه داری درجه ۳ ناوه مربوط حکومت کسلان کتواز .
- ۱۱- علاقه داری درجه اول ورمه می مربوط حکومت وازه خوا .
- ۱۲- علاقه داری درجه ۳ زنه خان مستقیماً مربوط حکومت اعلیٰ غزنی .
- ۱۳- علاقه داری درجه ۳ ده یک مستقیماً مربوط حکومت اعلیٰ غزنی .
- ۱۴- علاقه داری درجه ۳ خواجه عمری مستقیماً مربوط حکومت اعلیٰ غزنی .

حکومت اعلیٰ غزنی مانند دیگر حکومت اعلیٰ مستقیماً بوزارت داخله ارتباط دارد اهالی حکومت های مربوط حکومت اعلیٰ غزنی هر یک از حوزه خود یک نفر رکیل انتخاب و بشورای مالی در مرکز کشور میفرستند که باین حساب تعداد نمایندگان حوزه حکومت اعلیٰ بالجماعه به نفر میرسد و یک نفر وکیل کوچی دامان نیز به حساب غزنی می آید غزنی از سمت شمال به حدود ولایت کابل از طرف جنوب به خالک پشته و نستان از حیث شرق بولایت پکتیا و از طرف غرب به حدود حکومت ارزگان و شرقاً به حدود حکومت کسلان قلات قندهار محدود است شهر غزنی مرکز این حکومت اعلیٰ که آنهم بنام غزنی یاد میشود شهر یست کهن و معروف که (۱۳۵) کیلومتر بطرف جنوب غرب کابل واقع و از سطح بحر ۲۲۲۰ متر ارتفاع دارد موقعیت جغرافیائی آن بین ۶۸ درجه ۱۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه عرض البلد شمالی است .

شهر غزنی بر تقسیم آبریزه ارغنداب و ترنسک قرار گرفته است و در موضع بلندی واقع و با حصار منینی احاطه شده است در قسمت شمالی شهر در بلندترین حصه این تپه بالا حصار غزنی قرار گرفته است که قلعه جنگی و مستحکمی میباشد در حصار اطراف شهر بر جهای محکم موجود است که در هنگام مدافعه شهر از آنها کار گرفته میشود کدابه دور ادور شد در آثار خندق قدیمی و بزرگی مشاهده میشود که در زمانه

های قدیم هنگام محاصره پر آب شده از هجوم مانع میگردید شهر قدیم غزنی در سه سمت خود که عبارت از شمال، جنوب غرب، و غرب باشد سه دروازه داشته و بنام دروازه بهلول دروازه بازار و دروازه کندک یاد میشود صنعت پوستین دوزی، مسگری و نقاشی در غزنی شهرت تاریخی داشته و تا کنون آثار باستانی خود را حفظ نموده است غزنی باری از حیث آثار مدنی شهر غزنی در زمان خود شهرت جهانی داشت ولی متأسفانه بواسطه لشکرکشی‌ها و تاخت و تاز سلاطین مغلی و خونریزی‌ها و خرابکاری‌های آنها تمام این آثار از بین رفته و جزعه معدودی چیزی باقی نمانده است از جمله آثار با عظمت سلاطین غزنی که هنوز باقیست دو مینار بزرگی میباشد که بجانب شرقی شهر حاضر غزنی در مدخل دره دهنه شیر بفاصله تقریباً ۴ صد قدم از یکدیگر واقعست تعمیر مینار اولی را به بهرام شاه نسبت میدهند و آنرا بیاد و بود لشکرکشی‌ها و فتوحات خویش در سال (۵۱۵-۵۲۵هـ) تعمیر نموده و مینار دوم بیاد گارفتو حات مسعود بن ابراهیم در سال ۵۰۰ هجری آباد شده هر دو مینار بواسطه نردیان پیچی بر فراز خود راه دارد.

اجمال تاریخی: شهر غزنی مدت‌های پیش از عصر غزنویان هم در کتب تاریخ و جغرافیا ذکر و نام برده شده چنانچه هیوان تسانگ سیاح چینی در حدود ۶۴۴ م این شهر را سیاحت کرده و آن را پای تخت (تساو کیوتو) زابلستان خوانده است و نام غزنه را (هوسی نا) نوشته پروفسور نیست عقیده دارد که شاید این کلمه همان (گانتراک) باشد لیکن طوری که از تحقیقات اخیر این پروفسور دانسته شده است در پارچه سغدی این کلمه را به تلفظ (گزننگ) یافته که معنی خزانة را افاده میکند مورخین عرب این شهر را گاهی غزنه و زمانی غزنین نوشته اند. دانشمند و مورخ شهر و وطن احمد علی کهزاد در رساله مولفه خود تحت عنوان مدنیت «اوستا» در جایکه سرزمین «کسخره» را سیزدهمین سرزمین اوستائی گفته است، عقیده دارد که بنا بر گفته برخی مؤرخین «کسخره» عبارت از همین غزنی میباشد در دوره آل ناصر هم شهر غزنی به نام «غزنین» از طرف ارباب قلم آنوقت ذکر شده است بعضی دیگر از سر بر آوردگان ادب مانند فرخی شاعر شهیر گردیز مورخ معروف و سنائی حکیم بزرگوار هم این شهر را بنام «غزنین» یاد کرده اند.

بطایموس هویت این محل را (غازاکا) و یونانیها (غازوس) گفته اند اما این حدس و تخمین از طرف عده قلیلی تأیید گردیده است در سلسله غزنوی‌ها نخست البتگین اینجا را تصرف نمود بعد از مرگ وی فرزندش اسحق از غزنه رانده شد اما نامبرده به کمک منصور بن نوح سامانی دوباره غزنی را اشغال و بدست آورد و بولگا تگین (غلامش) جانشین وی گردید، بولگا تگین ده سال حکمرانی کرد و در سال ۳۶۴ هـ وقتیکه مصروف محاصره گردیز بود وفات یافت چون بولگا تگین وفات یافت مردم غزنه خواستند تا پری تگین را که نیز از سران سپاه و از غلامان البتگین بود بر تخت غزنی نشاندند. پری تگین بر تخت غزنی جاوس نمود، اما از آنجا که مردی سفالو بی رحم و جفا کار بود مردم از ستم او برآشفته ابوعلی لایک را بپادشاهی دعوت نمودند، وی بایسر کابل شاه (کابل شاه از سلسله برهمن شاهیان کابل بود) به غزنه لشکر کشید لکن سبک تگین در نزدیکی چرخ بپنجصد نفر غلامان خود سر راه او گرفت و با وی مصاف داد. ابوعلی و پسر کابل شاه هر دو اسیر و مقتول

شدند غزنویان پری تگین را خلع کردند و سبکتگین را پادشاهی برداشتند. این واقعه در ۲۷ شعبان ۳۶۶ هـ واقع گردید و دایرة المعارف اسلام این واقعه را در سال ۳۶۰ هـ مطابق ۹۷۶ م نشان میدهد و غزنی در لشکرکشی های وی مرکز فرماندهی سبکتگین بهند قرار گرفت (۳۸۰ هـ - ۹۹۰ م) و محمود دفرزند خود را برای چندی در قید نگهداشت. بعد از اینکه محمود در سال ۳۸۹ هـ (۹۹۸ م) شهریار مستقل شده غزنی را آباد و آن را پایتخت خود قرار داد در تحت رهنمائی و قیادت این شهریار به ترقیادت زیادی نایل شد. محمود بهند حمله و بت سومنات را از معبد (بتکده) سومنات به غزنی آورد اما بعد از محمود خاندان غزنوی ذریعه حکمداران سلجوقی و نفوذ و قدرت غوریها بطرف شرق افغانستان محاصره و خاتمه داده شد و غزنی مرکز حقیقی و دار الضرب قرار گرفت باید گفت که در اواخر سلطنت شاهان غزنوی، غزنی دچار یکسلسله مصائب و فلات گردید در وقت ازسلان سلجوقی یک حریق تباهکاری در غزنی رخ داد همچنین در عصر سلطنت این شخص غزنی ذریعه سلطان سنجر سلجوقی اشغال گردید و بالاخره به بهرامشاه رسید. در اثنای معاربات بهرامشاه و سران غوری غزنی چند دفعه اشغال و دست بدست شد، در سال ۵۴۴ هـ (۱۱۴۹ م) علاءالدین حسین جهان سوز پادشاه غوری شهر غزنی را غارت و ویران نموده طعمه آتش ساخت به شهادت مورخین غزنی به اندازه خراب گردید که هرگز چنین مرکزی با آن خرابی دیده نشده در سال ۱۱۷۳ م) المعز علاءالدین محمد بن سام از طرف برادر خود حاکم غزنی مقرر گردید و بقشون کشی بطرف هند آغاز نمود و خسرو ملک آخرین پادشاه غزنوی را آورده به فروزکوه فرستاد بعد از مرگ محمد بن سام در ۶۰۲ (۱۲۰۵ م) غزنی دوباره موضوع قابل بحث قرار گرفت یلدرز برای چند سال غزنی را بدست داشت و بعد از مرگش در ۶۱۲ هـ بدست علاءالدین خوارزمشاه افتاد که وی از طرف مغول بیرون کشیده شد. تمام این واقعات در مسکو کات غوری ضرب شده، یلدرز و علاءالدین در مسکو کات غزنه بوده اما بعد از آنها به تاریکی و ابهام برگشت جلال الدین منگوبارتی غزنی را بدست داشت تا وقتی که توسط چنگیز خان رانده شد. این فاتح بزرگ فرزندش اوکتای را فرستاد که شهر غزنی را تصرف و قسمت بزرگ با شندگان شهر را غارت و بقیه را اسیر برد غزنی بعد از این فاجعه و مصیبت دوباره بحال نیامد، و این واقعه در سال ۶۱۸ هـ مطابق ۱۲۲۱ م واقع شد این بطوطه که بعد از یک صد سال (۷۳۳-۱۳۳۲ م) از آن فاجعه غزنی را دیده هنوز هم آنرا بهمان کسبه های ویران و خراب یافته. راجع به دوره های متعاقب از غزنی معلومات کمی بدست آمده و شنیده شده. در زمان ابن بطوطه غزنی ذریعه امیر حسین کورت اشغال شده در سال ۸۰۴ هـ - ۱۴۰۱ م تیمور آنرا به نواحه خود پیر محمد بخشیده و واگذار نمود. بابر در سال ۹۱۰ هـ - ۱۵۰۴ م آنرا متصرف شد و نامبرده در کتاب شرح حال خود راجع به غزنی معلومات دلچسپی میدهد، نامبرده غزنی را خیلی ویران و غیر معمور می یابد و می نویسد که چطور شاهان قدیم تعیین و انتخاب مرکزیت را به غزنی نسبت به خراسان ترجیح داده اند و همچنین راجع به آرامگاه سلطان محمود (روضه) مقابر مسعود و ابراهیم راتد کری میدهد مینارهای غزنی که بیادگزار فتوحات در عصر سلطان محمود و مسعود سوم آباد گردیده و تاحال پابر جاست آرامگاه مسعود نیز موجود است در وازه که از معبد سومنات در گجرات توسط

محمود به غنیمت آورده شده بود ذریعه گورنر جنرال لارد الین برودر ۱۸۴۲ بهند برده شده غزنی در شروع جنگ-گ-افغان و انگلیس (۱۸۳۹-۱۸۴۲ م) تحت قیادت جنرال کین از طرف قوای انگلیس مورد حمله قرار گرفت و تا آخرین وقت غزنی هنوز با داشتن بعضی خانه های قشنگ آثار عظمت قدیم خود را حفظ کرده غزنی توسط قوای ملی بارکزائی اشغال شده و ذریعه قوه اجنبی تحت قیادت افسران انگلیسی در نوامبر ۱۸۴۱ تا مارچ ۱۸۴۲ محاصره گردید و مستمرات در ستامبر همان سال آنرا دوباره فتح کرد، درین وقت است که یکی از دوازده های شهر بهوا پراونده میشود و انگلیس ها یسک عده اشخاص را به شهادت رساندند، و در بازگشت بهند بامر لارد الین برو دروازه که از سومات فرض می شد واپس بهند برده شد در سالهای بعد امیر محمد افضل خان در غزنی بذریعه شیرعلی خان حبس و بعد از شکست شیرعلی خان در رسیدن آبدنجات می یابدمع ذالکب غزنی در ۱۸۶۸ وقتی محمد اعظم خان و عبدالرحمن خان از طرف قوای شیرعلی خان شکست میخورد دوباره صحنه مجادلات و جنگ میشود در سال ۱۸۸۰ - ۱۸۸۱ قوای ستوارت Stuart از قندهار به مقصد کابل و قوای رابرتس از کابل به قندهار از راه غزنی مارش و غزنی را عبور نمودند. بعد از استقرار امنیت و دفع قوای اجنبی غزنی در لیت امن بوده است. نام غزنه در مسکوکات و کتب تاریخی اعراب نیز دیده می شود اما شکل «غزنین» در طبقات باختری و بعضی تواریخ فارسی مانند تاریخ فرشته استعمال گردیده و اکنون بعضا غزنین گفته میشود اما نام آخرین یعنی «غزنی» فعلا بکثرت استعمال میشود.

توپوگرافی و اوضاع اقتصادی : غزنی از حیث اهمیت اقتصادی مقام دوم را نسبت بقندهار دارد دریای غزنی طرف شرق ولایت قندهار به ارتفاع تقریباً ۲۰۰۰ متر افتاده است. از طرف شمال غرب و جنوب شرق غزنی را کوه های بسیار مرتفع احاطه کرده و ساحه غزنی را بشکل بیضوی درآورده است زمستان غزنی طولانی و سرد است اما از قوس الی اوائل حمل باطبقه ضخیم برف پوشیده می باشد غزنی میوه زیاد ندارد فقط غله و حبوب زیاد می باشد. تربیه حیوانات هم درین جا خوب است شهر غزنی مرکز اقتصادی است در غزنویان نخستین یونیورستی یعنی دارالفنون افغانی در غزنی تاسیس شد چنانچه به عقیده بعضی عمارات آن اکنون در حالت خرابه سراغ شده میتواند، لیسک شهر موجوده غزنی بسیار اتر، حزن انگیز و خراب می باشد.

مواد تجارتی : اغلب مواد تجارتی غزنی را صنایع و برخی محصولات تشکیل میدهد که عبارت است از : آلو بخارا، پوستین، پوستینچه، ظروف مختلفه و بسیار قشنگ و نفیس برنجی و مسی از قبیل آفتابه لسن، صراحی، چلم، گمندی، گلیم، شال، پوست و سامان نقاشی، بزک، جوارب، دستکش بنیان، دستمال های گوش، زیورات زرگری که از نقره و طلا ساخته میشود. هکذا آلات و ادوات آهنی که ذریعه آهنگران ساخته میشود.

حیوانات گاو، گوسفند، بز، اسب، خر، اشتر و از حیوانات وحشی روباه و خرگوش پیدا میشود و طيور آن عبارت است از کبک و سی سی.

پیداوار زراعتی و سردرختی : مزروعات عبارت است از گندم، جو، جوار، شبنم، رشقه

ارزن، مشنگ، نخود، ازسبزیجات گندنا، پالک، شلغم، ترب، زردک، مرچ سرخ، کچالو، تربز، خربزه، کدو، خیار و چنبرخیار و از میوه باب سرد رختی، انگور، آلوبخارا، امرت، سیب، تمسق، وتوت وجود دارد، چنار بکثرت موجود است.

پیشه مردم: مردم غزنی اکثراً دهقانی و باغداری میباشند. عده زیادی هم اهل حرفت و صنعت بوده در فن خویش بسیار ماهر اند خصوصاً در صنعت نقاشی مسگری و ساخت ظروف مسی و برنجی پوستین و پوستینچه دوزی در تمام افغانستان درجه اول میباشند.

مزارات: در شهر غزنی و نواحی آن مزارات زیادی وجود دارد و مشهورترین آنها زیارت حکیم سنائی، زیارت بهلول، زیارت علی لالا، زیارت شاه میر فالیزوان، زیارت تاج اولیاء، زیارت خواجه بلغار، مرقد سلطان محمود کبیر، مرقد سلطان مسعود پسر محمود کبیر، مرقد سبکتگین مرقد سلطان حلقوم، مرقد سلطان عبدالرزاق، مرقد سلطان مودود، زیارت شمس صاحب و زیارت شیخ عبدالسلام میباشند در اختر باید تذکر داد که بند سراج که از بند های مشهور افغانستان است نیز در غزنی میباشد که در سرسبزی غزنی رول بارزی دارد (شرح مفصل این بند در مضمون افغانستان قبلا چاپ شده)

غزنی خیل : قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب زید آباد در علاقه حکومتکلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

غزنی گکک : قلعه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب شرق تا شقرغان «خلم» مربوط حکومتکلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۴۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۲ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

غزواز : قریه نیست بفاصله ۵، ۵۴ کیلومتر در غرب تسکزار در علاقه حکومتکلان شبرغان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۵ درجه ۵۴ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

غزه گی : قریه نیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب شرق باسول متصل سرکیکه بطرف لری دکه میرود در علاقه حکومت درجه ۳ مهمند دره مربوط حکومتکلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۵۶ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

غف : موضع نیست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب سلطان رباط در علاقه حکومتکلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۴ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

غف (ثانی) : موضع نیست بفاصله ۵، ۳۱ کیلومتر در جنوب غرب سلطان رباط در علاقه حکومتکلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

غفار : قریه نیست بفاصله ۸۴ کیلومتر در جنوب شرق قریه جلدک در علاقه ترنگ و جلندک مربوط حکومتکلان قلات متعلق ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۵۶ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- غفور کالی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۹۸ کیلومتر در جنوب شرق قندھار در علاقہ حکومت درجہ اول سپین بولدک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۱۷ دقیقہ ۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۵۳ دقیقہ ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام باشی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۶ کیلومتر در جنوب غرب مرکز بغلان مربوط ولایت قطغن کہ بین ۶۸ درجہ ۳۷ دقیقہ ۴۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۱ دقیقہ ۴۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام بازندہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۷،۵ کیلومتر در شمال قلعه اسمار مربوط ولایت ننگرہار کہ بین ۷۱ درجہ ۲۷ دقیقہ ۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۱۰ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام بچہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴۱ کیلومتر در جنوب شرق شہر ہرات مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۲ درجہ ۳۷ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۷ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام بیدگ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶ کیلومتر در شمال غرب پنج آب مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل کہ بین ۶۶ درجہ ۵۹ دقیقہ ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۵ دقیقہ ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام حیدر : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۸ کیلومتر در جنوب شرق بالار غندہ در علاقہ پغمان مربوط ولایت کابل کہ بین ۶۸ درجہ ۵۹ دقیقہ ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۳ دقیقہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام حیدر خان دہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۵،۵ کیلومتر در غرب قلعه چار برجک متصل سرک مربوط حکومت درجہ اول چخانسور متعلق حکومت اعلیٰ فراہ کہ بین ۶۱ درجہ ۵۳ دقیقہ ۱۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۱۹ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام حیدر کالی : قلعه ٹیست در علاقہ ورمہ متعلق حکومت کلان کستواز مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۴۵ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۸ دقیقہ ۵۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶۸ کیلومتر در غرب قریہ جلدک در علاقہ حکومت درجہ ۴ ترنک و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۲۲ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۱ دقیقہ ۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۰ کیلومتر در جنوب قریہ جلدک در علاقہ حکومت درجہ ۴ ترنک و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۴۴ دقیقہ ۳۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۸ دقیقہ ۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام رسول قلعه : قلعه ٹیست بفاصلہ ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب قلعه دوست محمد در علاقہ حکومت کلان کستواز مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۲۳ دقیقہ ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۷ دقیقہ ۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلام ریگ : موضع ٹیست بفاصلہ ۲۹ کیلومتر در جنوب شرق چاراب در علاقہ حکومت درجہ ۴ شورابک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجہ ۲۵ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۶ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- غلام محمد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۸،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه اسد در علاقہ حکومت درجہ ۳ خاکریز ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجہ ۳۴ دقیقہ ۲۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۰ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غلام محمد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶۹ کیلومتر در جنوب شرق شاہ مقصود نزد بک در یای سوزنی در علاقہ حکومت درجہ ۳ خاکریز مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجہ ۴۵ دقیقہ ۴۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۴ دقیقہ ۴۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غلام محمد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سپین بولدک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۲۲ دقیقہ ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۱۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غلام محمد کلی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۴،۵ کیلومتر در شمال شرق غفور کلی در علاقہ حکومت درجہ اول سپین بولدک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۲۲ دقیقہ ۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۰ درجہ ۵۷ دقیقہ ۵۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غلام نبی کلی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲ کیلومتر در شمال قریہ سیف اللہ در علاقہ حکومت درجہ اول سپین بولدک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۵ درجہ ۵۷ دقیقہ ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۱۹ دقیقہ ۲۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غل بیلہ چشمہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴۱،۵ کیلومتر در غرب شہر میمنہ مربوط حکومت اعلی میمنہ کہ بین ۶۴ درجہ ۲۵ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۷ دقیقہ ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غل بیل کوتل : کوتلی است بفاصلہ ۳۹ کیلومتر در شمال غرب شہر میمنہ مربوط حکومت اعلی میمنہ کہ بین ۶۴ درجہ ۲۶ دقیقہ ۴۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۵ درجہ ۵۸ دقیقہ ۵۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غلجی (غلجائی) : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۲ کیلومتر در جنوب گردیز مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۲۴ دقیقہ ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۹ دقیقہ ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غلجی (غلجائی) : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲،۵ کیلومتر در شمال غرب شیرزا د مربوط حکومت درجہ اول خوگیانی متعلق ولایت ننگر ہار کہ بین ۶۹ درجہ ۵۳ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۶ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غلر لک شورہ : شیلہ ٹیست بفاصلہ ۵۱ کیلومتر در شمال قلعه نودر علاقہ حکومت کسلان بادغیسات مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۳ درجہ ۹ دقیقہ ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲۰ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غازائی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶۹،۵ کیلومتر در جنوب بارہ خیل در علاقہ کستواز مربوط حکومت اعلی غزنی کہ بین ۶۷ درجہ ۴۷ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۰ دقیقہ ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- غلزائی : موضعیت بفاصلہ ۳۱ کیلومتر در شرق قلعه متون در علاقہ حکومت کسلان خوست مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۷۰ درجہ ۱۶ دقیقہ ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۲ دقیقہ ۱۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.

- غلزائی قبرستان : موضعیت بمفاصله ۱۰۶۵ کیلومتر در جنوب قریه سیف اله در علاقه حکومت درجه اول سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۸ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غلغله : موضعیت بمفاصله ۶۱۰۵ کیلومتر در جنوب چرخان سور مر بوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۱ درجه ۴۹ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۴۴ دقیقه ۲۳ عرض البلد شمالی واقع است .
- غلوغار : کوهیست در شمال غرب سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۱ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غلوقلعه : قاعه ئیست بمفاصله ۱۴۰۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه جانی خیل متصل سرک مربوط حکومت کلان کوتواز متعلق حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۳ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۳ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غلو کوتل : دو تلیست بمفاصله ۴۰ کیلومتر در شمال غرب سپین بولدک به ارتفاع تخمین (۱۲۱۰) متر مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۳ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۲ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غله : قریه ئیست بمفاصله ۳۸ کیلومتر در جنوب غرب جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۵ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غله نه : قریه ئیست بمفاصله ۲ کیلومتر در جنوب غرب جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۰ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غمکی : قریه ئیست بمفاصله ۱۹۰۵ کیلومتر در جنوب شرق چمکنی مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۴ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غنچ : قریه ئیست بمفاصله ۱۷۰۵ کیلومتر در جنوب شرق مرکز رستاق مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۵۶ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غنچه وان : قریه ئیست بمفاصله ۶۰۵ کیلومتر در جنوب علاقه داری الیشنگ در علاقه حکومت گلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غندان : موضعیت بمفاصله ۷۷ کیلومتر در شرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۳۳ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غندبهادر : موضعیت بمفاصله ۱۱۰۵ کیلومتر در شمال قریه خرمک در علاقه حکومت درجه اول گرمسیر مربوط حکومت اعلیٰ گر شک که بین ۶۴ درجه ۲۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۰ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غندسنگ : قریه ئیست بمفاصله ۶ کیلومتر در غرب قریه نیگ در علاقه حکومت درجه ۴ یکاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۴ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غندك : قریه ئیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر بطرف شمال دره شکاری متصل سرک در علاقه سیغان مربوط حکومت
اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۱ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .

غندك و جالمش : قریه ایست متعلق علاقه داری ۱۰ درجه ۲ شبر متعلق حکومت درجه ۳ بامیان در حوزه حکومت اعلی پروان
این قریه بشمال علاقه داری واقع و حدود آن شرقاً به علاقه شیخ علی و غرباً به سیغان شمالاً چارگنبد
و شش پول بامیان جنوباً به دره باغ هیبت مربوط می باشد زمین آن کوهستانی بوده اراضی زراعتی
نیز دارد نباتاتیسکه در اینجا می روید عبارت از گندم جو، باقلی، شاخل، رشقه، شبدر، شرشم
مشنگ و غیره بوده و از میوه های درختی سیب، زردالو، امرت، چهارمغز، آلوچه و از اشجار
بی میوه بیدچنار در اینجا زیاد پیدا میشود حیوانات بارکش و سواری اهالی این منطقه مشتمل بر اسب
و خر بوده و حیواناتی که جهت استحصال پشم، پوست و گوشت تربیه میشود گاو، بز و گوسفند
می باشد، طیور خانگی مانند مرغ کبوتر و از طیور وحشی زاغ و سیسی زیاد است صنایع این منطقه
مانند دیگر نقاط آن منحصر به ساخت و بافت گلیم برک جوال و غیره بوده دیگر نوع صنعت در اینجا
پیدانمی شود رود غندك که به اندازه دو آسیداب آب دارد و از کوه بابا منبع میگیرد این منطقه را با تمام
توابع آن آبیاری نموده در حصه دهانه غندك بهرود بامیان ریخته و به دره شکاری سرانیر می شود
سرک عمومی که بطرف قطعن میرود بنام سرک دره شکاری مشهور است از این قریه می گذرد .

غندگاز : موضع یست بفاصله ۱۹،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه غلام حیدر در علاقه ورمه می مربوط حکومت
کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۴۶ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه
۵۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غنده : قریه ئیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در شمال غرب متون در علاقه حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا
که بین ۶۹ درجه ۴۴ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .

غندی : موضع یست بفاصله ۴۵،۵ کیلومتر در شمال شرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه
۱۷ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۰ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غندی : قریه ئیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب قلعت السراج مربوط حکومت کلان لغمان متعلق ولایت ننگرهار
که بین ۷۰ درجه ۱۴ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .

غنزه : قریه ئیست بفاصله ۲۰،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق تیزین در حصا رک غلزائی مربوط ولایت ننگرهار
که بین ۶۹ درجه ۴۵ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است

غزنی منگل : قریه ئیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در غرب چمکنی مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه
۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غنی چاه : موضع چاه دار یست بفاصله ۵۹،۵ کیلومتر در جنوب قریه خرمنک در علاقه حکومت درجه اول

گرمسیر مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که بین ۶۴ درجه ۳۱ دقیقه و ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۷ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غواص : قریه نیست بنفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۲۸ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۴ درجه ۱۷ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غوجرتو : کوهیست در جنوب شرق قریه علی مردان به ارتفاع تخمیناً (۳۶۷۱) متر در علاقه صد مردا مربوط حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۷ درجه ۲۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غوچه گک : کوتایست بنفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب قلعه زرنی به ارتفاع تخمین (۲۷۵۷) متر در علاقه بسکوا و خاشرود مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غوخ تره : قریه نیست بنفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در شمال ده بالادر علاقه حکومت درجه ۲ رودات متعلق حکومت کلان شنوار مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۸ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غور : حکومتیست درجه ۲ متعلق حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات .

غور : موضعیت بنفاصله ۵۴،۵ کیلومتر در شمال شرق سنگ ماشه در علاقه جاغوری مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۰ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۶ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غورات : در تشکیل اداری دولت حکومتیست کلان و مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ و ۶۵ درجه ۳۴ و ۳۸ دقیقه و ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع و منطقه کوهستانی است که از سلسله کوه های بسیار بلند و شیبه ها و دره ها و تپه های سنگی تشکیل گردیده که اراضی هموار و قابل زراعت در آن کمتر دیده میشود . محیط این حکومت تقریباً به چهار حصه تقسیم گردیده : اول حصه شرقی که عبارت از لعل سرخ ، سرپنک ، خواجه و جهل الدین متصل به حکومت پسا بند دوم حصه غربی عبارت اند از قریه نوروز ، ملا اعلی ، آنه ، سین . سوم حصه شمالی آن بقریه های چشمه میران ، سرنای ، عاشقان ، چهارم حصه جنوبی بقریه ۴ درد غاک ، ویشو ، نیلی ، اریتو و غیره میباشند . تعداد قریه های مشهور یکه فعلاً مربوط این حکومتی می باشد عبارت اند از زره نوروز ، خواجه غار ، باغنو ، ملا اعلی ، پخس سفلی ، قبه پلنگین آنه ، سین ، زرد بید ، نیلی سرپنک ، پخس علیا ، دین یخن ، لعل سرخ ، سمچک لور ، ده نانی سفیدارک ، التو ، فوچی ، ادنای ، سرنای ، عاشقان ، سیب تلخ ، پشتار ، لارغه ، پرچملان حوض سیاه ، چشمه بوبه ، اسفرمان ، مرغزار و غیره که هر کدام آنها بنفاصله زیاد یا کم از هم دیدگرمسافه داشته و ذریعه این حکومت اداره کرده می شود . غورات در ادوار تاریخ شهرت جهانی دارد زیرا مرکز سلاطین غور و کشور کشایان باستانی بوده مرکز عمومی خراسان ، سیستان

بلوچستان، سند، پنجاب الی دهلی و از جهت شمال ولایات مرو، بلخ، طخارستان رالی کوه‌های پامیر و چترال را در بر می‌گرفت یعنی بقول (هولدرج انگلیسی) از شیندن نام غور سرزمینی بنظر انسان مجسم می‌شود که از اقصای هندوستان تا ایران، و از آمو تا هرمز امتداد داشت. جغرافیه نگاران قرون وسطی این منطقه را بواسطه سلسله کوه‌های بزرگ منبع دریاهای هریرود، هلمند، خاشرود، فراه رود دانسته و حتی منبع دریاهای مرغاب رانیز همین جا میدانند.

نباتات: در بعضی حصص مرکز حکومتی کلان غور ات: گندم، جو، جوار، برنج و از پیدوار کوهی سمارق، زیره، شیرخشت نیز زیاده پیدا میشود.

میوه جات: از قیل سیب، بهی، چارمغز، شفاو، زرد آلو نیز فراوان است.

صنائع: صنایع منطقه غور نیز به همان حالت ابتدائی باقی مانده و آن عبارت از گلیم، برک، نمد، دستمال، جراب، و مقدار خیلیی قالین هم ساخته می‌شود. که عموماً زن‌ها این کار را اجرا مینمایند اما مردان شان اغلباً زراعت پیشه و مالدار می‌باشند.

حیوانات و طیور: حیوانات اهلی آن عبارت از اسب، گاو، بز، گوسفند بوده و از حیوانات وحشی که در کوه‌های آن یافت می‌شود، آهو، گرگ، روباه می‌باشد. طیور خانگی آن عبارت از مرغ خانگی: کبوتر، و طیور وحشی، کبک دری در کوه‌های آن یافت میشود. مزارات و ابدات تاریخی: در غور ات مزارات زیادی موجود است که حقیقت تاریخی آن معلوم نیست اما مزاراتیکه مردم محلی بان عقیده دارند عبارت از مزار خواجه وجهه الدین علیه الرحمه خواجه گنجان علیه الرحمه، خواجه اسحاق ولی، خواجه بزرگ، خواجه خضر، خواجه محمد در ۹ کیلومتری ده تبتان و غیره میباشد.

حکومات و علاقه داری هائیکه مربوط این حکومت می‌باشند عبارت اند از:

۱- حکومت درجه ۲ غور حاوی علاقه داری درجه ۱ ساغر.

۲- حکومت درجه ۳ تولک حاوی علاقه داری درجه ۳ فرسی.

۳- حکومت درجه ۳ چخچران.

۴- حکومت درجه ۴ پرچمن.

۵- حکومت درجه ۲ پسابند.

درغوات دو مکتب ابتدائی موجود است که یکی در مرکز حکومت کلان و دوهم در علاقه داری ساغر علاوه بر ۲ مکتب ابتدائی هشت باب مکتب ابتدائی در حکومتات و علاقه داریهای مربوط غور ات نیز دایر گردیده است. شش نفر وکیل از تمام حوزه حکومت کلان غور ات انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود که یک نفر از طرف اهالی مرکز حکومت کلان غور ات (شهرک) و یک نفر از هر حکومتی تعیین می‌گردد.

غوران : قریه نیست بفاصله ۲۶، ۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

غور بند : حکومتیست درجه ۳ مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۵۸ دقیقه ۱۲ و ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی ۳۵ و ۱۲ درجه ۴۶ و ۱۲ دقیقه ۲۴ و ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. غور بند در سابق عبارت از دره تنگ و طولی بود که از حصه متک شروع گردیده و در اخیر دره شکاری منتهی میگردد اما اکنون چنان نبوده در تشکیلات امروزی این دره طویل در هر حصه به حکومت های محلی جدا گانه ارتباط پیدا کرده است، مثلاً از پل متک تا پل آشاه مربوط به حکومت جبل السراج از آن طرف پل تادو آب سرخ و پارسا مربوط به حکومت غور بند و ازین جا تا شیخعلی و قربب کوتل شهر متعلق به حکومت سرخ و پارسا و از شهر تا آخر دره شکاری در حوزه حکومت بامیان داخل بوده و حصه آخر آن به حکومت کهمر د تعلق دارد در قدیم غور بند را شهر هجده دره میگفتند سرک عمومی کابل و ولایات شمال مملکت از بین همین دره میگزرده دره های معروف غور بند قرار آتی است دره مازانه دره چیلان، دره فرنجل، دره قول ایچ، دره تنگ دره قول خول، دره وازغر، دره سیدان، دره فندقستان، یخدره دره تیخان دره چاردهی، و دره سیاه گرد. حکومت غور بند در مربوطات خود یک علاقه داری بنام قاقشال (یاشینواری) نیز دارد و دره های آن حسب آتی است : دره کفشان، دره هیرسر، دره اشتر شهر، شیوه، نمک آب، آستانه، دزد دره و قاقشال. قراء معروف غور بند قرار ذیل است : پایان قریه، سردره، بالاغیل، در دره فندقستان در دره سیدان، کانه خیل، شاهی خیل، عالم خیل، فره گرد در دره تنگ قمچاق، مگر خیل، (انگایا) انگاب قریه های مهمه دره های باقیمانده مانند چاردهی سیاه گرد فرنجل و غیره بنام خود دره ها شهرت دارند. قریه های مشهور علاقه داری شینواری عبارت اند از باغ افغان، برج گلجان، ملائی اشتر شهر و قاقشال. ساکنین دره ها و قراء مذکور به زراعت و تربیه مواشی اشتغال داشته دره های و ناهموار را بقوه بازو هموار و از آب قلیلی که در آن جاسراغ دارند قابل زرع ساخته اند و از حاصل کم آن امر ارحیات میکنند در کوه های غور بند مراتع و چراگاه های کافی برای تربیه حیوانات اهلی موجود است گندم جوازی و توت دره هیر معرف میباشد دله خفیک که پوست آن گرنبها است درین دره پیدا میشود. در کوه های غور بند آهو و برخی حیوانات درنده مانند پلنگ ببر خرس و گرگ نیز وجود دارد در برخی کوه های غور بند جنگل های بلوط و در اشتر شهر چاردهی، قطار خاک و دو آب جنگل های مصنوعی عرعر و چنار از طرف اهالی آن منطقه احداث گردیده. از کابل تا سیاه گرد (مرکز غور بند) تخمیناً ۱۲۵ کیلومتر و از چاریکار ۵۰ کیلومتر مسافه میباشد ارتفاع غور بند از سطح بحر تخمین ۱۹۷۲ متر بوده پیداوار مهم غور بند، بادام اشق و غولنگ میباشد. صادرات سالانه بادام آن به یک صد هزار سیر اشق و غولنگ آن تخمین به بیست هزار سیر میرسد.

حدود اربعه غور بند : از طرف شرق و جنوب متصل است به کوهیکه از سالنگ بطرف چاریکار و کوه دامن امتداد دارد و از سمت غرب و شمال به سلسله کوه هندوکش محاط میباشد. رود خانه غور بند که از کوتل شهر سرچشمه میگیرد. در بای سرخ و پارسا در حصه دو آب و سرخ و پارسا و همچنین یک مقدار آب از دره های فرنجل، قول ایچ، قول غول، ده تنگ سیدان

فند قستان میریزد و از جنوب غرب بطرف شمال شرق جزیان دارد هوای غوربند در زمستان سرد و در تابستان معتدل است ، غوربند منطقه شاداب و پرمیوه میباشد ، درخت های سیب ، ناک ، تاک های انگور و درخت بادام و انواع زرد آلو در آن جایز یاد است . در زمستان مردم غوربند در تاوه خانه ها بسر میبرند . این طورزندگانی در تمام مناطق سرد پروان حتی در کله حصص یخ و بر فـسـگیر افغانستان رائج است . در دره فند قستان غوربند در ۴ کیلومتر جنوب سیاه گرد در سال ۱۹۳۷ م از طرف یک هیئت مختلط افغانی و فرانسوی بامر موسیو هاکن حفاریاتی بعمل آمده و از آن جا یک عده هیکل ها و تصاویر ننگه که در آن جمله مجسمه یک پادشاه از پادشاهان محلی بودائی غوربند بامجسمه یک ملکه و چند عدد مسکوکات قدیمی بدست آمده آثار مذکور در موزه کابل در غره فند قستان گذاشته شده است ، غوربند در تاریخ و قتا بنام های غوربند سفور فند ، غوروند ، فند قستان و شهر هجده دره نام برده شده در فرنجل یک معدن سرب و در فره گرد یک معدن زغال کشف گردیده اما تا حال طرف استفاده قرار نگرفته در اکثر شهر ما نند یک چشمه آب نهک و در چاردهی یک چشمه آب گرم که دارای مواد منحل گوگرد است وجود دارد از چشمه اول الذکر سالانه یک مقدار زیاد نمک طعام حاصل میشود بر علاوه از اوضاع ارضی کوهستان و دره های غوربند بملاحظه مآرسد که معادن زیادی در بین آن نهفته باشد . پل انگاب که بصورت پخته و مستحکم بر دریای غوربند ساخته شده از عمرانات عصر امان الله خان میباشد و پل سنگی که بر نهر شول خول تعمیر گردیده از عمرانات عصر حاضر میباشد در غوربند برای تعلیم و تربیه اطفال یک تعداد مکاتب ابتدائی و دهاتی در قراء سیاه گرد چاردهی و قمچاق تا میس گردیده است غوربند یک نفر نماینده در شورای ملی کابل و یک نفر نماینده در شورای ایالتی پروان میفرستد .

پیشه مردم غوربند : در غوربند تقریباً ده فیصد مردم به بافندگی مشغول بوده پارچه های قشنگ نخ و پشمی از قبیل کرباس های سفید و راهدار ، آنچه های دریشی وار ، برک و گلیم های سفید و رنگه ساخته می شود اگر در باره صفت آنچه قدری توجه شود بامحکمی و قشنگی که دارد بزودی رواج کامل حاصل نموده احتیاج ما را از درك تمکه دریشی و ارتکا فو می کند . ۳۰ فیصد مردم بزراعت و ۱۰ فیصد مردم باقیمانده را مردم کوچی تشکیل میدهد که بامالدار و چوپانی مشغول اند ۱۰۰ فیصد دیگر مردم بماموریت های دولتی و موسسات تجارتي اشتغال داشته قسمت باقیمانده بمسالک آزاد مشغول اند . دریای غوربند که از کوه های شبر سر چشمه گرفته و علاقه شیخ علی را آبیاری نموده و در حصه دو آب غوربند بادر بای سرخ و ترکمن یکجا شده بعضی حصص غوربند را شاداب و در حصه پل سعد الله بدر بای جبل السراج وصل میشود آنچه در غوربند دارای اهمیت میباشد موضوع معادن سرب آنست که قبلاً تذکار یافت نظریات ارباب فنی و متخصص معادن درین باره حسب ذیل است : حفاریات سابقه در معدن سرب فرنجل بدو حصه تقسیم میشود اول حصه شرقی دوم حصه غربی ، حصه شرقی معدن قدیمه سرب بوده قرار یک کوه معلومات در دست است (۳۰۰) سال قبل از میلاد کسار آن آغاز و در حین حمله چنگیز در اوائل قرن ۱۴ عیسوی کسار استخراج آن معطل شده بر اساس راپورت بنیادلی غلام علی متخصص معادن که در

ظرف یکسال صوف های قدیمه مذکور را سروی و نقشه گیری و گردش نموده است در فرنجل بطول چند میل و بلندی (۸۰) سانتی و عرض یک متر در بین سنگ های آهکی صوف های نشیبی به میلان ۱۰ الی ۱۵ درجه در طول رگ معدنی کشیده شده و بقدری تعداد این صوف ها وافر میباشد که مانند یک شهر قدیمی دارای کوچه های ؛ اد و تنگ بوده اشخاص نابلد بزودی خود را در بین آن گم میکنند تمام این صوف ها کشفیاتی و یک عده آن استخراجیست ، در بسیار جاها انسان در بین صوف های مذکور راست و ایستاده رفته نمیتواند و باید بخزد زمین آن صاف و هموار میباید شد اشخا صیکه بدون راه بلد و یابدون سامان لازم و چر اغهای مخصوص معادن (چراغ کار بن برقی) برای معاینه این صوف ها مصروف شود بزودی راه خود را گم کرده هلاک میشود چنانچه بناغلی موصوف اسکلیت خند نفر مرد وزن را که بصورت خزیده و سر بزانو نهاده هلاک شده اند کشف و آن را در خارج معدن دفن کرده اند به نظریه مشا را لیه آن ها راه خود را گم کرده و از گرسنگی و تشنگی هلاک شده اند بعضا این صوف ها در اخیر طول خود منفذی بروی زمین دارد که برای تهویه صوف ها بوده است تمام اشخاص فنی چه داخلی و چه خارجی که این معدن را تماشا کرده اند از مهارت معدن کنی سابقه و استعداد آن ها دریافتن و تعقیب رگ معدنی هنگام عملیات بحیرت افتاده اند ، رواقهای استخراجی در بین معدن بصورت خانه های شطرنجی بعمل آمده و این سیستم بعضا عصری ترین متود استخراج است. سرب های مستخرجه در زیر معدن دره فرنج ذوب گردیده و برای ذوب آن از چوب بید استفاده کرده اند . سنگه سرب را ذریعه چوب بید در کوره های آهنی آنقد رشور داده اند تا بالاخره ترکیب سلفاید سرب با آگسیجن هوا آمیزش یافته و گیس ۳ بر ۳ که بد بو، متعفن و در هوا فرار میکند بوجود آمده است ، سرب مذکور در اثر رشور دادن با چوب بید ، کاربن مستحصله از آن اوکساید سرب را بخود جذب و سرب خالص بدست آمده است معدن غربی فرنجل که در بالای رباط فرنجی واقع است از سال ۱۸۵۰ دوره سلطنت امیر شیرعلی خان آغاز یافته و فعلا صوف مذکور دره متر طول دارد . شله غور بند یکی از غذاهای مردم غور بند است که از برنج لک طبخ و با گوشت و قورمه لعاب دار صرف میشود این غذا خیلی معروف است و در اکثر بلاد مملکت طبخ و استعمال آن عمومیت و محبوبیت پیدا کرده است .

غورتکاب : نهر یست در شمال غرب قلعہ تیوارہ در علاقہ حکومتکلان غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه عرض البلد شمالی واقع است .

غورتکاب : شیلہ نیست بفاصلہ ۶۲،۵ کیلومتر در جنوب شرق هرات که به رود گزمیریز در علاقہ حکومت درجه ۳ گزارہ مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۳ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۳ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غوردره : دره نیست بفاصلہ ۶۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق شبرغان مربوط ولایت سزار شریف که بین ۶۶ درجه ۲۱ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۶ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

غوردنگ : قریہ نیست بفاصلہ ۶۵ کیلومتر در شمال شهر قندهار در علاقہ حکومت درجه ۳ خاکریز متعاق ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ در ۴۱ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- غورسل :** کوتلیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب شرق کسندر مربوط حکومت کلان کنرها متعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۵۹ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غورسنگ :** قریه نیست بفاصله ۱ کیلومتر در شمال شرق بنو در علاقه حکومت درجه ۴ اندراب مربوط حکومت کلان پلخمری متعلق ولایت قطن که بین ۶۹ درجه ۲۲ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۲ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غورک :** قریه نیست بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۲۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۶ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غورک :** قریه نیست بفاصله ۴۷ کیلومتر در جنوب غرب قلعه اسد در علاقه غورک متعلق حکومت درجه ۳ خاکریز مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۹ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غورک :** علاقه داری نیست درجه ۳ متعلق حکومت درجه ۳ خاکریز مربوط ولایت قندهار که بین ۵۶ درجه ۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی و همچنین ۶۵ درجه ۱۶ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. ارتفاع آن از سطح بحر تخمین (۱۸۳۲) متر است این منطقه نسبتا سنگلاخ است و کوه شاه مقصود علیه الرحمه در سمت شرقی آن افتاده است در زمستان بر قله های بلند آن کمی برف اما در دیگر نقاط تنها باران می بارد زراعت آن آبی و ذریعه کاریزها مشروب میگردد جوی و دریائی درین منطقه وجود ندارد اما در بهار سیلابها جریان یافته و جوی های کوچک و موقتی را تشکیل میدهد زراعت آن منحصر به گندم، جو، جوار، ماش و پنبه میباشد که آنهم به سبب قلت آب کمتر زرع میشود اشجار آن نهایت محدود و تنها توت و انار در آنجا میروید. حیوانات آن غالباً بز، گوسفند، گاو، اسب، خروا شتر میباشد، حیوانات وحشی آن آهو، گرگ و روباه است.
- غورک :** کوهیست در غرب جوین مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۰ درجه ۵۰ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۳ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غورماچ :** علاقه داری نیست درجه اول متعلق حکومت درجه اول مرغاب مربوط حکومت کلان باد غیسات در قلمر و هرات که بین ۶۳ درجه ۴۵ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۴ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غورمشکان :** نهریست بفاصله ۵۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه زرینی در علاقه بکوا و خاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۴ درجه ۵۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۸ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غورودره :** دره نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب قلعه سیغان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۴۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- غوره : قریه ٹیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب غرب قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۸ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غوری : شیلہ ٹیست بفاصله ۳۹ کیلومتر بطرف جنوب مشرق پلخمیری مربوط ولایت قطغن و به دره لارخو میریزد که بین ۶۸ درجه ۵۷ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غوری : قریه ٹیست بفاصله ۶ کیلومتر در شمال شرق موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گر شک که بین ۶۴ درجه ۴۸ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۳ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- غوری : علاقہ داری درجه ۲ متعلق حکومت کلان پلخمیری مربوط ولایت قطغن است. موقعیت جغرافیائی آن بین تخمین ۶۸ درجه ۲۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۴ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غوریان : قریه ٹیست بفاصله ۵، ۲۶ کیلومتر در شمال قریه نوزاد در علاقہ حکومت اعلی گر شک که بین ۶۴ درجه ۲۵ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۲ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- غوریان : موضعیت مرکز حکومت کلان بفاصله ۵، ۶۶ کیلومتر در غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۲۸ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- در تشکیلات اداری حکومت کلان و مربوط ولایت هرات بوده مرکز آن هم بنام غوریان یا د میشود و از سطح بحر تخمین (۸۱۶) متر ارتفاع دارد، حکومتی های شین لند، ادرسکن کهسان، زندجان به حکومت کلان غوریان مربوط است حدود حوزه آن از طرف شمال به حکومتی گلران و از جانب غرب بخاک ایران و از سمت جنوب به شین لند «حکومت مربوطه خود» و از جهت شرق به حکومت زندجان متصل است. موقعیت جغرافیائی این علاقہ بین خطوط ۶۰ و ۶۱ درجه ۳۲ و ۵۰ دقیقه ۳۷ و ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ و ۳۵ درجه ۲۲ و ۳۲ دقیقه ۲۴ و ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی تخمین شده است. اراضی آن عموماً هموار بوده دریای هریرود بعد از آنکه از یک حصہ زندجان عبور میکند از غوریان نیز میگذرد و به فاصله ده الی ۱۲ کیلومتر از مرکز حکومت به سمت شمال سیر نموده قصبات نهنگ آباد، روح، وزننگ، سبول، دیگرگان، دوپشته، خم و شیش را از باقی قصبات غوریان جدا میسازد سرک غوریان که از مرکز هرات جدا میشود از بین سرک شین لند و گذرہ در حصہ میدان طیارہ بطرف غرب جدا شده و از جنوب قریہ زیارتجاہ حسن آباد و زندجان گذشتہ بہ غوریان وصل میشود، سرک دیگر نیز بین غوریان و زندجان تمدید و قابل عبور و مرور عرادرہا بودہ و بہ مرکز ہرات وصل میشود اما بواسطہ خرابی (پل ہاشمی) با لای دریای (هری رود) در حصہ سنگ پست فعلاً مورد عبور و مرور نیست، همچنان سرک دیگر سرحدی از غوریان بچاہ ریگ چاہ سرخ موسی آباد نمکسار تمدید و از چاہ ریگ باسلام قلعه وصل شدہ است، کنڈا سرک عمومی از مرکز ہرات تا اسلام قلعه امتداد یافته اراضی غوریان عموماً هموار و بادیه بودہ در ظرف پنج ماہ سال یعنی ماہ عقرب

الی اوائل حمل اقامتگاه مردم مالدار است که علوفه مواشی خود را از همین جا ها تهیه مینمایند در جنوب غوریان کوهی که بنام دو شاخ موسوم است کائن بوده و سنگلاخ میباشد و مقدار کمی اشجار بلوط و خنجرک در آن میروید در سمت مغرب آن سلسله کوهی موجود است که بنام کوه سنگ دختر، کوه یال خر، کوه چاه سرخ و کوه سوخته مشهور است طرف جنوب کوهی دیگری بنام (چاه قسار) معروف است در سمت شمال تپه های خاکی در کنار سرك عمومی بنام (تپه خاکی) قرار داشته و در عقب آن دشت (همدم آب) واقع است که آن هم در موسم زمستان چراگاه مواشی میباشد هوای غوریان در تابستان گرم و در زمستان سرد است، باد های موسمی هرات در غوریان نیز میوزد، چون منطقه غوریان بواسطه عدم آب کافی از درخت عاری دیده میشود لذا هوای آن در تابستان خیلی گرم و طاقت فرسا است.

نباتات: منطقه غوریان برای زراعت للمی مساعد بوده گندم، جو، خربزه، و تر بز زیاد کاشته میشود اشجار میوه دار و درختان غیر مثمر درین منطقه کمتر دیده میشود. حیوانات: حیوانات منطقه غوریان عبارت از گاو، بز، گوسفند، اشتهر، خرواسپ میباشد. مخصوصاً گوسفند درین منطقه زیادتر تربیه میشود و پشم و پوست آن را تجارت مینمایند، پشم گوسفند غوریان درجه اول حساب میشود. و تجارت آن رونق دارد. حیوانات غیر اهلی از قبیل آهو خرگوش و بعضاً گوره خر هم درین منطقه وجود دارد، بادیه غوریان که چراگاه مواشی است بنام (آبگاه وچاها) یاد میشود غوریان دارای قرأ و قصبات زیاد است که مشهورترین آنها قرار ذیل میباشد: قیصار، قلفدان، بازارچه، سرآسیاه، غنجان، استومان، سره، سیول، اورنگ، روج برناباد، خم ماکو، کارنی، روشنان، زنگی صباح، دیکرکان، دیران، کلاته قلاصی، شیوه، پیرنی نواز، یاوه، ننگ آباد، چاه ریگ و رباط. در مرکز غوریان دو باب مکتب ابتدائی غیر از مکاتب ابتدائی و دهاتی حکومت مربوط آن تاسیس شده که اطفال در آن تحت تعلیم و تربیه گرفته میشوند پنج نفر وکیل از طرف اهالی حکومتکلان غوریان قرار آتی انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود: یک نفر از مرکز غوریان یک نفر از طرف دهاتی حکومت شین لند یک نفر از حکومت زنده جان یک نفر از حکومت کهسان و یک نفر از حکومت ادرسکن. ناگفته نماند که صنایع دستی در بین اهالی رواج دارد مخصوصاً کرباس غوریان و چاقوی آن شهرت داشته و قصابی و صاف است.

غوری بازار: موضع است بمفاصله ۱۳ کیلومتر در شمال غرب پل خمیری متصل سرك مربوط ولایت قطغن که بین

۶۸ درجه ۳۶ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۸ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

غوری قدوق: خرابه نیست بمفاصله ۳۹ کیلومتر در شمال مشرق مرکز خلام مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق

ولایت مزار شریف که بین ۶۸ درجه ۲ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۴ دقیقه ۳۶ ثانیه

عرض البلد شمالی واقع است.

غوزه: قریه نیست بمفاصله ۷ کیلومتر در جنوب شرق قلعه رونیج در علاقه راغ مربوط حکومت اعلی

بدخشان که بین ۷۰ درجه ۲۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۲ دقیقه ۳۹ ثانیه

عرض البلد شمالی واقع است.

- غوطه چک کوتل : کوتلیست بفاصله ۴۲،۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه خوش میرد اود درعلاقه حکومت درجه ۳ گذاره مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۳۰ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غوغیزا : قریه نیست بفاصله ۳۷ کیلومتر در جنوب شرق تیزین در حصارک غلزاری مربوط ولایت ننگرهار که بین ۶۹ درجه ۴۵ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غوکازئی : قریه نیست بفاصله ۶۵ کیلومتر که بطرف جنوب غرب علاقہ شیرزاد در حکومتی خوگیانی مربوط (احمدزئی غلجائی) ولایت ننگرهار موقعیت داشته وبخط طول البلد ۶۹ درجه ۳۴ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غوکه : کوهیست در جنوب قلعه زرنی در علاقہ بکوا وخاشرود مربوط حکومت اعلیٰ فره که بین ۶۴ درجه ۱۸ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غولی جمال : موضعیت بفاصله ۲،۵ کیلومتر در جنوب قریه نوزاد مربوط حکومت اعلیٰ گر شک که بین ۶۴ درجه ۲۷ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۱ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غومی : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۲ درواز متعلق حکومت اعلیٰ بدخشان که تقریباً ۱۴،۵ کیلومتر از زنگیریها فاصله دارد از طرف شمال متصل است بکوه زنگیریها و از طرف جنوب بکوه غرمچی و از طرف شرق به سفیدکوه و از طرف مغرب به دریای پنج و در بین قریه یک نهر نقره مانند جاری است که منظره خیلی قشنگ دارد در نزدیک غومی ما بین زنگیریها و قریه غومی بعضاً آثار برف کوچ بمشاهده میرسد که منظره آن عا برین را مدحیر می سازد اهالی آن عموماً زراعت پیشه بوده و زراعت گندم، جو، ارزن و پنبه عمومیت دارد و از اشجار شمرتوت و انجیر و از غیر شمر بید و چنار یافت می شود .
- غیمیک قلعه : قلعه نیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- غینی : دند آبیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در شمال شیخ با برد در علاقہ حکومت درجه ۴ شورا بک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۸ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غیبی خیل : قلعه نیست بفاصله ۴۵ کیلومتر در شمال شرق زرغون شهر در علاقہ حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۸ درجه ۴۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۶ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غیز او : موضعیت بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب غرب سلطان رباط در علاقہ حکومت کلان دایزنکی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۴۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- غینو : قریه نیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب شرق خیرآباد در علاقہ حکومت درجه ۲ مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۰ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

[ف-]

- فارسی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۸ کیلومتر در شمال شرق شین لہندہ نزدیک دریای ہمیش مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۱ درجہ ۱۶ دقیقہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۱ دقیقہ ۴۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فارسی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۷ کیلومتر در شمال شرق شین لہندہ در علاقہ سہ درخت مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۳ درجہ ۱۲ دقیقہ ۴۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۴۷ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فارسی تگاب : نہریست بفاصلہ ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریہ فارسی در علاقہ سہ درخت متعلق حکومت درجہ اول شین لہندہ مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۳ درجہ ۱ دقیقہ ۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۴۰ دقیقہ ۴۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فاروق : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۸،۵ کیلومتر در شرق شیخ راضی در علاقہ حکومت درجہ ۳ قرین متعلق حکومت اعلیٰ شہرغان کہ بین ۶۶ درجہ ۲۱ دقیقہ ۱۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۱ دقیقہ ۵۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فاضل آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق آقچہ مربوط ولایت مزار شریف کہ بین ۶۶ درجہ ۲۶ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۵۰ دقیقہ ۳۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فتح : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب دہ تیتان در علاقہ حکومت کلان غورات مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۳ درجہ ۲۸ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۶ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فتح آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶،۵ کیلومتر در شمال شرق آقچہ مربوط ولایت مزار شریف کہ بین ۶۶ درجہ ۱۸ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۵۶ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فتح آباد : نہریست بفاصلہ ۵۱ کیلومتر در شرق آقچہ کہ بطرف جنوب جریان دارد مربوط ولایت مزار شریف کہ بین ۶۶ درجہ ۱۶ دقیقہ ۱۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۶ درجہ ۵۳ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فتح آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴،۵ کیلومتر در جنوب شرق باولی در علاقہ حکومت درجہ ۲ سرخ رود مربوط ولایت ننگر ہار کہ بین ۷۰ درجہ ۱۴ دقیقہ ۵۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۱ دقیقہ ۵۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فتح اللہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۳ کیلومتر در جنوب غرب گدام در علاقہ حکومت درجہ ۳ ترین مربوط ولایت قندہار کہ بین ۶۵ درجہ ۴۱ دقیقہ ۱۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۳ دقیقہ ۱۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فتح خاکی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۲،۵ کیلومتر در جنوب شرق نملہ مربوط ولایت ننگر ہار کہ بین ۷۰ درجہ ۱۴ دقیقہ ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۱ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فتح خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۸ کیلومتر در جنوب قاعہ حمیدخان در علاقہ حکومت درجہ ۴ شورابک مربوط

ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۵ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۷ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فتح خان : قریه نیست بفاصله ۲۴،۵ کیلومتر در شمال شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴۷ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فتح خان کدلی : قلعه نیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق علی خیل در علاقه حاجی مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۹ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فتح خیل : قریه نیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در جنوب گر دیز مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۸ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فتح محمد : قریه نیست بفاصله ۶۷ کیلومتر در جنوب شرق جلدک در علاقه حکومت ۴ ترنسک و جلدک متعلق حکومت کلان قلات ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۴۹ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۸ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فتح محمد : قلعه نیست بفاصله ۱۸،۵ کیلومتر در جنوب غرب چخانسور مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۶۱ درجه ۵۰ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۲ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فواز : قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در غرب سرحد و اخان مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که بین ۷۳ درجه ۱۸ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۸ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فج : قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در غرب بنو متصل دره هزار چشمه در علاقه اندراب متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۷ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فخرالدین : قریه نیست بفاصله ۲۵ کیلومتر در شمال سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۲۵ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۰ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فراج : قریه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در شمال شرق جبل السراج مربوط حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۸ درجه ۲۱ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۲ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فراج غان : قریه ایست سرسبز و پر نفوس که دارای آب و هوای نهایت خورشگوار بوده و در دامنه کوه در حوزة علاقه داری الیشنگ مربوط حکومت کلان لغمان ولایت ننگرهار واقع است . هوای این قریه شبیه به هوای پغمان کابل بوده و توت آن مشهور است . کوهی که این قریه در دامنه آن وقوع دارد در زمستان پر برف است . موقعیت آن بین خط طول البلد ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه مشرقی و خط عرض البلد ۳۵ درجه ۶ دقیقه شمالی کان است .

فراخلم : قریه نیست بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق شش برجه در علاقه بامیان مربوط حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۸ درجه ۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۴۸ درجه ۳۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فراس توفی : آب ایستاده ایست بفاصله ۵۳ کیلومتر بطرف جنوب قریه غاز در علاقه منجان مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که بین ۷۰ درجه ۵۱ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۰ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فراس توقی :

قریه بیست بمفاصله ۵، ۴ کیلومتر بطرف جنوب قریه غاز در علاقه منجان مربوط حکومت اعلی بد خشان که بین ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۰ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فراه :

شهریست مرکز حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۶ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فراه :

فراه حوزه مشهوریست در جنوب غرب افغانستان که در تشکیلات اداری بحیث حکومت اعلی بوده و بین خطوط تخمین ۶۰ و ۶۳ درجه ۵ و ۴۹ دقیقه ۲۵ و ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ و ۳۲ درجه ۲۸ و ۵۳ دقیقه ۱۰ و ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع و از سطح بحر تخمین ۷۵۷ متر مرتفعست حد و د این حکومتی شرقاً بکوهستان غور و صحرای وسیع پشت رود و قسماً بمر بوطات ولایت هرات جنوباً بدرزاب و زاهدان ایران ، کوه ملک سیاه ، مضافات بلوچستان و حصه بگرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک و از طرف شمال به غور ات و حکومت شین بند هرات و از ناحیه غرب با سرحدات مملکت ایران محاط و محدود میباشد . مرکز آن که بنام شهر فراه یاد میشود بمفاصله محدودی در جنوب دریا بین یزده و بشنو در دامنه کوهی که بنام کوه تکه یاد میشود کائن است . این سرزمین کهن که در ازمنه قدیمه به (سکاستیان) موسوم بوده یونانیها ، (درنگیان) ، فارسها ، (زرننگ) نیمروز ، (ستستان) ، (عرب ها) زرنج و سجستان می نامیده اند این شهر در آن وقت یکی از شهرهای مهم و دارای قلعه های متین و مستحکمی بوده اکثر معبر بزرگ و میدان مجادله جنگ آوران خارجی واقع بوده رزم آوران آن در راه دفاع از سرزمین خود در برابر اجانب رول مهمی داشته اند که از زد و خوردهای شان آثار مفصلی موجود و گواه است . میگویند که سکندر مقدونی که با اردوی بزرگی برای تسخیر ممالک ایشیا از این سرزمین گذر میکرد زمستانی را درینجا گذراند در سفر نامه خود از هوای نرم و خوشگوار آن تعریف و ستایش کرده . این شهر زمانی مرکز و گاهی جزء از سیستان آنوقت نامیده شده ، در آن اعصار از حیث تمدن و نفوس از بلاد معروف و معمور شناخته می شد . شهر موجوده از حیث آبادی چند ان وسعتی ندارد . عمارات مهمه آن عبارت از چند سلسله دکانها بیست که بدو طرف سړک عمومی شرقاً و غرباً امتداد دارد . در بین عمارات عصری آن نسبتاً عمارات دولتی ارقبیل خود حکومتی ، عمارت مدیریت مخابرات ، عمارت مکتب متوسطه هتل و عمارت بلدییه ، قشله ، شفاخانه و غیره جلب دقت می کنند . درین اواخر اهالی هم به ساختن عمارات عصری ذوق پیدا کرده اند .

تشکیلات اداری حکومت اعلی فراه .

الف حکومتات :

- ۱ - حکومت کلان چخانصور .
- ۲ - حکومت درجه ۲ اصل چخانصور مربوط حکومت کلان چخانصور .
- ۳ - حکومت درجه ۲ چار برجک مربوط حکومت کلان چخانصور .
- ۴ - حکومت درجه ۲ بکوا مربوط مرکز حکومت اعلی .
- ۵ - حکومت درجه ۲ انار دره مربوط مرکز حکومت اعلی .

ب - علاقه داری ها :

علاقه داری های مربوط حکومت کلان چخانسور :

۱ - علاقه داری درجه ۲ میل کرکی مربوط مرکز حکومت کلان .

۲ - علاقه داری لاش جوین مربوط حکومت درجه ۲ اصل چخانسور .

۳ - علاقه داری نادعلی مربوط مرکز حکومت کلان چخانسور .

علاقه داری مربوط مرکز حکومت اعلی :

۱ - علاقه داری درجه ۲ بالا بلوک .

علاقه داری های مربوط حکومت بکوا :

۱ - علاقه داری درجه ۲ خاشرود .

علاقه داری های مربوط حکومت اناردره :

۱ - علاقه داری درجه اول قلعه کاه .

۲ - علاقه داری درجه ۲ خاک سفید .

مرکز حکومت اعلی فراه از کابل ۸۹۲ کیلو مترواز قندهار ۲۷۷ کیلو مترواز هرات ۲۷۰ کیلو متر مسافه دارد .

قراء وقصبات قابل ذکر مربوط حکومت اعلی فراه : شمالگاه ، شاه توت ، کرجی ، مروارید قلعه زمان ، ریگی ها ، دهک ، چاربرجک ، خیر آباد ، خرماق ، کوهدا نک ، اسفل کوه ، قلعه محمد ، ننگ آباد ، کاریزک ، نوده ، توسک ، تخت ، چاه کستو ، یزده ، بشتو ، کوه هشت ، کوه بالا دورجو ، دزک ، لياس آباد ، تجگ ، دارآباد ، کهنه گان ، رج ، برنگتوت ، روکن ، مزار ، خطبان ، چهارماش چپک ، نوبهار ، کوشه ، قلعه ملا امان ، چارده ، مساو ، کسبا بی ، نعل دشت ، غورچی دیوار سرخ ، خنجک ، خاک سفید ، خشکابه ، اسلام آباد ، جیجه ، رنج ، نرمکی ، برنگک . تنگ ، تپه شیران ، چین ، ساج ، گجگین ، بلندده ، ناحق ، کسا سکین قنات اکبرشاه ، شاه مبارک ، کسند ، هفت سوراخ ، شیران ، گرانی ، دهشک ، گسج آباد ، دزک ، سنگلک ، قنات محمد سعید ، سور ، شوراب ، تجرگت ، پیهو ، پساب ، شهرکهنه . معارف در فراه :

الف - مکاتب متوسط : مکاتب در مرکز حکومتی اعلی یک باب مکتب متوسطه دائر است که از چندین سال باین سو فارغ التحصیل نیز بهجامعه تقدیم کرده .

ب - مکاتب ابتدائی -

۱ - درقریه دارآباد یک باب .

۲ - درقریه چین یک باب .

۳ - دروسط قریه توسک ونوده یک باب .

۴ - درقریه مساو یک باب .

۵ - درقریه نوبهار یک باب .

۶ - در مرکز حکومت کلان چخان سور یک باب .

۷ - در مرکز حکومت محلی انار دره یک باب .

۸ - در مرکز علاقه داری بالا بلوک یک باب .

۹ - در قریه شاه توت بکوا یک باب .

۱۰ - در مرکز علاقه داری گیلستان یک باب .

درین اواخر چه در مرکز حکومتی و چه در حکومتات مربوط و علاقه داری های آن مکاتب دهاتی نیز مفتوح گردیده است . شهر قدیمه فراه تقریباً سه کیلومتر در جناح چپ دریای فراه بر فراز تپه ای در دامنه شمالی کوتکه ، با طرز مخصوصی آباد شده بود که ابهت و عظمت گذشته آن را دیوارهای مخروبه و خند قهای عریض و عمیقی که در اطراف آن دیده می شود گواهی می دهد درین اواخر بر فراز گرشه جنوب غربی همین تپه ای که شهر مذکور روی آن آباد بوده عمارت بسیار چشمگیری مقبول هتل آباد و باتمام وسائل شب و راحت مسافری داخلی و خارجی آماده و پیشروی آن در یک ساحه مناسبی باغ و پارکی تاسیس گردیده که منظره دلچسپی دارد . خانه های اهالی عموماً از گل و خشت خام و بطرز مخصوصی بنا می کنند و یک منزله ساخته شده چون گل اینجا به مقابل تاثیرات جوی مقاومت خاصی دارد خانه ها از صد سال بحال متروک ولی پابرجا دیده میشود . سردابه ، حوض های پخته ای وجود دارد که قدمت آن را با قدامت مدنیت آن معاصر میگویند . معابر و پلها : پلی که در جنوب غربی شهر موجود و در تقریباً سه کیلومتری شهر بر دریای فراه بصورت پخته و اساسی ساخته شده یکی از پلهای عصری و قابل توصیف است تنها درین اواخر بعثت تغییر مجرای دریای فراه قنداغ طرف شمالی آن را همین سیلاب های بی سابقه سالیان اخیر بر هم زده بود که بعضاً موجب بندش راه هرات و فراه و تکلیف عابرین میشد که آنهم درین روزها بچاره اساسی آن اقدام شده و این نقص آن هم رفع گردیده . پل دیگری که بر دریای خاشرود همین اواخر و بر جای همان پل سابقه که منهدم شده بود بطرز مخصوص و پخته ای با پایه فولادی و عصری ساخته شده . سرکی که از قندهار بفراده و با زاز فراه بسوی هرات میهند است درین اواخر با اصلاحات مفصلی یکی از سرکهای پخته و قابل استفاده هر نوع و وسایط نقلیه گردیده پیشتر همین حصص دشت بکوا که خامه بود خصوصاً در زمستان مشکلات ترانسپورت میشد ولی حالا از بهترین حصص سرک مذکور است سرکی که از مرکز حکومتی به انار دره و هکند اسرک دیگری بعلاقه داری لاش جوین و از آنجا بحکومتی کلان چخان سور و سرک دیگری مستقیماً از حد قریه تخت از همین سرک آخر منشعب و مستقیماً به چخان سور رفته سرک دیگری از مرکز حکومتی به علاقه داری بالا بلوک گذشته است در نزدیکی پل دریای فراه باغ و عمارتی بنام باغ و عمارت پل ساخته شده که یکی از باغ و عمارات عصری بوده تفرجگاه برجسته و قابل وصفی است .

آب و هوا : قرار گواهی دستگاه مترو لوزی که آب و هوای آن را از سال ۱۴۳۱ باین طرف قید کرده این منطقه نسبت به بسیاری از مناطق مملکت در تابستان بیشتر گرم است چنانچه بلندترین درجه حرارت آن تا ۸۰ درجه سلسیوس قید گردیده و پست ترین درجه حرارت در زمستان از دو درجه منفی

سلسیوس پایان نرفته . رطوبت نسبتی با عموم نسبت بسالهای قبل درین سال کمتر ملاحظه شده که حد وسطی ۷۰ فیصد قید شده وزش باد علی الاکثر از سمت شمال غربی بوده در زمستان این شمال موجب برودت هوا میگردد بارندگی در سال ۱۳۳۱ به ۱۸۰ میلیمتر اندازه شده .

اقلیم: اقلیم فراه چون همیشه گرم و خشک است باران کم و برف در این جا بندرت می بارد باد اکثر شدت می وزد هرگاه در زمستان باد ساکت باشد هو مطبوع و اگر این سکوت باد در تابستان واقع میگردد گرمای شدید و طاقت فرسا میگردد ، اوقاتی هم میرسد که این باد چون در زمستان دوره وزش آن طولانی و توام با بارندگی شود زمستان خیلی شدید و حتی یخ بندی بهفته ها دوام می کنند این باد را با اصطلاح مردم آنجا سیاه باد یا د میکنند .

کوها : ۱ - از کوه های مهم و مشهور فراه یکی و ترکوه است که در جنوب شرقی و یزرک و بصورت عمومی در شمال بکوا و غرب گلستان واقع است درین کوه از حیوانات اهلی بز و گوسفند و از سبب پلنگ و گرگ و خرس سیاه کثرت داشته اشجار مهمه و قابل استفاده ای درین کوه از قبیل ، ناک متمرکوهی ، انجیر ، خنجرک ، پنجه چنار ، سنگ و سفید دار کثرت دارد ، کوه مذکور کوهی است مرتفع و پهن و چون همیشه از برف پوشیده است بر اکثر قلل و حصص آن تاحال کمتر کسی راه یافته سلسله آن در شرق بکوه های غور و هزاره جات مرتبط میگردد .

۲ - کوه بیچه باران :- این کوه که از شرق بجنوب غرب ممتد هست قاع شامخ و د شوار گذاری دارد درین کوه هم در زمستان برف مختصری باریده دارای اشجار و حیواناتی از قبیل اشجار و حیوانات کوه لر کوه میباشد درین کوه چکابی و بر فرازی یکی از ساغری های مرتفع آن وقوع دارد که آب های باران زمستان و بهار در تمام تابستان و تیر ماه در آن جمع میشود چون این ساغری شکلی را اختیار کرده که یک ساحه قریباً ۲۵ × ۲۵ متر را در پایان احاطه و آب مذکور بصورت ترشحات لطیف باران فرود آمده یک منظره دلچسپ و مطبوع را تشکیل و با آب مذکور از آنجا سرا زیر گردیده در پایان تر صورت حوضی را بهم رسانده بالاخره در آنجا بعد از کمی جریان بدین صخره ها ناپدید میگردد . در اینجا مقبره از قدیم موجود و بنام مزار بی بی محل رجوع و عقیده اهالی است این موضع بنام زبارت بیچه باران محل اعتقاد مردم است قریکه روایت می کنند این موضع عبادت گاه چهل دختر و یا چهل تن بوده قبلاً از چونه و سنگ و ساروج بنای زیبای حائز یک خانه و یک باب دهلیزی در اینجا ساخته شده باقی آن معلوم نیست ولی بنای است متین و مستحکم که تا ثیرات جوی کسور فتوری در آن وارد کرده نتوانسته آبچکان مذکور بار تفاع تمزیداً دو صد متر به شمال غربی این بنا واقع بوده آبیکه طور باران از آن ترشح می کنند تا حرضیکه در نزدیکی آن خانه بوجود آمده بصورت آبشار و از اینجا به بعد در بین صخره ها از بین می رود . در تاریخ گیچ مکران مستربیل و یلیم انگلیسی از کوه بیچه باران نام برده و آنرا بنام کوه بارندگی یاد کرده است . بقرار روایت دیگرای بنای مذکور راکه در فوق یاد شده عصر سلطان حسین بایقرا نسبت میدهند . قبوری را که در بالا مذکور شد از شهدائیکه در اوائل اسلام از آن اردو فاتحین که برای فتح سیستان آمده بودند و در اینجا با مردم

سرخسخت و سلاخشور آنوقت این محل محاربه و شهید شده اند نسبت میدهند. چنانچه مواضع یعنی سنگرها و تکیه نشانه همچو محارباتی شده می تواند در ناحیه قریه آن با انواع مختلفه دیده و شناخته می شود. چون کوه مذکور شکل دیوار مسطیلی را دارد که می توان فهمید مدافعی آن را بصورت خط مستحکمی در برابر متعرضین درآورده و محاربات خونین و فیصله کنی بین متعرض و مدافع در اینجا بصورت می گرفته.

۳- سلسله کوه دیگری که از جنوب شهر موجوده فراه را احاطه کرده و از شرق به عرب ممتد است سرکی که از قندهار بفراه می رود در نزدیکی شهر مذکور از گردنه وسیعی که بین کوه تکه و کوه رنجه واقع است میگذرد این کوه که اصلاً از سر کوه منشعب گردیده نام های مختلفی به خود گرفته بالاخره بنام کوه تکه و کوه حس قاغ جنوب شهر موجوده را دور کرده در نزدیکی مزار سلطان میر دریا را عبور و در شمال دریا کوه بچه ای بنام کوه (مرده ها) تشکیل داده سلسله آن منقطع می گردد

آبدات و مزارات :

الف مزارات: مزار میر سید محمد جذوری هندی در نزدیکی قریه نوبها مزار سلطان میر در نزدیکی قریه کسار یزک، مزار امام زید در نزدیکی قریه کر جی، مزار شاه مبارک در قریه شاه مبارک، مزار ابونصر فراهی در قریه رج (ابونصر همان مولف مشهور نصاب الصبیان است) مزارات شهدای کنسک است که مشهور است از فاتحین دوره اول اسلام و در محارباتیکه با مردم سرسخت و غیور این منطقه صورت داده اند دوازده هزار نفر در اینجا حله شهادت پوشیده و واقعاً وقتی انسان بایسن سرز مین قدم میگذارد خود را با یک عالم وجد و بهت روبرو تصور می کند.

ب- آبدات: در جناح راست دریا و کمی منحرف بطرف شرق در شمال همین شهر کهنه شهر کهنه دیگری با آثار و خرابه های بسیاری وجود دارد نشان میدهد که وقتی یک شهر کلانی بوده اکنون قریه ای که آنجا آباد است بنام قریه شهر کهنه مشهور است. خرابه شهر کوچک دیگری در قریه رج این قریه در شمال غربی شهر موجوده و بفاصله قریباً هفت کیلومتر واقع و مزار ابونصر فراهی موجب افتخار آن است. آثار و خرابه های شهر دیگری که بانی آن اسفند یار پسر گناسب را میگویند در نزدیکی قراء ردکن و نوبهار است که از فروعات این شهر قلعه ها مشهور به پنج جفت گاو، چارماس، هفت سوراخ، برنگسک و مساد که هر کدام آن اکنون بنام قریه ای که در آنجا آباد و بعین نام شناخته می شود موجود است بر فراز کوه بچه ای که در جوب قریه کوه دانسک و تقریباً ده کیلومتر از مرکز فاصله دارد خرابه قلعه ای بنام کسافر قلعه موجود است و در بین آن بر فراز همان کوه چاهی است که در قلب سنگ دران وقت کنده شده چون سنگی دران انداخته شود بعد از بیست و پنج ثانیه صدای آن بسگوش میرسد. تعمیر این قلعه و چاه را به کسک و کهزاد نسبت میدهند خصوصاً حفر چاه مذکور با آلات و ادوات ناقص آن عصر کسار محالی کار محالی تصور می شود. آثار شهر کوچک دیگری در نزدیکی قریه دزک که بفاصله قریباً دوازده کیلومتر بغرب قریه رج واقع است دیده می شود این خرابه که بر فراز تپه ای که خاک آن مائل به سبزی است واقع اگر دیده آنرا بنام شهر سبزی یاد می کنند.

اراضی فراه: خاک این حوزه نهایت مساعد و حاصلخیز میباشد. محصولات قابل اعتنای آن گندم، برنج و جو است، میوه جات قابل وصفی از قبیل انار، انگور، انجیر و زردآلو و سایر میوه جات مناطق گرم و خشک در آنجا پیدا میشود و خصوصاً انگور آن که شیرینی خاصی دارد و بچندین نوع تقسیم می شود و در خود منطقه بمصرف می رسد.

حیوانات: اهالی اینجا بعضاً به رمة داری گوسفند و بز مصروف میباشند تربیه گاو و هم تاحدی مروج بوده اسب، اشتروالاغ را برای سواری و بارکشی نیز نگاه میدارند گوسفند اینجا از نوع گوسفند کاکاری بوده قد آن پست و دنبه آن گرد و کلان و پشم نسبتاً ملایمی دارد. تربیه گاو و اشترو در حکومت کلان چخان سور مخصوصاً مروج بوده گوسفند چچان سور از حیث لطافت پشم و لذت گوشت امتیاز مخصوصی دارد.

اشجار و بته ها: غیر از اشجار مشعر در اینجا خصوصاً دو علاقه داری های بالابلوک و گانستان چنار، عرعر، بید، شنگ و در کهسار درخت خنجک، انجیر، اناررتاک کوهی نیز وجود داشته خصوصاً خنجک و کسور اگر بصورت فنی از آن استفاده شود نفیع و آفری بسیار می آرد. از میوه این دونوع درخت که ذاتاً از یکک جنس بوده میوه های آن بجز در خوردی و کلانی و نرمی و سختی در رنگ و طعم فرقی ندارد وقتی معروض فشار شود روغن خوش طعم از آن استخراج میگردد اهالی آن هم از روغن آن استفاده خوبی میکنند. تفاله آن هم برای تغذیه گاو خیلی ها مفید است. زیره سیاه، ترخ کوهی و بعضاً گیاه های مفیده دیگری هم در کوهسار فراه یافت می شود در حکومتی چخان سور زیره سفید زرع و محصول قابل اعتنای میدهد، پنبه و نیشکر نیز در آنجا محصول خوبی میدهد.

پیداوار: پیداوار صنعتی اینجا گلیم، قالین، کوسی، نم و پیداوار زراعتی گندم، برنج، لک، برنج باریک، جو، جوار، ماش، باقلی، مشنگ و ارزن است در حکومتی چخان سور بر علاوه این مواد زیره سفید، نیشکر، و پنبه نیز محصول خوبی دارد. در کوهستانات مومیا ئی و زنبور عسل نیز وجود دارد.

دریاها: ۱- دریای فراه رود: این دریا که از کوه های غور و کوهسار تاجک (سلسله سیاه کوه) سرچشمه میگردد منطقه مربوطه حکومتی اعلی را از شرق به غرب شگافته بالاخره دشتی که مرکز حکومتی را عبور میکند مجرای خود را باستقامت جنوب غربی دور داده بالاخره در غرب علاقه داری لاش جوین به هامون سابری (هامون سیستان) می ریزد این دریا در شمال قریه تخت بنام بارندک آبشاری بوجود می آورد که ارتفاع ریزش آب تخمین ۱۰۰ متر می باشد. اگرچه این دریا در اوایل زمستان و اوایل بهار آب و آفری دارد که بعضاً بجاها گذر نمیدهد مگر در تموز و تیر ماه آب آن خشکیده اکثری از قریه جات آب نوشیدنی نمیداشته باشند. آب این دریا یکنوع خوشگوار و مخصوص دارد. طول این دریا را (۳۲۰) کیلومتر پیمایش کرده اند.

معاونینی که بدریای فراه می آمیزند: الف- مالموند رود است که از حدود قراء دال و نرغز و غره

حصص علاقۀ غور و علاقۀ گلستان سرچشمه میگیرد و در اولین حصه بالا بلوک بدریای فراه میریزد
ب - دریای زر مردان است، این دریاچه هم از جبال قریه زر مردان، رباط و آبهای متراکم بیشه
و تگابهای علاقۀ غور سرچشمه گرفته بالاخره بادر یای فراه می پیوندد.

۲ - دریای سنگ فسان: این دریا که از کوههای نارا هوک نبغان کرده، بعد از اینکه انهار
متعددی از آن منشعب و برای مزارع علاقۀ مذکور آن استفاده میگردد به جهیل سواران میریزد
۳ - دریای هاروت: این دریا که از کوههای غورات سرچشمه گرفته در علاقۀ شین لند بنام
دریای جیجه و بالاخره وقتی در توابع حکومتی انار دره داخل علاقۀ فراه شد نام دریای هاروت را
اختیار کرده بالاخره در قسمت شمال غربی لاش (علاقۀ داری لاش و جوین) به هامون سابری (هامون
سیستان) میریزد این دریا هم بجز در ماههای حوت و حمل و بعضاً برج ثور آب ندارد. جهیل هامون
سابری که از آبهای بهاری دریاها و فراه رود، هاروت، خاشرود، هیرمند و وجود آمده و یک گوشه
آن در غرب و جنوب علاقۀ داری لاش و جوین و شمال علاقۀ داری میل کرکی مربوط حکومت کلان
چخانسور تجاوز نموده داخل رقبه این حکومتی می شود.

۴ - دریای خاشرود: این دریا که از کوهستان هزاره جات سرچشمه گرفته بعد از آنکه علاقۀ داری
واشیر مربوط حکومت اعلیٰ گرشک را عقب گذاشته از شمال حسن گیلان و جنوب کوه دزد بحوزه
حکومتی اعلیٰ فراه داخل گردیده استقامت عمومی جنوب غربی را تعقیب و بعد از عبور از علاقۀ داری
خاشرود حکومت اصل چخانسور را بدو قسمت جدا نموده بالاخره به نیزار مربوط حکومتی چخانسور
میریزد این دریا هم اگرچه خشکا به است و جز در حوت و حمل و ثور آب ندارد و بعضاً در همین
دو سه ماه طوفانی گردیده مخصوصاً بحکومتی اصل چخانسور خساراتی هم وارد میکند معذالک
دریای بافیضی بوده از نخستین قدمی که در ساحات مربوط حکومت اعلیٰ فراه میگذارد تا جائیکه
آخرین قسمت آب آن به نیزار میریزد ساحات دو طرفه خود را مشروب می سازد.

۵ - دریای هیرمند: این دریای معروف و وطن که دریای ارغنداب نیز در غرب قنعه بست بآن می پیوندد
منبع آن دامنه غربی کوتل اونی و کوه سنگلاخ بوده و طول آنرا ۱۰۰۰ کیلومتر تخمین کرده اند
وقتی که حکومتی گرمسیر مربوط حکومت اعلیٰ گرشک را عقب گذاشت در حدود قراء خجور
اشنگ حکومتی چار بر جک بحوزه حکومتی کلان چخانسور نفوذ میکند اولاً باستقامت جنوب غرب
در جریان بوده همیشه از قریه چار بر جک گذشت از جنوب قریه ده یکبار استقامت خود را بیک زاویه
(۹۰) درجهئی بطرف شمال دور داده در شمال قریه خوابگاه در حد کوهک بخاک ایران می رود
و قسمت باقیمانده آن در شمال علاقۀ داری نادعلی به نیزار چخانسور می ریزد دریاچه ای که از کوهک
به طرف ایران جدا گردیده به خهک مشهور است. آبیکه بعد از همین نقطه ای که دریاچه خهک از آن
جدا میشود باستقامت شمال جریان میکند تا حدی خط فاصل را بین افغانستان و ایران تشکیل داده بالاخره
بنام شیله چرخ و شیله ابراهیم آباد نام هائی گرفته به نیزار چخانسور و بالاخره به هامون سیستان میریزد
معلومات متفرقه: حوزه فراه گرچه بصورت عمومی منطقه نیست حاره و کم باران ولی حصصی
از قبیل گلستان و بالا بلوک هم دارد که اول لذکروای بسیار معتدلی داشته در زمستان در آنجا برف

هم می بارد لذا هوای تموز آن معتدل بوده زمستان ملایم دارد زیرا باد ندارد .
در بالا بلوک هم بعضی سالها برف می بارد ولی چون با سرزمین اراضی غیر برف گیر هم سرحد است
جز در کوهها برف مذکور دوام نمیکند .

در علاقه داری گیلستان و حصص شرقی بالا بلوک در برج سرطان و اسد حاصلات گندم برداشته
می شود . در مناطق مربوطه حکومت اعلی فراه بصورت عمومی باران در زمستان گاه گاهی در
عقب نیز مینبارد بارانی که درین ماهها می بارد برای مزارع و مراتع فوائد بی شماری بار می آرد .
در فراه خصوصاً در چخانصور باران خیلی کم میباشد که در بعضی سالها پیش از دوسه بار صورت
نمیگیرد و شاید همین سبب باشد که علف مراتع مذکور شور بوده و گوشت حیوانات آن خیلی
اذیذ میباشد . چنانچه همین لذت گوشت حیوانات آنرا تاریخ سیستان هم قید کرده است . تقریباً
در ۲۴ کیلومتری مرکز فراه در راست دریا نهری بنام جوی سید محمود کشیده شده .

منطقه مرکز فراه و علاقه داری لاش جوین و حکومت بکوا از آبهای زیرزمینی نیز غنی است چنانچه
در مرکز حکومتی و علاقه داری لاش جوین یک چاه به تنهایی ده جریب زمین را بدرستی آبیاری
می کنند . از همین جاست که وسیله آبیاری حکومتی بکوا عموماً و از علاقه داری قلعه کاه^۲ اکثر آ
کاریز بوده چاههای مخروبه ای از همان عصر باستانی در مرکز و علاقه داری لاش جوین وجود داشته
که همین اکنون هم آب دارد در مناطق مذکور کاریزهای خرابه آنقدر کثرت دارد که قریه ای
در اینجا نیست که از یک تا پنج کاریز مخروبه نداشته باشد لذا نشان میدهد که در آن عصور از
آبهای زیرزمینی در اینجا بسیار استفاده می شده در قریه کوه گاه جوین چاهی قدیمه ای است که به
هر اندازه ای از صبح تا شام از آن آب کشیده شود نمی خشکد .

فراه رود : رودیست در شمال غرب شهر فراه که بین ۶۲ درجه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه عرض البلد شمالی
واقع است . طول آن تقریباً ۳۲۰ کیلومتر منبع آن سمله سیاه کوه و مصب آن هامون سیستان
است .

فر جر : قریه نیست بمفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب غرب شهر هرات که بین ۶۲ درجه ۱۰ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد
شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فرجه غان : موضع است در جنوب غرب نورستان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۶۹ درجه ۴۱ دقیقه ۴۸ ثانیه
طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فرخ آباد : دند آب نیست بمفاصله ۸۶۵ کیلومتر در شرق قریه خان در علاقه حکومت درجه ۲ دولت آباد متعلق
حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۴۲ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی
و ۳۷ درجه ۳ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فرخار : حکومتیست درجه ۴ مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن که بین ۶۹ و ۷۰ درجه ۳۶
و ۴۱ دقیقه ۱ و ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۶ و ۳۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .

فرخار دارای آب و هوای معتدل بوده ارتفاع آن از سطح بحر تخمین (۱۳۶۹) متر و بمفاصله ۴۰

کیلومتر از مرکز تالقان دور واقع است. کوه‌های فرخار دارای جنگل‌های پسته، بادام، ارچه، ارغوان، بید، گیز و زرشک می‌باشد و در آن هر نوع شکار پیدا می‌شود. هکذا اگر گک و روباه نیز در کوه‌های آن زیاد است در فرخار اراضی وسیعی برای لایه‌کساری موجود بوده که در آن گندم، جو، ارزن، زغر، نخود، شاخل و شالی کاشته می‌شود و در باغ‌های آن درخت‌های سیب، زر دالو، گیلاس، شفتالو، ناک، انگور، چارمغز، سنجد، آلوچه و بهی زیاد تربیه می‌شود.

حیوانات اهلی آن عبارت از: اسب، خر، گاو، بز و گوسفند می‌باشد فرخار در مربوطات خود دو علاقه داری درجه ۳ دارد که بنام علاقه داری کسافگان و علاقه داری ورسج یاد می‌شود. در فرخار علاوه بر مدارس خصوصی یک باب مکتب ابتدائی و یک باب مکتب دهاتی از طرف وزارت معارف دائر گردیده و همچنین یک نفر وکیل از طرف اهالی حکومت فرخار انتخاب و بشوای ملی فرستاده می‌شود. در یائست بفاصله ۵، ۶۳ کیلومتر در جنوب شرق تالقان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

فرخار :

قریه یست در حکومت درجه ۴ فرخار مربوط تالقان متعلق ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۴۶ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۶ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

فرخار :

قریه یست بفاصله ۸ کیلومتر بطرف شمال غرب سرای خواجه متعلق حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۶ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد

فرزه :

شمالی واقع است. پیداوار زمینی فرزه گندم، جو، باقلی، ارزن، شبدر، رشقه، شرشم فالیزها

از قبیل خر بزه، تربز، کندو، بادرنگ، سبزیجات از قبیل زردک، شاغم، کچالو، پیاز، مرچ

سرخ، سیر، بادنجان رومی، بادنجان سوسنی و کشنیج (کشنیز) می‌باشد، پیسدا وارسر درختی آن

توت، انگور، زر دالو، سیب و ناک است حیوانات اهلی آن گاو، گوسفند، مرکب و اشتر

می‌باشد، اسب هم در اینجا تربیت می‌گردد، حیوانات وحشی آن گرگ، روباه و خرگوش است

از نوع پرندگان بودندنه و اقنم گنجشک‌ها پیدا می‌شود.

قریه یست بفاصله ۵، ۲ کیلومتر در شمال شرق تکرارد در علاقه حکومت درجه اول سن‌گچا رک

مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۶ درجه ۲۶ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۷ دقیقه ۳۶

ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

فرس کان :

علاقه داری ایست درجه ۳ مربوط حکومت درجه ۳ تولک متعلق حکومت کلان غورات ولایت

هرات که از سطح بحر تخمین (۲۱۹۷) متر ارتفاع داشته و تقریباً دارای ۳۵ قریه خور دو بزرگ می‌باشد

که بفاصله کم و زیاد از یکدیگر واقع اند مشهورترین آنها قرار ذیل است: دو آب سر جنی، چشمه

گازورک، شیشه مسجد، میمند سادات، شیشه سپه سالار، خوله سپه سالار، بلوچ و عمه قلعه فرشی،

گرگی عمومی، هزاره کسلک، آب ماهی و بیغول، رباط ژاله و قالین باف، سفیدان عمومی،

پید علیا و سفلی، چشمه عزیزان، تیلک، شور آب، پای علمداری، کیج، کشکک، دوزخ

ره، بریل، بیدک و شنک، سمچک و بغنه سفلی، بغنه علیا، میرشادی، شش یار، ده خاک،

ک عمومی، چالق، میوک، چدرود، خرشار، ارخ سادات و خم گل موقعیت آن بطور عموم

فرسی

اردوآبی تنگاب اشنان ورود خواجه الی آخرین حصه دوآب و شمالاً جنوباً از کوه چوب بندی هفت گله الی کوه فرشی که بین پرچمن و فرشی است امتداد دارد اراضی آن بعضاً هموار و پشته های خاکی دارد که قابل هر نوع زراعت بوده و مخصوصاً برای زراعت للمی نهایت مساعد است و بعضاً کوهستانی و لم بزراع برده و از آن هیچ گونه استفاده نمیشود. هوای آن در تابستان معتدل و در زمستان به سبب بارندگی نهایت سرد و باردار است. نباتات منطقوی آن صرف گندم و جو بوده دیگر نوع حبوبات در آن جا کاشته نمیشود. اشجار میوه از قبیل زردالو، آلو، سیب و اشجار غیر مثمر مانند بید و چنار زیاد پیدا میشود. حیوانات اهلی آن اسب، خر، گاو، بز و گوسفند بوده و از طیور تنها مرغ خانگی، گنجشک و کبوتر پیدا میشود در کوههای آن گرگ، پلنگ، خرس و سیاه گنگ یافت میشود در این منطقه که بنام فرشی یاد میشود دطوایف تیمنی سکونت دارند بعضی آثار تاریخی نیز در آنجا دیده میشود که دست حوادث آنرا خراب و ویران ساخته است سرکیکه از شین بلند جدا شده است از بین علاقه داری فرسی گذشته و بحکومتی تولک منتهی میگردد. اهالی عموماً زراعت پیشه و مالدار بوده و دیگر کددام صنعتی ندارند، تنها در بین زنهای ساخت چپک و گلیم بافی رواج دارد و تقریباً احتیاجات خود را االی را کفایه مینمایند در فرسی علاوه بر مدارس خصوصی یکباب مکتب دهاتی از طرف وزارت معارف دائر گردیده است.

- فرغه امیرو : قریه نیست بمفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب مرکز جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۹ درجه ۴۲ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- فرمان بیگک : قریه نیست بمفاصله ۱۸ کیلومتر بطرف جنوب سروبی مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۴۴ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- فرمان خیل : قریه ایست در ۴ کیلومتری مرکز حکومتی درجه ۲ قرغه ئی در حوزه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار.
- فرمکان : کوهیست در جنوب شرق قلعه شین بلند مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۸ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- فرمکان : قریه نیست بمفاصله ۱۳،۵ کیلومتر در جنوب قلعه شین بلند مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۱۱ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- فرمکان ثانی : قریه نیست بمفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب قلعه شین بلند مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۱۰ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۱ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- فرنجل : قریه نیست بمفاصله ۷۵،۵ کیلومتر در جنوب تالقان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۳۰ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۶ درجه ۱۴ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- فرنجل : قریه نیست بمفاصله ۲،۵ کیلومتر در شمال مرکز غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۴۲ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. از سیاه گرد که مرکز حکومت غور بند است تخمیناً ۱۷ کیلومتر فاصله دارد، سرك عمومی که کابل و قطغن را بهم وصل میکند از بین آن می گذرد پینا و ارز مینی آن گندم، جو، باقلی، شرشم، کچالو

مرچ، بادنجان رومی و پیاز است. پیداوار سردرختی آن توت، انگور، بادام، شفتالو، زردالو آلوبالو، ناک و سیب می باشد، بادام آن بخارج میرود حیوانات اهلی آن، گاو، گوسفند، مرکب است مرغ خانگی نیز تربیه میگردد حیوانات وحشی، گرگ، روباه، خرگوش در آنجا دیده می شود نباتات خودروی از قبیل بته و سیاه چوب در کوه های مجاور آن می روید که در محروقات از آن کار گرفته می شود. نباتات طبی چون اسپند، درونه، کنوچه، تلخک بته، حنظل، مستار، جوانی بادیان و زرد سرك در آنجا پیدا می شود که مردم آنجا در امراض مختلف از آنها کار می گیرند. نباتات خور دنی، چون سبزی سیاه، شری و سوهان در آنجا یافت می شود در فرنجل یکک معدن سرب موجود است، از مغازه هائیکه در آنجا دیده می شود معلوم می گردد که معدن آن ساحه بزرگی را حاوی بوده است، در زمان ضیاء الملت و الدین امیر عبدالرحمن خان معدن مذکور بکار انداخته شده بود، حالا استخراج سرب و عملیات آن معطل می باشد.

فرنگ : (درخواست و فرنگ جلد دوم مطالعه شود)

موضعی است در حکومتی درجه ۳ پنجشیر متعلق حکومت اعلی پروان از رخه مرکز حکومت تخمین ۶ کیلومتر فاصله دار دو بجانب شمال شرق رخه واقع گردیده، و آنرا بازارک خاص و مواضع دیگری که بطرف شرق دریا و قوع دارند ذریعه پل کوچکی که از چوب ساخته شده است مربوط می سازد زمین آن ریگزار بوده اما در اثر مساعی اهالی و استعمال پارو زیاد، گندم، جو، جوار، باقلی و شرشم از زمین آن برداشته می شود، حاصلات سردرختی آن توت، زردالو، آوچه و انگور است اما درخت توت نسبت به تمام میوه های دیگر زیاد می باشد، درخت چارمغز نیز در آنجا دیده می شود از اشجار غیر مشمر بید سفیدار و عر عر وجود دارد که برای تعمیر ابنیه استعمال می گردد، حیوانات اهلی از قبیل گاو، گوسفند و بز در آنجا تربیه می شود و تربیه گوسفند که بنام گدی مشهور است زیاد تر مروج می باشد، مرغ خانگی نیز نگاه می شود، حیوانات وحشی از نوع گرگ، روباه، دله خفک در کوه های جوار آن به کثرت وجود دارد، آهوی کوهی نیز گاه گاه بنظر می خورد، پرنده گان وحشی از قبیل مرغابی، قره قوش و بوند در آنجا دیده می شود که اهالی به ذرائع مختلف آنها را شکار مینمایند. پیداوار کوهی آن عبارت است از: بشال، سیاه چوب خنجک، پرکندول کمال چکری و سمارق در موقع آن به وفرت پیدا می شود، نباتات خور دنی مثل شری، سبزی سیاه سیرک، سوهان، ساتری نیز در کوه های آن وجود دارد، نباتات طبی مانند درونه، زردسرك، کنوچه جوانی و بادیان نیز در کوه های جوار آن موجود است که در امراض مختلفه از آنها کار گرفته می شود کوه های آن برف گیری زیاد دارد.

فرهاد : رو دیست بقاصه ۸۲ کیلومتر در شمال غرب موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۴۸ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۸ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است رود مذکور از کوه سیاه بند سرچشمه گرفته و برود موسی قلعه می ریزد.

فره بال : قریه نیست بقاصه ۲،۵ کیلومتر در شمال رخه متصل پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان

که بین ۶۹ درجه ۲۸ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فره گرد :

موضعیت در حکومت درجه ۲ غوربند مربوط حکومت اعلی پر وان که بطرف غرب سیاه گرد واقع بوده و از آنجا تخمیناً ۲ کیلومتر فاصله دارد سرک عمومی که کابل و قطن را بهم وصل میکند از کنار جنوبی آن عبور مینماید، دریای غوربند از جانب شمال آن می گذرد، در اینجا زر دالو انگور درخت توت و بادام زیاد دیده می شود، به سبب اینکه خاک آن ریگی بوده حاصل شایانی از زمین های زراعتی آن گرفته نمی شود . با آنهم گندم از محصولات مهم زمینی آن می باشد، حیوانات اهلی آن گاو مرکب است، پشه اهالی مرکب کار و دهقانی می باشد، صنعت کلالی از قبیل ساختن تنور، کوزه و کوزه چه درینجا مروج است هوای آن در تابستان اندک گرم و زمستان نسبتاً سرد میباشد، بهار و تیرماه آن نهایت اعتدال و گوارائی دارد .

فرید بیک :

موضعیت بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب قریه نمازگاه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۳۳ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فقیر :

موضعیت بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال غرب چاه باراب در علاقه حکومت درجه ۴ شور ابک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۳ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فقیر قلعه :

قلعه نیست بفاصله ۶۵ کیلومتر در جنوب شاه جری مربوط حکومت کلان قلات ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۲۶ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۸ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فقیر ناور :

دند آبست بفاصله ۶۷ کیلومتر در جنوب غرب چاربرجک در علاقه حکومت کلان چمخا نسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۲۶ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فقیر ناوه :

دند آبست بفاصله ۱۴ کیلومتر در جنوب غرب پروش در علاقه حکومت درجه ۴ شور ابک مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۴ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۸ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فقیر و قلعه :

قلعه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب شرق جانی خیل متعلق حکومت کلان کستواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۱ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

فلک هار :

قریه نیست بفاصله ۵، ۵۴ کیلومتر در غرب چیرس در علاقه چمخچران مربوط حکومت کلان غورات متعلق ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۱۰ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۱ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- فلن : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۸ کیلومتر در شمال قلعه کف در علاقہ درواز مر بوط حکومت اعلی بد خشان کہ بین ۷۰ درجہ ۲۶ دقیقہ ۴۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۸ درجہ ۷ دقیقہ ۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- فاور : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶ کیلومتر در جنوب اشکمش مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن کہ بین ۶۹ درجہ ۱ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۲۰ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- فندقستان : قریہ ایست بفاصلہ ۱۵،۵ کیلومتر در شمال غور بند مربوط حکومت درجہ ۲ غور بند متعلق حکومت اعلی پروان کہ بطرف شرق سیاه گر در مرکز حکومت غور بند بین ۶۸ درجہ ۵۱ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۹ دقیقہ ۲۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع گردیده و از سیاه گرد ۴ کیلو متر فاصلہ دارد کہ قریہ های آن دارای باغات متعدد بوده از ہر نوع میوہ مملومی باشد، میوہ جات آن عبارت از: توت، انگور، بادام، زرد الو، بھی، شفتالو، ناک، سیب، آلوچہ، آلو بالو و چار مغز بودہ، بادام آن بخارج فرستادہ می شود، حاصلات زمینی آن گندم، جو، باقلی و شرشم است، زمین آن ریگی بودہ، بہ قوہ نباروز حمت دھقان ازان حاصل گرفتہ میشود، حیوانات اہلی آن عبارت ز گاؤ، گوسفند، مرکب و اشتر است از حیوانات وحشی گرگ، روباہ، خرگوش، شغور و گاہ گاہ آہونیز در کوہای آن دیدہ می شود پیداوار کوهی آن عبارت است از: سیاہ چوب خنجک، بشال، گزک، کمال، سبزی سیاہ، شری، سوهان، سانزی، درونہ، تاحک بته اژدم، حنظل، اشنان، مستار، کنوچہ، زردسک، سمارق وغیرہ کہ در محروقات و خوراک و ادویہ از آنہا کار میگیرند. هوای آن در موسم تابستان اندک گرم و زمستان آن سرد است اما برف زمینی آن کم است. پیشہ مردم تربیہ حیوانات، زمینداری و تجارت میباشد تجارت آنہا اکثرا ذریعہ اشتران صورت میگیرد، مازاد میوہ های تازہ و خشک خود را ذریعہ مرکب ہا در بامیان سرخ و پارسا، شیخ علی وغیرہ مواضع آورده بفروش می سانند، در تجارت از سبزیجات خود نیز کار می گیرند، کچالو بادنجان رومی و مرچ سرخ میلہ را ذریعہ مرکب ہا در مناطق دور و نزدیک بردہ سودا مینمایند، و در بدل آن اشیای طرف احتیاج خود را تہیہ میدارند.
- فولاد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴۴ کیلومتر در جنوب غرب، نوزاد مربوط حکومت اعلی گر شک کہ بین ۶۴ درجہ ۱ دقیقہ ۱۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۸ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- فیروز : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵ کیلومتر در شمال شرق بارہ خیل در علاقہ حکومت کلان کستوا ز مربوط حکومت اعلی غزنی کہ بین ۶۷ درجہ ۵۳ دقیقہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۰ دقیقہ ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- فہر و ز بہار : موضع ٹیست بفاصلہ ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه جعفر در علاقہ یکاو لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل کہ بین ۶۷ درجہ ۳ دقیقہ ۳۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۳ دقیقہ ۲۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- فیروز خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱،۵ کیلومتر در جنوب قریہ پیر محمد خان در علاقہ حکومت درجہ ۲ نجرا ب مربوط حکومت اعلی پروان کہ بین ۶۹ درجہ ۴۰ دقیقہ ۴۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۵ دقیقہ ۴۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.

- فیروزک** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶ کیلومتر در شمال دو آب میخ زرین مربوط ولایت قطن کہ بین ۶۷ درجہ ۳۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲۲ دقیقہ ۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فیروزک** : درہ ٹیست بفاصلہ ۷،۵ کیلومتر در شمال دو آب میخ زرین مربوط ولایت قطن کہ بین ۶۷ درجہ ۵۶ دقیقہ ۴۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲۰ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فیروزکوه** : کوهیست در جنوب شرق شاه شہید در علاقہ حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت ہرات کہ تخمین بین ۶۳ و ۶۴ درجہ ۳۳ و ۵۴ دقیقہ ۳۶ و ۴۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ و ۳۵ درجہ ۱۵ و ۱۶ دقیقہ ۲۰ و ۲۴ ثانیہ عرضی البلد شمالی واقع است .
- فیروزی** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵،۵ کیلومتر در شمال قلات غلزانی مربوط ولایت قندہار کہ بین ۶۷ درجہ ۲۱ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۹ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فیصلہ دہ** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳ کیلومتر در جنوب شہر ہرات متصل سرکیکہ بطرف شین بدند میرود کہ بین ۶۲ درجہ ۱۰ دقیقہ ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۹ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فیض آباد** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۹،۵ کیلومتر در جنوب دولت آباد در علاقہ حکومت درجہ ۲ شیرین تگاب مربوط حکومت اعلیٰ میمنہ کہ بین ۶۴ درجہ ۵۳ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۱۷ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- فیض آباد** : علاقہ داری ایست درجہ ۲ متعلق حکومت درجہ اول آقچہ مربوط حکومت اعلیٰ شیرخان علاقہ داری فیض آباد مشتمل بہ قریجات ذیل اند .
- فاضل آباد ، چارباغ ، مردیان بالا ، ملک ، کشک ، قبیچاق ، حیدر آباد گیر جیگ شیشہ خانہ علی آباد آچمی ، شیخ آباد ، نور باد ، کوکلداش ، نصرت آباد ، اون پیکال (دہ پیکال) سازیا سانیس نووار قبیچاق ، نووارد گیر جیک وغیرہ . اہالی قریجات مذکور عموما زمین دار و مالدار میباشد مالدارۃ شان عبارت از گوسفند قرہ قلی ، بز اسب ، گاو ، خر ، شتر میباشد حیوانات وحشی اینجاشغال ، روباہ ، گرگ خرگوش ، موش خورماہ قرساق (یکی از اقسام روباہ) میباشد نباتات آن از قبیل گندم ، جو ، جواری ماش ، لوبیا ، نخود ، عدس ، کنجد ، زغر وغیرہ بودہ میوہ جات آن زردالو ، آلوچہ ، آلو بالو ، شفتالو ناک سنجد انگور بھی ، خربزہ تر بز ، ترکاری آن شامل کدو ، بادرنگ ، ترہ ترائی ، میباشد . اشجار غیر مثمر از قبیل بید پنجه چنار پشہ خانہ وغیرہ است قریہ جات مذکور از نہر عمومی کہ بہ نہر فیض آباد مشہور بودہ آبیاری میشوند مالدار ہا عموما مواشی خود را در اطراف زمین ہای مزروعی خویش میچرانند و گلہ و رمہ ہای خود را در بیلاق ہای مربوط حکومت خود ہامی برند طیور اہلی آن مرغ خانگی فیل مرغ ، قاز و مرغابی میباشد طیور وحشی عبارت از مینا زاغ ، زاغچہ ، ہمد ، فاختہ ، غچی مرغ دشتی ، دوغداغ ، قاز ، لک لک ، کلنگ بغرہ قرہ ، قوتان ، جل ملاگک ، گنجشک ، باشہ گرگس ، کل مرغ ، شاہین ، باز ، قرچہ ، ماسخورک صعوہ بوم ، کنقرہ وغیرہ میباشد کسب و پیشہ اہالی زراعت بودہ اکثر ادرخانہ ہا قالین ، نمک گلیم شال کر باس ، الچہ می بافند اکثر پوشاک اہالی این جا را کر باس ہای وطنی کہ طبقہ انانث می بافد

فیض آباد :

تشکیل میدهد در فیض آباد علاوه بر مدارس خصوصی یک باب مکتب ابتدائی از طرف وزارت معارف
دائرگر دیده است فاصله علاقه داری فیض آباد از آنچه تخمین ۳۰ کیلومتر میباشد .
شهریست مرکز حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۳۲ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه
۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

مرکز حکومت اعلی بدخشان را که در سابق بنام جوزگون دره شهرت داشت، امروز بنام فیض آباد
عنوان میدهند .

حدود اربعه : حوزه بلدیة شهر فیض آباد بدخشان بچهارشاخه تقسیم شده است محدود بدین حدود
شرقاً بکوه ها و دره خم اول و سیاه بادم و دره جوزگون و زغرچی غرباً بکوه جلغرو دشت خمچان که
از کنار آن دریای کوچکی امتداد داشته و بطرف اسپنگاب و بهارک عبور و مرور دارد متصل است
حقیقت تعویض اسم جوزگون دره بنام فیض آباد حالیه این است که شهر فیض آباد یا محل حکومت
اعلی بدخشان را درازمنه ماضیه بنسبت کثرت درخت جوز بنام جوزگون دره یا جوزون دره
یاد مینمودند در سنه ۱۰۹۱ هجری مرکزیت بدخشان از خنجان به موضع فیض آباد
حالیه منتقل و باز هم بنام جوزگون یا جوزون مسمی بود تا اینکه خرقة مبارکه حضرت رسول اکرم
(ص) که به ویس قرن داده شده بود و سلسلتا به بلخ رسیده و از آنجا ذریعه محمد شیخ ضیاء و شیخ نیاز
به جوزون (فیض آباد) نقل داده شد و به احترام و برکت خرقة مبارکه نام جوزون (جوزگون به فیض
آباد تبدیل شد گرچه اعلی حضرت احمد شاه درانی در سال ۱۱۸۲ خرقة مبارکه را از فیض آباد به قندهار
نقل داد با آنهم فیضی را که جوزگون کمائی کرده بود از دست نداد و تا امروز بنام فیض آباد شهرت دارد .
مساجد : مسجد جامع خرقة مبارکه مسجد جامع سر بازار مسجد جامع دیوان بیگی مسجد جامع
میر غیاث الدین علیه الرحمه مسجد جامع چرم گری مسجد جامع چونی عسکری مسجد جامع سرشته داری
مسجد جامع چته . تاحال کدام جاده عصری در فیض آباد بدخشان بنا و آباد نشده تنها در سنه جدید بازار
سر پل خشتی دکان های جدید آ باد گر دیده که بنام جاده ظاهر شاهی یاد میشود زیارات متبرکه معروف
حوزه بلدیة فیض آباد بدخشان عبارت از زیارت خرقة مبارکه و زیارت خواجه غیاث الدین که به پیر
دستگیر موسوم است در وسط شهر وقوع دارد و مزار خواجه عبدالعزیز علیه الرحمه که مسمی به
خواجه سبز پوش است بطرف شمال شرق فیض آباد واقع و مقبره میر باریک خان مرحوم طرف جنوب
فیض آباد در چته واقع میباشد .

پل : پل معروفیکه بالای دریای کوچکی واقع است به پل خشتی مسمی است که در سال ۱۳۱۰ هجری
بنا گردیده است .

حیوانات اهلی و غیر اهلی : در شهر فیض آباد و نواحی مربوط بلدیة آن برورش حیوانات چندانی
عمومیت نداشته و تنها به تعداد کمی گاو شیری، و نرگاو، اسب و مرکب جهت حمل و نقل بار و سفر
باشندگان این خطه تربیه میشود .

حیوانات وحشی : عبارت از حیواناتی است که در اکثر مناطق حکومت اعلی بدخشان پیدا میشود .
نباتات مفید : در قسمت همواری و نشیب های کوهی و شاخه های جبال این سرزمین که هم در راه

تأمین صحت سکنه شهر رول بباز د و هم در تهیه اغذیه ایشان مدد برساند بسیار است و قرار آتی تذکر داده میشود: زیره، خاکشیر، بوی مادران، شیرین بویه، بل، انگور شفا، پودینه، کاسنی، سنبل بنفشه و غیره که به نباتات مذکور از زمانهای طویل به اینطرف اهالی این دیار معرفت داشته و در موارد ضرورت از آنها استفاده مینمایند.

پیداوار زراعتی: نفوس این شهر در پیشه زراعت اشتغال ندارند تنها ۱۰ فیصد اهالی نواحی شهر شغل زراعت دارند و محصول بذر افشانی ایشان ذیلاً تذکر میرود: گندم، جو، جوار ارزن، زغر، بلبلو، کچالو، بادنجان رومی و سیاه. فالیز، خربزه، تربز، نخود، غامو و انواع ترککاری. اشجار مشمر: درخت توت، بادام، زردآلو، شفتالو، تانک، آلوچه، آلوی ترش کوك سلطان سیب، نانک، امرود و غیره.

اشجار غیر مشمر: بید، زردبید، سفیددار، چنار، عرعر، سرو، ارغوان و غیره. نهرها: در شهر فیض آباد نهر بزرگی که در آبیاری مزارع و باغهای مردم رول برجسته داشته باشد موجود نیست تنها دو نهر یک در ناحیه (۴) شهر احداث گردیده است و آن دیگرش نیز در حصه وسط مرکز حفر یافته است و بنام نهر جوزگون یاد می شود در شادابی اراضی شهر و نواحی آن رول عمده دارد.

طیور اهلی و غیر اهلی: مرغهای خانگی، شتر مرغ، و غیره غیر اهلی عبارت است از کبک، سیسی کبوتر، باز، باشه، جغد، چچر، فاخته، گنجشک، عقاب، زاغ، قراغ، مرغ آبی، زاغ آبی قاز، سایر، بلبل، کرگس، کل مرغ، چاک، عکه، هدهد، ایپوک، لگلگ، زاغچک، فلاشترک و غیره مراتع: دو دشت نسبتاً وسیع که دشت شرقی آن را بنام دشت قرغ و دشت غربی آن را به اسم سنگ مهر یاد میکنند وجود دارد. یک قسمت هر دو دشت مذکور سالانه زراعت مختلفه للمی از قبیل جو، گندم، فالیز و غیره شده، یک حصه دیگر آن برای علفچر مویشی سکنه شهر تخصیص داده میشود. علاوه از دشت های مزبور، کوه های اطراف شهر سیاه بادام، جلقر، کوه های پر علف و سرسبز بوده، در تأمین مواد غذایی حیوانات مردم رول عمده داشته و در استحصال گندم، جو زغنیز برای اهالی ارزش شایان دارد. درین قسمت شهر فیض آباد کدام دشت وسیع لا مزروع وجود ندارد، و دشتهای قرغ و سنگ مهر، به نسبت عدم آب و قلت باران حاصل قلیل میدهد. اوضاع اقتصادی و اجتماعی: یک دسته مردم این منطقه به شغل تجارت مصروف بوده و از راه محصول آن مواد مایحتاج خود را تهیه میدارند. این دسته مردم تقریباً ربع نفوس هر چهار ناحیه این محیط را در بر دارد. وضع اقتصادی این جمعیت نسبت به تمام اهالی نهر است. طبقه دوم اهالی منطقه مذکور زارع می باشند و طبقه زارعین به نسبت قلت اراضی زراعتی و عدم لوازم زراعت احتیاجات زراعتی خود را با بمشکل تهیه میدارند. طبقه سوم این مردم را باغ داران تشکیل میدهد. حاصلات باغ ایشان همه ساله در داخل شهر بفروش رسیده و احتیاجات مردم را بصورت اوسط تأمین میدارد. جمعیت این شهر پنج فیصد از اهل کسبه مختلف از قبیل آهنگری، زرگری، کرباس بافی، الچه بافی

نجاری، معماری، گلکاری حلبی کاری، ستل سازی، بخاری سازی و غیره میباشند و ایشان تمام مواد کارآمد خود را از داخل شهر تهیه مینمایند، تنها در آنچه بافی رنگو در نجاری افزار و در آهنگری آهن و در زرگری زر را از نقاط دیگر بدست می آرند و وضع اقتصادی این دسته مردم نسبت به تمام طبقات دیگر باستانی تاجران بهتر است، و روز بروز اهمیت کار و فعالیت ایشان از رهگذر عایدات اقتصادی بلند می رود، رنگریزان و چرمگران درین منطقه بیشتر بوده و خیاطان و بوت دوزان و چموس دوزان نیز تقریباً ۴ فی صد نفر را تشکیل میدهند. خلاصه مردم این شهر معیشت متوسط دارند.

انواع صنایع: صنایع محلی این منطقه بصورت عموم چموس دوزی، کفش دوزی، کرباس والچه بافی و کلاه دوزی، گلیم بافی، برک بافی، نمدمالی و در بعضی امور زنها بامردان اشتراک مساعی میورزند.

مواضع تاریخی: دشت سنگ مهر، قلعه زعرچی، قلعه جلغر از مواضع تاریخی این سامان حساب میشود. قلعه سنگ مهر مع قلاع دیگر، زغرچی، چنارک و قلعه غارک و قلعه جبل جلغر همه از بناهای میران ماضی بدخشان است، ترمیم اینها در زمان امیر عبدالرحمن خان صورت گرفته مگر الان همه آنها خرابه و ویرانه میباشد قلعه سنگ مهر از سه طرف بخشکه و از یکطرف (شمال) بدریای زر بار کوکچه مربوط میباشد. در فیض آباد علاوه بر مسکات ابتدائی، مدارس خصوصی و تعالیمی که در مساجد میشود یک باب مکتب متوسط که از صنف اول الی ۹ میباشد از طرف وزارت معارف دائر گردیده علاوه بر یک نفر وکیل از طرف اهالی انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود. قریه نیست بفاصله ۳۶ کیلومتر در شمال سدی گل در علاقه نورستان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۱ درجه ۱۲ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۸ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. قریه نیست بفاصله ۶۶،۵ کیلومتر در جنوب شهر میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۶ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۲ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

فیض محمد :

فیلاروار :

[ق-]

قریه نیست در پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان و یکی از قراء بزرگ رخه مرکز حکومت درجه ۳ پنجشیر میباشد (شرح مفصل آن در رخه درج است بانجا مراجعه شود).

قابضان :

قریه نیست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در شمال غرب گدام در علاقه حکومت درجه ۳ ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۱ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۰ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قادر :

قادس :

حکومت درجه (۴) مربوط حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات میباشد و از سطح بحر تخمین (۱۳۰۱) متر ارتفاع دارد قادس بفاصله تخمین ۳۸ کیلومتر جنوب شرق قلعه نو بین ۶۳ درجه ۲۶ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. هوای آن در

- قادی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۰،۵ کیلومتر در جنوب سنگک ماشہ در علاقہ حکومت درجہ ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ بین ۶۸ درجہ ۱۰ دقیقہ ۳۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۹ دقیقہ ۴۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- قازیان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۷ کیلومتر در شمال شرق سپین بولدک مربوط ولایت قندھار کہ بین ۶۶ درجہ ۳۳ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۲۶ دقیقہ ۳۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- قاسم : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۵،۵ کیلومتر در شمال شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۲۶ دقیقہ ۵۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۶ دقیقہ ۴۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- قاسم آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳،۵ کیلومتر در غرب بهسود خاص مربوط حکومت درجہ ۲ سرخرو و متعلق ولایت ننگرہار کہ بین ۷۰ درجہ ۲۷ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۷ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- قاسم بای قلدق : موضع چاہ دار یست بفاصلہ ۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق شور تپہ مربوط ولایت مزار شریف کہ بین ۶۶ درجہ ۵۳ دقیقہ ۱۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۱۸ دقیقہ ۵۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- قاسم خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب چہازآ سیاب مربوط حکومت درجہ ۲ چہار دہی متعلق ولایت کابل کہ بین ۶۹ درجہ ۶ دقیقہ ۴۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۳ دقیقہ ۳۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- قاسم خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶۷ کیلومتر در غرب علی خیل در علاقہ حکومت درجہ ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۲۵ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۷ دقیقہ ۱۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- قاسم کنداو : موضع ایست بفاصلہ ۲۲،۵ کیلومتر در شمال غرب میدان خولہ در علاقہ منگل مربوط ولایت پکتیا کہ بین ۶۹ درجہ ۳۱ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۹ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- قاصان : قریہ ٹیست مربوط حکومت درجہ ۴ اندراب متعلق ولایت قطن ، این قریہ موضع زراعتی بودہ دران ہر گونه حبوب بذرمی گردد بہترین حاصلات آن گندم و شالی است ، جو ، جوار ، ماش ، باقلی و عدس نیز در اینجا کاشتہ میشود ، حاصلات سرد رختی آن توت ، انگور ، زردالو ، سیب و ناک می باشد ، از درختان غیر مشہر مثل بید ، چنار ، عرعر بہ کثرت پیدا میشود حیوانات اہلی آن گاو اسب ، گوسفند ، بز و مرکب است ، تربیہ اسب برای بارکشی و بزکشی در اینجا بسیار مروج می باشد ، مرغ خانگی بتعداد فراوان نگاہ می شود سگ را برای پاسبانی خانہ های خود نگاہ میدارند ، از حیوانات وحشی گرگ ، روبہا ، شغال و خوک در اینجا پیدا میشود از طیور اہلی بر علاوہ مرغ خانگی کبک و کبک دری در اینجا وجود دارد گرچہ برای محروقات چوبہای کوهی از قبیل چوب سکساول ، بشال ، سیاہ چوب و اقسام ہتہ ہا پیدا می شود بـا آنہم مردم زیادہ تر از سرگین اسب ، گاو و گوسفند کار می گیرند نوع خاک آن برای کاشت زراعت

آبی بسیار مساعد است گرچه در بعضی نقاط آن للمی نیز کاشته می شود، اما اکثرا از سبب مساعدت خاک و وفرت آب، زراعت آبی در اینجا معمول است در قاصان یک بازاری کوچک وجود دارد که در آن اشیای مورد ضرورت خرید و فروش می گردد، اینجا نیز مانند دیگر نقاط مهم قطغن روز بازار دارد، و در هفتمه دوم مرتبه روز بازار صورت می گیرد، پدشاهالی زراعت مالدار و تجارت است، تجارت آن منحصر به مواد خوراکی از قبیل گندم، جو، برنج باریک برنج لک و نمک است، کرباس سفید و خط دار و تان پشمی و بعضا گلیم در اینجا بافته می شود، از پشم گوسفند در ساختن نمک نیز کار می گیرند مردم این ناحیه در بزرگشی و کشتی گیری ذوق سرشاری دارند، یک باب مکتب رسمی ابتدائیه ز طرف وزارت معارف در اینجا تأسیس یافته است. آب و هوای آن در تابستان اندک گرم و در زمستان اندک سرد است، بهار و پاییز آن در نهایت اعتدال میباشد.

قاضی

قریه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۰ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قاضی

قریه نیست بفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در جنوب مرکز غور بند متصل سرکیکه بطرف شبر می رود مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۲۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۶ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قاضی قلعه

قلعه نیست بفاصله ۲،۵ کیلومتر در جنوب شرق چارباغ لغمان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۱۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قاضی کشته

قریه نیست بفاصله ۲ کیلومتر در شمال سرپل مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۵۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۴ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قاضی کستی

موضع نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در جنوب اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۰ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قاق

موضع حوض در نیست بفاصله ۴۹،۵ کیلومتر در شمال شرق شهر اندخوی در ریگستان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۳۱ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۴ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قاق

قریه نیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در غرب آقچه مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۴۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۸ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قاق

موضع نیست بفاصله ۳۹ کیلومتر در شمال غرب مرکز آقچه در ریگستان مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۴۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

قاق

موضع حوض در نیست بفاصله ۳۱ کیلومتر در شمال شهر اندخوی متصل سرکیکه بطرف اندخوی می رود مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۱۲ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۰ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- قاق تالی : موضع چادار یست بفاصله ۴۴ کیلومتر در جنوب مرکز خمیاب متصل سرکیکه بطرف اند خوی میرود در علاقه حکومت درجه ۳ قرقین مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۳۵ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۳ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قاق دیپالی : موضع یست بفاصله ۵۳ کیلومتر در شمال غرب مرکز آقچه در ریگستان مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۳۸ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قاق شیرین : موضع چادار یست بفاصله ۳۵ کیلومتر در شمال غرب مرکز آقچه در ریگستان مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۴۸ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۵ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قاق کمیشک : موضعی است بفاصله ۵۵، ۴۵ کیلومتر در شمال غرب مرکز آقچه در ریگستان مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۴۳ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قاق میناتی : قریه یست بفاصله ۳۳ کیلومتر در جنوب مرکز خمیاب در علاقه حکومت درجه ۳ قرقین متصل سرکیکه بطرف اند خوی میرود مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۴۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قاق نظر آغه : موضع چادار یست بفاصله ۴۰ کیلومتر در شمال شرق اند خوی متصل سرکیکه بطرف اند خوی میرود مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۲۹ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد و ۳۷ درجه ۱۰ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قاق هنش : موضع حوض دار یست بفاصله ۴۴ کیلومتر در جنوب مرکز خمیاب در علاقه حکومت درجه ۳ قرقین مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۳۸ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قالین قدرق : خرابه یست بفاصله ۴۳، ۵ کیلومتر در جنوب شرق بونقره (شولگره) متعلق حکومت کلان بلسخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۲۱ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قبچاق : قریه یست بفاصله ۳۳، ۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه آقچه متعلق حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۶ درجه ۳۱ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۹ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قبر افغان : موضع یست بفاصله ۷ کیلومتر در جنوب غرب قلعه ایبک در علاقه روئی مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۳۷ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۰ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قبر ترکمن : قریه یست بفاصله ۱۶، ۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه آقچه متعلق حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۶ درجه ۲۰ دقیقه ۶۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قبر جاجی : موضع ایست چاه دار بفاصله ۵۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب چار بر جک در علاقه حکومت کسلان چاخنسور مربوط حکومت اعلیٰ فراه که بین ۲۱ درجه ۳۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۴ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قبر زان : قریه نیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۶ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قتل کشین : قریه ایست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال شهر هرات متصل سرکیکه به طرف کپهان می رود مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۳ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قتل ملاحسن : قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در شمال غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قجر خانه : موضعیست بفاصله ۴۱ کیلومتر در جنوب شرق قلعه شبرغان مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان که بین ۶۶ درجه ۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قدق از اوکه : شبله نیست بفاصله ۳۷،۵ کیلومتر در شمال شرق شهر خلیل در علاقه کشک و قره تپه متعلق حکومت کسلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۷ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قدق توبه : قریه نیست بفاصله ۶۴،۵ کیلومتر در شمال غرب قندز مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۱۴ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۸ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قدق کپلی : موضع چاه دار یست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب شرق شور تپه مربوط حکومت کسلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۵۹ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قدق ملاق : قریه نیست بفاصله ۶۸ کیلومتر در جنوب شرق بوی نقره (شوالگره) متعلق حکومت کسلان باخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۲۱ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۱ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قدم : قریه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۱ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قدم : قریه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در شرق متون در علاقه حکومت کسلان خوست مربوط ولایت پکتیا که بین ۷۰ درجه ۱۱ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی
- قدم خان : کوتلیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در شمال شرق شیخ آباد در علاقه حکومت درجه ۲ وردک مربوط حکومت کسلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۸ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قدیم : قریه نیست بفاصله یک کیلومتر در غرب قریه بوی نقره (شوالگره) متصل دره بند بابا متعلق حکومت کسلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۵۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

- قراول تپه :** تپه نیست بفاصله ۶۱ کیلومتر در جنوب شرق بلچراغ در علاقه درز آب و گرز زیوان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قراول خانه :** موضع نیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در شمال قاعه بالا مرغاب مربوط حکومت کلان بادغیساب متعلق ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۱۶ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۱ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قراویز :** موضع نیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در شمال غرب دولت آباد در علاقه حکومت درجه ۲ شیرین تگاب مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۴۵ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قربال :** قریه نیست بفاصله ۸ کیلومتر در شمال شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قربال شاه کودک :** موضع نیست بفاصله ۴۸ کیلومتر در شمال غرب بوی نقره (شولگره) متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۴۶ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۶ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قرشی گنگ :** قریه نیست مربوط حکومت درجه ۲ دولت آباد که متعلق حکومت بلخ و در حوزه ولایت مزار شریف واقع بوده و تقریباً در ۴ کیلومتر شمال غرب مرکز حکومتی مذکور وقوع دارد حدود این قریه از طرف شرق به زمین های زراعتی دولت آباد، از سمت غرب بقریه تلی گنگ و بعضاً بقریه فرخ آباد و از حصه شمال بقریه قلاطاق و از ناحیه جنوب بقریه جوی عرب و بعضاً بزمین های چهارباغ سیدان محدود میباشد. اراضی آن هموار و برای زراعت مساعد بوده و تقریباً در حدود (۱۹۹۴۵) جریب زمین کشت مندی دارد. هوای این ناحیه در تابستان گرم و در زمستان نسبتاً سرد میباشد، بهار و خزان آن معتدل بوده برف و باران آن از پائین حوت الی اخیر ثور باوقفه های موسمی می بارد، ضخامت طبقه برف تخمین (۴۵ سانتی متر) و سردی آن دو درجه تحت الصفر تخمین میشود.
- در باغهای آن اشجار مشمر و غیر مشمر از قبیل توت، زردالو، شفتالو، سنجد، آلو، بادام، سفیدار پشه خانه، پید، پنجه چنار غرس میشود اما پیش تر از همه فواکه، باغهای انگور طرف توجه و تربیه واقع بوده انگور آن بدیگر مناطق صادر میشود، حاصلات مهم زراعتی آن منحصر به گندم جو، کنجد و پنبه بوده خربوزه، تربوز، باد رنگ، نیز تربیه میشود یک مقدار سبزیجات مانند پیاز، بادنجان سیاه، پالک پیدا میشود علاوه بر آن نباتات طبی نیز دارد. حیوانات اهلی آن گاو گوسفند، بز، اسب، مرکب بوده حیوانات وحشی آن عبارتست از گرگ، شغال، روباه، خرگوش طیور خانگی و وحشی آن از قبیل مرغ خانگی، کبوتر، بونه، مینا، موسیچه، اکک (عقعه)، هدهد، مرغ دشتی، کل مرغ شاهین میباشد. پیشه مردم اینجا زراعت و مالداری و بعضاً دکانداریست صنعت بافندگی از قبیل کرباس، الاچه، گلیم و غیره منحصر به انانیه آنجا است در این قریه مردم یک اندازه گوسفند قره قلی نیز تربیه مینمایند، پیدا و ارتجارتی اینجا منحصر به

صا درات پشم و پوست قره قل میباشد در عوض رخت باب و مواد غذایی قابل احتیاج وارد میشود. در قرشی گسگ یک باب مسجد جامع و سه باب مسجد وقتی وجود دارد و یک باب مکتب ابتدائی بنام مکتب قرشی گسگ دائر بوده اطفال در آن تحت تعلیم و تربیه میباشند. در اینقریه علاوه بر راه های خصوصی که بمرکز حکومت دولت آباد و قراء مربوطه آن وجود دارد، یک راه دیگر بطول تخمین (۴) کیلومترالی مرکز حکومت کشنده موجود است که ازین راه بطرف قریه مسد کور عبور و مرور میشود.

قرغ : کوهیست در جنوب بالار غنده در علاقه حکومت درجه ۲ پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قرغان : قریه ئیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب شرق حضرت امام متعلق حکومت کلان قنداز مربوط ولایت قطن که بین ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۲ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قرغان : قریه ئیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب غرب شهر هرات که بین ۶۲ درجه ۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قرغان : قریه ئیست بفاصله ۳۰ کیلومتر در شمال قلعه سرکاری در علاقه حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۲ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قرغنه تو : کوهیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۲۳ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

فرغنه تو : قریه ئیست بفاصله ۴۰ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری مربوط حکومت پروان که بین ۶۷ درجه ۲۳ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۷ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قرغه : قریه ئیست بفاصله ۶ کیلومتر در شرق خواجه مسافر (ع) در علاقه حکومت درجه ۲ پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قرغه ئی : حکومتیست درجه ۲ متعلق حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار مرکز حکومتی از شهر جلال آباد مرکز ولایت ۲۹ کیلومتر فاصله دارد. حوزه این حکومتی دارای آب وافر بوده سرسبز و شاداب میباشد. پیداوار زراعتی آن گندم، جو، جواری و بیشتر برنج و نباتات تیل دار است، سبزی کاری از قبیل کرم (گری)، پیاز زردک، شلغم بکثرت روئیده و زرع گندنا کمتر و واج و نیشکر درین منطقه بکثرت دیده میشود علاوه بر آسیابهای مخصوص گندم، دستگای محلی شالی کوبی نیز درین منطقه زیاد مشاهده میگردد قرغه ئی بین معبر جلال آباد و لغمان واقع گردیده بعد از عبور از پل درونته سرک جانب غرب امتداد یافته پس از گذشتن از منطقه علاقه داری چارباغ لغمان به قرغه ئی

مواصات مى نماید. قرغه ئى شامل یک علاقه دارى است که به علاقه دارى (کچ عزیزخان مسمى) است. یکنفر وکیل از طرف اهالى این حکومتى انتخاب و بشورای ملی فرستاده مى شود. درین قریه علاوه بر تعالیم که در مساجد و مدارس خصوصى برای اطفال داده میشود یک باب مکتب ابتدائى نیز در قریه مندر اور مر بوط حکومت قرغه ئى دائر گردیده است قریه مشهور این حکومتى مندر اور است که قریب حکومتى بوده و ذریعه پل آهنى که بر دریای لغمان آباد گردیده بین حکومتى و مندر اور و سائر قراء مر بوط قرغه ئى ارتباط پیدا گردیده است. درین قریه بازار کوچى نیز وجود دارد که هر نوع خرید و فروش و اجناس مورد ضرورت قراء دور و پیش قرغه ئى درین بازار عرضه و تبا دله مى گردد. هوای قرغه ئى در زمستان معتدل و ملائم است ولى در تابستان گرم میباشد.

قرقین

حکومت درجه ۳ مر بوط حکومت اعلى شبرغان بوده بر خط طول البلد شرقى تخمین ۶۵ و ۶۶ درجه ۲۳ و ۳۴ دقیقه ۱۸ ثانیه و خط عرض البلد شمالى ۳۷ درجه و ۲۰ دقیقه ۲۵ و ۵۹ ثانیه واقع میباشد. این منطقه از سمت شمال بخط سرحدى و از طرف جنوب به مناطق علاقه دارى منگه جک آقچه، از حصه جنوب غرب بمر بوطات علاقه دارى مردیان مر بوط آقچه، از حصه شرق به حکومت شور تپه و از ناحیه غرب به علاقه دارى خمیاب محاط و محدود است، منطقه قرقین در یک تنگنائى واقع شده از حصه شرقى به کوه کافمت و از قسمت غربى بیکعه تپه ها و برآمدگیهاى که در ماورای آن اراضى خمیاب واقع گردیده تماس پیدا میکند طول آن تخمین (۴۳) کیلومتر و از طرف شمال بدریای آمو رسیده سمت جنوبى آنرا که تپه هاى رى گى تشکیل میدهد عرض آبا دانى آن تقریباً (۲۰۹) کیلومتر بوده و یک قسمت دیگر سمت جنوبى آن که الى توابع حکومت آقچه امتداد داشته و تماماً ریگستان میباشد طول آن (۴۹) کیلومتر تخمین میشود اراضى قرقین هموار و صالح الزراعه است، در نزدیکی آن کوه و تپه و قوع نیافته از رى گذر یک حصه جنوب آنرا زمین ها و تپه هاى رى گى و جنگل و نیز اشغال نموده است قابل کشتندى و استفاده نیست، ساحه این حکومتى شرقاً و غرباً بصورت یک خط منحنى افتاده آبادى آنها مسلسل و متصل همدیگر واقع شده است، در سابق اسم اصلی آن خواجه سالار بوده بعداً به قرقین تبدیل و لفظ قرقین چون اسم طائفه و قبیله است لهذا بهمان اسم قبیلوى منسوب و معروف گردیده است. قرقین که از علاقه هاى سرحدى است در شمال شرق حکومت اعلى شبرغان واقع بوده حاوى یک علاقه دارى درجه ۲ بنام خمیاب که آنهم در حاشیه سرحد واقع شده و چندین قرأ و قصبه دارد قرأ عمده و مشهور آن قرار ذیل میباشد: شخراضى، دالى خورد، ارنجى، رباط کترخان. فاروق، کاک تیکنى، کش لک، چلک، کجک، سیدآباد، چهار چنگو، چلک زردآبه، چورک تته، کاک بکه خان، سندرکلى، خواجه سالار، آق تاش، دجله اراسى، قرقین، آق جوی و تیا وطنى. ساکنین این منطقه تماماً ترکمن میباشد پیشه عمومى اهالى قرقین و علاقه دارى خمیاب غالباً تجارت قالین و بعضى هم زراعت و مالدارىست مالدارهاى آن که دور از آبادى بوده حیات دهاتى دارند اکثر خرگه نشین و خانه بدوش میباشدند چون در این دو منطقه ترکمن ها زیاد آباد شده اند زنهای آنها بیشتر از دیگر جاها بیافتن قالین اشتغال دارند.

لهذا پیدوار قالین آن زیاد بوده و بخوبی رنگ و جنس نیز معروف است .

اشجار : در قرقین اشجار یکه غرس و تربیه میشود عبارتست از : سنجد ، ناک ، انگور ، زرد آلو شفتالو ، انار ، انجیر و سیب و از اشجار غیر مثمر بیدو سفیدار ، از همه بیشتر درخت توت تربیه شده و از برگ آن برای خوراک کرم پیله استفاده میشود .

اراضی و پیدوار زراعتی : مقدار اراضی جریبی تقریباً در حدود (۶۰۰۰) جریب بالغ میشود و در مزارع آن پنبه ، سفیدک ، ماش ، لوبیا بعمل می آید ، نظر باینکه زمین های هر دو منطقه شور و زار و لاغر میباشد گندم ، و جو کمتر حاصل میدهد . نسبت به غله و حبوب نباتات فالیزی از قبیل خربزه تربز ، بادنجان ، کدو ، پیاز ، ترشک محصول کافی داده رفع احتیاج اهالی را میکند . صادرات و واردات : پیدوار مهم و تجارتی این منطقه عبارت از قالین و پنبه است که ذریعه تجارهای اینجا بولایت مزار شریف عرضه شده در عوض پشم و رنگ کار آمد بافت قالین و علاوه بر آن گندم ، جو ، برنج ، چای ، قند ، صابون و گوگرد وارد میشود .

آب و هوا : نسبت باینکه قرقین و خمیاب در ساحل دریای (آمو) واقع شده است و باد های موسمی در ساحه آن همیشه میوزد در فصول چهار گانه معتدل بوده گرمی و سردی شدیدی حس نمیکردد ، در برج جدی و دلو بر فباری و در حمل و ثور باریدن باران آغاز می شود اما برف بروی سطح اراضی دوام زیاد ندارد .

طیور اهلی و وحشی : طیور اهلی آن منحصر به مرغ های کلنگی و خشکی بوده طیور غیر اهلی آن عبارتست از : مرغ آبی ، مرغ دشتی ، بخره قره ، کبوتر ، مینا ، زاغ ، اکسک (عقق) ، هدهد ، چرلاق ، باشه ، بوم ، غال و کل مرغ .

کوه و دریا : کوه دریای مخصوصی در نواحی و مربوط قرقین و جوردند دارد فقط یک کوه بفاصله زیادی در سمت شرق آن کسائن میباشد که بنام (کوه کسلف) و کوه دیگر بنام کوه (تاشقرغان) یاد می شود ، این کوه متشکل از سنگ های مرمری و آهکی است ، دریای مهم و مشهور آمو (اکسوس) از حدود بدخشان و قطغن با چندین دریا های مهم دیگر آمیخته از خطوط ساحلی قسمت شمال ولایت مزار شریف و مناطق قرقین و خمیاب که آخرین خط سرخرحد را تشکیل مید هد عبور نموده بالاخره در ریگستان خاک دولت شوروی منتهی و جذب میگردد ، موقع آبخیزی دریای مذکور از برج جو زا الی اخیر سنبله است ، در این موقع هفت نهر ازین دریا جدا شده اراضی قرقین و خمیاب را آبیاری میکند ، در دیگر فصول سال دریا عمیق بوده و اراضی بلند توسط ارهت و ناوه های بزرگ و طویل آبیاری میشود ، این ترتیب مشکلات تولید نموده آنقدر کافی شمرده نمیشود لهذا غله باب درین دو منطقه خاطر خواه بعمل نمی آید .

مساجد و جوامع : در قرقین تقریباً بتعداد (۳۰) مسجد وجود دارد که بعضاً جامع بوده طلاب در آن بتعالیم علوم دینی می پردازند علاوه تا یک باب مکتب دهاتی نیز از طرف وزارت معارف دائر گردیده است .

مزارات : در قرقین یک مزار بنام (قدمگاه حضرت علی «رض») وجود دارد که مردم آنجا اخلاص و ارادت زیادی باین زیارت دارند . در اخیر باید علاوه کرد که یکنفر وکیل از طرف اهالی حکومتی قرقین انتخاب و بشورای ملی در مرکز (کابل) فرستاده میشود .

قرقین : قریه نیست بفاصله ۲۳ کیلو متر در جنوب شرق مرکز خمیاب در علاقه حکومت درجه ۳ قرقین متعلق حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۵۷ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۶ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قرقین : قریه نیست بفاصله ۵۷، ۵ کیلو متر در شمال شیخ راضی در علاقه قرقین مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۶ درجه ۹ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قرقین قدق : موضع چاه دار است بفاصله ۵۴، ۵ کیلو متر در شمال غرب تاشقرغان (خلم) مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قرم قول : علاقه داری ایست درجه اول مربوط حکومت درجه اول اند خوی متعلق حکومت اعلی میمنه که سمت جنوب حکومتی مربوطه واقع بوده و به اندازه تخمینا ۱۱ کیلو متر از مرکز حکومتی مسافه دارد .

و بعد آن از مرکز حکومت اعلی تقریباً ۱۲۶ کیلو متر می باشد . قرقم قول دارای قریه های متعدد بوده و عمده ترین آن قرار ذیل است : قریه التی بولک ، قریه یوسف زائی ، قریه سلدوز ، قریه قبقاق ، قریه یامچی ، قریه قاضی گیتی ، قریه اخته چی ، قریه ولی تپه ، قریه قرقم قول . قراء مذکور بچهار سمت علاقه داری واقع بوده و به مسافه های تقریباً ۲ الی ۸ کیلو متر از مرکز علاقه داری و از یکدیگر دور تر افتاده اند ، هوای این منطقه در خزان و زمستان نسبت به تحولات جوی بعضی اوقات نهایت سرد و بار د بوده بادهای شدیدی میوزد اما بعضی روزها معتدل دیده میشود در روزهای بهار و تابستان گرمی شدیدی محسوس میگردد که اکثر آن ۳۴ درجه سانتی گراد دیده شده است . پیداوار زراعتی آن گندم ، جو ، کنجد ، پنبه ، خربوزه ، تربز و غیره می باشد . میوه جات سردرختی در اینجا کمتر دیده میشود . حیوانات اهلی آن گوسفند ، بز ، گوسفند ، بز ، گوسفند قرلی ، اسبهای بزکشی ، اشتهر و غیره می باشد . مرکز علاقه داری در قریه قرقم قول می باشد . در مابین قرقم قول دریاچه ای بنام دریای قرقم قول که منبع آن بلچراغ است که دولت آباد ، شیرین تگاب را آب مینهد و تمام مربوطات اند خوی را سیر آب می سازد و ازین دریای پر آب چندین جویبارها کشیده شده است . پیداوار نباتی آن گندم ، جو ، جواری و پنبه می باشد . پیشه مردم آن بافتن قالین ، قالینچه ، گلیم ، قاقمه ، قاقمه اشتیری چین وار می باشد و آنچه های ابریشمی و سندی نیز می بافند و کارگاه های دستی دارند ، مردان و زنان کار میکنند در قرقم قول مردم گوسفند قره قلی نیز تربیه میکنند . در قرقم قول علاوه بر مساجد که اطفال بصورت خصوصی تدریس میشوند یک باب مکتب ابتدائی واقع قریه آلتی بولک از طرف وزارت معارف دائر گردیده است .

- قره** : قریه نیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۲۵ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- قره آغا** : کوتلیست بفاصله ۴۵ کیلومتر در جنوب شرق بوینقره (شولگره) متعلق حکومت کلان باغ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۲۳ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قره اولیاتان** : موضع چاه دار است بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب شور تپه مربوط حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۵۴ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۳ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قره باغ** : قریه نیست بفاصله ۶۵ کیلومتر در جنوب اسپندی در علاقه خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۵ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قره باغ** : قریه نیست بفاصله ۱۹۵ کیلومتر در جنوب شرق گلران مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۳۷ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۶ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قره باغ** : حکومت نیست درجه ۳ بفاصله ۱۳۵ کیلومتر بطرف شمال شرق سرای خواجه مربوط حکومت کلان کوه دامن متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . مرکز قره باغ در قریه الراست شمال قره باغ به چیکل رباط فلازائی و بگرام ، جنوب آن به کسلکان ، آق سرای و قلعه فرها د ، شرق آن به کوه تیره شوکه و غرب آن به استالف ، خواجه حسن ، خواجه شهاب (خوشاب) و استرغچ مربوط است .
- کشمش قره باغ خیلی اعلی و معروف است .
- قصبات مشهور آن** : الر ، قره باغ بازار باغ عام جارچی ، پیتاوه ، قلعه موسی ، کاریز ، قلعه یوسفی قلعه شاهی ، بیتنی ، سردار بیگ ، قلعه نواب ، قره قول ، سبز سنگ ، داودزائی ، لنگر ، قلعه گوذر ، قلعه حاجی ، قلعه نو و غیره .
- مزارات معروف** : مزار ملا صاحب کاکر ، مولوی محمد طیب ، مولوی محمد تاج الدین پیر حاضر صاحب ، بابای فقیر ، شیخ نظام پیر ، شاه قاسم سمرقندی ، مرجع خاص و عام است .
- کاریزها** : کاریز کریم خان ، میر رحمت الله ، کاریز قضاخان شهرت دارد ، کاریزهای مذکور خیلی ابدار و سرشار می باشند و چندین کاریز دیگر هم موجود است و نهری هم از میان قره باغ میگذرد و منبع آن دامان استالف است .
- سرکها** : در اکثر حصص قره باغ سرک عمومی رفته موتر و گادی بخوبی گشت و گذر کرده میتواند کلالی هم موجود است گل خوبی در قره باغ پیدا میشود .
- میوه جات** : انگور و اقسام آن مانند کشمش ، حسینی ، خلیلی ، منقه سرخ و سفید غولدانی ، عسکری آبجوش ، لعل هراتی و لعل یکدانه ، مسکه ، صاحبی ، کلک عروس ، قند هاری ، کته ، چشم گاو شمع سر ، خالدار ، کلمانی میباشد .

اقسام توت : بیدانه ، شیرتوت ، خسک ، شاهتوت ، ملاعمری ، رقص ، لندری سفیدک ، گلابی و غیره . انجیر و ارهم یافت میشود . سیب ، نالک ، زردالو و غیره میوه ها بکثرت پیدا میگردند . حاصلات زراعتی ؛ گندم ، جو ، جواری بیشتر رواج دارد .

دشت ها : از دشت های مشهور و لامزرع آن دست تاترنگ زراست .

قره باغ

حکومت ایست درجه ۲ مربوط حکمت اعلی غزنی که تخمین بین ۶۷ و ۶۸ درجه ۱۱ و ۳۶ دقیقه ۳۳ و ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴ و ۱۹ دقیقه ۳۸ و ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . قره باغ از طرف شمال به حوزه مربوط حکومت اندر از سمت جنوب به علاقه مربوطات حکومت مقرر ، از جانب غرب به کوه گلکو و بعضی حصه های حکومت جاغوری و طرف شرق به حوزه علاقه داری گیر و مربوط حکومت اندر محدود است . قره باغ دارای قریه های متعدد بوده و هر کدام آن از مرکز حکومتی بمقاصه کم و زیادی واقع است و قراء مشهور قرار ذیل است . قریه بهبود ، روشن هروگی ، دولت خان ، قلعه غلام رسول ، پنجبرجه ، شاغولی ، جرکنه ، سرسوته ، قلعه سرخان گرگی ، قلعه مروت ، قلعه کریم خان ، چرکی ، شوبار ، ملاخیل ، لاغرچوبی ، کنده لچ ، سیدولی گلکو ، تیراباد ، تمکی ، زردالو ، نی کلاه ، بهادرگی ، سفرخیل ، کته ده ، قلعه اکبرخان لیلی ، قره چه جمال ، برك ، دیگانان ، چوارخیل ، موجی ، موشکی ، قلعه باران ، گنسکی فتح خان جنجال ، نوکراک ، فقیر یاسمین ، نجم ، آهن ، توجی ، قبرغه ، کلخچن ، قلعه یارمحمد امبلاق ، سپین کاریز ، قلعه سربلند ، خنگلک ، ابراهیم خیل ، بلوچ خیل ، تارخیل ، سنگی سرخان ملوک ، سرپوست ، جمال خیل ، نواز ، چونی ، ماشی کوچک نوده و لنگی ، هارون خیل سوخیل ناخیل ، نوروزخیل ، لونر ، همرز بشی ، رسوخیل ، بیگی خیل ، یارگی خیل ، اخترخیل قربان موربانی ، قلعه جبارخان ، سورکی ، روبه غندی ، غموگی کشی ، کاکن ، خونبان ، خالوخیل لوریانی ، شیر ، برله ، گاو مرده ، ولی داد ، پارچه گی نا تاروچا پلاق . هوای قره باغ نسبت به شهر غزنی فرق کمی داشته زمستان آن ملایم و در تابستان باد و جود دارد مخصوصا در ماه های حمل ثور و جوزا از ساعت یک بعد از ظهر الی عصر به باد شدید و گرد باد مبدل میشود . زمین قره باغ هموار و زراعتی بوده عموما توسط کاریزها آبیاری میشود حاصلات زراعتی آن عبارت از گندم جو ، رشقه ، شبدر ، نخود و غیره میباشد . اشجار میوه دار دزینجا خیلی کم بوده و در بعضی حصه های کوه بند بعضا باغهای توت ، زردالو ، بادام دیده میشود . اشجار غیر مثمر آن جاجنار ، بید و غیره میباشد حیوانات اهلی آن گوسفند ، گاو ، بز ، خرواسپ بوده ، گاو و گوسفند بیشتر تربیه میشود . صنعت برك بافی ، شال بافی و جوراب بافی در بین اهالی رواج دارد . در قره باغ تنها یک کوه دیده میشود که بنام (گلکوه) یاد میشود و از طرف شمال بجنوب امتداد داشته طرف غرب حکومتی قره باغ واقع گردیده منطقه قره باغ و جاغوری را از هم جدا می سازد و از سلسله کوه پغمان است در قره باغ دشت های لامزرع زیاد وجود دارد و اکثر دشت ها شوره زار است خصوصاً دشت

پاچه گی، اهالی قره پاچه گی شوره را جمع و در فصل بهار بالای کوچی هامی فروشند و عده معدودی از مردم به عوض نمک از شوره استفاده می کنند. همچنین یک دشت طرف جنوب غرب قره باغ واقع است که بدشت باغ عطر مشهور است. در بهار للمی کاری میشود.

مزارات مشهور قره باغ عبارت است از زیارت خواجه شیر بابا، زیارت بینی منده. قره باغ در مجاور سرک کابل، غزنی و قندهار واقع است لهذا تجارت و رونق بازار منذ کور خوب بوده مابحتاج عابرین و مسافرین را بر آورده می تواند در محیط قره باغ دو باب مکتب ابتدائی و یک باب مکتب دهاتی از طرف وزارت معارف دائر گردیده است که اول آن در مرکز قره باغ و یک باب مکتب ابتدائی و یک باب مکتب دهاتی در مو شکمی میباشد. یک نفر وکیل از طرف اهالی حکومتی قره باغ انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود.

قره باغ آرق : قره نیست در ۱۱ کیلومتری سرای خواجه متصل سرک در علاقه کوه دامن مربوط و لایت کابل که بین ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره باغ با زار : قره نیست بفاصله ۵، ۴۱ کیلو متر بطرف جنوب غرب قره سر بولی در علاقه حکومت درجه ۲ کوهستان متعلق حکومت کلان کاپیسا مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۱ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره بولاق : موضعیت بفاصله ۵، ۸۸ کیلو متر در شمال شرق سرحد و اخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۳ درجه ۴۶ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۵ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره پیچان : قره نیست بفاصله ۱۵ کیلو متر در غرب اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۶ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۸ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره تپه : تپه نیست بفاصله ۵، ۱۵ کیلو متر در شمال دولت آباد به ارتفاع تخمین ۵۱۰ متر در علاقه حکومت درجه ۲ شیرین تکاب مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۲ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۶ دقیقه ۹۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره تپه «تور غندی» : موضعیت بفاصله ۵۶ کیلو متر در شمال غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۵۶ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره تپه کلان : موضع چاه داریست بفاصله ۵، ۳۹ کیلو متر در مرکز خمیاب متصل سرکیکه بطرف اندخوی میرود «شش چاه شور» در علاقه قرقرین مربوط حکومت اعلی شیرغان که بین ۶۵ درجه ۲۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۵ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره تری : کوهیست در شمال غرب قلعه سیاه چوب به ارتفاع تخمین «۳۷۳۹» متر در علاقه حکومت درجه ۴ گیز آب متعلق حکومت کلان ارزگان مربوط و لایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۲۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره تیزین : قره نیست بفاصله ۱۰ کیلو متر بطرف شرق قلعه تیزین در علاقه غازائی مربوط و لایت ننگرهار که بین

- ۶۹ درجه ۳۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قره جلگه دوان : کوتلی است بمفاصله ۷۳،۵ کیلومتر در شمال شرق بزی گنبد در علاقه پامیر مربوط حکومت اعلی بد خشان که بین ۷۴ درجه ۳۴ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قره جنگل : قریه نیست بمفاصله ۲۲،۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه سرکاری در علاقه حکومت درجه ۶ دره صوف متعلق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۷ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قره جنگل : کوه نیست بمفاصله ۵۲،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه بالامرغاب مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۴۷ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۳ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قره چینه : قریه نیست بمفاصله ۶ کیلومتر در جنوب چهارآسیاب مربوط حکومت درجه ۲ چهاردهی متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۰ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قره خوال : قریه نیست بمفاصله ۳۴ کیلومتر در جنوب غرب سرپل مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۳۸ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قره خوال : قریه نیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب شرق قلعه جعفر در علاقه یکاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۴ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۵ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قره خیل : قریه نیست بمفاصله ۱۳ کیلومتر بطرف شمال سرای خواجه نر دیک رود قره باغ در علاقه حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قره دشمن : قریه نیست بمفاصله ۱۳،۵ کیلومتر در جنوب سرای خواجه مربوط حکومت کلان کوه دامن که بین ۶۸ درجه ۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- قره شهر ك يار : قريه ئىست بفاصله ۳۸ كىلومتر در جنوب غرب قندز مربوط ولايت قطن كـه بين ۶۶ در جه ۱۰ دقيقه ۴۸ ثانيه طول البلد شرقى و ۳۶ در جه ۲۳ دقيقه ۵۹ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- قره عجلان : موضعىست بفاصله ۳۲،۵ كىلومتر در جنوب شرق دولت آباد مربوط حكومت كـلان بلـخ متعلق ولايت مزار شريف كـه بين ۶۷ در جه ۳۴ ثانيه طول البلد شرقى و ۳۶ در جه ۵۹ دقيقه ۲۰ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- قره غتو : موضعىست بفاصله ۲۳،۵ كىلومتر در جنوب غرب قلعه كشك در علاقه كشك و قره تپه مربوط حكومت كلان بادغيسات متعلق ولايت هرات كه بين ۶۲ در جه ۶ دقيقه ۱ ثانيه طول البلد شرقى و ۳۴ در جه ۴۸ دقيقه ۱ ثانيه عرض البلد شمالى واقع است .
- قره غجله : قريه ئىست در ده كيلومتری سمت شرقی حكومت در جه ۲ دولت آباد مربوط حكومت كلان بلـخ كه در حوزة ولايت مزار شريف واقع بوده بر خط ۶۷ در جه و ۳۴ ثانيه طول البلد شرقى و خط ۳۶ در جه ۵۹ دقيقه ۲۰ ثانيه عرض البلد شمالى كائن مىباشد. اين قريه در ۳۳ كيلومتری جنوب شرق مركز حكومت دولت آباد قرار داشته از طرف شرق به قريه خير آباد و از سمت غرب بزمین های شنگل آباد و بعضابه احاطه جات قريه زاديان و از حصه شمال بريكستان و از ناحیه جنوب بزمین های سر اسباب محدود است . هوای آن در تابستان گرم و در زمستان سرد بوده از برج جدی الى او آخر حوت موقع بارش برف و باران اين منطقه است سردی آن بطور متوسط دو در جه تحت صفر تخمین میشود اين قريه سطح هموار داشته اراضی قابل زراعت آن (۲۳۶۵۰) جريب تخمین شده است . پيداوار زراعتی آن عبارت از گندم، جو، كنجك، پنبه می باشد. در باغهای آن اشجار میوه دار از قبیل توت زردآلو، سیب، بادام، شفتالو، سنجد بعضا انجیر و جود دارد اما باغهای انگوری درین قريه كمتر است نباتات فالیزی آن عبارتست از خربوزه، تربز، كدو، بادرنگ درین قريه بخوبی بعمل می آید . سبزیجات هم مانند بادنجان، پياز و پالك است كه كمتر كشت میشود خربوزه تربوز گندم و پنبه كه نسبتا زياد و اضافه از احتیاج عامه حاصل میدهد برای فروش در بازار دولت آباد و قراء مربوطه آن برده میشود اشجار غیر مثمر و نباتات طبی نیز مانند دیگر قراء در اینجا پیدا شده مردم قريه از ان منفعت میگیرند . حیوانات اهلی و غیر اهلی آن عبارتست از گاو، گوسفند، اسب مركب، اشتر، بز، آهو، روباه، خرگوش، گرگ و شغال طيور اهلی و غیر اهلی آن مانند مرغ خانگی، كبوتر، بونه، زاغ، موسیچه، همدهد، مینا، مرغ دشتی مرغ آبی، باز، با شه، دغداغ و شاهین است پيشه اهالی زراعت مالدارى و بعضا دكـا نـداری و گـل كـاری بوده، نجاری جولائی هم مروج است، نسبت به نگاهداشت و تربیه گوسفند قره قل تا اندازة از پشم و پوست قره قل صادرات تجارتنی دارند. اراضی اینجا از نهر دولت آباد و يك حصه نهر ارغنداب آبیاری میشود يك راه از مركز حكومتی دولت آباد الى قريه (زاديان) تمديد شده كه تقریبا ۶ كيلومتر طول دارد و ازینراه بمسافه ۴ كيلومتر راه خصوصى بطرف قريه مذکور میرود اینراه اخیرا بقريه خير آباد و كمیساری سیاه گرد متصل میگردد .
- قره غیتو : قريه ئىست بفاصله ۹۱ كىلومتر در جنوب غرب تكزار در علاقه سنگچارك مربوط حكومت اعلی

شبرغان که بین ۶۵ درجه ۴۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

موضع است بمفاصله ۲۶ کیلومتر در غرب فیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۲۱ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۷ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره قمر :

مغاره ئی است در حوزه حکومتی کلان سمنگان «ایبک» که در جناح شمال شرق کوهی بر فراز یک قریه کوچک موسوم به (سرکار) تقریباً در ۱۳ کیلومتر ایبک، در بین راه بین پل خمی

قره کمر :

وتاشقروغان واقع است. ارتفاع این مغاره از سطح بحر (۹۸۴) مترواز سطح زمین آن (۱۳) متر میباشد مغاره مذکور در جدار جنوبی کوه واقع بوده و چشم انداز خوبی دارد، آب نوشیدنی هم در نزدیکی آن یافت میشود. در لبه فوقانی مغاره، سنگ های کوه تقریباً (۷) متر پیش برآمده گی دارد.

خود بدنه کوه از احجار رسوبی تشکیل شده وبصورت احتمالی بدوره (ژوراسیک) طبقات الارض ارتباط میگیرد. مغاره در سال ۱۹۲۳ م از طرف دکتر «کارلتن کون» متخصص قبل التاریخ باستان شناسی دانشگاه پنسلوانیا تحقیقات بعمل آمد. هکذا از تاریخ ۱۷ الی ۳۰ حمل ۱۳۲۳ مطابق (۱۹-۶۱) از طرف هیئت امریکائی دانشگاه پنسلوانیا حفریاتی صورت گرفت و آثار

پیدا شد که بدوره قدیم حجر تعلق میگیرد از روی شواهد یک بدست آمده، این مغاره مدت های طولانی محل زندگانی و بود و باش بشر بوده و اقلاً چهار دوره حیات را پیموده است. قدیمترین دوره اشغال مغاره، همان دوره است که فزارسنگی شکل طبیعی داشته است.

قریه ئیست بمفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در جنوب قریه اوریکه در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۶ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره کتک :

قریه ئیست بمفاصله ۱۷ کیلومتر در شمال قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۱۵ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۳ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره کل :

قریه ئیست بمفاصله ۳،۵ کیلومتر در جنوب قریه نمازگاه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۳۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۴ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره کل :

قریه ئیست بمفاصله ۳۰ کیلومتر در جنوب غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۳۰ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۸ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره کلی :

قریه ئیست بمفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در جنوب شبرغان مربوط حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۱ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قره کن :

قریه ئیست در حکومت درجه ۲ دولت آباد مربوط حکومت کلان باخ متعلق ولایت مزار شریف که بخط ۵۶ درجه ۳۹ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ۳۷ درجه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی

قران :

قرار داشته در ۱۲ کیلومتر سمت غربی دولت آباد واقع شده است. حدود آن از طرف شرق بقریه طاغن اریغ از طرف غرب بقریه دالی و از سمت شمال بریگستان و بعضاً بزمین های قریه نچکه و از

حصه جنوب به ارضی قریه عاشقان و اسلام محمّدود میباشد. هوای آن در تابستان گرم و در زمستان نسبت بوزیدن باد بسیار سرد است، بارندگی برف و باران از اوائل جدی الی اخیر حوت و بعضاً الی

حمل و ثور و دام میکنند و اینقریه نسبت با ینسکه نهر علیحدہ اند ارد زمین های زراعتی آن از نهر ارغنداب آبیاری میشود باغهای انگور کمتر بوده از دیگر میوه ها توت، زردآلو، بادام، آلو، بالو، سنجد هم قلت دارد، اشجار غیر مثمر از قسم سفیدار، چنار، پشه خانه نیز وجود داشته بمصرف محروقات میرسد. پیداوار و زراعتی آن عبارت از گندم، جو، کنجد و پنبه بوده خر بوزه، تربوز، بادرنگ و از سبزیجات تنها پیاز و گندنا کشت میشود و یک اندازه گیاهای طبی در دشت ها میرود حیوانات اهلی آن عبارت است از گاو، گوسفند، بز و حیوانات غیر اهلی آن گریک، شغال، روباه و خرگوش میباشد. طیور اهلی و غیر اهلی آن عبارتست از مرغ خانگی، بونه، کبوتر، مینا، موسیچه، اکسک (عقعق) زاغ، سار، کل مرغ، بقره قره، دغداغ. مردم اینقریه زارع و مالدار بوده بعضا شترکار و کرکاش میباشد، موزه دوزی و نجاری نیز رواج دارد، طبقه اناث آنها عموماً قالدین باف هستند، صادرات اینقریه قالدین، پشم و پوست قره قلی است واردات اینقریه رخت باب و مواد خوراکه قابل احتیاج میباشد تعداد خانوار آن (۳۲۰) خانه تخمین میشود، زمین های اینقریه از پایان آب نهر شیخشرک آبیاری میشود زمین قابل زراعت آن تخمین در حدود (۸۶۸۹) جریب میباشد. از مرکز حکومتی دولت آباد سرکیکه تقریباً (۱۲) کیلومتر طول دارد بقریه قزان که متصل سرک کلفت میباشد کشیده شده و یکراه از بین قریه دالی عبور نموده بعلاقه مردیان آقچه میرسد و از طرف شمال قریه مذکور سرکی که دارای تقریباً (۲۶) کیلومتر طول میباشد بمرک کسلف و بندر کسلف تمديد و هکذا از سمت جنوب بطول ۱۸ کیلومتر راهی است که به مرکز حکومت کلان بلخ اتصال میباشد. در قریه قزان یک باب مسجد جامع و دو باب مساجد وقتی موجود است که مردم آنجا بادای نماز می پردازند.

- قزل :** قریه نیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه لعل در علاقه حکومت درجه ۳ لعل و سر جنگل مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قزل ایاق :** قریه نیست بفاصله ۳۰ کیلومتر در شمال غرب مرکز آقچه مربوط حکومت اعلی شیرغان که بین ۶۵ درجه ۵۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قزلباش :** موضع نیست بفاصله ۲ کیلومتر در غرب جلریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۳۶ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قزل بوره :** قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در شمال مرکز قندز مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۵۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۰ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قزل بولاق :** قریه نیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در شمال غرب گلران در علاقه حکومت درجه ۲ گلران مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۲۶ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۸ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- قزل تپه : قریه نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب شرق میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۳ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۵ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قزل تگره : کوهیست در شمال غرب بوی نقره (شولگره) متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۴۳ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۷ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قزل تمشک : کوهیست در غرب چاه آب در علاقه تنگی قلعه مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن که تخمین بین ۶۹ درجه ۳۷ و ۴۰ دقیقه ۳۴ و ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۸ و ۲۵ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قزل دره : کوتلی است بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب شرق رستاق مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۵۷ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۹ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قزل رود : رودی است بفاصله ۷۰ کیلومتر در گمال غرب شهر خایل در علاقه حکومت درجه ۲ کشک متعلق حکومت کلان باد غیسات مربوط ولایت هرات که بین ۶۰ درجه ۱۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۰ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قزل سو : قریه نیست بفاصله ۴۳،۵ کیلومتر در جنوب غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۴ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قزل قلعه : قریه نیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در شمال غرب قریه وزیر آباد در علاقه بلخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۴۲ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۰ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قزل قلعه : قریه نیست بفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب حضرت امام متعلق حکومت کلان قندز مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۳۶ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۹ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . قزل قلعه بند رسر حدیست بین افغانستان و اتحاد شوروی درین اواخر سرک جدیدی بین حکومت حضرت امام و بندر قزل قلعه تمديد گردیده ، این سرک فاصله بین سرحد کلفت (در حوزه ولایت مزار شریف) و پل خمیری را در حدود یک صد کیلومتر کوتاه ساخته برای حمل و نقل مال التجاره و ترانزیتی از راه شوروی سهولت بسزائی را ایجاد نموده و خیلی اقتصاديست .
- قزل قلعه : قلعه نیست بفاصله ۱۲ کیلومتر در شمال غرب رستاق مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۴۵ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۱ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قزل قم : موضع ایست بفاصله ۲۲ کیلومتر در شمال شهر اندخوی در ریگستان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۲ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قزل کوتل : کوتلی است بفاصله ۵۷ کیلومتر در جنوب شرق شبرغان متعلق حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۵۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قزل کوتل : کوتلی است بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۷ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قزل کوچه : دره نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در شمال غرب نهرین مربوط حکومت کلان پل خمیری متعلق ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۵۶ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۸ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قزل کوچه : قریه نیست بفاصله ۴۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب حضرت امام متعلق حکومت کلان قند زم مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۵۱ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- قزل گان : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب قریه بوی نقره (شولگره) نزدیک دره بند با به متعلق حکومت درجه ۳ کشنده در حوزه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۵۳ دقیقه ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قشلاق : قریه نیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در شمال شرق اوبه مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۱۳ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قشلاق : قریه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال غرب تاشقروغان (خلم) مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۱۳ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۱ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قشلاق استاد : قریه نیست بفاصله ۶ کیلومتر در شمال غرب سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۸ درجه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۶ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قشلاق بای ریگ : قلعه نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب قلعه جعفر در علاقه یسکاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنکی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۵ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قشلاق تهلت : قریه نیست بفاصله ۶۶ کیلومتر در شمال مرکز سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۸ درجه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قشلاق جان : قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب قلعه گلران مربوط حکومت کلان باغیسات متعلق ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۴۴ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- قشلاق خواجه : قریه نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در شمال غرب سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶ درجه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۷ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- قشلاق خواجه :** قریه نیست بفاصله ۸،۵ کیلومتر در شمال غرب سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۸ درجه ۵۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۶ درجه ۱۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- قشلاق خواجه :** موضع نیست بفاصله ۶۶ کیلومتر در شمال غرب قریه جوی نو مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۳۲ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قشلاق قاری :** قریه نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در جنوب غرب بغلان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۵۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۰ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قشلاق کبی :** قریه نیست بفاصله ۴۸ کیلومتر در جنوب غرب قریه وزیر آباد در علاقه حکو متکلان بلغ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۳۶ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۳ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قشلاق یابو :** قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در شمال قلعه دره صرف مربوط حکو متکلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۱۶ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۶ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قصاب قلعه :** قلعه نیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب کرخ مربوط حکومت درجه ۴ کرخ متعلق ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قصاب قلعه :** قریه نیست بفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در شمال غرب میمنه که بین ۶۴ درجه ۳۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قصابک :** قریه نیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۵۳ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۳ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قطغن :** یکی از ولایات هفتگانه افغانستان است که بین ۶۸ و ۶۹ درجه طول البلد شرقی و ۳۵ و ۳۸ درجه عرض البلد شمالی واقع است این ولایت در شمال افغانستان وقوع دارد دریای آمو و سطح مرتفع پامیر که خط فاصل بین ممالک اتحاد شوروی و افغانستان است در انتهای شمالی این ولایت کائن می باشد ، قطغن در قدیم بنام تخارستان یادمی شد ، قبل برین مرکز قطغن خان آباد بود . از چند سال باین طرف مرکز از انجا به بغلان که فاصله آن از کابل ۴۴۱ کیلومتر است انتقال داده شد زیرا بغلان دارای آب و هوای مناسب بوده .
- پیداوار زراعتی قطغن :** در قطغن دو نوع گندم کاشته می شود که یکی بنام للمی و دیگری بنام آبی یاد میشود قطغن از حیث پیداوار گندم غنی ترین قطعات افغانستان است جو ، باقلی ، مشنگ ماش ، برنج ، باریک ، برنج لک ، شرشم ، زغر ، کنجد و پنبه نیز بوفرت کاشته میشود خلاصه اینکه قطغن یک ولایت زراعتی و حاصل خیز بشمار میرود ، پنبه قطغن از لحاظ کثرت شهرت تام دارد ر قند ز شرکتی بنام شرکت پنبه تا سیس گردیده که اکثر پنبه کار آمد فابریکه نساجی پل خمیری از انجا تهیه میشود ، از پنبه در بافتن صحن ها و از دانه آن روغن بدست می آورند که از ان صابون ساخته میشود ، علاوه بر حبوبات و پنبه که در فوق ذکر شد لبلبو نیز بمقدار فراوان کاشته

می شود که در فابریکه قند سازی بغلان بکار انداخته شده و از آن بوره می سازند ، تربز و خربزه نیز در اینجا بوفرت کاشته میشود ، خربزه عشقلانی در شیرینی و لطافت خود هر تمام افغانستان شهرت بسزائی دارد . تربز للمی آن در شیرینی کمتر نظیر دارد . چند نوع خربزه در اینجا پیدا می شود از خربزه خشک در موسم زمستان و اوئل بهار نیز استفاده مینمایند ، باد رنگ ، کدو و تره هم حاصل خوب میدهد .

سبزیجات : بادنجان سوسنی ، بادنجان رومی ، زردک ، کچالو ، شلغم ، پیاز ، مرچ در اینجا بمقدار زیاد زرع گردیده ، و در روزهای بازار بمعرض فروش گذاشته میشوند ، بادام زمینی نیز در اینجا دیده شده که همچون کچالو در زیر زمین زیشه دو انیده هر ریشه آن دارای چندین بادام می باشد این نوع بادام مثمر بادام کاغذی بدون سنگ و اسباب دیگر بدست شکست نده شده ، مغز آن از پوست جدا میگردد و در ذات خود از بادام درختی کم نیست .

پیداوار سردرختی : در قطغن توت ، انگور ، انار ، زردآلو ، چارمغز ، سیب ، ذاک ، بهی ، بادام شفتالو ، آلبالو ، عناب ، سنجد ، پسته و غیره پیدا میشود ، توت خنجان که از توابع قطغن است شهرت بسزائی دارد . سنجد نیز در اینجا بوفرت پیدا میشود که از میوه و چوب آن استفاده می گردد . درختان غیر مثمر : بید ، چنار ، عرعر و شنگ بوده که در تعمیر ابنیه و سوخت از آن ها کار گرفته می شود ، چوب سکساول سیاه چوب ، بشال ، گزنیزد ستیاب می گردد ، چوب سکساول در سوخت و قوه آتش نسبت بچوب بلوط تفوق دارد ، ناگفته نماند که در قطغن زمین مزروعی نسبت بیباغات زیادتر است ، ازین سبب حاصلات زمینی آن به نسبت میوه جات و درختان بسیار می باشد . انواع بته هادر کوها و میدانهای لامزروع آن بکثرت وجود دارد .

املاک نواحی خان آباد ، بغلان ، قندز ، تالقان ، حضرت امام صاحب و قاعه زال و غیره نقاط مشابه بوده بعضی للمی و بعضی آبی است در زمین های آبی گندم ، جو ، برنج ، لک و برنج باریک ، ماش ، جواری نیشکر ، پنبه ، زغر ، حنا و غیره نباتات معموله بعمل می آید . در املاک للمی آن گندم ، جو ، نخود کنبج ، زغر ، فالیز خربوزه ، و تربوز زرع میشود . خربوزه للمی که بزمین های ده ویران و به قریه نزدیک قندز موسوم به طرغی زراعت میشود ، نسبت بدیگر جا های قطغن خوبتر و شیرین تر است اما چیزی که مهم تر است زراعت پنبه است که در قطغن به پیمانیه کافی ذریعه اهالی زرمیشود در سنه ۱۳۲۰ و سنه ۱۳۲۱ نیم اراضی مزروع را فرا گرفته و تا حدود ۱۵۰۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰۰ جریب زمین تحت زرع پنبه گرفته میشد و حاصل آن به (سی لک سیر) بالغ می گردد . در سنوات ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ زراعت آن نسبت به گرانی قیمت غله و خورا که باب تاحدی متروک گردید که مردم بعوض پنبه گندم کشت می کردند لکن در سنه ۱۳۲۷ باز بزراعت پنبه مراجعه شده چنانچه در سال ۱۳۲۷ تاحدود ده لک سیر بوده و در سال ۱۳۳۸ حاصل آن بالغ به (بیست و دو تا بیست و سه لک سیر) بود ، اتحادیه پنبه شما لی که پنبه اهالی را خریداری میکنند برای اهالی تخم اصلاح شده و تقاوی میدهد . فارم قندز برای اصلاح جنسیت پنبه تجارب و عمایات فنی می نماید . قطغن از لحاظ میدانهای وسیع زراعتی و انهار متعدد و آب فراوانش برای ترویج و توسعه زرع نباتات صنعتی مساعد است .

یکی از نباتات مهم دیگر که اهمیت صنعتی دارد لبلبوی قنداست که در اراضی بغلان تابحدود بیست هزار جریب زمین ذریعه اهالی زرع می شود، حاصل فی جریب در حدود دوتن است و مقدار شکل مستحصله تخمین ۵۰۰۰ تا ۶۰۰۰ تن میباشد، ریاست زراعت درخصوص اینکه زرع نباتات صنعتی توسعه پذیر دو قطغن یکی از مناطق مهم محصولات صنعتی گردد ترتیبات لازمه را اتخاذ نموده است و یکی از ترتیبات خریداری تراکتورها و ماشین های زراعتی است تا زراعت قدیمه و سابق لبلبو را برزراعت میکانیزه و عصری تبدیل نماید. آبادی مزید قطغن مربوط بدریافت منابع جدید آب است تا دشت ها وسیع مثل دشت ارچی وغیره تحت آب آورده شده و به اراضی قابل الزرع افزوده شود در سرحدات اندراب پیاز و سیرکوهی، رواش، شقاق، زیره، پسته، بادام تلخ، سمارق، قوزه قرنی و کدوگنگ که بیخ آنرا جوش داده و نمک پاشیده مانند کچالو میخورند و همچنین هنگ بسیار است چمن زارهای خوب و علف زارهای وافر و مرغوبی را داراست، گل بنفشه، گندنار، کاکوتی بابونه، پودینه کوهی و درمنه ترکی، نیز بکوه های اندراب زیاد است. اسب های اندراب شهرت بسزائی دارد. نهرین دارای جنگلات مهم است که در آن پسته و ارچه زیاد است غوری آب وافر دارد معین زراعت زیاد آن گندم، جو، ارزن، باقلی، مشنگ، شاخ، پنبه و برنج باریک است. میوه های متنوع مثل انگور، توت، سیب، ناک، زردآلو، خربوزه و تربوز دارد. که های غوری مانند بغلان، نهرین پسته، بزغنج و هنگ دارد. در جنگلات قطغن مثلاً جنگل حضرت امام صاحب شکار گوزن، شیر خرگوش، گرگ، روباه، شغال، مرغ دشتی، قاز و لنگ لنگ وغیره ممکن است، نسبت بسابق یک حصه مهم این اراضی جنگلی باراضی زراعتی تبدیل شده است، همچنین در چشمه شیر و قول برس تالقان مرغ دشتی و در خود تالقان مرغابی بسیار است و شکار کبک هم در اطراف و جوانبش بنظر میرسد و همچنین است در فرخار. در کوه های فرخار جنگلهای پسته و بادام تلخ، ارچه ارغوان، بید، گز، بشال، یخمن، دولانه و زرشک زیاد است و در اطراف و نواحی اش شکار آهو میشود. در ورسج جنگلهای ارچه سرخ و یخمن و بمقام دره کتو و پیوا سپیدارهای کلان وقوی بسیار است. یک قسم لاله که اهالی آنجا بیخ آنرا میخورند نیز موجود است. در حضرت امام صاحب باغهای متعدد است و خربوزه اش شهرت بسزائی دارد.

معادن: از جمله معادن بکار افتاده قطغن یکی معدن ذغال سنگ و دیگری معدن نمک است. معدن ذغال سنگ: یکی معدن ذغال سنگ ایش پشته که تخمین در ۲۹۱۵ کیلومتری شمال شه. کابل، دیگر معدن کرکر در قرب تخمین ۲۷۰۵ کیلومتری جنوب شرق حوالی پلخمری و ثالثاً معدن بنگی در تخمین ۲۹ کیلومتری جنوب شرق شهرخان آباد میباشد. معادن ایش پشته و کرکر از معادن مهمه بکار افتاده بشمار رفته ذغال مستخرجه معدن ایش پشته برای ضرورت محروقاتی شهر کابل و دوائر دولتی و از کرکر برای فابریکات صنعتی بمصرف میرسد.

معدن نمک: چون در افغانستان دو جنس نمک موجود است یکی نمک کوهی دوم نمکسارها اما نمک قطغن از نوع اول بشمار میرود مانند نمک آب تالقان، کلفگان، چال و قراق شهرت بسزائی

دارد. در زمره معادن نمک کوهی، معدن نمک آب تالقان اهمیت خاصی دارد. معدن مذکور بمسافه تخمین ۱۹۶۵ کیلومتر از تالقان بطوف جنوب شرق و در جناح شرقی دریای نمک آب بشکل یک کوه نمکی واقع میباشد. مقابل این کوه نمک بطرف غرب در جناح چپ دریای نمک آب نیز یک کوه نمک موجود است و دریای (تالقان) از بین هر دو کوه نمک عبور و در حین آب خیزی یکمقدار زیاد نمک را از جناحین خویش قطع کرده و آب آن شور می شود و بهمین سبب بنام دریای (نمک آب) معروف گشته است اما معدن نمک کاشگان بمسافه تخمین ۴۲ کیلومتر از تالقان بطرف شرق واقع گردیده و کوه نمک بمسافه تخمین ۲۵ کیلومتر از خط سرك بطرف غرب وقوع دارد. ذخیره آن نسبت به کوه نمک تالقان کمتر است جنسیت آن پست و تایک حدی بایک نوع گل سرخ رنگ آمیخته است و چون این گل رنگ نمک را سرخ گردانیده اهالی بدخشان از قدیم الایام به این نمک آشنائی داشته و به سبب این گل و رنگ سرخ آن را دوامی پندارند و به خریداری آن اشتیاق زیاد دارند بازار فروش این نمک را تنها حکومت اعلی بدخشان تشکیل میدهد.

گل های کاشی سازی و چینی: در چایاب، رستاق، قندز پیدا میشود.

حیوانات اهلی: حیوانات اهلی قطغن عبارت است از گاو، گوسفند، شتر، اسب، بز و مرکب این ولایت طوریکه در حاصلات زراعتی غنی ترین حصص افغانستان است همان طور در پرورش حیوانات نیز مستعد میباشد، مراتع و چرا گاهای خوبی دارد و نوع گوسفند در اینجا یافت میشود که یکی دنبه دار و کلان بوده از گوشت، روغن، پوست و پشم آن استفاده مینمایند این نوع گوسفند بمقدار فراوان وجود داشته رمله ها و گساه ها از آن تشکیل می یابد و علاوه بر اینکه خوراک اهالی آنجا را تکا فو مینماید، تعداد زیادی انرا در کابل، پروان و کوه دامن بغرض فروش سوق داده تجارت خوبی را روی کار می آورد، و تقریباً دو ثلث خوراکی گوشت اهالی کابل از گوسفندان قطغن تهیه می شود. نوع دوم آن گوسفند قره قلی است که در ساختمان جثه و دنبه از گوسفند فوق الذکر تفاوت دارد مردم از پوست چوپه نو زاد آن کلاه پوستین و پوستینچه می سازند، انواع پوست قره قلی زیاد است بهترین آن سور و کبوجه می باشد پوست قره قلی قطغن بعد از اندخوی و میمنه بدرجه دوم است و بخارج فرستاده شده و یکی از اقلام صادراتی بزرگ و طن را تشکیل میدهد. اسب قطغن معروف ترین و خوشنما ترین اسب های دیگر قطعات افغانستان است، مردم بر علاوه اینکه اسب ها را در سواری و بارکشی استعمال میکنند کار بزرگشی را نیز از آنها می گیرند، چنانچه اسپان قطغن در فن بزرگشی مهارت خوبی از خود نشان میدهند در مسابقه اسب دوانی و پایگاهها در روزهای میله، اعیاد و عروسی ها هم از آنها کار گرفته میشود برای نگهبانی مواشی از خوف گرگ سگان تنومند را نگاه میکنند، این سگان در مقابل گرگ مقاومت خوب نشان میدهند.

حیوانات وحشی: در قطغن حیوانات وحشی از قبیل آهو، گوزن، خرس، خرگوش روباه گرگ، شغال، شغور، دله خفک و خوک پیدا میشود. خوک به تعداد زیاد در صحرایا و مزارع موجود بوده سبب خرابی حاصلات و پریشانی دهقانها میگردد.

طیور: طیور اهلی و وحشی در اینجا زیاد پیدا می شود، اهالی آن عبارت است از مرغ خانگی کبک

وفیل مرغ، طیور و حشی آن فاخته، کسبک دری، بودنه، میذا، کسبو تر، مرغابی و حشی مرغان دشتی دشتی، سیسی، قره قوش و غیره. چون در سابق مردم قطغن بشکار تفنگ عادی نبودند. مرغان دشتی هر یک در جسامت هم چون بز غاله کوچک دیده می شدند در دشت ها گاه ها را تشکیل داده احدی متغرض آنها نمی گردید، درین اواخر از شکار آنها استفاده خوبی بعمل می آید.

کیفیت طبیعی: در قطغن کوه سنگی کمتر وجود دارد تنها شاخهای سلسله کوه هندو کش است که در بعضی حصص آن بار تفاع کم انشعاب یافته زمین هموار که بواسطه دریاها و نهرها آبیاری می گردد و تپه های خاکی که برای زراعت للمی مساعد است قسمت عمده این ولایت را تشکیل میدهد در بعضی قسمت های این منطقه سنگ ریزه بکلی یافت نمی شود و خاک آن سیاه رنگ بنظر می خورد، ازین سبب با استعمال انبار و پارو ها چندان احتیاج پیدا نمی کند، و برخی دیگر خاک رسی داشته برای حاصلات للمی مستعد میباشد، خلاصه اینکه ولایت قطغن اکثر باستانهای بعضی تپه های خاکی میدان و صحرای وسیع است.

پیشه اهالی: اهالی این منطقه زراعت پیشه و مالدار هستند، پیشه اکثر اهالی را همین دهقانی و مالدار می باشد. چون محصولات زراعت و مواشی از مصرف خود مردم اضافه می ماند آنرا بمعرض فروش می گذارند و از ناحیه تجارت عمده بعمل می آید، مثلاً گندم و برنج از محصولات زراعتی، گوسفند و قره قلی از پیداوار حیوانی آنها که زیاده از مصرف اهالی باقی میماند ذریعہ تجارت خرید و فروش می گردد. تجارت پوست و پشم حیوانات نیز یکی از مواد بزرگ تجارتی است، پنبه که در نقاط مختلف قطغن شرکت ها بنام آن تاسیس یافته هم از مواد بزرگ تجارت می باشد. علاوه بر زراعت، تجارت و مالدار که پیشه مهم اهالی را تشکیل میدهد، صنایع دستی نیز در بین مردم رواج دارد مثلاً بافتن قالین، گسلیم، لچه، کرباس، نمده، دوختن موزه پای پوش و پایزار، بافتن تان که از ان چین های پشمی و بالا پوش ها می سازند و دوختن چین های استر دار و پنبه پر و جاکت و شلووار های پنبه پر، از صنایع دستی آنها بشمار میرود، دسته از مردم به شغل دکانداری امرار حیات میدارند. بعضی آهنگر بوده زنجیرهای دروازه، بیل تیشه و نعلها برای اسب و مرکب می سازند.

روز بازارها: در هفته دوروز در مراکز مهم قطغن روز بازار می باشد که در آن روز مردم از نقاط دور و نزدیک اموال تجارت خود را بالای اسبان و مرکبان بار نموده در بازار می آورند و اشیاء در مواضع معینه شان نهاده شده هر کس مال تجارت خود را بفروش میرساند و اشیای ضرورت خود را خریداری کرده و سپس بخانه های خود مراجعت میکنند، باین ترتیب در روز بازار خرید و فروش خوبی میشود مواضعی که روز بازار دارند و نسبتاً بهم نزدیک میباشد روز بازارشان مختلف میباشد تا اهالی یک موضع مال تجارت خود را در موضع دیگر برده بفروش برسانند. باین قسم تاجر می تواند که در یک هفته چند جای مال خود را به معرض فروش بگذارد و ضروریات یک موضع را به موضع دیگر برساند و دکانداریها می توانند که از روز بازار استفاده نمایند، مثلاً مال تجارتی را که تجاری از موضع دور دست آورده است به قیمت نازل بدست می آورند و در غیر روز بازار به نرخ قیمت تر فروش مینمایند ازین رهگذر بدون زحمت فایده خوبی حاصل میدارند.

راه‌ها : راه بزرگی که کابل و قطغن را بهم وصل می‌دهد تردد خوب تر و تجارت بهتری ازین راه دست می‌دهد راه عمومی است که چاریکار ، غوربند و کوتل شبر را عبور مینمایند ، روزانه به تعداد زیادی موتر ازین راه تردد میکنند و مواد کارآمدیک منطقه را به منطقه دیگر میرسانند ، و راه دیگری که از قطغن به مواضع مختلف پروان و از انجاها به قطغن رفت و آمد می‌شود راه کوتل خاواک است این راه اگر چه به قطغن بسیار نزدیک است و فاصله زیادی ندارد ، اما چون سراك آن‌ها هموار و کوتل خاواک هم صعب‌المرور می‌باشد ، جز در ایام تابستان و برج جوزا و میزان در دیگر مواسم سال از انجا گذشتن دشوار بنظر می‌خورد ، و آنهم ذریعه اسپ و مرکب و پیاده . راه دیگری به کوه شوابه پنجشیر نیز وجود دارد که توسط آن به قطغن رفت و آمد می‌شود ، این راه خیلی نزدیک است اما چون کوه فوق‌الذکر بر فکری زیاد دارد تردد از راه مذکور جزء فصل تابستان دشوار است راه دیگری که هم نزدیک و هم آسان می‌باشد راه کوتل سالنگ است وزارت فوائد عامه در نظر دارد که این راه را فراخ کرده موتر و بسازد . دوراه قطغن به از مزار شریف کشیده شده یکی راه موتر و و سرك عمومی که از بغلان جدا شده ، خلم و سمنگان را عبور کرده به مزار شریف میرسد و راه دیگر آن آبدان میر علم است این راه ، راه سواری اسپ و پیاده است ، چون در بین راه مذکور بدو آبدان میر علم که آب آن هم از آب برف و باران جمع میشود دیگر آب و آبدانی نیست عا برین دچار بسا مشکلات می‌گردند بهمین لحاظ ازین راه موتر به ندرت تردد می‌نمایند راهی که بدخشان و قطغن را بهم وصل مینماید یک راه موتر و راست که از خان آباد به جنوب تالقان بامتداد دریای تالقان عبور کرده تا بدخشان میرسد ، یک راه دیگر ازین ولایت از حد کسلفت بروسیه میرود .

معارف قطغن : بصورت عمومی در ولایت قطغن بیست و سه باب مکتب اساسی ذکور که از انجمله یک باب مکتب لیسه و دو باب مکتب متوسط و بیست باب مکتب ابتدائیه است و سه باب مکتب ابتدائیه اناث و متجاوز از چهل باب مکتب دهاتی میباشد . که ذیلا مواضع هر کدام را با تاریخ مکتب‌تاسیس بعضی از آنها تذکار مینمائیم : یک لیسه در بغلان تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۶ ، یک باب مکتب متوسط در خان آباد تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۹ یک باب مکتب متوسط در قندز تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۴ ، یک باب مکتب ابتدائیه در فابریکه بغلان تاریخ تاسیس آن ۱۳۲۱ ، یک باب مکتب ابتدائیه گساری تاریخ تاسیس آن ۱۳۲۳ ، یک باب مکتب ابتدائیه در مرکز پل خمی تاریخ تاسیس آن ۱۳۲۱ ، یک باب مکتب ابتدائیه در دند غوری تاریخ تاسیس آن ۱۳۲۳ ، یک باب مکتب ابتدائیه در دهنه غوری تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۶ ، یک باب مکتب ابتدائیه در دوشی تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۶ ، یک باب مکتب ابتدائیه در سنگبران اندراب تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۶ ، یک باب مکتب ابتدائیه در بنوی اندراب تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۱ ، یک باب مکتب ابتدائیه در قاصان اندراب تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۷ ، یک باب مکتب ابتدائیه در نهرین تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۶ ، یک باب مکتب ابتدائیه در چاردره قندز تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۶ ، یک باب مکتب ابتدائیه در امام صاحب تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۴ ، یک باب مکتب ابتدائیه در آق تاش تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۷ ، یک باب مکتب ابتدائیه در مرکز تالتمان تاریخ تاسیس آن

۱۳۱۴ یکباب مکتب ابتدائیه در سرای سنگ تالقان تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۷ یکباب مکتب ابتدائیه در بهارک تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۷. یکباب مکتب ابتدائیه در فرخار تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۵، یکباب مکتب ابتدائیه در دشتی قلعه تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۷، یکباب مکتب ابتدائیه در ینگی قلعه تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۷، یکباب مکتب ابتدائیه در رستاق تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۰ یکباب مکتب ابتدائیه در چاه آب تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۶، یکباب مکتب ابتدائیه در خوست تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۵، یکباب مکتب ابتدائیه در فرنگ تاریخ تاسیس آن ۱۳۱۵ یکباب مکتب ابتدائیه در جنگل باشی تاریخ تاسیس آن ۱۳۳۶ یکباب مکتب ابتدائیه نسوان بنام بنونخی حوا در مرکز پل خمیری تاریخ تاسیس آن ۱۳۳۰ یکباب مکتب ابتدائیه نسوان بنام بنونخی مریم در فابریکه بغلان تاریخ تاسیس آن ۱۳۳۰ یکباب مکتب ابتدائیه نسوان بنونخی بلقیس در قندز تاریخ تاسیس آن ۱۳۳۱، مکاتب دهاتی ولایت قطغن را تاجا ئیکه تاریخ تاسیس آن بما معلوم است می نگاریم و از تاریخ بعضی که در حوزة معلومات گنجایش ندارد صرف نظر می نمائیم. یکباب مکتب دهاتی در کوه چنار تاریخ تاسیس آن ۱۳۳۵، یکباب مکتب دهاتی در حسن تال تاریخ تاسیس آن ۱۳۳۵ یکباب دهاتی در بالادوری تاریخ تاسیس آن ۱۲۳۵ یکباب مکتب دهاتی در قریه باجگاه، یکباب مکتب دهاتی در قریه شهزاهان، یکباب مکتب دهاتی در قریه برنگه، یکباب مکتب دهاتی در قریه اره کش، یکباب دهاتی در قریه احمدزائی تاریخ تاسیس ۱۲۳۵ یکباب مکتب دهاتی در قریه چین زائی، یکباب دهاتی در قریه حضرت سلطان یکباب مکتب دهاتی در قریه باغ میری، یکباب دهاتی در قریه سفلی، یکباب مکتب دهاتی در قریه چارتوت، یکباب مکتب دهاتی در قریه باسوس، یکباب مکتب دهاتی در قریه هیچ کلی یکباب مکتب دهاتی در قریه زردکمر، یکباب مکتب دهاتی در قلعه زال، یکباب مکتب دهاتی در آق تپه مربوط قلعه زال، یکباب مکتب دهاتی در قریه آهن دره، یکباب مکتب دهاتی در قریه قبرس، یکباب مکتب دهاتی در اشکمش، یکباب مکتب دهاتی در چشمه ماهیان سال تاسیس آن ۱۳۳۵ یکباب مکتب دهاتی در جلگه ینگی قلعه، یکباب مکتب دهاتی در قریه بنگی، یکباب مکتب دهاتی در بازارخوست یکباب مکتب دهاتی در قریه ورسج، یکباب مکتب دهاتی در قریه سرآسیاب، یکباب مکتب دهاتی در قریه آق بلاق، یکباب مکتب دهاتی در علاقه داری خواجه غار، یکباب مکتب دهاتی در قریه قرلغ یکباب مکتب دهاتی در قریه جمال شاه، یکباب مکتب دهاتی در قریه حاجی شیرمحمد، یکباب مکتب دهاتی در قریه دووان خان، یکباب مکتب دهاتی در قریه ترکمن ها، یکباب مکتب دهاتی در قریه خواجه بهاء الدین تاریخ تاسیس آن ۱۳۳۵، یکباب مکتب دهاتی در قریه در قد تاریخ تاسیس آن ۱۳۳۵ یکباب مکتب دهاتی در قریه خلیان، یکباب مکتب دهاتی در قریه سنگتی، یکباب مکتب دهاتی در قریه انجیر یکباب مکتب دهاتی در قریه بشکن، یکباب مکتب دهاتی در قریه قزل قاعه سال تاسیس آن ۱۳۳۵ یکباب مکتب دهاتی در قریه خطایان تاریخ تاسیس آن ۱۳۳۵، یکباب مکتب دهاتی در قریه لوستن، برعلاوه مکاتب رسمی و دهاتی که در فوق اسم آنها تذکر گردید

مدا رس خورد و کلان دیگری نیز در ولایت قطغن دیده میشود که طالبان علم در آنها مصروف خواندن علوم دینی و عربی می باشند . از انجمله مدرسه است در قندز بنام مدرسه تخارستان که موسس و بنای آن مرحوم مولوی غلام سرور اندرابی می باشد .

کوه ها : قبلا گفتم که در قطغن کدام کوهی که قابل ذکر باشد وجود ندارد ، تنها کوه هندوکش است که به شاخهای متعدد منشعب می شود و در هر جا بنام های مختلف یاد می گردد اکثر آنها تپه های خاکی دیده می شود که در آنها زراعت للمی صورت می گیرد .

دریاها : دریای بزرگی که بطرف شمال این ولایت واقع گردیده و در عین حال مهاکت شوروی و افغانستان را از هم جدا می سازد دریای آمو است . دریای دیگری که قابل ذکر می باشد دریای کوچکه است ، دریای اندراب ، دریای خوست و فرنگک ، دریای فرخار ، دریای تالقان ، دریای پل خمیری ، دریای خان آباد ، دریای بنگی .

آب و هوا : قطغن تابستان گرم و زمستان سرد دارد ، بهار و خزان آن معتدل است . در زمستان برف گیری آن کم می باشد ، در اوایل بهار باران به کثرت می بارد ، همین وفرت باران است که واسطه رسیدن و نمون حاصلات للمی آن می گردد ، سالی که باران کم بیارد حاصلات للمی کاملاً می سوزد و یا خساره بزرگی بان عائد می گردد که وسیله قیمتی آنجا را فراهم می سازد در قطغن با وجود وسعت زرع للمی کالی و فراوانی علوفه بهاری در ماه های سرطان و اسد درجه حرارت بلند می رود و باران ها شاذ و نادر می گردد ، درجه حرارت روزانه از ۲۵ درجه در ماه های گرم کمتر نمی باشد (درجه انتهائی در سرطان و اسد تا ۴۰ درجه میرسد) و در زمستان تحت الصفر می افتد . رویهم رفته آب و هوای قطغن با آب و هوای ولایت مزارشریف و میمنه مشابهت زیادی دارد ارتفاع محال قطغن نسبت به کابل و نواحی آن کمتر است و در بین ۱۰۰۰ و ۱۵۰۰ متر می باشد با آنهم بعضی نقاط مرتفعه دیگری است مثلاً نهرین . فرخار ، ینگلی که نسبت به حصص میدانی مثلاً قندز ، بغلان ، خان آباد بلند تر بوده و هوایشان نیز مسدودتر است . در حصص پهن و وسیع قطغن و مزارشریف چون ارتفاع نسبتاً اختلاف زیادی نمی پذیرد تنوع و تخالف جنس در نباتات هم کمتر است . در قطغن عموماً در ماه جدی بادهای مخالف بنام سیاه باد وزیده و این باد ها بعضی اوقات درجه حرارت را از ۸ تا ۱۲ درجه زیر صفر می آورد بناء علیه نباتات مناطق گرم مثل مالت ، مته ، نارنج و غیره در قطغن نتیجه اطمینان بخش نمی دهد ، در حالیکه در تمام مدت سال در نموی این نوع نباتات نقصی وارد نمی شود ماه جدی از این بادهای سرد و خشک متاثر گردیده حصص هوایی نباتات مذکور خشک میشود .

تشکیلات حکومتی : ولایت قطغن به سه حکومت کلان و چندین حکومت درجه اول ، درجه دو ، درجه ۳ و درجه ۴ و علاقه دارها تقسیم شده که هر کدام قرار ذیل تذکرات می یابد :

الف- حکومتی های کلان : ۱- حکومت کلان پلخمیری ، ۲- حکومت کلان قندز ، ۳- حکومت کلان تالقان .

ب- حکومتی های درجه اول : ۱- حکومت درجه اول حضرت امام .

ج- حکومتی های درجه ۲ :

۱- حکومت دوشی ، ۲- حکومت رستاق ، ۳- حکومت خان آباد .

د- حکومتی های درجه ۳ .

۱- حکومت نهرین ، ۲- حکومت قلعه زال .

ه- حکومتی های درجه ۴ :

۱- حکومت بغلان ، ۲- حکومت اندراب ، ۳- حکومت ینگی قلعه ، ۴- حکومت اشکمش ،

۵- حکومت چاه آب ، ۶- حکومت ینگی ، ۷- حکومت فرخار ، ۸- حکومت خوست و فرنگ

و- علاقه داریها :

۱- علاقه داری درجه اول در قده مربوط حکومت درجه ۴ ینگی قلعه ، ۲- علاقه داری درجه اول

خواجه غار مربوط حکومت کلان تالقان ، ۳- علاقه داری درجه اول چار دره مربوط حکومت

کلان قندز ، ۴- علاقه داری درجه ۲ غوری مربوط حکومت کلان پلخمیری ، ۵- علاقه داری

درجه ۲ برکه مربوط حکومت درجه ۳ نهرین ، ۶- علاقه داری درجه ۲ چال مربوط حکومت درجه ۴

اشکمش ، ۷- علاقه داری درجه ۳ تالو ویر فک مربوط حکومت درجه ۲ دوشی ، ۸- علاقه داری

درجه ۳ خنجان مربوط حکومت درجه ۲ دوشی ، ۹- علاقه داری درجه ۲ ینگی و سیاب مربوط

حکومت درجه ۴ اشکمش ، ۱۰- علاقه داری درجه ۳ ورسج مربوط حکومت درجه ۴ فرخار

۱۱- علاقه داری درجه ۲ کلفگل مربوط حکومت درجه ۴ فرخار .

شرکت ها : شرکت های که در ولایت قطغن وجود دارد قرار ذیل است : ۱- شرکت نساجی

پلخمیری ، ۲- شرکت پنبه قندز ۳- شرکت پنبه قلعه زال .

قابریکه های ولایت قطغن : (فابریکات در افغانستان در جلد اول قاموس دیده شود) .

بازی های ملی : مردم قطغن چند نوع بازی و ورزش دارند که اکثر آنها ذریعه اسپان اجرا میشود

از انجمله بزکشی است که در روزهای عروسی ، میله و اعیاد اسپ ها را در موضع معین آورده بزی را

می کشند و آنرا در میدان می اندازند ، صدها سواران بدور بز حلقه زده هر یک کوشش مینمایند

تا بز را از میدان بر بایند ، حینی که یک نفر بز را از بین اسپ ها از میدان کشید و باز سواران بالای او

حمله کرده می خواهند بز را از دست او بگیرند ، بالاخره هر کس که قویتر و ماهرتر و اسپ او چالاک

تر باشد بز را می برد ، این عمل معروف است به بزکشی . بزنی دیگر آنها مسابقه اسپ دوانی است

که سواران در یک میدان وسیعی پایگاه نهاده اسپان را بیسک وقت معین از موضع معین بدان سو

میلدوانند و هر اسپ که اولتر بدان پایگاه رسید می گیرند که پایگاه را اوطی نمود و آن اسپ تنسبت به

هم قطاران خود ممتاز می براید ، قاعده است که چند روز پیشتر از روز بزکشی و مسابقه ، اسپ ها را

گاه و جواندک میدهند و در عوض تخم مرغ می خوراند و شب ها اسپ را جلو کش آهسته آهسته

دور میدهند که تا شکم اسپ چیده شود دو هم خواب او گرفته شود این عمل موسوم است به (سوغون)

دادن . بازی دیگر این مردم نیزه زنی است که آنها ذریعه اسپان صورت میگیرد . ساعت تیری دیگر آنها

پهلوانی و کشتی انداختن اشتران است که در میدان کشتی گیری تماشا عجبیلی را نشان میدهند . نوع دیگر

سپورت این مردم کشتی گیری و پهلوانی خود آنهاست، که در میدان (هرکساره) صورت می گیرد. کشتی گرفتن این مردم برخلاف کشتی گرفتن پهلوانهای کابل است، طوریکه لباس عادی را از بدن بدر کرده تنها یک چوته و چمن قاقمه را در وجود خود می گذارند و بالای قاقمه کمر بند متین و محکمی را می بندند، هر دو پهلوان یکی از کمر بند دیگر گرفته زور آزمایشی میکنند، هر یک که قوتش زیاد تر باشد جانب مقابل را از زمین می بردارد و بر زمین می اندازد، به مجردیکه او را بر زمین انداخت خواه به پشت باشد خواه بروی می گویند آن پهلوان خوابید و باز دو پهلوان دیگر بر همین منوال در بین میدان داخل می شوند. نوع دیگر از ورزش های این مردم سابقه سنگ اندازی است، هر کس که سنگ را بوجه شروطیکه در بین سنگ اندازان مروج است سنگ خود را از دیگران دور تر بیندازد، آن شخص زورمند و باقوه در بین مردم بحساب میرود.

مزارات: گرچه مزارهای غیر معروف در بسا نقاط ولایت قطغن وجود دارد، مگر مزارها ئیکه معروف و قابل ذکر است ازین قرار است: مزار امام صاحب در محل امام صاحب، مزار خواجه غار در خواجه غار، مزار مشهد بابا در قندز، مزار حضرت شاه در قریه حضرت شاه، زیارت کیخنه در جنوب غرب بغلان.

آثار قدیمه: تنها در سه موضع ولایت قطغن آثار قدیمه دیده می شود که آنهم تا اندازه بمروور زمان از بین رفته است و آن مواضع عبارت است از قندز، قلعه زال و خوست و فرنگ از آثار مذکور معلوم می شود که در زمانه های قدیم این سه منطقه یکک دوره مدنیت را سپری کرده اما تا امروز در هیچ یک از اماکن مذکور کدام حفاریات و جستجویی بعمل نیامده از دیوارهای شهر قدیم قندز معلوم می شود که در ایام قدیم مدنیت با عظمتی داشته، قرار عنعنات این شهر مرکز تخارستان بود که حوزه زیادی را در برداشت.

رسوم: مردم قطغن مهمان نواز می باشند و در برابر مهمان خیلی ها تواضع و انکسار نشان میدهند مسافر یک در مسجده آنها رحل اقامت افکنند، تمام مردم محله ما حاضر یک در نزد مهمان می گذارند مسافر از هر کدام لقمه تناول کرده می خورند، گوسفند را بعد از ذبح و پوست کردن بدون آنکه استخوانهای آنرا درهم بشکنند در دیگهای کلان چدن پخته کرده بعد از پختن گوشت را در کماسه های چوبی بزرگ بر داشته تناول میکنند، در منحلات دور از شهر شیر گاو را عوض چای بابرگ گلاب جوش داده می نوشند و عوض بوره توت را به همراه چای استعمال میکنند، نان را اکثرا گرد پخته میکنند در یک روز نان یک هفته خود را پخته و تهیه میهنایند چون حجم آن زیاد است تغییری در آن رخ نمیدهد.

از تمام مربوطات ولایت قطغن ۱۶ نفر وکیل انتخاب و بشورای ملی در مرکز فرستاده میشود دقرار ذیل:

- ۱ - مرکز ولایت قطغن (بغلان) یکنفر، ۲ - حکومت کلان پلخمیری یکنفر، ۳ - حکومت دوشی یکنفر
- ۴ - حکومت نهرین یکنفر، ۵ - حکومت اندراب یکنفر، ۶ - حکومت کلان قندز یکنفر، ۷ - حکومت حضرت امام یکنفر، ۸ - حکومت خان آباد یکنفر، ۹ - حکومت قلعه زال یکنفر، ۱۰ - حکومت کلان تالقان یکنفر، ۱۱ - حکومت رستاق یکنفر، ۱۲ - حکومت چاه آب یکنفر، ۱۳ - حکومت ینگئی

قلعه یکنفر ، ۱۴ - حکومت خوست و فرننگ یکنفر ، ۱۵ - حکومت چال و اشکمش یکنفر ، ۱۶ - حکومت
فرخاریکنفر .

قفسلان : قریه ایست سرسبز دره کیلومتری جنوب شهر هرات درعلاقه حکومت درجه اول انجیل متعلق و لایت
هرات .

قفشار (قاقشار) : قریه ایست متعلق حکومت درجه ۳ غوربند مربوط حکومت اعلی پروان . این قریه بسمت شرق
سیاه گرد (مرکز حکومت درجه ۳ غوربند) واقع و از انجا تخمیناً ۱۷ کیلومتر فاصله دارد
این قریه مرکز علاقہ داری درجه (۳) شنواری می باشد سرک عمومی ازین آن می گذرد و دریای
غوربند نیز در وسط آن جریان دارد یک شاخ کوه هندوکش سمت جنوبی آنرا احاطه کرده است
پیداوار زراعتی آن گندم ، جو ، شرم و شبدر می باشد چون نوع خاک آن ریگی است و زمین آن
گل کمتر دارد ازین سبب زراعت آن حاصل خوب نمیدهد ، پیداوار سردرختی آن بادام ، توت
انگور ، شفتالو ، ناک ، بهی ، زردالو ، آلوچه ، و آلو بالومی باشد ، درخت چار مغز نیز درینجا
یافت می شود . از اشجار غیرمثمر ، چنار و شنگ یافت می گردد پیداوار کوهی آن بته ، بوتی ، کسمال
بلک ، شری ، پیاز کوهی ، اژدم ، مستار ، تلخک بته ، حنظل سمارق ، چکری و کنوچه
می باشد که در محروقات و خوراک وادویه استعمال می گردد ، حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند
اشتر ، مرکب ، بز است . حیوانات وحشی آن گرگ ، روباه ، شعور (جیره) و خرگوش می باشد .
طیور و وحشی آن عبارت است از بونه ، مرغابی ، بامش ، باز ، کبوتر ، زاغ ، عک ، هدهد ، فاخته
کل مرغ ، قره قوش ، سبزه خورک ، گنجشک ، قرچه ، باز و بامش را برای گرفتن بونه استعمال
میکند ، آب و هوای آن تابستان اندک گرم ، زمستان سرد ، بهار و خزان معتدل دارد ، چون دریای
غوربند در میان آن واقع شده ازین سبب در تابستان از حرارت هوای آنجا کاسته می شود ،
پیشه اهالی آن دهقانی و تجارت است ، ذریعه مرکب ها میوه های تازه و خشک را در بازار چاریکار
و گاهی هم در بامیان و سرخ و پارسا برده بفروش میرسانند و بوا سطره اشتران گندم و مواد خوراکی
را از یک موضع به موضع دیگر برده تجارت مینمایند چون درینجا بازار کانی که تمام اشیای
محتاج مردم را تهیه کند وجود ندارد مردم مواد طرف احتیاج خود را از بازار سیاه گرد بدست
می آورند .

قلات

: قریه ئیست بفاصله ۱۹،۵ کیلومتر در شرق قریه اوبه مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۲۲ دقیقه
۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلات

: چشمه ئیست بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در جنوب سیغان سرا یک مربوط حکومت اعلی پروان که بین
۶۷ درجه ۵۵ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۸ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلات بدن

: قریه ئیست بفاصله ۳۵ کیلومتر در شرق گدام درعلاقه حکومت درجه ۴ اجرستان مربوط حکومت
کلان ارزگان متعلق ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۸ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه
۵۶ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلا ت چاه لیل ا : قریه ئیست بفاصله ۶۳ کیلومتر در غرب قلعه اوکل در علاقه حکومت درجه اول شین لیل ا متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۰ درجه ۵۲ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلا ت غلزائی : قلعه ئیست بفاصله ۵۸ کیلومتر در شمال غرب شنکی در علاقه حکومت کلان قلا ت مربوط ولایت قند هار که بین ۶۶ درجه ۵۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلا ت غلزائی (قلا ت) : حکومت کلان است مربوط ولایت قند هار که بین تخمین ۶۶ و ۶۷ درجه ۲۰ دقیقه و ۲۳ دقیقه و ۲۳ و ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ و ۳۲ درجه ۲۵ و ۵۵ دقیقه ۸ و ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

مرکز حکومتی کلان قلا ت ، قلا ت بوده و قلا ت بین مقر و قند هار بین معبر عمومی کابل و قند هار واقع است. در قلا ت کار یزهای متعددی وجود دارد اما اکثرا خشک میباشد. از اشجار مشر از همه بیشتر بادام و پسته بنظر میرسد. اراضی زراعتی هم بقدر کافی موجود است و پید اوار زراعتی اراضی مذکور بیشتر منحصر به گندم و در درجه دوم جو میباشد علاو تا قلا ت تربوز خوب دارد حیوانات اهلی آن گوسفند، بز، اسب، گاو و مرکب و از حیوانات وحشی، گرگ، شغال، روباه و غیره پیدا میشود. آب و هوای آن در تابستان و زمستان با قند هار مشابهت بهم میرساند اما قلا ت نسبت به قند هار بلند تر بوده بادهای زیاد در نواحی آن میوزد. دریای ترنک از نواحی قلا ت عبور می نماید حکومت کلان قلا ت حاوی حکومتات و علاقه داریهای ذیل میباشد :

الف حکومتات :

۱ - حکومت درجه ۳ دای چوپان .

۲ - حکومت درجه ۳ شنکی .

۳ - حکومت درجه ۴ ترنک و جلدک .

ب - علاقه داریها :

۱ - علاقه داری درجه ۲ اطغر مربوط حکومت شنکی .

۲ - علاقه داری درجه ۲ ناوه شملزائی مربوط حکومت شنکی .

۳ - علاقه داری درجه ۲ میزان متعلق حکومت ترنک و جلدک .

۴ - علاقه داری درجه ارغنداب را سا مربوط حکومت قلا ت میباشد .

۵ - علاقه داری درجه اول شاه جوی را سا مربوط مرکز حکومت کلان قلا ت میباشد .

از حکومت کلان قلا ت پنج نفر وکیل انتخاب و بشورای ملی در مرکز (کابل) فرستاده میشود که ذیلا نامبرده میشود :

۱ - از مرکز حکومت کلان یکنفر .

۲ - از طرف اهالی حکومتی دای چوپان یکنفر .

۳ - از طرف حکومتی اہالی شنکی یکنفر .

۴ - از طرف اہالی ترنگ و جلدک یکنفر .

۵ - از طرف اہالی حکومتی قلات کوچی یکنفر .

معارف : در قلات علاوہ بر مدارس خصوصی و تعلیمی کہ در مساجد بعمل می آید یک باب مکتب ابتدائی در مرکز حکومت کلان و ۱۷ باب مکتب دہاتی در تمام مربوطات این حکومت کلان از طرف وزارت معارف دائر گردیدہ است ، فاصلہ قلات از قندھار ۱۳۸ کیلو متر و از کابل ۳۷۷ کیلو متر بودہ و یک ہوتل عصری نیز در قلات وجود دارد .

قلاتک

: قریہ نیست بفاصلہ ۲ کیلو متر در غرب شیوہ در علاقہ کنر مربوط ولایت ننگرہار کہ بین ۷۰ درجہ

۳۴ دقیقہ ۴۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۴ دقیقہ ۴۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

قلا تک

: موضع نیست بفاصلہ ۲۵،۵ کیلو متر در جنوب غرب شہر ہرات مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۲ درجہ

۴ دقیقہ ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۱ دقیقہ ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

قلات نظر خان : قریہ نیست بفاصلہ ۹۵،۵ کیلو متر در غرب قریہ اوکل در علاقہ حکومت درجہ اول شین دند متعلق

حکومت کلان غوریان مربوط ولایت ہرات کہ بین ۶۰ درجہ ۵۲ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و

۳۳ درجہ ۲۹ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

قلا چہ (قلعہ چہ) : قریہ نیست بفاصلہ ۳۹،۵ کیلو متر در جنوب غرب قریہ زاهد آباد مربوط حکومت کلان بلخ متعلق

ولایت مزار شریف کہ بین ۶۶ درجہ ۵۲ دقیقہ ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۴۶ دقیقہ

۱۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

قلا چہ

: قریہ نیست بفاصلہ ۵،۵ کیلو متر در شمال شرق جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان کہ بین

۶۹ درجہ ۲۲ دقیقہ ۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۱۳ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

موضع کوچکی است بجانب جنوب غرب رخہ و از انجا تقریباً ۷ کیلو متر فاصلہ داشتہ متعلق حکومت

حکومت درجہ ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان می باشد ، دریای کلان پنجشیر از جانب شمال

آن عبور میکنند زمین آن کوهی بودہ زمین ہموار درینجا کمتر دیدہ میشود ، کوہای آن از چوب

بلوط و اقسام بتہا مملو میباشد ، پیداوار زمین آن گندم ، جو ، جواری ، باقلی و شرشم است . پیداوار

سردختی آن توت ، زردالو ، انگور ، چار مغز ، آلوچہ و آلو بالواست . پیداوار کوهی آن بر علاوہ

درخت بلوط و انواع بتہا کہ قبلاذ کرشد ، سیاه چوب ، بلسک ، بشال ، پرکندول ، گزک ، کمال و

خنجک میباشد ، از نوع سبزیجات کوهی ، پیاز دوهی ، سیرک ، شری ، سبزی سیاه و سوهان پیدا میشود ،

از نباتات طبی ، درونہ ، کنوچہ ، بوی مادران و مستار در آنجا دستیاب می گردد . حیوانات اہلی آن

گاوگو سفند (گدی) بز و مرکب است ، حیوات وحشی آن گرگ ، روبہ ، خرگوش و شغور است

در کوہای آن گاہ گاہی پلنگ دیدہ می شود کہ سبب ہلاکت گاو و مویشی می گردد .

در بین این موضع ورخہ دریا حائل گردیدہ تردد مردم آنجا یا ذریعہ گذر دریا (درحالی

کہ دریا کم می باشد) و یا بواسطہ پلی کہ در موضع دشتک بروی دریا کشیدہ شدہ صورت میگیرد ،

گاہ گاہ ذریعہ مشک در وقت طغیان دریا شناوران بوسیلہ شناوری از دریا عبور میکنند ، و این عمل

خیلی خطرناک است پیشه اهالی زراعت و مالداری است ، چون این موضع به نزدیک کوه واقع گردیده و در آنجا مالچر زیاد وجود دارد و ازین سبب مالداران آنهارو نقی خوبی دارد از آنجا که در کوه های این موضع درخت بلوط بوفرب پیدا میشود ، اهالی چوب بلوط را به مرکب ها بار کرده در بلزار رخنه بمعرض فروش می گذارند و از ناحیه تأمین حیات مینمایند ، درینجا یک جوی کلان جدیداً احداث گردیده که زمین های لامزروع آنجا را سیراب مینماید .

قلاچه

: موضعی است در شمال چارده غور بند ، متصل به سرك عمومی . این موضع در یک سطح نسبتاً مرتفع واقع گردیده ، باغات میوه دار متعددی درینجا دیده میشود که میوه جات آن عبارت از توت ، انگور شفتالو ، زردالو ، ناک ، بهی ، آلوچه ، آلوبالو ، بادام و چار مغز است زمین مزروعی نیز در اینجا دیده میشود که حاصلات آن عبارت از گندم ، جو ، باقلی ، شمش و شبدر میباشد . حیوانات اهلی آن گاو گوسفند ، بز و مرکب است از حیوانات وحشی گرگ ، روباه و شغور در اینجا دیده شده . از طیور مرغ خانگی ، بونه ، کبک ، مرغابی ، بتول ، بانه ، کبوتر ، گنجشک ، قره قوش وجود دارد . زمین آن ریگی است ، بزحمت دهقان و استعمال انبار فراوان از آن حاصل گرفته میشود . درکنارهای جوی آن سنجید و بید دیده میشود ، بته های گل گلاب باغهای آنجا را زینت داده است پیشه مردم آن زراعت و مرکب کساری می باشد . بقرب جنوب غرب آن بمسافت تخمین صد متر جنگل وسیعی است که درخت های آن اکثراً چنار می باشد در بین این جنگل سرکهای فراخ و مزینی آباد گردیده که برای تفریح و نزهت بسیار مساعد می باشد . آب و هوای آن در تابستان گرم و در زمستان سردی دارد ، بهار و خزان آن معتدل است .

قلاچه

: قریه نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شمال غرب قندهار متعلق حکومت لهند مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۱ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلاچه

: قریه نیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در شمال سرخ شهر در علاقه حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۹ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلاچه صاحبزاده : قریه نیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در شرق قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۶ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلاچه محمد جان : قریه نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب شرق قندهار متصل سرکیکه بطرف چمن میرود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۳ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۹ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلاچه میرزا : قریه نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلاچه نظام الدین : قریه نیست بفاصله ۱۲ کیلومتر در شمال قریه عبدالرحمان در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۷ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلطاق

قریه نیست در ۷ کیلومتری شمال مرکز حکومت دولت آباد که مربوط حکومت مذکور بوده در حوزه حکومت کدلان بلخ ولایت مزارشریف واقع است، حدود آن از طرف شرق بریگستان و بعضاً قراء حکومت شور تپه و از سمت غرب باراضی فرخ آباد، و از قسمت شمال بریگستان و دشت های بائرواز ناحیه جنوب زمین های پیکالی دولت آباد محدود می باشد. زمین آن هموار و قابل زراعت است و از حصه شمال بریگستان متصل بوده از تماس اراضی ریگی تا بستان آن گرمی شدید دارد در زمستان آنهم نسبت بوزیدن بادهای و جبقون ها (۱) سردی طاقت فرسا و خطرناک حس میشود. در باغهای قلطاق انگور و دیگر فواکه از قبیل توت، بادام، باندازه اوسط، شفتالو و سیب بندرت پیدا میشود، پیداوار زراعتی آن منحصر به گندم، جو، ماش، بعضاً خربوزه، تربوز و کدو میباشد، حاصلات مهم آن گندم، جو و پنبه است که برای فروش صادر شده و به مقابل آن اجناس و اشیاء ضروری پوشاک و خوراک وارد میشود، زمین زراعتی اینجا تخمین در حدود (۷۰۰۰) جریب بوده و دشت، های آن نباتات از قبیل جوانی، بادیان، خاکشیر و بوی مادران بقسم خود در وجود دارد. حیوانات اهلی آن عبارت از گاو، گوسفند، بز، اسب و سگ میباشد، حیوانات وحشی آن آهو، خرگوش، گرگ، شغال و روباه و از جنس طیور مرغ خانگی، بونه، مینا موسیچ، زاغ، اکک (عقعه)، هدهد، گنجشک، باز، شاهین، کل مرغ، دوغداغ، مرغ دشتی مرغ آبی پیدا میشود. پیشه مردان این قریه اکثراً زراعت و مالداری و بعضاً دکان داریست و قسماً صنعت نجاری و آهنگری نیز در بین قریه رواج دارد، اناثیه آن بشغل بافتن قالین و بعضاً کرباس الاچه و گلیم می پردازند. قالین، پشم و پوست قره قلی صادرات داشته در عوض آن از دولت آباد و آقچه و غیره جاها رخت باب، برنج و چای وارد میشود. تعداد خانوار این قریه تخمین به (۲۶۰) خانه بالغ میشود زمین های زراعتی اینجا از پایان آب نهر ارغنداب آبیاری میشود نظریه پایان آب بودن زراعت غله و میوه جات بصورت خاطرخواه اهالی آن بعمل نمی آید.

از قریه مذکور یک راه بمرکز حکومت دولت آباد تمدید شده که تخمین ۷ کیلومتر طول دارد یک راه خصوصی دیگر بمسافه تخمین ۱۶ کیلومتر تا حکومتی شور تپه کشیده شده که در بریگستان آن حصه منتهی میشود.

قلعه آخندزاده : قلعه نیست بمفاصله ۵۰ کیلومتر در جنوب غرب مرکز هرات در علاقه حکومت درجه گذره متصل رود برنجی مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۱ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه آخندزاده : قریه نیست بمفاصله ۶۰ کیلومتر در شمال خا کریز در بوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۱ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه آدم خان : قلعه نیست بمفاصله ۴۴ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری مقرر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۲۸ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۴ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

(۱) در اصطلاح محلی برف شدید یک باباد های سخت توأم باشد «جبقون» نامیده میشود :

- قلعه آهنگران : قلعه نیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق بنو در علاقه اندراب متعلق حکومت کلان پلخمیری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۳۱ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه ابراهیم : قلعه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب زید آباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است (قلعه محمد ابراهیم)
- قلعه اترمه : قلعه نیست بفاصله ۳ کیلومتر در شمال شرق شین یا تخت در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه احمدخان : قلعه نیست بفاصله ۹ کیلومتر بطرف جنوب کابل مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۵ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه احمدخان : قلعه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق ابراهیم زنی در علاقه شیلگر مربوط حکومت اعلیٰ زنی که بین ۶۸ درجه ۳۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه ارباب : قلعه نیست بفاصله ۳۸ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت که بین ۶۷ درجه ۵۹ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی
- قلعه اسفندیار : قریه نیست در علاقه داری حصه دوم پنجشیر مربوط حکومت درجه ۳ پنجشیر متعلق حکومت اعلیٰ پروان و از رخ، مرکز حکومت پنجشیر تخمین ۳۵ کیلومتر فاصله دارد، این قریه در سابق مرکز علاقه داری بود درین و آخر از آنجا به موضع دیگری که پاوی نام دارد انتقال نموده است درینجا سه رود که رود عبدالله خیل، کرمان و دره هزاره نام دارد بهم یک جاشده رود نسبتاً کلان تری را تشکیل داده و بالاخره بدریای کلان پنجشیر ملحق می شود پیداوار زمین آن گندم، جو، کل جو، جواری باقلا، مشنگ، کچالو، شرشم، و شبدر می باشد حاصلات آن از سبب سردی یک فصله است در بهار کشت می شود و در تابستان درومی گردد، مانند دیگر حصه های پنجشیر از زمین آن در یک سال دو مرتبه حاصل برداشته نمی شود، پیداوار سر درختی آن توت، زردالو، آلوبالو، آلوچه، و انگور است از اشجار غیر شمر بید و سفیدار پیدامی شود که در ساختن عمارات مصرف می گردد، پیداوار کوهی آن انواع بته هاسیاه چوب، بشال گرك، بلک، خنجک، بوتی، پرکندول، بادام کوهی، کمال سوهان سائزی، شری، سبزی سیاه، سمارق چکری، درونه، اسفند، مستار، کمنوچه، بوی مادران اشنان سیرک پیدامی شود که بعضی در محروقات استعمال می گردد و برخی در خوردنی و ادویه و غیره مصرف می شود حیوانات اهلی آن گاو، گوسفند (گدی) و بز است. چون این قریه نزدیک کوهی واقع شده و مراتع و چراگاههای زیاد دارد ازین سبب مردم می توانند که مواشی زیادی را نگاه و پرورش نمایند قروت، روغن، چکمن، و بررو درینجا زیاد پیدامی شود حیوانات وحشی از قبیل گرگ، روباه، شغال، خرگوش بعضاً آهو و گاهی هم پلنگ درینجا زیاد دیده شده از طیور مرغ خانگی، مرغابی اهلی مرغابی وحشی، قرقوش، انواع گنجشکها درینجا پیدامی شود، کبک به کثرت وجود دارد نوع خاگ آن گرچه ریگی است اما حاصل خوب دارد پیشه مردم زمینداری و مالداری است. درینجا گلیم

بافته شده نهمدم ساخته میشود. آب و هوای آن سرد است، زمستان طولانی دارد، در کوههای آن برف زیاد دوام میکند. اهالی بازیهای مختلفه زیادی دارند مگر قسمت مهم بازیهای آنها را فلاخن زدن تشکیل میدهد چون در اینجا کدام دکانی وجود ندارد ازین سبب مردم با محتاج و اشیای کار آمد خود را از بازار رخنه بدست می آورند زنهای اکثر ابرشتن چلک مصروفیت دارند که از تار آن ریسمان و گلیم می بافند، ساختن سبدها و کمرندیل که نوعی از سبد است و در آن قروت محفوظ مانده و بخوبی خشک می شود نیز در اینجا مروج می باشد. این مردم از سبب آب و هوای خوب صحت سالم داشته، تنومند و قوی می باشند و در کوههای آنها آثار طراوت و سرخی مشاهده میگردد گرچه یک مکتب دهاتی درین اواخر از طرف وزارت معارف در اینجا دائر گردیده، مگر با آنها اطفال آن در زمستان بخواندن کتب مروج و علوم دینی در مساجد مصروف می باشد.

قلعه اسلم :

قریه نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در جنوب غرب جلاریز نزدیک سرکیکه بطرف دایزنگی میرود مربوط حکومت درجه ۲ میدان در حوزه حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۲۹ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه اسماعیل :

قلعه نیست که بفاصله ۶،۵ کیلومتر بطرف شمال شهر کابل مربوط ولایت کابل و به خط ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه افضل خان :

قلعه نیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق سرای خواجه متعلق حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۲ درجه ۱۲ دقیقه ۳۰ ثانیه و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه اکتو :

قلعه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال غرب قریه سید غلام در علاقه باریکاب مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۱۸ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۶ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه اکسو :

قلعه نیست بفاصله ۴۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب سلطان خیل در علاقه حکومت درجه ۲ وردک مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۰ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه التفات :

قلعه نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در جنوب سرای خواجه مربوط حکومت کلان کوه دامن متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه الله آباد :

قلعه نیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در شمال غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۷ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه امیر :

قریه نیست بفاصله ۴۰ کیلومتر در جنوب غرب قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۲ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۹ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه امیر :

قلعه نیست بفاصله ۹،۵ کیلومتر در شمال برکی را جان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت

کابل که بین ۶۸ درجه ۵۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه امیر ثانی : قلعه نیست بفاصله ۲،۵ کیلومتر در جنوب برکی ران مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۳ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه امیر جان : قلعه نیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر بطرف شمال بتخاک مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه بازاری : قلعه نیست بفاصله ۹،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق سرای خواجه متعلق حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه بای : قلعه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه اودیله مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۲ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه ببر : قلعه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال شرق برکی راجان در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۸ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه بخارا : قلعه نیست بفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۳۰ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه برنجی : قریه نیست بفاصله ۵۱ کیلومتر در جنوب غرب مرکز هرات در علاقه گذره مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۲ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه بست : (سنگین) در عنوان بست در جلد اول معلومات داده شده .

قلعه بگک : قلعه نیست بفاصله ۴۸ کیلومتر در جنوب غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۰ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه بلند : قلعه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر قریه سر بولی در علاقه حکومت درجه ۲ کوهستان در حوزه حکومت کلان کاپیسا مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۱۵ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه بولاق : قلعه نیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در جنوب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۴۶ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه بوینه قره : قریه نیست بفاصله ۴۳ کیلومتر در شمال میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۱ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۱ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قلعه پنج او : قلعه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب غرب باره خیل در علاقه حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۸ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه پنجه : قلعه نیست متصل سرك در علاقه حکومت درجه ۴ و ا خان مربوط حکومت اعلی بد خشان که بین ۷۲ درجه ۳۵ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه پیتا وه : قلعه نیست بفاصله ۴۵ کیلومتر در غرب پای کوتل در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۴۶ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه تامی : قلعه نیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب جبل السراج متعلق حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۱۴ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۶ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه ترك : قلعه نیست بفاصله ۱۵۰ کیلومتر بطرف جنوب شرق س بولی در علاقه حکومت درجه ۲ کوهستان متعلق حکومت کلان کاپیسا مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۳۹ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۳ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه تـكـك : قلعه نیست بفاصله ۱۴۰ کیلومتر در شمال شرق غور بند متعلق حکومت درجه ۳ غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه تناو : قلعه نیست بفاصله ۱۱۰ کیلومتر در شمال شرق گرداب متعلق علاقه داری روئی و دو آب مربوط حکومت درجه ۳ سیغان در حوزه حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۱۵ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه تنبه : قلعه نیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب شرق ابرا هیم زئی در علاقه شلگر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۵ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه تیمور خیل : قلعه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب شیخ آباد در علاقه حکومت درجه ۲ وردك متعلق حکومت کلان لوگزمربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جاجی جوای : قلعه نیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در شمال غرب باره خیل در علاقه حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جانان خان : قریه نیست متصل قریه نهر ماسی در حوزه علاقه داری بهسود مربوط ولایت ننگرهار این قریه مانند قریه نهر ماسی در کنار چپ دریای کابل مقابل شهر جلال آباد واقع گردیده ، چه دریای کابل درین حصه حد فاصل بین قریه و شهر جلال آباد میباشد . عبور و مرور از دریا بجلال آباد توسط جاله صورت می گیرد و در مواقع که مقدار آب دریا کم است در بعضی حصص پل های عاریتی از چوب

هم ذریعه باشند گان محلی ساخته شده عبور و مرور می نمایند ، پیدا وار زراعتی آن گندم ، جو جواری ، برنج ، نیشکر بوده ، اشجارمثمر و غیرمثمر یکه درجلال آباد می روید درین قریه نیز بعضا بمشاهده میرسد . ازطیبرر خانگی تنهامرغ خانگی و کبوتر یک نوع مرغ قشنگی مانند مرغ سبزواری که آن را (کیسکر) گویند وجود دارد .

- قلعه جای : قریه ئیست بفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در جنوب پلخمری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۴۸ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۷ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جبارخان : قلعه ئیست بفاصله ۸۶ کیلومتر بطرف شمال بتخاک مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جعفر : قلعه ئیست درعلاقه یکاوالنگ مربوط حکومت کلان دایزنکی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۰ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جعفر : قلعه ئیست بفاصله ۴۳ کیلومتر در جنوب قاعه سرکاری مقرر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۱ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۵ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جعفرخان : قریه ئیست بفاصله ۹ کیلومتر در شرق بالا ارغنده درعلاقه حکومت درجه ۲ پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جغو : قلعه ئیست بفاصله ۳۷ کیلومتر در شمال مشرق یوسف خیل درعلاقه حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۵۴ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جمعه علی : قلعه ئیست بفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در جنوب نوقلعه درعلاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزنکی ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۶ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جنگی : قلعه ئیست بفاصله ۱،۵ کیلومتر در شمال خان آباد متصل سرك مربوط حکومت کلان قندوز متعلق ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۲ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جولای : قلعه ئیست بفاصله ۵۷ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۱ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه جولان : قلعه ئیست بفاصله ۴۰،۵ کیلومتر بطرف جنوب دهنه غوری متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۱۵ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۷ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه چار برجه : قلعه ئیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه چاه آباد :

قلعه نیست بفاصله ۸۱ کیلومتر در غرب غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۰ درجه ۴۱ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه چشمه :

قریه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب شرق شهر ارمان در علاقه حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۳ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه چکمک :

قلعه نیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال شرق غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۷ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه چولگی :

قریه نیست بفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در غرب کاریز آفتاب در علاقه حکومت درجه ۲ کشک و قره تپه مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۵ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه حاجی :

قلعه نیست بفاصله ۴۰ کیلومتر در شرق یوسف خیل در علاقه حکومت کلان که تواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه حاجی :

قریه نیست بفاصله ۱۳ کیلومتر در جنوب مشرق قلعه آقچه در حوزه حکومت درجه اول آقچه متعلق حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۶ درجه ۱۷ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه حاجی :

قلعه نیست بفاصله ۵۱ کیلومتر در جنوب سنگ ماشه در علاقه حکومت درجه ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۲۳ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه حاجی :

قلعه نیست بفاصله ۶۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر غزنی متعلق حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۵۵ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه حاجی :

قلعه نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه در علاقه حکومت متکلان کوه دامن متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۰ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه حسن :

قلعه نیست بفاصله ۸ کیلومتر در شمال مشرق تیزین در علاقه غلزائی مربوط ولایت ننگرهار که بین ۶۹ درجه ۳۷ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه حسن خان :

قریه نیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در جنوب پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۶ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه حصار :

قلعه نیست بفاصله ۳۲ کیلومتر در غرب شهرک مربوط حکومت متکلان غوروات متعلق ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- قلعه حوضی : قلعه نیست بمفاصله ۱۳ کیلومتر در جنوب غرب قریه حوض میر داود در علاقه حکومت درجه ۳ گذره مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۶ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه حیدرخان : قریه نیست بمفاصله ۱۶،۱ کیلومتر در جنوب پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۹ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خارپش : قلعه نیست بمفاصله ۵۶ کیلومتر در غرب قلعه مشک متصل سرک مربوط حکومتکلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۵ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خاک پلک : قلعه نیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب غرب ناورک در علاقه حکومت درجه ۳ کشنده مربوط حکومتکلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۴۱ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۳ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خاک صبور : قلعه نیست بمفاصله ۶،۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق غندک در علاقه سیغان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۳ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خام : قلعه نیست بمفاصله ۳،۵ کیلومتر در شمال غوربند مربوط حکومت درجه ۳ غوربند متعلق حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۴۳ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خام : قلعه نیست بمفاصله ۳۴ کیلومتر بطرف شمال شرق غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۶ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خان : قلعه نیست بمفاصله ۶ کیلومتر بطرف شرق سرای خواجه متصل سرک متعلق حکومتکلان کوهدا من مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۷ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خان : قلعه نیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر در شمال باره خیل در علاقه حکومت کلان کتوازم مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۴۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خانان : قریه نیست بمفاصله ۳۷ کیلومتر در شمال قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۰ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۱ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خان ترکی : قلعه نیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب غرب باره خیل در علاقه حکومت کلان کتوازم مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۴۴ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۳ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خان جان : قلعه نیست بمفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال شرق غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قلعه خانه : قلعه نیست بمفاصله ۳۴،۵ کیلومتر در غرب قلعه زرینی متصل نهر آ بجوش در علاقه حکومت درجه ۲ بکوا مربوط حکومت اعلیٰ فرآه که بین ۶۴ درجه ۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۹ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خروتنی : قلعه نیست بمفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در جنوب شرق سرای خواجه متعلق حکومت کلان کوهدا من مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۴ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خشک : قلعه نیست بمفاصله ۳۰،۴ کیلومتر در جنوب غرب خدر خیل در علاقه حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۸ درجه ۱۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خنجر : قلعه نیست بمفاصله ۶،۵ کیلومتر بطرف شمال قریه سربولی متعلق حکومت درجه ۲ کوهستان مربوط حکومت کلان کاپیسا در حوزه حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۷ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خواجه : قلعه نیست بمفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در شمال غزنی مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۰ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خواجه : قلعه نیست بمفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب شرق ابراهیم زئی در علاقه شیلگر متصل سرك مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۸ درجه ۴۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۴ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خواجه : قلعه نیست بمفاصله ۱۰،۵ کیلومتر بطرف شمال سربولی متعلق حکومت درجه ۲ کوهستان مربوط حکومت کلان کاپیسا در حوزه حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۹ درجه ۳۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خیل : قلعه نیست بمفاصله ۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه اندر متصل سرك مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۸ درجه ۱۷ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۶ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه خیل : قلعه نیست بمفاصله ۴ کیلومتر در جنوب غرب شاهجوی مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۲۲ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۰ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه د راز : قریه نیست بمفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در شمال شرق مرکز غوریان متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۳۰ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه درویش : موضعیست بمفاصله ۵۳ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غور بند مربوط حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۸ درجه ۹ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قلعه درویش : قریه نیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب غرب جالریز متصل سرکیکه بطرف دایز نگی میرو دمتعلق حکومت درجه ۲ میدان مربوط حکومت کلان لوگر در حوزه ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۳۴ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دشت : قلعه نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب قلعه هشت درعلاقه بهسود متصل دره خوست مربوط حکومت کلان دایز نگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۵۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دم : قلعه نیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک درعلاقه حکومت کلان دایز نگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۴۹ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دوآب : قریه نیست بفاصله ۵، ۵ کیلومتر در غرب مرکز غوربند متصل سرکیکه به طرف شبر میرود مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۳۸ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دوآب : قلعه نیست بفاصله ۱۰، ۴ کیلومتر در جنوب غرب مرکز فرا ۵ مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۱۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دوختن : کوتلیست بفاصله ۷، ۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه شین پند متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۱۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۶ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه درانی : قلعه نیست بفاصله ۴۸ کیلومتر در جنوب غرب کابل متصل سرکیکه به طرف وردک میرود مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دوزک : کوتلیست بفاصله ۵۶ کیلومتر در جنوب غرب مرکز فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۳۸ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دوست محمد : قلعه نیست درعلاقه حکومت کلان کنواز متصل سرک مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۲ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۵ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دوست محمد خان : قلعه نیست بفاصله ۳۰، ۵ کیلومتر در جنوب ده سبز مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲۳ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۴ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دولت : قلعه نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب زاهد آباد درعلاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه دولت خان : قلعه نیست بفاصله ۴۴، ۵ کیلومتر در جنوب غرب گردیز درعلاقه حکومت درجه ۳ زرمتم مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۸ درجه ۴۶ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۳ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه ده بالا : قلعه نیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب غرب نهر شا هی در علاقه حکومت درجه ۲ رودات متعلق حکومت کلان سنوار مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۸ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه دیو : کوهیست در جنوب شرق مرکز خمیاب به ارتفاع تخمین ۳۵۵ متر مربوط حکومت درجه ۳ قرین متعلق حکومت اعلی شبرغان که بین ۶۵ درجه ۴۴ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۰ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه رسول خان : قلعه نیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در جنوب جانی خیل در علاقه کامرانی مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۹ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۲ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه زال : قلعه زال که مرکز آن آق تپه (قلعه سفید) است در تشکیل اداری حکومت درجه ۳ متعلق حکومت کلان قندز ولایت قطغن میباشد که در مابین خلم و دشت شیرماهی و چاردره بشمال غرب مرکز قندز بین ۶۸ درجه ۲۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۸ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . شرق آن بدشت شیرماهی و عسقلان ، حضرت امام صاحب ، غرب آن بریگزار خلم ولایت مزار شریف شمالا بدریای آمو و جنوبا بقریه بزقم و توبره کش و چاردره مربوط است دشت شیرماهی که در حدود یک لک جریب است یکی از مراتع بزرگ سمت شمال می باشد. دریائیکه از طرف پلخمیری ، بغلان ، علی آباد و بالاخره قندز و چاردره آمده و بدریای خان آباد که منبع آن فرخار است یکجاشده از قلعه زال و آق تپه گذشته بدریای آمو میریزد . قلعه تاریخی (زال) بشکل مربع چار دیواری بوده و تخمینا دوهزار جریب زمین مساحت و وسعت دارد . دریائی از حصه برج غربی قلعه میگذرد از ارتفاع برج از دریا تقریباً یکصد و پنجاه متر می باشد قلعه تاریخی زال یک تپه بلندی است که بنام تخت قباد یاد میشود که دامان آنرا جنگل انبوهی فرا گرفته است این جنگل مرکب از درختان خودر و از قبیل سنجد ، سیاه خار ، چوب گز و غیره می باشد. مساحت این جنگل بیش از ده هزار جریب زمین است که چراگاه گوسفندان قره قل و غیره می باشد. دریای قلعه زال ماهی لذیذ و لطیفی دارد . از قلعه تاریخی زال مسکوکات ، خشت های پخته و خام و ظروف سفالین پیدا شده است از تپه تخت قباد اخیراً دهقانهای قلعه زال دو سنگ آسیاب که محیط آن سه متر می باشد یافته اند . قلعه زال دو دروازه دارد که یکی بطرف شرق و دیگری بطرف غرب می باشد. نهر قدیم ظلم آباد از حصه جنوبی قلعه میگذرد در قسمت شرق و غرب قلعه اراضی وسیع و دامنه داری است و مردم مشغول دهقانی و زراعت می باشند. آق تپه که مرکز حکومت است گل و خاک آن شوره و نیز ارمی باشد از بسکه آب زیاد دارد و شاداب می باشد خانه ها عموماً نمناک است و مکتب دهبتی دارد . در قلعه زال پنجه زیاد کاشته میشود ، باجر که یک نوع از اقسام جواری است و در سرخوشه دارد مردم آنجا میکا رند ، گندم ، جو ، جواری ، ماش ، شالی ، لوبیا و غیره حبوب زیاد است .

سبزیجات : بادنجان هرد و رقیم ، گندنا ، پیاز ، شلغم ، زردک ، بامیا ، ملی ، کد و گشنیز ، مرچ سرخ

در قلعه زال زیاد است .

حیوانات: هزاران اسب و شتر و مرکب و گوسفند قره قلی در قلعه زال تربیه می شود از قندز و عسقلان همیشه مو تر و گادی و کراچی در تر دداست و یک سرک عمومی دارد اگر یک سرک دیگر بطرف چاردره ببرند چندین کیلومتر راه قندز و قلعه زال نزدیک میشود در ریای قلعه زال یک کیمه هم عبور و مرور میکنند دو کشتی بنام فر اخوت در ۱۳۱۵ شرکت نساجی وارد کرده بود تاحال کشتی های مذکور در آنجا موجود است و از سال جاری در اثر موافقه مملکتین افغانستان و روسیه در دریای آمو بکار انداخته شده است.

صنایع: در قلعه زال، قالین، گلیم، نمده، جوال، الچه، کرباس، کشمیره، دستمال های نخی و سندی و ابریشمی بافته شده و کرم پیله هم تربیه میشود قالین قلعه زال و (تربوز گذر) خیلی شهرت دارد یک نمایندگی شرکت پخته موجود است مقدار فراوان پنبه از انجا حلاجی می شود قلعه زال بازار گرمی دارد، مسافه قلعه زال از قندز مرکز حکومت کلان تقریباً ۴۸ کیلومتر و از بغلان مرکز ولایت قطغن ۷۲ کیلومتر میباشد. قریه جات مشهور مربوط این حکومت عبارت از آق تپه، جنغارق، تربوز گذر، ظلم آباد، قلعه زال، حلقه کول، کلوخ تپه، باغچه، خشک تپه، شور آرق میباشد. یکنفر وکیل از طرف اهالی قلعه زال انتخاب و بشورای ملی فرستاده می شود.

قلعه زال : قلعه نیست بفاصله ۱۶۰۵ کیلومتر در شمال مشرق قلعه شین به ندر متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۱۸ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه زامچ : قریه نیست بفاصله ۹۰۵ کیلومتر در جنوب شیخ آباد متصل دریای لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه زورمله : قلعه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب شرق ابراهیم زئی در علاقه شیلگر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۴۳ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۵ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه زولچ : قریه نیست بفاصله ۵۳ کیلومتر در شمال غرب نیک در علاقه یسکاولنگ متصل رود بند امیر مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۱ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه زهرا : قلعه نیست بفاصله ۲۰۵ کیلومتر در جنوب غرب به یله در علاقه ادین خیل مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه ساخ : قریه نیست بفاصله ۲۳۰۵ کیلومتر در جنوب غرب قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه سادات : قلعه نیست بفاصله ۴۰۰۵ کیلومتر در جنوب نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۲۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه سبز

قلعه نیست بمفاصله ۳ کیلومتر در شمال شرق چاریکار مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۱۱ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه السراج

قلعه نیست بمفاصله ۵، ۲۶ کیلومتر در جنوب غرب جلال آباد در علاقه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۱۲ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. این محل دارای عمارت قشنگ و باغ بزرگی است که باخیابانهای منظم و درختان سرو و غیره اشجاری که در منطقه لغمان پیدا میشود تزئین گردیده، این موضع در زمان اعلیحضرت امیر حبیب الله خان شهید آباد گردیده بود و از طرف اشرار زمان انقلاب عمارت آن خراب و منهطم شد و اخیراً امر ترمیم عمارات مذکور از شعبه مربوطه داده شده است.

قلعه سر بلند

قلعه نیست بمفاصله ۵، ۳ کیلومتر در غرب برکی راجان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۶ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه سرخ

قریه نیست بمفاصله ۱۱ کیلومتر در غرب قلعه کرخ مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۷ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه سرخ

قلعه نیست بمفاصله ۵، ۴۳ کیلومتر در جنوب غرب مرکز هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۷ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه سرخ

قلعه نیست بمفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال غرب سبزوار در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه سرخ

قلعه نیست بمفاصله ۱۲ کیلومتری دو آب شاه بطرف جناح چپ قره کوتل متعلق حکومت اعلی پروان که رودخانه ای بسمت شرق آن جریان دارد بعد از دهکده پای تنگی یک دهکده دیگر قلعه سرخ فرا میرسد در جدا، بلند زیرکوه در قسمت علیای دره سوراخ های معلوم می شود که داخل بعضی راپارچه های خرابه دیوارها بند ساخته و بالا شدن و رسیدن به داخل سوراخ ها مشکل است در میان این سوراخ ها یک سوراخ که از همه بزرگتر است مغاره مهم و عمده قلعه سرخ را تشکیل می دهد زمین این مغاره از فضله کبوتر صحرایی و استخوان های حیوانی و انسانی پوشیده است در اثر نفوذ و چکیدن آب از سقف مغاره اشکال طبقات الارضی که معمولاً آنها را (گل قهنگه) و (شفشا هنگ) می خوانند دیده می شود موسیو فوشه اظهار نظر می کنند که این اشکال طبقات الارضی با (لنگا) که در آئین شیوائی طرف پرستش قرار می گیرد شباهت زیادی بهم می رساند وی معتقد است که مغاره قلعه سرخ با مغاره (کشمیر سمت) که در علاقه پشاور واقع است مغاره (امرات) که در کشمیر می باشد شباهت زیادی دارد و مغاره کشمیر و پشاور هم اشکال طبقات الارضی دارد که از چکیدن آب های آهکی تشکیل نموده و مردمان شیرائی مذہب آن حدود در زمانه های قدیم بزیارت مغاره های مذکور می رفتند موسیو فوشه چنین استنباط می کند که مغاره قلعه سرخ که یک مغاره

قبل التاریخ است در ازمنه قبل التاریخ. محتملاً پنا گاه و حتی زیارت گاه با شنبه گان قدیم هندو کش بوده و وجود استخوان های حیوانی دلالت به قربانیها میکند که در زمانه های مذکور از طرف اهالی صورت گرفته است. مطالعه این مغاره از نظر تحقیقات قبل التاریخ خالی از دلچسپی نیست و همان طور که از مغاره قره کمر که آنهم در نزدیکی ایبک واقع است شواهد ۲۰ هزار ساله دوره قدیم حجر پیدا شده است امکان دارد که از مغاره قلعه سرخ هم پیدا شود.

قلعه سرخاك :

قلعه سردار :

قلعه سردریا :

قلعه سرفراز :

قلعه سرکاری :

قلعه سرکاری :

قلعه سفید :

قلعه سفید :

قلعه سفید :

قلعه سوب :

قریه نیست بمفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب غرب نوزاد مربوط حکومت اعلی گر شک که بین ۶۴ درجه ۲۴ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. قلعه نیست بمفاصله ۳ کیلومتر در جنوب برکی را جان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قریه نیست بمفاصله ۱،۵ کیلومتر در جنوب شرقی و قلعه در علاقه بهسود متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۳ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر بصر ف جنوب قریه پیر محمد خان در علاقه نجراب متعلق حکومت کلان کاپیسا مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۴۱ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نیست در علاقه دره صوف مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۱۵ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۳ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نیست بمفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در جنوب شرقی سر ای خواجه متعلق حکومت کلان کوهستان مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نیست بمفاصله ۷۷،۵ کیلومتر در غرب قلعه مشک مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۴ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قریه نیست بمفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب جلریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۲۸ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قریه نیست بمفاصله ۱۸،۵ کیلومتر در شمال مرکز هرات در علاقه حکومت درجه اول انجیل مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۹ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قریه نیست بمفاصله ۲،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه قیصار متعلق حکومت درجه اول قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۱۳ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۲ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- قلعه سیهید : قلعه نیست بمفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب شرق خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۱۴ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه سهواز : قلعه نیست بمفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب شرق ابراهیم زئی در علاقه شاگرد مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۴۳ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۵ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه سید : قریه نیست بمفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در غرب جاریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان متعلق حکومت کلان اوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۱۹ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه سیند : قلعه نیست بمفاصله ۲۲ کیلومتر بطرف جنوب شهر کابل مربوط حکومت درجه ۲ چهاردهی متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه سید : قلعه نیست بمفاصله ۱۱ کیلومتر در شرق قریه خواجه مسافر مربوط حکومت درجه ۲ پغمان متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه سید الله : قریه نیست بمفاصله ۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه جعفر در علاقه یسکاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۲ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه سیدان : قلعه نیست بمفاصله ۸ کیلومتر در جنوب شرق چهل ستون مربوط حکومت درجه ۲ چهاردهی متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه سید حسن : قلعه نیست بمفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در شرق سرای خواجه مربوط حکومت کلان کوه دامن متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۳ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شاما : قلعه نیست بمفاصله ۲۳،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه ابراهیم زئی در علاقه شاگرد مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شاه : قریه نیست بمفاصله ۲۲،۵ کیلومتر بطرف جنوب قریه غاز مربوط علاقه داری درجه ۳ منجیان متعلق حکومت درجه ۲ جرم در حوزه حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شاه حسن : قلعه نیست بمفاصله ۴۵،۵ کیلومتر بطرف جنوب دهنه غوری متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۲۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۲۵ درجه ۳۷ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قلعه شاه غاسی : قلعه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر بطرف جنوب غرب زاهد آباد در علاقه حکومت کابلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شاه نشین : قلعه نیست بفاصله ۳۶ کیلومتر در جنوب غرب قلعه مشک متعلق حکومت کابلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۸ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شاد نظر : قریه نیست بفاصله ۶ کیلومتر در غرب مرکز غوربند در جوار سرکیکه بطرف شهر میرود مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۴۰ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شاه نور : قریه نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب شرق خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۸ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شریف : قلعه نیست بفاصله ۱۲ کیلومتر بطرف جنوب غرب کابل مربوط حکومت درجه ۲ چهار دهی متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شفاء : قلعه نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال سرخ قلعه بهسود مربوط حکومت کابلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۱۱ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شند و خان : قریه نیست بفاصله ۱۲ کیلومتر در شمال قریه شهیدان در علاقه حکومت درجه اول موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۴۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شور : شیله نیست بفاصله ۵۳ کیلومتر در شمال غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۱۷ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شور تک : قریه نیست بفاصله ۳۶ کیلومتر در جنوب نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۲۳ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شهر فوغان : قلعه نیست بفاصله ۴۵ کیلومتر در جنوب شرق بلچراغ در علاقه درزاب و گرزوان متعلق حکومت درجه ۲ بلچراغ مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۳۳ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۲ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیخان : قلعه نیست بفاصله ۱۲ کیلومتر بطرف شمال غرب شیرزاد مربوط حکومت درجه اول خوگیانی متعلق ولایت مشرقی که بین ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیخان : قریه نیست بفاصله ۶۵ کیلومتر بطرف شمال غرب هندکی (چهلستون) مربوط حکومت درجه ۲

- چهاردهی متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیدی : قلعه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال شرق برکی راجان در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد ثانیه طول البلد شرقی واقع است .
- قلعه شیر : قریه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب قریه اسپند متعلق علاقه دار درجه ۳ خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۵ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیرباد : قریه نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در غرب جوینو مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۳۶ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیرخان : قریه نیست بفاصله ۶۱،۵ کیلومتر در جنوب قریه جلدک در علاقه حکومت درجه ۴ ترنگ و جلدک متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۴۵ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیردر : قریه نیست بفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب قریه خوگیا در علاقه حکومت درجه ۴ کشک خود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۰ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیردل : قریه نیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب شرق جالریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیردل : قلعه نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر طرف جنوب زید آباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیرعلی : قلعه نیست بفاصله ۴۴،۵ کیلومتر در شرق سنگ ماشه در علاقه حکومت درجه ۳۴ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیرین : قلعه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب شرق ابراهیم زئی در علاقه شیلگر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۶ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۲ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیرین : قلعه نیست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در جنوب سرای خواجه متعلق حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۴ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیرین خان : قلعه نیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر کابل که بین ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قلعه شیکي : قلعه ئیست بفاصله ۳۱ کیلومتر در شمال قلعه کف در علاقه حکومت درجه ۲ دروازمر بوط حکومت
اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۲۹ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱۴ دقیقه ۱ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه شیدنا : قلعه ئیست بفاصله ۴۵،۵ کیلومتر در جنوب قلعه مشکک مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت
کابل که بین ۶۷ درجه ۱۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .
- قلعه شینه : قلعه ئیست بفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در غرب پای کوتل در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت
کابل که بین ۶۶ درجه ۴۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۵۶ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه صاحب زاده : قلعه ئیست بفاصله ۳۸،۵ کیلومتر در غرب تیگری متصل رود باد پیش در علاقه حکومت کلان
لغمان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۶۹ درجه ۵۵ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه
۳۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه صادق : قلعه ئیست بفاصله ۲،۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب بتخاک مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه
۱۹ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه صادق : قریه ئیست بفاصله ۱،۵ کیلومتر در جنوب بالا ر غنده در علاقه حکومت درجه ۲ پغمان مربوط ولایت
کابل که بین ۶۸ درجه ۵۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .
- قلعه صوفی : قلعه ئیست بفاصله ۱،۵ کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه در علاقه حکومت کلان کوهدا من
مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۱۲
ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه طوطو : قلعه ئیست بفاصله ۹ کیلومتر بطرف شرق شیرزاد مربوط حکومت درجه اول خورگانی متعلق ولایت
ننگرهار که بین ۶۹ درجه ۵۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۱۲ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه ظفر : قریه ئیست بفاصله ۲۰،۵ کیلومتر در غرب درایم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه
۱۰ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۳ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه ظفر : قلعه ئیست بفاصله ۲۲،۵ کیلومتر در شرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۵
دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه ظفر نائب : قلعه ئیست بفاصله ۳۸ کیلومتر در غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین
۶۷ درجه ۲۵ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه عبدالاحمد : قلعه ئیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۲
دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۰ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه عبدالرحمن : قلعه ئیست بفاصله ۱۳ کیلومتر در شمال غرب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۲۰
دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۱ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قلعه عبدالرحمن: قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال شرق بهسود مربوط حکومت درجه ۲ سرخ رود متعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۲ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه عبدالعزیز: قریه نیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در شمال شهبان در علاقه حکومت درجه اول نهر سراج مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که بین ۶۴ درجه ۵۷ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۶ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه عبدالکریم: قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در غرب جلالیز متصل سرکیکه بطرف دایزنگی می رود متعلق حکومت درجه ۲ میدان مربوط حکومت کلان لوگر در حوزه ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه عبدالله: قلعہ نیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه سرکاری معروف مربوط حکومت درجه ۲ ارغستان متعلق ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۲۰ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۱ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه عبدالوهاب: قلعہ نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال برکی راجان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه عبدالوهاب: قلعہ نیست بفاصله ۹،۵ کیلومتر بطرف شمال غرب زید آباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه عراق: قلعہ نیست بفاصله ۶۷ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلیٰ پروان که بین ۶۸ درجه ۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه عصمت الله خان: قلعہ نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب غرب سرای خواجه متعلق حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه عکاسی: قلعہ نیست بفاصله ۴۹،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر کابل مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۸ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه علم: قلعہ نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب زید آباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه علی جان: قریه بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب شرق پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۹ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه علی محمد: قلعہ نیست بفاصله ۶ کیلومتر در شمال غرب برکی راجان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه عین الدین : قلعه نیست بفاصله ۵۰۵ کیلومتر در جنوب غرب زید آباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه غبرجه : قلعه نیست بفاصله ۷۰۵ کیلومتر در شمال شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۶ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه غلام : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال شهبان در علاقه حکومت درجه اول نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۴۵ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه غلام صادق : قلعه نیست بفاصله ۴۰۵ کیلومتر در جنوب برکی را جان متعلق حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۳ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه غنلین : قلعه نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب شرق قلعه ابراهیم زئی در علاقه شیلگر متصل سرک مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۴۴ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۳ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه غنی : قلعه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب سرای خواجه مربوط حکومت کلان کوه دامن متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه غنی : موضع نیست که فعلاً مرکز حکومت محلی نجراب در آنجا موقعیت دارد و به خط طول البلد ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه شرقی و عرض البلد ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه شمالی واقع است .

قلعه غواص : قلعه نیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در شمال غرب قلعه مشک مربوط حکومت کلان دایزنکی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۲۷ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه فاضل بیگ : قلعه نیست بفاصله ۱۰۰۵ کیلومتر در جنوب شرق خواجه مسافر در علاقه حکومت درجه ۲ پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۴ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه فتح خان : قریه نیست بفاصله ۲ کیلومتر در جنوب بهسود در حوزه علاقه داری درجه ۲ بهسود متعلق حکومت درجه ۲ سرخرو در مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۲۹ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه فتح خان : قریه نیست بفاصله ۱۰۰۵ کیلومتر در جنوب دو قلعه در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزنکی متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۳ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه فتوح : قریه نیست بفاصله ۲۰۵ کیلومتر در جنوب غرب هندکسی (چهل ستون) مربوط حکومت درجه ۲ چهاردهی متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه فقیر : قلعه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب اسپندی در علاقه خواجه عمری متعلق حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه فیض : موضع نیست بفاصله ۵۶ کیلومتر در غرب مرکز غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۱۰ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۶ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه فیض محمد : قلعه نیست بفاصله ۲۰۵ کیلومتر بطرف جنوب بتخاک مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه فیض محمد : قلعه نیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال سرخ قلعه در علاقه بهمود مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۱۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه قاضی : قریه نیست تقریباً بفاصله ۴۰۵ کیلومتر بطرف غرب حکومت قرغه نی لغمان مربوط ولایت ننگرهار آب و هوای آن در زمستان متبدل بوده برف باری آن کم است اما باران زیاد میباشد تابستان آن نهایت گرم میباشد. پیشه مردم زراعت بوده و پیداوار زراعتی آن عبارتند از برنج به اقسام مختلف جو، جوار، ارزن، ماش، توریک، نیشکر، پنبه و غیره سبزیجات آن عبارتند از پالاک، گندم، تره، زردک، شلغم، بادرنگ، سیرو غیره تجارت داخلی آن برنج، قند سیاه و گندم میباشد. حیوانات اهلی آن عبارتند از گاو، گوسفند، گاو میش، اسب، قاطر و مرکب و حیوانات وحشی آن عبارتند از روباه، شغال و در بعضی اوقات گرگ نیز دیده شده است.

قلعه قاضی : قلعه نیست بفاصله ۳۷ کیلومتر در جنوب قلعه مشک مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۵۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه قاضی : قلعه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در شمال پل خمیری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۴۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۸ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه قاضی : قریه نیست بفاصله ۱۳۰۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر کابل متعلق حکومت درجه ۲ چهاردهی مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه قاضی : قلعه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در شمال غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۳ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- قلعه قاضی : قلعه نیست بمفاصله ۱۳۰۵ کیلومتر در جنوب غرب سرای خواجه متعلق حکومت کلان کو هدامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه قاضی : قریه نیست بمفاصله ۲۰۵ کیلومتر در غرب نیک در علاقه یکاوانه گ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۹ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه قاضی : قریه نیست بمفاصله ۲۰۵ کیلومتر در جنوب غرب شیوه مربوط حکومت کلان کسرها متعلق ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۳۴ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه قزباش : قلعه نیست بمفاصله ۳۴ کیلومتر در جنوب شرق شش برجه مربوط حکومت درجه ۳ بامیان متعلق حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۱۳ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه قیصار : قلعه نیست بمفاصله ۲۵۰ کیلومتر در جنوب غرب زرنی در علاقه حکومت ۲ بکواه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۴ درجه ۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه کاینج : قلعه نیست بمفاصله ۳۱۰ کیلومتر در شمال شهرک متعل انهر هری رود مربوط حکومت کلان غورات متعلق ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۱۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه کاربری : قریه نیست بمفاصله ۲۷۰ کیلومتر در جنوب شرق جلریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان مربوط حکومت کلان لوگر در حوزه ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۸ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه کاریز : قلعه نیست بمفاصله ۱۰۵ کیلومتر در جنوب شرق دو قلعه در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۳ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه کاریزی : قریه نیست بمفاصله ۸۰ کیلومتر در شمال قریه جوینو مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۴۷ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه کاش : قلعه نیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب قلعه مشک مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۳۵ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه کاشف : قریه نیست بمفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب شرق خواجه مسافر در علاقه حکومت درجه ۲ پغمان

مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه کاوش انداز : قلعه ئیست بمفاصله ۶۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۱ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه کسا : کوهیست در جنوب غرب مرکز فراه که بین تخمین ۶۱ درجه ۲۳ و ۳۴ دقیقه ۱۲ و ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ و ۱۴ دقیقه ۱۲ و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه کما : کوهیست بمفاصله ۷۳ کیلومتر در جنوب غرب مرکز فراه که بین ۶۱ درجه ۲۷ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه کسا : علاقه داری مربوط حکومت درجه ۲ انار در ره که از طرف شمال مربوط بحکومت انار در ره و از ناحیه غرب به خط سرحدی افغانستان و ایران و از سمت جنوب به دریای خاشرود و علاقه داری لاش جوین از طرف شرق به دشت بابوس و اسلام آباد و قریه دزک مربوط حکومتی اعلی فراه محدود است . در یک ساحه قریباً ۹۰ × ۱۲۰ کیلومتر از شمال بجنوب افتاده . تعداد نفوس آن ۲۰ هزار تخمین می شود که تقریباً در شصت قریه خورده کسان بسر می برند مرکز علاقه داری قریه کشک (موقنی) و تقریباً در وسط منطقه واقع است . یک معاونیت کمیساری سرحدی نیز در چاه دمدم میباشند .

قراء و قصبات این علاقه داری : گست ، جرگ ، روم سفلی ، روم علیا ، حسن آباد شیب کوه (یعنی جنوب کوه) ، کشک ، فریب ، کبن ، چیکه ، وهزک ، باجده ، حوضک محمداسلم خان حوضک عبدالقا در خان ، دورجو ، الیاس آباد ، خوگیانی ، تجگ ، کوه پال ، دکک ، جوی خان حسن آباد شیخ ها ، حسن آباد ملا عالی خان ، آخندها ، حاجی رسول ، تپه حصار ، جوی چشمه ، داشک مقبولک ، رنگین بامدی ها ، رنگین شیردل خان ، سیرک ، فتح آباد ، مطبخ ، قلعه کهنه چاه زندان ، کوه جر ، تنگک سید جلال ، اور ، انجیران ، پده های انجیران ، خیر آباد موسی قلعه ، حسن آباد سادات ، گنگ ، سه چاه ، کاریزک ، قادر آباد ، جعفر آباد ، کالم آباد دهک بالا ، سمک ، دزدباد ، کشکک ، لنگر ، دسته گل ، چاه گنده ، دزد بر ، ریگی ، پده که پیر سبز ، ابراهیم آباد ، نوبر ، محمد آباد .

پیداوار : پیداوار این جاچه زمینی و چه سردرختی حسب ذیل است :

الف زراعتی : گندم ، جو ، جوار ، کمل جو ، مشنگ ، عدس ، ارزن ، ماش ، زردک ، شلغم پنبه ، لبلبو ، گل آفتاب پرست ، بید انجیر ، روین ، باقالی ، شبدر ، رشقه حاصلات مزروعی راتشکیل میدهد .

ب ، معدن : در کوه مزارآب معدنی ایکه به « آبدارو » مشهور است وجود دارد استعمال آن برای بخارات و امراض جلدی تاثیر بی بار زی دارد .

۲ - یک معدن نمک در قسمت شمال غربی قاعه کساه موجود میباشد این معدن عبارت از یک کول کلانی است که تاسرحدات مربوط ولایت هرات امتداد دارد نمک را از روی کول مذکور که در آن جمع می شود بدست می آرند، نمک بسیار خوش طعم بوده عیب و عاتی ندارد استخراج آن برای اهالی خیلی سهل و ساده است و اهالی بهمین طریق ساده از آن بهره میگیرند .

۳ - در کوه رقص خانه معدن سرب و گوگرد ، و مومهایی هم سراغ شده .

۴ - معادن گچی که در اکثر دشتهای آن یافت می شود .

ج - نباتات مفیده :

۱ - هنگ و هنج .

۲ - مخلصه یکنوع نباتی است که مقداری از آن را جوش داده می خورند تا یک سال اگر مار شخصی را بگزد از هوای آن بروتاثر نمیکند .

۳ - اشنان که اهالی برای شستن لباس بجای صابون آنرا بکار می برند .

۴ - تنباکوی کوهی که آنرا برای رفع کوتاه نفسی و سیئه تنگی بکار می برند و تاثیر واضحی دارد

۵ - زیره سیاه در دشتهای آن بصورت خودرو می روید و در خارج بازار گرمی دارد .

۶ - اسفرزه .

۷ - زردک ریگی .

۸ - ترانجبین .

د - میوه جات : انگور ، انجیر ، سیب ، زردالو ، انار ، آلوچه ، الوی سیاه ، توت ، در بعضی

کوههای آن خنجرک و کسور یافت میشود که هر دوی آن روغن بسیار خوش خور دارند و روغن این هر دو نوع میوه بدون کدام نوع عملیات قابل خوردن و خیلی مغذی و مقوی است .

حیوانات : الف حیوانات اهالی : گاو ، شتر ، گوسفند ، بز الاغ .

ب حیوانات وحشی : آهوی کوهی ، آهوی دشتی ، خرگوش گوره خر .

ج - سباع : گرگ ، پلنگ ، گفتار ، روباه ، شغال .

طیور و وحشی : کبک ، تیهو ، دراج ، بقره قره ، توغدری ، کبوتر ، زاغچه ، جلگن ، باز ، جره ، باشه

پیشه اهالی : مردم این ناحیه عموماً بزراعت و تربیه حیوانات و برخی به بافتن کرباس و تجارت مشغولیت دارند زنان این منطقه بعضاً به بافتن قالین و گلیم و برخی هم به پشم و پنبه ریشی سروکار دارند .

پیداوار صنعتی : قالینچه بافت اینجا که به سرخصی مشهور است ، خیلی نفیس است کرباس و گلیم آن نیز قابل توصیف میباشد از پشم گوسفند یکنوع کوسی نمدی میسازند که خیلی نفیس و کارچین را میدهد .

آبیاری : این منطقه غالباً ذریعه کاریز آبیاری میشود و تعداد کاریزها را تقریباً هفتاد کساریز میگویند ، بعضی قسمتهای آن از دریای فراه و حصه هم از دریای ادرس کن و جیجه آبیاری میشود .

هوا : گرچه این منطقه از مناطق گرمسیر است مگر چون در خط سیر بادهای یکصد و بیست روز

هرات واقع است شب باده هم دارد لذا هوای آن در تابستان گرم طاقت فرساست ولی در زمستان گرچه برگریز نیست بعضی سرمای بسیار شدید ی هم دارد که گاهی موجب تلفات جانی هم میشود .

نوع اراضی : اراضی آن متشکل از یکنوع گل سفید رنگ و آمیخته باریگی است که قوی و برای هر نوع زراعت استعداد دارد در بعضی از اراضی آن که نزدیک اراضی شوره زار است یکنوع گیاهی می روید که بانی مشابه بوده و آنرا کرته مینامند ، برای زراعت بسیار مفید است .
واردات و صادرات : واردات این منطقه عبارت است از تیل خاک ، چای و بوره ، و غیره مواد ضروری و آلات زراعتی که از مرکز ولایت وارد میکنند و زیره ، پوست حیوانات ، هنگ و بعضا قالینچه و گلیم و کوسه نمند بمرکز ولایت و با سایر ولایات داخله صادر میکنند .
در قلعه کاه علاوه بر مدارس خصوصی و تعالیمی که در مساجد بعمل می آید یک باب مکتب دهاتی نیز از طرف وزارت معارف دائر گردیده است .

ابدات و مزارات : مشهورترین مزارات ازین قراراند :

- ۱- مزار امام زید : در نزدیکی این مزار ریگی بنام ریگ امام زید در یک ساحه ۲۰۰ الی ۴۰۰ متر و بار تفاع تقریبا یکصد متر افتاده است این ریگ با وجود یک از نوع ریگ روان است و کاملاً در خط سیر شمال های شدید هرات که در بهار سال تقریبا چارپنجمه لاینقطع میوزد واقع میباشد .
- ۲- مزار شیخ محمود : مرقدش در قریه ششک میباشد تاریخ و نسبش مجهول است .
- ۳- مزار دیگر که تاریخ و علایم مشخص نداشته و اهالی به روحانیت هر کدام عقیده و ایمان راسخی دارند ازین قرار است :
- ۱- مزار بی بی در قریه کین که میگویند خواهر شیخ مذکور است .
- ۲- مزار سید سعدالدین در قریه لنگر .
- ۳- مزار شیخ زاده بستم در قریه کشکک که بگفته مردم از اولاده سلطان بایزید بستا می میباشد .
- ۴- مزار سلطان صاحب در قریه کشکک .
- ۵- پیر حاجات در قریه دزدباد .
- ۶- زیارت سلطان در قریه گبست .
- ۷- در قریه سرک مزارات بسیاری موجود است که تعداد مجموع آن را تا هفتادمیرسانند مشهورترین آنها یکی خواجه مسکین و دیگرش خواجه ابدال است که بعضا خوارقی هم از ایشان روایت میکنند .
- ۸- مزار خواجه حافظ درباری : این خواجه غیر از آن خواجه حافظی است که دیوان مشهور دارد و در شیراز است .
- ۹- زیارت شیخ عذیر در قریه کوه جراهالی آنجا اصطلاحا او را شیخ زیر میگویند .
- ۱۰- مزار حضرت درویش در قریه اور .
- ۱۱- مزار غلیبان در قریه انجیران .
- ۱۲- مزار ملنگ بختیار در قریه کاریزک .

- قلعه کچان : کو تلیست بمفاصله ۳۶ کیلومتر در جنوب شرق مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه کرچی : قلعه ئیست بمفاصله ۵ کیلومتر بطرف شمال سرای خواجه متعلق حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۶ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه کرغول : قلعه ئیست بمفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در غرب پای کوتل در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۲ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه کسوری : قریه ایست بمفاصله ۳۱ کیلومتر در غرب کاریز آفتاب در علاقه کشک و قره تپه مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۷ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه کشک : قلعه ئیست بمفاصله ۴،۵ کیلومتر در شمال شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه کش مارو : قلعه ئیست بمفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غوریان متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۲۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه کف : قریه ئیست بمفاصله ۹ کیلومتر در شمال بوگیر در علاقه حکومت درجه ۲ در واز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه کفتار : قلعه ئیست بمفاصله ۲۷ کیلومتر در شرق قلعه شین لند متعلق حکومت درجه اول شین لند مربوط حکومت کلان غوریان در حوزه ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۲۵ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۷ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه کمنج : قلعه ئیست بمفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال غرب قلعه پای کرتل در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۴۰ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه کیدابان : قلعه ئیست بمفاصله یک کیلومتر در غرب بنو در علاقه حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۷ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه گارهار : قلعه ئیست بمفاصله ۶۲ کیلومتر در جنوب غرب چپر س در علاقه چخچران متعلق حکومت کلان غور رات مربوط ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۱ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه گداز : قلعه ئیست بمفاصله ۱۵۶،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق سرای خواجه متعلق حکومت کلان کوه دامن

- مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۱۱ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض شمالی واقع است .
- قلعه گدلی : قلعه نیست بفاصله ۸ کیلو متر در شمال غرب قلعه ابراهیم زئی در علاقه شلگر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۵ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه گندر : موضع نیست بفاصله ۶،۵ کیلو متر در شمال شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۴ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه گرداب : قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلو متر در جنوب غرب رستاق متعلق حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۴۰ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۶ درجه ۵۷ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه گرزاد : قلعه نیست بفاصله ۴۲ کیلو متر در شمال شرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۱۵ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۱ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه گری : قلعه نیست بفاصله ۶،۵ کیلو متر در شمال غرب پای کوتل در علاقه حکومت کلان دایز ننگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۴۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه گز : قلعه نیست بفاصله ۱۴،۵ کیلو متر در جنوب شرق شهبال در علاقه حکومت درجه اول نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۴۷ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه گل احمد : مرکز علاقه داری درجه اول الیشنگ متعلق حکومت کلان لغمان ولایت ننگرهار میباشد که بفاصله ۲۵ کیلو متر در شمال غرب قلعه السراج مرکز لغمان واقع است و به خط طول البلد ۷۰ درجه ۱۰ دقیقه ۵۰ ثانیه مشرقی و خط عرض البلد ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد
- قلعه گل دره : قلعه نیست بفاصله ۵ کیلو متر بطرف جنوب زیدآباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه گسنو : قلعه نیست بفاصله ۳۳ کیلو متر در جنوب شرق نمل در علاقه حکومت درجه اول خوگینیان مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۹ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه گکی تر : قریه نیست بفاصله ۳۶،۵ کیلو متر در شمال شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه لچ : نهر نیست بفاصله ۲۴ کیلو متر بطرف شمال غوربند که بدریای غوربند میریزد در علاقه حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۴۴ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- قلعه لک : قریه نیست بفاصله ۱۵،۵ کیلو متر در شرق مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۵۴ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

قلعه لنگر : قلعه نیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب شرق جمعه علی مربوط حکومتکلان دایزننگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۱۰ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۶ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه محمد ملا اعظم : قریه نیست بفاصله ۵۰ کیلومتر در شمال قلعه مندل در علاقه حکومت درجه اول شین ابدل متعلق حکومتکلان غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۱ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۶ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه مراد بیدگ : قریه نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه متعلق حکومتکلان کوهدامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۴ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . این قریه در یک وادی سرسبز و شاداب واقع گردیده بحکومت درجه ۳ شکر دره و حکومت کلان سرای خواجه مربوط می باشد، قریه های مشهور آن عبارت است از خروتی ، سیاب قلی ، قلعه دشت ، قلعه نو ، حاجی بخشی ، گوهر تنی ، دولانه ، الغوثی ، جانشاه خواجه وجود ، حاجی بیدگ ، صوفی خیل ، سیاه سنگ ، مشوانی ، ناصری ، بای لعل خیل . کوچکین قچان و کداریز می باشد . آب و هوای آنها در تابستان نسبتاً گرم و مرطوب و در زمستان سرد می باشد این قریه اکثراً بواسطه کداریزها آبیاری می شود و از ذوب شدن برفهای کوه نیز استفاده می گردد یک سلسله کوه بطرف غرب این قریه واقع گردیده که بنام کوه شکر دره یاد می شود ، پیداوار زمینی آن عبارت است از گندم ، برنج لک ، نسک ، جواری ، ماش ، شاغل ، شرشم ، تربک ، نخود ، جو کچالو ، شلغم ، زردک ، ترب ، لبلبو ، پیاز ، گندنه ، برنج لک آن بابرنج وردک و نجراب همسری میکند. فالیز کساری نیز در اینجا مروج است که فالیز آن عبارت از تربز ، خربزه ، خیار و کدو می باشد. پیداوار سردرختی آن انگور حسینی و کشمش ، سیب ، ناک ، زر دالو ، آلبانو ، شفتالو و بهی است. اشجار غیر مثمر آن بید و چنار می باشد که در عمارات ازان کار گرفته می شود . حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند ، بز ، شتر ، مرکب و اسب است از حیوانات وحشی گرگ ، روباه در دامنه کوه دیده می شود ، طیور آن عبارت است از کبک ، گل سر ، سائره ، مینا ، باز ، باشه ، قمری ، کبوتر بودند ، زاغ ، فاخته و لگ لگ . هشت باب مسجد جامع که در آن نمازهای جمعه اداء می شود در اینجا وجود دارد .

مزارات : مزار بابہ چهل گزی و شهید بابا در قریه حاجی پیک می باشد ، مزار بابہ حسین ابدال در قلعه مراد بیدگ و پاچا صاحب در قلعه دشت ، مزار حضرت دانیال پیغمبر در قریه دولت زائی مزار خواجه غار ولی در قریه سیاه سنگ و مزار آخند بابا در قریه کوچکین ، نغمه زنجیر پای در قریه ناصری ، پیر غیبی در مشوانی ، خواجه سبز پوش در قریه خروتی ، مزار جان شاه ولی در قریه حیانشاه مزار بابو صاحب در قریه سیاب قلی ، یار محمد شهید و خواجه ضمیر در قریه حاجی بخش ، مزار بابہ گلالی صاحب در قریه گوهر تنی ، مزار خواجه حسن بابا در قریه خواجه وجود ، مزار ملا سلیم آخند

در قریه دولانه ، مزار پیران صاحب در قریه کاریز می باشد .

تجارت و مواد تجارت آن : چون اهالی بدهات و قریه جات امرار حیات دارند که از انجمله بعضی مامورین و برخی اهل کسبه و تجارت پیشه می باشند . تجارت این ناحیه انفرادی بوده و در داخل مملکت صورت می گیرد ، و مواد تجارت شان اکثرا کشمش سبز ، کشمش سرخ ، چوب تعمیراتی میوه جات تازه از قبیل انگور ، سیب ، ناک ، زردالو ، و میوه جات خشک مثل توت ، چار مغز ، سنجد و غیره می باشد .

صنائع دستی آن : چرخه ریشی و نساجی می باشد که بتوسط زنهای صورت می گیرد کلا لی درینجا رواج دارد صنعت صندوق سازی نیز درینجا مروج است که دران انگور و کشمش انداخته شده بفروش میرسد . وجه تسمیه اینجا این است که اصلا مراد بیگ نام یک نفر از بک بود که درین محله خرچ گیری می کرد و برای خود یک قلعه تعمیر نمود و آهسته آهسته بدور قلعه مذکور خانه های دیگر آباد گردید که یک قریه بوجود آمد و بهمان قلعه مراد بیگ شهرت پیدا کرد .

قلعه مروردار : قلعه نیست بمفاصله ۸۶ کیلومتر در جنوب غرب چهاردهی درعلاقه حکومت درجه ۲ قره باغ مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۴ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۹ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه مزدوئی : قلعه نیست بمفاصله ۶۵ کیلومتر در جنوب شرق ابراهیم زئی درعلاقه شلگر متعلق حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۶ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه مستوفی : قلعه نیست بمفاصله ۵ کیلومتر در جنوب شرق خواجه مسافردرعلاقه حکومت درجه ۲ پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه مستوفی : قلعه نیست بمفاصله ۱۳ کیلومتر در جنوب غرب اسپندی درعلاقه خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه مشک : قریه نیست درعلاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۳۸ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه مصطفی بیگ : قریه نیست بمفاصله ۱۳،۵ کیلومتر در شمال کهسان درعلاقه حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۴ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قلعه مغل خیل : قلعه نیست بمفاصله ۱۷ کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه مربوط حکومت کلان کوهدا من متعلق ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قلعه ملا : قلعه نیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در غرب قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۴ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۲ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه ملا بهادر : قلعه نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در جنوب غرب زیدآباد در علاقه حکومت کسلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۱ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه ملا مائین : موضع نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در شرق موسی قلعه مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که بین ۶۴ درجه ۵۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۲ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه ملا محمد نظر : قلعه نیست بفاصله ۹۹،۵ کیلومتر در غرب غزنی مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۳ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۳ درجه ۲۴ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه مولاداد : قریه نیست بفاصله ۲۷ کیلومتر در جنوب غرب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۶ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه میان داد : قلعه نیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در شمال غزنی مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که بین ۶۸ درجه ۳۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه میانه : قلعه نیست بفاصله ۱۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه جعفر در علاقه یسدا و لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۳ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قلعه میرانشاه : موضعی است در حکومنی درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلیٰ پروان و ازرخه (مرکز حکومت پنجشیر تخمیناً ۱۵ کیلومتر فاصله دارد ، این موضع بنام زمانکورا اول نیز یاد میشود ، سرک موتر رواز بین آن گذشته است و بسمت شمال دریای کلان وقوع دارد ، پیداوار زمینی آن گندم ، جو ، جواری ، ارزن ، شرشم ، باقلی و شبدر میباشد ، پیداوار سردرختی آن توت ، انگور ، زردالو و چارمغز است ، پیداوار کوهی آن درخت بلوط ، بادام کوهی ، خنجک ، بلسک ، بشال ، سیاه چوب ، بته ، بوتی ، پرکندول ، شری ، سبزی سیاه ، سوهان ، سازنی ، درونه ، مستار ، چکری ، سمارق ، پیاز کوهی و سیرکوهی میباشد که در محروقات و خوردن وادویه از آنها کار گرفته می شود. حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند (گدی) بز و مرکب است ، چون نزدیک کوه واقع گردیده علف چرومراتع برای پرورش مواشی بسیار دارد از پشم گوسفند چکن های ساخت پنجشیر و برزومی سازند ، طیور آن عبارت است از مرغ خانگی ، مرغابی وحشی ، بودنه ، انواع گنجشک ، کبوتر ، زاغ و قره قوش ، حیوانات وحشی از قبیل گرگ ، روباه و شغال در کوه های آن بکثرت دیده میشود . آب و هوای آن در تابستان اندک گرم و زمستان اندک سرد و بهار و خزان معتدل دارد . پیشه مردم آنجا زمینداری ، مالداری است بعضاً چوب سوخت بلوط و توت را بالای مرکب ها بار کرده در بازار رخه و گلپهار بفروش میرسانند ، چون دریا نزدیک آن واقع است مردم از ماهی آن استفاده خوب می نمایند ،

کدام مکتب رسمی و دهاتی در نزدیکی آن تاسیس نیافته مع ذالک ذوقمندان اطفال خود را در مکتب دهاتی غنابه که از آنجا قریباً دو کیلومتر فاصله دارد می فرستند در اینجا کدام بازار و کسانی وجود ندارد، مردم مایحتاج و اشیاء کنار آمد خود را از گلبهارویا از بازار رخه خریداری مینمایند.

قلعه میرخان خیل : قلعه نیست بفاصله ۲۰ کیلومتر بطرف شمال شرق غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸

درجه ۴۹ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه میرداد : قلعه نیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب غرب نیک در علاقه حکومت درجه ۴ یکا و لنگ متعلق ولایت

کابل که بین ۶۶ درجه ۴۵ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه میرزا : قلعه نیست بفاصله ۷ کیلومتر در جنوب قلعه سرکناری مقرر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷

درجه ۵۷ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۹ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه میرزا باز محمد : قلعه نیست بفاصله ۷۷ کیلومتر در جنوب غرب غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۴۸

دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه میرزا محمد : قلعه نیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در غرب مرکز هرات متصل سرکیکه به طرف غوریان میرود مربوط

ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۵ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه میرگل : قریه نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در جنوب شرق پغمان مربوط حکومت درجه ۲ پغمان متعلق ولایت

کابل که بین ۵۸ درجه ۵۹ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نازل خان : قلعه نیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در شمال شرق غور بند در علاقه حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه

۵۵ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه ناورک : قلعه نیست بفاصله ۴۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق تکزار در علاقه حکومت درجه ۳ کشنده مربوط حکومت

کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۳۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نایب : قلعه نیست بفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در جنوب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل

که بین ۶۷ درجه ۵۹ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نبی خیل : قلعه نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در جنوب شرق جاریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان متعلق حکومت

کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۲ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نذیر : قلعه نیست بفاصله ۱۳ کیلومتر در جنوب زید آباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل

که بین ۶۹ درجه ۶ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی، واقع است

قلعه نرخ : قریه نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غور بند متصل سرکیکه بطرف شهر میرود مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۲۶ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نرنجن داس : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب غرب باولی درعلاقه حکومت درجه ۲ سرخ رود مربوط ولایت ننگرهار که بین ۷۰ درجه ۱۲ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نر : قلعه نیست در جنوب غرب مرکز فراه که بین ۶۱ درجه ۳۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۳ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نصرک : قلعه نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در شمال قلعه مشک درعلاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۲۷ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نظامی : قلعه نیست بفاصله ۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه ادین خیل مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۵ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نظامی : قلعه نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب غرب خدر خیل درعلاقه حکومت درجه ۳ وازه خواه مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۱۱ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نو : قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب غرب نییک درعلاقه حکومت درجه ۴ یکاو انگک مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۳ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نو : قلعه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال سرخ قلعه بهسو در مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۱۱ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نو : قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در شمال شرق مرکز غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نو : قلعه نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در شمال غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۶ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۶ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قلعه نو : قریه نیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب غرب نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- قلعه نو :** قلعه نیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در غرب قلعه سرماقول در علاقه حکومت کلان دا یزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۰ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نو :** قلعه نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در جنوب برکی راجان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۷ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نو :** قلعه نیست بفاصله ۴۸ کیلومتر در جنوب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دا یزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نو :** قلعه نیست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در جنوب شرق دو قلعه در علاقه بهسود متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نو :** قلعه نیست بفاصله ۶۹ کیلومتر در غرب سرخ شهر در علاقه حکومت درجه ۴ کهمر در مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۶ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نو :** قلعه نیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق شش برجه در علاقه حکومت درجه ۳ بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۱۲ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نو :** شهرست مرکز حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است و از کابل براه هرات ۱۲۴۶ کیلومتر و از هرات ۱۶۵ کیلومتر فاصله دارد (تحت عنوان بادغیسات مطالعه شود) .
- قلعه نو :** قلعه نیست بفاصله ۹،۵ کیلومتر در شمال شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۷ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نواب :** قریه نیست بفاصله ۸،۵ کیلومتر در جنوب غرب جلریزد در علاقه حکومت درجه ۲ میدان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۳۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نو ثانی :** قلعه نیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در جنوب غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۶ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۱ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نود ره :** قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در غرب قیصار متعلق حکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۱۲ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه نورمحمد :** قلعه نیست بفاصله ۱۴،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق قلعه موسی خان متعلق علاقه داری درجه ۳ کوه صافی مربوط حکومت درجه ۳ بگرام در حوزه حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۳۹ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۱ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- قلعه نیاز بیگک : قلعه نیست بفاصله ۲۸،۵ کیلومتر در جنوب میمنه متعلق حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۴ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۱ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه وزیر : قلعه نیست بفاصله ۹۶،۵ کیلومتر بطرف جنوب زید آباد در حکومت کسلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۶ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه وزیر : قریه نیست بفاصله ۲۱۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب جلریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه وست : قلعه نیست بفاصله ۲۶۰،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه پنجه در علاقه حکومت درجه ۴ و اخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۲ درجه ۵۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه هلی : قلعه نیست بفاصله ۴۳ کیلومتر در شمال شرق قلعه بالا مرغاب مربوط حکومت کسلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۴۳ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۷ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه ویران : کوتل است بفاصله ۵۷ کیلومتر در جنوب قریه غازه در حوزه علاقه داری درجه ۳ کران منجان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۹ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه هانور : قلعه نیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک در علاقه حکومت کسلان دایزنکی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۴۰ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه هانور ثانی : قلعه نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک در علاقه حکومت کسلان دایزنکی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۴۳ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه هزاره : قریه نیست بفاصله ۷۰،۵ کیلومتر در شمال شهر مزار شریف مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۳ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۴ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه هزاره : قلعه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال گدام در علاقه حکومت درجه ۳ ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۴ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۸ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه هشت در : قلعه نیست در علاقه حکومت درجه اول بهسود مربوط حکومت کسلان دایزنکی متعلق ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۵۰ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه یخ سرخار : کوتل نیست بفاصله ۴۸ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریه غازه در حوزه علاقه داری درجه ۳ کران

- و منیجان متعلق حکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۵۷ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه یرگی : قریه نیست بفاصله ۲۷ کیلومتر در غرب قلعه پای کوتل در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۱ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه یوسف : قلعه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب برکی راجان در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه یوسف : قلعه نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب غرب باره خیل در علاقه حکومت کلان کستواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۸ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۶ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلمران : قریه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در غرب مرکز هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلندر : علاقه داری درجه ۳ متعلق حکومت درجه ۳ موسی خیل مربوط حکومت کلان خوست ولایت پکتیا است .
- قلندر خیل : قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در جنوب جانی خیل مربوط حکومت کلان کستواز متعلق حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۰ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۲ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلندر الدین : کوتلیست بفاصله ۷۸،۵ کیلومتر در جنوب شرق سرحد و اخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۳ درجه ۵۵ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۳ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلندر منه سر : کوهیست در شمال لوی دکه در علاقه حکومت درجه اول کسامه مربوط ولایت ننگرهار که بین تخمین ۷۱ درجه ۵۵ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلندر ناور : دندآ نیست بفاصله ۴۷ کیلومتر در شمال شرق خرمنک در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که بین ۶۴ درجه ۳۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۴ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قلعه ناواک : کوتلیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در شمال قریه پریان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۱ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۶ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قمیچاق : قریه نیست بجانب شمال سیاه گرد مرکز حکومتی درجه ۲ غوربند و از انجا تخمین ۳ کیلومتر فاصله دارد ، این قریه دارای باغات متعدد است ، در باغات مذکور توت ، بادام ، سنجد ، انگور زردآلو ، شفتالو ، ناک ، سیب ، آلوچه و آلو با لوی پیدا می شود . حاصلات زمینی آن گندم ، جو باقلی ، شیرشم ، کچالو و شبدر می باشد ، سبزیجات از قبیل بادنجان رومی ، بادنجان سوسنی ، پیاز سیر ، مرچ ، گشنیز ، وشلغم ، در آنجا کاشته می شود ، این مردم از زردختان بادام و شفتالو نیز کساری می گیرند ، طوریکه زیر درختان مذکور را بیل زده بعد انبار زیاد انداخته در آنجا گندم ، جو جواری و باقلی و انواع سبزیجات می کارند و طور دلخواه ازان حاصل می بردارند ، حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند و مرکب می باشد ، مرغ خانگی نیز تربیه می شود ، از حیوانات وحشی

در انجاگر گت رو باه خر گوش وشغال دیده می شود ، از طیور وحشی بودنه مرغابی وحشی قره قوش پتول ، باشه ، کبوتر پیدامی شود ، باشه و سگرا برای شکار بودنه بکار می برسد در کوه های آن بته سیاه چوب ، خنجک و بادام کوهی پیدامی شود که در محروقات استعمال می گردد ، از سبزیجات سبزی ، سیرک ، پیاز کوهی سمارق و چکری یافت می شود. نباتات طبی تلخک بته ، اژدرم ، کنوچه زرد سرک اسفند ، حنظل ، جوانی و بادیان دستیاب می گردد خاک این قریه برای کشت و زراعت مساعد است در بعضی تپه های آن سنگ سرخ نرم وجود دارد اگر بصورت فنی بکار انداخته شود ممکن است رنگهای سرخ معدنی ازان بدست بیاید پیشه این مردم نساجی یعنی بافتن کرباسهای سفید و راه دار که به کرباس قمچاقی معروف است می باشد ، گلم و نمندیز در آنجا تیار می شود بعضی ازین مردم مرکب کسار می باشند در ینجایک مکتب دهاتی از طرف وزارت معارف تاسیس یافته آب و هوای قمچاق در تابستان اندک گرم و در زمستان اندک سرد است ، کوه های آن برف گیر ندارد یک زیارت در ینجا وجود دارد که بنام سرخ گنبد معروف است گرچه تاریخ و سوانح آن معلوم نیست امام مردم باو ارادات خوبی دارند یک دریا از گوشه شرقی آن در جریان است سمت جریان این دریا از شمال بجنوب می باشد و بدریای کلان غور بند ملحق می گردد در قمچاق بازاری وجود ندارد اشیای مایحتاج خود را از بازار سیاه گردو چارده غور بند بدست می آورند .

قمر : کوهیست در جنوب غرب قلعه اوکل به ارتفاع تخمین ۱۲۱۷ متر در علاقه حکومت درجه اول شین پند متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که تخمین بین ۶۰ درجه ۳۸ و ۴۳ دقیقه ۳۵ و ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵ و ۶ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قمرالدین : قریه نیست بفاصله ۵، ۲۱ کیلومتر در شمال قلعه اسددر علاقه حکومت درجه ۳ خاریز مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۵ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۹ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قمیزان : قریه نیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در جنوب غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قناع : قریه نیست بفاصله ۵، ۴۹ کیلومتر در جنوب سنگ ماشه در علاقه حکومت درجه ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۹ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قندجنه : قریه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در شمال شهر سمنگان متعلق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۸ درجه ۱ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قندلر : حکومت کلان مربوط ولایت قطغن بوده و از بغلان مرکز ولایت ۷۳ کیلومتر فاصله دارد موقعیت جغرافیائی قندلر بین تخمین خطوط ۶۸ درجه ۸ و ۵۲ دقیقه ۵ و ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی ۳۶ درجه ۲۲ و ۵۸ دقیقه ۱۲ و ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . در صد سال پیشتر اکثر نقاط آن

از جنگلات و نیز از راه ممال بود و آبادی کمتر وجود داشت امروز صورت یک شهر بخود گرفته است سرکهای مزین ، عمارات قشنگ و دکا کین زیبا و مساجد جامع آن رونق این جارا بلند برده است. حدود آن قرار آتی است : از طرف شمال و شمال غرب به خواجه غار ، بهارک و رستاق از سمت جنوب به فرخار و از طرف شرق به فیض آباد و از سمت غرب به خواجه غار و حضرت امام . یک نهر از دریای خان آباد و نهر دیگر از دریای پل خمیری جدا شده به قندز میرسد و اراضی این سرزمین را شاداب می سازد . در قندز زمین للمی دیده نمی شود تمام زمین های زراعتی آن آبی است .

حاصلات زمینی : حاصلات زراعتی قندز عبارت است از گندم ، جو ، جواری ، شالی ، مایش . پنبه ، مشنگ ، باقلی ، لوبیا ، نخود ، کچالو ، رشقه و لبلبو . جواری آن از قسم باجر می باشد بادام زمینی نیز در اینجا دیده شده که مانند کچالو ریشه دوانیده در هر ریشه آن چندین پلی بادام موجود می باشد و هر پلی آن چندین هسته بادام دارد ، پوست آن از مغز سهولت جدایی شود . حاصلات سردرختی : در قندز باغها بصورت عصری آباد گردیده و در آن هر نوع درخت از قبل ، توت انگور ، زردالو ، شفتالو ، ناک ، بهی ، سیب ، چارمغز ، بادام ، آلو بالو و غیره عرس گر دیده است . در خیابانهای آن گلهای متنوع ، کاشته شده است از درخت های غیر مشعر مثل بید ، سفیدار ، چنار ، عرعر ، سرو ، ناجو ، پشه خانه و غیره نیز در باغات بکثرت دیده می شود که اکثر در محروقات بکار میرود .

حیوانات اهلی : حیوانات آنجا گاو ، گوسفند ، اشتر اسپ ، مرکب بز و قاطر می باشد ، مرغ خانگی ، فیل مرغ ، مرغ آبی نیز وجود دارد . اسپ را در سواری ، بارکشی و بزکشی استعمال میکنند ، اسپان اینجا در فن بزکشی ممتاز می باشند ، اشتران را بر علاوه بارکشی در کشتی گیری و پهلوانی نیز بکار می برند ، کشتی گیری اشتران تماشای خوبی دارد ، سگ را برای پاسبانی نگاه میدارند .

حیوانات وحشی : از حیوانات وحشی گرگ ، روباه ، خرگوش ، دله خفک ، خوک و گاه گاهی خرس هم دیده می شود ، پوست گرگ و روباه در بازار آن به کثرت مشاهد می گردد در نهر های قندز ماهی های کلان و شیرین بسیار است ، ماهی اینجا خارندارد ، که بماهی لقمه شهرت دارد سگ آبی هم بمشاهده رسیده در صحرایا و کوه های آن آهونیز پیدا می شود ، که ذریعه تفنگ شکار می شوند .

طیور وحشی : در دشت های آن مرغ دشتی ، مرغابی ، بقره قره ، قره قوش ، جل ، موسیچه ، مینا و انواع گنجشکان پیدا می شود ، مینا و موسیچه در خانه ها لانه میکنند و کسی مزاحم آنها نمی گردد کبوتر ، کبک و کبک دری هم پیدا می شود ، زاغها بکثرت دیده می شوند .

پیداوار کوهی : در کوه قندز چوب سکساول ، بته ها ، سیاه چوب و بشال پیدا می گردد که در محروقات از آنها کما گرفته می شود ، سبزی سیاه ، چکری و سمارق هم دستیاب می گردد که در خوردن از آنها استفاده مینمایند ، اسفند ، حنظل و بوی مادران نیز پیدا می شود که در ادویه بکار می برند

آب و هوا: آب و هوای قندز در تابستان اندک گرم و در زمستان سرد می باشد، برف آن در زمستان دوام ندارد، به مجردیکه هوا از ابر صاف می گردد و حرارت آفتاب بزمین تابش مینماید برف آن آب می گردد. بهار و پائیز بسیار معتدل و دلگشای دارد میله های اسپ دوانی بزکشی و کشتی انداختن اشتران در همین دو فصل صورت می گیرد و بالخصوص در اوایل بهار که دنیا سراز نورزنده می گردد میله های آنها عملی می شود.

روز بازار: در قندز هفتۀ دوروز، روز بازار می باشد، درین دوروز از خان آباد، حضرت امام، تالقان خواجه غار، چاردره و مواضع دیگر دوروز دیکت باسواری اسپ، مرکب و پیاده در بازار قندز می آیند و مال تجاره خود را در بازار عرضه میدارند. بعد از فروختن اموال هر کدام اشیای مایحتاج خود را خریداری و با ماکن خود مراجعت مینمایند. در آن روز تمام اشیای که در قطغن یافت می شود در بازار برای فروش حاضر می گردد. دکاندارها نیز استفاده کرده بعضی اشیای در روز بازار از تجار به قیمت نازل می خرند و مرغیر بازار به قیمت گران تر می فروشند.

پیشه اهالی: این مردم زراعت پیشه، مالدار و تجار می باشند گلیم و نمک نیز در اینجا تیار می شود مالداریهای آنها اکثراً گوسفند قره قل است که نوع آن از نوع گوسفند دیگر مجزی می باشد تجارت پوست آن در اینجا رواج خوبی دارد. کرباس سفید و خط دار و آنچه های متنوع هم در اینجا بافته می شود، آهنگری نیز دیده می شود.

سکینه: سکینه قدیم قندز از بسک بوده، درین نزدیکها که شهر قندز رونق خوبی بخود گرفته است اقوام متفرقه در اینجا سکنی پذیر شده اند چون اکثر اهل کسبه در اینجا سکونت اختیار کرده اند قندز را یکک شهر صنعتی و زیبا ساخته اند. قندز درین چند سال اخیر از لحاظ عمارات عالی و جاده ها و هتل های عصری و باغهای تفریحی و مساجد قشنگ و زیبا و فابریکات پنبه، چینه سازی و صابون سازی نسبت بدیگر نقاط قطغن باستانی پل خمیری مقام بلندی را احراز کرده است. چون آب و هوای موافق مزاج دارد سال بسال در تعداد نفوس و آبادی آن افزونی بعمل می آید.

راها: از بغلان (مرکز قطغن) بدوراه درینجا تردد می شود، یکی راه خان آباد که سرک کلان و موثرتر است، دیگر راه علی آباد و چاردره که پیاده و ذریعه اسپ ازین راه رفت و آمد می گردد راه خان آباد فاصله دور دارد و راه علی آباد نزدیک است، از قندز به بدخشان از خواجه غار ذریعه کیمه که بر روی دریای کوکچه کشیده شده عبور کرده و وادیهای زیادی را توسط اسپ و مرکب و پیاده طی کرده داخل رستاق می شود و از اینجا وارد بدخشان می گردد از قندز بمزار شریف از راه دشت آبدان میر عام به تاشمرغان «خلم» میرود و از اینجا وارد مزار شریف می گردد راه آبدان میر عام راه بی آب و آبدی است، بدون آبدان مذکور دیگر آب وجود ندارد. سواران اسپ و شتر بانان زاد و خور و ریات سفریه را بالای اشتران و اسپان باخود می آورند، راه دیگر یک پیاده و اسواران اسپ از کابل و نقاط مختلفه پروان به قندز میروند راه کوتل خاواک است. کوتل مذکور را عبور کرده بده صلاح میرسند و از اینجا به نهرین و از نهرین به قندز می آیند، گرچه این راه بسیار نزدیک است، ولی انسان را به بساطت کالیف و مشقت ها دچار می سازد، ازین راه اکثر تجار پنجشیر

و کوهستان تردد می نمایند. درین اواخر راه هوایی بین کابل قندز و مزار شریف و هرات از راه قندز تاسیس گردیده است و مسافرین ذریعه طیارات آریانا مسافرت می نمایند و تسهیلات خوبی از رهگذر سیر و سفر فرا هم گردیده است.

تشکیلات حکومتی: قندز در تشکیلات خود حکومت کسان است، و دارای سه حکومت و یک منطقه داری می باشد حکومت درجه اول حضرت امام، حکومت درجه ۲ خان آباد، حکومت درجه ۳ قلعه زال، منطقه داری چار دره که راسا به خود قندز مربوط است.

معارف: در مرکز قندز یک مکتب متوسط ذکور و یک مکتب ابتدائیه انانث که بنام بلقیس بنونخی یاد میشود و چندین باب مکتب دھاتی وجود دارد. و بر علاوه اینکه مدرسین انفرادی در مسجد آن تعلیم علوم دینی میکنند، یک مدرسه بزرگ د یگری بنام مدرسه تخارستان وجود دارد. و چه تسمیه این مدرسه این که در زمان قدیم تمام حوزه قطغن و بدخشان حتی تا شمرغان (خلم) و سمنگان امروزه بنام تخارستان یک حکومت علیحده داشت و شهر قندز مرکز تخارستان بود ازین سبب این مدرسه را بنام تخارستان موسوم کردند تا از ابهت و تمدن سابق خاطر ه را در افهام برسانند. فابریک و شرکت: در قندز یک فابریک و شرکت پنبه و حلاجی و عدل بندی آن موجود است که از نقاط مختلفه قطغن پنبه در اینجا تهیه کرده و از اینجا به پلخمیری فرستاده می شود تا در فابریک نساچی آنجا بسکایر انداخته شود و بر علاوه یک فابریک صابون سازی نیز در اینجا بنا یافته که از پنبه دانه های حلاجی شده پنبه صابونهای اعلی رخت شوئی و دست شوئی ساخته می شود، بازیها و میله ها: میله های این مردم بالعموم در آخر زمستان و ابتدای بهار صورت می گیرد و اکثراً ذریعه اسپان اجرامی گردد، بازیها و میله هایی که ذریعه اسپان در محل اجر ا گذاشته می شود این است: مسابقه اسپ دوانی، بزکشی و نیزه زنی، از جمله ساعت تیریا و سیرهای ملی آنها یکی کشتی انداختن اشتران است که دهن های دواشتر را بسته کرده در میدان هر کاره رها می کنند این دواشتر مانند دو پهاوان مست بهم مصارعت مینمایند و تماشاچیان را تماشای خوب نشان میدهند. دیگر از ساعت تیری های آنها کشتی گیری پهلوانهای آنها است که قاقمه های پشمنی را در بر کرده کمر را بسته و قائم مینمایند و یکی از کمر بند دیگر گرفته زور میزنند و هر کدام که نیروی زیاد از خود نشان دهد طرف مقابل را بزمین می اندازد. بهر پهلوانی که بزمین بیفتد می گویند خوابید و آند یگر خواباند. بزکشی آنها در موضعی صورت میگیرد که میدان هموار و وسیعی بوده و بنام دوره یاد میشود، اطراف آنرا تپه های بلند بصورت سطح مرتفع احاطه کرده است بزکشان و سواران اسپ در میدان دوره داخل می شوند و تماشاچیان از بالای تپه سیر و تماشا میکنند. صادرات: صادرات قندز عبارت است از گندم، پنبه، صابون، پوست قره قلی، پشم و پوست گوسفند پنبه را شرکت پنبه از خود قندز و مواضع دیگر بدست آورده بدیگر مواضع صادر می نماید گلیم و نمند نیز از مواد صادراتی آن است. پوست گوسفند، گاو و قره قلی آن اکثراً بخارج فرستاده می شود، برنج لک، باریک و کنبج از اینجا به نقاط مختلفه افغانسان می رود.

واردات: واردات آن تکه‌های نخی، پشمی و ابریشمی است. ظروف مسی و چینی خود را هم وارد میکنند.

مزارات: یک زیارت درینجا وجود دارد که بنام خواجه مشهد بابا معروف است. آثار قدیمه: در شهر قدیم قندز خانه‌های ویران و بعضی آثار دیگر قدیمه دیده میشود، ولی تا امروز کدام حفاریات و کشفیات بعمل نیامده، با اینهم یک مجسمه کوه-چک بودائی باختری بفاصله ۳ کیلومتر بسمت شمال شرق آن یافت شده، این مجسمه نیمه آن انسان و نیم دیگر آن پرنده را نشان میدهد. همچنین چهار نفر وکیل از حوزه حکومتکلان قندز انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود که یک نفر از مرکز قندز و سه نفر از سه حکومت مربوطه آن میباشد. قندز از کابل ۵۱۴ کیلومتر و از مزار شریف برآبادان میر علم ۱۷۲ کیلومتر فاصله دارد.

قندهاریکی از ولایات هفتگانه افغانستان بوده و مرکز ولایت مذکور نیز بنام قندهار یاد میشود و بعد از کابل بزرگترین شهرهای افغانستان میباشد که از سطح بحر تخمیناً ۱۰۷۷ متر بلند و از گرشک ۱۱۱ کیلومتر فاصله را دارا میباشد.

این ولایت در ۶۴ و ۶۸ درجه ۸ و ۵۱ دقیقه ۱۰ و ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ و ۳۴ درجه ۱۲ و ۱۳ دقیقه ۲۰ و ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قندهار در میان ازاضی حاصل خیز وادی ترنک افتاده که از دریای ترنک ذریعه یک سلسله کوهها جدا میشود. این کوهها حصه سفلی وادی را بدو قسمت تقسیم کرده است. این کوهها را تورکانی یعنی (سنگ سیاه) مینامند که از سطح زمین به انداز تقریباً (۳۰۸ متر) بلند است. شهر قندهار از سه طرف بذریعه کوههای بلند و خشک احاطه گردیده اما وادی قندهار فوق العاده حاصلخیز و شاداب و دارای باغها و تاکستانهای بی نظیر میباشد در جنوب و غرب این وادی حاصلخیز آبادیهای زیادی موجود است. اما شمال غرب آن خشک و دامنه کوههای لم یزرع میباشد ولی این سلسله کوهها بین وادی از غنداب و ترنک یک مخزن آبی را تشکیل داده و بکوههای هزاره جات منتهی میگردد. یک سلسله کوههای دیگر بطرف جنوب غرب امتداد یافته و بریگستان می پیوندد. طرف شمال غرب قندهار سرک کابل شروع میگردد که مشهورترین و قدیمترین راه تاریخی است. یک سرک دیگر بدامنه سلسله کوه خواجه عمران یا (خوچک) بطرف بلوچستان میرود. کوه تل خواجه عمران تقریباً (۷۰۸ متر) بلندی دارد. قندهار از کابل ۵۱۵ کیلومتر و از هرات (۶۴۷) کیلومتر مسافه را داراست، شهر حاضر قندهار شکل مستطیلی دارد که طول آن (۲۱۳۳) متر و عرض آن (۱۳۸۷) متر میباشد و مساحت آن در حدود تقریباً ۲۹۵۸۰۵ کیلومتر مربع است. بلندی دیوارهای سابقه آن از ۷ الی ۱۰ متر و عرض آن ۵ متر میباشد، بلور شهر در سابق خندقی به عمق ۳ متر حفر گردیده، بعد بمرور زمان پر شده و فعلاً دیوار تخریب و در موضع آن خانههای عصری تعمیر گردیده است، عمارات قندهار عموماً بصورت گنبدی آباد شده، از بین شهر قندهار چهار سرک بزرگ بچهار سمت شهر کشیده شده که در مرکز تقاطع مینمایند و به هر دو طرف سرک دو رسته دکان ساخته شده و در عقب آن منازل اهالی واقعست. در چهار سمت قندهار چهار دروازه بزرگ موجود است

که بنام دروازه کابل، دروازه هرات، دروازه شکارپور و دروازه عیدگاه یاد میشود.

دروازه عیدگاه از بین ارگ میگذرد که محوطه مربع شکلی بوده و هر ضلع آن تقریباً (۲۷۷) متر میباشد. قندهار بزرگترین مرکز تجارت افغانستان است اموال عمده واردات قندهار از قبیل رخت، چرم، قند، فلزات، رنگ باب و غیره می باشد و اجناس وطنی از قبیل برک پوسدین، ابریشم و غیره به اینجا وارد میشود و صادرات عمده آن عبارت از پشم پنبه، ابریشم انگور و دیگر انواع فواکه مانند انار، شکرپاره، آبجوش، کشمش و منقه است. اما پشم و میوه از اقلام عمده تجارتی ولایت قندهار بشمار میرود، فابریکه میوه قندهار اقسام کانسرو و شیرینی تهیه نموده بولایات داخله کشور و هم به خارج صادر میکند. اگرچه حصص جنوب و غرب وادی قندهار شاداب و حاصلخیز است مگر وادی اوغنداب حاصلخیزترین منطقه ولایت قندهار میباشد باغهای پرثمر و تاکهای بی شمار دارد. زمینهای اطراف قندهار بواسطه نهادهایکه از دریای ارغنداب بمنز دیکه باباوالی جدا شده است آبیاری می گردد. همچنین در بعضی حصص کاریز وجود دارد که در آبیاری آن کمک میکند.

وجه تسمیه قندهار: راجع بوجه تسمیه قندهار آراء و عقائد مختلف است بعضی منشاء آنرا از الگزاندره تصور میکنند برخی به این عقیده اند که چون مهاجرین گندهاره به این سرزمین آمدند اسم گندهاره با خود آوردند و عرب ها آنرا قندهار خواندند.

تاریخ قندهار: نام قدیم ولایت قندهار «هرخوتیش» است که هرودوتس آنرا «هرواتی» و سایر یونانیان آنرا خزیا ساخته اند قندهار تاریخ پرآشوبی دارد سرگذشت قدیم آن هنوز مجهول است بعد از سقوط سلطنت های قدیم آریانا و انقراض سلسله های پیشدادیان و کیانیان بلخی در میبدیاد و لت مادو در فارس دولت هخامنشی تاسیس گردید، کوروش بزرگ برای تسخیر ولایات آریان سعی کرد ولی بالاخره در جنگ باقباثل ولایات غربی افغانستان در سال ۵۲۹ ق م کشته شد بعد از وی ولایات آریانی بنام ملحق بدولت هخامنشی شدند حکمداران محلی در هر جا مستقلاً بسر می بردند در هنگامیکه کمبوزیه پسر کوروش مصروف جنگها و حوادث مصر شد شخصی بر دیانام خروج و برضد او شورش کرد و سرداران را طر فدار خود ساخته بر دیانام پسر کوروش بزرگ پادشاه فارس گردید درینوقت اوضاع کشور فارس خراب شده بود مخصوصاً ولایات مفتوحه آریانا تماماً ارتباط خود را از مرکز فارس قطع کرده بودند، بر دیانام برای مطیع ساختن هرخواستیش یعنی اراکوزیه لشکری فرستاد ولی حکمران محلی آن که قوت زیاد داشت او را شکست داد داریوش بزرگ بر دیانام شکست داد و بر آریانا لشکر کشید و تاحوالی رود سند را بدست آورد که درین جمله اراکوزی نیز شامل بود. اما همینکه اقتدار دولت هخامنشی کم شد، در عصر داریوش سوم ولایات آریانا بکلی مستقل گردیدند و حکمرانان دولت هخامنشی رویزوال میدیدند و در صدد چاره کار خود برآمدند بسوس حکمران باختر از یکسو و Barsantes والی درنگبانا و اراکوزیا از طرف دیگر به خیال سلطنت افتاده بودند، و در هنگامیکه جنگ (گوگاملا)

سبب شکست پادشاه هخامنشی شد بسوس تاج شاهی آریانا را در باختربسر نهاد بار سانیتی که هم خیال جدی بسوس بود بطرف درانگیانا و اراکوزیا آمد تا سر رشته دولت خود را بنماید اما اما تمام این پلان ها در اثر قشون کشی اسکندر مقدونی ناکام ماند درین وقت ولایت اراکوزی و درانگیانا متحد تابع یک جا کم بودند که بارسانتس نام داشت این شخص در استخلاص وطن خود بخیار کوشید و یگانه آرزویش قطع رابطه با دولت فارسی هخامنشی بود. از همین جهت در سال (۳۳۰) ق م داریوش سوم پادشاه هخامنشی را با اتفاق بسوس حکمران بلخ از بین برداشتند پرو پا کند قوی هلهانه ناگهانی اسکندر با قشون قوی او انعکاسات بدی کرده و در آن اوقات بحرانی حکمران درانگیانا و اراکوزیه را بکلی دست و پاچه ساخت، بارسانتس که از قوت اسکندر و سقوط دولت فارس بدست او خبر داشت و از حمله اسکندر بر هرات مطمع بود در خود توان آن ندید که جلو او را بگیرد لذا از راه کوهستانها بهند رفت و ولایات درانگیانا و اراکوزیه را بدون یاور گذاشت. این این دو ولایت بدون منع بدست افتاد اسکندر داخل ولایت اراکوزی شد شهرهای آن یکی بعد از بدشتش رسید، مهمترین شهرهای که بضلیموس وقایع نگار اسکندر ثبت نموده عبارتند از آزولا Azola «یا اوزولا» فوکلیس Phoklis اراکوتس Arachotus اسکندریه و کسنگهم. آزولا را در هلمند علیا عبارت از «گنر» Guzar گذارستان Guzaristan و فوکلیس رادیمتریاس می داند ایسیدر مورخ چند شهر دیگر را نیز داخل آن میکنند بدینقرار بیوت Biut فرساگ Pharsag کوروشاد Choroachab دمتریاس، الکزندروپولس که پایتخت ولایت و برکنار رود اراکوتس یعنی ارغنداب واقع بود. بدو عبارت از بیجس Bigis یابست می دانند. از مطالعه تاریخ برمی آید که بعد از آنچه گفتیم اسکندر مردمان دیگری را که بنام اراکوتی یاد میشدند تابع ساخت، این مردم یعنی اراکوتی Archoti مردمانی بودند که در اطراف قندهار و رود ارغنداب می زیستند. از جماعه شهرها تیکه مورخین یونانی ذکر کرده اند بطور صحت نمی توان گفت که شهر اراکوتس که متعلق به مردمان و برکنار دریای اراکوتس واقع بود ممکن است شهر قدیم قندهار «در صورتیکه رود ارغنداب در مسیر اولی خود فرض کرده شود» و یا غالباً پنججوائی باشد بهر حال اراکوتس قندهار قدیم و یا پنججوائی باشد یا نباشد یقیناً شهری بوده است که برکنار دریای ارغنداب و نزدیکی های قندهار وجود داشته اسکندر طوریکه عادت داشت برای رهائش عساکر یونانی خود قاعه نظامی اساس گذاشت و آنرا اسکندریه اراکوزی خواند مورخین یونانی این قلعه را طبق عادت خود شهر خواندند و این اشتباه سبب گردید که تا امروز بعضی مورخین اروپائی و شرقی بخطا رفته و میگویند بانی قندهار اسکندر است در تابستان سال ۳۲۹ ق م دیوارهای این شهر بطور کافی بلند شده بود که اسکندر (ممنن) را والی آن مقرر داشته و عده از عساکر خود را در آنجا مقیم ساخت و بطرف کابل حرکت نمود. بعد از مرگ اسکندر بر سر تقسیم دولت او در بین سرداران عساکرش اختلاف روی داد و سلب کس در مناطق مشرق زمین اعتبار قایم کرد و در آریانا حکمرانان محلی موقع را مغتنم دانستند در صدد آن شدند که نفوذ یونانی را برانندازند یونانیان نهائی که در افغانستان مانده بودند نیز به فکر قطع روابط خود با مرکز بابل شدند. از جمله حکمرانان

بومی که درین وقت در ولایات مهم آریانا حکمرانی داشتند بدینتر اراندمیبر تیوس Sibyrtios حکمران اراکوزی و گدروشیا یا جدروشیا (ولایت قندهار و بلوچستان) ستاساندروس Stasandros حاکم آریا و درانگیانا ستازانور (Stasanor) حکمران باختر و سغد یاته، اینها در پی استرداد قوت از دست رفته شدند و تا اندازه هم موفق آمدند. درین اثنا در هند دولت موریای تاسیس یافت و از بنگال تا اندس وسعت گرفت سلیوکس منتظر این امر بود و همینکه موقع مناسبی یافت بمشرق آمد اما شکست خورده و مجبور گردید که ولایت پاروپامیزادی، آریا، اراکوزیه و گدروشیا (جدروشیا) را به چندر گوپتا واگذار از آن به بعد چندی اراکوزی و بعضی ولایات آریانا بنام مطیع دولت موریای گردید. درین اثنا دیودوتس حکمران باختر با انتی اوکس سوم پادشاه یونانی بابل قطع رابطه کرده خود را مستقل دانست «۲۵۶ ق م» دیودوتس دوم در سال ۲۳۵ ق م بسطنت رسید، انتی اوکس سوم که با پارسها در حال مجادله بود صلح کرده و در سال ۲۰۸ ق م بباختر حمله آورد درین وقت در باختر یوتیدموس دوم را بقتل رسانده پادشاه باختر شده بود انتی اوکس سوم باختر را محاصره تا سال ۲۰۶ ق م طول کشید و بالاخره بین طرفین صلح شد و انتی اوکس سوم از راه کابل بطرف اراکوزیه آمد و سیستان را طی کرده بطرف بابل برگشت. درین وقت از یک طرف دولت موریاروبه ضعف میرفت و از طرفی هم انتی اوکس مراجعه کرد لذا وقت برای ترقی و پیشرفت باختر در زیر اداره یوتیدموس مساعد گردید. چندی نگذشت که یوتیدموس پادشاه باختر بر علاقه جنوب هندو کش که در زیر اداره پادشاه کابل موسوم به سوفازگزیئوس Sofhagesenus بود حمله نمود و آنرا بدست آورد و پس ضمیمه دولت باختر ساخت بعد از یوتیدموس پسرش دمتر و س پادشاه شد و حصه بزرگ هند را فتح کرد و سیال کوت را مرکز متصرفات هندی یونان و باختری ساخت سپس ایوکرآتیدس از غیاب دمتریوس در هند استفاده نموده و در باختر اعلان پادشاهی نمود و بعد از او پسرش هلیوکلس به سلطنت رسید و در اثر ظهور اسکائی هانفوذ دولت باختر از شمال هند و کش به جنوب آن منتقل گردید در حدود سالهای (۱۵۰-۱۵۵ ق م) اسکائیها از رود آمو گذشته سلطنت یونانی باختر را برانداختند و پادشاه یونانی باختری بوادی کابل آمد و در پناه سدهای طبیعی هندو کوه قرار گرفت اسکائیها بطرف هرات رفتند و چون در مغرب سلطنت قوی پارت بود لذا به سیستان و قندهار فرو آمدند و در بین اسکائیهای قدیم طرح اقامت افگنند در بین سنوات (۵۸-۱۲۳ ق م) مهرداد دوم پادشاه پارتی اسکائیها را مغلوب نموده سیستان و قندهار استیلا نموده، اما بعد از مرگ مهرداد دوم سیستان و قندهار آزاد گردیده و اسکائیها مشغول فتوحات در هند شدند و پهلواها در قندهار و سیستان سلطنتی تاسیس نمودند بزرگترین پادشاه پهلواها و نو نیس Vonones با لقب شاه بزرگ شاهان می باشد صرا بخانه و نو نیس را در قندهار و شروع پادشاهی او را عموما در سال ۳۰ ق م قیاس می کنند بعد از و نو نیس سپالیریس Spalirises پادشاه گردید و غالباً در همین وقت است که پهلواها سلطنت کابل را فتح می کنند و خانواده یونانی کابل را منقرض می سازند. گندوفارنیس Gondopharnes که در سال ۱۹ میلادی بر تخت سلطنت پهلواها جلوس کرد مهمترین پادشاه این سلسله بوده و بر وادی کابل نیز مسلط بود این شخص قبلاً در عهد آنزیس دوم A. Zes نائب الحکومه قندهار بود و قتی که گندوفارنیس

پادشاه گریدید گاس برادرزاده او در سیستان و قندهار نائب الحکومه گردید درین زمان دولت کوشانی تاسیس می یابد و کجوله کد فیزس «یا» کد فیزس اول» بعد از انتظام دولت خود در باختر بطرف کابل آمده آنرا متصرف و سپس بطرف ولایت قندهار لشکر کشیده همه را داخل قلمرو خود می سازد قندهار تا پایان دوره کوشانیهای بزرگ مانند سائر ولایت آریانا در امنیت و پیشرفت معنوی بسر می برد مخصوصاً دوره کشکای بزرگ یک دوره مجدد و اعتدالی دولت آریانا است که از فیض آن این ولایت را نیز بهره میرسید اما بعد از سقوط کوشانی های بزرگ مختصر صابعد از وفات هویشکا، تنجمین جانشین کنمشکا ولایات افغانستان از دو طرف تحت تسلط قرار گرفت یکی از طرف شمال و هجوم هیاطله و دیگری از طرف غرب و ظهور دولت جوان ساسانی بعد از مرگ واس دوا در حوالی سال ۲۲۰ م عظمت کوشانی ها از بین رفت میگویند که بهرام دوم ساسانی در حوالی سالهای ۲۷۷-۲۹۴ میلادی و یاد او را در اواخر قرن سوم مسیحی سیستان را فتح کرده و پادشاه کابل داخل مجادله شد و از سیستان به طرف وادی هلمند و ارغنداب آمده اما در وقت نوشیروان که هجوم هیاطله زیاد و اقتدار دولت ساسانی هم به معراج خود میرسد و در مقابل آن دولت کیداری و کابل شاهان بکلی ضعیف می گردند و خج وزیرانستان نیز مانند باختر و تخارستان داخل حوزه ساسانی می گردد چه نوشیروان در سال ۵۶۲ م با دولت بیزانس صلح پنججاه ساله کرده و از موقع استفاده نموده برای جنگ با هیاطله آمادگی می کند و برای اطمینان از پیشرفت خود قبلاً با ترکه ابر ضلأ نهامتحمی گردد. در نتیجه ورود جیحون سرحد قرار یافته و شاه ساسانی باختر تخارستان و رخی را بدست می آورد اما عکس العمل آن در بعضی ولایات افغانستان مشاهده می گردد باین معنی که وادی کابل و زابل و بلوچستان و حوزه پشاور و سوات و غیره در تحت زمامداری امرای محلی مستقل می شوند و مهمترین شان رقبیل شاهان کابل هستند که قندهار نیز در دستشان بود ظهور دین مقدس اسلام و انتشار آن باعث فتوحات اعراب در مشرق زمین گردید مسلمانان عرب بعد از فتح فارس و انقراض دولت ساسانی به خراسان آن وقت یا افغانستان نیز لشکر کشیدند سیستان در سال ۲۳ هجری و قندهار در سنه ۴۴ هجری فتح گردید. قندهار در برابر مسلمانان بسی مقاومت کرد موسیو فریر Ferrier که از جمله سیاحین قرن ۱۹ است نظریه هر بیلو Her Belot را که به اساس جمله های اخوان المملک می باشد چنین نقل کرده: جماعات اخوان المملک این است در سال ۳۰۴ هجری «۹۱۶» در عهد خلافت المقتدر هنگام حفر تهداب برحی در قندهار یک مغاک زیر زمینی کشف شد که در آن یک هزار سر عرب همه در یک زنجیر بسته و از سال هفتاد هجری ۶۵۹ م تا آنوقت محفوظ مانده بود و یک کاساغذی هم موجود بود که این تاریخ بروی آن ثبت بوده و بهر شمه ابریشمینی ارتباط داشت که در گوش بیست نه نفر اشخاص مهم آنها کشیده شده و در آن اسمای ایشان را نوشته بودند از این چنین بر می آید که اعراب در اول ورود خود به این شهر با سانی موفقیّت حاصل کرده ننواستند صاحب تحفه الکرام عین واقع را به مختصر اختلافی که شاید اصلاً همین باشد چنین نگاشته: در اربع و ثلث مائه هجری برخی از بروج قندهار بیفتاد از آن میان هزار اسرا آدمی از آن ظاهر شده همه را بیکدیگر بسته بودند و در گوش بیست و نه سر رقیه ها بود بر بسمان بسته نام آنکس بر آن نوشته و از آن اسامی است: سربخ بن سنان، حسان بن یزید، خلیل بن موسی، و آن رقیه ها مورخ بودند بتاریخ «سبعین هجری» با وجود

حملات شدید و کوشش های زیاد مسلمانان عرب قندهار و کابلستان زیر نفوذ کابل اعراب نرفت و تنهار تبیل ها پادشاهان کابل و قندهار باج می دادند و بس این وضع دوام داشت تا اینکه در سال ۲۵۲ هجری (۸۶۵ م) یعقوب لیث صفاری در سیستان باقتدار آمد و پنجوائی و تگین آباد را مسخر ساخت و تبیل شاه کابل را بکشت و روخج را بگرفت و همچنان غزنی و کابل را بدست آورد بعد از سقوط دولت صفاری، قندهار زیر نفوذ سامانی ها درآمد اما در قرن چهارم هجری سلطان بزرگ غزنی آنرا بدست آورد قندهار در سایه سلطان محمود غزنوی و سائر سلاطین بزرگ غزنوی با امن و آسایش بسر برد تا اینکه اقتدار دولت غزنی رو به انحطاط رفت و از میان کوهستانهای غورو مخصوصا از مرکز آن فیروز کوه سلطان حسین علاو الدین جهانسوز سرکشید و غزنه را بباد فناداد و از آنجا به بست که بزرگترین شهر آنوقت افغانستان بود آمد و آنرا خراب کرد ۵۲۵ هجری ۱۱۵۰ م ویرانی بست سبب آبادی قندهار شد، چه قندهار بعد از بست رونقی یافته بود لذا پایتخت ولایت را کوزی از آن وقت ببعده قندهار انتقال کرد. در ضمن غوریها سلجوقیان بر قندهار دست یافتند. وزیر نفوذ ایشان تازمان سلطان سنجر سلجوقی بود که مشارالیه بالاخره از طرف ترکمانان غز خلع گردید تا اینکه سلطان علاو الدین غور آنرا نجات داد. بعد از آن قندهار بدست غوریها بماند. در سال ۵۹۷ هجری ۱۲۱۰ م سلطان محمد خوارزم شاه آنرا مالک شد اما در سال ۶۰۹ هجری ۱۲۲۲ م چنگیز بر مملکت خوارزم شاه حمله آورد او را بسکلی مستاصل ساخت. بعد از آنکه تأثیرات روان سوز چنگیزی از بین رفت سلسله کرات باقتدار آمد و ملک شمس الدین (دوم) کرات در سال ۶۷۶ هجری قندهار را محاصره نمود و قندهار در حوزه دولت ملوک کرات درآمد. در عهد آخرین پادشاه سلاله کرات یعنی ملک غیاث الدین، پیر علی تیمور هرات را فتح کرد و آل کرات را خاتمه داد و بعد از آن قندهار را فتح نموده به نواسه خود پیر محمد تسلیم داد ۷۹۱ هجری مطابق ۱۳۸۹ م در اواخر قرن ۱۵ عیسوی قندهار در جمله سلطنت هرات شامل بود و نخستین بار نام قندهار بحیث ضرابخانه در مسکوکات سلطان حسین بایقرا ظاهر شد. در وقت سلطان حسین مرزا که شیبانی موقع را غنیمت شمرده به بلخ حمله نمود در قندهار پسر ذالنون بیگ موسوم به شاه بیگ ارغون حکمرانی داشت. همین که شیبانی هرات را از دست اولاد سلطان بایقرا بدست آورده مشغول زد و خورد بود بابر که در کابل اقتدار حاصل کرده بود بطرف قندهار حمله نموده و شاه بیگ را از قندهار راند و آنرا بدست آورد (۹۱۳ هجری = ۱۵۰۷ م) اما شاه بیگ بزودی بعد از آمدن شیبانی شهر را بدست آورد و چند سال مستقلا نه زندگی کرد. درین وقت اوضاع عمومی افغانستان خیلی بحرآن آمیز و دچار حوادث مهم بود چه از یک طرف دولت بزرگ هرات رو بزووال رفت و شیبانی ها آمده بلخ، هرات و قندهار را بدست آوردند از طرف دیگر صفوی ها روبه بعروج گذاشته بدین اطراف چشم دوخته بودند و در کابل بابر شاه اقتداری بهم رسانده در صدد جهانگیری برآمده بود شاه بیگ ارغون موقع را مغتنم شمرده به آرمی و مستقلا نه در قندهار بسر برد تا اینکه باز بابر شاه آنرا در سال ۹۲۸ هجری ۱۵۲۲ م بدست آورد درین هنگام دولت بابری در هندوستان هم قائم شده بود اما حالت قندهار خیای پر هیجان بود هر دو دولت جوان و نو تاسیس که در صدد بسط دادن خاک بودند برین منطقه سر نزاع افتادند و قندهار مصدر جنگها بین این دو

دولت گردید. لذا صفوی‌ها بقندهار لشکر کشیدند در سال ۹۴۱ هجری (۱۵۳۵م) سام میرزا یکی از شهزادگان باغی صفوی آنرا بدست آورده روابط را با مرکز فارس قطع کرد اما طهماسب شاه آنرا باز مسخر نمود و از طرف خود حکمرانی موسوم به بوداک خان قاجار مقرر داشت که این شخص سال بعد از طرف شهزاده کامران پسر بابر شاه بر طرف گردید چه کامران بعد از شکست برادر خود همایون از دست شیر شاه سوری با فاتح مشهور هند خواجه کلان بیگ مغل بکابل و از آنجا بقندهار آمده آنرا از دست صفویان کشید هنگامی که همایون پادشاه مغولی هند از هند بطرف افغانستان رانده شد قندهار بدست کامران مرزا بود همایون ضمن مساعدت از شاه صفوی وعده کرد که قندهار را تحفه صفویان می‌کند اما وعده وفان نکرد و صفویان خیال بدست آوردن آن را کردند ولی ناکام شدند. در زمان اکبر شاه مغلی هند در سال ۹۶۵ هجری (۱۵۵۶م) طهماسب شاه قندهار را بدست آورد و اکبر آنرا تا سال ۱۰۰۳ هجری (۱۵۹۴م) بدست آورده نتوانست از آن به بعد تا سال ۱۰۳۱ هجری (۱۶۲۱م) که عصر جهانگیر باشد قندهار داخل قلمرو مغلهای هندوستان بود. اما در سال مذکور فارسی‌ها باز آنرا بدست آوردند. شاه جهان در سنه ۱۰۴۷ هجری ۱۶۳۸م باز آنرا تسخیر نمود و آخرین بار شاه عباس صفوی در سال ۱۰۵۸ ه «۱۶۴۸م» بر آن طوری دست یافت که مغل‌های هند دیگررها نتوانستند. چنانچه یکبار او رنگ زیبای امپراطور مغلی با قوت پنج هزار آدم بر آن حمله آورد و ناکام شد. در سال ۱۶۵۲م کوشش دیگر او رنگ زیبای ناکام شد همچنان تا سال ۱۱۲۱ ه ق = ۱۷۰۹م بدست صفوی‌ها بماند تا اینکه سردار بزرگ غلامجانی حاجی میر و یس خان هوتکی در صدد رهائی قندهار و افغانستان برآمد و کامیاب گردید و پسرش محمود دولت فارسی را ضمیمه افغانستان نموده و سلسله صفوی را خاتمه داد. دولت فارسی تا ظهور دولت نادر افشار ضمیمه دولت افغانی بود. در سال ۱۱۴۹ ه «۱۷۳۷م» نادر افشار اصفهانی را ترك گفته و بطرف قندهار لشکر کشیده و آنرا محاصره نمود و بالاخره بعد از دو سال محاصره آنرا فتح کرد. درین ضمن خارج قندهار در موضع قرارگاه خود در سرخه شیر قلعه عسکری بساخت و آنرا نادر آباد نام کرد ازینجا است که بعضی‌ها با شتاب در افتاده او را نیز بانی قندهار میخوانند نادر افشار در سال ۱۱۶۳ ه ق = ۱۷۴۰م مقتول شد و نوبت سلطنت به بزرگترین شاهان در انسی اعلیحضرت احمد شاه بابا رسید اعلیحضرت احمد شاه بابا رشته گسیخته سلطنت را باز بهم پیوند و دولت جدید افغانی را بنا کرد اعلیحضرت موصوف بعد از تحکیم دولت خود مرکز شهر را تبدیل کرده بجایی که امروز شهر قندهار برپاست آورد. ذکر بنیاد شهر قندهار فعلی را از کتاب سراج التواریخ که باستاند تاریخ سلطانی و غیره نوشته شده با جزئی اختصاری نقل می‌کنیم، مولف سراج التواریخ بعد از ذکر محاربات اعلیحضرت احمد شاه بابا در سال ۱۱۷۴ چنین می‌نویسد:

پس از نزول اجلال از آنجا که اعلیحضرت احمد شاه را این امر دامن گیر خیال بود که هوای نادر آباد از سبب تقریبش بچمن و فی زاردی و مغل صحت است خراب فرموده در جای بافضای خوش آب و هوای بنام خورش شهری احداث نماید لهذا اولاً نهر عریض و عمیقی در ساحل غربی رود ارغنداب حفر نموده جانب دشت کشیدن فرمود که تعمیر شهر نماید و ازین معنی طایفه اسکوزائی که مالک آن

آن اراضی بودند مانع آمدند و این امر باعث فسخ عزیمت وی گردیده فعلا دست از کار کشید که بعد از چندی والدۀ ماجده اش بجوار رحمت حق پیوسته در آنجا دفنش فرموده موسوم بروضه اش نمود و عزم کرد که در حدود غربی قریبه مرد قلعه احداث شهر نماید طایفه بارکزائی مانع آمدند و اعلیحضرت احمد شاه از حلمیکه داشت هر دو طایفه را رد و بدی نفرمود اما قوم فوافزائی ایثار نموده املاک خود را عرضه نمودند ، اعلیحضرت موصوف پذیرفته در جائیکه حالا شهر موجود است موازی دوازده قله و ارزمین که از روی تخمین معادل ششصد جریب باشد مهندسی فرموده اساس شهری نهاد و در شهو ر سال ۱۱۷۴ هـ ق دست بکار برده بر عهد همت تمام طوایف درانی چنان قرارداد نهاد که بقرار تقسیم برادرانه هر قبیلۀ و کوچۀ بنام خود عمارت نمایند ...

در وسط شهر که محل و مرکز اسواق است گنبدی بزرگ و بقعه سترگ بنیاد نهاد و پس از اتمام باره و بروج و کندن خندق همه علما و مشایخ و سادات و فقرا و ایتمام را صلا ی عام در داده دعوت طعام فرمود و بعد از بذل انعام و صرف طعام همگنان بدعای افتتاح پرداخته و شهر احمد شاهیش نام نهادند . مورخین دیگر گویند که اعلیحضرت موصوف شهر را اشرف البلاء نامید اما عوام نام قندهار را به آن دادند و برای تفریق از قندهار قدیم قندهار احمد شاهی گفتند : امروز از عمر این شهر ۲۰۳ سال سپری میشود . شهر قندهار که پایتخت اعلیحضرت احمد شاه بود بعد از وفاتش بحال مرکز ولایت درآمد و پسرش اعلیحضرت تیمور شاه کابل را مرکز دولت خود ساختند . اما درین عصر که آبادی و عمر آن ممالک لازم میروید با اساس حفظ الصحه صورت بگیرد خارج از قندهار احمد شاهی دامنه شهر وسعت داده شده امروز قندهار از بهترین و بزرگترین شهرهای افغانستان است .

دریاها : بزرگترین و مهمترین دریا های قندهار دریای ارغنداب است این دریا از دره لومان (کوتل معروف هزارهجات) سرچشمه گرفته از وادی ارغنداب به آبیاری شروع نموده موجب نشوینای حبوبات و انواع میوه ها می گردد . گرچه در حصص بالائی نیز باعث شادابی و سرسبزی اراضی گردیده اما سواحل مجرای جنوبی آن نهایت حاصلخیز است . بیشتر حصص پر اشجار و با ثمر سواحل این دریا در قسمت غرب بلابا ولی و محله جات قندهار است . دریای ارغنداب که در تابستان عموماً ماه آبباری صرف میگردد آبش قدری ذائمه شور دارد و در کنار هایش سبزه خود روی می روید و بفاصله تقریباً زیاده از هفتاد کیلو متر بگرشک نارسیده بدریای هلمند میریزد حاصلات و غله جات شهر که بطور فراوان بدست می آید از برکت همین دریا است که میتوان گفت این دریا پر فیض ترین دریا های ولایت قندهار است . معانی آن عبارت از دریای ترنک دریای جی غرزائی و دریای دوری می باشد .

کوه ها : چون وسعت شهر قندهار زیاد است سلسله جبال عظیم و بلند در آن به مشاهده نمی رسد بعضی کوه ها بطور مسلسل بوده و بعضی بطور جداگانه واقع شده و تپه های کوچکی و بزرگی را دارا میباشد در دامنه بعضی کوه ها اشجار مثمر و گیاه های مختلف دیده میشود بعضی حصه های کوه دارای سوراخها میباشد که در آن طیور وحشی و حیوانات دیگر خانه اختیار کرده اند بعضی کوه ها در نزدیکی شهر واقع

است که مردم در ایام بهار به آنجا رفته به تفریح و تفرج مشغول میشوند و برخی حصص کوهها بعضی مغاره‌های شگفت‌آور نیز به ملاحظه میرسد.

آب و هوا: درجه گرمی و سردی قرار خاصیت اقلیم و وزش بادهای فصل به حصص مربوطات ولایت اختلاف دارد در مرکز شهر هم آب و هوا متغییر دیده میشود چنانچه از برج حوت الی برج جوزا هوا معتدل و نسبتاً خوشگوار و از ماه سرطان الی میزان شدت گرمی زیاد است از میزان الی قوس معتدل و از قوس الی حوت متفاوت یعنی گاهی سرد و زمانی گرم میباشد در موسم سرما آثار برف کمتر دیده میشود. و بلکه بجای آن باران‌های مفید میبارد در موسم خزان بادهای شدید و نسبتاً مخوف میوزد. و اگر در آخر فصل زمستان باران‌های وافر و نافع به موقع نیارد حاصلات زراعتی زمینی و سردرختی خراب شده در شهر قحطی رخ میدهد.

چاه‌ها و چشمه سارها: در اطراف و اکناف ولایت قندهار چشمه سارها و چاه‌های آبهای متعدد و بشمار بی‌شمار مشاهده میرسد که عبارت از آبهای تحت الارضی بوده هر طرف را شاداب ساخته و منفعت زیادی از آن‌ها بدست می‌آید و هر موقع از آن‌ها استفاده میشود، آب آن‌ها شفاف و بعضاً مرکبات معدنی دارد، در بین خانه‌های شهرها چاه‌ها موجود است که اهالی از آن‌ها بخوبی استفاده کرده و احتیاجاتشان رفع میگردد آب‌چاه‌های بعضی خانه‌ها خوشگوار و از بعضی قدری طعم شور دارد که وجود نمک را ظاهر می‌سازد.

آسیاب‌ها: در ولایت قندهار آسیاب‌های متعدد دیده میشود که اکثر آبهای وافر داشته در هر منطقه اهالی آن‌ها را بکار انداخته از آن استفاده میکنند. این آسیاب‌ها در مواضع مناسب واقع گردیده برای جامعه خدمت بزرگی را ایفا می‌نماید. علاوه از آسیاب‌های که توسط آب حرکت میکنند آسیاب‌های برقی نیز وجود دارد.

زمین و اراضی زراعتی: بعضی حصص‌های زمین قندهار یعنی جاهائیکه از گیاهان و نباتات عاری است و یا اینکه زمین لم یزرع میباشد نسبتاً سخت بوده و حتی ذریعه بیل به آسانی کا ویده نمی‌شود اما اراضی زراعتی بعضاً ریگی و بعضاً دارای خاک نسبتاً نرم بوده و فوق العاده حاصلخیز است که غله‌جات وافر از آن حاصل میگردد. که بطور همه‌عموم در جاهای سرسبز و سرآب واقع گردیده بر علاوه کشت زارهای شاداب حاصلخیز زیاد دارد بعضی حصص زمین‌های ریگزار هم میباشد که قابل نفوذ بوده در زمستان و قتیکه باران می‌بارد فوراً بزمین جذب میگردد.

باغها: در قندهار باغهای فراوان وجود دارد مخصوصاً ساحه ارغنداب سرسبز و مشجر شمرده میشود که انواع اشجار مشربکثرت وجود داشته و علاوه تا انواع گلها و آبهای جاری در بین آن‌ها به ملاحظه میرسد. بزرگ‌ترین قلم‌صادرات قندهار را میوه‌جات تازه و خشک تشکیل میدهد قشنگ‌ترین و خوشنما ترین باغهای عمومی مرکز قندهار عبارت از باغ (بابا ولی) میباشد. در باغ بابا ولی درختان زیاد و نه‌های آب بطور وافر مشاهده میرسد آب و هوا از ماه حوت الی ثور که هوا خیلی مساعد و خوشگوار میشود و درین موسم اهالی در آنجا میله‌های زمستانی را برپا میکنند در دامنه همان تپه کوهیکه مقبره بابا ولی صاحب وجود دارد یک کافی (قهوه‌خانه) با اساس صحیح

وساختمان عصری تعمیر و بنا شده است. فابریکه برق مرکز قندهار در همین منطقه وجود دارد و برای جمعیت شهر خدمت بزرگی را ایفا میکند.

تعمیرات بزرگگ: در داخل مرکز قندهار در موضع مناسب تعمیرات اصولی با پلان و نقشه صحیح بنا شده است. عمارات مکاتب، عمارات اداری و حکومتی و عمارات شخصی بطرز عصری و قابل وصف بوده و موقعیت موزون و مناسب داشته به زیبایی شهر افزوده اطراف را مجلل ساخته اند.

شهر نو و شهر کهنه قندهار: شهر نو از چند سال به این طرف که بطرز پلان اصولی تعمیر و بنا شده است در وسط یک سرک عریض و مستقیم و دو طرف در کنار جاده ها جوی های آب کشیده شده بعد از طرفه تعمیرات بزرگ واقع شده است شهر کهنه و مرکز قندهار که فصل ها و دیوارهای آن از دور یک خرابه زار را نشان میدهند در داخل خود بر پنج حصه (۵ ناحیه) منقسم است که هر کدام آن نامهای جداگانه داشته و عموماً عبارت از (۶۶۱) باب است و در داخل حوزه هر ناحیه کوچه های جداگانه دارد که عمده ترین آنها قرار ذیل: گذر خرقة مبارکه، قبر شاه، قلعه فصیل، بارود خانه، کشمیری ها تو بخانه، بابریا، نقاره خانه، بازار هرات، کنار پاتاب، علی زائی، سدوزائی، ملالی ولی محمد بازار شاه، کابلی شاه، لب جری شاه، قلعه عیدگاه و گذر گرگ ها تا کنون مرکز ازدحام و اجتماع عموم همین شهر کهنه قندهار بوده مراکز تجارتنی که اروا نسرها، و دکانها تجارخانه ها بالاخره دادوستد، خرید و فروش در همینجا صورت میگیرد که بنام شهر احمد شاهی یاد میشود سرکها و خانه ها: بطور عموم تمام سرکهای این شهر پخته کاری بوده و کناره های شان جویهای آب و درختان بیشمار وجود دارد کوچه های مرکز شهر نسبتاً کمعرض بوده این کوچه ها یک بدیگر راه داشته و در اکثر کوچه ها جویهای آب جریان دارد. ساختمان خانه های قدیمه مرکز بعضاً گنبدی و بعضاً بی گنبد میباشد. مگر در عین زمان بعضی خانه ها با اصول عصری هم بنا شده است.

مقبره ها: در شهر قندهار مقبره های وجود دارد که هر کدام مدفن اشخاص برجسته و نامدار افغان می باشد عمده ترین آن مقبره اعلیحضرت احمد شاه بابا است که در جوار عمارت خرقة مبارک قرار دارد و علاوتاً آرامگاهانی رجال معروف و شهدای فداکار وطن هم در قندهار وجود دارد مانند مقبره میرویس بابا در کوکوران و هکذا در موضع میوند مقابر شهدای میوند نیز وجود دارد.

سبزیجات: مانند پالک پیاز، شلغم، زردک، تربچه، کچالو، بادنجان سیاه و رومی، تره، کدو، خیار، فاصولیه، لوبیا، گشنیز، نعنا، گندنا، کاهو، و غیره وجود دارد اما کچالو مدت زیادی نگاهداشته نمیشود.

حبوبات: عبارت اند از گندم، جو، ارزن، باقلا، برنج، (باقسام مختلف) نخود، مشنگ، ماش، کنجد و غیره.

میوه جات: میوه جات عبارت است از بادرنسنگ، تره، تربوز، خر بوزه، انار، شکر پاره، انگور، انار، شکر پاره و انگور آن شهرت زیاد داشته و یک قلم بزرگ صادراتی افغانستان را تشکیل میدهد. به لطافت و انواع خود شهرت دارد.

حیوانات اهلی: عبارت از گاو، گاو میش، گوسفند، که بیشتر تربیه میشود اسپ، مرکب اشتر نیز تربیه میگردد. حیوانات وحشی مانند آهو، خوگوش، گرگ، روباه، شغال، کفتار، گرگ، و غیره بکثرت یافت میشود.

نباتات طبی: در کوهها بعضی گیاهها و نباتات طبی و مختلف الانواع بمشاهده میرسد. گیاههای طبی خیلی زیاد وجود دارد (ز نوع برك) خیلی زیاد رواج دارد علاوه تا علوفه مانند شبدر شقه نیز برای تربیه حیوانات کشت میشود.

اشجار فواکه: مهمترین اشجار شمر این سر زمین عبارت است از درخت سیب شفتالو، بادام، شکر پاره، چار مغز، توت، آوچه، زردالو، انجیر، تاکهای انگور و اشجار غیر شمر آن چنار، ناجو، سرو، بید، معجون بید، و غیره میباشد.

موسسات اقتصادی: در قندهار شرکت های متعدد موجود است. که عمده ترین آنها عبارت از شرکت پشمینه بافی، شرکت پنبتون و شرکت میوه است.

پیشه و حرف: اهالی قندهار به پیشه های مختلف مشغول اند یک تعداد کاسبین چپلی و پزارهای قابل وصف تیار میکنند که از هر حیث ظریف با دوام و خوشنما میباشد تنها اهالی مرکز نه بلکه اهالی حکومتها و علاقه جات قندهار و حتی شهرهای دیگر هم از آن استفاده مینمایند یک تعداد کسبه دیگرا از تیرهای مستعمل و خراب شده موترها کسار گرفته و یک قسم چپلی های ساده ساخته به معرض استفاده اقوام کوچی و مسافرین سرحدی گذاشته و آنها در موقع ضرورت رفع احتیاجات مینمایند این پیشه رونق خوبی داشته و خیلی ها مورد استفاده قرار دارد پیشه دیگر در قندهار مسگری است که رونق تام دارد کاسبین موصوف در نقش و نگار و ساختن آن مهارت خوبی بخرج داده و در اثر مساعی و زحمات خودها آلات و اسباب ظریف خوشنما و قابل تعریف به معرض استفاده جامعه میگذارند. دکانهای مسگری هم در هر موضع مرکز شهر وجود دارد چونکه واردات مس در قندهار زیاد است آلات و اسباب مسی باندازه زیاد دستیاب میگردد. صنعت زرگری و لایت قندهار هم بسبب قدیم مروج بوده و قابل تعریف است فن خامک دوزی و کلاه دوزی بدرجه اعلی با بهترین سبک ساختمان و ظرافت و خوشنمائی شهرت فوق العاده را داراست. در مرکز قندهار مخصوصا در یک بازار موسوم به (بازار سر پوشیده) پارچه های خامک دوزی، کلاه های سیم دوزی و غیره اشیای نفیس بمشاهده میرسد. نه تنها مردها بلکه خانمهای شهر قندهار هم باین فن های ظریف و قابل وصف مهارت تام دارند. اشیای نفیس فوق الذکر در دکانها تجلی و زینت خوبی داشته نظر بیننده را بخود جاب مینمایند. علاوه بر این پیشه های فوق کوزه گری و ساختن ظروف سفالی درین ولایت شهرت خوبی دارد که با اصول و طرزهای مختلفه ساختن آن صورت گرفته و در هر موضع شهر و مربوطات ولایت بمعرض استفاده اهالی گذاشته میشود.

ه : حكومات درجه ۴ :

- ۱- حكومت شورابيك
 - ۲- حكومت كشكنخود
 - ۳- حكومت دهله
 - ۴- حكومت گيزاب
 - ۵- حكومت اجرستان
 - ۶- حكومت ترنك و جلدك
- و : علاقه دارى ها .

- ۱- علاقه دارى درجه ۱ شگه وشگى متعلق حكومت سپين بولدك .
 - ۲- علاقه دارى درجه ۲ دامان متعلق حكومت ابدل .
 - ۳- علاقه دارى درجه اول معروف متعلق حكومت ارغستان .
 - ۴- علاقه دارى درجه ۲ ريگك متعلق حكومت شورابيك .
 - ۵- علاقه دارى درجه ۳ غورك متعلق حكومت خاكريز .
 - ۶- علاقه دارى درجه ۳ نيش متعلق حكومت خاكريز .
 - ۷- علاقه دارى درجه اول چوره راسا بمرکز حكومتكلان ارزكان مربوط است .
 - ۸- علاقه دارى درجه ۲ ۱ تغر متعلق حكومت درجه ۳ شنكى .
 - ۹- علاقه دارى درجه ۲ ناوه شملزائى متعلق حكومت درجه ۳ شنكى .
 - ۱۰- علاقه دارى درجه ۲ ميزان متعلق حكومت ترنك و جلدك .
 - ۱۱- علاقه دارى درجه اول شاه جوى راسا مربوط حكومتكلان قلات .
 - ۱۲- علاقه دارى درجه اول ارغنداب راسا مربوط حكومتكلان قلات .
- خطوط مواصلاى سر ك هاى قندهار :

سر ك هاى كه حاضر مناطق ولايت قندهار را بهمدیگرو بامركز ولايت مربوط ساخته است قرار آيست :

- ۱- از قندهار الى پنجوائى ، از پنجوائى تا سر ك عمومى وكشك نخود .
- ۲- از يخچال تابست .
- ۳- از كجكى تاموسى قلعه ، از موسى قلعه تا نوزاد .
- ۴- از ترين تا چوره ، و از انجا تا حدود گيزاب «گيزاب»
- ۵- از قندهار تا ارغستان ، و از انجا تا معروف ، اتغر ، شوگنى ، تهانه سلامت ، تهانه ولى ، تهانه كلك
- هكذا از شوگنى تا تهانه قلعه رشيد و از انجا تا سر ك سابق شملزائى ، درخت يحيى ، و تهانه برج جنگى .
- ۶- از كياختو و سر كرى دوسر ك به سر ك سابق درخت يحيى و شملزائى وصل گرديده است .
- ۷- از قلات تا سپين بولدك .
- ۸- از تهانه اسقان به امتداد تهانه هاى كيلو خاك ، بامبول ، اشنى زائى ، مخ ، تهانه محمد سعيد ، تهانه باقى ، تهانه ويش ، تهانه اشرف ، تهانه خيمه ، تهانه شيرولو ، تهانه پشه ، تهانه دونكه .
- ۹- از شاه جوى تا ارغنداب .
- ۱۰- از قندهار الى كشك نخود ، يخچال ، گر شك ، كجكى ، دهله و باز قندهار .
- ۱۱- از دهله تا ترين و نيش ، و از ترين تا دهراود .

- ۱۲ - از پنجوائی تاخا کريز و غورك و ازخا كريز تا سرك بين دهله و ترين و از ترين تا ارزگان .
- ۱۳ - از گرشك تا سرك بين موسی قلعه و نوزاد .
- ۱۴ - از مركز قندهار الى دامان ، شهر صفا ، قلات ، میزان و از قلات تا شاه جوی و از شاه جوی تا حكومت اعلى غزنى .
- ۱۵ - از قلات تا شنكى ، شملزائى و درخت يحيى .
- ۱۶ - از قندهار تا ريگك ، و از ريگك تا سپين بولدك از اين جا تا ویش .
لین های تيلفون قندهار :
- خطوط مواصلات تيلفونى مناطق ولايت قندهار حاضر اقرار ذيل است :
- ۱ - از مركز ولايت قندهار تا ارغستان .
- ۲ - از ارغستان تا معروف .
- ۳ - از شاه جوی تا ارغنداب .
- ۴ - از شنكى تا شملزائى .
- ۵ - از سپين بولدك تا تهانه ویش ، تهانه باقى ، تهانه محمد سعيد ، تهانه مخ ، تهانه جامبل ، تهانه يکه خاك ، تهانه اسقان ، تهانه سرچا ، تهانه سپينه خوله ، تهانه اشرف ، تهانه خيمه ، تهانه شیر و اوبه تهانه خاگى ، تهانه پشه ، تهانه نكه كه تمام اخط سرحد ميباشد .
- ۶ - از قندهار تا دند ، پنجوائى ، كشك نخود ، يخچال و گرشك .
- ۷ - از قندهار تا ارغنداب ، خا كريز ، دهله ، ترين ، دهر او د و ارزگان .
- ۸ - از قندهار تا دامان ، شهر صفا ، قلات ، شاه جوی الى حد فاصل غزنى و قندهار .
- ۹ - از قلات تا شنكى ، درخت يحيى .
- ۱۰ - از قندهار تا سپين بولدك .

آب و هوای قندهار : در جمله تقسيمات مناطق افغانستان از درك آب و هوا ميتوان گفت كه حصص وسطى كه بين ارتفاع ۹۰۰ تا ۱۳۰۰ متر واقع اند از ميدانهای اند كه ازان جمله قندهار است . آب و هوای اين حصص خشك است و تغيير حرارت شب و روزى زياد ميباشد . اندازه باران سالانه قندهار تقريباً ۱۵۰ ميللى متر است . قندهار اگر چه در تابستان ندرتاً تا بدرجه ۴۵ درجه سانتى گراد گرمى دارد لکن فضای وسيع و باغهای كشيرو آبهای روان ار غنداب اعتدالى با اين منطقه مهم افغانستان بخشیده لذا حرارتش غير قابل تحمل نبوده و فرق زيادى مابين حرارت شب و روز يده نمى شود . قندهار را ميتوان باغستان افغانستان ناميد . دند ار غنداب كه بفاصله ۲۰ كيلومتر در شمال شرق شهر به صورت طولانى باستقامت دريای ار غنداب واقع شده فى الحقيقت تماماً باغ و زمين سرسبز بوده يکى از وادی های خيلى مقبول و باثروت بحساب ميرود . تمام اين باغ ها از رود ار غنداب سير آب ميشوند . حصص شرقى قندهار كه كمتر داراي آب است گرم تر بوده تماماً براى انگور كه آبجوش از نوع مشهور ترين آن است تخصيص داده شده است . قندهار كوه و حصص مرتفعه كم دارد . قلات نسبتاً بلندتر بوده بادهای زياد در نواحى آن مى وزد . دهر او د و ترين براى زرع غله جات گندم ، جوارى ، برنج مخصوص اند . بطرف شمال قندهار كشك نخود عينا آب و هوای قندهار را دارد .

باستثنای اینکه قندهار نسبت به زیادتی باغات معتدل تر محسوس میشود، در جنوب قندهار ریزگان به حرارت بلند و خاصیت دشتی اراضی خویش خصوصیت دارد.

معادن قندهار:

۱ - معدن نقره: در بی بی گوهر خاک ریز قندهار حسب تجزیه کمیای وجود نقره در رگ سرب وجست تثبیت گردیده و این مقدار قابل توجهی است ولی هنوز نه معدن سرب وجست مذکور بکار افتاده و نه باستخراج نقره مذکور اقدامی شده، بجوار این معدن در طول سه صد الی پنجصد متر قبلا حفاریات زیادی بعمل آمده است که به عمق پنج الی ده متر و قطر یک متر میباشد که لابد به غرض استحصال کنسنترات سرب استحصال نقره از بین آن صورت گرفته است.

۲ - معدن سرب وجست: موقعیت جغرافیائی این معدن در کوه بی بی گوهر واقع خاکریز به خط ۳۲ درجه ۷ دقیقه عرض البلد شمالی و ۶۵ درجه ۳۳ دقیقه طول البلد شرقی وقوع داشته و بمسافه ۸۲ کیلومتری مرکز قندهار در کنه رسرک جدید بین قندهار و کجکی در موضع «قاعه اسد» به سمت شمال غرب کوه بی بی گوهر قرار دارد که کشفیات و تحقیقات اساسی آن ۷ سال قبل توسط کمپنی مورین قندهار به مصارف وزارت معادن بعمل آمده که ذخیره یقینی و تخمینی سرب وجست قابل استخراج ۶۹۰۰۰ تن متر که جست ۳۰،۴٪ و سرب ۷۰،۸٪ میباشد. همچنین معدن سرب وجست در دره نورخا کریز نیز وجود دارد که در سال ۱۳۱۷ ه.ش تحت نگرانی انجنیر شویتسرا لمانی بصورت اساسی کشفیات شد و ذخائر آن کافی و سرب وجست آن قابل توجه است.

۳ - معدن آهن: معدن آهن حاجی علم در موضع نیش خاکریز تخمین در ۱۱۸ کیلومتری شمال شهر قندهار در محل خاکریز معروف به حاجی علم بخط ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه عرض البلد شمالی و ۶۵ درجه ۳۳ دقیقه طول البلد شرقی واقع است.

۴ - لعل پیازی یا امیتست: در دشت های حاجی توپ در خاکریز پیدا میشود که بنام لعل پیازی زرگران قندهار خریداری و بفروش میرسد فابریکه حجاری و نجاری کابل بعضا ازین سنگ زیبا گوشواره و نگین های انگشتر می سازد.

معارف در قندهار:

الف لیسه ها: ۱ - لیسه احمد شاه بابا ۲ - لیسه میرویس بابا.

ب - مکتب مسلکی:

۱ - مکتب صنائع مرکز قندهار.

ج - مکاتب ابتدائی:

۱ - مکتب ابتدائی تیمور شاهی واقع بلدیة شهر قندهار.

۲ - مکتب ابتدائی مشرقی واقع بلدیة شهر قندهار.

۳ - مکتب ابتدائی احمد شاهی واقع بلدیة شهر قندهار.

۴ - مکتب ابتدائی فاضل قندهاری واقع حکومت لنه.

۵ - مکتب ابتدائی شاه محمود واقع حکومت لنه.

- ۶ - مکتب ابتدائی حاجی جمال واقع حکومت لنه .
 - ۷ - مکتب ابتدائی سردار پاینده واقع حکومت لنه .
 - ۸ - مکتب ابتدائی شاه اشرف واقع حکومت ارغنداب .
 - ۹ - مکتب ابتدائی کوهک واقع حکومت ارغنداب .
 - ۱۰ - مکتب ابتدائی پنجوائی واقع حکومت پنجوائی .
 - ۱۱ - مکتب ابتدائی احمد میه مادی واقع حکومت پنجوائی .
 - ۱۲ - مکتب ابتدائی سلیمان ما کو واقع حکومت پنجوائی .
 - ۱۳ - مکتب ابتدائی سیدال خان واقع حکومت ترین .
 - ۱۴ - مکتب ابتدائی شاه حسین واقع حکومت ترین .
 - ۱۵ - مکتب ابتدائی ملا احمد واقع حکومت دهر اود .
 - ۱۶ - مکتب ابتدائی شاه زمان واقع حکومت کسلان ارزگان .
 - ۱۷ - مکتب ابتدائی مواوی عبدالواسع واقع حکومت ارغنداب .
 - ۱۸ - مکتب ابتدائی زرغونه انا نسوان واقع بلدی قندهار .
- علاوہ در تمام حوزہ مربوطات ولایت قندهار ۶۴ باب مکتب دہاتی دایر می باشد همچنین مرکز و حکومت مربوط ولایت قندهار بیست نفر وکیل قرار آتی انتخاب و بشورای ملی در مرکز می فرستند.
- ۱ - وکیل مرکز ولایت قندهار یکنفر .
 - ۲ - وکیل حکومت لنه یکنفر .
 - ۳ - وکیل حکومت سپین بولدک یکنفر .
 - ۴ - وکیل حکومت دهر اود یکنفر .
 - ۵ - وکیل حکومت ارغستان یکنفر .
 - ۶ - وکیل حکومت ترین یکنفر .
 - ۷ - وکیل حکومت خاکرینز یکنفر .
 - ۸ - وکیل حکومت ارغنداب یکنفر .
 - ۹ - وکیل حکومت پنجوائی یکنفر .
 - ۱۰ - وکیل حکومت کشکنخرد یکنفر .
 - ۱۱ - وکیل حکومت دهل یکنفر .
 - ۱۲ - وکیل حکومت شورابک یکنفر .
 - ۱۳ - وکیل حکومت ارزگان یکنفر .
 - ۱۴ - وکیل حکومت گیزاب یکنفر .
 - ۱۵ - وکیل حکومت اجرستان یکنفر .
 - ۱۶ - وکیل حکومت قلات یکنفر .
 - ۱۷ - وکیل حکومت دای چوپان یکنفر .

۱۸ - وکیل حکومت شنکی یکنفر .

۱۹ - وکیل حکومت ترنسک و جلدک یکنفر .

۲۰ - وکیل حکومت قلات کوچی یکنفر .

نواحی شهر : شهر قندهار قرار ذیل به پنج ناحیه تقسیم شده :

ناحیه اول : گذر خرقه مبارکه ، قبر شاه ، قلعه فیصل ، بارود خانه ، کشمیری ، گذر کلان توپخانه ، گذر ارگ ، بابری ها ، جنوبی چوک توپخانه ، شمالی چوک توپخانه ، طویله شاهی ، بازار هرات ، کنار پاتاب ، ملاطاهر ، نقاره خانه ، کنار جوی ده خواجه ، علیزائی ، سدو زائی ، ملا ولئی محمد ، بازار شاه ، قلعه فیصل دروازه هرات ، کبابی شاه ، لب جوی شاه ، قلعه عیدگاه ، اختر مزاری ، گذر گرگ ها .

ناحیه ۲ : بازار هرات ، گذر عمران ، الکوزائی ها ، ملا فرح الدین ، خروتنی ها ، میر آزاد سیدها ، بارکزائی ها ، شیرعلی خان ، محمد عثمان خان ، بناها ، ملا شریف الدین خان ، غفار خان ، وزیر خان ، ملابادار ، گاورانها ، منجاری ها ، غربی بازار شکارپور . میر جانخان .

ناحیه ۳ : قاضی غلام ، ملا گلزار ، کساری ها ، فوفلزائی ها ، کاکری ها ، افغان پور ، مددخان یحیی خان ، برکسی ها ، خوگیانی ، اسحق زائی ، تور صاحب زاده ، کالیزائی ، بازار کابل بازار شکار پور .

ناحیه ۴ : گذر گنج ، حاجی درخو بابا ، گذر دفتر ، گنج گوسفندان ، صافی ها ، لودین ها ، سید نور محمد شاه خان ، پای میدان ، حاجی احمد ، فیصل قلعه ، نسواری ها ، ملا نعمان ، سیدها ، صبر ، ملا ناصر خان ، دینار خیل ، بی بی حوا ، ملاتور ، فتح خان ، بامیزائی ها ، جامع کهنه و جوی شاه .

ناحیه ۵ : کاروان ، ده خواجه ، خیل ملا علم ، قلعه مجید ، قلعه معشوق . کاروانسرای ها مشتمل بر ۷۴ باب است .

مساجد عمده حوزه بلدیة : جامع شاه ، جامع عیدگاه ، جامع ملا دین محمد آخند ، جامع شهدا ، جامع خرقه مبارکه ، جامع ملا فرح الدین ، جامع میر آزاد ، جامع ملا شرف الدین آخند زاده ، جامع حاجی گل محمد خان ، جامع گوشخانه ، جامع بازار شکارپور ، جامع محمد سرور خان ، جامع شهر ، جامع محمد موسی خان ، جامع محمد دین خان ، جامع گذر کاکری ها ، جامع قاضی غلام ، جامع گذر پوپلزائی ها ، جامع گذر یحیی خان ، جامع گذر مدد خان ، جامع گذر افغان پور ، جامع گذر گساری ها ، جامع کندل خان ، جامع کهنه ، جامع عبدالله خان صاحب زاده ، جامع حضرت جان ، جامع بابری ها ، جامع کاروان ، جامع کنار پاتاب ، جامع ملا علم آخند ، جامع حاجی گل محمد خان ، جامع محمد معشوق خان .

حمام ها : حمام های عصری دو باب ، حمام های قدیمه ۱۱ باب .

جاده های مشهور : جاده ظاهرشاهی ، جاده نادرشاهی ، جاده شاه محمود ، جاده احمدشاهی ، جاده میر ویس ، جاده داود ، جاده ایوب خان ، جاده باباولی صاحب ، جاده حفیظ الله خان ، جاده شهیدان ، جاده میوند ، جاده غنی خان ، جاده غازی ، جاده شهید طالب ، جاده عثمان خان ، جاده عینو ، جاده ملالی

جاده حاجی جمال ، جاده پېتونستان و جاده میانور .

زیارات متبرکه : خرقه مبارکه حضرت رسول اکرم ص ، زیارت احمد شاه بابا ، زیارت میر غلام علی شاه علیه الرحمه ، زیارت سید اسمعیل شاه علیه الرحمه ، زیارت سید حسن علیه الرحمه ، زیارت کابلی شاه علیه الرحمه ، زیارت شهدای فرقه ، زیارت سید احمد آقا علیه الرحمه ، زیارت صوفی صاحب علیه الرحمه ، زیارت کتیبه آخند ، زیارت سید شعیب آقا ، زیارت ملا فرح الدین آخند ، زیارت بابا صاحب علیه الرحمه ، زیارت عبدالحق آخند علیه الرحمه ، زیارت سپین کوسی علیه الرحمه ، زیارت بیت بابا علیه الرحمه ، زیارت ایوب انصاری علیه الرحمه ، زیارت شین غیزی بابا ، زیارت ملا دوران علیه الرحمه ، زیارت موی مبارک ، زیارت یکه خاگ بابا ، زیارت میر منیر بابا ، زیارت حضرت حسبی بابا ، زیارت ملا صالح آخند ، زیارت ملا قطب آخند ، زیارت ما اصغر بابا علیه الرحمه ، زیارت شیخ قلندر علیه الرحمه ، زیارت ملا علم آخند علیه الرحمه ، زیارت ملا حکیم علیه الرحمه ، زیارت شهدای ده خواجه و زیارت خوجک بابا علیه الرحمه .

پلهای داخل شهر : پل نهر پاتاب ، پل نهر جوی ده خواجه . پلهای عمده خارج شهر پل دریای ارغنداب ، پل ارغستان .

در شهر قندهار یک سینما دایر است که در سال ۱۳۲۶ به کار افتاده است .

خرقه شریفه : خرقه شریفه در یک گنبدی که با سلیقه موزون میناکاری و در جوار آن یک تعداد حجره برای حافظان و مجاوران تعمیر گردیده است قرار دارد این خرقه مبارکه را اعلیحضرت احمد شاه بابای درانی در سال ۱۱۸۲ از بد خشان بقتند هار آورده . طوریکه کتاب سراج التواریخ معلومات میدهد خرقه مبارکه را اهل بیت آنحضرت (ص) بدست خود دوخته اند و حضرت علی (رض) بعد از رحلت آنحضرت بفرموده حضرت پیغمبر (ص) آنرا به او پس قرنی فرستاده پس از رحلت او پس خرقه مذکور را در غار کوه حرا نهادند و یک مدت طولانی در آنجا بماند بعد شیخ دوست محمد آنرا به بغداد آورد بعد از وی احفادش آنرا به بخارا انتقال دادند و ۸۰ سال در آنجا ماند سپس شیخ آقامحمد آنرا مسترد کرد ، در اوایل حکمدری اکبر ، شاه طهماسب قندهار را در ۹۶۵ هـ تصرف کرد و در ۱۰۰۳ هـ قمری اکبر آنرا از ایشان باز گرفت در سال ۱۰۳۱ هـ جری ایرانیان باز بقندهار استیلا نمودند اما در ۱۰۴۷ از آنجا رانده شدند در سال ۱۰۵۸ هـ جری شاه عباس بر قند هار مسلط شد و تظاهر میر و یس غوثاکی قندهار بدست صفویان بماند ایک میر و یس قندهار را از دست صفویان کشید و پسرش محمود سلطنت صفوی را سقوط داده مملکت ایشان را ضمیمه افغانستان نمود که ظهور نادر افشار افغان ها بران حکومت میکردند نادر افشار پس از محاصره یکساله در ۱۱۵۲ هـ قند هار را فتح کرد . پس از نادر افشار احمد شاه درانی بار دیگر امپراتوری افغانستان را تاسیس و قند هار را پایتخت خود قرار داد در سال ۱۱۷۴ هـ به تاسیس و تعمیر شهر قندهار اقدام و نظر محمد خرقه مبارکه را از بخارا به بلخ آورد و ۳۵ سال در آنجا بود و در محرم ۱۱۰۹ بدریعه شیخ محمد ضیاء و شیخ محمد نیاز به فیض آباد حالیه نقل داده شد سپس طوریکه در بالا اشاره شد وزیر شاه ولی خان وزیر احمد شاه بابا تبرکات آنرا به قند هار آورد .

- قورغان** : قریه ئیست بفاصله ۲۵۰۵ کیلومتر در جنوب شرق خان آباد متعلق حکومت کلان قندز مربوط ولایت قطغن که بین ۶۶ درجه ۴۹ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قورغان** : قریه ئیست بفاصله ۳۱ کیلومتر در شرق خان آباد متعلق حکومت کلان قندز مربوط ولایت قطغن که در ۶۶ درجه ۳۹ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قورغان** : علاقه داری درجه ۲ مربوط حکومت درجه اول اندخوی متعلق حکومت اعلی میمنه است این موضع بفاصله تخمین ۷،۵ کیلومتر در جنوب مغرب اندخوی در ۶۵ درجه ۱ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده .
- صنعت مهم مردم قالین بافی و نمک مالی است در اینجا قالین های اعلی بافته شده و یکی از صادرات بزرگ وطن را تشکیل میدهد گوسفند قره قلی بمقدار زیاد تربیه شده پوست و پشم آن اسباب بزرگ تجارت را فراهم می سازد از سبب کمی آب زمین های زراعتی و باغات کمتر دیده می شود مردم اکثرا مواد خوراک خود را از مزار شریف و قشغن بدست می آورند مع ذلک گندم، جو، تربز و خربزه در اینجا حاصل خوب میدهند . در بعضی نقاط باغ انگور و زردآلو دیده می شود در هفته دو مرتبه در اینجا روز بازار برپا می شود که در آن روزها از نقاط مختلفه دور و نزدیک تجارت اموال تجاره خود را ذریعه اسپان آورده بفروش میرسانند در آن دور و تمام پیداوار و وطنی آن سمت در بازار موجود می باشد مشتریان به قیمت نازل تر از روزهای دیگر اشیای کار آمد خود را بدست می آورند . بر علاوه گوسفند قره قلی از حیوانات دیگر مثل اشتر، گاو، اسب و مرکب نیز درین سرزمین تربیه می شود اسب را برای حمل و نقل اشیا و بزکشی و اشتر را هم برای حمل اشیا و هم برای کشتی گیری در میله ها و روزهای خوشی استعمال میکنند ، پیشه مردم تجارت پوست، پشم ، قالین و تربیه گوسفند قره قلی است قریه جات مشهور علاقه داری قورغان قرار ذیل است :
- یکه تپه ، یکه توت ، باغ بوستان ، لافی ، کما نگر ، نمازگاه ، چهار باغ ، کما نگر ، کشکشان و میرآباد .
- قوغی** : قریه ئیست بفاصله ۴۰ کیلومتر در جنوب غرب خوگینانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۵ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قول** : قریه ئیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در جنوب شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲۴ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- قوابع** : وادی ایست در شمال غرب چارده غور بند و از سیاه گرد مرکز حکومت درجه ۲ غور بند تخمین ۱۱ کیلومتر فاصله دارد این وادی سرسبز و شاداب بوده ، زمین های زراعتی و باغهای میوه در آن زیاد دیده می شود ، پیداوار زراعتی آن گندم، جو، باقلی . از زن ماش کچالو با دنجان سو سنی ، پادنجان رومی ، مرچ سرخ ، پیاز ، سیر ، شلغم ، شرشم ، و شبدر می باشد ، پیداوار سرد رختی

آن توت، بادام، شفتالو، انار، سیب، ناک، بهی، زردالو، آلوبالو و آلوچه است، بادام آن تجارت خوبی دارد از درختان غیرمثمر مثل: بید، چنار، عرعر، شنگ و سفیدار در آنجا نیز پیدا می شود که در سوخت و عمارات مصرف می گردد. سنجد هم در آنجا بوفرت پیدا می شود در کوه های جوار آن انواع بته، سیاه چوب، گزک، خنجک، بلک، پرکندول، کما و بادام کوهی یافت می گردد که در محروقات استعمال مینمایند، نباتات طبی صنعتی و خوردنی هم در کوه های مذکور دستیاب می گردد، از قبیل تلخک، اژدرم، درونه، اسفندبوی مادران، سومالی، اشنان، مستار، سبزی سیاه، شری، سوهان، کنوچه، سمارق، چکری، حنظل، جرائی، بادیان، پیاز کوهی، سبرکوهی، خاکشیر و زوف. از بته سومالی نسوار تیار میکنند اشنان را حوض صابون در شستن لباس استعمال مینمایند.

حیوانات اهلی آن: گاو، گوسفند، بز و مرکب است حیوانات وحشی آن گرگ، شغور، روباه و خرگوش می باشد طیور آن عبارت است از: مرغ خانگی، کبک، بونه، کبوتر، زاغ، مرغابی، قره قوش، پتول، اقسام گنجشکها و غیره نوع خاک آن گرچه ریگی است اما حاصل خیزی آن نسبت به چارده غور بند خوبتر می باشد یک نهر کوچک از وسط آن عبور میکند زمین ها و باغ های آنجا را سیراب کرده در چهارده غور بند پایان می شود در اینجا به جویها و شعبات متعددی تقسیم شده زمینها و باغهای آنجا را آبیاری میکنند و بالاخره بدریای کلان غور بند ملحق می گردد سمت جریان این نهر کوچک از غرب بجانب شرق است آب و هوای آن در زمستان اندک سرد و در تابستان اندک گرم و در دو فصل دیگر بهار و خزان معتدل می باشد در بین ده ولج در زمستان برف گیری کم می باشد اما کوه های آن برف گیری زیاد داشته برف آن تا برج جوزا هم دوام میداد شده باشد پیشه اهالی آنجا زمینداری تریه و باغها و حیوانات، مرکب کاری بافتن گلیم و کمپل می باشد در اینجا گلیم های اعلی و کمپل های خوب بافته می شود مرکب را برای آوردن چوب کوهی و بردن میوه جات بطرف بامیان، سرخ و پارسا و شیخ علی بکار می برند و در عوض از آنجا انواع غله جات بدست می آورند.

قول خدا یاد :

قریه نیست بقا صله ۱۴ کیلومتر در جنوب غرب جاریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان متعلق حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قول خویش :

منطقه ئی است در حوزه حکومتی درجه اول بهسود هزاره جات در این منطقه چندین قریه خورد و بزرگ وجود دارد که مشهور آنها عبارت است از قریه حصار قریه برغسان قریه عیدک قریه چولی قریه سرخک و قریه دولت قولی این منطقه آب و آفری دارد که از قلل و دامنه جبال سرازیر میگردد و ساحه آنجا را خرم و شاداب گردانیده است. هوای آن بی خوشگوار است کشت و زراعت آن خیلی خوب بوده و مناظر قشنگ و دل آویزی دارد زیرا نباتات و اشجار بکثرت موجود است اهالی نیز قوی البنیه و نشیطه میباشند. تعداد خانواری قریه های مربوطه منطقه قول خویش در حدود پنجهزار خانیه تخمین شده است.

- قول سرجن :** قریہ ٹیست بمفاصلہ ۹ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک در علاقہ حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل کہ در ۶۷ درجہ ۴۱ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۳ دقیقہ ۱۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- قول قلعہ :** قریہ ٹیست بمفاصلہ ۱۵ کیلومتر در شرق تکزار در علاقہ حکومت درجہ اول سنگچارک مربوط حکومت اعلیٰ شیرغان کہ در ۶۶ درجہ ۳۰ دقیقہ ۲۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۶ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- قول کوتل :** کوتایست بمفاصلہ ۹۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک بار تفاع تخمین ۲۸۳۰ متر در علاقہ حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل کہ در ۶۷ درجہ ۴۲ دقیقہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۴ دقیقہ ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- قویماغ :** قریہ ٹیست بمفاصلہ ۵۵ کیلومتر در شمال شرق سنگ ماشہ در علاقہ حکومت درجہ ۳ جا غوری مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۲۷ دقیقہ ۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۰ دقیقہ ۱۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- قہادہ :** قریہ ٹیست بمفاصلہ ۴۸ کیلومتر در جنوب قریہ سنگ ماشہ در علاقہ حکومت درجہ ۳ جا غوری مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۲۰ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۸ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- قیامت کوتل :** کوتایست بمفاصلہ ۶۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه نو در علاقہ حکومت کلان با دغیسات مربوط ولایت هرات کہ در ۶۳ درجہ ۴ دقیقہ ۳۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۷ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- قیصار :** حکومتیست درجہ ۳ متعلق حکومت اعلیٰ میمنہ کہ موقعیت جغرافیائی آن در خط ۶۳ و ۶۴ درجہ ۱۸ دقیقہ ۵۷ ثانیہ طول البلد شرقی ۳۵ و ۳۶ درجہ ۲۳ دقیقہ ۱۴ و ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- حدود اربعہ : محل مربوطہ قیصار شرقاً بہ بعضی قریہ های حکومتی پشتونکوت از قبیل قریہ میمنہ مست حلواخور و میرشکار و غیرہ غرباً بہ ملحققات حکومتی مرغاب جنوباً بہ ربوطات ولایت هرات و شمالاً بہ خاک روسیہ شوروی محدود بودہ طول آن ۵۵ الی ۶۰ کیلومتر و عرض آن از ۵۰ الی ۵۵ کیلومتر میباشد اراضی زراعتی و قرا مسکونہ اہالی از شرق و غرب و شمال بہ تپہ های خاکی و از طرف جنوب با کوہ بلندی کہ سلسلہ آن از شرق بغرب امتداد می یابد احاطہ شدہ شہر موجودہ قیصار کہ مرکز حکومتی میباشد در وسط جلگہ ایکہ باتپہ های خاکی محاط میباشد واقع و دارای تقریباً ۶ الی ۷ کیلومتر عرض و ۹ الی ۱۰ کیلومتر طول میباشد شہر مذکور کوچک و دارای یک بازار دوسہ کاروانسرای یک باغ عمومی مساجد و یک باب مکتب بودہ و در وسط آن عمارات حکومتی قرار دارد.
- قریہ جات مربوطہ : خواجہ کمنی ، ارکتو ، جتائی ، شاخ ، غوزہا ، زیارت گاہ ، تویمست ، زعفران ارہ کلیمک ، یوز بیگی ، خواجہ زائدخان ، آق مست ، ینگی تاشقول ، ینگی ایشیک ، آقاسی ، بورہ غن اون بیگی ، بالا بام ، جودانہ ، صیادہای پشتہ نشین ، ترغچی ، خواجہ بچاقلی ، قوش نال ، قزل سو ، نور ، خواجہ ہای شاکتو ، قور داغ قلعه ، سرباز ایتی سلوق ، صیاد بورہ غن ، الما کہ ایتی سلوق ، خواجہ بتچاق ، نهرین

علی مدد، میرزا که ایتی ساوق، دینتاش، حیدری، سوغانانی، کوهی، سرآسیاب، بیش بلا، بیش کفه، بیرکه، جیگدلسک، قروق قول، صوفی قلعه، نودری، لرزلسک، رستم، ارزلسک، کریمداد، بوری، اوج قلعه، بوری کلان، مهدی، خواجه حیدری، مهدی خواجه، چیچکتو، چهارشنبه، هزاره قلعه، بلوچ خدایار، هرک. کشته خروس باش، بین مست، بوده غن هرک، اوی مست، قیچ قار سنجکتک، بلندغور، خطای، بازار جای قیصار، خواجه استق بلان، قیچقار پایان، اصحاب کشف، قوچین، گند آب، اچغ وغیره آب و هوای قیصار سرد است برف و باران تقریباً از ماه قوس شروع شده و تا ماه جوزا دوام دارد این بر فباری در حصه های بلند و کوهستانی تقریباً تا پنج متر هم میرسد اما در جاهای هموار ضخامت برف بیشتر از سی سانتی متر دیده شده.

کوه های قیصار: یک سلسله کوه که از شاخ کوی بابامی باشد به سمت جنوبی قیصار امتداد یافته و به بند زرمات که از توابع هرات است اتصال دارد این کوه سراسر سمت جنوبی قیصار را احتوا نموده و در هیچ جای قطع نشده و قلعه بلند آن که در حصه قیصار واقع است بنام کوه چهل تن یاد میشود و در اکثر حصص بلند خود ذخائر برف موجود دارد که در وقت تابستان آب شده و برودها سرازیر میشود.

رودخانه ها: از کوه مذکور شش دره جدا شده که هر کدام آن رودخانه علیحد بوده و بنام دره یاد می شود مانند دره خواجه کمتل دره شاخ دره غدره دره زیارت گناه دره تویمست و دره بوره غن که از سمت جنوب کوه قیصار منبع گرفته سرازیر میشود سیلاب دره بورغن از میان دشت و بیابان گذشته به اندخوی می رسد و در بین راه مورد استفاده اهالی قرار می یابد اما سیلابهای پنج دره دیگر از تگاب پرک و تگاب چیچکتو گذشته به طرف مرغاب میرود و هیچ استفاده از آن نمی شود این شش دره که در فصل بهار بشکل رودخانه در می آید هر کدام چشمه علیحده دارد که بعد از قطع سیلاب موسمی بحالت عادی جریان داشته و اهالی کشت و زراعت خود را به همین وسیله آبیاری می نمایند و علاوه بر کار نیز هم در منطقه قیصار موجود است که بواسطه آن اراضی آبیاری میشود. نباتات و حیوانات: نباتات تیکه در منطقه قیصار میروید اغلباً گندم، جو، جوار، زغر، کنجد ماش و لوبیا بوده و از نوع سبزیجات پیاز، سیر، زردک، کچالو، شلغم، بادنجان سیاه و بادنجان رومی می باشد. اشجار میوه دار آن انگور، توت، زردالو، آلو، بهی، بادام و امرد است درخت زرد آلودی آن را اکثر سالها خنک زده بار آور نمی شود. حیوانات تیکه درین منطقه تربیه می شود اسب، خر، گاو، بز، گوسفند قره قلی و اشتر است مخصوصاً اسب، گوسفند قره قلی و اشتر زیاد تربیه میشود.

جنگلات: جنگلهای قیصار اکثر در دره های ذیل واقع گردیده: اول در حصه خواجه کشتی دوم دره شاخ سوم دره غور، چهارم دره زیارت گناه، پنجم دره تویمست، ششم دره بوره غن. اشجار این جنگل عموماً از نوع ارچه، آلنج، شلوی، بید، جغد، بادام، پسته وغیره می باشد که بصورت طبیعی و خودروی روئیده است. اشجار پسته آن خیلی کم و بجایهای صعب المرور باقیمانده

که در سال ۱۳۱۵ تحت حفاظت و طرف توجه حکومت قرار گرفت، درین جنگل یکنفر نگران و ده نفر محافظ مقرر است تا اشجار مذکور از بدین نرفته و بیخ جوش های اشجار قطع شده نمو نماید.

مزارات: حضرت سلطان سید محمد قتال در سرآسیاب، خواجه پیچاقلی چهل تن در جنوب شرق قیصار، شیخ شبلی در جوار جوار قریه خواجه کنتی مدفون بوده مزارات ایشان طرف احترام و تعظیم عمومی واقع است.

آبهای معدنی قیصار: در قریه خواجه پیچاقلی مربوط حکومتی قیصار در وسط باغ دو چشمه که یکی آن سیاه فام و دیگرش سفید رنگ است بشدت از زمین فوران کرده و نسبت به دیگر آبها گرمتر ذایقه آن نمکین است. این دو چشمه به نام چشمه های زیارت خواجه پیچاقلی شهرت دارد.

شکار و شکارگاهها در قیصار: کوه شامخیکه بسمت جنوب قیصار از شرق بغرب امتداد یافته عموماً دارای دره های شاداب و خوشگوار بوده و هر دره آن بذات خود شکارگاه خوبی را برای اهالی آن تشکیل میدهد از قبیل دره بورغن، کوه چهل تن، کوه های بالابام، کوه های اون بیگی، دره های تویمست، غوره، زیارت گاه و شاخ مخصوصاً شکارگاه چشمه خوبان، خواجه کنتی و غیره دره های آن از طرف صیادان ماهر پانگک، آهوی بزی و گوسفندی، کبک، تدر و روباه، سیاه گکک، و غیره شکار میشوند. در چشمه های قیصار شکار انواع مرغ آبی، قوی سفید قره سینه و غیره نیز صورت می پذیرد در قیصار علاوه بر مدارس خصوصی و تعالیمی که در مساجد بعمل می آید یک باب مکتب ابتدائی در قریه بازار جای و چهار باب مکتب دهاتی واقع نودری، توریاختو چیچکتو، هزار قلعه از طرف وزارت معارف دائر گردیده است همچنین یکنفر وکیل از طرف اهالی قیصار انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود.

جنگه قیصار: جنگه قیصار نسبت به میمنه و المار عریض و وسیع است، گرچه تمام این دشت یک جنگه شناخته میشود ولی از نقطه نظر آبریز بدو حصه شرقی و غربی تقسیم میگردد که حصه شرقی آن دشت حکومت قیصار است و منبع آبیاری آن دره بورغن بوده و این دره دارای جنگل ها و کوه های سنگی و حیوانات وحشی و چشمه سارها است که آب چشمه های مذکور دشت شرقی حصه قیصار را آبیاری میکند، خاک آن موضع برای زراعت و نموی هر گونه اشجار مساعد و قابل تعریف است بالخاصه برای نمو و تربیه تاک انگور در تمام مناطق حکومت اعلی میمنه حکم اولیت دارد مگر اهالی همیشه از قلت آب دچار تکلیف بوده و نمیتوانند به پیمان وسیع زراعت و نخلستان را توسعه دهند، ازین جهت قسمت کلی آن خاص بزراعت گندم و جو تخصیص داده شده است. در اختتام این دشت تنگنائی واقع شده که پایان این تنگنا بدشت میرشادی و کبوترخان میرسد که آب بریز دشت شرقی قیصار است بهزارها جریب زمین درین دشت موجود و بنام سیلابی یاد میشود در سالی که باران و برف زیاد بوده از آب اضافگی دریای قیصار استفاده حاصل و رنه حاصلات آن بسوخت میرسد، آب بریز این دشت نیز بدریای اندخوی میرسد آب دشت غربی قیصار که عبارت

از تویمست وز غفران و زیار نگاه و غوره و سعید باد «شاخ» و خواجه کنتی است، از دره و کوه‌های سنگی سرچشمه میگیرد آب این مواضع تنها به زراعت سفید برگ (گندم، جو و یکعده معدود درخت) کفایت کرده بزراعت پنبه، ارزن جوار و غیره باغات و نخلستان کافی نیست، با وصف آنکه اراضی مواضع مذکور استعداد زراعتی دارد بجز زراعت گندم و جو، از دیگر حبوبات و اشجار استفاده نمیتوانند، در پایان این دشت موضعی است بنام (چیچکتو، هزاره قلعه، تگاب هیرک، اصحاب کیف) که هر یک موضع مذکور در قرب قریه جات خود چشمه سارها داشته و آب چشمه های مذکور برای آبیاری اراضی موجوده به مشقت کفایت کرده باغ و اشجار آن کم و زراعت گندم، جو و ارزن بیشتر رواج دارد، آب ریز این دشت علی العموم بدریای مرغاب اختتام می پذیرد تعداد جریبی اراضی آن وسیلابی آن تخمیناً (۱۹۲۲۵) ج. یب. میشود.

صنائع و سپهرت در قیصار: در قیصار نیز مانند سائر مر بوطات میمنه صنعت گلیم بافی، قالین بافی نمود، آنچه و کرباس بافی رواج دارد. اما قالین بافی آن شهرت زیادند در قیصار سپهرت های زیادی رواج دارد که پهلوانی و بزکشی آن مشهور است، آلات موسیقی اهالی قیصار عبارت از دف، چنگ، دنبوره، زنگ، دوتار، سه تار و باب میباشد، پیشه اهالی این جا دهقانی، مالدار، تجارت و حرفه های آزاد است:

قیصار: قریه نیست بقا صله ۵۸ کیلومتر در جنوب غرب شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۱۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۴ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. قیصار (کوه سرخ): کوهیست در جنوب شرق پر جمان به ارتفاع تخمین ۳۹۹۷ متر در علاقه حکومت درجه ۲۵ و ۵۰ مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۳ درجه ۵۷ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۲ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قیصر خیل: ناحیه نیست در علاقه حکومت کابل که متواز مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۸ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۴ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

ک

کابل: اسم شهر مرکزی حکومت پادشاهی افغانستان و هم اسم ولایت مرکزی کشور است که بنام ولایت کابل یاد میشود که در ۶۸ و ۶۹ درجه ۱۷ و ۳۵ دقیقه ۱۸ و ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی ۳۴ درجه و ۳۸ دقیقه ۱۸ و ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

وجه تسمیه و موقعیت شهر: قدیم ترین نامی که برای شهر کابل سراغ داریم کلمه (کوبها) است که در مورد رودخانه کابل در سرود ریگ وید به کرات ذکر شده، چون سرودهای مذکور بطور متوسط در ۱۹۰۰ و ۱۴۰۰ ق م سروده شده لذا گفته میتوانیم که اقل ۳۵۰۰ سال است که این اسم داخل ادبیات آریائی شده، معنی کلمه (کوبها) هم تایک اندازه معلوم است زیرا (کو) در اکثر زبانها بمعنی (آب) میباشد و نه تنها در سر کلمه (کوبها) آمده بلکه بعضی رودخانه های دیگر جنوب هند و کش مثل (کونر = کنر)، (کورم = کرم) (گومل) هم به این کلمه شروع میشود

همین قسم در نگارش های مورخین کلاسیک یونان و لاتین هم کلمه (کو) بصورت عمومی در سر نام های رودخانه های مذکور دیده میشود مثل (کوئس) (کوفس) «کواسپس» و غیره پس میتوان گفت که «کوبها» قدیم ترین نامی است که در مورد رودخانه کابل استعمال شده. در اوستا در جمله شانزده قطعه خاك زیبای آریایی کابل در مرحله هفتم بنام «ویسکاره تا» یاد شده. بطایموس جغرافیه نگار معروف یونانی که در وسط قرن ۲ ق م زیست و کتاب او مفصل ترین جغرافیه قدیم آسیا است که نسبت به کشور ما معلومات قیمت داری میدهد در فهرست شهر های ولایت پار و پامیزاد از کابل بنام «کارور»^۱ یا «کابورا» یاد کرده است در میان قبائلی که بطایموس در دامنه های جنوبی هندوکش قرار میدهد یکی «بولی تی ها» است که قرار نظریه «مکدونالد» احتمال دارد «کاپولی تی ها» یعنی باشندگان کابل و گرد و نواح آن باشند. «اورتسپانا» نام دیگری است که از طرف مورخین کلاسیک به شهر کابل داده شده بعضی مدققین به این فکر اند که شکل اصلی این نام «یوروستانا» بوده و در سانسکریت «حصار بلند» معنی داشت. و تقریباً در مورد تمام قلعه های مستحکم فراز کوه ها استعمال می شد. اگر قرار نظریه کاپطان کننگهم شکل خواندن اسم مذکور کمی عوض شود از آن «پورتوسپانا» بدست می آید و هنوز هم در پنبته «پورته» معنی بلند و بالا را افاده میکند و دلالت می نماید که این نام وقتی در مورد شهر کابل استعمال می شد که کابل حیثیت «بالاحصار» را بخود داشت «کوفن» و «کوفس» هم نامهایی است که مورخین یونانی برای رودخانه کابل داده اند. بنداهش از کابل بنام «کاپل» ذکر کرده و این نزدیکترین لهجه قدیمی است که به تلفظ نام امروزه پایتخت کشور ماسر میخورد. طوریکه ذکر شد اولین صورت نام «کابل» همان «کوبها» ویدی بوده که نام خیلی قدیمی است ولی موقعیت اولیه کابل قدیم هنوز چندان روشن نشده است این قدر میدانیم که کابل همیشه در همین نقطه فعلی بدو طرف رودخانه و میان دو کوه شیردر وازه و آسمانی واقع نبوده است بلکه از طرف جنوب یا بهتر بگوئیم از طرف جنوب شرق تغییر محل یافته و در طی مرور زمان به این نقطه رسیده است عجباً! پیش ازینکه تحقیقات عملی درین زمینه روشنی اندازد به همین قدر اکتفا باید نمود که کابل در زمان عبور اسکندر شهر بزرگی نبود و الا نه فاتح مقدونیه بدانجا توقف میکرد و اگر آبادانی هم داشت از سر راه عبور و مرور منحرف بوده است. از موقعیت های کابل قدیم یکی آبادی های زمان عصر بودائی است. کابل بودائی در پای کوه منار چکری افتاده بود چنانچه هنوز هم اینجا بنام «خورد کابل» یاد میشود. بقایای استوپه ها و معابد و منار چکری که اصلاً مناره عراده قانون بودائی است هر کدام بجای خود نشان میدهند که کابل بودائی در ۸ کیلومتری جنوب شرق شهر موجوده و در دامنه کوه آباد بود. از شهادت زائر چینی هیوان تسنگ که در نیمه اول قرن ۷ مسیحی وارد ممالک ما شده معلوم میشود که درین وقت عوض کابل، بگرام یا شهر (کاپیسی) مرکز سلطنت مقتدری بود که الهی تا کزیلا اتساع داشت. معذالک از روی استحکاماتی که تاحال بشکل دیوار روی کوه های آسمانی و شیردر وازه معلوم میشود چنین استنباط میگردد که معاصر زمان هیوان تسنگ (در همان قرن ۷ مسیحی) کابل یعنی

همان قطعه خاك دوطرفه و دخانه و میان دو کوه اهمیت زیاد سوق الجیشی داشت و بقدری دارای ارزش و اهمیت بوده که برای حفاظه آن دیوارهای طویل و استحکامات بزرگی را با مشکلات زیاد ساخته اند. آخرین شاهان کابل یعنی سلاله ئی که اعراب اعضای آن را به اسم رتبیل یا دکرده اند و بعضی ماخذ دیگر از آنها به اسم شاهى هم تذکره کرده و عبارت از همان برهمن شاهان کابل میباشد که با سرداران عرب داخل پیکار شده و از سالهای حوالی ۳۰ هجرت تا عصر سلطنت یعقوب لیث صفاری بیش از دو قرن با اعراب جنگیدند و هفت مرتبه از کابل دفاع کردند.

مختصر تاریخ: تاریخ این شهر تا زمان فتح اسکندر مقدونی خوب روشن نیست، این قدر معلوم است که کابل در قرن پنجم ق م هنگام فتوحات (سبروس) داخل قلمرو مفتوحه او شد. داریوش (۵۰۰ یا ۵۱۰ ق م) از راه هریوا (هرات) و زتسگوش (هزاره جات) کابل را عبور نموده از دره خیبر داخل هند گردیده و حصص مغربی هند را در حوزه حکومت خود داخل ساخت که بعد دریای سند بین حکومت فارس و سلطنت هند حد فاصل قرار گرفت. کابل به این حالت خود دوام نمود تا اینکه اسکندر یونانی داخل افغانستان شد. اسکندر در ۳۲۸ ق م هندوکش را عبور نموده باختر را تسخیر و بجانب ماوراءالنهر گذشت ولی در سال ۳۲۷ برگشته از وادی کابل بطرف دره خیبر عبور نمود و بعد از فتح پنجاب از راه بلوچستان بجانب بینالنهرین رهسپار و در سال ۳۲۳ ق م فوت شد درین وقت کابل تحت اداره «سلوکوس» یکی از سرداران یونانی قرار داشت که از ۳۱۲ الی ۲۸۱ ق م در باکتریا حکومت می نمود. لیکت متعاقبا در هندوستان چندراگوپتا قیام و حکومت موریار اساس گذاشته بر ایالات جنوبی هندوکش که کابل نیز در آن داخل بود تسلط یافت و ایالات پاروپامیسوس Paropamisus هندوکوه و پامیر و جدرویا Gederioie یعنی بلوچستان در حوزه حکومت موریا داخل شد این حکومت در زمان آشوکا نواسه چندراگوپتا ترقی و توسعه یافت پس از آشوکا سلطنت موریاى هند تنزل کرد و باکتریا هم در سال ۲۵۰ ق م ذریعه دیودوتس Diodotus مستقل گردید و اخیرا در حوالی ۱۲۶ ق م سلطنت روه تنزل گذاشت درین وقت مناندر بر کابل و پنجاب حکومت میکرد که حکومتش از ۱۶۰ الی ۱۴۰ ق م دوام نمود آخرین پادشاه یونانی در کابل میرمایوس که از ۲۰ تا ۲۵ میلادی در کابل حکومت نمود در سنه ۹۰ ق م قوم دیگری بنام کوشان ظهور کرده باکتریا را استیلا نمود و سلطنتی تاسیس کردند نخستین پادشاه این قوم کسد فیزس Kadphises در حدود ۴۰ یا ۵۰ م به سلطنت رسید باکتریا کابل و پنجاب را فتح کرد و بعد از وی گاندوفرنس Gondopernes روی کار شد و سپس پسرش کد فیزس دوم از سال ۸۵ الی ۱۱۰ م در کابل سلطنت نمود اما در اثر جنگ با پادشاه چین اکثر حصص قلمروش حتی کابل نیز از دست او خارج شد و در سال ۱۱۰ م فوت گردید متعاقبا کنائشکای اول از همین سلاله که در قندهار حکومت می نمود کابل و باکتریا را دوباره فتح و از دست چینی ها کشید بعد از او کائیشکای دوم از ۱۲۰ الی ۱۵۰ م و سپس اوشکا Hwisha از ۱۵۰ الی ۱۸۰ م و پس از وی واسودیا Wassudea بحکومت رسیدند در زمان اخیر الذکر ۲۲۶ م مملکت تجزیه شده زیرا اداره ساسانی ها رفت معاذالک یک قسمت از اعقاب کوشانی ها مانده بود که تا قرن ۵ م در کابل حکومت داشتند مذهب بودائی در دوره این شاهان در کابل مستحکم تر شده و صوامع و زیارت گاهای بودائی در کابل بنا یافت در سال ۵۰۰

میلادی کابل از دست کوشانی های باقیمانده برآمده و بدست هیاطمه افتاد که در اوایل آخر قرن ۵ در نواحی دریای آموش و بتاخت و تاز کردند و فتوحات خود را تا هند رسانیدند ، لیکن در وقت مهر گل Mehrgal یکی از شاهان این سلاله از اطراف کشمیر اخراج شدند و در اوایل وسط قرن ۶ از ناحیه اوکس و بالاخره ذریعه خسرو اول نوشیروان از صفحات شرق کاملاراند شدند و کابل از اداره ایشان خلاص گردید . متعاقب این واقعه سلسله دوم کوشانی در کابل تاسیس یافت که بنام کابل شاهان معروفند که تا سنه ۸۸۰ م ۲۶۷ و ۲۶۸ هـ زمام سلطنت کاملستان را بدست داشتند در همین وقت است که حمله اعراب مسلمان بر کابل صورت میگیرد بدین گونه که در سنه ۲۸ یا ۳۲ هـ هنگام خلافت حضرت عثمان رضی الله عنه مسلمین تحت فیادت عبدالرحمن بن سموره بن حبیب قریشی از راه غزنی بر کابل حمله کردند درین وقت کابل شاه کوشانی شخصی بود که عرب ها او را «اعرج» نامیده اند در پایان جنگ شهر کابل تسخیر و تعداد زیادی از سپاه کابل شاه کشته زنان و فرزندان ایشان اسیر گرفته شد ، خود اعرج هم دستگیر و مسلمان گردید و سالانه یک میلیون درهم خراج بروی قبولانده شد فاتحین پس از فتح شهر عبدالرحمن تمیم (رض) بن قیس و جبیر (رض) را با چند نفر صحابه جهت تعلیم فرائض و آداب اسلامی در کابل گذاشته عودت کردند چندی پس از عودت مسلمین جیبیل که بعد از «اعرج» بحکومت کابل رسیده بود از تادیبه خراج ابا و ورزید ، حضرات تمیم و جبیر با اصحاب معیت ایشان شهادت رسیدند بار دیگر در سال ۷۹ هـ «۶۹۸ م» هنگام خلافت عبدالملک مروان بسرکردگی عبیدالله بن ابا بکر صدیق که در تاریخ بعضا عبدالله ابی بکره می نویسند و حاکم سیستان بود به کابل حمله ور شد و از طرف «زنبیل» یا «زنتبیل» کابل شاه به شکست فاحش مواجه گردید لیکن دو سال بعد یعنی در سنه ۸۱ هـ «۷۰۰ م» عبدالملک لشکر بزرگی را به سرکردگی عبدالرحمن بن اشعب جهت فتح کابل اعزام نمود و هنگامیکه عبدالرحمن با عسکر خود به غزنی رسید ، خودش بغرض فتح غزنی در انجام توقف و یک عده عسکر را زیر اداره لیث بن قیس بن حضرت عباس رضی الله عنه بطرف کابل فرستاد چون این عسکر زیر دیوارهای کابل رسید ، زنتبیل هم لشکر خود را بمقصد دفاع در عقب دیوار بر تیر کش ها تقسیم نمود دیری نگذشته بود که عبدالرحمن نیز از غزنی فارغ و به کابل رسید و دیوار شهر در معبره مزنگ چند جای سو راخ و شهر کابل قهرا تسخیر شد ، درین جنگ حضرت لیث به شهادت رسیده و از طرف عبدالرحمن در موضعی که حاضر بنام «شاه دوشمشیره» معروف است مدفون شد عبدالرحمن در مسالهای اهل هند را که در دو طرف دریا آباد بود تماما تخریب و تنها یک در مسال را در پائین کوه آسمانی بحال خود گذاشت که اکنون هم موجود است و نیز مسجدی در پهلوئی مرقد شاه دوشمشیره بنا نمود که بعد از طرف نصیر الدین همایون بن بابر شاه مجددا تعمیر و اخیرا از طرف امان الله خان پادشاه مخالو افغانستان به حالت موجوده اعمار شده و بنام «مسجد شاه دوشمشیره» معروف میباشد این مسجد نخستین مسجد شهر ده شده که بدست مسلمین اعراب در کابل بنا یافته است . در عین زمان عبدالرحمن کابل را تخلیه و به سرعت ، جانب سیستان عزیمت نمود و زنتبیل کابل را مجددا اشغال کرد که تازمان خلیفه هشام اموی بحال خود ماند ، در سال ۱۰۷ هـ عهد هشام امین بن اسد بن عبدالله قشیری حاکم خراسان

غور، خرجستان و کابل بلکه افغانستان را در حکومت خراسان داخل ساخت، اما کابل را نگهداشته نتوانست تا اینکه در وقت ها رون رشید به سال ۱۷۱ هـ به امر جعفر بن محمد اشعث، پسرش عباس باقشون بزرگی بر کابل حمله و آن را فتح نمود ولی همینکه برگشت دیری نگذشته بود که شاه کابل از اطاعت در بار خلافت سرکشید تا اینکه بار دیگر در سنه ۲۵۷ هـ یعقوب بن لیث صفار بفرمان المعتمد بن المتوکل عباسی بعد از فتح بلخ بر کابل تاخته کابل را فتح نمود بازنهیل یار تبیل شاه کابل شکست فاحش خورده به ماوراء رود سند فراری شد و تا وقتی که حکومت صفاری صاحب قدرت بود کابل نیز در حال مفتوح قرار داشت ولی پس از ضعف صفاری طبعاً کابل از دست آنها برآمده بود درین هنگام مردم دیگری که اصلاً هندی بوده و مذهب برهنمائی داشتند به سرکردگی شخصی بنام (کالاله Kalalah) ظهور نموده یک سلسله شاهی جدید را در کابل تاسیس کردند که مذهب برهنمائی نیز ذریعه ایشان در کابل رواج یافت، این سلاله تا زمانی بر کابلستان حکومت داشتند که در سال ۳۶۶ هـ کابل در حوزه فتوحات سبکتگین پادشاه غزنی داخل گردید، هنگامیکه در ۵۴۷ هـ حکومت غزنی بدست علاء الدین غوری منقرض شد کابل نیز بدست غوریان درآمده و تا سنه ۶۱۲ هـ سلطنت غوری بدست علاء الدین محمد تکش خوارزمشاه باخر رسید، زیرا اداره غوریان بود و هنگامیکه غور غزنی و کابل زیر اداره جلال الدین منکرلی پسر علاء الدین خوارزمشاه قرار داشت سبیل چنگیزی سرآزیر شده تمام وطن را زیر و زبر ساخت و کابل هم بدست چنگیزیان رفته از نهیب و غارت نصیب خود را گرفت، و زمانی که چنگیز ممالک مفتوحه خود را بین اولاد خود تقسیم نمود، کابل در بین حکومت جغتائی و حکومت ایلخانی ایران بحیث سرحد قرار گرفت و بنابر خانه جنگیها ئیکه بین جا نشینان این دو سلسله واقع میشد کابل وضعیت مذدب داشت تا وقتی که امیر تیمور کورگان بر این وضعیت خاتمه داد. زمانی که امیر تیمور بنای کشور کشائی نهاد، کابل زیر اداره امیر حسین بن صلاهی بن امیر قرغن بود چون امیر تیمور با امیر حسین قرابت دامادی داشت لذا با وی بکابل آمده و کابل را از دست «پولاد بوقا» و «اقبوقا» که بغاوت کرده بودند فتح نمود و وقتی که تیمور امیر حسین را کشت خود پادشاه گردید کابل زیر اداره اش رفته مدتی امیرجا کو برلاس و چندی هم ابوسعید نام را بر کابل گماشت، و در سال ۸۰۰ هـ هنگام عزیمت به جهت هنه در وانی کابل فرود آمد و حین بازگشت از هنه نیز روز ۹ رجب ۸۰۱ هـ را در کابل گذراند و عازم سمرقند شد. در وقت حیات تیمور کابل با دیگر بلاد مانند غزنی، قندهار و غیره تحت اداره پسرش میرز غیاث الدین جهانگیر بود، و بعد از وفات جهانگیر پسر وی میرزا پیر محمد وارت پدر شد که پس از فوت تیمور در سال ۸۰۷ هـ در کابل پادشاه گردید، بعد از کشته شدن او کابل زیر سلطه میرزا شاه رخ بن امیر تیمور پادشاه هرات درآمد که مدتی ذریعه پسرش سیور غتمش و بعد از فوت سیور غتمش توسط امیر شیخ علی محل اداره میشد. بعد از چندین کشمکش و رد و بدل حکام دور سلطنت به میرزا ابوسعید بهادر خان بن سلطان میرزا رسید که کابل درین وقت ذریعه میرزا الغ بیگ پسرش اداره میگردد ولی الغ بیگ در سنه ۹۰۷ هـ در کابل فوت، پسرش عبدالرزاق به سبب بی کفایتی از دست امراء فرار و محمد مقیم نام پسر امیر ذوالنون بالشکری آمده

کابل را متصرف شد، اما ظهیر الدین بابر ازین واقعه شنیده بر کابل هجوم و در ربیع الثانی ۹۱۰ هـ آن را تسخیر و دارالملک خود قرار داد که رونق زیاد گرفت، حتی دار الضرب هم شده بود و هنگامیکه مرکز بدلهی انتقال یافت کابل بحیث یک صوبه ذریعه والی ها اداره میگردد آخرین والی کابل از طرف شاهان دهلی در وقت حمله نادر شاه افشار نصیر خان نام داشت، نادر شاه بروز ۳ ربیع الاول ۱۱۵۱ به هند کی کابل وارد شد بالا حصار کابل از جانب رحیم داد خان کوتوال مسدود ولی پس از دفاع جدی مفتوح گردیده نادر بعد از فتح کابل جانب هند حرکت نمود. در سال ۱۱۶۰ هـ اعلیحضرت احمد شاه بابای درانی از طرف قوم به پادشاهی افغانستان منتخت و اعلیحضرت موصوف برسم زمان نادر شاه افشار بحیث والی کابل گذاشت و چند ساله مالیات کابل را که برای نادر شاه می برد اعلیحضرت ممدوح از نزدش باز یافت کرد، لیکن دیری نشد که نصیر خان تمر د نمود و اعلیحضرت احمد شاه هم که عازم هند بود در اواخر سال ۱۱۶۰ هـ کابل را تصرف نموده نصیر خان را تبعید فرمود. اعلیحضرت موصوف میخواست کابل را مرکز قرار بدهد برای این منظور در سال ۱۱۶۶ هـ امر تعمیر یک دیوار بز رگی را در شهر کابل داد که به اهتمام سردار جانخان سپه سالار ش انجام یافت، این دیوار یازده مهره داشته و دروازه های ذیل در شهر کابل موجود بوده است:

۱- دروازه قندهاری در دهمزنگ.

۲- دروازه سفید در حدسلام خانه خاص.

۳- دروازه سردار جانخان در بابا به کیدانی در بازار قدیم ارگ.

۴- دروازه بیت در عقب مسجد عیدگاه.

۵- دروازه گذرگاه.

۶- دروازه لاهوری.

بعد از رحلت احمد شاه بابا، پسرش تیمورشاه در سال ۱۱۸۶ هـ پادشاهی رسید و در سال ۱۱۹۰ هـ مطابق ۱۷۷۶ م کابل را رسماً مرکز سلطنت قرار داد که اینک تا اکنون مرکز پادشاهی کشور ما افغانستان میباشد بعد از فوت تیمورشاه پسرش زمانشاه بتاريخ ۷ شوال ۱۲۹۷ هـ ق (۱۷۹۳ م) در کابل پادشاه شد لیکن در نتیجه جنگ باشاه محمود دبرادر خود دستگیر و کور ساخته شد و در کابل محبوس گردیده شاه محمود در سال ۱۲۱۶ هـ ق در کابل بر تخت جلوس نمود، ازین وقت به بعد متأسفانه خانه جنگی ها شروع و نه تنها در کابل بلکه در سائر ولایات افغانستان هم یکنوع هرج و مرج حاکم میگردد و شهر کابل چه در دوره سلاله سدوزائی و چه بعد از آن در بین شهزادگان جاه طلب و سلطنت جو دست بدست گشته مملکت ضعیف میشود و زمینه برای مداخله و تجاوزات اجانب هموار میگردد چنانچه در سال ۱۲۵۵ هـ ق ۲۰ اپریل ۱۸۳۹ م هنگامیکه کابل بدست امیر دوست محمد خان بود انگلیس ها نخستین مرتبه بنای حمله را بر افغانستان گذاشته عساکر بر تانیه بقندهار رسیدند و شاه شجاع که با ایشان متحد شده بود بتاريخ ۱۳ صفر ۱۲۵۵ هـ ق ۲۸ اپریل ۱۸۳۹ م در قندهار بر تخت نشست قوه انگلیس در ماه جون ۱۸۳۹ م ۱۲۵۵ هـ ق از قندهار به عزم کابل حرکت نمود امیر دوست

محمدخان بطرف بامیان رفته و شاه شجاع با قوای انگلیس در غره جمادی الثانی ۱۲۵۵ هـ ق داخل کابل شده دفعه دوم پادشاه گردید لیک در اثر قیام عمومی طبقات ملت که قهرمان میدان سردار و مجاهد نامور وزیر محمد اکبر خان بود، قوه اجنبی نه تنها از کابل بلکه از خاک کشور اخراج شد این قیام بروز ۱۷ رمضان ۱۲۵۸ هـ ق در کابل بظهور رسید، مردم تحت قیادت سران خود بر انگلیسها حمله بردند و تا روز ۲۴ رمضان تمام قلعه هائیکه بین بالاحصار و چهاونی انگلیسها واقع شیرپور قرار داشته و بدست انگلیسها بوده، به تصرف مجاهدین افتاد جهاد شدت گرفت و انگلیسها به مفاهمه گراییدند و در مجلسیکه برای مفاهمه قایم گردید جنرال مکناتن و دو نفر انگلیس دیگر بدست وزیر اکبر خان، محمد شاه خان و دوست محمدخان برادر محمد شاه خان و غیرهم بقتل رسیدند انگلیسها بلرزه افتاده حاضر شدند در تحت معاهده که از طرف وزیر اکبر خان پیش شد نه تنها کابل بلکه خاک افغانستان را ترک بگویند چون اثر عهد شکنی از انگلیسها دیده شد هنگام خروج از کابل در تنگی خور د کابل تمام عساکر انگلیس جز یک نفر دا کتر برایدن Brydon که به جلال آباد سالم رسید بدست مجاهدین ملی بقتل رسیدند متعاقب آن شاه شجاع که متحد انگلیس بود نیز بتاریخ ۳ صفر ۱۲۵۸ هـ ش ۳۱ اپریل ۱۸۴۲ م کشته شد و امیر دوست محمدخان بنا بر موافقه انگلیس از هند به کابل مراجعه و بر تخت جلوس گردید حمله دوم انگلیسها در وقت سلطنت اعلیحضرت امیر شیرعلی خان واقع شد که به بهانه بی احترامی به سفیر انگلیس و آمدن سفیر روسی بدر بار شیرعلی خان در ۲۰ نومبر سال ۱۸۷۸ م (ذی قعدة ۱۲۹۵ هـ ق) زیر قیادت جنرال چمبرلین شروع گردید، و امیر شیرعلی خان با شنیدن خبر حمله انگلیس کابل را گذاشته جانب مزار شریف عزیمت نمود بعد از حرکت شیرعلی خان بموجب فرمان او، شهزاده محمد یعقوب خان پس از هشت سال حبس از زندان برآمده حکومت را در کابل بدست گرفت، قوای انگلیس که بدون مقاومت تا جلال آباد رسیده بود در انجا متوقف شده منتظر پیش قدمی سایر قوای انگلیس از راه کرم و بولان گردید: در عین حال با شنیدن فوت شیرعلی خان در مزار شریف محمد یعقوب خان در کابل اعلان پادشاهی کرد (ربیع الثانی ۱۲۹۶ هـ ق = ۱ اپریل ۱۸۷۹ م) و متعاقباً با انگلیسها داخل مکاتبه شد. انگلیس وفدی تحت ریاست منشی بختیار هندی بکابل اعزام نمود تا شرایط عقب کشیدن قوای انگلیس را به امیر حالی کند، محمد یعقوب خان پس از مطالعه شرایط انگلیس، خویشتن را به عقد قرارداد مجبور تصور کرده برای امضای عهدنامه حتی از شهر کابل مقر سلطنت خود به گندمک رفت و معاهده گندمک را که بسیار مشهور است امضاء نمود، و بموجب ماده (۷) این معاهده (سرلیو کیوناری) که افغانها را ورا کمناری گویند به حیث نماینده انگلیس در کابل منصوب گردید. عساکر اجنبی پس از این قرارداد عقب نشستند، لیکن دیری نگذشت که باز نسبت به پهن شدن سلطه اجنبی، غم و رملی به غلبان آمده مداخله اجنبی را در کشور خود دیده نتوانستند و بتاریخ ۱۶ رمضان ۱۲۹۶ هـ ق (اگست ۱۸۷۹ م) یک شورش شدید از طرف عساکر افغانی و مردم شهر کابل علیه انگلیس در کابل بظهور رسید که «کیوناری» و اعضاء مربوطین او در بالاحصار کابل بقتل رسیدند و دفتر آن هم آتش زده شد. محمد یعقوب خان از ترس در بالاحصار کابل متحصن شد. جنرال (سرفریدریک رابرتس) که در کرم بود با قوای خود در شوال ۱۲۹۶ هـ ق ازین

ما جر اشنیده طرف کابل حرکت نمود، چون قوای انگلیس نزد یک کابل شد محمد یعقوب خان به غرض اعتذار شخصاً به کمپ انگلیسها رفت که توقیف شده در ذی الحجه ۱۲۹۶ هـ به هند فرستاده شد انگلیسها کابل را اشغال و بالا حصار کابل را که محله شاهی بوده نماینده انگلیس در آن بقتل رسانیده بود. خراب و بباک یکسان کردند که تا سال ۱۳۱۱ هـ ش بحال خاک توده ما نده بود، انگلیسها به انتقام کیوناری، یکتعداد زیاد عسکری را به شهادت رسانیدند، معینا دیری نگذشت که باز مجاهدین ملی چه در کوه دامن و کوهستان و چه در دیگر نواحی بمقابله و جهاد قیام ورزید و قوای دشمن در چندین جای دچار شکست گردید دور کابل از هر طرف محاصره و جنگ مجاهدین بادشمن در خود شهر کابل دایر گردید، درین جهاد زن و مرد، پیر و جوان کابل شرکت نمودند نزدیک بود این دفعه نیز مانند سال ۱۱۵۸ هـ قوای انگلیس بکلی نابود شود، ولی با اثر تفرقه اندازی بین مجاهدین و خیانت توانستند خود را از محو شدن مطلق حفظ و مجاهدین را پراکنده و پای خود را موقتاً قایم کنند، درین گیر و دار عبدالرحمن خان از تا شکند قلمرو روسیه وارد خاک افغانستان شد و بعد از تکمیل ترتیبات جانب کابل حرکت و بیچار یکار رسید در ۱۷ شعبان ۱۲۹۷ هـ ق اعلان سلطنت نمود انگلیسها که بزودی متوقع چنین حادثه نبودند سراسیمه گشته سلطنت عبدالرحمن خان را پذیرفتند عبدالرحمن خان هم عهد نامه دوستی با انگلیسها امضاء و بتاریخ ۵ رمضان ۱۲۹۷ هـ ق وارد کابل شده بر تخت جلوس نمود و قوای انگلیس کابل را تخلیه کرد.

عبدالرحمن خان در اول اکتوبر ۱۹۰۱ م در باغ بالای کابل فوت و پسرش حبیب الله خان بتاریخ ۱۳۱۹ هـ ق مطابق ۳ اکتوبر پادشاهی رسید بتاریخ ۱۰ دسمبر ۱۹۰۵ م هیئتی تحت ریاست «سر لوئیس وان» از طرف انگلیس برای تجدید معاهده عبدالرحمن با پسرش امیر حبیب الله خان وارد کابل گردید و در ضمن تحفه هائیکه به امیر حبیب الله خان تقدیم نمود یک اتوموبیل (موتور) بقیمت ۷۰۰ پوند نیز موجود بود که اولین بار و ورود موتور در کابل گفته میشود. هکذا برای حرم سرای امیر موصوف یک ماشین سینما هم آورده و عمله آن را بقدر ضرورت آماده ساخت، این هم نخستین قدم سینما در کابل است. در طول سلطنت این دو پادشاه کابل حادثه عمدهائی را ندید تا اینکه امیر حبیب الله خان در شب ۱۸ جمادی الاول ۱۳۳۷ هـ ق حوت (۱۲۹۷ شمسی) مطابق ۲۰ فروری ۱۹۱۹ م در موضع کله گوش لغمان سمت مشرقی کشته شد. و سردار امان الله خان که در کابل بحیث نائب الحکومه گذاشته شده بود در شهر کابل اعلان پادشاهی کرده متعاقباً استقلال افغانستان را از انگلیسها مطالبه نمود چون انگلیسها حاضر به اعتراف نشدند همان بود که در سال ۱۲۹۸ شمسی جنگ استقلال شروع و بالنتیجه استقلال افغانستان تامین گردید در اثناء جنگ باری نخستین مرتبه یک طیاره انگلیس صبحگاهها در فضاء کابل پدیدار شده چند بمب انداخت که چند را ساسپ کشته شد و بس امان الله خان دست به اصلاحات زده خواست ملت و مملکت ما را بطرف مدنیت سوق دهد، ولی پیش از آنکه درین راه بموفقیت کامل رسد خلع شده از بین رفت بدین قرار که در اثر حرکات تند و افراطی راتدریجادر هر گوشه و کنار آثاری نظمی پدیدار گردید تا آنکه حبیب الله بچه سقو که درین هنگام در سمت شمالی بقطاع الطریق و فتنه انگیزی شهرت یافته بود بر روز ۲۱ قوس ۱۳۰۷ شمسی

(۱۲ دسمبر ۱۹۲۸ م) هنگام عصر بصورت ناگهانی بایکده پیروان خود در کابل حمله و حکومت را متزلزل گردانید گرچه درین مرتبه بچه سقوزخمی شده پس از یازده روز مقام شکست یافته بروز ۲ جدی بکوه دامن عقب نشست لیکن بتاريخ ۲۴ جدی ۱۳۰۷ شمسی از یکطرف صبحگاهان امان الله خان کابل را به برادر خود عنایت الله خان گذاشته طرف قند هار عزیمت نمود از طرف دیگر شامگاهان قوای بچه سقو که ازین واقعه خبر شده بود بر کابل حمله نموده شهر کابل را اشغال وارگ سلطنتی را با پادشاه جدیدش عنایت الله خان محاصره کرد که پس از ۳ روز محاصره عنایت الله خان از ارگ کابل برآمده با فامیل ذریعه طیاره عازم هند شد و کابل بدست حبیب الله بچه سقو افتاد اعلان پادشاهی کرد با اعلان پادشاهی حبیب الله آتش انقلاب نه تنها در حوزه ولایت کابل بلکه در تمام افغانستان مشتعل گردید، زیر املت حکومت او را نپذیرفته مردم هزاره جات، میدان، وردک، غزنی، قندهار، تگاب، سمت ننگرهار و سمت پکتیا به مخالفت و محاربه قیام کردند، حبیب الله تقریباً نه ماه در کابل بجنگ و محاربه گذشتاند، چون دیگر مردم از خود کد ام رئیس مدبری نداشته اند مقاومت و مخالفت ایشان به ندرت بچه نرسید اما مردم سمت پکتیا تحت قیادت جنرال محمد نادر خان که از بروز انقلاب در افغانستان واقف و از فرانسه بغرض خاموش ساختن این آتش و نجات دادن وطن در سمت پکتیا آمده بود (توانستند قوه حبیب الله را درهم شکسته از بین بردارند بدین گونه که در ۱۵ میزان ۱۳۰۸ صبحگاهان بطور غیر منتظر از فراز کوه شیر دروازه صدا های ماشیندار بگوش رسید و اعلام نمود که مردم پکتیا تحت قیادت سردار شاه ولی خان بدر و از شهر کابل رسیده اند فردای آن روز ۱۶ میزان ۱۳۰۸ هـ ش علی الصباح شهر کابل را فتح و ارگ شاهی را محاصره کردند، در اثر فیر های توپ بریک بدنه ارگ جبا خانه که در آن انبار شده بود انفلاق نموده و در ارگ آتش بل شد طوریکه شعاع های آتش چون کوه به هوا بر می خاست و میرفت که تمام ارگ کابل را به خاکستر مبدل سازد حبیب الله بعد از سه روز محاصره و مقاومت مجبور شده از دروازه شمالی ارگ برآمده جانب کوه دامن فرار و ارگ شاهی مفتوح و بدست مهاجمین افتاد. علی الفور امنیت بدست سردار شاه ولی خان در شهر کابل قایم و جنرال محمد نادر خان نیز که در جایی توقف داشت بطرف کابل حرکت و بتاريخ ۲۳ میزان بکابل وارد و متعاقباً از طرف ملت بپادشاهی منتخب گردید، پس ازین تاریخ تاحال در کابل امنیت و آرامش کامل حکم فرما بوده است، گرچه بتاريخ ۱۸ عقرب ۱۳۱۲ شمسی واقعه دردناک شهادت اعلیحضرت محمد نادر شاه در کابل روداد، لیکن با جلوس فرزند فرزانة ایشان محمد ظاهر شاه بر سر سلطنت شیرازه نظام حکومت و جامعه مصئون مانده جزئی ترین اختلالی عارض نگردید و شهر کابل در زیر سایه اعلیحضرت محمد ظاهر شاه روبه انکشاف گذاشته به ترقی و آبادانی قابل توجهی نائل شده که حتی الوسع در موقعش قید و طبع گردیده است.

دیوارهای کابل: یک رشته دیواری بر فراز کوه آسمانی و کوه شیر دروازه که شهر کابل را شمالاً جنوباً احاطه کرده است تعمیر گردیده که نظر هر بیننده را جلب می نماید. این دیوار قدامت تاریخی دارد که امعان نظر را ایجاب میکند تعمیر این دیوار را غالباً در قرن اول اسلام به سال ۸۱ هجری مطابق ۷۰۰ عیسوی نسبت میدهند که از طرف یکی از کابل شاهان از سلاله

کوشانی که رتبیل یاز نتمیل یازنبورک گفته میشد برای جلوگیری از فتوحات اعراب ، توسط عساکر خویش و اهالی کابل اعمار نمود. این دیوار دارای چهار برج مستحکم و استوار بوده و در گوشه های آن دروازه های قوی و مضبوطی نصب گردیده بود ، ولی باین در مقابل عساکر عرب مقاومت نکرد و شهر کابل کشته شد. (تاریخ مختصر کابل دیده شود) .

در قله کوه شیر در وازه و قله کوه آسمانی یک قلعه مستحکم جنگی نیز از قدیم بنا یافته بود که تا سنه ۱۳۰۸ شمسی هم به حال خود ثابت و موجود بود ولی بعد از انقلاب داخلی افغانستان این دو قلعه که به شهر کابل حاکمیت تامه داشت تخریب گردید اکنون جز آثار مخروبه چیزی از آن ها دیده نمیشود .

بالاحصار کابل : قلعه مستحکم جنگی است که در جنوب شهر کابل بسطی مرتفع یعنی تپه کوچکی واقع بوده و غالباً در تاریخ ها نام مستقلی نداشته و جزو شهر کابل یاد شده است بالا حصار که در تواریخ قرون وسطی بنام قلعه بالا حصار کابل یاد شده در دوره هجوم و تسلط چغتایی ها موجود بوده است ولی تعجب است که چنان از تخریبات چنگیزیان جان سلامت برده ، در عهد بابر شاه کورگانی یکی از شهزادگان تیموری که مامای بابر بود حاکم کابل و در بالا حصار سکونت داشت ، بابر بالا حصار را محاصره و فتح کرد در آنوقت آبادی شهر کابل در حوزه جنوبی بالا حصار (چمن قلعه هوشمندخان وجهه) واقع بود و بابر از آن در تزلزل خود ذکری نمی کند بابر شخصاً در بالا حصار تعمیراتی نمود ، و بعد از وکامران میرزا درین تعمیرات افزود و در هجومیکه همایون بر بالا حصار برده و گله باری زیاد نمود قسمات تعمیرات داخلی قلعه دچار خرابی گردید جلال الدین اکبر خرابیهای بالا حصار را ترمیم و دیوار خارجی قلعه را ساخت . جهانگیر تزیینات زیادی در بالا حصار نموده و کماشی کاریهای قشنگی نمود علیمردان خان مشهور حاکم کابل (پسران میر عمارات شاه جهان در کل هندوستان و انجیر عمارات معروف هندوستان) در اطراف بالا حصار تعمیرات زیاد نمود ، حتی چهار چمته کابل را تعمیر کرد و باغ علیمردان را اعمار نمود ، این تعمیرات علیمردان خان شهر کابل را بسطی از جلگه جنوبی بالا حصار به حوزه شمالی آن (شهر حالیه کابل) انتقال داد . در دوره سدوزائی ها در بالا حصار تعمیرات زیادی گردید انگلیس ها در سال ۱۲۹۶ قمری قلعه بالا حصار و شهر آنرا با چهار چمته کابل بخونخواهی کیوناری انگلیس توسط باروت یکی به هوا نمود ، و این شهر قشنگ و معموری که تقریباً در مدت شش قرن مرکز حکمرانی کابل و گاهی پای تخت کل مملکت افغانستان بود باینصورت محو منهدم گردید . اعلیحضرت محمدنادر شاه شهید به تجدید تعمیرات این بالا حصار تاریخی اراده فرمود و بامر شان عمارت و محوطه مکتب حریه افغانستان ساخته شد که حاضراً جوانان کشور درین مکتب عالی به فرا گرفتن علوم عربی مصروف اند .

اوضاع طبیعی : شهر کابل که پایتخت دولت شاه افغانستان است در داخل وادیهای که دره وسطی دریای کابل آنرا تشکیل نموده است واقع و اطراف آنرا سلسله جبال نسبتاً مرتفعی احاطه نموده است . در حقیقت حوزه شهر کابل شامل دو وادی نسبتاً وسیعی است که توسط تنگی

دهمزننگ یعنی از نزدیکی شدن کوه آسمانی و شیر دروازه از همدیگر جدا گردیده است وادی شرقی تادامنه کوه های بتخاک و تنگ غار و وادی غربی تادیوار مرتفع کوه قوروغ و دامنه سلسله پیمان امتداد دارد پس ساختمان جغرافیای فیزیکی حوزه شهر کابل طوری است که در داخل یک محوطه کوهستانی که شکل حلقه را بخود گرفته است و بعضی قله آن بیشتر از ۳۰۰۰ متر ارتفاع دارد یک وادی نسبتاً وسیع و طولانی در امتداد دریای کابل و معاونین خورد و بزرگ محلی آن از غرب بشرق افتاده است. این وادی که ارتفاع اوسط آن در حدود ۱۷۵۰ متر از سطح بحر است علاوه بر میدانهای هموار یک از بستر امروزی دریا از ۵ الی ۲۰ متر ارتفاع دارد شامل چندین تپه هائی است که بقایای دوره های بزرگ آبخیزی و ترسب مواد را درین ناحیه دره وسطی دریای کابل نشان میدهد مثلاً تپه سیاه سنگ بی بی مهر و شیر پور و غیره که بعضی نقاط آن در حدود صد متر و بیشتر از آن از سطح وادی امروزی بلند تر میباشد دریای کابل که از دره اونی سرچشمه می گیرد از گوشه مغربی داخل شهر کابل گردیده شهر را بدو حصه تقسیم می نماید و از بین شهر گذشته با اتحاد معاونین آن که عبارت از دریای لوگر دریای تنگاب دریای الیشنگ دریای الینگا رود دریای کنر حجم بزرگی را اختیار کرده اخیراً به بحر میریزد. آب و هوا: کابل از نقطه نظر آب و هوا تابع وضعیت عمومی کشور افغانستان است. چون این کشور در وسط آسیا واقع است پس عرض البلد و طول البلد وضع جغرافیائی ارتفاع و امتداد کوهها، دوری از بحر این همه عوامل است که در آب و هوای افغانستان تاثیر دارد مناطق مختلف آن آب و هوای مختلف و کابل هر چند از بحر بسیار دور و تابع آب و هوای بحری نیست اما توازن کابل در فصول اربعه آن است انتظام در کابل و تاثیرات آب و هوا عموماً برقرار و هر فصل سه سه ماه بصورت منتظم دوام دارد فصل بهار از ماه حمل «مارچ اپریل» آغاز میشود و تا پایان جوزا «می جون» منتظم ادامه دارد این فصل که میتوان آن را فصل انبساط خواند هوای عطراگین، فضا دلکش و محیط نظرفریبی بوده از حیث آب و هوای لطیف این سه ماه برای زنده ترین و نشاط انگیزترین فصل های کابل می باشد از ماه سرطان «جون و جولائی» تا اخیر سنبله «اگست و سپتامبر» موقع تابستان کابل گرمترین موسمی آن است ماه میزان «سپتامبر و اکتوبر» که آغاز خزان است تا پایان مای قوس «نومبر و دسمبر» ادامه دارد بواسطه که دوشروع فصل خزان هنگام برداشتن فصول و جمع آوری میوه است کابل ازین حیث درین فصل خیلی امتیاز داشته فراوانی و ارزانی درین موقع می باشد سه ماه اخیر سال جدی «دسمبر جنوری» دلو «جنوری فروری» و حوت «فروری مارچ» فصل زمستان کابل است که سردی زیاد و برف بارهای متواتر تا اخیر زمستان ادامه می یابد.

اینک نست درجه حرارت «اعظمی و اصغری» اوسط و مقدار بارندگی کابل از بابت ۱۳۳۶ سال ۱۹۵۷ که موسسه مترو لوجی کابل معلومات داده است.

شماره اسم برج اوسط اکثر درجه	اوسط اقل درجه	اوسط بارندگی	مقدار بارندگی
حرارت بسانتي گريت	حرارت به سانتي گريت	به ملي متر	به ملي متر
۱ جنوري	۱۴/۰	۱۲/۸	۴۶/۳
۲ فروري	۲/۸	۱۲/۲	۲۵/۶
۳ مارچ	۱۱/۵	۰/۵	۲/۱
۴ اپريل	۱۵/۵	۴/۳	۱۰۲/۱
۵ می	۲۰/۸	۷/۱	۶۶/۶
۶ جون	۲۰/۶	۷/۲	۰/۲
۷ جولائي	۳۱/۶	۱۱/۳	۸/۵
۸ اگست	۳۰/۲	۱۱/۲	۰/۳
۹ سپتامبر	۲۳/۵	۶/۰	—
۱۰ اکتوبر	۲۱/۶	۰/۷	۲/۵
۱۱ نومبر	۱۱/۸	۱/۰	۵۸/۸
۱۲ دسمبر	۵/۴	۴/۲	۷۵/۴
۱۳ سالانه	۱۷/۵۲۵	۱/۵۹	۳۸۸/۴

ناگفته نماند که بلندترین درجه حرارت بتاريخ ۱۸ جولای ۱۹۵۷ مساوی به ۳۶ درجه سانتی گرات است و همچنین پست ترین درجه حرارت بتاريخ ۱۶ جنوری ۱۹۵۷ مساوی به منفی ۲۳ درجه سانتی گراد بود

جغرافیه اقتصادی حوزه کابل: سطح مرتفع و کوه های مرکزی که حوزه کابل، کوه دامن، هزار دجات و کوهستان رادر بر میگیرد و اکنون کوهستان بنام حکومت اعلی پروان از کابل جدا و باقی مناطق در حوزه ولایت کابل داخل میباشد البته راجع به هر منطقه در موقع و تحت عنوان خود شناس معلوماتی داده میشود درین جا تنها راجع به حوزه های ولایت کابل بحث خواهد شد مناطق حاصل خیز ولایت کابل عبارتست از مناطق لوگر، میدان، وردک، هزار دجات، کوه دامن، و حوزه مرکزی کابل. حوزه لوگر در جنوب کابل واقع و از دریائی که بنام دریای لوگر معروف میباشد آبیاری میشود لوگر را مردم بمشابه «انبار غاه کابل» میدانستند پیدوار عمده آن گندم، جو، جواری و تمباکو است. تمباکو لوگر شهرت خاصی داشته و در اقتصاد آن منطقه اهمیت بزرگی دارد و در بازار کابل خصوصا در ماه مبارک رمضان، وارد شده و به قیمت خیلی گزاف فروخته میشود بطرف جنوب غرب کابل، حوزه میدان و وردک قرار گرفته است این دو حوزه نیز از دریای کابل و لوگر آبیاری میشود وادی میدان که تقریباً تا ۳۰ کیلومتر در حوالی دریای کابل امتداد دارد فوق العاده حاصل خیز است، حاصلات عمده آن گندم، جو، جواری و غیره میباشد و مصارف شهر کابل غالباً از همین حوزه ها تکافو میگردد و میوه آن بخارج صادر میشود. در هزاره دجات اکثراً مال مویشی از قبیل گاو، گوسفند تربیه میشود و حاصل آن عبارت از روغن و قروت می باشد که یک قلم عمده تجارتی این منطقه را تشکیل

میدهد و علی الاکثر روغن هزاره جات به شهر کابل وارد و بفروش میرسد. هزاره جات نسبت به کابل از سطح بحر بیشتر ارتفاع داشته و ارتفاع آن بیش از (۲۰۰۰) متر میباشد حتی در تابستان هم هوای هزاره جات سردی دارد و قائل جبال آن در اکثر اوقات سال با برف پوشیده است اراضی آن غالباً ریگی و سنگزار بوده برای زراعت استعداد کافی ندارد با این هم تاییک اندازه در حصص پایان گندم، جواری و ریشه زرع میشود. در میدان ها و دامنه کوه های هزاره جات یکنوع علف بنام «کومل Komal» میروید که از طرف اهالی جمع و بخوراك مزاشی میرسد.

در تپه های حصص پایان چندین نوع اشجار میوه از قبیل ناك، آلو و سیب نمو میکنند، اما درخت توت کم است. حوزه کوه دامن در سمت شمال شهر کابل واقع و در حدود «۱۸۰۰» متر ارتفاع دارد این حوزه کاملاً سرسبز و فوق العاده حاصل خیز میباشد، خصوصاً تربیه اشجار میوه دار از هر قبیل نهایت رائج است و میوه که از این منطقه حاصل و بصورت خشک و تر هم بکابل وارد و هم به خارج صادر میگردد یکی از اقلام عمده صادراتی را در اقتصاد عمومی کشور تشکیل داده است. اما در حوزه خود شهر کابل اراضی زراعتی برای کشت نمادیده است و کاملاً منازل نشیمن و عمارات آباد گردیده است.

بالجماعه حوزه ولایت کابل نیز از حوزه های حاصل خیز و شاداب کشور بوده هر نوع حاصل زمینی و درختی در آن بار می آید.

صنائع نیز در حوزه ولایت کابل تاییک اندازه بعمل می آید، چنانچه لنگی های ابریشمی د ستمال ابریشمی و شال و قناویز چند اول کابل، پتوی پشمی و ظروف کلالی کوه دامن گلیم، برك و شال هزاره معروف است، در شهر کابل صنائع مسگری، آهنگری، نجاری، خیاطی، بوت دوزی، بنائی خیلی ترقی و انکشاف نموده و در هر یک از رشته های صنعتی فوق یک تعداد زیاد اهل فن و صنعتگران ماهر بوجو دآمده است که با وجود اینکه تعداد نفوس شهر کابل از یک طرف و بنا های عمرانی از طرف دیگر روبه ازدیاد گذاشته است، تمام حوائج مردم شهر ازین حیث ذریعه ارباب صنائع و فنون تکافو و برآورده میشود و اقتصاد کابل راجان بخشیده است.

زراعت در کابل: بواسطه که آب و هوای کابل و نواحی آن معتدل بوده در زمستان تمام حصص برف گیر و در تابستان شاداب و گوار است باران کمتر می بارد، اکثر زراعت، آبی بوده للمی کاری در بعضی مناطق خاص می باشد، طوریکه عامای زراعت مشاهده کرده اند در خاک این منطقه آ زوت فاسفوریت زیاد است بنابراین اراضی کابل خیلی حاصل خیز بوده برای پرورش و نمو انواع اقسام غله، سبزیجات و میوه خاصه مناطق معتدله مستعد است که ما درین جا به تذکار آنچه متعلق بکابل و نواحی آنست می پردازیم.

۱- چهاردهی «گوشه غرب و جنوب غرب» شهر آ را و وزیر آباد و غیره (شمال و شمال غرب)

۲- پغمان «گوشه شمال غرب».

۳- ده سبز، بتخاك، شیوکی و غیره «گوشه شمال شرق و جنوب شرق».

غله جات معموله قسمت اول کابل: گندم، جو، جواری، کل جو، ارزن و غیره انواع سبزیجات

کچالو، لبلبو، شلغم، زردک، ترب، پیاز، گندنا، کشنیز، لوبیا، فاسلیا، باد نجان سیاه و سرخ تره، خیار، کرم، کدو و غیره است. کابل از نقطه نظر باغداری نیز بسیار حاصل خیز و انواع میوه های منطقه معتدل در آن پرورش می یابد. میوه های سر درختی معروف کابل، عبارت است از سیب، نالک، آلو، آلوبالو، گیلاس، قیسی، تمسق، آلوبخارا، شفتالو، بادام، چار مغز، انگور، خربوزه، تربوز، توت، توت زمینی و غیره. درعلاقه چهاردهی زراعت گندم به نسبتیکه ترکیب طبیعی زمین آن رستی و آهکی بوده و درجه حرارت آن نیز مستعد است، خیلی زیاد می باشد. دو قسم گندم در چهاردهی شهرت دارد، لچک و گندم خاردار، در هر دو نوع چون مقدار ازوت زیاد است قوه غذائیه آن بلند می باشد منطقه چهاردهی خیلی شاداب و اهالی آن زراعت پیشه است، آبیاری اراضی آن توسط جوی بهسودو «خنکوت» میشود. علاوه بر آبیاری از کاریز نیز کار میگیرند حدود سطحی آب تحت الارضی در کابل ۲ متر (۶ فوت) است، سمت جنوب شرقی چهاردهی موسوم به چهار آسیاب که وادی شاداب و حاصل خیز می باشد هر چند زراعت آن مثل چهاردهی است مگر حاصل خیزی آن به اندازه چهاردهی نیست و در چهاردهی چنار و عرعر و در چهار آسیاب فالیزکاری زیاد میشود. در چهاردهی غرس عرعر نتیجه بسیار اعلی میدهد سائر درختان مثل اکاسی، نیله، چنار، سفیدار، بید و سنجد نیز بخوبی نمو میکند.

صنائع در کابل: کابل در قرنهای قبل از مسیح که مرکز بزرگ بازرگانی آسیای میانه بوده است در عین حال مرکز مهم صنائع مروج و وقت شمرده میشد، مگر صد ماتی که در اثر لشکر کشی ها و جنگها بر کشور افغان وارد شده و صنائع آن را خساره مند ساخته بود، کابل را نیز بی بهره نگذاشته، مخصوصا کشمکش های داخلی یک دو قرن اخیر اوضاع صنائع مضمحل شده را بخرابی بیشتر منجر نموده و هم در اثر زیادت تجارت و ورود اموال ماشینی بازار صنائع محلی کابل را کساد ساخته. در حالیکه توقع بود صنائع وطنی کاملاً از بین برود حکومت پلان صنعتی را ترتیب و اهالی را تشویق و ترغیب نمود تا موسسات صنعتی را بوجود آورده فابریکه ها را در وطن قائم و مردم را تا اندازه ممکنه از محصولات خارجی مستغنی گرداند، با این صنائع دستی و محلی کابل که نظر به احتیاج محیط دوام و در بازارها بفروش میرسد بدین قرار است: آهنگری، کاردگری، خراطی، حلبی سازی، میخچه گری، نعلبندی، مسگری، برنج کاری، ریخته گری، روی گری، زرگری، گلیت کاری، پتوبافی، ابریشم بافی، وبافت منسوجات نخی، دباغت پیزار، بوت، موزه، چپلی دوزی، سراجی، خیاطی، کلا دوزی، خامک دوزی، سیم دوزی، زر دوزی، چرم دوزی، چکن دوزی، گل دوزی برجسته، پوستین دوزی، کاشی سازی، کلالی، نجاری، صنائع غذائی مانند نان پزی، کلهچه پزی، و ساختن شربت، مربا، ترشی، پنیر، مسکه، قیماق، ماست، قنادی، شکر پزی، شیرینی پزی، نقاشی، میناتور، رسامی، خطاطی، حکاکی، نقشه کشی، سوادکاری، مینا کاری، عطر کشی، عرق گیری، گل سازی، علاقه بندی، سنگ تراشی، گچ ریزی، صحافی، فی سازی، رنگ ریزی، آئینه سازی، صابون پزی و غیره صنائع کوچک که ذکر آن مه جب طول کلام میگردد، میباشد و این همه صنائع نظر به رولی که بحیات اجتماعی دارد رواج خرید و فروش داشته همه آن

از جمله صنایع خور و دو خصوص است که با قوت دست و بازو بوجود می آید .
نواحی و عمارات عمده : شهر کابل مرکز افغانستان در داخل منطقه بنار والی به ده ناحیه تقسیم شده
که هر کدام آن در حوز خود دارای جاده ها ، گذرها ، مساجد ، خانه ها ، هتل ها ، کافی ها
کاروان سراها ، حمام ها ، سینماها ، تیاتر ، پل ها ، عمارات دولتی ، باغ های عمومی و غیره می
باشد که به ترتیب ذیل ذکر میشود .

ناحیه اول : شامل محلات و جاده های بی بی مهر و ، حصه اول نادر پشتون ، خیابان ، شش درک
(کسارته ولی) ، یک توت ، احمد شاهی و اب ، پایان ده ده افغانان و شاه محمود غازی و اب است .
تعداد خانه های این محلات (۱۴۵۰) در بند تخمین گردیده است .
ناحیه دوم : شامل محله شهر آراء ، محله کملوله پشته ، محله سرماتی ، محله ده کیپک ، محله توریای
ده کیپک ، قلعه نجارهای ده کیپک ، بره کی ، شهاب الدین و اب و شیر پور است ، تعداد خانه ها
(۲۲۵۲) در بند تخمین گردیده .

ناحیه سوم : شامل محلات نخاس ، جری شیر ، محله اندرابی ، محله سید جعفر عایه الرحمه ،
ده غوچک ، نوآباد ، یک حصه پایان ده ده افغانان و کسارته آریانا است . تعداد خانه ها (۱۰۶۷)
در بند تخمین گردیده است .

ناحیه چهارم : حاوی محلات نوآباد بریکوت ، کلالی ، (بریکوت) ، حصه اول جمال مینه
حصه دوم جمال مینه ، شیر شاه مینه ، نهر درسن ، کسارته ۳ و گذرگاه بوده . تعداد خانه ها
(۲۳۷۰) تخمین گردیده است .

ناحیه پنجم : شامل محله میرویس میدان ، ده نو ، کار تمامورین ، و از حصه پل سوخته ال سرک
علی آباد مربوط ناحیه پنج است . تعداد خانه ها (۱۶۰۰) در بند تخمین گردیده .
ناحیه ششم : شامل حصه اول جاده میوند و حصه دوم جاده نادر پشتون ، محله قلعه هزاره ها ، محله
شهنشاه ، محله قر تا ، محله جوان شیرها ، محله سپا منصور ها ، محله شاه سمندها ، محله گبلوها
محله خافیا ، محله سه دکان چند اول ، محله عاشقان و عارفان (ع) ، محله دیوان بیگگی ، محله
سردار جان خان ، محله ملا غلام ، محله باغ نواب و اچکزائی ها میباشد تعداد خانه ها (۱۸۰۰)
در بند تخمین شده .

ناحیه هفتم : گذر باغبان کوچه (تیمور شاهی و اب) توپچی باغ ، گذر امین الملک ، گذر
خوابگاه ، گذر شاطر باشی ، گذر قصاب کوچه ، گذر شیر بچه ها ، گذر کت گرها ، گذر ریسکا خانه
گذر جنده سردار خان ، گذر باغ علیمردان و گذر نوآباد باغ علیمردان است ، تعداد خانه ها
(۱۱۵۲) در بند میباشد .

ناحیه هشتم : گذر علی رضا خان ، گذر مسجد سفید ، گذر بارانه ، محله شمع ریزها ، محله
ملا محمود ، محله منو خان ، محله خان علوم ، سرای لاهوری ها و اسلام آباد است ، تعداد خانه
(۱۶۳۱) در بند میباشد .

ناحیه نهم : حاوی گذر سه دکان عاشقان و عارفان (ع) ' گذر قاضی فیض الله ، گذر فور ملی ها گذر فراش خانه ، گذر خاک روب ها ، بالا حصار ، یکک حصه خرابات ، یکک حصه از دیوان بیگی گذر پرانچه ها ، گذر وزیر ، گذر حضرت صاحب ، یکک حصه از محله تخته پل شور بازار ، تعداد خانه وار « ۱۳۲۷ » در بند میباشد .

ناحیه دهم : شامل محله زنده بانان ، محله پوستین دوزها ، محله سمنت خانه ، شاه شهید «ع» ، سیاه سنگ محله تپه شیخ محمدی ها ، محله بینی حصار ، شهدای صالحین ، قلعه چه ، منطقه چمن حضوری است . تعداد خانه وار تقریباً « ۱۵۰۰ » در بند میباشد .

تعداد خانه وار شهر کابل در قید نمبر از ناحیه اول الی ناحیه دهم مجموع شانزده هزار و پنجاه و هفت در بند میشود .

اپارتمان ها : اپارتمان های شهر کابل درین اواخر بطرز جدید و عصری بنیافته و به اشکال مختلف و سائزهای متفاوت تعمیر گردیده و اکثر آن دارای سه طبقه بوده و از دو الی پنج طبقه نیز میباشد . اپارتمان های احمد شاهی و جاده تیمور شاهی که از مسجد شاه دو شمشیر ه علیه الرحمه آغاز می یابد و تا پل خشتی میرسد عموماً بدو طرف در یای که از بین شهر کابل می گذرد واقع شده لکن اپارتمان های دو طرفه جاده میوند به امتداد جاده مذکور اعمار شده است که از سینمای پامیر شروع و به چمن حضوری ختم میشود و اپارتمان های جاده نادر پنبتون به امتداد جاده مذکور تعمیر و از میدانی پنبتونستان آغاز و به شور بازار ختم میشود . هکذا یکک عده اپارتمان های عصری بدو طرف جاده شاهی از پل شاهی تا سینمای کابل آباد شده تعداد مجموعی اپارتمان های عصری شهر تخمیناً بالغ به ۶۷۲ در بند میشود .

هوتل ها : هتل های شهر کابل نیز مانند سائر عمارات آن طور عصری آباد شده و به نقاط مختلف شهر موقعیت دارد که قرار ذیل ذکر میشود :

(۱) هتل کابل ، که مشهور ترین و بزرگترین هتل های کابل است .

(۲) هتل باغ عمومی شهاب الدین وات یکک هتل عصری بوده و در بین یکک باغ عمومی شهر نو آباد شده ، (۳) هتل قصر چهل ستون در بین یکک باغ واقع شده است . علاوه بر هتل سعادت هتل بسی نظیر ، و یکک تعداد هتل های کوچک نیز در مناطق مختلف شهر وجود دارد که مراجعین در آن طعام صرف میکنند .

کافی ها : برخی کافی های شهر کابل نیز به طور عصری آباد و در مواضع مختلف شهر واقع بوده و مراجعین در آن صرف چای ، شیر ، پراته ، قهوه و غیره مینمایند کافی های مشهور قرار ذیل است : قهوه خانه بر یککوت ، چهل ستون ، کافی باغ بابا شاه ، کافی کلوپ عسکری کافی میدان هوایی ملکی ، کافی آریانا ، کافی ملی ، کافی پنبتون ، کافی پنبتونستان کافی سینمای کابل ، کافی برادران ، کافی سینمای پامیر ، کافی احمد شاه بابا ، کافی شهاب الدین میدان .

کاروانسراها: یک تعداد کاروانسراها برای مسافری که از مناطق دور و بعید مملکت به شهر کابل می آیند از طرف اهالی آباد شده و به غرض استفاده شان گذاشته شده. یک عده سرای های تجارتنی و غیره نیز وجود دارد که بطور مجموع بالغ به یک صد و بیست باب میشود.

حمام ها: یکم تعداد حمام نیز در مناطق مختلف شهر کابل آباد گردیده که دارای اطاق های عمومی و اطاق های جداگانه به نام اطاق های نمره می باشد و تعداد حمام های شهر طور مجموعی بالغ به سی باب میشود.

قهوه خانه ها: سابق در شهر کابل در کنار چمن حضوری یک قهوه خانه با اصول عصری بنا یافته بود که جز در مواقع جشن ازان استفاده نمیشد ریاست بلدیه کابل دو قهوه خانه عصری دیگر یکی بنام قهوه خانه بریکوت و دیگری در شیرپور در پارک بزرگ شهر نو به بهترین طرز ساخته و با بهترین سامان و موبل مجهز و در تابستان سال ۱۳۳۶ افتتاح شد.

سینماها در کابل:

۱ - سینمای کابل: واقع جاده شاهی است که از لحاظ قدمت اولین سینما در کابل است این سینما نخستین در وقت امانیه دائر شد.

۲ - سینمای بهزاد واقع باغ نواب.

۳ - سینمای موسسه نسوان مخصوص نسوان.

سینماهای فوق به شرکت هوتل ها مربوط میباشد.

۴ - سینمای پامیر مربوط بنار والی کابل.

۵ - سینمای پارک واقع شهاب الدین میدان.

تیا تر «صحنه تمثیل»:

در کابل دو تیاتر موجود است یکی مربوط طریاست مستقل مطبوعات و دیگر آن مربوط بنار والی میباشد. باغ های عمومی و پارکها: عبارت است از پارک پامیر پارک سره میاشت در کنار دریای کابل در مرکز شهر باغ عمومی احمدشاهی در بریکوت و باغ عمومی ظاهرشاهی در شهر نو و علاو تا چمن حضوری برای گشت و گذار مردم موجود است.

پل ها: برای عبور و مرور مردم و عراده ها و غیره یک تعداد پل در حصص مختلف شهر بر روی دریای کابل که از بین شهر گذشته آ باد گردیده و قرار ذیل است: پل محمودخان، پل خشتی (بنام پل نادرپشتون) یاد میشود شاهی پل، پل شادوشمشیرد «ع»، پل هارتن پل گذرگاه، پل چمچه مست پل محمدغوث خان پل سوخته، پل چهل ستون پل هوایی محمدجان خان، پل هوایی اندرابی، پل هوایی تیمورشاهی و ات پل باغ علیمردان.

عمارات: عماراتی که بطور عصری بنا یافته عبارت است از ارگ شاهی و عمارت صدارت عظمی عمارت وزارت خارجه، عمارت وزارت دفاع ملی، عمارت وزارت دربار، عمارت وزارت معارف، عمارت وزارت صحتیه عمارت وزارت مخابرات، عمارت دستگاه اتومات مربوط وزارت مخابرات، عمارت وزارت زراعت واقع علی آباد عمارت وزارت معادن و صنایع قصر

دارالامان که وزارت فوائد عامه در آن اقامت دارد قصر تاج بیگ عمارت و وزارت اقتصاد، عمارت ریاست د افغانستان بانک ملی عمارت و اخی هیرمند، عمارت ریاست مطبوعات، عمارت ریاست قبایل عمارت ریاست روزن تون، ریاست مرستون، عمارت ریاست پوهنتون، عمارت ریاست فاکولته ساینس عمارت فاکولته ادبیات، عمارت فاکولته حقوق، اقتصاد، عمارت فاکولته طب، موسسات صحتی علی آباد، شفاخانه عقلی و عصبی، سناتوریم، سرویس امراض داخله، جراحی، گوش و گلو، چشم، مربوط ریاست موسسات صحتی علی آباد و مربوط ریاست مجادله ملاریا، موسسه توبرکلوز، معاینه خانه مرکزی، موسسه کسریز، شفاخانه ابن سینا ریاست مطبوعه دولتی، ریاست صکوک، مطبوعه وزارت معارف، ریاست کوپراتیف مامورین ریاست بانک تعمیراتی، عمارت ریاست بانک زراعتی، عمارت ریاست پنبتنی تجارتی بانک کوپراتیف مال داری ریاست انحصارات دولتی، ریاست دیپوی تعاونی، دیپوی ادویه، موسسه باکترولوژی، موسسه نسران، لیسه استقلال لیسه حبیبیه، ایسه غازی، لیسه نجات، لیسه ابن سینا ایسه دار المعالین، لیسه تجارت، مکتب تجربوی علاوالدین، مکتب دارالامان، شفاخانه مستورات مکتب تخنیک عالی، مکتب میخانیک، موسسه مترو لوژی، مکتب صنایع نفیسه فابریکه حجاری و نجاری فابریکه نجاری فابریکه چینی سازی شا کر فابریکه نساجی جنگلک فابریکه ترمیم موتر عمارت آبرسانی شهر کابل واقع علاو الدین سفلی عمارت سیلومتو دیوی رادیو کابل و مسلخ ریاست نقایات عمارات میدان هوایی ملکی مکتب بی بی مهر و عمارت بیمه مامورین سناتوریم نسوان گمرک مکتب حریبه، عمارت سابقه فوائد عامه، فابریکه بریکت سازی (زغال سنگ) و عمارت نندارتون واقع چمن حضور مای نند آن یک تعداد عمارات دیگر هم موجود بود و روز بروز آبادی شهر توسعه می باید زیرا از یک طرف از دیاد نفوس باعث تراکم گردیده آبادی و عمارات موجود طوریکه شاید و باید جهت رهايش اهالی کسفايت نکرده و با زیاد است از طرف دیگر موسسات مدنی و عرفانی مملکت نیز روبرو به انکشاف میباشد طوریکه دیده میشود یک عده عمارات رهايش مامورین از طرف بانک تعمیرات (کیسه عمرانی) در کارته مامورین بلب دریای چمچه مست و دامنه علی آباد تعمیر گردیده و بدسترس مامورین گذاشته میشود همچنان یک تعداد عمارات برای کارهای رسمی وزارت خانه ها و ریاست های مستقل و موسسات ملی طبق پلان از طرف موسسات و اشخاص فنی ساخته میشود خلاصه طوریکه در نواحی مختلفه تذکاری بعمل آمد و هم جسته جسته در قسمت تعمیرات بیان شد یک تعداد عمارات جدید نیز در مناطق مختلف شهر از قبیل شیر شاه مینه و میرویس، میدان و کارته ۳ در حوزه چهاردهی کابل و شهاب الدین وات، شیر علی خان وات شیر پور و کارته ولی، کارته آریانا و شاه شهید علیه الرحمه در سالهای اخیر از طرف اهالی آباد شده که عمارات مذکور جدید و بطور عصری تعمیر گردیده بابت های زینتی و اشجار مشمر و غیره خرم و شاداب ساخته شده در فصل بهار که هوا مناسب و معتدل میشود اهالی در صحن عمارات خود دگل های گوناگون کاشته از عطر و رنگ های آن استفاده میکنند و بعضا دارای گل خانه ها بوده و در موسم زمستان گل های قشنگ را تربیه و نگه میدارند روی هم رفته مناطق جدید تعمیر شهر کابل دارای هوای خوش گوار و مناسب بوده و از امراض تاندازه جلوگیری شده و با از بین رفتن دلدل زار هاپشه ملاریا نیز گم شده و تقریباً محو گردیده است.

جاده‌های اسفالت شده : کار اسفالت یا قیرریزی نخستین بار در سال ۱۳۱۶ هـ شس هنگامیکه بناغلی عزیز الله رئیس بلدیة بود بصورت استعجالی آغاز شد پس ازان وقتنا فوقتا اسفالت جاده ها تعقیب و عملی گردید تا اینکه اکثر جاده های شهر کابل قیرریزی شد جاده های عمده که اسفالت شده است قرار ذیل نامبرده میشود :

- ۱ - سرک شاه محمود غازی .
- ۲ - جاده ابن سینا .
- ۳ - جاده شاهی .
- ۴ - حصه اول جاده تیمورشاهی تا پل شاهی .
- ۵ - جاده احمد شاهی از مسجد شاه دوشمشیره (ع) تا میرویس میدان .
- ۶ - جاده میوند .
- ۷ - جاده اکبرخان .
- ۸ - جاده میدان هوایی .
- ۹ - جاده مقابل وزارت داخله .
- ۱۰ - جاده های اطراف وزارت دفاع ملی .
- ۱۱ - جاده استقلال .
- ۱۲ - جاده پشتونستان .

۱۳ - از پل محمودخان تا میدانی آریانا و ازین جا تا مسجد شیرپور .

۱۴ - از مسجد شیرپور تا چارراه شهر آرا و ازین جا به طرف شمال تا باغ دبیر نزدیک نه برج - ه . علاوه برین جاده های بزرگ ، برخی سرک های دیگر نیز قیرریزی شده و نظر به گرافیکه از طرف ریاست بلدیة نشر گردیده ، کنون بالجملة در حدود ۹۵۷ ، ۵۷۸ کیلومتر سرک در حوزه شهر کابل اسفالت شده است .

جاده های تنویر شده : گرچه جاده های شهر کابل قبلا نیز تنویر شده بود اما چراغهای عصری شمردن نمی شد ، لذا بلدیة کابل در سال ۱۳۳۶ نقشه تنویر شهر را با کمپنی مشهور زیمنس آلمانی قرارداد و پروژه اول تنویر کابل در سال مذکور تکمیل یافت جاده های پشتونستان و آب ، ابن سینا و آب شاهی و آب ، احمد شاهی و آب ، تیمورشاهی و آب ، پامیرو آب ، میرویس و آب ، شاه محمود غازی و آب ، و آب های عقب صدارت عظمی و جاده های دو طرف باغ عمومی ظاهرشاهی و آب اکبرخان و آب و استقلال و آب شامل تنویر جدید و عصری میباشد .

مساجد جامع شهر کابل : مسجد عید گاه ، مسجد پل خشتی ، مسجد معجون شاه (ع) ، مسجد حاجی عزت الله ، مسجد میرزا قمرالدین ، مسجد جاده میوند ، مسجد شیر شاه مینه ، مسجد جراب باغیهای شهر آرا ، مسجد میرویس میدان ، مسجد دوم کلالی ، مسجد کتابفروشی ، مسجد جدید سمنت خانه ، مسجد قاضی فیض الله ، مسجد گلدی ، مسجد سید مهدی (رح) ، مسجد عبدالشکور بریکوت ، مسجد ناظر صفر (بره کی) ، مسجد باغبان باشی ، مسجد هجده متر شاه شهید (رح)

مسجد زیارت شاه شهید (رح) مسجد حاجی شاه بیگ، مسجد تپه بلخ، مسجد قاری عبدالر سول در شاه شهید «رح»، مسجد قلعه جواد، مسجد گذرگاه، مسجد حصه دوم گذرگاه، مسجد اچکزائی ها مسجد حصه دوم شیرپور مسجد دیوان بیگی، مسجد قلعه فتح الله خان، مسجد تنویر سازی، مسجد بابای خودی علیه رحمه، مسجد میر صاحب قصاب کوچه، مسجد جدید ده نو ده بوری، مسجد تمیم انصار رضی الله عنه، مسجد باغ علی مردان، مسجد نائب سالار محمد غوث خان مسجد میر های ده افغانان، مسجد قندهار یهای شهر آرا، مسجد ازبک ها، مسجد میدانی بی بی مهر و «رح» مسجد چمن بی بی مهر و، مسجد شاه بی بی مهر و، مسجد سید جعفر اندرابی، مسجد حضرت صاحب شور بازار، مسجد نوآباد بریکوت مسجد حصه دوم شیر شاه مینه، مسجد حضرت عاشقان عارفان «ع» مسجد میان شیخ احمد «ع» مسجد میر عباس بی بی مهر و، مسجد میرزا جان ناحیه ۳، مسجد پوستین دوزها، مسجد خیابان، مسجد درخت شنگ، مسجد همت یار خان، مسجد شاه «شاه شهید» «ع» مسجد جدید آباد واقع میرویس میدان، مسجد سر حوض رکاخانه، مسجد ده نو ده بوری، مسجد رنگه ده افغانان مسجد صاحب زاده های قلعچه، مسجد نهر درس، مسجد علیا شور بازار، مسجد بینی حصار مسجد قاضی شهاب چنداول مسجد جمال مینه مسجد ملا مومن «دروازه لاهوری» مسجد نوآباد ده کپک مسجد قلعه خاطر بی بی مهر و مسجد ملا محمود شور بازار مسجد شهر آرا مسجد ده کپک مسجد میر حاجی صاحب بارانه مسجد نوآباد زنده بانان مسجد حاجی قاسم بی بی مهر و مسجد کاوله پشته مسجد خواجه خورد بینی حصار مسجد یک توت مسجد شاه دوشمشیره «ع» مسجد نوآباد باغ علیمردان مسجد بلند کالالی مسجد قرطای چنداول غیر از مساجد جامع که فوقاً تذکره یافت بصورت عمومی مساجد جامع و غیر جامع نواحی ده گانه شهر کابل ۲۹۵ باب بوده قرار ذیل :

ناحیه اول ۴۲ باب، ناحیه دوم ۲۳ باب، ناحیه سوم ۲۳ باب ناحیه چهارم ۲۲ باب ناحیه پنجم ۱۱ باب ناحیه ششم ۳۱ باب ناحیه هفتم ۲۸ باب، ناحیه هشتم ۴۱ باب، ناحیه نهم ۳۶ باب ناحیه دهم ۳۸ باب .

زیارات و مقابر معروف شهر کابل :

۱- زیارت شاه دوشمشیره ولی اسم شان قیس بن لیث است که هنگام فتح شهر کابل که از طرف فاتحین اسلام بشهادت رسیده است این زیارت در جنب مسجدی در جاده اندرابی واقع است که بنام مسجد شاه دوشمشیره علیه الرحمه مشهور میباشد. مردم به این زیارت ارادت کامل دارند و مرقد مبارک و حوزة آن کاملاً با چراغ های برق تنویر شده است .

۲- زیارت سلطان خواجه اسحاق که در کرچه ده افغانان واقع و در پهلوی آن یک باب مسجد نیز موجود میباشد .

۳- زیارت شاه مظفر علیه الرحمه که در اخیر نوآباد ده افغانان در بیگ باغچه کائن است، این باغچه حاوی درخت های توت، زردالو و آلو بوده و در سابق لامالک و موقوف همین زیارت بود، ولی اکنون بهر ورز مان مملوک شخصی گردیده و منازل خصوصی تعمیر گردیده است .

۴ - زیارت سید مر دکه در خافی های چنداول واقع است و بیش تر مورد احترام و مراجعه اهالی چنداول میباشد .

۵ - زیارت شاه شهید علیه الرحمه : شاه اسحق ختلانی مشهور به شاه شهید است که در سمت جنوب شرق کابل در سمت چپ سرکیکه از کابطرف ولایت پکتیا معتد میباشد واقع شده مقبره آن در زمان احمد شاه بابای درانی تعمیر گردیده است ، و بیک کارته جدید الاحداث بنام این زیارت تسمیه شده و کارته شاه شهید گفته میشود .

۶ - زیارت حضرت جی علیه الرحمه که در قریه سیاه سنگ بطرف چپ سرک عمومی که از کابل به سمت ولایت ننگرهار امتداد یافته است واقع گردیده .

۷ - زیارت تمیم و جنیر انصار علیهما الرحمه که در شهداء صالحین واقع است . این دو جناب از مجاهدین اسلام میباشند .

۸ - زیارت میر صاحب قصاب کوچه کابل که در همین سال های اخیر رحلت نمود و یکی از شخصیت های بزرگوار روحانی کابل بودند . این جناب همیشه در زندگانی منزوی و بطاعت و عبادت مشغول بودند .

۹ - زیارت پنجه شاه واقع شهداء صالحین .

۱۰ - زیارت خضر علیه الرحمه واقع شهداء صالحین .

۱۱ - زیارت جان باز علیه الرحمه واقع شهداء صالحین .

۱۲ - مقبره اعلیحضرت شهید محمد نادر شاه که در سمت شرقی شهر کابل بر فراز تپه مرنجان واقع است . این مقبره پداس خدمات بزرگی که اعلیحضرت مرحوم برای وطن انجام داده اند و یکی از ان خاموش ساختن نائره انقلاب داخلی افغانستان و نجات دادن وطن از خانه جنگی و تشکیل یک حکومت قانونی است ، خیلی باشکوه اعمار شده است .

۱۳ - مقبره اعلیحضرت تیمورشاه پسر اعلیحضرت احمد شاه بابای درانی که در چارباغ کابل واقع است . عمارت این مرقد بزرگترین گنبدی است که در بزرگی و ابهت در کابل نظیر ندارد اعلیحضرت تیمورشاه در سال «۱۲۰۷» فوت و درین آرامگاه ابدی قرار گرفت .

۱۴ - مقبره اعلیحضرت امیر عبدالرحمن خان پسر امیر محمد افضل خان این مقبره در باغ بوستان سرای قرار گرفته و از حیث بزرگی در مرحله دوم بعد از مقبره تیمورشاه میباشد ولی از حیث زیبایی و ساختمان بهتر و خوبتر است .

۱۵ - مقبره سید جمال الدین افغانی واقع علی آباد که در سال ۱۳۲۴ استخوان های آن از ترکیه آورده و باشکوه و تجلیل فوق العاده دفن و بناء آن آغاز یافت و هنوز هم زیر کار میباشد .
موسسات فرهنگی :

پښتو ټولنه : پښتو ټولنه موسسه ايسټ ثقافتی و فرهنگي که جهت انکشاف علمی و ادبی زبان پښتو «۲۱» سال پيش بهميان آمد . شالوده این موسسه در ابتدا به تشکیل دو انجمن یعنی انجمن ادبی و انجمن پښتو بناء یافت . انجمن ادبی باراده اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید در کابل و انجمن

پښتو درقندهار بفاصله يک سال يکي بعد ديکري تاسيس گرديدند مرام انجمن ادبي ايښ بود : «انکشاف تربيه ملي واجتماعي (کلتور وثقافت) ، اندوختن معلومات در باره رسم و رواج و فولکور ملي احياي مفاخر ملي ، اعتلاي ذوق علمي و ادبي و قريحه دانش و فرهنگ ، ايجاد روابط علمي و کلتوري باجهان خارج واز کلتور ديگران به نفع تنوير ملي استفاده کردن و آنرا در ذخيره علمي و ادبي خویش آميختن . »

برای اجرای این مرام تحت اداره انجمن ادبی بنام (کابل) يک مجله ماهوار ثقافتی ، علمي ادبي واجتماعي نیز تاسيس گرديد . همچنين در سال ۱۳۱۱ هـ ش به پهلوی مجله کابل نشر سالنامه امور اداري وسياسي کشور نیز شروع گرديد در آن وقت سرپرستی و نظارت این انجمن بحیث رئیس افتخاري توسط ښاغلي محمد نوروز سرمشي اعليحضرت بعمل میامد و مدیر آن ښاغلي احمد علي دراني بود انجمن پښتو ، طوریکه پمشر گفته شد ، يکسال بعد از انجمن ادبي درقندهار تشکیل گرديد . ریاست آنرا ښاغلي محمد عثمان قندهاري بعهدہ داشت . اعضای این انجمن نیز از شخصیت های مشهور علمی و ادبی وطن گماشته شده بودند ، مرام آن مانند انجمن ادبي به انکشاف تربيه ملي و پرورش زبان (پښتو) بناء گردیده بود در سال ۱۳۱۴ هـ ش باثر پیشرف و ترقی مزید بمرکز انتقال دو سال بعد این دو انجمن علمی و ادبی از يککه هدف آنها يکک و وظائف آن تاحدی مشترک بود . باهم متحد و این دو نام بنام واحد «پښتو تولنه» تبدیل گردیده . در سال ۱۳۱۸ هـ ش حينیکه ریاست مستقل مطبوعات درزمره تشکيلات حکومت جدیداً پذیرفته شد ، پښتو تولنه بانرياست مربوط گردیده این موسسه وظیفه خود را به توجه ریاست مستقل مطبوعات تقریباً ۱۹ سال دوام داد و بحیث يک مدیریت عمومی برای احیاء و تربيه زبان پښتو بسیار زحمت کشید ، آثار گوناگون را جمع و نشر نمود . شماره عمومی نشرات آن از تاریخ تاسيس الی حال به (۱۳۴) کتب میرسد . در سال ۱۳۳۳ هـ ش بقرار يکک اساسنامه جداگانه ، که بداخل (۵۶) ماده به تصویب مجلس وزراء و صحه ذات شاهانه رسیده ، این موسسه از حیث اجرا ات و نیروی مالی دست آزاد را دریافت نمود . و نیز باساس يک پروگرام معینه در امور علمی و مسلکی پیشرفت شایانی نمود . تشکيلات آن بموجب اساسنامه اینست :

رئيس معاون و سکرتر ، مدیریت عمومی لغات ، مدیریت عمومی ترجمه .

مدیریت عمومی ادبیات ، مدیریت مجله کابل ، مدیریت محاسبه و تحریرات .

این موسسه بر طبق اساسنامه خود از شخصیت های مشهور علمی و ادبی (۲۲) نفر اعضای افتخاري دارد . روابط فرهنگی آن با موسسات علمی و ادبی گیتی جاریست . پښتو تولنه در سال ۱۳۳۵ هـ ش از ریاست مستقل مطبوعات منفک و بوزارت معارف مربوط گردید . اخیراً در سال ۱۳۳۶ هـ ش باساس يک لایحه علیحده ، که آنرا مجلس وزراء تصویب و اعليحضرت منظور نمود ، پښتو تولنه حیثیت اکادمی افغانستان را حاصل و مثل پوهنتون به امتیازش درجه علمی و مسلکی ذیل نائیل گردید :

۱ - خیرونکی ، ۲ - خیرنیار ، ۳ - خیرنمل ، ۴ - خیرنوال ، ۵ - خیرندوی ، ۶ - خیرنپال .
 برقرار لایحه فوق اعضای علمی و مسلکی پښتو توله (۱۱) وارا کین و مامورین اداری آن (۱۲) نفر میباشد
 انجمن تاریخ افغانستان : انجمن تاریخ افغانستان موسسه ایست مخصوص تحقیق و تتبعات تاریخی
 که اصلا مرام آن را انجمن ادبی از بدو تاسیس خود (۱۳۱۰ شمسی) تعقیب میکرد و به تدریج در نفس آن
 موسسه شکل (شعبه تاریخ) اخذ موقع کرد و بعد همین (شعبه) (مدیریت عمومی تاریخ) شد و سپس به نام انجمن
 تاریخ بمیان آمد و چندین سال به این نام و نشان جزء ریاست مستقل مطبوعات بود تا اینکه در
 سال (۱۳۳۳) در اثر پیشنهاد ریاست مذکور طبق اساسنامه‌ای که مراتب اصولی آن از مجلس عالی
 وزرا گذشت و به صحنه ذات اشرف ملوکانه رسید رسماً به حیث یکک موسسه تتبعات تاریخی
 افغانستان شناخته شد و از آن تاریخ به بعد بادر یافت کمک عرفانی ذریعه ریاست مستقل مطبوعات
 کارهای خویش را طبق اساسنامه خود اجرا میکرد .

د ر آغاز سال ۱۳۳۵ این ارتباط انجمن تاریخ با ریاست مستقل مطبوعات قطع شد و به وزارت
 معارف تعلق پیدا کرد و بادر یافت کمک عرفانی از وزارت معارف کارهای خویش را با صلاحیت
 قانونی خود و استشاره های مقام وزارت موصوف اجرا میکند . انجمن تاریخ دو نوع نشرات دارد :
 (۱) موقوته . (۲) غیر موقوته .

الف - نشرات موقوته : عبارت از دو مجله (آریانا) و (افغانستان) است که به زبان های داخلی
 فارسی و پښتو و السنه خارجی انگلیسی و فرانسه مرتب . اولی ماهوار و دومی هر سه ماه یک مرتبه
 نشر میشود مجله آریانا (۱۷) ساله و مجله افغانستان (۱۵) ساله شده و تحقیقات جاریه اعضای
 افتخاری انجمن تاریخ و بقیه همکاران موسسه چه داخلی و چه خارجی لاینقطع درین دو مجله نشر
 میشود و به شهادت عمومی هر دو مجله مذکور در روشن ساختن زوایای تاریخی و مراتب ادبی و فرهنگی
 مملکت و معرفی افغانستان به خارج نقش مهمی بازی کرده اند .

ب - نشرات غیر موقوته : نمره این سلسله نشرات انجمن تاریخ از پنجاه تجا و ز کرده و بلکه
 رساله ها در اوائل بدو ن قید نمره نشر شده قسمت عمده این سلسله نشرات مربوط به دوره های
 مختلف تاریخ افغانستان است به این تفصیل :

تاریخ قدیم افغانستان : (۱) تاریخ افغانستان جلد اول (۲) تاریخ افغانستان جلد دوم (۳) بامیان
 (۴) بگرام (۵) تاریخ افغانستان جلد اول به پښتو (۶) آثار عتیقه کوتل خیرخانه (۷) صنعت باختر
 (۸) سرخ کوتل ، رهنمای بامیان به فارسی (۹) رهنمای بامیان به انگلیسی (۱۰) اسکندردر افغانستان
 به فرانسوی (۱۱) آریانا یا افغانستان قدیم به انگلیسی .

تاریخ دوره اسلامی افغانستان : (۱۲) انتشار اسلام در افغانستان (۱۳) طاهریان (۱۴) صفاریان
 (۱۵) جلد سوم تاریخ افغانستان (۱۶) سلطنت غزنویان (۱۷) لشکرگاه (۱۸) خوشنویسان و خطاطان
 هرات (۱۹) فصلی از خلاصت الاخبار (۲۰) آبدات نفیسه هرات .

دوره جدید یا دوره هوتکی سدوزائی : (۲۱) احمد شاه بابا (۲۲) احمد شاه درانی (۲۳) واقعات
 شاه شجاع (۲۴) عروج بارک زانی (۲۵) نوای معارف (۲۶) هوتکی ها .

دوره معاصر یا دوره محمد زائی : (۲۷) افغانستان در قرن ۱۸ (۲۸) در زوایای تاریخ معاصر افغانستان (۲۹) رجال و رویداد های تاریخی (۳۰) رجال و وقایع در قرن ۱۸ و ۱۹ به انگلیسی (۳۱) تاریخچه معاصر افغانستان به انگلیسی (۳۲) پادشاهان افغانستان در دو جلد (۳۳) اکبر نامه (۳۴) جنگ نامه درویش محمد خان غازی .

آثار ادبی و مجموعه اشعار : (۳۵) فیض قدس (۳۶) منتخبات اشعار استاد خلیلی و (۳۷) پرده نشینان سخن گوی (۳۸) نی نواز (۳۹) برگ های خزان .

آثار متفرقه (۴۰) رهنمای افغانستان به انگلیسی (۴۱) جوان فدائی (۴۲) افغانستان و مصر (۴۳) بالاحصار کابل و پیش آمدهای تاریخی (۴۴) گلده عشق (۴۵) یک مرد بزرگ (۴۶) احوال و آثار حضرت خواجه عبدالله انصار به فرانسوی . (۴۷) نقاط قابل دیدن افغانستان برای سیاهان به فرانسوی .

اساسنامه انجمن تاریخ افغانستان ماده اول، انجمن تاریخ افغانستان بحیث یک موسسه تتبعات تاریخی شناخته میشود .

ماده دوم - مرکز انجمن تاریخ افغانستان شهر کابل است و هر وقت زمینه و مسائل فراهم شده میتواند در سایر نقاط افغانستان شعباتی داشته باشد .

ماده سوم - مرام انجمن تاریخ تحقیق و تتبع در انکشاف مسائل تاریخی و ثقافتی و هنری به قرار ذیل است :

الف - تدوین تاریخ یک دوره مکمل تاریخ افغانستان از قبل التاریخ تا امروز .

ب - تتبع و تحقیق برای انکشاف مسائل تاریخی به مفهوم عام در زمینه های باستان شناسی و هنری ادبی - جغرافیائی ثقافتی و غیره .

ج - جمع و نشر اسناد و ثائق، مدارک و متون خطی و غیر خطی راجع به تمام دوره های تاریخ افغانستان .

د - شرح حال سوانح و کارنامه های رجال .

ه - تحقیق در فولکلور و جمع آوری معلومات مربوط به رسم و رواج و افسانه ها و داستانها و ادبیات عامیانه .

و - قایم کردن روابط با موسسات فرهنگی و مراکز علمی .

ز - انتشارات نتایج تحقیقات و تتبعات صورت نشریه ها موقوفه (مجله آریانا و مجله افغانستان) و نشریه های غیر موقوفه (بصورت و سائل و غیره) .

ماده چهارم - ارکان انجمن تاریخ دارای ارکان ذیل است .

الف اعضای انتصابی و افتخاری .

تعداد اعضای انتصابی انجمن پنج نفر و تعداد اعضای افتخاری محدود نیست اعضای انتصابی انجمن مطابق تعلیمات نامه جدا گانه از طرف شورای انجمن تعیین میشوند اعضای افتخاری به پیشنهاد اعضای انتصابی انتخاب میشوند .

ماده پنجم : انجمن تاریخ رئیس افتخاری هم داشته میتواند رئیس افتخاری به اکثریت آراء

از طرف اعضای انتخابی و افتخاری از میان اعضای یا خارج از آن از میان اتباع افغانی انتخاب شده میتواند و تجدید انتخاب آن باتفاق آراء اعضای انتصابی و افتخاری مربوط است .

ماده ششم : انجمن از میان اعضای انتصابی خود یک نفر را بحیث منشی انتخاب و معرفی مینماید .
هشتم -- وظیفه اداری انجمن را مجلس وزارت معارف تا وقتی که حصه اکثر بودجه انجمن را معاونت می پردازد ایفا میکند .

نهم - انجمن تاریخ به متبعین و دانشمندان افغانی و خارجی حق اعطای ورقه عضویت کورسپوندانت اعطا میتواند بکند .

مدارک مالی :

دهم : چون ثلثات انجمن تاریخ از نظر وارزش معنوی رسمی ملی و جهانی بوده و بمنفاد دولت و ملت و جهان علم تمام میشود و بنام کمک عرفانی از بودجه دولت و تبرعات و اعانات افراد و موسسات داخلی و خارجی مستفید میشود . تا کنون به تعداد (۵۴) جلد کتاب ازین انجمن طبع و نشر گردیده .
موزیم : موزیم کابل در سنه ۱۲۹۷ هـ در عمارت تاریخی باغ بالا که در ۶ کیلومتری غرب کابل اولین مرتبه بصورت رسمی افتتاح گردید در سنه ۱۳۰۳ از آنجا به کابل در ارگ شاهی به عمارتی که بنام (کوتی باغچه) شهرت دارد انتقال یافت در اوخر سنه ۱۳۰۹ به یکی از عمارات قشنگ دارالامان نقل مکان کرد و تا امروز که در ده کیلومتری جنوب غرب کابل واقع است میباشد در سنه ۱۳۳۳ یک عمارت دیگر دارالامان مربوط کابل موزیم گردید و تا در سنه ۱۳۳۵ تهداب عمارت الحاقیه دیگری بطرف شمال عمارت اولی موزیم کابل نهاده شد که فعلاً تحت تعمیر است .

حینیکه این موزیم افتتاح شد امور اداری آن به (شاه آقاسی) حضور محول گردید . در سال ۱۲۹۹ از دایره شاه آقاسی منفک و بوزارت معارف تعلق گرفت و تا حال از طرف وزارت معارف اداره میشود .

تشکیلات، در اولین مرحله در اس آن شباغلی غلام محی الدین و بعد از آن شباغلی احمد علی کهزاد قرار داشت و از اول برج قوس ۱۳۳۶ باینطرف دو کتور عبدالرحیم ضیائی تقرر یافت درین اواخر وزارت معارف در صدد توسعه موزیم کابل برآمده است چنانچه فعلاً موسسه موزیم دارای ۷ نفر اعضا یک نفر مستخدم خارجی ، یک نفر مامور محاسب یک نفر سرکاتب اجراییه ، یک نفر کاتب ، سه نفر معتمد میباشد .

حفریات : واضح است که وطن ما نظربه موقعیت و چوکات جغرافیائی خود تاریخ بزرگی دارد و این تاریخ دارای نقاط تاریکی میباشد که یکی از ذرائع روشن نمودن آن همانا حفریات و تحقیقات باستان شناسی است که از قرن ۱۹ باینطرف در افغانستان شروع گردیده ، آنرا بدو قسمت میتوان تقسیم نمود .

۱ - حفریات شخصی (غیر رسمی) بین سنه ۱۸۲۴ و سنه ۱۸۴۲ یک تعداد اروپائی ها که عبارت از ماور کوف و تربیک ، کورت ، مسن ، برنس ، جیرار ، هاینک برجر باشد و بین سال های ۱۸۷۸ و ۱۸۸۵ یوسمپسن ، تول بت ، مایتنه در نقاط مختلف افغانستان حفریات و کاوش های

شخصی نموده اند و بعضی استوپه ها را در درون ته، هده، شیوکی، بگرام، و بامیان شکافته اند.

۲ - حفريات رسمي: در سنه ۱۹۲۲ قراردادى بافرانسه امضا و طبق آن اجازه حفريات به هيئت باستان شناس فرانسوى داده شد در سنه ۱۹۵۲ برای مدت ۳۰ سال دیگر با ازدياد يك ماده جديد اين قرارداد تجديد گرديد در سنه ۱۹۴۹ با موزه تاريخ طبيعى امريكا و در سنه ۱۹۵۲ با موزه پنسلوانيا قرارداد حفرياتى منعقد شد در سنه ۱۹۵۳ حكومت افغانستان با يك موسسه ايطاليا برای مطالعات شرق ميانه و شرق دور قرارداد منعقد كرد و اجازه حفريات را در بعضى اماكن تاريخى افغانستان باو داد كه اينك تنها موضع حفريات هر كدام تذکره داده ميشود.

الف حفريات فرانسوى ها: هيئت هاى باستان شناس فرانسوى در راه هاى قديم باختر سروى عمومى نموده اند. و در نقاط ذيل حفريات كرده اند:

۱ - هده: كه در ۸ كيلومترى جنوب شهر جلال آباد واقع است و در سنه ۱۹۲۳ «موسيو گودار، به اشاره موسيو فوشه رئيس حفريات فرانسى به حفريات آغاز كرد و در سنه ۱۹۲۳ تا سنه ۱۹۲۵ حفريات فرانسوى ها منحصر به تپه كلان هده بود و از سنه ۱۹۲۶ تا سنه ۱۹۲۸ موسيو برتودر تپه كلان تپه كافرى ها، غار نو، پارتس، باغ گى، ده غوندى، شاه خيل غوندى و غيره بطور پراگنده حفريات كرده است و در نتيجه حفريات آبادات بودائى ظاهر گرديده اشيائى گچى و سنگى وغيره بدست آمده و بکابل موزيم نقل داده شده است.

۲ - کاپيسا: كه از سنه ۱۹۲۴ الى ۱۹۴۲ در حوزة وسيع کاپيسا از قبيل «پاتياوه» شهر شاهى بگرام معابد چهارهرف دامنه هاى «کوه پهلوان» وغيره حفريات بعمل آمده.

۳ - باميان و ککړك: باميان كه بفاصله (۲۴۵) كيلومترى شمال غرب كابل واقع است و در سنه ۱۹۲۳ و سنه ۱۹۲۴ مطالعات و حفريات گرديد و در نتيجه چندين معابد بودائى ظاهر شد و اشيائى منكشفه آن بکابل موزيم نقل داده شده.

۴ - فندقستان: كه در چهار كيلومترى جنوب سياه گرد غور بند واقع است و در سنه ۱۹۳۷ حفريات گرديده. در نتيجه يك معبد بودائى و اشيائى منكشفه آن بکابل موزيم نقل داده شد.

۵ - بلخ كه از سنه ۱۹۲۳ الى ۱۹۲۵ و هكذا در سنه ۱۹۴۷ كاوش ها بعمل آمد از دوره قبل التاريخى چيزى كشف نشد.

۶ - کوتل خيرخانه: كه بفاصله ۵ كيلومترى شمال غرب كابل واقع است و در اخير سنه ۱۳۱۲ حفريات گرديده يك معبد بزرگ برهمنى كشف شد و اشيائى منكشفه آن به موزه كابل نقل داده شد.

۷ - تپه مرنجان: كه در حاشيه شرقى كابل افتاده در سنه ۱۳۱۲ حفريات شده و يك تعداد مجسمه هاى بودا بدست آمده و از آثار مكشوفه آنچه بسلامت مانده به كابل موزيم آورده شده.

۸ - تپه خزينه: كه در پوزه غربى شهر كابل بر فراز قلعه هزاره هاى چنداول واقع و در سنه ۱۳۱۲ حفريات گرديده يك معبد بودائى ظاهر و اشيائى منكشفه آن بکابل موزيم نقل داده شد.

۹ - لشكرى بازار: كه در ساحل چپ مجراى هيرمند به فاصله سه كروى شمال شرق قلعه بست واقع است از سنه ۱۳۲۷ الى سنه ۱۳۳۱ حفريات گرديده و در نتيجه شواهد تاريخى باستانى دوره باعظمت غزنوى ظاهر شده اشيائى منكشفه آن به كابل موزيم نقل داده شده.

۱۰- مندی گکک : که در ۷۵ کیلومتری شمال غرب قندهار واقع است و از سال ۱۳۲۹ باینطرف تحت حفريات بوده و هنوز به پایان نرسیده تاحال اطاق های زیاد ظاهر گردیده از روی مطالعات حفريانی و تجزيه ذغال مکشوفه آن در لابراتوار نيويارک صورت گرفته است واضح گردد یده که آبادی و عمرانات منکشفه تپه مندی گکک تاحدود سه هزار سال ق.م میرسد.

۱۱- سرخ کرتل : در (۴۰) کیلومتری شمال غرب پل خمري که از سال ۱۳۳۱ باینطرف زیر حفريات است. تاحال یک آشکده و کتیبه بزرگ از آنجا کشف گردیده و هنوز حفريات دوام دارد .

۱۲- بر علاوه حفريات فوق الذکر در قندوز ، سيستان ، گردیز ، نجراب ، لوگرو وغيره نیز حفرياتی شده و بعضی اشیاء بدست آمده .

ب - حفريات امريکا ئی ها :

۱- موزه تاريخ طبيعی امريکا : در سنه ۱۳۲۸ هیئت موزه تاريخ طبيعی امريکا تحت اداره (مستر فير سرويس) به تحقیقات در حوزه سفلی هيرمند و سيستان افغانی که در اثر حفريات زندگانی بشر در اخير دوره پالاه اولی تیکک (دوره قدیم حجر) و آثار دوره نیولی تیکک (دوره جدید حجر) در خاک های جنوب غرب افغانستان تثبیت گردید. و یک اطاق قبل التاريخ از اشیاء مکشوفه سيستان افغانی در سنه ۱۳۲۰ توسط هیئت تاريخ طبيعی امريکا در موزه کابل افتتاح شد .

۲- موزه پنسلوانیا : در سنه ۱۳۳۲ هیئت موزه پنسلوانیا وارد کابل گردید . بعد از سروی تمام نقاط تاریخی افغانستان قندوز و بلخ را برای حفريات انتخاب نمودند بدین قرار :

الف - حفريات قندوز : در سنه ۱۳۳۲ در قشله سرگاو قندوز که قبلاً فرانسوی ها حفريات کرده بودند کاشاوش هانموده و یک معبد بودائی را ظاهر ساختند و اشیاء منکشفه آن بکابل موزیم نقل داده شد .

ج - حفريات سمنگان : در سنه ۱۳۳۳ یک هیئت دیگر پنسلوانیا در تحت ریاست پروفیسور کان در قرقه کمر سمنگان حفريات کرد . در نتیجه یک مغاره قبل التاريخ را که ۳۲۰۰ متر از سطح بحر ارتفاع دارد ظاهر ساخت . که از روی تدقیقات علمی واضح گردید این مغاره روی هم رفته تمام دوره پالاه اولی تیکک را در بر میگیرد دو دامنه آن در دوره نیولی تیکک و دوره فلز هم ادامه داشته است . قرار راپور مقدماتی داکتر کان مغاره قره کمر از ۱۹۸۰۰ الی ۲۰ هزار سال قدامت دارد .

د - حفريات ايطالياى ها : در خزان ۱۳۳۶ هیئت ايطاليا لوی در شهر قدیم غزنی بحفريات آغاز کرد و بکشف یک تعداد ظروف کاشی موفق شده اند . ممکن است به کشفیات مهم ترین نائل گردند . اشیاء کابل موزیم : اولین اجناس کابل موزیم را کولکسیون های شخصی شاهان افغانستان و محتویات صندوق خانه های جنسی تشکیل داده بود . باین معنی اشیاء قدیم کابل موزیم عبارت از کتب قلمی ، البسه های ، زردوزی ، خامک دوزی ، اسلحه ، زره ، خود ، اثاث البیت ، بیرق های جهاد بساط های شطرنج ، نمونه های خطی ، ظروف و مسکوکات عتیقه بوده در سنه ۱۳۰۰ ه مطابق ۱۹۲۲ میلادی بعد از آنکه اجازه حفريات به هیئت حفاری فرانسه داده شد در نتیجه حفريات هده

بگرام هزاران مجسمه‌های قشنگ چونه‌ئی و سنگی به کابل موزیم منتقل گردید و باین صورت اشیاء گریک و بودیک بر اجناس سابق افزوده گردیده و متأسفانه این اشیاء گران‌بهای کابل موزیم در انقلاب سنه ۱۳۰۷ و ۱۳۰۸ بدست از خود و بیگانه افتاد. بعد از خاموش شدن انقلاب و تاسیس مجدد وزارت معارف، حکومت برای تلافی مافات اشیاء کابل موزیم پول هنگفتی بخریداری اشیاء عتیقه تخصیص داد. در نتیجه کابل موزیم اشیاء لازمه را خریداری نمود و از طرف دیگر مجدداً بحفريات پرداخت. اینک کابل موزیم با وصف تلفات و تحولات که در ظرف ۴۰ سال دیده اشیاء قیمتی را جمع کرده. این اشیاء بدو قسمت تقسیم می‌گردد اشیاء قبل از اسلام و اشیاء اسلامی.

۱- اشیاء قبل از اسلام :

الف - اشیاء قبل التاریخ : این اشیاء افزاری از سنگ چقماق است که از بقایای تاریخی ۲۰ هزار سال قبل می‌باشد و یک تعداد نوک‌های تیر، افزار سنگی، تیکر و غیره است که از بقایای سه هزار سال قبل از امروز است.

ب- اشیاء تاریخی : اجناس گریک و بودیک :

۱- اشیاء اطاق‌دهه : در این اطاق یک تعداد زیاد مجسمه‌های بودا، هدیه‌دهندگان، استوپه و غیره وجود دارد که از گچ ساخته شده و از مدرسه زیبای گریک و بود یک نمایندگی میکنند.

۲- اطاق بامیان : درین اطاق اشیائی که از بامیان کشف گردیده وجود دارد از قبیل : نصف بدن یک شیر، سر شیطان که موهایش بصورت زبانه شعله آتش طرح گردیده، سربیک شخص بروتی، تصاویر رنگه که از معبد کسک‌ک یافت شده و تصویر یک نفر پادشاه کوشانی (قرن ۴-۵) بامیان که از شکار توبه میکند.

۳- اطاق کابل : درین اطاق آثار یکی که از تپه مر نجان کشف شده مانند مجسمه د و نفر اعانه دهنده هندی و دوسه ظرف کوزه نیاوه‌کنند از اشیاء منسکشفه تپه خزینه و اشیاء کوتل خیرخانه وجود دارد ۴- اطاق شترک و پاتیاوه : در اطاق شترک یک تعداد زیاد مجسمه‌های بودا و غیره که از سنگ شیت ساخته شده تعبیه گردیده که به قرن ۴ میلادی اشیاء اطاق شترک را میتوان نسبت داد.

۵- اطاق نورستان : درین اطاق مجسمه‌های چوبی نورستان گذاشته شده و این مجسمه‌های چوبی رابعد از فتح نورستان در سنه ۱۳۱۳ هجری قمری امیر عبدالرحمن خان از آنجا طلب نموده بودند در نزد جغرافیه نویسان عرب (نورستان) یاد شده است.

۶- اطاق بگرام : در اطاق بگرام دونوع اشیاء وجود دارد که محصول حفريات می‌باشد یکی اجناس محلی که از پیداوار خود این سرزمین بوده است و دیگر خارجی که از چین و هند و سواحل آسیائی و بحر مدیترانه در امتداد راه کاروان رو قدیم آسیائی مخصوصاً راه ابریشم وارد افغانستان گردیده اجناس عبارت از پارچه‌های نفیس منبت شده عاجی، ظروف شیشه‌ئی، گلاس‌های منقوش و ملون و غیره است.

۷- اطاق فندقستان : درین اطاق مجسمه‌های پادشاه و ملکه و تصاویر رنگه از باب انواع و غیره

قرار دار دکه بعقیده موسیوها کن آخرین نمونه هیکل سازی بودائی در افغانستان است و تاریخ آن را به قرن ۶ مسیح نسبت داده اند .

از اشیاء قبل از اسلام بطور عمومی به تعداد ۱۲۷۶ دانه لو ائج عاج و ۱۶۳ دانه ظروف شیشه‌ای و ۱۲۲ دانه نگین و مهره ۱۴۲۹ دانه مجسمه گچی، ۳۰۲ دانه مجسمه سنگی، ۱۶۲ دانه مجسمه سفالی، ۱۶ دانه مجسمه چوبی و ۱۴۸ پارچه مجسمه از سنگ شست و غیره در کابل موزیم موجود است.

از اشیاء دوره اسلامی موزیم کابل مقدار زیادی را داراست از قبیل قرآن کریم قلمی بخط کوفی کتب قلمی بخط کوفی، نسخ نستعلیق، میناتور، اسلحه، البسه نمونه های خط خطا های معروف ظروف فلزی عصر غزنوی ها و عصر غوری ها، خامک دوزی، سوزن دوزی، آثار نقاشی غزنوی ظروف و اشیاء سنگی قندهار و غیره که تفصیل آن درین جا گنجايش ندارد .

۸- اطاق غزنوی : آثار محتویه این اطاق به سه دسته تقسیم میشود .
الف : اشیائی که به قرن ۱۰ و ۱۳ میلادی نسبت داده میشود مانند پایه های چراغ ، چای جوش برنجی صراحی برنجی ، قایان نمای رقم بیضوی ، مجمر دسته دار برنجی و غیره .

ب : اشیائی که به قرن ۱۸، ۱۹، ۲۰ میلادی نسبت داده میشود و از غزنوی پیدا شده و عبارت است از طاس مسی منقش دارای تصاویر و فردخواجه حافظ ، پیاله مسی خورد نقشی بدور لب آن نوشته شده (نرگس تر بروی لاله فتاد) .

ج : اشیاء سنگ مرمر که اصلاً از غزنوی میباشد و سائر اجناس برنجی ، مسی ، نقره‌ای و غیره که از غزنوی میمنه و غور هرات و غیره پیدا گردیده در اطاق غزنوی بغرض نمایش گذاشته شده است .

۹ : اطاق لشکرگاه : اشیاء اطاق لشکرگاه محصول هنریات میباشد و عبارت است از تیکرهای نازک منقوش و ملون ، ظروف گلی و پارچه های پلاسترد یوار و غیره تصاویر دیواری که طرز لباس دربار غزنویان را نمایندگی مینماید .

۱۰ اطاق مسکوکات درین اطاق مسکوکات دوره قبل از اسلام و دوره اسلامی یک جامه میباشد بدین گونه :
الف : مسکوکات غیر اسلامی مسکوکات طلائی ۱۲۴ دانه نقره‌ای (۲۹۴۵) دانه مسی (۲۰۱۹) دانه که عبارت از مسکوکات خانواده نیکی (قرن ۵-۶) و بعضی سکه های دیگر مربوط به دسته نیکی و ۴۰۰ دانه مسکوکات نقره‌ای که از معبد بودائی تپه مر نجان دستیاب گردیده و مسکوکات شاه پور دوم (۳۰۹-۳۷۹) و ۱۲ دانه مسکوکات طلائی مربوط به تیمپ سیفات (Sephots) و مسکوکات میرز که .

ب : مسکوکات اسلامی درین اطاق مسکوکات از سکه های دوره اسلامی به تعداد ۷۰۳ دانه مسکوکات طلائی ۲۹۴۵ دانه مسکوکات نقره‌ای (۲۳۳۱) دانه مسکوکات مسی موجود است .
اشیاء دهلیزها و تحویلخانه کابل موزیم به تعداد ۱۷۳ عدد ادوات حربی ، ۴۶۵ ثوب البسه ۲۱۱ عدد تصاویر ۱۶۷ تکه اسباب فلزی ۱۲ تکه چوبی ، ۴۴ تکه نقره‌ای و گسلیتی با بعضی تیکرهای که از شهر بانو (۱۸) کیلومتری تاشقرغان (خلم) و شهر غلغلان بامیان و غیره بدست آمده است در موزیم کابل وجود دارد .

موسسه تعلیم و تربیه : این موسسه در اوایل سال ۱۳۳۳ نظر به پیشنهاد وزارت معارف و تصویب مجلس، وزراء تاسیس شد. موسسه مذکور در اطراف مسایل مهمه تعلیمات ابتدائی ثانوی و عالی غور و تدقیق نموده و در تربیه معلمان راههای مفید و عملی را پیدایش بینی می نماید معلمان را در اصول تدریس و هذمائی و تجاویزی را اتخاذ میکنند که معلمان مطابق به ایجابات اخلاقی محیط و تحولات اجتماعی و اقتصادی کشور تربیه شوند در مراننامه موسسه تعلیم و تربیه چهار اساس عمده ذیل تذکر داده شده .

۱- موسسه تعلیم و تربیه رهنمای جمیع موسسات تربیه معلمان بوده و یگانه و وظیفه آن تربیه معلمان و سایر موظفین تربیوی خواهد بود .

۲- این موسسه در بلند بردن سویه مسلکی معلمان مدیران معارف معاونین و مفتشین مساعدت خواهد نمود برای نیل باین مقصد کورسهای دایر خواهد نمود که طبق پروگرام معین موظفین فوق رهبری شوند

۳- شعبه تربیه معلمان انگلیسی که از شعبات این موسسه بوده و البته در موارد لازمه بعضی موسسات دیگر اختصاصی دایر خواهد کرد .

۴- این موسسه در مورد دانشکشاف و نموی ذهنی شاگردان و مسائل فرهنگی و روابط آن با مسائل اقتصادی تدقیق و مطالعه نموده و در طرح پلارهای عمومی عرفانی مساعدت مینماید .

در سال ۱۳۳۵ حسب صوابدید وزارت معارف موسسه تعلیم و تربیه مربوط به پوهنتون کابل گردید وظائف و خدمات اجمالی موسسه تعلیم و تربیه عبارتست از :

اولا اقدامات بغرض تربیه معلمان از قبیل دایر کردن ورکشاپ در مرکز و ولایات و تاسیس کورسهای زمستانی و کورسهای تابستان در مرکز برای معلمان .

ثانیا در موسساتی که مربوط به تربیه معلمان و یا تطبیق پروگرامهای جدید است پروگرام تحت مطالعه قرار میگیرد ، بعضا کارهایی که تاکنون صورت گرفته قرار ذیل است .

الف : اقداماتی که از طرف موسسه تعلیم و تربیه همکاری متخصصین دارالمعلمین کولمبیا برای تربیه معلمان و سایر موظفین تربیوی بعمل آمده .

۱- تاسیس ورکشاپ برای معلمان و موظفین تربیوی بشمول مفتشین و مدیران ولایات در قندهار در زمستان سال ۱۳۳۳

۲- تاسیس ورکشاپ مدیران و معاونین لیسه های مرکزی که هفته یکروز ادامه داشت .

۳- ورکشاپ کابل بحیث متمم ورکشاپ قندهار .

۴- ورکشاپ در ولایات قطغن و مزارشریف در میزبان سال ۱۳۳۴ و انعقاد کنفرانسها با برخی از معلمان و مفتشین آن ولایات

۵- تاسیس کورسهای زمستانی برای تقویه علمی و مسلکی معلمان سر معلمان و مفتشین ولایات در زمستان سال ۱۳۳۴ .

۶- ادامه کورسهای زمستانی معلمان در زمستان سال ۱۳۳۵ که بطور جداگانه ا یضاح خواهد شد .

۷- تهیه مواد تدریسی و ترتیب یک تعداد کتب .

ب : در موسساتی که مربوط به تربیه معلمان طرح و تطبیق پروگرام های جدید است .

- ۱ - در دارالمعلمین .
- ۲ - در مکتب متوسطه ابن سینا که بحیث یک مکتب تجربی متوسطه تاسیس یافته .
- ۳ - در مکتب تجربی .
- ۴ - در شعبه تربیه معالین انگلیسی که یک فعالیت مشترکی برای تربیه معالین لسان انگلیسی در بدن موسسه تعلیم و تربیه وفا کولته ادبیات است .
- ۵ - در مکاتب نسوان .
- ۶ - کورسهای مضامین مسالکی در فا کولته ادبیات و ساینس تاسیس خواهد شد .
- موسسه تعلیم و تربیه دارای نه شعبه علمی بوده و توسط یک نفر متخصص بایک یادو همکار افغانی و لیسانسه پیش برده میشود همکاران و متخصصین این موسسه در تطبیق پروژه های شعبه های نه گانه قرار آتیست .

- ۱ - شعبه روحیات .
- ۲ - شعبه تعلیمات ابتدائی و تدریس آموزی .
- ۳ - شعبه تعلیمات ساینس .
- ۴ - شعبه تعلیمات اجتماعی .
- ۵ - شعبه تعلیمات نسوان .
- ۶ - شعبه فن کتابداری .
- ۷ - شعبه اصول و مواد تعلیمی .
- ۸ - شعبه تعلیم لسان انگلیسی .
- ۹ - شعبه تعلیمات زراعتی .

موسسه تعلیم و تربیه علاوه برین شعبات دارای یک شعبه نشراتی هم است که یک تعداد نصاب درسی مکاتب مسلکی را که ذریعه متخصصین و همکاران تهیه میشود توسط دستگاه گسترده طبع رسانده و به غرض استفاده شاگردان و معالین کورسهای زمستانی و تابستانی ورکشاپ میرساند. تا کنون کتب ذیل به استثنای نصابهای متعدد پروگرامها ازین شعبه از طبع فارغ گشته است .

۱ - انگلیسی برای افغانان	۷۰۰ جلد
۲ - ساینس عمومی	۱۳۸۰ جلد
۳ - نمای کودک	۵۰۷ جلد
۴ - اصول و مواد تدریس	۵۶۰ جلد
۵ - لوازم و تدریس	۳۶ جلد
۶ - اصول و مواد تدریس	۳۴۹ جلد
۷ - انکشاف طفل	۳۲۳ جلد
۸ - آرت و تدریس آن	۳۳۱ جلد
۹ - معلم مکتب تجربی و تدریس آموز	۳۲۰ جلد
۱۰ - تعلیم ساینس در افغانستان	۳۱۰ جلد

- ۱۱ - کمکهای سمعی و بصری ۱۹۰ جلد
- ۱۲ - واه واه متمم قرائت صنف اول ۳۰۵ جلد
- ۱۳ - فنون لسان ۲۹۰ جلد
- ۱۴ - کار عملی ۲۲۰ جلد
- ۱۵ - اداره و تفتیش ۲۱۵ جلد
- ۱۶ - اجتماعات تربیوی ۲۱۰ جلد
- ۱۷ - تدریس آموزی ۱۶۵ جلد
- ۱۸ - اجتماعات تربیوی ۱۵۰ جلد
- ۱۹ - اقتصاد تربیوی ۱۲۰ جلد
- ۲۰ - کلکسیون ورکشاپ قندهار و کابل در سده ۱۳۳۳ ۱۲۰ فارسی و ۱۲ جلد انگلیسی
- ۲۱ - خطابه‌های جلسات عمومی سال ۳۴ ۲۶۰ جلد
- ۲۲ - میوه جات ۱۲۰ جلد
- ۲۳ - ساینس صنف ششم ۱۱۱ جلد
- ۲۴ - ساینس صنف ۴ ۴۶۰ جلد
- ۲۵ - اعداد اقل ۱۱۰ جلد
- ۲۶ - سبزیجات ۸۵ جلد
- ۲۷ - ساینس صنف پنجم ۱۳۵ جلد
- ۲۸ - اجتماعات ۱۵۰ جلد
- ۲۹ - ساینس صنف سوم ۶۰۰ جلد
- ۳۰ - ساینس صنف دوم ۶۱۰ جلد
- ۳۱ - ساینس صنف اول ۶۱۰ جلد
- ۳۲ - علوم اجتماعی.

۳۳ - مجموعه مقالات بحیث نصاب اصول و مواد تعلیم کورسهای تابستانی ۱۳۳۶
احصائیه کتابها ازین موسسه یک مجله تعلیم و تربیه نیز نشر می شود و این مجله در آغاز بحیث یک مجله تربیتی ما هوار در شانزده صفحه منتشر می گردید. اکنون هم طور را یگان به تمام کتابخانه های مکتب کشور بغرض استفاده معلمین گسیل می شود.

کورسهای زمستانی: افتتاح کورسهای زمستانی و تابستانی از جمله فعالیت های دائمی موسسه تعلیم و تربیه می باشد و غرض از آن اینست که معلمین از تمام نقاط مملکت درین کورسها اشتراک نموده سال بسال به علوم و مسالکی خویش بیفزایند. نخستین بار کورسهای زمستانی در ۹ جدی ۱۳۳۴ دائر گردید و ۱۶۲ نفر معلم بحیث معلم از نه ولایت در آن شمول ورزیدند. این اقدامات از تشبیهای ذقیمت است که برای پیشرفت تمام معلمین تحصیل دائمی را فراهم می آورد. کورسهای زمستانی دوم در دوم جدی ۱۳۳۵ افتتاح گردید و هکذا در زمستان سال ۳۶ نیز

کورسهای مذکور افتتاح و در حدود ۲۵۰ نفر معلمین بشمول تمام مفتشین و سر معلمین ولایاتیکه رخصتی شان در زمستان است در کورسهای زمستانی شامل گردیدند و کورسهای جدید اساسی ذیل پیشنهاد و تصویب یافته است: کورس اکا بر - کورس فلسفه و تاریخ تربیت و کورس بازی اطفال. در سال گذشته به تعداد کورسهای عمومی کورسهای ذیل بنابر ضرورت و احتیاج فوری معلمین افزوده شد. فارسی، پشتو، انگلیسی، ریاضیات، سیانس، تشکیلات سازمان ملل و شعبات اختصاصی آن. همچنان در نظر است که علاوه بر کورسهای فوق کورسی بنام دین در حیات نیز تدریس شود. زیرا این مضمون میتواند ما را از نگاه دین اسلام به مزایای تعلیم و تربیه و فلسفه و کار عمل نیکو بفهماند البته موسسه تعلیم و تربیه وظایف بسیاری دارد و خدمات زیادی انجام داده است که ذکر همه درین جا بی مورد است. درین جا تنها اصول عمده قید شد و بس.

موسسه دوائر المعارف: بنابر پیشرفت و ترقی روز افزون امور عرفانی و ثقافتی که اخیراً نصیب کشور افغانستان گردیده به تدوین یک دوائر المعارف درین جا نیز احتیاج حس شد لذا در اوائل سال (۱۳۲۰) ه. ش (۲۰ جوزا) هنگامیکه سردار محمد نعیم سمت معاونی صدارت عظمی و وزیر معارف را داشت ریاست مطبوعات که بناغلی صلاح الدین سلجوقی رئیس بود برای این کار سنگین پروگرامی وضع نموده و تحت ریاست سردار موصوف محفل بزرگی از تمام دانشمندان و اهل - فن دکتوران، متخصصین ساینس، و اساتذہ تشکیل و پروگرام مذکور قرائت شد درین محفل بزرگ علمی مباحثات گرم جریان یافت زیرا عده مخالف بوده عقیده داشتند که حاضران این کار امکان ندارد. لکن عده دیگر را عقیده برین بود که بهر کم و کیف باشد باید به تدوین یک دوائر المعارف اقدام شود. و این نخستین قدمی خواهد بود که برداشته شده بحیث سنگ تهنیت قرار خواهد گرفت و فرزندان آینده کشور آن را تکمیل خواهد کرد چنانچه سائر دوائر المعارف ها نیز بر همین اساس بوجود آمده است. سردار محمد نعیم در زمره ذواتی بود که طرفدار همین عقیده بودند. لهذا به اکثریت آراء تصویب شد که به تدوین دوائر المعارف اقدام گردد. متعاقباً ریاست مطبوعات در ابتدای برج اسد ۱۳۲۰ ه. ش اداره و انجمنی بنام آریانا دوائر المعارف تاسیس کرده و بناغلی میاحسین مجددی را به حیث مدیر عمومی و بناغلی سید احمد شاه هاشمی را بحیث معاون انجمن تعیین و مقرر نمود. تشکیل ابتدائی این انجمن عبارت از شعب ذیل بود:

۱- شعبه مضامین خارجی.

۲- شعبه مضامین داخلی (مربوط به افغانستان).

۳- شعبه لغات.

در حدود ۲۵ نفر عضو درین سه شعبه مصروف کار بودند. در پروگرام ابتدائی که از طرف ریاست مطبوعات وضع شده بود انسای کلو پیدی «کمپکت» انگلیسی مقیاس اساسی قرار و دوائر المعارف فرید وجدی و «حیات انسانی کلو پیدی» ترکی بحیث بدرقه تعیین گردیده بود لکن سردار محمد نعیم که بانی این کار اند در مجلس دوم هدایت فرمودند که آریانا دوائر المعارف به پیمانہ (کمپکت) کافی نیست پروگرام برای یک دوائر المعارف وسیع تری وضع شود وزارت معارف نیز به حیث کمک

سالانه یکک لک افغانی از بودجه خود برای مصارف آریانا دوائر المعارف ریاست مطبوعات
 بپردازد چنانچه وزارت موصوفه تا چند سال بسکمک خود دوام داده و همه ساله از بودجه خود
 یک لک افغانی پرداخت و بعد این کمک قطع شد. انجمن آریانا دوائر المعارف پس از تشکیل،
 مطالعات خود را به استشاره ارباب دانش و اهل خبرت تکمیل و پروگرامی ترتیب داد و در محفل
 بزرگی از دانشمندان پای تخت که سردار محمد نعیم حضور داشت به تصویب رسید لهندابر اساس آن
 شروع به کار نموده مواد داخله پروگرام را که برای دوائر المعارف منتخب شده است از صدها
 ماخذ معتبر و دوائر المعارف های شرقی و غربی فراهم آورد و سپس از روی این پروگرام لست
 موادی را که بر دیف (الف) تعلق داشت ترتیب و مضامین هر شق از شقوق علم را به اهل تخصص
 و ارباب مسلک آن تفویض نمود تا از ماخذ منتخبه تهیه کرده بدائرة انجمن بسپارند دانشمندان
 وطن نیز باذوق و علاقه مندی زیادی بکار آغاز نمودند تا اینکه در ظرف پنج سال یعنی تا ۱۳۳۵ هجری
 شمسی یک مقدار کافی مضامین ردیف (الف) ذریعه همکاران دانشمند آریانا دوائر المعارف
 تهیه و تدقیق و برای طبع آماده شد. درین وقت سردار محمد نعیم وزیر معارف و معاون صدارت
 عظمی که شخصا از امور آریانا دوائر المعارف واری میفرمودند بسفارت کبری افغانی در لندن
 تعیین و بدان صوب عزیمت فرمودند و با عزیمت ایشان فتوری در کار احساس شد متعاقبا میا حسین
 مجددی مدیر عمومی دوائر المعارف بوزارت اقتصاد تبدیل و بنا علی محمد هاشم میوندوال
 به مدیریت انجمن آریانا دوائر المعارف مقرر گردید. درین وقت ریاست مطبوعات اجازه حاصل
 نمود که طبع فارسی آریانا دوائر المعارف آغاز گردد. بنا علی میوندوال مدیر عمومی انجمن
 دوائر المعارف به تردیف و ترتیب مضامین ردیف الف اقدام نمود ولی بسال ۱۳۲۶ هـ ش بمدریت
 روزنامه انیس تبدیل و عوض او میر علی اصغر شعاع بحیث کفیل مدیریت عمومی دوائر المعارف
 منصوب شده مضامین مردفه را به مطبعه تفویض و طبع آریانا دوائر المعارف شروع و جزء اول
 آن در برج حمل ۱۳۲۷ در ظرف (۲۰۰) صفحه شایع گردید چه در داخل کشور و چه در خارج استقبال
 و تقریظ ها شد بعد از آن متوالیا بقیه اجزای آن وقتا فوقتا نشر شده رفت تا اینکه جدا و ل آن تحت
 مدیریت شعاع از (آ) تا (ابوالطیب) در ظرف (۱۰۰۰) صفحه حاوی (۲۵۰۰) عنوان در برج قوس
 ۱۳۲۸ هـ ش طبع و نشر شد سپس شعاع منفک و بمدریت عمومی دوائر المعارف سید احمد شاه هاشمی
 منصوب گردید و بزریر اداره او جلد دوم از (ابوالطیب مصبعی) تا (اسپ) در ظرف (۱۰۰۰) صفحه
 حاوی ۱۳۳۰ عنوان شاعه یافت بعد از طبع و نشر نخستین شماره آریانا دوائر المعارف بفارسی . کار
 ترجمه آن به زبان ملی پشتو نیز در برج سرطان سال ۱۳۲۷ شمسی آغاز و اولین شماره آن در ظرف
 (۲۰۰) صفحه در برج میزان سال مذکور از طبع فارغ و نشر گردید. جلد اول آن هم تحت اداره
 جلالی در اواخر سنه ۱۳۲۹ اشاعه یافت و جلد دوم آن زیر نگرانی رشتین در برج سرطان ۱۳۳۳
 از طبع فارغ گردید و جلد سوم آن هم زیر نگرانی سردار محمد منگل در برج جوزای ۱۳۳۷
 از طبع فارغ گردید در آغاز سال ۱۳۳۳ مدیریت عمومی آریانا دوائر المعارف

بشکل یکت انجمن علمی آز اددرآمده وشعبه پښتو ی آ نهم که قبلاپښتوتولنه ارتباط داشت این انجمن منضم گردید و این انجمن دارای اساسنامه یی شد که در مجلس عالی وزراء تصویب وبمحضور مبارک شاهانه رسیده حوز فعالیت ، وظایف وکسار این انجمن راتعین کرده است بموجب این اساسنامه یک عده دانشمندان وطن به حیث اعضاء افتخاری این انجمن منتخب شدند درآغاز سال ۱۳۳۵ شمسی هجری رابطه انجمن آریانا دائرة المعارف حسب صوابدید مقام عالی بامطبوعات قطع وبوزارت معارف قایم گردید اما اول سال ۱۳۳۷ هاشمی از ریاست انجمن منفک وعوض آن سردار محمد منگل منصوب گردید و اکنون هم انجمن دائرة المعارف تحت راءنمائی وهمکاری وزارت معارف به انجام وظیفه خود مصروف است.

آثار یکه از انجمن دائرة المعارف نشر گردیده قرار ذیل است.

۱- جلد اول دائرة المعارف فارسی (۱۰۰۰) صفحه .

۲- جلد دوم دائرة المعارف فارسی (۱۰۰۰) صفحه .

۳- جلد سوم دائرة المعارف فارسی (۱۰۰۰) صفحه .

۴- کتاب افغانستان فارسی (۴۰۰) صفحه .

۵- جلد اول قاموس جغرافیائی افغانستان (۵۰۰) صفحه .

۶- جلد دوم قاموس جغرافیائی افغانستان (۵۰۰) صفحه .

۷- جلد اول دائرة المعارف پښتو (۱۰۰۰) صفحه .

۸- جلد دوم دائرة المعارف پښتو (۱۰۰۰) صفحه .

۹- جلد سوم دائرة المعارف پښتو (۱۰۰۰) صفحه .

۱۰- کتاب افغانستان پښتو (۵۶۱) صفحه .

اساسنامه انجمن آریانا دائرة المعارف :

ماده اول: اسم موسسه انجمن آریانا دائرة المعارف .

ماده ۲- هدف موسسه نشر دائرة المعارف عمومی قاموسها گزیترها مجموعه اعلام عناوین علمی

جغرافیائی تاریخی وامثال آنست به زبان پښتو وفارسی .

ماده ۳- انجمن آریانا دائرة المعارف جامع پښتو وفارسی رابنایم آریانا دائرة المعارف تکمیل

وتدوین مینماید .

ماده ۴- مرکز انجمن در شهر کابل است .

ماده ۵- وظایف انجمن عبارت است از :

الف- ترجمه موادو معلومات مورد ضرورت دائرة المعارف وقاموسهای افغانی از مدارک وماخذ خارجی .

ب- تهیه وتدوین معلومات علمی وتاریخی درباره اعلام مربوط افغانستان .

ج- وضع وتوحید اصطلاحات علمی وفرهنگی .

ماده ۶- انجمن آریانا دائرة المعارف بوسیله ارکان ذیل اداره میشود :

الف- شورای انجمن .

ب- هیئت اجراییه .

ج- اعضای طبیعی و افتخاری.

ماده ۷- شورای انجمن در جمیع امور موسسه صلاحیت تامه دارد.

ماده ۸- تازمانیکه ریاست مطبوعات قسمت عمده مصارف سالانه موسسه را می پردازد شورای موسسه را مجلس ریاست مطبوعات اجرا خواهد کرد.

ماده ۹- هیئت اجراییه موسسه از طرف شورای موسسه انتخاب میشود.

ماده ۱۰- موضوعات علمی و مسالکی انجمن و مضامین قابل غور در مجلس اعضای طبیعی انجمن مورد مذاقه قرار میگیرد.

ماده ۱۱- مصارف ابتدائی این موسسه مطابق بودیجه سال ۱۳۳۳ آن از طرف ریاست مستقل مطبوعات سالانه بصورت معانت و نورا یگان تعهد شده است.

ماده ۱۲- موسسه برای تقویه بنیه مالی خود تبرعات و اعانات را می پذیرد.

پوهنتون کابل: اساس پوهنتون کابل حسب منظوری فرمان حضور اعلیحضرت همایونی بتاریخ ۲۱ حمل ۱۳۲۵ گذاشته شده و بصورت ذیل تشکیل گردید:

الف: شورای عالی: شورای عالی پوهنتون مرکب است از رئیس پوهنتون و روسای پوهنهی ها و لااقل یک استاد از هر پوهنهی استاد مذکور از طرف مجلس رسمی هر پوهنهی انتخاب و معرفی میگردد علاوه بر آن شورای موصوف دارای یک تعداد اعضای افتخاری نیز میباشد.

ب: هیئت اجراییه پوهنتون: هیئت اجراییه پوهنتون مرکب از رئیس پوهنتون، روسای پوهنهی ها منشی شورا، مدیر تعلیم و تربیه، مدیر اجراییه، مدیر کنترول و پنج عضو منتخب دایمی شورا میباشد انتخابات هیئت اجراییه از جانب شورای هر سال در ماه حمل صورت میگیرد.

ج: هیئت مالی پوهنتون: در هر سال یک هیئت مالی برای امور مالی پوهنتون مقرر میشود که مشتمل بر اعضای ذیل میباشد: رئیس پوهنتون، روسای پوهنهی ها، دو نماینده اعضای فخری شورای پوهنتون، یک نماینده هیئت اجراییه پوهنتون، مدیر کنترول پوهنتون، رئیس پوهنتون در عین زمان رئیس هیئت مالی میباشد.

د: تعلیماتنامه طرز کار و مذاکرات شورای عالی پوهنتون.

فصل اول:

ماده (۱) شورای پوهنتون در هر سال ۴ بار (ماهای حمل، سرطان، میزان و جدی) بصورت عادی اجلاس می نماید هر گاه علاوه بر آن جلسه شورا لازم شود بدعوت رئیس پوهنتون بطور فوق العاده صورت گرفته می تواند همچنان به تقاضای پنج عضو دائمی اجلاس شورا از طرف رئیس پوهنتون دعوت میشود.

ماده (۲): فقره اول: باستثنای امور فوری بایستی از تاریخ اجلاس شورا هفت روز قبل به اعضای آن اطلاع داده شود.

فقره دوم: بایده منشی شورا اسمای اعضای پیشنهاد کنند و بصورت پیشنهادات ایشان را در آنجده (روزنامه، مذاکرات) مجلس داخل و بهر عضو شورا ابلاغ نماید.

فقره سوم : لازم است پیشنهادات منظمه و ملحقه و همچنین اصلاحاتی که اعضا راجع به پیشنهادات فوق داشته باشند چهار روز پیش از روز اجلاس به منشی تسلیم دهند .

فقره چهارم : هر پیشنهاد یا اصلاح بر پیشنهاداتی که از جانب اعضا صورت می گیرد باید بامور پوهنتون متعلق و مربوط باشد اگر ضرورت افتد رئیس پوهنتون در باب اینکه پیشنهادات و یا اصلاحات به امور پوهنتون مربوط و یا نه قرار خواهد داد .

فقره پنجم : در حالیکه پیشنهادات و اصلاحات اعضاء از طرف رئیس به امور پوهنتون غیر مربوط اعلان شود عضو ذی علاقه تعطیل موقت مذاکرات شورا تقاضا و دلایل لزوم پیشنهاد خویش را بحضور شورا اقامه کرده می تواند .

ماده ۳ : دوروز قبل از تاریخ جلسه مقام ریاست همان قسمت روزنامهچه مذاکرات مجلس را که حاوی اصلاحات و پیشنهادات ملحقه علاوه بر اموری که از طرف هیئت اداری تقدیم کرده میباشد به تمام اعضاء ابلاغ میدارد هیچ پیشنهاد و اصلاح (به استثنای اصلاحی که شورا اجازه دهد) تا به منشی ابلاغ و در روزنامهچه مذاکرات مجلس گرفته نشود به جلسه شورا عرضه شده نمیتواند .

ماده ۴ : مسائلی که در روزنامهچه مجلس ثبت نشده ولی بصورت آتی ظهور کنند رئیس به شورا تقدیم و بعد از موافقه دو ثلث اعضای حاضر مجلس به روزنامهچه مذاکرات داخل شده می تواند .

ماده ۵ : ابلاغ قبلی پیشنهادات و اصلاحات ذیل و امثال آن ضروری نیست .

الف - پیشنهاد راجع به انحلال جلسه شورا و یا تعطیل آن .

ب - پیشنهاد در خصوص تبدیل سلسله فقرات کار مجلس .

ج - پیشنهاد در مورد رای گرفتن به مسئله که مطرح مذاکره میباشد .

د - پیشنهاد در باب انصراف از مذاکره موضوع زیر بحث و مباحثه در اطراف فقره دیگر .

ه - پیشنهاد در زمینه تجدید نظر بالای قرار یکی که توسط هیئت اداری اتخاذ شده است .

و - پیشنهاد اصلاحی که از جانب رئیس مجلس اصلاح لفظی تلقی گردد .

ماده ۶ : کوروم (نصاب مذاکره) انعقاد مجلس شورای پوهنتون اکثریت اعضای دائمی میباشد تصویبات شورا با اکثریت آراء اعضای حاضر صورت می گیرد .

ماده ۷ : رئیس پوهنتون بشورای عالی پوهنتون ریاست می کنند در غیاب رئیس اعضای مجلس از میان خود تنها برای همان مجلس رئیس انتخاب می نمایند در حال تساوی آراء حکم بطرفی است که رئیس در آن شامل است .

ماده ۸ : اعضایی که در مباحثه و شوراحصه می گیرند باید بیانات شان را خطا یا به رئیس مجلس ایراد نمایند

ماده ۹ : اگر در اثنا مباحثه رئیس مجلس قیام نماید یا بستی بینین بلادرنیک سکوت نماید .

ماده ۱۰ : رئیس مجلس میتواند از عضویکه مکرر یا خارج از موضوع و اصول سخن ایراد کنند تقاضای

نظم نموده در صورت لزوم قطع بیان او را اعلام دارد .

همچنان ماده ۱۱ و ۱۲ مربوط به فصل دوم از ترتیب کار و در فصل سوم از ماده ۱۳ الی ۳۲ راجع

به قواعد متعلق مباحثه و در فصل چهارم از ماده ۳۳ الی ۳۶ راجع به کمیته ها و در فصل پنجم

در ماده ۳۷ نسبت به تجدید نظر و فصل ششم ماده ۳۸ که آخرین فصل و ماده قانونی و تعلیماتنامه

پوهنتون میبایستد راجع به مسائلی است که درین تعلیماتنامه ذکر شده و به صلاحیت رئیس مربوط میبایستد.

پوهنتون کابل اساسنامه مفصلی دارد که برطبق آن عمل می‌کند و درین جا فقط برخی از آن اقتباس شد تا این موسسه فرهنگی شهر کابل را معرفی نماید.

شعبات مربوطه پوهنتون کابل: پوهنتون کابل حاوی شعبات ذیل میبایستد که اینک راجع به هر کدام معلومات جداگانه داده میشود:

- ۱- پوهنځی طب که در سال ۱۳۱۰ ش. تاسیس شد.
 - ۲- پوهنځی حقوق که در سال ۱۳۱۷ ش. تاسیس شد.
 - ۳- پوهنځی ساینس، که در سال ۱۳۲۱ ش. تاسیس شد.
 - ۴- پوهنځی ادبیات که در سال ۱۳۲۳ ش. تاسیس شد.
 - ۵- پوهنځی شریعت که در سال ۱۳۳۰ ش. تاسیس شد.
 - ۶- پوهنځی نسوان که در سال ۱۳۲۷ ش. تاسیس شد.
 - ۷- پوهنځی انجیرری که در سال ۱۳۳۵ ش. تاسیس شد.
 - ۸- پوهنځی زراعت که در سال ۱۳۳۵ ش. تاسیس شد.
 - ۹- پوهنځی اقتصاد که در سال ۱۳۳۶ ش. تاسیس شد.
 - ۱۰- پوهنځی طب نسوان که در سال ۱۳۳۶ ش. تاسیس شد.
- الف مضامینکه در پوهنځی طب تدریس میشود.

اناتومی، علم الانساج، پتالوژی، فزیالوژی: طب وقایوی و حفظ الصحة امراض داخله، کسینیک طبی، امراض خارجی، جراحی، امراض جلدی، گوش و گلو، امراض چشم رادیولوژی، کیمیا حیاتی فارماکالوژی Pharmacology، امراض نسائی و ولادی، باکتر و لوزی و پریزیتولوژی، طب عدلی انرژیز.

این مضامین بصورت عملی و نظری، مرتب و پراگنده تدریس میشود ازین پوهنځی در سال ۱۳۳۶ ش. ۳۴ نفر لیسانسه خارج شده است.

ب- مضامین پوهنځی ادبیات.

پوهنځی ادبیات به چهار شعبه تقسیم شده.

رشته ادبیات پښتو، رشته ادبیات فارسی، رشته تاریخ و جغرافیه، رشته زبان خارجه.

الف در شعبه ادبیات پښتو مضامین آتی تدریس میگردد.

دستور زبان پښتو، تحقیق در متون زبان پښتو، معانی بدیع بیان زبان پښتو، تاریخ ادبیات پښتو و اجمالی از ادبیات فارسی، زبان عربی، علم اشتقاق پښتو، مقدمات زبان شناسی، تاریخ تمدن اسلام در افغانستان اجتماعیات و منطق، مبادی علم تربیه و زبان خارجه.

ب- در شعبه ادبیات فارسی مضامین آتی تدریس میشود.

پښتو و زبان فارسی، تحقیق در متون زبان فارسی، مقدمات زبان شناسی، زبان عربی

تاریخ ادبیات فارسی ، منطق ، اجمالی از ادب زبان پشتو ، روحیات جوانان ، تعلیم و تربیه ثانوی فنون فارسی ، ادبیات عربی .

ج- مضامین شعبه تاریخ و جغرافیه حسب ذیل است :

تاریخ افغانستان قبل از ظهور اسلام ، تاریخ افغانستان بعد از ظهور اسلام ، تاریخ عمومی قرون قدیمه شرق و غرب ، تاریخ عمومی وسطی جدید معاصر ، تاریخ تمدن اسلام و افغانستان ، جغرافیه افغانستان ، جغرافیه عمومی طبیعی ، جغرافیه عمومی ممالک ، جغرافیه اقتصادی ، جغرافیه بشری ، زبان خارجه ، جیو پولیتیک .

د- در شق زبان انگلیسی مضامین ذیل تدریس میشود :

انگلیسی ، اصول تدریس انگلیسی ، لنگو استیک بلایز ، انگلیسی تطبیقی ، روحیات جوانان ، تعلیم و تربیه ثانوی ، نگارش فارسی .

از پوهنځی ادبیات در سال ۱۳۳۶ هـ ش بیست نفر لیسانسه خارج شده .

ج- پوهنځی انجینری .

درین پوهنځی مضامین ذیل تدریس میشود :

مضمون کیمیا عمومی ، مضمون رسم تخنیک ، مضمون مبادی اینجینری ، مضمون انجینری عامه مضامین مشتقات ، مضامین فزیک ، مضامین جیالوجی ، مضامین اقتصاد اینجینری مضامین کانکریت ریزی ، مضامین فن تعمیرات ، مضامین میخانیک مایات ، مضامین اینجینری صنعتی مضامین فضائی صنعتی تعمیرات :

د- پوهنځی شرعیات :

مضامین این پوهنځی حسب آتیست :

فقه شریف ، زبان عربی ، حدیث شریف ، تفسیر شریف نحو عربی ، منطق ، معانی ، حقوق اساسی ادب ، حقوق و حائ ، انگلیسی ، تاریخ اسلام .
در سال ۱۳۳۶ ازین پوهنځی ۱۵ نفر لیسانسه فارغ التحصیل شده .

ه- پوهنځی زراعت :

مضامینیکه در پوهنځی زراعت تدریس میشود قرا ر ذیل میباشد :

کیمیای عمومی ، تولید حیوانات ، اگرو انومی (فن دهقانی) مبادی زراعت ، اقتصاد زراعتی ، اینجینری زراعتی ، باغبانی ، انتظام چراگاه ، کو پراتیف زراعتی ، طریق توسعه زراعت . چون پوهنځی زراعت اخیرا تاسیس شده ، هنوز کدام لیسانسه ازین پوهنځی فارغ نگردیده است .
و- پوهنځی حقوق :

مضامین این پوهنځی بدوشق جدا شده که عبارت از شق خدمات عامه و شق مناسبات بین المللی میباشد .

الف - خدمات عامه که مضامین آتی در آن تدریس میشود :

فلسفه حقوق ، حقوق مدنی ، حقوق جزا ، حقوق اداره ، نظریات سیاسی ، حقوق اساسی ، فقه

شریف (حقوق اسلامی) اداره عامه ، اصول محاکمات حقوقی ، حقوق مقایسوی ، مبادی حقوق .
ب- مناسبات بین المللی :

مسائل سیاسی ، نظریات سیاسی ، حقوق عمومی بین الدول ، حقوق خصوصی بین الدول ، اجتماعیات
سیاست اسلام .

ز- پوهنځی اقتصاد : مضامین ذیل دران تدریس می شود :

اقتصاد عمومی ، دکترین اقتصادی ، بودجه ، مالیه ، احصائیه ، محاسبه .

ح- پوهنځی ساینس :

این پوهنځی بښه شعبه منقسم شده است که عبارتست از شقوق کیمیا و بیالوجی ، فزیک و ریاضی - معدن .

الف - کیمیا و بیالوجی :

درین شق مضامین آتی تدریس میگردد :

۱- شعبه کیمیا :

الف کیمیای عمومی (عضوی و غیرعضوی) .

ب: کیمیای غیرعضوی عالی .

ج: کیمیای عضوی حلقوی .

د: کیمیای توضیحی و استحصالات عضوی .

ه: کیمیای فلزات .

و: کیمای توصیفی .

۲- شعبه بیالوجی :

الف: بیالوجی عمومی نباتات و حیوانات .

ب: امبریالوجی حیوانی .

ج: آناتومی حیوانی .

د: فیزیالوژی حیوانی .

ه: فیزیالوژی نباتی .

و: مورفولوجی نباتی .

ز: علم وراثت .

ب- فزیک و ریاضی :

مضامین این شق حسب آتی میباشد :

انالیز ، الجبر ، مثلثات ، هندسه تحلیلی ، هندسه خالص ، فزیک عمومی ، انگلیسی ، میخانیک

کازموگرافی ، هندسه ترسیمی ، مقداسطیس ، موزالجرعالی ، نظریات احتمالی ، ترموداینمیک

ج - معدن : مضامین ذیل دران تدریس میشود :

ریاضیات ، فزیک عمومی ، کیمیای عمومی ، بیالوجی عمومی ، انگلیسی ، پالی آن تولوجی

(Paleontology) جیالوجی پترول ، ستروانی گرافی Stratigraphy سوونیک ، علوم اجتماعی

ط - پوهنځی نسوان:

این پوهنځی - بدو قسمت جدا شده که عبارت از شعبه ساینس و شعبه ادبیات است .

الف شعبه ساینس : درین شق مضامین ذیل تدریس میگردد :

فزیک ، کیمیا ، الجبر . هندسه ، بیالوژی ، مثلثات ،

ب - شعبه ادبیات : مضامین آتی دران تدریس میشود :

تاریخ ، جغرافیه ، ادبیات فارسی . باید گفت پوهنتون افغانستان روزبروز به طرف تکامل میرود .

موسسات صحی کابل :

۱ - شفاخانه عالی آباد باتمام شعبات آن .

۲ - شفاخانه مستورات

۳ - معاینه خانه مرکزی

۴ - موسسات دندانسازی مردانه و زنانه

۵ - شفاخانه سناتوریم نسوان

۶ - موسسه باکتر لوژی

۷ - موسسه مجادله تو بر کلوژ

۸ - شفاخانه زایشگا مربوط بنیاروالی

۹ - شفاخانه ابن سینا مربوط بنیاروالی

۱۰ - شفاخانه چمن مربوط بنیاروالی

۱۱ - موسسه لابراتو یونسیف مربوط وزارت صحیه جاده شاهی .

ادویه فروشی ها :

۱ - ریاست دیپوی عمومی ادویه مربوط وزارت صحیه شیر شاه مینه .

۲ - دپنتونستان در ملتون مربوط دیپو

۳ - دسر دار محمد هاشم خان در ملتون مربوط دیپو

۴ - دشهر نو در ملتون مربوط دیپو

۵ - داختر در ملتون

۶ - دکابل در ملتون

۷ - دکابل در ملتون قسمت دوم

۸ - دجاهد در ملتون

۹ - دحیدر در ملتون

۱۰ - دنادر پښتون در ملتون

۱۱ - دمیرویس بابا در ملتون

۱۲ - دبوعلی در ملتون

۱۳ - دسنائی در ملتون

شهاب الدین میدان .

- ۱۴- دزمان در ملتون
 ۱۵- دبری در ملتون
 ۱۶- داحمد شاه بابا در ملتون
 ۱۷- دمیوند در ملتون
 ۱۸- دآریانا در ملتون
 ۱۹- نوی در ملتون
 ۲۰- افغان در ملتون
 ۲۱- انصاری در ملتون
 ۲۲- ربا در ملتون
 ۲۳- مرتضی در ملتون
 ۲۴- دباختر در ملتون
 ۲۵- دلمر در ملتون
 ۲۶- دیسرلی در ملتون
 ۲۷- دهاشمی در ملتون
 ۲۸- دشفادر ملتو
 ۲۹- دصوفی زاده در ملتون
 کتابخانه ها : حاضر را در شهر کابل فقط دو کتاب خانه بزرگ وجود دارد که ارباب دانش می توانند در هر موقع ازان استفاده کنند حسب ذیل :
- ۱- کتابخانه ریاست مستقل مطبوعات :

کتابخانه ریاست مستقل مطبوعات در سال ۱۳۱۰ شمسی که هنگام تاسیس انجمن ادبی کابل بود تاسیس و اقدام بجمع آوری کتب نمود و در بودجه انجمن موصوف سالانه یکت مقدار پول معتنا به برای خرید کتب ضمیمه شد کتابهای که خریداری میگردد دید قیمت آن از پول تخصیصیه آن پرداخته میشد علاوه تا برای اینکه کتابخانه سروصورت خوب اختیار نماید به نمایندگی های افغانی در خارج داخل مکاتبه شده و کتب مورد ضرورت بالاخص کتابهاییکه راجع به افغانستان بود در السنه انگلیسی، جرمنی، روسی، فرانسوی، وارد و، سانسکرت و همچنین بعضی کتب مهم پنبتو که در خارج دست گیری میکرد خریداری و جهت استفاده مطالعین جمع نمود حاضر درین کتاب خانه که میتوان آن را کتابخانه معتبر شهر کابل دانست به تعداد (۱۵۱۴۸) جلد کتاب به زبان مختلفه وجود دارد به تفریق آتی :

- ۱- کتب فارسی تخمیناً ۲۹۴۰ جلد
 ۲- کتب عربی تخمیناً ۱۲۱۵ »
 ۳- کتب پنبتو تخمیناً ۵۹۲ »
 ۴- کتب ترکی تخمیناً ۴۲۸ »

- ۵ - کتب اردو
 ۶ - کتب انگلیسی
 ۷ - کتب فرانسوی
 ۸ - کتب جرمنی
 ۹ - کتب روسی
 ۱۰ - کتب قلمی فارسی، پشتو، عربی

۵۱۲ جلد

» ۵۶۰۰

» ۲۲۸۲

» ۷۲۵

» ۴۷۴

» ۳۸۰

این کتابخانه که از تاسیس آن در حدود (۲۷) سال میگذرد هنوز روبه تکامل است و درین مدت در رشته علمی و ادبی و ادب دانش و ادب خدمت قابل قدری نموده و به استثنای روزهای تعطیل عمومی باقی ایام همیشه از ساعت حاضر صبح تا ساعت ۶ بعد از ظهر بر روی متبعین و مطالعین مفتوح است.

۲ - کتابخانه عامه وزارت معارف :

سی و هشت هزار جلد کتاب درین کتابخانه موجود است کتب فعلی این کتابخانه در هر رشته فراوان است ولی کوشش مزید برای تهیه و ترتیب کتب بعمل می آید که مطالعین و مراجعین فعلی بان ضرورت نشان میدهند ، کتابخانه کوشش میکند بیشتر ذوق عمومی مد نظر گرفته شود بشرائط استفاده مربوط به خانه پری و ورقه عضویت کتابخانه و تصدیق یکی از مقامات مسئول و طرف اعتمادی است که کتابخانه از مراجعین حاصل میدارد .

کتبی که گفتیم به تمامی زبانها وجود دارد ، طبقه نسوان و متعلقات هم می توانند ازین کتابخانه استفاده کنند طبقه نسوان می توانند به اداره کتابخانه درخواست بدهند و طبق مقررات مذکور کتب بدسترس شان گذارده میشود اداره کتابخانه در نظر دارد که یک عده از کتب این کتابخانه به موسسات نسوان بدسترس مراجعین گذارده شده و با این اقدام زحمت ایشان را نسبت به دریافت کتب و رسیدن به موقع آنها کم کند .

اطفال از مراجعین قابل اعتنای این کتابخانه بشمار می روند ، کتابخانه معتقد است که موضوع تهیه کتب متناسب به سن و سال طفل به پیمانه زیاد برای اطفال از وظائف مهم کتابخانه ها است کتابخانه عامه یک شمار کتابها را مطابق به سن و سال اطفال تهیه دیده و بدسترس شان گذارده است که همه و قه یک عده اطفال مرا جعه و ازان استفاده می نمایند ، چیز مهم دیگری که کتابخانه در نظر گرفته و عملی می کنند این است که مراجعین بی سواد نیز از استفاده محروم نمانده و شامل میباشند . کتابخانه برای استفاده این نوع مراجعین پروگرامی بنام پروگرام تربیتی و تبلیغاتی در ساحه عمل گذاشته که طبق آن هفته یک بار فام های تربیتی در سالون این کتابخانه در معرض نمایش قرار داده میشود که مورد علاقه مندان آزاد است انعقاد کنفرانسها و ترتیب بعضی نمایش هانیز جز این پروگرام میباشد که در هر پانزده روز بعمل می آید کتابخانه همه روزه با استثنای ایام تعطیل از ساعت ۸ تا ۶ و نیم عصر بر روی همه باز است و مراجعین نیز روز افزون میباشند .

روزنامه ها ، جرائد و مجلات شهر کابل :

در شهر کابل حاضر مطبوعات ذیل بصورت روزنامه یا مجلات ما هو اروج جرائد موقوفه طبع و نشر می گردد :

الف - روزنامه ها :

۱ - روزنامه اصلاح است که یکک روزنامه رسمی بوده و اداره آن حاضرا در باغ ارگ میباشند این روزنامه غیر از ایام تعطیل از طرف صبح هر روزه نشر میشود .
روزنامه اصلاح در سال ۱۳۰۸ تاسیس گردید .

۲ - روز نامه انیس که در ۱۵ میزان ۱۳۰۶ بدست مرحوم غلام محی الدین خان انیس تأسیس یافت اداره این روز نامه اکنون در باغ ارگ پهلوی مطبعه دولتی قرار دارد . غیر از روز های تعطیل هر روزه نشر میشود .

۳ - هیواد ، این روز نامه در سال (۱۳۲۷) تاسیس یافت و اداره آن اکنون در (باغ ارگ) وقوع دارد .
ب - جرائد :

۱ - جریده پامیر : جریده ئیست که از ریاست بلدیہ کابل هفته وار نشر میشود این جریده در سال ۱۳۳۰ تاسیس یافت .

۲ - جریده اقتصاد : جریده ئیست که در سال ۱۳۰۹ هـ ش بصورت مجله ماهوار تأسیس یافت و بعد تدریجاً بشکل مجله پانزده روزه و اخیراً بصورت جریده هفته وار درآمد . این جریده از اطاق تجارت کابل نشر میگردد . مسلک آن بحیث در امور اقتصادی و انکشاف تجارت و غیره مسائل تجارتی میباشد .

۳ - زیرمه : جریده ئیست که از وزارت مالیه نشر میشود ، این جریده هفته وار بوده در سال ۱۳۳۳ هـ ش تاسیس و نشرات میکند .

۴ - زیری : جریده هفته وار است که از مدیریت عمومی کورسهای پشروی وزارت معارف نشر میشود جریده زیری در سال ۱۳۳۱ تاسیس یافت . نشریه به عین همین نام از سال ۱۳۱۶ تا چند سال اشاعه می یافت و از طرف پشروی تولنه آنوقتہ نشر میگردد ، بعد سقوط نمود تا آنکه بار دیگر زنده شد .

ج - مجلات ماهوار :

۱ - مجله حقوق : این مجله از پوهنخی حقوق نشر میگردد و مجله ئیست ماهوار که در سال ۱۴۲۴ هـ ش تاسیس شد مباحثش حقوقی ، اجتماعی و علمی میباشد .

۲ - مجله اردو : این مجله در سال (۱۳۰۰ هـ ش) تاسیس و از وزارت دفاع ملی نشر میگردد ، مباحث آن طبعاً در اطراف اردو و فنون و مسائل حربی میباشد .

۳ - مجله ویسا : این مجله از «پشتنی تجارتی بانسک» نشر میگردد و در سال ۱۳۳۴ هـ ش تاسیس یافته است ، این مجله پس از هر سه ماه طبع و اشاعه می یابد .

۴ - مجله پیام حق : این مجله از اداره تربیه افکار ریاست مطبوعات نشر میشود و در سال ۱۳۳۱ هـ ش تاسیس شد . پیام حق نشریه ماهوار بوده و مباحث آن راجع به مسائل مذهبی و بعضاً اجتماعی میباشد .

۵ - مجله بزگر : این مجله از بانسک زراعتی نشر و در سال ۱۳۳۴ هـ ش تاسیس شده ، مجله مذكور ماهوار است .

- ۶ - روغتیا زیری : مجله صحتی است که در سال ۱۳۲۸ هـ ش تاسیس و از طرف وزارت صحتیه نشر میگردد و بصورت رایگان توزیع میشود زیرا مقصد از اشاعه آن تبلیغ محض است تا مردم را به حفظ الصحته آشنا ساخته و ازین رهگذر صحت عامه را تأمین کند . این نشریه بصورت ماهوار میباشد .
- ۷ - مجله تعلیم و تربیه : مجله نیست که از ریاست تعلیم و تربیه مربوط وزارت معارف نشر میگردد این مجله در سال ۱۳۳۲ تأسیس شد و ماهوار شائع گردیده بزبان فارسی و پښتو نشرات دارد . البته چنانکه از نامش پیداست ، مباحث آن در پیرامون تعلیم و تربیه میباشد .
- ۸ - مجله افغانستان : مجله نیست که از آغاز تا اکنون بزبان انگلیسی و فرانسوی نشر میگردد این مجله در سال ۱۳۲۴ هـ ش نخستین بار از طرف ریاست مطبوعات تاسیس شد ، ولی در سال ۱۳۳۵ از ریاست مطبوعات منفک و بوزارت معارف مربوط گردید . این مجله پس از هر سه ماه نشر میگردد .
- ۹ - مجله ننداره : از اداره سینما کابل ماه یکمرتبه نشر میشود این نشریه در سال ۱۳۳۵ هـ ش تأسیس گردید .
- ۱۰ - پښتون بزغ : در سال ۱۳۱۹ هـ ش تاسیس و از ریاست کابل رادیو پس از هر پانزده روز نشر میگردد این مجله حاوی پروگرام نشرات کابل رادیو بوده و علاوه بر برخی آثار ادبی و مقالات سود مندی نیز دارد .
- ۱۱ - مجله معادن و صنایع : از وزارت معادن بعد از هر سه ماه نشر میگردد . این مجله در سال ۱۳۳۴ هـ ش تاسیس شد . مباحث آن در پیرامون صنایع و معادن و غیره مباحث علمی و اجتماعی است .
- ۱۲ - مجله سره میاشت : از اداره سره میاشت (هلال احمر) افغانی اشاعه میگردد . این مجله در سال ۱۳۳۳ هـ ش تاسیس و بعد از هر سه ماه انتشار می یابد .
- ۱۳ - مجله عرفان : تاریخ تاسیس مجله عرفان سال ۱۳۰۱ است که هنگام انقلاب ۱۳۰۷ متوقف شد و بعد تا سال ۱۳۱۹ نشر میشد در سال ۱۳۱۹ متوقف و تعطیل شد در سال ۱۳۲۹ دوباره به نشر پرداخت از بین بردن تعطیلات سال ۱۳۳۷ بیست و دومین سال نشراتی مجله است .
- تعداد طبع آن اکنون دوهزار جلد است .
- مجله طوریکه در وقایع آن نشر است ماهوار است .
- مجله علمی ، ادبی و اجتماعی بوده ، در ساحت فرهنگ و ثقافت ادبیات و علوم افغانستان نشرات میکنند .
- تعداد مشترکین در هر سال فرق میکند بامعاونین قلمی و موسسات در حدود یک هزار و پانصد است
- مجله عرفان در ۶۵ الی ۶۴ صفحه نشر میشود .
- ۱۴ - مجله روغتیا : این مجله در سال ۱۳۱۰ هـ ش تاسیس شد اول بنام «مجله صحتیه» نشر میشد چندی پښتو آن را به اسم «روغتیا» برگردانید . مجله روغتیا از وزارت صحتیه ماه یکمرتبه اشاعه می یابد .

۱۵ - مجله آریانا : این مجله که یکی از مجلات آبرومند و مفید نیست در سال ۱۳۲۱ هـ ش از طرف انجمن تاریخ تاسیس یافت تا آغاز سال ۱۳۳۵ که انجمن تاریخ بریاست مطبوعات ارتباط داشت این مجله بریاست مذکور مربوط بود، و از اوایل ۱۳۳۵ بوزارت معارف مربوط شد نشرات این مجله در قسمت تاریخ است، اما بعضا مضامین ادبی و اجتماعی هم دارد.

۱۶ - مجله کابل : نخست این مجله به اراده سنیه اعلیحضرت شهید در سال ۱۳۰۹ هـ ش تاسیس و از طرف انجمن ادبی که هم در آن وقت نخستین بار تشکیل شده بود بفارسی نشر می‌گردید نشرات این مجله خیلی مفید بوده و در احیاء روح ثقافتی مردم خدمت خوبی کرد و یکی از آبرومند ترین آثار مطبوعه این کشور بشمار میرفت سپس انجمن ادبی به پښتو تولنه تحول یافت و نشرات این مجله هم به پښتو گردید. اکنون هم مجله کابل از پښتو تولنه پس از هر پانزده روز اشاعه می‌یابد.

۷۷ - مجله شوری : نشریه‌ای است که از ریاست شوری ملی افغانستان اشاعه می‌یابد و طبعاً حاوی مذاکرات و تصاویری می‌باشد که در شوری بعمل می‌آید این نشریه از آغاز تاجندی پس از هر سه ماه نشر میشد ولی اکنون بعد از هر دو ماه اشاعه می‌گردد.

۱۸ - سالنامه کابل : کتابی است که در انجام هر سال نشر میشود و حاوی اجراآت و فعالیت های تمام دوائر دولتی و صورت تشکیلات آن ها می‌باشد علاوه بر آن مضامین خیلی مفید علمی ادبی تاریخی و اجتماعی را نیز محتوی می‌باشد. سالنامه کابل بحجم ضخیمی اشاعه می‌گردد در اوایل این اثر از انجمن ادبی کابل و سپس از پښتو تولنه نشر میشد و اکنون از ریاست مطبوعات نشر می‌گردد.

۱۹ - مجله کرهنه (زراعت) : در سال ۱۳۳۴ هـ ش تاسیس و از وزارت زراعت بصورت نشریه سه ماهه نشر میشود و در پیرامون امور زراعت نشرات میکند.

۲۰ - مجله ادب : در سال ۱۳۳۲ هـ ش تاسیس و از پوهنځی ادبیات نشر میشود. این نشریه ماهوار بوده و به همکاری استاذهای پوهنځی ادبیات اشاعه و حاوی مضامین رنگین و دلچسپ ادبی و اجتماعی می‌باشد.

۲۱ - مجله الفلاح : این نخستین بار به اراده سنیه اعلیحضرت شهید هنگامیکه جمعیت العلماء در وزارت عدلیه تشکیل شد در اوایل سال (۱۳۰۹) بنام «حی علی الفلاح» تاسیس یافت و تا سال ۱۳۱۷ مسلسل نشر می‌گردید در سال ۱۳۱۴ نام آن به «الفلاح» اختصار شد مباحث آن کاملاً در پیرامون مسائل دینی و مذهبی بود در سال ۱۳۱۷ به علت نامعلومی معطل گردید تا اینکه در سال ۱۳۳۵ هـ ش باز به عین اسم احیا گردید و اکنون بصورت نشریه سه ماهه از وزارت عدلیه اشاعه می‌یابد.

۲۲ - مجله طب پوهنځی : این نشریه در سال ۱۳۳۵ تاسیس و از موسسات صحی واقع علی آباد نشر میشود. مجله سه ماهه بوده و مباحث آن در پیرامون مسائل طبی می‌باشد چنانچه از اسمش پیدا است.

۲۳ - مجله دافغانستان بانک در سال ۱۳۳۵ تاسیس و از بانک شاهی نشر میشود. مسأله آن نشرات

در پیرامون بانسکداری و امثال آن است.

۲۴ - مجله شیکنه در سال ۱۳۳۵ تاسیس و از وزارت فوائد عامه واقع دار الامان نشر میگردد نشرات از علمی و فنی میباشد.

انجمن خیریه نسوان :

تاریخچه : اولین بار موسسه نسوان (انجمن خیریه نسوان) در سال ۱۳۲۵ در کابل تاسیس و هدف از تاسیس آن بلند بردن سویه اجتماعی و تربیه افکار طبقه نسوان مساکت بده اساس آن سرپرستی علیاحضرت ملکه معظمه تحت ریاست افتخاری قمرخانم صبیبه والاحضرت غازی شاه محمود خان گذاشته شد در اول تاسیس مبلغ دولسک افغانی از پول اعانه پایتخت جمع آوری شده و یسک مجلس مشورتی از طبقه نسوان بشمول یسک عده خانمهای روشن فکر تشکیل شد.

هیئت مشرتی درین مجلس در اولین جلسات خویش بر علاوه وظایف اساسی بکمک و معاونت شاگردان بی بضاعت را که از نقطه نظر البسه و غیره مایحتاج بصورت داوطلبانه بدون اجرت از طرف خانمهای خیراندیش و نوع پرست تهیه شود نیز جزو وظایف انجمن خیریه نسوان دانسته و هم صورت تشکیلات ابتدائی موسسه بافتتاح کورسهای سوادخوانی کسارهای دستی امورخانه آشپزی و غیره تصویب نمودند تاخانمها یسکه بشمول در کورسهای فوق میل داشته باشند شامل کورسها شده بتوانند رویهمرفته کورسهای مختلفه تاسیس و یسک تعداد خانمها به علاقمندی زیاد بصورت مداوم در کورسها شامل شدند.

در ظرف یسک سال نظر بحسن استقبال که از طرف بیشتر خانمهای منوره پایتخت مخصوصاً مساعدههای مادی و معنوی که از طرف خاندان جلیل سلطنتی بعمل آمده موافقت های خوبی نصیب این موسسه گردیده :

در سال ۱۳۲۶ ریاست این انجمن به قمرخانم صبیبه والاحضرت سپهسالار غازی تفویض و نصف مصارف اداری آن از بودجه دولت منظور شد و نصف باقیمانده را شعبه خیریه بانسکملی قبولدار گردیده تشکیلات موسسه حسب ذیل است :

هیئت اداری :

۱ - رئیس افتخاری

۲ - رئیس اداری

۳ - معانه

۴ - مدیریت کورسها

۵ - مدیریت تجارتی

۶ - مدیریت فرمایشات

۷ - مدیریت قرار دادی

۸ - مدیریت کتابخانه کلوپوسینما

۹ - مدیریت تحریرات

۱۰ - شعبه اجرائیه مامورین

۱۱ - شعبه کنترول

۱۲ - شعبه اوراق

۱۳ - شعبه تعاونی

تشکیلات فوق به چهار اصل مهم استناد دارد .

۱ - قسمت تعلیمی مربوط مدیریت کورسها .

الف - کورسهای سواد خوانی .

ب - کورسهای کار دستی .

ج - کورسهای امور خانه .

د - کورسهای آشپزی .

۲ - قسمت معاونت اجتماعی .

الف - مدیریت تجارتی .

ب - مدیریت فرمایشات .

ج - مدیریت قرار دادی .

۳ - قسمت تربیه و تنویر افکار .

الف - کتابخانه .

ب - کلوپ .

ج - سینما .

د - باغ عمومی نسوان .

۴ - قسمت اداری .

الف - مدیریت تحریرات .

ب - ماموریت اجرائیه و مامورین .

ج - کنترول .

د - اوراق .

۱ - مدیریت کورسها و قسمت تعلیمی .

در سال ۱۳۲۵ علاوه بر تأسیس کورسهای دوخت و بافت و غیره که محصولات کار دست مداومین کورسها به طلاب بی بضاعت مکاتب توزیع میشد کورسهای سواد خوانی تأسیس گردید . خانمها و مخصوصاً دختران نیکه سن شان از موقع شمول مکتب بلند تر رفته و باید بی تعلیم نمانند که بصورت مجانی بدون کدام قید و شرط پذیرفته میشوند . در اول وهله بداخل یک پروگرام مختصر تحت تعلیم قرار داده شده در سالهای ما بعد پروگرام مفصل تری تحت تطبیق گرفته شد که نتایج سودمندی بخشید چه سویه علمی شاملین بسرعت بلند رفته در موقع امتحان هیئت تعلیمی وزارت معارف در یک مدت کوتاه از موفقیت شان اظهار امیدواری نموده لیاقت شانرا تصدیق کرد موسسه نسوان علاوه بر درس و تعلیم شاملین کورسها با اشخاص بی بضاعت و مستحق البسه

و غیره ... نیز توزیع نموده حتی برای محافظه اوضاع صحی شان دو کتور مقرر و ادویه را ایگان میدهد. یکدسته معلمات لایق که از لیسه های نسوان و هیئت خود موسسه به تعلیم شان اشتغال داشته و علاوه معلمات لایق دیگر نیز استخدام نموده است پروگرام درسی کورسهای سواد خوانی عبارت است از مضامین: قرآن کریم، دینیات، تاریخ، جغرافیه، خط، ریاضی، پنبتو... بااستثنای مضامین فوق برای بلند بردن سویه فکری شان در هر پانزده روز کنفرانسهای تربیوی اجتماعی صحی و غیره ایراد و هر خانم برای سمع و یا ایراد کنفرانس شرکت کرده میتوانند تا از یکطرف بابی سواد مجادله و از طرفی طبقه نسوان از بعضی عادات ناپسند که خلاف دین و مدنیت است جلوگیری شوند.

اخیراً در اثر خواهش بعضی میرمنهای شهری و تعلق داران شان که نظریه پاره مجبوریت ها از تحصیل مکنب محروم مانده اند کورسهای اکابر باصل داکتر لایک تاسیس شد.

۲ - مدیریت تجارتی:

از ابتدای تاسیس موسسه نسوان شعبه تجارتی در تشکیلات اساسی موسسه شامل بوده بنام شعبه جنسی اجرای وظیفه مینمود. بر علاوه مدیریت تجارتی یکک تعداد کما فی البسه و غیره با طفلان مستحق مکاتب نسوان توزیع نموده همچنین یکک تعداد زنان بیوسیله که متکفل زندگی خویش بوده و سیه دیگری برای تامین حیات در دست ندارد مشاغل مفیدی تهیه میکند.

مدیریت تجارتی مواد قابل ضرورت خود را از بازارهای آزاد تهیه نموده بدسترس کاریگران زنانه میگذارد.

۳ - مدیریت فرمایشات:

در اوائل روی کار آمدن موسسه نسوان بنا بر مراجعه خانمهای داخلی و خارجی جهت رفع ضرورت شان شعبه فرمایشات برای دوخت و تهیه البسه مراجعین تاسیس و شروع بکار نمود. این شعبه نیز مانند شعبه تجارتی برای بکار انداختن یکک تعداد خانمهای بی بضاعت شعبه مفید و موثری گردیده و بهر تعداد فرمایشیکه از طرف خانمهای داخلی و خارجی بدو و سلیقه مخصوص شان سفارش میشود بدون تردید پذیرفته شده و مطابق میل مشتریان نظر به کستلک منتهی به بکوه تاثرین فرصت بدسترس شان گذاشته است.

در سال ۱۳۲۸ مدیریت فرمایشات بر علاوه وظیفه اصلی خود یک کورس خیاطی برای استفاده خانمهای محترمه افتتاح نموده.

۴ - مدیریت قراردادی:

این شعبه در مسائل اجتماعی رول مهمی داشته است چه از یکطرف بتعداد زیادی خانمهای فقیر و محتاج را یکبار و فعالیت داشته که مزد دوخت اقسام البسه مایحتاج زندگی خود را پیش میبرند از طرف دیگر احتیاجات دوائر رسمی مملکت را به مقدار زیادی از قبیل دوختن البسه افراد عسکری طلاب مکاتب و غیره در مقابل اجرت کم و مدت قلیل بوسیله کاریگران مرتفع میسازد که در این صورت دوائر رسمی احتیاج بقراردادی های بازار نداشته بلکه بایک موسسه دولتی معامله مینمایند.

۵ - مدیریت کتابخانه ، کداوپ ، سینما باغ عمومی :

ریاست موسسه نسوان به مساعدت حکومت متبوعه تاجائیکه قدرت و توانائی داشته برای تنویر افکار و بلند بردن سویه اجتماعی طبقه نسوان توجه مزیدی را بکار برده است. از احساسات نیک و همکاری ریاست مستقل مطبوعات ممنون و متشکر است که بکتهنناد کتابهای مفیدی بدسترس ریاست موسسه نسوان گذاشته تا که کتابخانه تاسیس شود و برای توسعه آن در سالهای بعد از سرمایه موسسه یک انداز پول برای تورید کتابخانه مفید تخصص گر دیده تاهرسال یکتعداد زیاد کتب مفیده خریداری شده و در ذخیره علمی کتابخانه افزوده شود فعلا تعداد کتابهای موجود کتابخانه این موسسه که خریداری گردیده بالغ بر (۲۰۰۰) جلد شده و تعداد مطالعه کنندگان تا حال از هزار تجاوز میکنند. امید است نظر باستقبال و ذوق علاقمندان کتابخانه موسسه نسوان در آتیه مکمل تر گردد.

طوریکه خوانندگان گرامی میدانند مشا هده سینما وسیله بزرگ تبلیغاتی بوده در تنویر افکار و بلند بردن سویه اجتماعی و تربیتی اثر بزرگی دارد از اینجاست که ریاست موسسه نسوان یک سینمای بزرگ و مدرن که دارای تمام لوازم عصری است در عمارت موسسه نسوان برای خانمهای محترمه تهیه دیده و هر روز دسته دسته خانمهای محترمه برای تماشای آن می آیند.

خوانندگان عزیز ما مسبوق اند که قبلا یک باغ بنام باغ عمومی نسوان نامزد بود دارای کدام نظم و ترتیب بزرگی نبوده صرف خانمها در آنجا گشت و گذار میکردند ولی از تاریخ تاسیس موسسه نسوان باغ نسوان هم در اختیار موسسه گذاشته شد.

مدیریت اداری :

دارای شعبات ذیل بوده نظر به امتحان کار و لیاقت روز بروز به شعبات آن افزوده شده است.

۱- شعبه ذاتیه (مامورین) .

۲- شعبه اوراق (شعبه حفظیه و شعبه اجرائیه اوراق) .

۳- شعبه لوازم .

۴- شعبه تعاونی

۵- شعبه تحریرات که (این شعبه تا سال ۳۴ بمادیریت اداری مربوطه و بعد از سال ۳۴ علیمحده بخود مقام ریاست متعلق گردید) .

مدیریت اداری :

از ابتدای تاسیس بنام شعبه تحریرات اساس گذاشته شده در سال ۲۶ بماموریت و در سال ۲۷ نظربه انکشاف و تزئید کار بمادیریت تحریرات تبدیل گردید و در سال ۳۰ که شعبه اوراق و شعبه تعاونی نیز تاسیس و به شعبات این مدیریت افزوده شده باز نظربه توسعه کار حسن لیاقت مامورین انانیته که در رشته اداری و دفتر داری از خود ابراز کرده اند. و آمرین صلاحیت دارا امید واری دادند در سال ۳۲ شعبه لوازم و اجرائیه که یک شعبه مهم و مرکز تمام شعبات میباشد یک تعداد مامورین انانیته را درین شعبه مکلف ساخته و تحت اثر مدیریت اداری که مدیره

آن نیز اثاثیه میباشد موظف ساخته شد. و تاحال این شعبات مثل دیگ گرد و اثر دولتی و رسمی در عزل و نصب و ترفیع و مقرری و برطرفی و ترتیب حاضری و راپور معاشات و سجل و سوانح و اجرای حفظیه و اوراق و اجرای لایحه معاشات و تحریر دو پارچه های نقدی و جنسی و غیره کارهای رسمی که اصولاً باید اجرا شود توسط زنهای اجرا میشود تنها به شعبه او از م یکک دونفر مامور مردانه میباشد و بس باقی همه امور دفتر توسط خانمها اجرا میشود یعنی موسسه نسوان توانسته که در قدم اول خانمها را بامور دفتر و اداری موظف و از نزد شان اتخاذ وظیفه بنماید و ایشان هم سبب امید واری مقام ریاست گردیدند.

شعبه تعاونی: این شعبه از سال ۱۳۳۰ تاسیس شد و از پول اعانات برای متعلمات بی بضاعت مکاتب نسوان و متعلمات کورسهای موسسه نسوان و محبوسه ها و اطفال محبس رخت و علاوئاً برای متعلمات کورسهای موسسه قلم و کتابچه، کتابچه های رسم و قلم های رنگه و غیره سامان قرطاسیه تهیه و توزیع نموده و برای اطفال و مریض های بی بضاعت شفاخانه ها رخت، قنداق، و غیره مایحتاج داده است و سعت این شعبه تعلق بواردات اعانات میباشد البته اگر اعانات زیاد جمع شد توزیعات نیز بیش میباشد.

مدیریت محاسبه:

مدیریت محاسبه این ریاست نیز مثل دیگ گرد و اثر دولتی در فعالیت بوده و شعبه جنسی مدیریت مذکور هم توسط اثاثیه اداره می شود ریاست موسسه در نظر دارد که حتی المقدور درین رشته نیز طبقه اثاثیه بلدیت پیدا کرده و بکار انداخته شوند.

خدمات انجام دادگی موسسه نسوان بقرار استطاعت ملی خود تا کنون حسب مرام و خط مشی که داشت طوری که در فوق تذکار شد در بیداری طبقه نسوان و پیدا کردن راه های مشروع برای تامین زندگی مادی دست از تلاش برنداشته است در سالهای اخیر در حصه تعلیمی کورسهای سواد خوانی از درجه ابتدائی به درجه متوسط ترقی داده که از یکطرف کورسهای اکابر برای کلان سالان و ابتدائی برای زنان شوهر دار که در مدت کوتاه بحد کفائی باسواد میشوند و دوره متوسط به آن دختران جوانی که بعد از عروسی باز هم خواهان و نیازمند سواد و معلومات بیشتر اند. کورسهای انگلیسی بعد از وقت کورسهای موسیقی سپورتهای معینه. کورس تایپ نمایش درامه های که بسیار جالب است تاسیس نموده.

افتتاح شعبه جدید در قندهار که بتاريخ اول ماه دلو صورت گرفت قدم موثری بود.

در ختم این معلومات تذکار می گردد که مرام آینده موسسه توسعه و انکشاف آن قسمت کارها میباشد که فعلاً به صورت ابتدائی آغاز گردیده و باید مراحل تکمیل خود را بپیماید و روزی که موسسه بتواند تمام رشته های ابتدائی امروزه را انکشاف بدهد توسعه قابل ملاحظه ای

نموده و به معنای واقعی مرکز خدمات اجتماعی گردیده است فعالیت این انجمن بهمه هموطنان گرامی ثابت است و امید است در آینده این موسسه نافع برای تنویر افکار نسوان کشور بمنزله مهر درخشانی شود که عمیق ترین زاویه تاریک عالم نسوان این وطن را بنور خود روشن ساخته و زنان افغان را بمراتب عالی انسانیت و تمدن و کمال برساند .

ریاست موسسه روز-نتون در جوزای ۱۳۲۷ غرض حمایت از اطفال و مادران مهاجرت تاسیس گردید بدو اغایه آن امور خیریه از قبیل توزیع البسه زمستانی برای اطفال بی بضاعت شهر و تهیه لباس و اغذیه برای وروکتون موجوده آن وقت بود ولی تدریجا قوت گرفته به فعالیت های دیگری نیز دست زد و یسک و وروکتون دی-گری را نیز در شیر شاه مینه برای اطفال انجا تاسیس و در ولایات مملکت در شفاخانه های نسوان برای تداوی اطفال مریض معاونت های مالی نمود چندی بعد با موسسات صحنی جهان در تماس آمده از موسسه یونیسف امداد مالی و فنی اخذ و به معاونت موسسه مذکور شفاخانه زایشگاه را توسعه و انکشاف بخشید هکذا اساس کورس قابلگی را که هر ساله یکعهده کافی قابلگی های مجرب ولایق را تربیه و بمحیط کابل تقدیم میدارد گذاشت چنانچه فارغ التحصیلات این موسسه در تمام نقاط شهر برای خدمات عامه میان بسته اند تاسیس ده مراکز خیریه در نقاط حساس و مزد هم شهر نیز از فعالیت های مهم این موسسه است . این مراکز بادکستوران، همشیره ها و قابلگی ها مجهز بوده اطفال مریض و خانم های باردار معاینه نموده ادویه، شیر، صابون ویتامین ها و دساتیر صحنی میدهند تاسیس و تشکیل موسسه لابراتوار صحت عامه نیز لازمی دیده در تجهیز و تهیه لوازم و سامان عصری یونیسف استعانت نموده و در مرور زمان کار تشکیل و تجهیز آن تکمیل و بعدا شروع به کار نمود در قسمت تربیوی باید گفت که وروکتون های روز-نتون سمبول حقیقی فعالیت های کلتوری روز-نتون است .

تشکیلات فعلیه روز-نتون :

مدیریت اجتماعیات .

مدیریت اجرائیه و مامورین .

مدیریت کنترول مرکزی .

مدیریت اداری زایشگاه (مدیریت اجرائیه و ماموریت کنترول)

مدیریت اداری حمید و وروکتون .

مدیریت اداری ناز و وروکتون .

ماموریت اجرائیه و وروکتون نها .

ماموریت اجرائیه یونیسف .

ماموریت کنترول یونیسف .

موسسه هلال احمر (سرهمیاشت) : این موسسه خیریه در ماه اسد ۱۳۲۵ تاسیس بوده سرمایه آن که از طریق نوع دوستی بطور اعانه و جمع آوری گردیده است از بدو تاسیس خود تا حال از معاونت های لازمه برای مصیبت زده گان داخلی و خارجی خود داری نکرده مساعدت ها

و کمک های شایانی را حسب توان خود نموده است.

موسسه خیریه کودکان کستان وروکتون: اگرچه موسسه وروکتون جز موسسه حمایتیه اطفال (روزنتون) میباشد مگر بواسطه که فعلا در مرکز سلطنت موسسه وروکتون افتتاح گردیده یک عده اطفال را که سن شان بین دو نیم و هفت سال می باشد در موسسه زیر تربیه گرفته پروگرام داخله آن جدا گانه است، مگر برای مزید معلومات ابنای وطن دوستاران نوع بشر تنها به تحریر توضیح مرام موسسه مذکور اکتفا نموده ذیلا می نگاریم مرام و مقصد و وروکتون:

- ۱ - آماده ساختن اطفال برای حیات متحد و اجتماعی.
- ۲ - تزریق پر نسیم های اخلاقی و فرمان برداری و صحتی به اطفال.
- ۳ - مساعد نمودن تد ریحی دماغ و مغز اطفال برای تعلیم و تربیه.
- ۴ - موقع دادن برای غریبی و کسار به مادران بی بضاعت و دارای اطفال متعدد در صورتیکه خاطر شان از طرف اطفالشان جمع و آسوده باشد.

۵ - کنترل اساس صحتی طبقه اطفال که افراد آتیه فعال جامعه محسوب خواهند شد.

۶ - فهماندن و طریقه نشان دادن به مادران طرز تربیه اطفال.

۷ - تهیه نمودن استراحت و آفتاب و فرحت برای اطفال که مجبور اند در یک محیط و فضای حزن آوری امر ارحیات نمایند مرام و مقصد موسسه که به اساس آن مامورین وروکتون سعی دارند اولاد این خاک را تربیه نموده به آرامی و سعادت آتی شان توجه نمایند.

مرستون: موسسه خیریه است که در سال ۱۳۲۵ وزارت اقتصاد ملی به تاسیس آن اقدام نمود و پس ازان که پروژه آن مراتب قانونی یعنی تصویب مجلس وزراء و پارلمان مملکت را حاصل نمود بلافاصله دائر شد اینک یک تعداد معتنا به مساکین و اشخاص قابل حمایه را اعاشه و در عین حال تربیه می نماید مشمولین این موسسه عموما از دو دسته اشخاص متشکل می باشد یکی آنها ثیکه فشار حیاتی و محیطی اوشان را فقیر و بینوا ساخته و قادر به تامین وسائل زند گسی خود نمی باشند دوم مساکینیکه گدائی را پیشه پر منفعتی برای خود یافته و از راه فروش کرامت و آبروی خود و جا معه زندگی میکنند جنبه اول بعد از تحقیقات لازمه داخل مرستون و جنبه دوم توسط پولیس و موظفین موسسه جمع آوری گردیده داخل موسسه و یا بضاعت او صولی که دوباره گدا گری نکنند از موسسه خارج میگردند.

بینوایان و مستحقین درین موسسه پذیرفته می شوند به حیث عضو عاطل و تنبل اوقات خود را بسر نبوده هر فرد زن و مرد یا طفل فرا خور حال و استعداد و توان شان بکار واداشته شده بجز معلولین و معیوبین که عجالا هیچکاری ازان ها گرفته نمی شود دیگر هیچ فرد بی کار موجود نمی باشد و اجرا آت همه این موسسه عبارت است از شعبات مستقل از قبیل خیاطی، نجاری، بروت دوزی و گلکاری اطفال خور دسال که سن شان بین شش و هفت باشد داخل موسسه وروکتون و بالاتر از آنها قسما در صنوف داخلی موسسه تحت تعلیم و قسما داخل مکاتب ابتدائی گردیده اند عمارت مرستون

که قبلاً بقلعه حشمت خان (انتهائی جنوب غربی علاقه بلدیہ کابل) بوده به عمارت جدید که سپین کلی در پنـج کیلومتری شهر کابل واقع و دارای پنجصد جریب زمین یکک احاطه بزرگ می باشد نقل مکان نموده علاوه بر ۵۰۰ جریب زمین سپین کلی ۱۰۰۰ جریب زمین از زمین های نو آباد ریزه کوهستان (متعلق حکومت شمالی) را که در نظر دارد در بعضی از ولایات بزرگ افغانستان اراضی خریداری و شعبات خود را در آن جا ها قایم کرده اند. مامورین داخلی مرستون موظف اند امور ارتزاقی، ملبوسات، ظروف، تنظیمات، حمل و نقل سپورت، مخازن، تنویر و غیره خدمات مساکین را تحت تفتیش قرار داده به آرامی و راحت آنها بکوشند انکشاف و بهبودی وضع مرستون روز بروز در نظر است و بر اساس همین مفکوره با سرمایه مکنی عمارت عصری و مجهز با تمام وسائل و شعبات نقشه شده و جای تعمیر آن نیز تعیین گردیده که با اکمال آن یک مرستون آبرو مند در کابل عرض اندام خواهد نمود.

خارندوی: تشکیل انجمن خارندوی که تقریباً که ۵۰ سال از عمر آن میگذرد نظریه اهمیت آن در تولید روحیه تعاون و تساند و تقویه و تنمیه روح مایت و حس ایثار و فداکاری در جوانان در بسا ممالک عالم خصوصاً در سالهای بین هر دو جنگ عمومی سرعت و صورت خوبی را بخود گرفته و تعداد مشمولین گروپ های مختلف آن به هزاران نفر میرسد افغانستان بعد از غائله انقلاب در حین سلطنت اعلیحضرت شهید که برای تربیه جوانان و تاسیس نهضت های نوین تربیوی و اجتماعی سلسله جدید و مفید را روی کار آورد. دوباره به تاسیس انجمن خارندوی در افغانستان نیز او امر لازم صادر فرموده اند و برای اولین دفعه در سال ۱۳۱۰ بفرمان ۲۲۵۲ صدارت عظمی افتتاح و تاسیس انجمن خارندوی را امر داده اند و اعلیحضرت همایونی محمد ظاهر شاه بحیث شهزاده وقت سرپرست خارندوی بودند این انجمن در دوره سه ساله حیات آن وقت خود علاوه بر تولید مودت حس تساند و تعاون بین طلاب مکاتب مختلف که در دلگی ها و بلوکی های ۱۶ نفری و ۲۴ نفری یک واحد متحدالشکل را تشکیل میداد در جشنهای استقلال نه تنها در رسم گذشت عسکری شرکت میکرد بلکه در سال ۱۳۱۱ نمایش های مخصوصی خارندوی را در صحن چمن حضوری عملی نموده و اسباب دلچسپی تماشاچیان را فراهم آورده بود. و هکذا در ماه نوره عسکری ۱۳۱۱ و هم در حین احتفالات و نمایشات جشن ها افرادی خارندوی به گروپ های مختلف ۴ نفری و هشت نفری منقسم و در هر جا در باره دادن کمک های اولیه و معاونت با ضفا و اشخاص پیر و ازیاد افتاده و اطفال مفقود شده و غیره اقدامات فوری و جدی به عمل می آوردند و محیط هم یک نوعه محبوبیت و اهمیت خوبی به آنها قائل گردیده بود ناگفته نماند که انجمن خارندوی افغانی در سال ۱۳۱۱ (۱۹۳۲) هجری شمسی توسط مجمعی خارندوی هند و فرانسه و انجمن عمومی خارند جهان که مرکز آن در لندن بود رسماً شناخته شده بود.

از بین رفتن این انجمن یکک حصه بزرگ فعالیت های جوانان را فلج و یکک نقص بزرگ را از نظر تربیه و تولید مفکوره های بهتر و حس رفاقت و برادری و برابری عاید نموده بود. از آنست که وزارت معارف مسئله روی کار آوردن مجدد انجمن خارندوی را بعد از منظوری مجلس

وزراء تصویب نموده است فرمان نمبر ۱۱۲۶ تاریخ ۱۰ حوت ۱۳۳۵ درباره هدف ها مرام و تشکیل آن بترتیب که در بسا ممالک عالم مروج است و در وطن ما قبل تصویب گردیده بود معلومات ارائه میداریم .

مرام خار ندوی :

- ۱- تنمیه و تقویه روح ملیت و حس ایثار و فداکاری برای وطن و ابنای وطن .
- ۲- معتاد ساختن جوانان به ملاحظات دقیق - احترام اطاعت و اعتماد بنفس .
- ۳- تلقین شعایر صداقت و وفاداری به اولوالامر .
- ۴- تلقین و تربیه حس عاطفه دلجوئی و حرمت دیگران .
- ۵- تعلیم به اجرای وظائف و خدمات عام المنفعه .
- ۶- استحکام ریشه مودت و دوستی در بین افراد و اقوام .
- ۷- تحکیم علایق دوستانه بین المللی .
- ۸- تقویه جسم و انکشاف قوای دماغی و روحی خار ندوی .

اصولنامه خار ندوی :

۱- در اساسات اولیه خود انجمن خار ندوی حلف نامهر اگنجائیده اند که داوطلب انجمن خار ندوی قبل از همه همان تعهدات را بدون اکراه و اجبار قبول نموده و برای وفاداری و احترام به آن تعهدات سوگند یاد مینمایند .

حلف و تعهد نامه خار ندوی : به شرافت خود سوگند یاد مینمایم که :
الف در اجرای فرایض دینی و احکام شریعت نبوی (ص) او امر پادشاه و خدمت مملکت پابندی تام داشته و به گفتار خود صادق میباشم

ب- در همه وقت به بنی نوع بشر کمک مینمایم .

ج- به اصولنامه و مقررات خار ندوی پابند می باشم .

۲- قول و شرافت خار ندوی قابل اعتبار است .

۳- خار ندوی بشاه مملکت خویش ، آمران و الدین و همکاران خود وفادار و صادق میباشد .

۴- وظیفه خار ندوی است تا مفید و مددگار بوده بهمه کمک نماید .

۵- خار ندوی برادر هر فرد خار ندوی و دوست همه کس است بدون در نظر گرفتن تبعیض نژادی اختلاف و تفریق طبقات در جامعه و غیره .

۶ خار ندوی حلیم مودب با جرئت و احترام کار است .

۷- خار ندوی در مقابل حیوانات مهر بان و باترحم میباشد .

۸- خار ندوی مطیع و فرمانبردار بوده احکام مشروعه و اوامر والدین و اولوالامر را اطاعت مینماید .

۹- خار ندوی در مصائب قوی دل و صابر بوده همیشه بشا شو خندان میباشد .

۱۰- خار ندوی مسرف و خرابکار نبوده و همیشه مقتصد میباشد .

۱۱- خار ندوی دارای فکر و قلب بی آلاش بوده در کردار ، گفتار و رفتار خود صادق و پاک میباشد .

۱۲- خاوندی در هیچیک از احزاب سیاسی شرکت ننموده در پیشبرد اغراض شخصی و سیاسی افراد کمک نمی نماید. و همیشه مفاد ملت و دولت خود را معتبر می شمارد.

تشکیلات خاوندی: تشکیلات خاوندی تقریباً در تمام ممالک عالم یکسان بوده چه انجمن خاوندی نظر به سن و سال افراد خود را رای سه دوره می باشد دوره اول شامل اطفال است که بین سنین ۷-۱۲ واقع و آنهارا بنام (زمره) یاد میکنند.

مشمولین دوره دوم و یاضنف دوم اطفال می باشد که سن آنها بین ۱۲ و ۱۸ سال بوده و بنام بنید-گنیوال یاد میشوند.

دوره سوم و یاضنف سوم اشخاصی را می پذیرد که سن آنها بالاتر از ۱۸ سال باشد بنام (پالندوی) یاد میشود فعلاً وزارت معارف در اثر فیصله و قبولی مجلس عالی وزراء تشکیل و تاسیس دوره اول و دوم یعنی زمره و بنیدگنیوال را در نظر دارد و در هر حله اول تعداد مشمولین را به (۳۰۰) نفر تخمین مینماید البته اساسات انجمن خاوندی ایجاب تشکیلات اداری را می نماید که دارای نمونه نسبتاً متحدالشکلی در تمام ممالک عالم می باشد.

۱- خاوندی اعلی و رئیس عمومی افتخاری که عالی العموم رئیس دولت و یایکی از اشخاص عالیرتبه دولت می باشد.

۲- شورای عالی خاوندی: مرکب است از موسین قوماندان اعلی خاوندی رئیس مسئول خاوندی آمرین موسسات خیریه که به خاوندی علاقه مند بوده و ارزش علمی و شخصی آنها ثابت باشد.

۳- قوماندان اعلی خاوندی: که عالی العموم وزیر معارف می باشد.

۴- رئیس مسئول خاوندی: که وظیفه دار تمام امور اداری و تربیوی انجمن می باشد.

۵- کمیته گروپ مرکب از رئیس مسئول و سرگروپ ها.

۶- گروپهای گروپ دارای سرگروپ دو نفر نائب و ۲۲ نفر افراد می باشد.

۷- مربیان که تعلیم و تربیه افراد خاوندی مربوط به آنها می باشد.

پروگرامهای تربیوی خاوندی متضمن انکشاف لیاقت و استعداد افراد آنست.

خاوندی به آن علاقه و احتیاج دارد و توسط آن تقویت می یابد ولی منظور این است که خاوندی در هر رشته مهارت و لیاقت حاصل نماید بلکه هر یک از افراد خاوندی مطابق بشوق و علاقه خاص خویش به صنایع که موافق ذوق و استعداد اوست آشنائی و مهارت پیدا کنند تا آن استعداد های طبیعی و ذاتی که نامکشف مانده بیدار گردد.

مسلخ: اولین سنگ تهادب این موسسه به سر مایه تقریباً (۲۰۰۰۰ ر ۲۰۰۰۰) افغانی از طرف بانک ملی توسط شرکت تعمیراتی آبك مانده شد که شروع تاسیس آن ۱۳۱۷ و ختم کار و جریان اجراات مقدماتی آن یعنی شروع فعالیت آن تا اواسط سال ۱۳۲۳ دوام نمود.

ابتدا این موسسه در سال ۱۳۲۴ م بوط وزارت داخله شد و در سال ۱۳۲۵ زیر اداره ریاست زراعت قرار گرفته و به سال ۱۳۲۶ بشکل یک ریاست جداگانه تشکیل و متعاقب آن در سال ۱۳۲۸ تحت اداره ریاست بلدییه گذاشته شد در برج جدی سال ۱۳۲۹ بر ریاست کوپراتیف مامورین مربوط واز

اول اسد ۱۳۳۰ تحت اداره وزارت دفاع ملی قرار گرفت که از آن وقت تا حال این موسسه زیر اداره ریاست لوازم وزارت دفاع ملی بوده و مصروف فعالیت می باشد .

سیلو: (گدام) عمارت سیلو که یکی از مبانی بزرگ کابل شمرده میشود در دامنه علی آباد واقع است تعمیر این موسسه بموجب قرار دادیکه با کمپنی «تخنواکسپورت شوروی» از طرف وزارت مالیه افغانستان در برج حوت سال ۱۳۳۳ هـ ش منعقد شد آغاز یافت و کار آن در برج جدی ۱۳۳۵ ختم گردید. این گدام غله به عصری ترین طرز ساخته شده است. که دارای ۸۰ کندو می باشد که هر کندو برای ۲۵۰ تن غله گنجایش داشته و گنجایش مجموعی آن ها ۲۰ هزار تن معادل ۲۶ هزار خروار می باشد. این موسسه و عمارات لاحق آن در حدود ۵۲ هزار متر مربع زمین را احتوا کرده است. ساختمان آن کاملاً کانکریت است. سیلو دارای آسیاب، فابریکه نان پزی، گدام آرد و غیره می باشد، و فعلاً علاوه بر ذخیره غله که غایه اصلی آن است، نان، کیک ها و کاسچه های متنوع هم پخته بدست رس اهالی میگذارد .

عمارت آسیاب: دارای شش طبقه بوده ۲۰ متر طول ۱۲ متر عرض و ۲۸ متر ارتفاع دارد و در ظرف ۲۴ ساعت مقدار ۶۰ تن غله را که در حدود ده هزار سیر کابل میشود آرد میکند .
گدام آرد: یک طبقه است به طول ۷۰ متر و عرض ۲۰ متر و ظرفیت ۹۰۰ تن که تقریباً یک لک و سی هزار سیر کابل میشود .

فابریکه نان پزی: سه طبقه است بطول ۸۰ متر و عرض ۲۰ متر و ارتفاع ۲۲ متر و در ظرف ۲۴ ساعت مقدار ۵۳ تن نان پخته میکند که تقریباً معادل به یکصد خروار کابل میشود .

مکاتب حوزه شهر کابل:

- ۱- لیسه حبیبیه
- ۲- « استقلال
- ۳- « نجات
- ۴- « غازی
- ۵- « نوری کابل
- ۶- « خوشحال خان
- ۷- « ملالی
- ۸- « زرغونه
- ۹- « مکتب متوسطه رحمان بابا
- ۱۰- « « رابعه بلخی
- ۱۱- « « بلقیس
- ۱۲- « « دارالمعلمین مسلکی
- ۱۳- « متوسطة ابن سینا مسلکی
- ۱۴- « لیسه زراعت
- ۱۵- « « تجارت

- ۱۶- مکتب تخنیک ثانوی مسلکی
- ۱۷- » صنایع مسلکی
- ۱۸- » دارالعلوم عربی »
- ۱۹- مکتب دارالاحفاظ مسلکی
- ۲۰- مدرسه علوم شرعیه مسلکی
- ۲۱- مکتب میخانیک مسلکی
- مکتب ابتدائی
- ۲۲- مکتب عاشقان و عارفان
- ۲۳- » سردار جان خان
- ۲۴- » ابوریحان
- ۲۵- » ابتدائی بیہقی
- ۲۶- » » عنصری بلخی
- ۲۷- » » قاری عبداللہ خان
- ۲۸- » » دقیقی
- ۲۹- » » پار ساه
- ۳۰- » » حصہ اول شاہ دوشمشیرہ
- ۳۱- » » حصہ دوم شاہ دوشمشیرہ
- ۳۲- » » منوچہری
- ۳۳- » » مسعود سعد
- ۳۴- » » شاہ شہید (ع)
- ۳۵- » » حصہ اول سید جمال الدین
- ۳۶- » » حصہ دوم سید جمال الدین
- ۳۷- » » تجربوی علا والدین
- ۳۸- » » سپین کلی
- ۳۹- » » محمود
- ۴۰- » » میرویس
- ۴۱- » » شاہ ولی
- ۴۲- » » بی بی مہرو (ع)
- ۴۳- » » غازی محمد ایوب خان
- ۴۴- » » مستورہ غوری اناث
- ۴۵- » » ستارہ غوری
- ۴۶- » » حاذقہ ہیروی

۴۷- مکتب ابتدائی محبوبه هیروی غوری .

۴۸- » » اعایشه درانی غوری .

۴۹- » » زینب هوتکی .

۵۰- » » عینو غوری .

۵۱- » » حلیمه غوری .

ب- (مکاتب مربوطه حوزه ولایت کابل .

۱- مکتب ابتدائی ده یحی .

۲- » » ده خدا داد .

۳- » » بگرامی .

۴- » » شیوکی .

۵- » » خور د کابل .

۶- » » بتخاک .

۷- » » چهارآ سیاب .

۸- » » تنگی سیدان .

۹- » » چهلستون .

۱۰- » » چهارقلعه .

۱۱- » » قلعه قاضی .

۱۲- » » مرکز پغمان .

۱۳- » » خواجه مسافر .

۱۴- » » خواجه لیکن .

۱۵- » » سرای خواجه .

۱۶- » » استالاف .

۱۷- » » شکر دره .

۱۸- » » گل دره .

۱۹- » » قلعه سردار بیگ .

۲۰- » » کلسکان .

۲۱- » » برکی برك .

۲۲- » » برکی راجان .

۲۳- » » چرخ .

۲۴- » » خوشی .

۲۵- » » پاد خواب شاه .

۲۶- » » کلسنگار .

۲۷- » » محمد اغه .

- ۲۸ - مکتب ابتدا ئی زرغون شهر .
- ۲۹ - » » ده نو .
- ۳۰ - » » کتب خلیل .
- ۳۱ - » » سید آباد وردک .
- ۳۲ - » » تسکيه .
- ۳۳ - » » بمبائی وردک .
- ۳۴ - » » تنگی وردک .
- ۳۵ - » » دایمیر دادوردک .
- ۳۶ - » » جغتو وردک .
- ۳۷ - » » میدان .
- ۳۸ - مکتب ابتدا ئی نرخ میدان .
- ۳۹ - » » مرکز دایز نگی .
- ۴۰ - » » را قول بهسود .
- ۴۱ - » » تسکاب وردک .
- ۴۲ - » » لعل و سر جنگل .
- ۴۳ - » » مرکز یسکاولنگ .
- ۴۴ - » » ده سرخ .
- مکتب دها تی :
- ۴۵ - » » باز و خیل .
- ۴۶ - » » سرو بی .
- ۴۷ - » » ده کلان موسهی .
- ۴۸ - » » موسهی سفلا .
- ۴۹ - » » مکتب قرزه .
- ۵۰ - » » شکر دره .
- ۵۱ - » » غازه .
- ۵۲ - » » مرکز بهسود .
- ۵۳ - » » حصه اول بهسود .
- ۵۴ - » » سر چشمه .
- ۵۵ - » » قول خویش .
- ۵۶ - » » شاداب .
- ۵۷ - » » تسکاب رموز .
- ۵۸ - » » تربلاق .

- ۵۹ - مکتب دهاتی زرسنگ .
- ۶۰ - » » خور دك تخته .
- ۶۱ - » » گرم آب .
- ۶۲ - » » زارین .
- ۶۳ - » » مرکز دا یکنندی .
- ۶۴ - » » اشتری .
- ۶۵ - » » شیخ میران .
- ۶۶ - » » مرکز شهر رستان .
- ۶۷ - » » غاف .
- ۶۸ - » » پورك .
- ۶۹ - » » ترخاب .
- ۷۰ - » » شیخ آباد .
- ۷۱ - » » پل سرخ .
- ۷۲ - » » جلریز .
- ۷۳ - » » ارغنده .
- ۷۴ - » » لندر .
- ۷۵ - » » بابہ قشقار .
- ۷۶ - » » کارنده کوه دامن .
- ۷۷ - » » برگ .
- ۷۸ - » » تکانه .
- ۷۹ - » » اناثیه ده خداداد .
- ۸۰ - » » ازبین .
- ۸۱ - » » سنگ لاخ .

فابریکات کابل :

ماشینخانه ، فابریکه گوگرد سازی، فابریکه حجاری و نجاری، فابریکه چرمگی، ی، فابریکه پشمینه بافی، فابریکه میخانیک جنگل-ک که فابریکات مذکور قبلاً در جدا ول تحت عنوان فابریکات افغانستان چاپ شده مراجعه شود . اما فابریکه چینی سازی شا کر که جدیداً بکار آ غاز نموده مختصر معرفی می گردد .

فابریکه چینی سازی شا کر : این فابریکه شخصی بوده ب سرمایه ابتدائی ۷۵ لک افغانی در نصف اخیر سال ۱۳۳۵ بکار آ غاز نموده و بعد از ۱۶ ماه به تولید آ غاز و برای اولین مرتبه در جشن استقلال سنبله ۱۳۳۶ تولیدات آن بمعرض نمایش بعداً طرف استفاده ضرورت مندان قرار داد این فابریکه

هنوز طوریکه شاید و باید تکمیل نه گردیده و بعد از ا کمال که طبعاً یکی دو سال را در بر خواهد گرفت تولید روزانه آن به ده هزار عدد خواهد رسید و امید است به کمک فابریکه چینی سازی که در قندوز در شرف ساختن است بتواند احتیاج مملکت را مرفوع سازد سامان این فابریکه از جاپان وارد شده و به کمک متخصصین جاپان بکار انداخته شده اما یک تعداد از جوانان بکار انداخته شده امید است بزود ترین فرصت این فابریکه از طرف خود جوانان مملکت پیش برده شود فعلاً از گل چینی ایش پشته کار گرفته شده حاضر از ظروف چینی که ذریعه این موسسه تولید و بدسترس اهالی گزاشته میشود بسیار مرغوب و ده استقبال زیاد می شود اگر نفیست ارزانی ظروف این موسسه از یک طرف و استقبال گرم اهالی از طرف دیگر به همین وسیله چندی دوام کند بدون شبهه در اندک مر احل تکمیل خود را می پیماید .

تنویر شهر کابل : باید گفت که قوه محرکه فابریکات کابل که فوقاً ذکر شد و هم تنویر شهر کابل توسط فابریکه های برق جبل السراج ، چک وردک ، و سربوی انجام می پذیرد که راجع به فابریکات مولد برق در جلد اول قاموس جغرافیائی تذکره داده شده .

بانک ملی : چون در اثر بحران سال ۱۳۰۷ وضع اقتصادی بکلی برهم خورده بود و از طرفی برای توریید مایحتاج از خارج در مرحله اول بانک مقدار زیاد اسعار ضرورت شدیدی محسوس می شد ، و تجارت صادراتی ما بصورت منظم و به پیمانه کافی جریان نداشت تا از آن طریق احتیاج اسعاری مملکت تا اندازه تامین میگردید ، تمام معاملات اسعاری مملکت را چند نفر صرف با سرمایه های کوچک و دستگا های غیر قابل ملاحظه ایفا می کردند که در واقع وجود و عدم آنها از نقطه نظر مقدار عمومی مملکت مساوی بود تجارت مواد عمده مملکت را که پوست قره قل و پشم بود تجار اجنبی یا اجنت های شان اجرا می کردند اگر یک عده تجار داخلی هم با سرمایه کوچک بصورت یک مقدار پوست ، پشم ، میوه و غیره مبادرت می ورزیدند اولاً از نقطه نظر سرمایه غیر مکنی و نبودن مؤسسات کردنی حجم معاملات آنها قلیل بود و فقط می توانستند اموال خود را در شهر های سرحدی ممالک همجوار توسط کوتی داران آنها بفروش رسانند اگر کوتی داران مذکور از نقطه نظر استفاده جوئی فروش اموال شانرا بوسایلی بتعویق می انداختند از حیث مشکلات پولی مجبور می شدند که اموال خود را بقیمت نازل بفروش رسانند و همان اموال تجار افغانی ذریعه کوتی داران و تجار اجانب به بازارهای اصلی فروش و منافع حقیقی آنها بحیب خود انداختند . و برای ممالک چیز مهمی حاصل نمی شد تجار افغانی که اموال خود را در خارج بقیمت نازل بفروش می رسانیدند برای اینکه جهت ادامه کار خویش منفعتی بدست آورده باشند کوشش میکردند که اموال التجاره خویش را در داخل مملکت بقیمت نازاثری از مستحصلین خریداری کنند ، این رویه مستحصلین را متضرور در نتیجه تولیدات و ثروت ملی رو به سقوط میرفت . حکومت افغانستان در قدم اول برای جلوگیری از تنزل مسلسل قیمت پول افغانی در مقابل اسعار خارجی و حمایه ارزش پول ممالک تأسیس موسسه را بنام شرکت سهامی در سال ۱۳۰۹ بسرمایه (۵) ملیون افغانی اراده فرمود و ازین سرمایه مبلغی هم برای قرضه و کرایت

تجارتی تعیین گردید اما عدم اعتماد تجار و سرمایه داران باینگونه موسسات و عدم مساعدت و اشتراک شان در این کار و بالاخره طرز اداره موسسه مذکور منظور اساسی را تامین کرده نتوانست. در سال ۱۳۱۲ یکعده تجار که در اثر معاملات تجارتی بادل همسایه باصول تجارت و بانکداری و موسسات اقتصادی آشنائی داشتند از وضع اقتصادی مملکت متأثر و از ارشادات و راهنمایی های حکومت متحسین گردیده داوطلبان حاضر شدند که بنابر تجویز دولت در تاسیس شرکت سهامی که در امور مالی و اقتصاد ملی مملکت مصدرفعالیتی شده بتوانند با سرمایه های خویش عملاً اشتراک نمایند و باین تصمیم تجار مذکور که موسسین بانک ملی میباشند بانک ملی بتاریخ برج ثور ۱۳۱۲ بحیث اولین بانک سهامی در افغانستان با سرمایه ابتدائی (۸) میلیون افغانی بوجود آمد. به نسبت اینکه بانک و بانکداری در مملکت سابقه نداشت کسی راضی نمی شد که پول دارائی خود را در اتحادیه های تجارتی و شرکت های سهامی شامل و آنرا نزد بانک بگذارد. حکومت برای جلب اطمینان طبقه تجار و سرمایه دار و تثبیت امنیت حقوقی در امتیاز نامه بانک ملی که به تصویب تاریخی ۲۸ سنبله ۱۳۱۱ مجلس عالی وزراء و صحنه ملوکانه رسیده مانند مقررات دیگر ممالک تفتیش و معلوم کردن دارائی اشخاص را که در بانک بحساب جاری یا امانت می گذارند ممنوع و محفوظ قرار داد باین رویه و ترتیب بانک ملی موفقانه شروع بکار کرد و مفید بودن خود را برای مملکت عملاً ثابت ساخت که در مدت بیست سال در شقوق بانکداری، تجارت و صنایع خدمات زیادی نموده است. سرمایه فعلی آن ۵۰۰ میلیون افغانی میباشد. بانک ملی در تمام ولایات افغانستان و همچنان در لندن، نیویارک، هامبورگ، کراچی، پشاور، چمن و بمبئی شعبه و نمایندگی های دارد.

افغانستان بانک: اسم رسمی این بانک (د افغانستان بانک) است و در عین وقت بانک مرکزی و بانک ناشر نوبت نیز است از آنرو افغانستان بانک بنام (د افغانستان بانک) که دال اضافی است موسوم گردیده و چون (۹۳.۱۲۳) فیصد سرمایه این بانک بدولت تعلق دارد بنام بانک شاهی هم شهرت دارد. بانک افغانستان یا د افغانستان بانک در (۲۵) حمل ۱۳۱۸ شروع بکار کرده از تاریخ افتتاح خود به نشر نوبت بانکی و داد و ستد اسعاری شروع کرده است لیکن کنترل و نظارت اسعاری عمومی افغانستان را در سال ۱۳۲۲ بصورت قطع بدست گرفت ساحه فعالیت های د افغانستان بانک در اساسنامه آن توضیح شده که ذیلاً طور اختصار قید میگردد. طبق ماده اول اساسنامه (د افغانستان بانک) حق انحصار و امتیاز انتشار بانک نوبت را در افغانستان داراست. مطابق ماده چهارم وظائف عمده بانک حاوی مراتب ذیل است:

الف - تعیین نرخ پول:

ب - انتظام نرخ و جریان پول.

ج - انتظام نرخ تبادل و بازار پول.

د - اجرای معاملات خزاین دولتی حسب مقررات جداگانه آن.

ه - اتخاذ تصمیمات لازمه بغرض تثبیت سکه افغانی باتفاق حکومت.

همچنان بر اساس ماده یازده همین اساسنامه دافغانستان بانک عملیات ذیل را انجام میدهد :

نشر و انتظام پول کساحذی .

اجرای کلیه عملیات خزانة داری و معاملات بانکی دولت، بلدیةها و دیگر ادارات دولتی در داخل و خارج ممالک .

مطابق تجویز شورای عالی بانک در انتشار هرگونه اوراق بهادار راجع بعملیات کلیه ادارات دولتی و بلدیةها اشتراك نمودن .

خرید و فروش طلا و نقره .

خرید و فروش اسعار خارجه .

خرید و فروش اسهام و اوراق بهادار و اسناد استقراضی بحساب ثالث .

حفظ و اداره طلا و نقره ، اسهام ، اوراق بهادار و اسناد استقراضی و سایر اشیای قیمتی در مقابل حق الزحمه .

قبول ودایع بحساب جاری و امانات .

حصول و اجرای اسناد ساده و یا وثیقه بحساب شخص ثالث که معامله دار بانک شخص ثالث را ببانک معرفی کند . بشرط قبولی شخص مذکور و مرافقه بانک .

اجرای هرگونه معاملات تادیه و انتقال نقدی در داخل و خارج .

صدور هرگونه اعتبار بالای داخل و خارج ، و تنزیل مکرر هرگونه اسناد تجارتي .

اعطای قرضه در مقابل اسناد استقراضی حکومت ، افغانی ، طلا و نقره و غیره .

اشتراك مستقیم یا غیر مستقیم در موسسات در نشر اسناد بهادار .

اعطای قروض بدولت و کلیه ادارات دولتی .

اعطای قرضه به بلدیةها .

اعطای قرضه و شرائط عمومیه برای بانکها ، شرکتهای صنعتی و زراعتی و موسسات تجارتي .

فلهذا بمنظور فراهم کردن تسهیلات دوران پولی و معاملات بانکی و ایفای وظیفه خزانة داری دولت ابتدا در ولایات بزرگ و بعدا طبق ضرورت بدیگر نقاط ممالکت تاحال (۱۸) نمایندگی در نقاط آتی افتتاح گردیده : غزنی ، قندهار ، گرشک ، لشکرگاه ، فراه ، هرات ، میمنه ، اندخوی ، آقچه ، مزارشریف ، بدخشان ، قندز ، بعلان ، پروان ، ننگرهار ، خوست ، گردیز ، و بناری خانگه جاده میوندکابل و همچنان دوکارپوریشن درلندن و نیویارک افتتاح گردیده که در اجرای معاملات فروش امتعه صادراتی افغانستان و غیره امور لازمہ کار می نماید .

سر مایه ابتدائی دافغانستان بانک یکصد و بیست میلیون افغانی تثبیت شده بود و در سال (۱۳۳۶) چهارصد میلیون تصویب گردیده که از آنجمله (۲۴۰) میلیون آن تادیه گردیده است .

درهنی اوتعمیراتی بانک : در اواخر سال ۱۳۲۶ به سرمایه سی میلیون افغانی به حیث یک موسسه تعاونی به منظوری امداد به عمرانات شهر و تعمیر خانه های مدرن و مراعات حفظ الصحه ترتیب زینت شهراعطای قروض برای مامورین بی بضاعت وزارت خانه ها موسسات و اهالی

و رفیع حوائج مردم از راه پیشبرد وظایف بانک رهنی روی کار آمد در آن اوان طبق پروژه نخستین از راه کریدت های خزینة تقاعد و دافغانستان بانک تقویه و انکشاف می نمود ساحت فعالیت موسسه قبل از تشکیل آن به شکل بانک اکثرا در قسمت کریدت های نقده بوده که به مامورین مستحق نیز به همین اساس معاونت میشد.

در سال ۱۳۳۳ طبق تبصره ماده دوم پروژه کیسه عمرانی به تجویز مقامات عالی به شکل بانک رهنی و تعمیراتی شکل نمود در این تحول سرمایه تثبیت شده بانک مبلغ شصت ملیون افغانی تعیین گردیده که این مبلغ سرمایه اصلی کیسه عمرانی و فروش خزینة تقاعد و دافغانستان بانک را احتوا نموده وقتا به دوران قروض مامورین و رهنی انداخته شده بود ریاست دافغانستان بانک و خزینة تقاعد قرضه های سابقه را به سهمیه سرمایه خود ها تبدیل ساخته جریان اعطای قروض را به بانک قطع نمودند که ازین نگاه فعالیت کریدتی و تعمیراتی بانک صرف بر روی پول های حصول شده قرض های بدوران افتاده سیر نموده و کوشش به عمل آمد که پولهاییکه از مدارك قروض مختلفه بدست آمده به شقوق مربوطه آن بدوران انداخته شود قرضه مامورین رویهمرفته جهت تکمیل خانه های نیمکاره تحت تنظیم به مستحقین آن توزیع و من حیث انسداد اعطای قروض نقده جدید به مامورین به اعمار کارته مامورین اقدام به عمل آمد. ناگفته نماند که این بانک از ابتدای تاسیس خود تاحال در قسمت عمران مرکز خد متی مهمی را انجام داده است.

بانک زراعتی و صنایع روستائی: به مطلوب معاونت دهاقین و صنعتگران کوچک و بلند بردن معیار تولیدات زراعتی و صنعتی مملکت در ماه عقرب ۱۳۳۲ تاسیس شده و سرمایه ابتدائی مبلغ یکصد و پنجاه ملیون افغانی میباشد که از آن ۵۱ فیصد سهام دافغانستان بانک و ۴۹ فیصد سهام اشخاص انفرادی و دیگر موسسات است پروگرام کار بانک زراعتی اعطای قرضه برای دهاقین و صنعتگران ناتوان است. و قرضه هایی که بانک میدهد برای کارهای ذیل میباشد.

۱- برای ازدیاد منابع آب در زراعت از قبیل حفر کساریز و انهار و نصب نمودن بمب هوار هت و امثال آن تازمین های لا مزروع تحت زراعت آورده شوند.

۲- برای آبادی زمین های باطلای و رستی و بلند بردن تولیدات زراعتی.

۳- برای احداث باغها و قوریه ها و بلند بردن عایدات و قیمت زمین.

۴- برای تاسیس کوپراتیف های زراعتی و صنعتی بمرام تقویه دهاقین و صنعت پیشگان.

۵- برای توريد ماشین ها و آلات مختلفه زراعتی طرف ضرورت زارعین.

۶- برای خریداری تخم حیوانات مورد ضرورت دهاقین بی بضاعت.

نماینده های بانک در بغلان، مزار شریف، میمنه، بدخشان، غزنی، قندهار، گرشک، فراه، هرات، گردیز، و ننگرهار بوده و با اساس مقررات معینه به زارعین برای مرام های فوق الذکر قرضه های زراعتی میدهند. کوپراتیف های زراعتی که تحت اثر بانک کار میکنند در غزنی، لوگر، چهارآسیاب، کوه دامن و استالف تاسیس شده است و سرمایه شان از سهام بانک و مردم مشترک تشکیل یافته است و مرام از تاسیس این کوپراتیف ها معانت به زارعین و صنعتگران

فاتوان میباشد که باسناد تصدیقات مشترک اعضای کوپراتیف انجام می یابد .

بانک خون : این بانک اولین بار در ۲۵ حمل (۱۳۳۷) افتتاح گردید . فکر تاسیس این دستگاه که گنجایش صد بوتل خون (هر بوتل ۵۰۰ سی سی) را دارد پنج سال قبل بوجود آمده و از آنوقت به بعد برای تهیه چنین دستگاهی کوشش شده است ، چنانچه یک دستگاه بانک خون در خلال سالهای مابعد بوطن وارد و در اثر بعضی خرابی ها و نقائص که در موقع حمل و نقل در آن وارد گردیده بود بلااستفاده مانده است سپس در سالهای اخیر در اثر تقاضای شعبات مربوط دستگاه جدید (موجوده) بالوازم آن بقیعت یک هزار دالر خریداری و یک سال قبل بکابل وارد گردیده که اینک بشکار افتاده است و در مواقع عاجل و غیره بمریضان که خون داده می شود از آن استفاده بعمل می آید .

لیست موسسات و شرکت های مربوط ولایت کابل :

اسم شرکت	نوعیت	تاریخ تاسیس
۱ - شرکت نساجی	سهامی	۱۳۱۵/۲/۱۵
۲ - شرکت برق	سهامی	۱۳۱۹/۷/۱
۳ - شرکت صادراتی قره قل	سهامی	۱۳۱۹
۴ - شرکت سهامی اقتصاد	سهامی	۱۳۱۹
۵ - شرکت پروان	سهامی	۱۳۲۱
۶ - شرکت حجاری و نجاری	سهامی	۱۳۲۰
۷ - شرکت اقبال		
۸ - چرم گری و بوت دوزی		
۹ - ستوری		
۱۰ - شرکت شعاع		
۱۱ - شرکت لهر	سهامی	
۱۲ - شرکت تضامنی ایماق و پسران تضامنی		۳۲/۱/۲۹
۱۳ - دوریو سهامی شرکت	سهامی	۳۳/۱۲/۱۹
۱۴ - شرکت مرستون	تعاونی	۱۳۳۳
۱۵ - دکلمو شرکت	لمتد	۳۳/۱۰/۱۸
۱۶ - شرکت تضامنی مختارزاده تضامنی		
۱۷ - شرکت صادرات میوه کابل	سهامی	
۱۸ - شرکت هوایی آریانا	سهامی	
۱۹ - شرکت چرمگری حیدر امتد	لمتد	
۲۰ - شرکت صنعتی بوت دوزی بقا		
۲۱ - موسسه رفاه		
۲۲ - کوپراتیف مالدار ری قره قل کوپراتیف		فرمان ۲۶۱۱۹۱ میزان ۱۳۳۳ صدارت
۲۳ - دسمنتی خنیتو لمتد	لمتد	فرمان ۲۶/۱۲۲۵/۲۶/۱۳۳۲ صدارت ۱۳۳۵/۶/۲۱

۳۵/۴/۵	سهامی	۲۴ - شرکت احمد شاهی
	صناعتی	۲۵ - موسسه صنعتی توفیق
۳۵/۴/۱۱	سهامی	۲۶ - شرکت پت
	سهامی	۲۷ - شرکت سهیل
۱۳۲۳	سهامی	۲۸ - شرکت صباح
	سهامی	۲۹ - شرکت ترانزیتی و بارچالانی
۲۵/۳/۸	سهامی	۳۰ - شرکت سهامی تعمیرات
	تعاونی	۳۱ - شرکت دیپوی تعاونی
۳۵/۷/۴		۳۲ - دیزی اوگوسفندی لمتد شرکت لمتد
۳۱/۷/۱	تصدی دولتی	۳۳ - شرکت هتل ها
	تصدی دولتی	۳۴ - انحصارات دولتی
۳۴/۳/۹	سهامی	۳۵ - شرکت صادراتی قالین
۳۵/۱۲/۷	سهامی	۳۶ - شرکت ودان
۳۵/۱/۲۹	تصدی دولت	۳۷ - مطبعه دولتی
۳۶/۴/۱	لمتد	۳۸ - دیوتاره اودلولمتد شرکت
	سهامی	۳۹ - شرکت سمنت سازی افغان
	صناعتی	۴۰ - مطبعه ملی
۳۳/۵/۲۰	صناعتی	۴۱ - موسسه روغنیات تعمیراتی
	صناعتی	۴۲ - موسسه ترمیم موتر
	سهامی	۴۳ - شرکت کنجد وزغر
	لمتد	۴۴ - شرکت مل-گرو لمتد

تهیه آب مشروب کابل : چهل سال قبل یعنی در اواخر سلطنت حبیب الله خان شهید برای آوردن یک مقدار آب از پغمان بکابل اقدام شد ولی تمدید نل آب آن بکابل در عصر امانی صورت گرفت مگر بعد از مرور سالها نیاز مندی شهر باندازه شد که دوره دوم بناروالی نظربه اهمیت این موضوع مستر گومیا ما عضو اتحادیه آبرسانی را از جاپان برای سروی آب کابل استخدام نمود و در ۳۱ سنبله ۱۳۳۶ با مراسم خاص پروژ ۵ اول آبرسانی افتتاح گردید یک مقدار آب مشروب صحتی بدسترس استفاده مردم قرار یافت .

تشکیل ولایت کابل : ولایت کابل که موقعیت آن بین خطوط تخمین ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۱۸ و ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ و ۳۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده دارای حکومت و علاقه داری های ذیل است :

الف - حکومت کابل :

۱ - حکومت کلان دایزنگی .

۱ - حکومت لنگر. رتبه اول
۲ - حکومت لنگر. رتبه اول
۳ - حکومت لنگر. رتبه اول
ب - حکومت درجه اول
۱ - حکومت درجه اول
ج - حکومت درجه ۲ : رتبه اول
۱ - حکومت چاردهی. رتبه اول
۲ - حکومت پغمان. رتبه اول
۳ - حکومت وردك. رتبه اول
۴ - حکومت گیلنگار. رتبه اول
۵ - حکومت میدان. رتبه اول
د - حکومت درجه ۳ : رتبه اول
۱ - حکومت شکر دره. رتبه اول
۲ - حکومت قوره باغ. رتبه اول
۳ - حکومت گیلنگان. رتبه اول
۴ - حکومت دایکندی. رتبه اول
۵ - حکومت لعل و سر جنگل. رتبه اول
ه - حکومت درجه ۴ : رتبه اول
۱ - حکومت ده سبز. رتبه اول
۲ - حکومت بگرامی. رتبه اول
۳ - حکومت یكاولنگك. رتبه اول
۴ - حکومت شهرستان. رتبه اول
۵ - حکومت سرپوشی. رتبه اول
۶ - حکومت سرپوشی. رتبه اول
۷ - حکومت سرپوشی. رتبه اول
۸ - حکومت سرپوشی. رتبه اول
۹ - حکومت سرپوشی. رتبه اول
۱۰ - حکومت سرپوشی. رتبه اول

به کابل آنقدر زیاد بود که وقتی که در آکسره وفات کرد این سرزمین را از خاطر نکشید و وصیت کرد که جسد او را در کهسار کابل در آغوش خاک کی که به آن از دل و جان محبت داشت بپارند همان بود که تابوت او را از هند به افغانستان نقل و در قسمت علیای باغ مذکور دفن کردند در کابل آثار بابر شاه و اخلاف او بسیار دیده میشود که علاوه بر باغ بابر شاه باغ علم گنج امروز است (باغیکه ماشین خانه حربی در یک قسمت آن تعمیر گردیده) که بابر آن را بنام (جهان آرا) در ۹۲۵ هـ طرح نموده بود علاوه تا در سنگ گلانی که در حصه قلعه هزاره ها کابل به کوه شیر دروازه متعلق بود در سنه ۹۱۴ هـ یک تخت سنگی برای خود ساخته بر آن می نشست و نظر گاه آن را که تمام باغها بود تماشا میکرد میگویند یک حوض سنگی بالای آن تخت ساخته و در آن فرد ذیل را که زاده طبع خود اوست حکک کرده بود .

(نوروز نو بهار و بیت دلر با خوششت بابر بعیش کوش که عالم دو باره نیست)

در سنه ۱۰۱۶ که جهانگیر اکبر جلال الدین برای تماشای کابل آمده بود برین تخت سنگی حوض دیگر کنده و در تکیه گاه آن عبارت ذیل را نقر نمود و تاختگاه پادشاه بلاد هفت اقلیم نورالدین جهانگیر پادشاه بن جلال الدین اکبر شاه که حالا حوض سنگی آن تخت را در موزه کابل نقل داده اند اما خود سنگ با همان بزرگی خود که بعضی تخت همایون و بعضی تخت سفر میگفتند در یکی از شبهای ماه حمل ۱۳۰۸ هـ ش از کوه جدا شده در معبر عام افتاد. همچنین عمارت سابقه مسجد شاه دوشمشیره (رح) آباد کرده نصرالدین همایون بابر شاه بوده است احاطه بالا حصار را تشکیل میداد و اندک ایس ها آن را مسمار نموده اند در سنه (۹۰۴) که مران میرزا ولد بابر شاه تعمیر کرده بود. باغیکه امروز در آن سفارت شوروی مسکن دارد در سنه ۱۰۱۶ بمقابل باغ جهان آرای بابر (باغ عالم گنج) جهانگیر نواسه او طرح کرده موسوم به (شهر آرا) کرده بود و هم مسجد سنگی باغ بابر تعمیر کرده شهاب الدین شاه جهان است که در سنه ۱۰۵۶ آباد نموده است در حال حاضر کافی قشنگ و حوض آب بازی آن که تازه احداث گردیده هر روزه در فصل بهار و تابستان برای قبول زائرین مفتوح است زیاده تر بر زیبایی و قشنگی آن افزوده است .

چهل ستون : چهل ستون (۴ میل بطرف جنوب غرب کابل) نیز از باغهای بسیار معروف و دارای عمارت قشنگ نظر فریبی است که روی تپه در حوالی قریه (اندکی) قرار گرفته و بر تمام چهاردهی ناظر می باشد باغ قشنگ و منظره سرسبز با عمارت زیبا و راهای پر گل آن باعث تفریح روح است

گل باغ : از باغهای مشهور قریب کابل و ۷ میل از شهر کابل مسافه دارد جای بانزه و خوش آب و هوای است رود کابل از بین آن عبور و بر قشنگی آن می افزاید دارای اقسام میوه و انواع گل و جاهای تفریح است.

باغ سپه سالار غازی شاه محمود خان : بقدر تقریباً یک کیلومتر دورتر از گل باغ قسمت شرقی باغ سپه سالار با عمارت عصری قشنگ آن که بر فراز تپه بلندی آباد شده جلب نظر میکند که این باغ

نیز از باغهای مهم و قابل دید کابل است چه از حیث منظره و چه از حیث گل و درخت و سبزه .
 پارک قصر دارالامان : از عمارات بسیار عالیشان کابل که در وسط باغی بهمان خوبی واقع شده
 قصر بزرگ مخصوص وزار تخانه ها که ۵۵ میل دور از شهر قدیم است این قصر بزرگ عا لیشان که
 بطرز متین ساخته شده در تمام کابل نظیر ندارد باغ آن از حیث یک باغ عصری و قشنگ و قابل تماشا است
 تپه تاج بخش : در عقب قصر بزرگ بفاصله قریب دو کیلومتر روی تپه بلندی که تپه تاج بخش گفته
 میشود یکی از قصر های دولتی قرار دارد که قشنگی و زیبائی طراوت گسهای آن محرک احساسات
 لطیفه است .

پغمان : صیفیه پغمان در ۲۷ کیلومتری غرب کابل به ارتفاع ۴۳۳۲ متر از سطح بحر واقع شده است
 در حقیقت یک باغ بسیار قشنگ و بزرگ کابل است امتیاز باغها بواسطه قشنگی و زیبائی که هر گوشه
 آن قشنگی و دلفریبی خاصی داشته یک جائی را به جای دیگر برتری میدهد دیده میشوند .
 باغ شاهی پغمان : در اطراف تپه بلندی واقع است که در تمام مملکت بنابر حسن سلیقه و انتظام عصری
 بودن آن ممتاز است .

باغ عمومی پغمان : از باغ شاهی پغمان بگنذریم سرکیکه بطرف دره پغمان راه بلندی می نماید
 اولاً ما را به موضع نصب یادگار سپاهی گم نام معرفی و بعد از طاق ظفر به یادگار
 مظفریت از دوهائی افغان در حصول استقبال افغانستان تعمیر گردیده است . کمی راه
 که بگذریم بطرف دست راست اولاً به هتل بهار و بعداً به مسجد جامع بزرگ می رسیم که ازین
 جا هر دوراه مقابل ما را به باغ عمومی پغمان که از بهترین تفرجگاه عمومی بوده و یکی از باغهای
 قشنگ و عصری افغانستان شمار میشود راهنمایی می نماید ترتیب و انتظام و مرتبه های آن به کرد
 های گل رنگا رنگ و درختان غلوی آلبالو و فوارها ، هوای لطیف عصرانه آن با منظره قشنگ
 و زیبائی خود نظرفریب و روح پرور است کافی قشنگ (مهتاب) در انجام و عمارت سینما در جلو آن
 عصر و شام دلفریب دارد .

قصر ستاره : در حوالی پغمان موسوم به بیگ توت واقع و این قصر که در کمرکوه تعمیر گردیده
 راهی که از پغمان به آنجا میرود از پیچ و خمها میگذرد و این قصر جایگاه خوبی است که مخصوصاً
 فضای ساکن و خاموش اطراف آن باعث تقویه افکار و بوا سطه که مشرف به منظره های سرسبز و شاداب
 وادیها و دره های اطراف است احساسات لطیفه انسانهارا زنده و پرورش دهنده است . علاوه برین
 جاها و مناظر فرحت افزای که در فوق ذکر گردیده سرتاسر پغمان قابل دید و تفرجگاه خوب است
 سایه بساغهای آن بالخاصه در هنگام تابستان سردی ای گوارای دارد . عملاً رات ییلاقی
 اهالی خواه بشکل تعمیر روستائی و خواه بشکل عصری درین درختان آلبالو ، گیلاس و چار مغز
 و غیره که مخصوصاً وقت شگوفه منظره سحرانگیز را بخود میگیرد با وضع شاعرانه
 و رومانیک از هر گوشه سرمیکشد . درختان توت و چار مغز در هر گوشه و کنار آن بکثرت دیده میشود
 کوه دامن : منطقه بسیار زیبا و قشنگ نزدیک کابل است همی که مسافر از کوتل خیر خانه ۱۰ میل دور
 از شهر گذشت به این وادی شاداب و حاصلخیزی که بطول تخمین ۸۰ کیلومتر و عرض آن تخمین

۳۴ کیلومتر است و اصل میگر در زمینهای زراعتی سرسبز و آبهای فراوان باغهای انگور قابل توجه و ملاحظه است کشمش و انگور که از کابل به پاکستان و هندوستان فرستاده میشود زیاده ازین منطقه حاصل می شود تا کستانهای وسیع و شاداب خوشه های لذیذ و لطیف انگور مسافری را پذیرائی خوبی نموده اسباب رفیع عطش شان را فراهم آورده میتواند نزدیکترین دره کوهدامن شکر دره تخمین ۲۴ کیلومتر دور از کابل است از آن بعد گیل دره ، فرزه با آبشارهای قشنگ و زیبای خود مسافر را بخود جلب میکند .

استان : بفاصله تخمین ۵۳ کیلومتر دور از شهر کابل وادی معروف استالف که شباهت زیاده به پغمان دارد افتاده است باغهای پر میوه مخصوصا آلوبالو و گیلاس آن بدن را راحت و کام را شیرین میگر داند صنعت کلالی و کاشی سازی درین منطقه خیلی ترقی و شهرت دارد .

موضع نیست بفاصله ۵۴ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کابل آنکو

کوهیست در جنوب شرق کهنر مربوط ولایت ننگر هار که در ۷۱ درجه ۶ دقیقه ۲۴ و ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۳ و ۳۸ دقیقه ۶ و ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کابل تسپر

قریه نیست بفاصله ۲۷ کیلومتر بطرف جنوب شرق ارگون مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۱۹ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

کابل خیل

قریه نیست بفاصله ۵۰ کیلومتر بطرف جنوب شرق سرای خواجه در علاقه حکومت کلان کوهدامن مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲۱ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کابل خیل

قریه نیست بفاصله ۵۰ کیلومتر در جنوب رخنه پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۲۶ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۵ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کابل زان

در تشکیلات اداری حکومت کلان است که بنام «حکومت کلان کاپیسا» یاد شده و بحکومت اعلی پروان مربوط میباشد و بر حوزه های تنگاب ، نجراب و کوهستان شامل است این حکومت حاوی سه حکومتی ما تحت و سه علاقه داری است حسب ذیل :

کاپیسا

۱ - حکومت درجه ۲ تنگاب .

۲ - حکومت درجه ۲ کوهستان .

۳ - حکومت درجه ۴ نجراب .

۴ - علاقه داری درجه ۳ اله سایی مربوط حکومتی تنگاب .

۵ - علاقه داری درجه ۳ محمود عراقی متعلق بحکومت کوهستان .

۶ - علاقه داری درجه ۳ در نامه متعلق بحکومت کوهستان .

راجع به علاقه داری و حکومت متعلق کاپیسا تحت عنوان هر کدام حتی الامکان معلومات داده شده است به عناوین آنها رجوع شود .

کاپیسا در نگاه تاریخ: مولفین قدیم چین (کاپیسا) یا جلگه کوهدامن حالیه را با اسم (کاپیس) یا (کی پن) یاد کرده اند موقعیکه زوار چینی (هیوان تسانگ) در سال ۶۳۱ م از بلخ رهسپار هند بود وارد کاپیسا شد. کاپیسا از طرف شمال متکی به سلسله جبال پر برف هند و کش و سه قسمت دیگر جلگه دوزنقه شکل را که های سیاه یعنی جبالیکه برف آن در تابستان ذوب میشود احاطه کرده است موسیوفوشه نیز تشریحات زوار را تصدیق کرده میگوید جلگه کاپیسا تقریباً (۶۰) کیلومتر شمالاً جنوباً و (۲۰) کیلومتر شرقاً غرباً افتاده است، اگر چند غدیر کوچکی در آن وجود میداشت تماماً شبیه به کشمیر میبود. کاپیسا بواسطه موقعیت جغرافیائی خود راهای عمده هندو کش و معبر بزرگ و مقدس تجارتی و مذهبی بین هند (و بکتریان) را حایز بود طوریکه امروز بازار که چک چهار یکار نسبتاً خدلی مهیج و در پای دامنه جنوبی هندو کش مرکز کوچکی تجارتی شمرده میشود در دوره قبل الاسلام در موقعیکه بلخ مرکز تجارتی بین المللی امپراطوری های (زومی، چین، ساسانی) بود تمام مال التجاره حوزه اندوس (نکافن) و کابل وارد کاپیسا میشد و در آنوقت کاپیسا از نقطه نظر تجارتی هم مقام ارجمندی داشته چنانچه (هیوان تسانگ) شاهد این مدعا است. در کاپیسا هر نوع مال التجاره بکثرت یافت میشد و حاصلات زراعتی آن فراوان بود. جلگه کاپیسا را رود خانه های سیلابی (پنجشیر، غور بند) بایکعه جویبارهای خروشان دیگر عبور می کنند. این رود خانه های سیلابی در طی مرور زمان مجرای خویش را خیلی سائیده اند قسمیکه امروز استفاده های اولی از آنها نمیشود و بدین جهت مهمترین قسمت کاپیسا که عبارت از دشت (بگرام) و (برج عبدالله) یعنی (ماکن شهرهای قدیم عصر یونانی و سیتی) باشد سرسبزی خود را از دست داده است، زیرا در آنوقت بگرام پای تخت سلاطین یونانی کابل زمین و مقر امپراطوری شاهان مقتدر هند و یست بود. ارتفاع کاپیسا نسبت به کابل از سطح بحر پست تر است و آب و هوای آن نسبت به پای تخت فعلی افغانستان ملایم تر و ازین جهت برای کشت حبوبات و بذر درختان میوه دار، تارک، بادام، زردالو، و خشکاییدن انگور و کشمش مساعد است. بزرگترین نقص این ناحیه طوریکه (هیوان تسانگ) هم خاطر نشان نموده کثرت و شدت باد هائی است که از جانب شمال از روی کوتل منجمد سالنگ برخاسته و درین ناحیه می نشیند باستانی این عیب که آنهم موسمی است، منطقه کاپیسا چه از حیث آب و هوا و چه از نقطه نظر موقعیت جغرافیائی، تجارتی و نظامی نظیری ندارد چنانچه خرابه های بلاد قدیمه و کثرت بقایای عمرانات ادوار مختلف این نظریه را بخوبی تأیید میکند و جلگه کاپیسا بسی نقاط تاریخی داریم که کم و بیش در نتیجه حفاریات مستقیم علمی و حفاریات غیر مستقیم و اتفاقی از آنها اثراتی بدست آمده و علاوه برین در غالب نقاط پای تاوه، استرغچ، چاریکار، جبل السراج، پنجشیر، بگرام، برج عبدالله، کوه توپ، نجراب، و غیره آثاری روی خاک دیده میشود، ناگفته نماند که تاحال در تمام این نقاط و امثال آنها حفاریات علمی نشده و صرف در چند جائی که مدققین فرانسه ملاحظه و در آن حفاریات مقدماتی نموده اند، تماماً بصورت خوبی نتیجه داده و از آن جمله ۳۰ قریه پای تاوه است که بفاصله ده کیلومتری شمال سرای خواجه از سرک عمومی کابل چاریکار،

سرك ديگري منشعب و بطرف بگرام رهسپار ميشود. قريه پايتاو و بطرف راست ايښ سرك واقع است پايتاو و برخلاف ساير نقاط قديم خشك و سهمگين نه بلكه تماما مزروع و تحت شاخسار سبز درختان پنهان است. حفرياتى كه در سال ۱۳۰۷ از طرف مسيو هاكن درينجا بعمل آمده نتيجه خو بى داده و در موضع برج عبدالله (شهر شاهى) حوض بزرگى از يك پارچه سنگ شىستى با تزئينات وغيره موجود است. ساكنين دهاتى به مناسبت عظمت و شكل مدور اين حوض يك پارچه سنگ را طبق رستم ناميده اند و اصلا در قريه جمشيد خان دور تر بجا نيب غرب (برج عبدالله) بوده و اعلى حضرت امير عبدالرحمن خان آنرا ذريعه فيل به محل فعلى نقل داده است درميان آثار مكشوفه پايتاو كه فعلا در موزه كابل موجود است يك هيكل (تحت الشجر) است كه (مايا) مادر (بودا) را تحت درخت (بوده) در حال ايستاده نشان ميدهد. دست چپش به شاخه درخت بلند است و اين حركت خلاف روايات بودائيان ترسيم شده زيرا قرار روايات تاريخى آنها بايد دست راست (مايا) به شاخه درخت باشد علاوه از پايتاو از سائر نقاط كاپيسا مثل جبل السراج چاريكار، پنجشير وغيره آثار مهمى بدست آمده. كاپيسا و جلگه قشنگ آن در تاريخ مدنيت قبل الاسلام افغانستان از نقطه نظر صنعت، تجارت و سياست مقام شامخى دارد. و اين جارا از هر نقطه نظر كه بسنجيم موقعيت مساعد جغرافيايى داده است. در كاپيسا قبل از ورود اسكندر مقدونى هم عمرانات و شهرهاى بوده چنانچه كلمه (كياپيس) و (كى پين) چينيها به آبادانى اين مقام دلايت ميكنند. واسطه هاى افغانى اين مقام از زمانه هاى قديم در دربار چينى ها معروف بود علاوه برين چون اسكندر از (آريا) علاقه هرات و (اراكو سيا) قندهار و اردلان (كو فن) كابل ميشود. از حوالى كابل فعلى و كابل بودائى (شيوه كى) گذشته بمقام بگرام فعلى توقف ميكنند اين اقدام دليل بزرگيست كه آبادى و اهليت انجارا بر كابل فعلى و كابل بودائى كه در آن وقت هر طورى بوده باشد ارائه مى كند گذشته از اين اهميت آبادى شهر كاپيساى بگرام نه فقط در حدود ۳ قرن قبل از ميلاد محدود بوده بلكه هزار سال بعد هم از اين نقطه بر عمرانات محل كابل فعلى و شيوه كى وغيره فائق بوده چنانچه زوار چينى كه در ۶۳۱ م مخصوص ملاحظه مقامات مذهبي و ملاقات علما آمده بود در ولايت كابل محض به معينه شهر كاپيسا اكتفا نموده و وارد مناطق كابل فعلى نشد.

بگرام محل شهر كاپيسا شهر اسكندر به فققاز پاى تخت سلاطين هندويست به فاصله (۶۰) كيلومترى شمال كابل واقع است. از طرف شمال محدود به رود خانه پنجشير و كوه بچه كوه پهلوان و كوهستان از طرف شرق محدود به تپه هاى خاكى باريك آب كه در آنها از طرف بودا ثيان سمج هاى متعددى حفر شده است و از طرف جنوب محدود به رشته جبال شىستى كه بين وادى كابل و كوه دامن واقع است بوده و طرف غرب آن يك رشته قلعه هاى متفرق واقع است كه در حقيقت حد غربى را بگرام تعيين نميتوانند زيرا آثار عمرانات بزرگ حتى در تپه هاى اطراف چاريكار هم كشف و ملاحظه شده. در اثر عدم آب و جويبار بگرام بصورت دشت درآمده و شبانان رمله هاى خويش را در بته زارها و گياههاى طبيعى خود روى

آن به چرامیبرند. از آبادی و عمرانات قدیم فقط در انتهای شمالی این میدان وسیع در کنار رودخانه پنجشیر و امتداد کوه پهلوان آثار و بقایای آن مانده است که آنرا بدو حصه تقسیم نموده اند: یکی خرابه های عمومی بگرام و دیگری بقایای حصار مدور و بزرگ برج عبد الله که (ارگ شاهی) باطوری که فوشه میگوید (شهر شاهی) بوده است. خرابه های عمومی بگرام که باوجود شهر قدیم عصر یونانی دلالت میکند در دو کیلومتری جنوب رودخانه پنجشیر در امتداد کوه پهلوان واقع است.

حصار طویل شهر، محلات و عمرانات همه در زیر خاک های باران خورده بصورت رودها و گنبد های برجسته بنظر میخورد در اثر حفریاتی که موسیو برتو تقریباً ۲۰ روز در سال ۱۳۰۷ در اینجا نمود تهداب های بعضی منازل شهر امروز آشکارا معلوم میشود و آثار یکه در نتیجه بدست آمده آثار دوره بودائی میباشد در نیمه اول قرن ۱۹ در طی جنگ های افغان و انگلیس یک عده مدققین انگلیسی خواه بصورت خفیه و خواه بصورت اجازه و حمایه حکومت افغانی در بگرام و سایر نقاط تاریخی افغانستان تجسسات نموده اند معروف ترین ایشان (مستر ولسن)، (مسن) (هاتی برگر) است چنانچه (مسن) تنها از بگرام ده هزار مسکوک سلاطین یونانی، بلخی و جانشینان (سیتی) آنها را یافته است و شالوده موضوع کتب تحریری (مسن) و (ولسن) را همین مسکوکات و سائر اشیای مقدمه مکشوفه معابد افغانستان تشکیل داده است.

اهمیت نظامی و سیاسی بگرام هم خیلی بلند است. طوری که قبلاً منذ کر شدیم اسکندر زمستان سال (۳۳۰-۳۲۹) قبل از میلاد را در محل بگرام بسر برده و اینجا شهر اسکندر به قفقاز را اعمار نموده.

پروفر (ولسن) انگلیس را عقیده برین است که بشهر قدیمی که خرابه های آن در بگرام موجود است شهر (نیشیا) بوده و شهر اسکندریه در مدخل دره غور بند و جدار بلند کوهستانی آن واقع بود. اما موقعیت مساعد نظامی چنین تقاضا میکند که شهر اسکندریه که علت اساسی تعمیر آن مرام حربی بود باید در بگرام بنا شده باشد. زیرا بگرام تمام معبر های هند و کش را بطرف قندز و خلم و شرقی و دره های کوه بابا را طرف بامیان و زاره جات تحت اثر گرفته است و نسبت به سائر نقاط جلگه کاپیسا برای توقف قشون و اختصاصی پای تخت موقعیت فراخ و مساعد دارد. پوشیده نیست که منظور نظر فاتح مقدونیه اصلاً از اعمار این قبیل شهرها در حین کشور کشائی تامین نفوذ یونانی در مناطق مفتوحه بود. بگرام یا (شهر کاپیسا) اقامتگاه بهاری (کانیشکا) امپراطور بزرگ (هند و یست) به شما میرفت این امپراطور مقتدر راز مقام کاپیسا به تمام ایران شرقی و تمام مناطق شمال و غرب هند حکمرانی میکرد.

کاپیسا - بگرام امروزه: بگرام امروزه بموقعیت شهر قدیمی است که مورخین چینی آنرا (کی پیس، یا، کی پن) و جغرافیا نگاران یونانی و روم (کپسام) یاد نموده اند این شهر از (۱۵۰) قبل از میلاد تا (۴۷۵) میلادی مدت تقریباً ۶۲۵ سال پای تخت امپراطوران افغانستان بوده است.

نام بگرام را بعضی از علما (ویگرام) که (گرام) در سنسکریت (شهر) و (وی) حرف تعریف است و آنرا افضلیت میدهد یعنی بگرام شهر مهم و مرکز و پای تخت میشود، بعضی هم آنرا به شهر خوانین و نجباء، باغ خدا، قریه راهب ها تعبیر کرده اند. از نظر جغرافیائی (کاپیسا) جلگه حاصل خیز و فراخ و مستطیل شکلی است که شما لا و جنوبا یکصد کیلومتر و شرقا و غربا پنجاه کیلومتر میباشد.

کاپیسا بمعنی محدودیکه عبارت از موقعیت شهر قدیم باشد و کلمه بگرام امروزی مفهوم آنرا در بر میگیرد در گوشه شمال شرق مستطیل بزرگ افتاده است، فاصله بگرام از کابل (۶۰) کیلومتر و از چاریکار (۸) کیلومتر است کوشانی ها در قرن اول، دوم و سوم مسیح در بگرام استقرار یافته اند زمان کنیشکای کبیر آن نقطه پایتخت تابستانی امپراطوری محسوب میشد. طبعاً از نقطه نظر اجتماعات در وقت خویش حایز اهمیت بود و چون صنعت (گریک و بودیک) ترقی زیاد داشت در کپسا صنعتگران ماهر و معروف تعمیرات معابد و هیکل تراشی بودند.

اگر چه در بگرام آزادی دین وجود داشت اما میلان شاهان کوشانی بود یزم راترقی زیادی بخشید که شکل و آئین رسمی را بخود گرفته بود ازین جهت در عصر کوشانی ها مخصوصاً در عهد کنیشکا در بگرام دامنه های حصار کوهستانی قشنگ کاپیسا معابد و استوپه هائی آباد شد که هزار نفر علما و راهبین در آنجا بود و باش داشتند کنیشکا نظر به علم دوستی و دیانت پروری که داشت بزرگترین علما و دانشمندان وقت را از اقطار امپراطوری بدور خود جمع نموده (هیوان تسانگ) زوار چینی معروف به کپسا رسیده و راجع به آن بسی یاد داشتهای خوب قید کرده — قرار گرفته نایمده در کاپیسا یکصد معبد و شش هزار راهب بودائی وجود داشت و در سیاست و تجارت نیز بگرام اهمیت زیاد را حائز بود. امروز بگرام یا کاپیسا دوهزار سال قبل بحال خرابه و متروک است و در نتیجه حفرياتیکه درین اواخر شده تاریخ این شهر باستانی روشن تر شد.

کاپیسا در تاریخ عبارت از پایتخت تابستانی امپراطور کنشکا است که برویات اکثری مورخین و باستان شناسان در بگرام وقوع داشته و اغلباً در زمره پایتخت های بزرگ جنوب پارو پامیزاد (هندوکش) از آن نام برده شده است شهر کاپیسا گرچه در وقت سلطنت پادشاهان یونانو باختری در نیمه اول قرن ۲ ق م، تاسیس گردیده و حیثیت پایتخت راداشت ولی در زمان سلطنت کنیشکا اولین پادشاه کوشانی (۱۲۰-۱۶۰ م) و سلاله او اهمیت بسزائی را دارا بود از جمله پایتخت ها معاصر خود بشمار میرفت. اینکه چرا در تاریخ تمام حوزه کوه دامن، کوهستان، بگرام چاریکار — تگاب و نجرا ب و غیره مربوطات آنها بنام کاپیسا ذکر گردیده اند در حالیکه کاپیسا تنها نام (شهر شاهی) بود، علت آن را مورخین چنین می نویسند: همیشه دهات و قصبات قرب و جوار یسک پایتخت بنام خود آن یاد میشوند (مازند کابل که بر تمام مربوطات ولایت کابل اطلاق شده میتواند) لهذا مناطق مربوط به شهر شاهی کاپیسا نیز در تاریخ بنام کاپیسا یاد شده اند.

پیداوار زمینی: گندم، جو، جوار، ارزن، باقلی، ماش، مشنگ، عدس، پنبه، شالی کچالو، مرچ سرخ، بادنجان رومی، بادنجان سوسنی، زردک، شلغم، پیاز، سیر، گشنیز، نخود

لبلبو، خربوزه، تربز، کدو، تره و باد رنگ از پیداوار زمینی آن است.

پیداوار سردرختی: توت، انگور، زردالو، بادام، چارمغز، سیب، انار، ناک، بهی، شفتالو، ارغنجان، سنجد، عذاب، آلبالو، گیلاس، آلوچه و کوك سلطان از پیداوار سردرختی آن می باشد، دو نوع انار در اینجا پیدا میشود که یک نوع آن دانه و نوع دیگر آن بی دانه است، اناری دانه آن مزه و شهرت خوب دارد و بخارج هم فرستاده می شود، در نجراب که از توابع کاپیسا است جلغوزه زیاد پیدا می شود که دانه آن برای خوردن و چوب آن برای محروقات استعمال می شود.

اشجار غیر مثمر: از اشجار غیر مثمر بید، چنار، سفیدار، شنگ و عرعر وجود دارد که در محروقات و عمارات مستعمل می گردد.

پیداوار کوهی: از پیداوار کوهی درخت باوط، سیاه چوب، بشال، خنجک، بادام کوهی، گزک، پرکندول، کمال، بوتی، بته، سرخساج، بلسک، شری، سبزی سیاه، سوهان، سانی، پیاز کوهی، سیرک، زیره، مستار، درونه، بوی مادران، زوف، خاکشیر، حنظل، چاکسو، جوانی، بادیان، کنوچه، سمارق و چکری بدست می آید که بعضی در محروقات و برخی خوراک و بعضی دیگر در ادویه استعمال می شود اشدان و سوماتی نیز پیدا می شود که از اشدان صابون و سوماتی نسوار می سازند.

حیوانات اهلی: حیوانات اهلی آن عبارت است از گاو، گوسفند، بز، مرکب، اشتر، اسب، قاطر، سگ و گربه.

طیور خانگی: مرغ خانگی، مرغابی، پیل مرغ کبک، کبک دری و کبوتر میا شد. حیوانات وحشی: گرگ، روباه، خرگوش، خرس، دله خفسک، شغور، شغال و بعضا پلنگ می باشد.

طیور وحشی: طیور وحشی آن عبارت است از کالنگ، لک لک، بودنه، مرغابی، شیخ باز، قره قوش، جل، ملاکک، هدهد، عک، زاغ، کل مرغ، زاغ سر، کله خورک، گاوچرانک، بلبل، قرچه، گنجشک، مورچه خورک، سبزه خورک، فاخته، باز، باشه، کبوتر، خرکبوتر و غیره.

آب و هوا: آب و هوای آن بطرز عمومی در زمستان سرد و در تابستان گرم و در بهار و خزان معتدل می باشد، کوه های آن اکثرا برف گیری زیاد دارد.

کوها: تمام کوه های آن شعبات و سلسله کوه هندوکش است که در هر منطقه و موضع نام علیحده بخود می گیرد.

دریاها: مشهورترین دریا های آن دریای پنجشیر است که از دامنه کوتل خاواک سرچشمه گرفته معاونین دیگری از دره های پنجشیر با او ملحق گردیده از وادی پنجشیر، گلپهار و کوهستانها عبور کرده وادی کاپیسا را سیراب میکند دریای جبل السراج نیز یکی از دریا های مهم کاپیسا است که در موضع گلپهار با دریای پنجشیر یکجا شده در آبیاری کاپیسا کمک مینماید یک دریا از دره غور بند

آمده از سعدالله و سید خیل گذشته و در منطقه کوهستان بادر یای پنجشیر و جبل السراج ملاقی می شود
سر سبزی و شادابی حوزه کاپیسا از همین سه دریا است.

پیشه اهالی: اهالی این منطقه پیشه های مختلف دارند، بعضی زارع، بعضی تجار و برخی اهل کیسه
می باشند در برخی از نقاط کاپیسا کر باس، کشمیره های خط دار کشمیره ملهئی بافته می شود زنها
برشتن چرخه و حلاجی مصروف می باشند چرخه، گهواره، تنور، دیگ های سنگی، دیگهای گلی،
گاو دوشه و ظرف گلی طعام خوری در اینجا ساخته می شود و علاوه بر مکاتب رسمی و دهاتی که از طرف
وزارت معارف بهر منطقه آن دائر است، در مساجد خورد و بزرگ آن مدرسین به تعلیم کتب مروجه
و علوم دینی برای اطفال و طالبان علم مصروف می باشند و یک مدرسه در تگاب که مرکز کاپیسا
می باشد دائر است که در آن طالبان علم بخواندن علوم عربی و دینی مشغول اند مدرسه موصوف مسمی
بمدرس سه حمیدیه است.

مزارات: مزار فخر الوفا حمید الله صاحب تگاب در تگاب، مزار خواجه خان سعید (رح) در ریگ
روان مزار بابہ شنگل اولیا در کوهستان مزار بابہ خان محمد مجنوب در گلبهار، گرچه مزارهای
خورد و کلان دیگری نیز در این حوزه وجود دارد اما نزد مردم چندان معروف نمی باشند
صادرات: موادی که از کاپیسا صادر می گردد عبارت است از انار بی دانه و انار دانه دار، که از مرکز
کاپیسا (تگاب) ذریعه صند و قها به خارج فرستاده می شود، کشمش سبز و کشمش آفتابی
از بعضی نقاط آن بداخل و خارج ممالک ارسال می گردد، و نیز انگور تازه کشمش بداخل و خارج
وطن فرستاده می شود، و جلغوزه از نجراب بدست آمده و در نقاط مختلفه روان می شود، و پخته
از حاصلات کوهستان بوده بداخل بعضی حصص وطن برده می شود، پنیر خام، و شور پذیر
از نجراب به کثرت بدست آمده در بازار چاریکار و غیره مواضع برده و بفروشن رسانیده می شود
کر باس و کشمیره های وطنی از کوهستان صادر می گردد، ماش کوهستان در بازار چاریکار
سرای خواجه قره باغ و کابل برده شده و بفروشن رسانیده می شود.
واردات: واردات کاپیسا آنکه های نخ، ابریشمی، چای، بوره، گر، ظروف مسی، چینی و غیره
ماینحتاجی که در اینجا وجود داشته باشد می باشد.

شکار: درین منطقه شکار مرغان وحشی از قبیل مرغابی، کسنگ، لک، لک، داغ سر، قره قوش
شیخ باز و غیره گنجشکان بسیار می شود، گرچه در تمام فصول سال شکار آنها جاری است
اما در فصل بهار زیاد تر می باشد؛ برای شکار مرغابی تورها و ملوهار تیار کرده اند، مردم این ناحیه
بر علاوه زمین مرغان و پرند ها را در هوا نیز شکار می نمایند و در بازار گلبهار و چاریکار مرغان
شکار کردگی آنها به کثرت دیده می شود و بالخصوص در اوائل بهار.

بازی های تفریحی: این مردم در عروسی ها تفنگ میزنند و از صوت تفنگ لذت می گیرند
نشان زدن با تفنگ نیز از ساعت تیریه های آنها است که در اعیاد و میله ها و عروسی ها صورت
می گیرد.

معارف در کاپیسا: در حکومت کلان کاپیسا علاوه بر مدارس خصوصی و تعلیمی که در مساجد

بعمل می آید چهار باب مکتب ابتدائی از طرف وزارت معارف دائر گردیده است که قرار آتی
نامبرده میشود :

- ۱- مکتب ابتدائی تگاب واقع قورغل تگاب.
 - ۲- مکتب ابتدائی محمود عراقی واقع ده بابا محمود عراقی.
 - ۳- مکتب ابتدائی مرکز نجراب واقع چاردره نجراب
 - ۴- مکتب ابتدائی خار جدره به حکومت نجراب
- همچنین از تمام حوزه حکومت کلان کاپیسا دو نفر وکیل یک نفر آن از حوزه حکومتی نجراب
و دیگر آن از طرف اهالی حوزه حکومتی تگاب انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود .
- کاجه : قریه نیست بمفاصله ۳۴،۵ کیلومتر در شرق شهر هرات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۰ دقیقه
۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاج علی : قریه نیست بمفاصله ۱۳،۵ کیلومتر در شرق قلعه اسمار مربوط حکومت کلان کنرها متعلق ولایت
ننگرهار که در ۷۱ درجه ۳۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .
- کاجو : قریه نیست بمفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال رخه پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه
۳۰ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کادانک : قریه نیست بمفاصله ۸،۵ کیلومتر در جنوب غرب فراه متصل سرکیکه بطرف جویین میرود مربوط
حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۳ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۱۰ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- کادانک : قریه نیست بمفاصله ۳۳ کیلومتر در جنوب شرق نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه
۳۷ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۷ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاربار : موضع نیست بمفاصله ۸۶ کیلومتر در شرق حمیق در علاقه اجرستان مربوط حکومت کلان دایزنگی
ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۸ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۷ دقیقه ۳ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- کاربری : قریه نیست بمفاصله ۶،۵ کیلومتر در جنوب قلعه دوست محمد در علاقه حکومت کلان کتو از متعلق
حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۲۲ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۱ دقیقه ۳۸
ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاربولاغ : قریه نیست بمفاصله ۱۸ کیلومتر در شمال غرب قلعه اسد مربوط حکومت درجه ۳ خا کریم متعلق
ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۶ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۱۵ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- کارپیازی : قریه نیست بمفاصله ۴۳،۵ کیلومتر در شرق دولت آباد متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت
مزار شریف که در ۶۵ درجه ۲۱ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۶۳ درجه ۳۳ دقیقه ۱۲ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .

- کار دان : قریه نیست بفاصله ۵، ۴ کیلومتر در شمال شرق قریه علی مردان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۱۳ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۰ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کار دان کاتس : قریه نیست بفاصله ۵، ۴ کیلومتر در جنوب غرب خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- کارسان : قریه نیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال شرق بنو در علاقه حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲۰ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۱ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کارسون : قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب علاقه داری الیشنگ در علاقه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کار غنچک : موضع نیست بفاصله ۷ کیلومتر بطرف جنوب غرب مرکز علاقه داری درجه ۳ خنجان متعلق حکومت درجه ۲ دوشی در حوزه حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کار قاضی : قریه نیست بفاصله ۵، ۳۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه وزیرآباد در علاقه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزارشریف که در ۶۶ درجه ۴۷ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۰ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کار گاسی : دوهیست در شمال غرب قریه علی مردان بار تفاع تخمین ۳۳۹۰ متر در علاقه صدمرد مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۹ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کارگی رود : رودیست بفاصله ۱۲۹ کیلومتر در جنوب شرق فراه متعلق حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۲۵ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کارمان تنگ : قلعه نیست بفاصله ۵، ۶۷ کیلومتر در غرب علی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۵ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- کارمشی : قریه نیست بفاصله ۵، ۶ کیلومتر بطرف شمال غرب قریه چهارآسیاب متعلق حکومت درجه ۲ چهاردهی مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کارنده : یکی از قبایع معروف و نامی کوه دامن و متعلق بولایت کابل میباشد کارنده در قسمت شرقی سرای خواجه بفاصله تقریباً دو کمره افتاده است کارنده دور از کوه بوده و میدان های وسیع و فراخی دارد حدود آن ازین قرار است شمال و غرب آن پیوسته به قلعه نو و تخت تیمور است جنوب و غرب آن به قریه لوجکان و بالاده و تپه نواب صاحب مربوط است شمال شرقی آن به قلعه غلام علی خان و مشوانی وزمین و اگر مرتبط می شود.
- پیداوار : کارنده که دارای صدها خانه بوده و یک قریه مرکزی است مضافات آن قلعه نو، قلعه مختار

بیگ شاه دوزی بالاده، قلعه صوفیان، مشوانی سفلی، زمین واغرو غیره است هر قسم میوه درین قریه یافت میشود، جو بیاران سرشار و چشمه سارهای فراوان دارد. منبع آب آن دامن کوه های گلسدره و شکر دره می باشد. کاریزها و چاهای صاف و گوارا دارد. انگور چندین رقم، خربوزه و تربوز، حبوب، گندم، جو، جوار، شالی و دیگر حاصلات خوبی دارد. گندم آن نسبت بسایر قصبات مربوط خیلی خوب و قابل تعریف است.

مسجد جامع کارنده: این مسجد وسیع و پخته کاری را مرزا عبدالقیوم خان پسر مرحوم احمد علی خان وزیر باتدبیر امیر شیرعلی خان یکی از نواده های مرحوم سردار نواب خان ساخته است و تا حال پا برجاست و در آن تدریس میشود و به صفت یک دارالعلوم و دارالاحفاظ غیر رسمی می باشد آثار تاریخی آن: در کارنده مزارات و مقابر زیادی موجود است از آن جمله مقبره میر صدیق بیگ (داماد نواب صاحب) و مختار بیگ در فراز یک تپه واقع بوده و طرز تعمیر آن چشم را خیره میکند تمام این مقبره از خشت پخته ساخته شده و میگویند این مقبره را دختر نواب خان زوجه صدیق بیگ تعمیر کرده و همه از خشت پخته ساخته شده است بنای تاریخی و مستحکمی است. تخت تیمور: در جوار این مقبره بلندی است که از آن خشت های پخته پیدا میشود بنام تخت تیمور شهرت و کلانان از آن گل می بردارند و گل مساعدی دارد.

قلعه نواب خان: قلعه نواب سردار خان نواب کشمیر که یکی از فاتحین و شهدای جنگ افغان و انگلیس است. قلعه دارد که هژده برج و چارده روزه و ۹ حصار حصین داشت و اکنون بصورت خرابه افتاده لکن ساختمان آن حیرت افزا است.

تپه نواب صاحب: یک تپه فراخ و بلندی است که تا اوایل سلطنت امیر عبدالرحمن خان مشجر بود و بر فراز این تپه تربت نواب صاحب و صفدر علیخان شهید احمد علی خان و رستم خان که از اراکین بزرگ امیر شیرعلیخان بود قرار دارد این تپه سالها تفرجگاه عمومی بود در کارنده سنگ چونه بوفرت یافت می شود و داش ها از سنگ چونه آنجا استفاده میکنند. یک جوی شاداب و سرشاری دارد این جوی از قریه بالاده و قلعه مختار بیگ میگذرد و چند آبیاب را میگرداند و چشمه سارهای زیادی دارد مردم آن خیلی خورش طبع و خوش چهره می باشند امراض خیلی کم است مردم آن عموماً تنومند و تندرست می باشند.

حیوانات اهلی: از قبیل گاو و گوسفند مرکب، اسب قاطر و غیره پرورش و نگهداری می شود. اکثر مردم کارنده شکاری میباشد.

طیور در کارنده: کبوتر صحرایی، گنجشک، قزلاق، هدهد، قره قش، بودنه، مرغابی، زاغ زاغچه عک، غچی، سایر و غیره یافت می شود.

مشغولیت مردم: عموماً دهقانی است بکشت و کار و باغبانی اشتغال دارند. رودیست بمفاصه ۸۱ کیلومتر در غرب جوین مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۰ درجه ۳ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۹ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن برود شینسک میریزد.

- کارو : موضعیت بفاصله ۵۵ کیلومتر در شمال غرب صالحان کاریز در علاقه حکومت درجه ۳ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۳۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۸ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کارو : قریه نیست بفاصله ۵۶،۵ کیلومتر در شرق قلعه حوض میرداود در علاقه حکومت درجه ۳ گذره مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۳ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کارو : قریه نیست بفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در شرق قلات غلرائی متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۴ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاروان کوتل : کوتل است بفاصله ۲۴،۵ کیلومتر در غرب غوردنک در علاقه دار ی درجه ۳ نیش متعلق حکومت درجه ۳ خاکریز مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۹ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کارود : موضعیت بفاصله ۲۷ کیلومتر در شمال غرب صالحان کاریز در علاقه حکومت درجه ۳ گرمسیر مربوط حکومت گرشک متعلق حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۳۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۸ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریا : موضع ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شرق علی خیل مربوط حکومت درجه ۲ جاجی متعلق ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر بطرف جنوب غرب سرای خواجه در علاقه حکومت کلان کوهدا من مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : موضعیت بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در شمال شرق گلران در علاقه حکومت کلان باد غیسات مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۴۴ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه نیست بفاصله ۷۱ کیلومتر در شمال غرب میدان خوله در علاقه مندل مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۴ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۳ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه نیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در جنوب قریه حوض میرداود متصل سرکیکه بطرف شین بند میرود متعلق حکومت درجه ۳ گذره مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۲ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه نیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه سربولی متصل سرك مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۱۰ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کاریز : قریه ٹیست بفاصلہ ۲۰ کیلو متر بطرف جنوب شرق سرای خواجہ در علاقہ حکومت کلان کوہدامن مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجہ ۱۵ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۱ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه ٹیست بفاصلہ ۱۰ کیلو متر در جنوب شرق سوزل مانده در علاقہ حکومت درجہ ۳ ترین مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۶ درجہ ۶ دقیقہ ۵۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۴ دقیقہ ۱۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه ٹیست بفاصلہ ۱۱ کیلو متر در جنوب غرب شهر میمنہ مربوط حکومت اعلی میمنہ کہ در ۶۴ درجہ ۴۱ دقیقہ ۵۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۱ دقیقہ ۲۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه ٹیست بفاصلہ ۱۰ کیلو متر در جنوب قریہ غوردنگ در علاقہ نیش متعلق حکومت درجہ ۳ خا کریز مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۳۹ دقیقہ ۵۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۹ دقیقہ ۵۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه ٹیست بفاصلہ ۵ ، ۴۴ کیلو متر در جنوب شرق قلعه سنگ ماشہ در علاقہ حکومت درجہ ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۲۹ دقیقہ ۴۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۱ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه ٹیست بفاصلہ ۶۶ کیلو متر در جنوب سنگ ماشہ در علاقہ حکومت درجہ ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۴ دقیقہ ۴۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۳ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز : قریه ٹیست ۱۶ ، ۵ کیلو متر در جنوب میدان خولہ در علاقہ منگل مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۵۶ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۹ دقیقہ ۲۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریزات : قریه ٹیست بفاصلہ ۳۱ ، ۵ کیلو متر در غرب کاریز آفتاب در علاقہ حکومت درجہ ۲ کشک مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت ہرات کہ در ۶۱ درجہ ۵۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۲ دقیقہ ۳۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز اعظم : قریه ٹیست بفاصلہ ۷ ، ۵ کیلو متر در شمال قلعه اسد علاقہ حکومت درجہ ۳ خا کریز مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۳۰ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۹ دقیقہ ۱۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریزاکرم خان : قریه ٹیست بفاصلہ ۱۷ ، ۵ کیلو متر بطرف جنوب بتخاک متعلق حکومت درجہ ۴ بگرامی مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجہ ۱۹ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۴ دقیقہ ۴۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز الغاگم : قریه ٹیست بفاصلہ ۱ ، ۵ کیلو متر در شمال چارراہ در علاقہ حکومت درجہ ۲ بکوا مربوط حکومت اعلی افراہ کہ در ۶۳ درجہ ۴۱ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۱ دقیقہ ۲۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- کاریز الیاس : قریه ٹیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در شمال غرب گلران مربوط حکو متکلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۲۰ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۵ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز بارنگ : قریه ٹیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه نوز ادمتعلق حکومت درجه ۲ نوزاد مربوط مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۲۹ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز پنجشیر : موضع ٹیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب شهر قندهار متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۶ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز جر : قریه ٹیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه نوز ادمتعلق حکومت درجه ۲ نوزاد مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۳۵ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز حمید : قریه ٹیست بفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق خوگیانی در علاقہ حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۸ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز خلیفہ : قریه ٹیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در جنوب شہبال در علاقہ حکومت درجه اول نہر سراج مربوط حکومت اعلیٰ گرشک کہ در ۶۴ درجه ۴۵ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز خونی : قریه ٹیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب قریه جانی متصل سرک مربوط حکومت کلان کتوازمعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۸ درجه ۲۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۵ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز دا ولا : قریه ٹیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال غرب قلعه اسد در علاقہ حکومت درجه ۳ خا کریز مربوط ولایت قندهار کہ در ۶۵ درجه ۲۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۱ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز دشت : قریه ٹیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه مندل متصل سرکیکہ بطرف انار دره میرود در علاقہ حکومت درجه اول شین لہنلہ متعلق حکو متکلان غوریان مربوط ولایت هرات کہ در ۶۱ درجه ۴۵ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۹ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز دشت : قریه ٹیست بفاصله ۳۴،۵ کیلومتر در غرب قلعه مندل در علاقہ حکومت درجه اول شین لہنلہ متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات کہ در ۶۱ درجه ۲۹ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز دشت : کوهیست در جنوب قلعه مندل در علاقہ حکومت درجه اول شین لہنلہ متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات کہ در ۶۱ درجه ۴۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۹ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کاريز زاق : موضع يست بفاصله ۲۰ کيلومتر در جنوب شهر قندهار متعلق ولايت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۸ دقيقه ۳۴ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۱ درجه ۲۹ دقيقه ۲۶ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز زمان : قريه يست بفاصله ۱۰ کيلومتر در جنوب غرب قلعه کشک مربوط حکومتکلان باد غيسات متعلق ولايت هرات که در ۶۲ درجه ۲۷ دقيقه ۱۵ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۴ درجه ۴۷ دقيقه ۱۱ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز زيره : موضع يست بفاصله ۳۸ کيلومتر در جنوب نوزاد مربوط حکومت اعلي گر شک که در ۶۴ درجه ۲۶ دقيقه ۲۳ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۲ درجه ۳ دقيقه ۴۲ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز ساسن : قريه يست بفاصله ۴۵ کيلومتر در شمال شرق خوگياني در علاقه حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط ولايت قندهار که در ۶۵ درجه ۱۸ دقيقه ۳۸ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۱ درجه ۳۹ دقيقه ۵۲ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز سرخ : قريه يست بفاصله ۲۲،۵ کيلومتر در شمال شهر قندهار مربوط ولايت قندهار که پين ۶۵ درجه ۵۲ دقيقه ۶ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۱ درجه ۴۴ دقيقه ۲۲ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز سرخ : قريه يست بفاصله ۲۴ کيلومتر در شمال شرق شهر قندهار مربوط ولايت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۶ دقيقه ۵۴ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۱ درجه ۳۹ دقيقه ۵۲ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز سرور خان : موضع يست بفاصله ۵،۵ کيلومتر در جنوب قريه خوگياني در علاقه حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط ولايت قندهار که در ۶۵ درجه ۲ دقيقه ۵۸ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۱ درجه ۳۴ دقيقه ۴۶ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز سمنيد : قريه يست بفاصله ۳۳ کيلومتر در جنوب شرق نوزاد مربوط حکومت اعلي گر شک که در ۶۴ درجه ۴۰ دقيقه ۳۰ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۲ درجه ۳ دقيقه ۱۲ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز سفيد : قريه يست بفاصله ۷ کيلومتر در شمال شرق واشير در علاقه حکومت درجه ۲ نوزاد مربوط حکومت اعلي گر شک که در ۶۳ درجه ۵۶ دقيقه ۳۲ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۲ درجه ۱۷ دقيقه ۴۸ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز سلطان : قريه يست بفاصله ۴۲ کيلومتر در جنوب شرق قريه حوض مير داود در علاقه حکومت درجه ۳۴ گذره مربوط ولايت هرات که در ۶۲ درجه ۳۰ دقيقه ۲ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۴ درجه ۸ دقيقه ۴۲ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز سيد : قريه يست بفاصله ۱۶ کيلومتر در شمال غرب قلعه اسد در علاقه حکومت درجه ۳ خا کر يز مربوط ولايت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۵ دقيقه ۳۲ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۲ درجه ۱۰ دقيقه ۴،۴ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز شال آغاسي : قريه يست بفاصله ۱۳،۵ کيلومتر بطرف جنوب قريه زيد آباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولايت کابل که در ۱۹ درجه ۳ دقيقه ۵۴ ثانيه طول البلد شرقي و ۳۴ درجه ۹ دقيقه ۳۵ ثانيه عرض البلد شمالي واقع است .
- کاريز شيرگاه : قريه يست بفاصله ۶،۵ کيلومتر در جنوب زيارت شاه مقصود در علاقه حکومت درجه ۳ خا کر يز

مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۶ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریز عطا : موضعیت بفاصله ۱۴ کیلومتر در جنوب شرق خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط ولایت قندهار که در ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۲ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریز عطاخان : قریه نیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه نوزاد مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۱۴ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۹ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریز علم : قریه نیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر بطرف جنوب قریه زید آباد در علاقه حکومت کلان لوگر متصل دریای لوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۴ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریز غاره : قریه نیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در غرب قریه دلارام در علاقه حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۳ درجه ۴ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریز فتح الله خان : موضعیت بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب شهر قند هار متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۶ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۸ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . قریه نیست بفاصله یک کیلومتر در شمال چهار راه در علاقه حکومت درجه ۲ بکواه مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۳ درجه ۱۳ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۰ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریز فقیران : قریه نیست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در جنوب قریه نوزاد مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۲۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۷ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریز قاضی خیل : قریه نیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در شمال شهر فراه متعلق حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۶ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریز قمر الدین : قریه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر بطرف جنوب بتخاک متعلق حکومت درجه ۴ بگرامی مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲۱ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریزك : قریه نیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در شمال قریه دوست آباد متعلق حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۱ درجه ۲۶ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۵ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریزك : قریه نیست بفاصله ۸ کیلومتر در شرق هرات متصل سرکیکه بطرف او به میرود مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۵ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۴۴ درجه ۲۰ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کاریزك : قریه نیست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق زید آباد در علاقه حکومت کلان لوگر

مربوط ولايت کابل که در ۶۹ درجه ۱۳ دقيقه ۲۳ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقيقه ۲۰ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك : قريه ئيست بفاصله ۹ كيلومتر در شرق شهر هرات متعلق ولايت هرات که در ۶۲ درجه ۱۶ دقيقه ۱۲ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقيقه ۴۸ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك : موضعيست بفاصله ۱۰،۵ كيلومتر در جنوب شهر قند هار مربوط ولايت قند هار که در ۶۵ درجه ۳۱ دقيقه ۵۴ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۰ دقيقه ۵۲ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك : قريه ئيست پرنفوس مربوط حکومت درجه ۲ پغمان متعلق ولايت کابل .

کـاريزك خورد : موضعيست بفاصله ۷ كيلومتر در جنوب شهر قندهار متعلق ولايت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۱ دقيقه ۲۵ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۳ دقيقه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك رغک : قريه ئيست بفاصله ۴۱ كيلومتر در شمال قلعه دلارام در علاقه حکومت اعلى فراه که در ۶۳ درجه ۲۶ دقيقه ۱۸ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۴ دقيقه ۳۴ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك کشک : قريه ئيست بفاصله ۲۰،۵ كيلومتر در جنوب موسی قلعه مربوط حکومت اعلى گرشک که در ۶۴ درجه ۳۰ دقيقه ۲۷ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۵ دقيقه ۳۷ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك کلان : موضعيست بفاصله ۱۵،۵ كيلومتر در شمال خوگيانی در علاقه حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط ولايت قندهار که در ۶۵ درجه ۷ دقيقه ۲۱ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۴ دقيقه ۴ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك کوکه : قريه ئيست بفاصله ۱۰ كيلومتر در جنوب شهبال در علاقه حکومت درجه اول نهر سراج مربوط حکومت اعلى گرشک که در ۶۴ درجه ۳۷ دقيقه ۵۱ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقيقه ۱۵ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك کيزان : قريه ئيست بفاصله ۱۳،۵ كيلومتر در غرب جوی نومتلصل سرکيکه به طرف هرات می رود مربوط ولايت هرات که در ۶۲ درجه ۳۷ دقيقه ۵۰ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقيقه ۵۶ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك گل محمد : قريه ئيست بفاصله ۸،۵ كيلومتر در شمال غرب جوز خیل در علاقه خروار مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولايت کابل که در ۶۸ درجه ۵۰ دقيقه ۶ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۱ دقيقه ۴۸ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك گي : قريه ئيست بفاصله ۶۶ كيلومتر در شمال غرب میدان خوله در علاقه حکومت کلان خوست مربوط ولايت پکتيا که در ۶۹ درجه ۲۸ دقيقه ۵ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۵ دقيقه ۱۴ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك لاجورد : قريه ئيست بفاصله ۲۳،۵ كيلومتر در شمال غرب چهار راه در علاقه حکومت درجه ۲ بکواه مربوط حکومت اعلى فراه که در ۶۳ درجه ۱۴ دقيقه ۵۱ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۲ دقيقه ۱۲ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

کـاريزك مامه : قريه ئيست بفاصله ۵۵ كيلومتر در جنوب موسی قلعه مربوط حکومت اعلى گرشک که در ۶۴ درجه ۳۰ دقيقه ۱۲ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقيقه ۵۹ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

- کاریز متیل آباد :** قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۴،۵ کیلومتر در شرق شهر قندھار متعلق ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۵۷ دقیقہ ۱۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۲۵ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز محمد عظیم خان :** قریہ ٹیست بفاصلہ ۴۵،۵ کیلومتر در شمال شرق شهر قندھار مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۵۰ دقیقہ ۵۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۲ دقیقہ ۵۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز معروف :** موضعیت بفاصلہ ۲۲ کیلومتر در جنوب شهر قندھار مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۲۶ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۲۰ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز مرام :** موضعیت بفاصلہ ۲۲ کیلومتر در شمال قلعه اسد علاقہ حکومت درجہ ۳ خاکریز مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۳۲ دقیقہ ۳۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۶ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز ناصر :** قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۷ کیلومتر در شمال شهر قندھار متعلق ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۵۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۱ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز نالک :** قریہ ٹیست بفاصلہ ۴۴،۵ کیلومتر در شمال قلعه دلارام مربوط حکومت اعلیٰ فراه کہ در ۶۳ درجہ ۲۷ دقیقہ ۱۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۳ دقیقہ ۵۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز نندہ :** قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۵،۵ کیلومتر در غرب قلعه محمد رضاء علاقہ حکومت درجہ ۴ دہلہ مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۴۸ دقیقہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۶ دقیقہ ۱۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز نو :** قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۴،۵ کیلومتر در شمال غرب شهر هرات متعلق ولایت هرات کہ در ۶۲ درجہ ۳ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۳ دقیقہ ۴۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز نور :** قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶ کیلومتر در جنوب غرب قلعه گدلم علاقہ حکومت درجہ ۳ ترین مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۴۷ دقیقہ ۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۱ دقیقہ ۸۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریز نھر :** موضعیت بفاصلہ ۳۳ کیلومتر در جنوب شرق خوگ-یانی در علاقہ حکومت درجہ ۴ کشک نخود مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۱۶ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۲۹ دقیقہ ۵۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاریزی :** قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶ کیلومتر بطرف شمال غرب قریہ سربولی در علاقہ حکومت درجہ ۲ کوهستان مربوط حکومت کلان-اپیسام متعلق حکومت اعلیٰ پروان کہ در ۶۹ درجہ ۲۴ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۹ دقیقہ ۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کارینده :** قریہ ٹیست بفاصلہ ۴ کیلومتر بطرف شمال شرق سرای خواجہ در علاقہ حکومت کلان کوهدامن مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجہ ۹ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۵ دقیقہ ۶۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- کاسکه : قریه ئیست بفاصله ۵ کیلومتر در شمال غرب علی خیل مربوط حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاسور : موضع یست بفاصله ۶۶ کیلومتر در شمال رخه متصل دره پریان پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۵۹ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۷ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاسه خم : قریه ئیست بفاصله ۸۰۵ کیلومتر در شرق اوبه متعلق حکومت درجه ۳ اوبه مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۱۴ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاسه ده : موضع چاه دار یست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال قریه هزار جفت در علاقه پشت رود زمیند اور متعلق حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۴ درجه ۹ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۰ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاسه کار کوتل : کوتل ایست بفاصله ۲۲ کیلومتر در شمال شرق اوبه مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۱۵ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاسی : کوه یست در جنوب غرب قلعه دوست محمد در علاقه حکو متکلان کستواز متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۱۳ و ۱۸ دقیقه ۳۶ و ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۹ و ۵۱ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاسی : قریه ئیست بفاصله ۴۰، ۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق تیزین در علاقه حکومت درجه ۳ حصارک مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاش : قریه ئیست بفاصله ۷۱ کیلومتر در شمال شرق قلات غلزان متعلق حکومت قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۲۷ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاشی : موضع یست بفاصله ۶۰ کیلومتر در جنوب گل آباد در علاقه حکومت درجه ۳ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۳ درجه ۵۲ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کافر پائین : قریه ئیست بفاصله ۶۴، ۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه یون در علاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کافر راه : موضع یست بفاصله ۵۱، ۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه تیواره در علاقه حکومت کلان غور رات مربوط ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۶ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کافر سین زاله : نهریست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب غرب قلعه دوست محمد خان در علاقه حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که در ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۱ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کافر قلعه : قلعه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در شمال شرق قلعه چخان سور متصل سرک مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۱۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۰ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کافر قلعه : قلعه نیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در شمال قریه بونقره (شولنگره) متصل سرک متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کافر قلعه : قلعه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب قریه وزیرآباد در علاقه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۳۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۷ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کافر قلعه : قلعه نیست بفاصله ۵، ۲۱ کیلومتر در جنوب قلعه سیغان سرایک مربوط حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۷ درجه ۳۵ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کافر کوت : موضع نیست بفاصله ۵، ۵۶ کیلومتر در شمال شرق جوز خیل در علاقه خروار متعلق حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۰ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کافر کوت : قریه نیست بفاصله ۵، ۸ کیلومتر در شرق قلعه سیغان سرایک نزدیکی آب سیغان مربوط حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۷ درجه ۴۶ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۲ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاک : قریه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در شمال شرق قریه خان آباد مربوط حکومت درجه ۲ دولت آباد متعلق حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۴۷ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاکاغ جلگه : قریه نیست بفاصله ۱ کیلومتر بطرف شمال چهارآشیاب مربوط حکومت درجه ۲ چهرارد هی متعلق ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاک بکه خان : قریه نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در شمال شرق شیخ رازی در علاقه حکومت درجه ۳ قرقرین مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان که در ۶۲ درجه ۱۲ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۱ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کاک تیکنی : قریه نیست بفاصله ۵، ۲۹ کیلومتر در شرق قریه شیخ رازی در علاقه حکومت درجه ۳ قرقرین مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان که در ۶۶ درجه ۲۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کدک ملا بای : قریه ئیست بفاصله ۱۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب شور تپه در علاقه حکومتکلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۴۵ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۶ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک کوکلی : قریه ئیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در شمال غفور کسلی در علاقه حکومت درجه اول سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۸ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۷ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک : قریه ئیست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب غرب قلعه اسد در علاقه حکومت درجه ۳ خا کریز مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۸ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک لاره : قریه ئیست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در شمال غرب جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۴ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۷ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک لازئی : قریه ئیست بفاصله ۶۳،۵ کیلومتر بطرف غرب قریه سر بولی مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۵ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک لوخانه : موضعیت بفاصله ۲۶ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غور بند متصل سرکیکه بطرف شبر میرود مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۲۲ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۵ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک لوخانه : موضعیت بفاصله ۸۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه مشکک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۳۵ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک : موضعیت بفاصله ۵۲ کیلومتر در شمال قلعه اسمار مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۲۴ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک (لنهای سین) : کامدیش یا لنهای سین در تشکیل اناری حکومتی است درجه ۴ متعلق حکومتکلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار . کامدیش (لنهای سین) در حصه شمال شرقی افغانستان واقع بوده یک علاقه کوهستانی میباشد موقعیت جغرافیائی کامدیش در ۷۱ درجه ۲۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۵ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- حدود اربعه : شرقاً پیوسته است به علاقه قاشقار غرباً به نورستان پارون شمالاً بکوه تولوستان که عبارت از کوه های سرحدی علاقه منجان و چترال است حصه جنوبی آن به نورستان و ایگل میرسد حکومت کامدیش شامل یک علاقه داری می باشد مرکز حکومتی قریه کامدیش است .
- بلسان نورستانی (کدام بعام) میباشد و مرکز علاقه داری جدید قریه برگمتال است که باهجه نورستانی (بعه گم ایل) میگویند تمام علاقه نورستان بدو حصه تقسیم میشود حصه که بحکومت محلی مربوط است کاموز و یا کامدیش یاد میشود و نواحی که به علاقه داری ارتباط دارد کانتوز نامبرده می شود .

قریه جات مربوط علاقه داری برگمتهال عبارت است از :

بدنه مرك كه نام جدید آن نيك موك است . پشووار ، آپشه ی (افسی) ، شیود گیول (شود گل)
پخیوگرام ، آخیوك ، لولوك ، گونجلو كشال ، آتیتی ، بجینجا (یونیشا) ، اولی گول (اوله گل)
پل رستم (پرستام) ، چپیو (چپو) پیروك (په بوعوك) كه دریك دره مستقل واقع است .
قریه جات مربوط حكومت محلی كامدیش : كامدیش ، كام بعام ، كنتوز (كینتاغم) ، منده گل
موماعم ، پتگل كه دره حاصل خیراست ، میریش (میراعم) گوردیس « دوشترایت » كمو ،
ساریت ، بازگل ، کوتیا (كون) وغیره قریه های كوچك نیز موجود است .

مكاتب دهاتی در كامدیش :

۱- مكتب (كامبعام) كامدیش .

۲- مكتب میردیش (میراعم) .

۳- مكتب كشتور (كینتاغم) .

۴- مكتب منده گل (موماعم) .

۵- مكتب نيك موك .

۶- مكتب برگمتهال (بعه گم الهال) .

۷- مكتب افسی (آپشه ی) .

در كامدیش يك زیارت بنام دیوانه بابا و يك مزار دیگری كه بنام فقر بابا یاد میشود موجود است .
پیشه اهالی : طور عموم مردم این منطقه زراعت پیشه و مالدار میباشند اما اهل كسبه
و صنعت نیز به يك تعداد قلیل وجود دارد كه بنام بری یاد میشوند طبقه صنعتگر مصروف به صنائع
دستی از قبیل آهنگری ، كالالی ، بافندگی ، چموس دوزی ، نجاری وغیره مصروف میباشد .
نباتات : در (كامدیش) كوهی وجود ندارد كه از درخت عاری باشد برعكس تمام كوها و دره های
نورستان پر جنگل است . درخت های گوناگون مثمر و غیر مثمر از قبیل بلوط ، بادام كوهی ،
زیتون ، ارچه ، چارمغز ، جالغوزه ، خدنگ ، سرو كوهی ، بادام كشمیری ، لوكات كوهی
گیلاس كوهی و توت های مختلف قلمی ، انگور ، سیب ، ناك ، شفتالو ، زردالو ، عناب ، انجیر
املوك ، انار شرین و ترش وغیره در كوه های آنجا بكثرت وجود دارد .

غله : در كامدیش جواری ، گندم ، ارزن ، مشنگك ، لوبیا ، ماش ، زرع میشود .

كوه های مشهور :

۱- ديكارا (كوه ديك) .

۲- بعه گم گاس (دوه پیروك) .

۳- كوه گعه مه (نیز در پیروك است) .

۴- آخیردا (در كامدیش واقع است) شمالا و جنوبا طرف غرب قریه كامدیش
موقعیت دارد .

۵- کریوگلدا (كوه کریوگل) - كوه شی كینته مشهور است كه قله بلند آن دایم یخ بسته

میباشد (شی) نرزان نورستانی یخ را گویند. کشته حصه بلندی کوه است این کوه از جنوب بطرف شمال ممتد و در جنوب قریه کامدیش واقع است.

۶- پتکیوندا (کوه پتکیون) از جنوب بطرف شمال ممتد و در حد شرقی لنډی سین واقع است. گویا تمام حد شرقی را احاطه نموده بین قاشقار و نورستان حد فاصل میباشد و دراز ترین کوه های این منطقه است در اخیر باید علاوه کرد که یسکنفروکیل از طرف اهالی حکومتی لنډی سین (کامدیش) انتخاب و بشورای ملی فرستاده می شود.

کامدیش سر : کوهیست در جنوب غرب قریه پستی گرام به ارتفاع تخمین ۶۱۵۷ متر در علاقه منجان مربوط حکومت اعلی بدخشان که تخمین در ۷۱ درجه ۶ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کامران : قریه نیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب غرب چخان سور مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۴۷ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۳ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کامران : قریه نیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه گدا در علاقه حکومت درجه ۲۴ ترین ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۴ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۵ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کامرانی : علاقه نیست مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۳۴ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۲ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کام زرگر : قلعه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال شرق جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۱۸ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۹ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کامگاه : قریه نیست بفاصله ۵۶ کیلومتر در جنوب غرب باره خیل مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۳۲ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۶ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کامو : قریه نیست بفاصله ۵۸ کیلومتر در شمال قلعه اسمار مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۳ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کامه : حکومتی است درجه (اول) مربوط ولایت ننگرهار که از جانب شمال به کوه خکی بابا از طرف جنوب به دریای کنر کابل از طرف غرب نیز بدریای کابل و کنر و از طرف شرق یک قسمت بکوه ماشین گنویک حصه آن بدریای کابل ارتباط و بخط ۷۱ درجه ۱۰ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و خط ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد هوای آن در تابستان خیلی گرم و در زمستان معتدل است منطقه مذکور بجز یک کوه که بطرف شمال کامه به سرحد مهند ممتد است که بنام تور غربا خوانی بابا مشهور است دیگر کوه نداشته فقط یک سرسبزی و آبادی دارد نهری که از دریای کنر جدا میشود این سرزمین را آبپاری مینمایند درختان توت پنجه چنار و درختان مثمر مثل انگور، زردآلو، شفتالو، انار، انجیر، درآ، سجا وجود دارد اقسام گلهای پتونی و شبویافت میشود گندم، جو، جوار، برنج باریک، برنج لک، پنبه دانه نیشکر

زریع میشود و از نیشکر، گرساخته و صادر میگردد برنج باریک و پنبه نیز بمقدار زیاد صادر میشود سبزیجات تازه از قبیل پالک، بادنجان، شلغم، در موقع آن کاشته میشود. حیوانات اهلی از قبیل گاو، گاو میش، بز، گوسفند، خر، اسب، قاطر پیدامی گردد.

حکومت درجه اول کامه یک علاقہ داری بنام گوشته و خواجه زائی و (۲۳) قریه دارد که مشهور آنها عبارت از قریه گوشته و خواجه زائی قریه آخند میر علی، قریه سنگر سرای، قریه شیرگیر قریه زرسوش و ارباب ها، قریه دارگلی ها، قریه گوروان، قریه گندی ها، قریه قندهاری قریه ده طائر، قریه حجامی، قریه شا کوت، قریه گرداو، قریه گل واک، قریه مر سگی، قریه پسندی، قریه ست سی، قریه چک ناور، قریه خرگنی، قریه پاپاه، قریه راغ، قریه وامن، قریه اوس خه. در کامه دو باب مکتب ابتدائی موجود است که یکی در قریه سنگر سرای و دیگری در قلعه آخند میباشد. همچنین یکنفر وکیل از طرف اهالی حکومتی کامه انتخاب و بشورای ملی در کابل فرستاده می شود.

مزارات مشهور آن: مزار رحمت الله آخندزاده، مزار لا صاحب، مزار صاحب زاده صاحب، مزار عبدالرحیم آخند زاده میباشند.

کامه : موضع است بمفاصله ۱۶ کیلومتر در جنوب غرب آرا متل متصل دریای پنج در علاقہ نورستان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۱ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۳ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کاناگل : رود است بمفاصله ۳۷ کیلومتر در غرب قلعه نو مربوط حکومت کابلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کان خونان : کوتل ایست بمفاصله ۵۲،۵ کیلومتر در جنوب غرب سرحد و اخان به ارتفاع تخمین ۵۰۱۵ متر متعلق حکومت اعلی بدخشان که در ۷۳ درجه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۳ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کانسی : قلعه نیست بمفاصله ۵۷ کیلومتر در غرب دوات یار مربوط حکومت اعلی غور ات متعلق که در ۶۵ درجه ۱۴ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کانک : قریه نیست بمفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب نیمک در علاقہ حکومت درجه ۴ یکا و لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۵۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کانی : قریه نیست بمفاصله ۲۳،۵ کیلومتر در جنوب غرب نوزاد مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۴ درجه ۱۵ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۰ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کانی : موضع چاداریست بمفاصله ۴۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه خرمک در علاقہ حکومت درجه ۳ گرمیر مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۴ درجه ۳۵ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۳ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کانی (بر دکش) : موضع چاداریست بفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب ولی چاه در علاقه حکومت درجه ۴
شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه
۳۳ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کانی گک : قریه نیست بفاصله ۳،۵ کیلومتر در جنوب شرق سبزاو در علاقه حکومت درجه اول بهسود مربوط
حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۱۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و
۳۴ درجه ۷ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاوا : قریه نیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر بطرف جنوب مرکز خنجان متصل سرک متعلق حکومت کلان
پل خمیری مربوط ولایت قطن که در ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه
۳۵ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاو رو کوتس : موضع ایست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب شرق قلعه رسول خان در علاقه کامرانی مربوط حکومت
کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه
۲۸ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاو ن : کوهیست در غرب علاقه داری الیشنگ در علاقه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در
۷۰ درجه ۳ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاو ن کوه : کوهیست بطرف جنوب شرق قلعه موسی خان در علاقه کوه صافی مربوط حکومت اعلی پ. و ان که در
۶۹ درجه ۵۷ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۳ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است.
- کاها ن : قریه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در جنوب جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲۹
دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کاه قلعه : کوتلیست بفاصله ۱۳ کیلومتر در جنوب غرب مرکز فراه مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱
درجه ۱۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است.
- کاهی : قریه نیست بفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق دوشه در علاقه چپرهار مربوط حکومت درجه ۲
رو ات متعلق حکومت کلان شنوار در حوزه ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۱ دقیقه ۴۶
ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کایم گل : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال غرب قریه شیوه مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه
۴۵ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۴ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کیابیان : قریه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه
۱۳ دقیقه ۴۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۱۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- کپ چک : قریه نیست بفاصله ۱ کیلومتر در شمال غرب قریه بوینقره (شولگره) متصل دره بند بابه مربوط حکومت
درجه ۳ کشنده در حوزه حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۳ دقیقه ۵۵
ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۰ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کبود خواجه جا : کوئلیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال غرب چخچران مربوط حکومت کلان غورات متعلق ولایت هرات که در ۶۵ درجه ۴۰ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۱ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کبود کوه : کوهیست در غرب قلعه اوکل در علاقه حکومت درجه اول شین اب ناپ به ارتفاع تخمین ۱۲۳۵ متر مربوط ولایت هرات که در ۶۰ درجه ۵۱ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۲ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کبودی کوتل : کوتل ایست بفاصله ۴۳۰۵ کیلومتر در جنوب قلعه نودر علاقه حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۴ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کبیر کلی : قریه ئیست بفاصله ۴۰ کیلومتر در غرب سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۲ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کپ چاه : موضع یست بفاصله ۸ کیلومتر در جنوب شهر اند خوی متعلق حکومت درجه اول اند خوی مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۳ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیچه قلعه : قریه ئیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در شمال درز آب در علاقه درز آب و گرزبوان متعلق حکومت درجه ۲ بلچراغ مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۲۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کپ زئی : قریه ئیست بفاصله ۲۳۰۵ کیلومتر در غرب قریه متون در علاقه حکومت کلان خوست متعلق ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۰ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کپس آبدان : قریه ئیست بفاصله ۳۰ کیلومتر در شرق خلم مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۸ درجه ۱ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۳ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کپ کوت : قریه ئیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب شرق قلعه پنجه در علاقه حکومت درجه ۴ و اخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۲ درجه ۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۷ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کپلتین : قریه ئیست بفاصله ۵۶۰۵ کیلومتر در شرق خواجه امام سید نزدیک دریای آمود در علاقه حکومت درجه اول حضرت امام متعلق حکومت کلان قندز مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲۱ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۸ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کت : دریای است بفاصله ۹۶ کیلومتر در شمال گلاب ناور در علاقه حکومت درجه ۳ گرسیر متعلق حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۲۶ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۳ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کت :** کوهیست در جنوب غرب گلاب ناور بار تفاع تخمین ۱۷۰۳ متر در علاقه حکومت درجه ۳ گر مسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۴ درجه ۴ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کت :** قریه ئیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در شمال مشرق سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۹ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کتب خیل :** قریه ئیست در حوزة علاقه داری محمد آغه متعلق حکومت درجه ۲ کلسنگار مربوط حکو متکلان لوگر ولایت کابل .
- حیوانات اهلی این منطقه عبارت از : گاو ، خر ، اسب ، شتر ، گوسفند و بز بوده و حیوانات غیر اهلی آن از قبیل گرگ ، روباه و خرگوش میباشد .
- لباتات مفید و انواع پیداوار زراعتی عبارت از : گندم ، جو ، جواری ، شالی ، شبدر و ریشه میباشد . انواع اشجار مثمر عبارت از سیب ، ناک ، توت ، سنجد و سیب این منطقه شهرت افاقی دارد و اشجار غیر مثمر عبارت از چنار ، بید و غیره میباشد .
- نهر این منطقه عبارت از دریای لوگر بوده که منطقه کتب خیل را بدو حصه شرقاً و غرباً تقسیم نموده در حصه آبیاری زمین رول عمده و مهم را دارا میباشد .
- انواع طیور اهلی این محیط عبارت از خروس ، ماکیان ، فیل مرغ بوده و غیر اهلی آن مرغ آبی و قاض میباشد .
- مزرات معروف عبارت از خواجه اسمعیل بابا و سید صالح پادشاه میباشد .
- کت پرور :** قریه ئیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در شمال غرب باولی مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کت ری :** قریه ئیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب تیزین در علاقه حکومت درجه ۳ حصارک غزائی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۲۱ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع .
- کتس :** قریه ئیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال چوکی نزدیک دره چوکی در علاقه کسیر مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴،۴ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کت قلعه :** قریه ئیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال شرق شهر فراه متعلق حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۲۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۶ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کتک :** قریه ئیست بفاصله ۲ کیلومتر در شمال غرب اوقلعه در علاقه حکومت درجه اول بهسود مربوط حکو متکلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۱ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کتهگی :** موضع ئیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق اتهمان در علاقه کتواز مربوط حکومت اعلی

غزنی که در ۶۹ درجه ۱۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کت لش : قریه نیست بفاصله ۱۳ کیلومتر در شرق لعل و سر جنگل مربوط حکومت کابل دایز نگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۱۴ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کتنی : قریه نیست بفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۹ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کستواز : حکومتکلانی است متعلق حکومت اعلی غزنی که بین تخمین ۶۷ و ۶۹ درجه ۱۹ و ۳۰ دقیقه ۴۸ و ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی ۳۱ و ۳۲ درجه ۲۲ و ۳۱ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . حکومت کابل کتواز حاوی حکومت محلی و علاقه داریهای ذیل میباشد :

الف حکومتات :

۱- حکومت درجه ۲ شرن .

۲- حکومت درجه ۳ وازه خوا .

ب- علاقه داری ها :

۱ - علاقه داری درجه ۲ یوسف خیل متعلق بحکومت شرن .

۲- علاقه داری درجه اول جانی خیل راسا بحکومتکلان کستواز مربوط است .

۳- علاقه داری درجه اول دیله راسا بحکومتکلان کتواز مربوط است .

۴ - علاقه داری درجه ۲ امنه راسا بحکومتکلان کتواز مربوط است .

۵- علاقه داری درجه ۳ ناوه مقرر راسا بحکومتکلان کتواز مربوط است .

۶- علاقه داری درجه اول سلطان خیل راسا بحکومتکلان کتواز است .

۷- علاقه داری درجه اول ورمه می متعلق حکومت وازه خوا .

در حکومت کابل کتواز علاوه بر مدارس خصوصیه و تعالیم دینی که در مساجد بعمل می آید یک باب مکتب ابتدائی در شرن یک باب مکتب دهاتی در ناوه و یک باب مکتب دهاتی در زرغون شهر از طرف وزارت معارف دائر گردیده است علاوه و کالت اهالی حوزه حکومت کلان کتواز در شورای ملی از طرف سه نفر وکیل که از طرف اهالی انتخاب می گردد صورت می گیرد که یک نفر وکیل از کتواز یک نفر از حوزه حکومتی شرن و یک نفر از طرف اهالی حکومت وازه خوا میباشد .

پیداوار زر اعتی : گندم ، جو ، قلیز خر بوزه و تربوز ، زمین ها تماما ذریعه کاریزها آبیاری میشود ، زیرا جو بیار نمیشود در حصه یوسف خیل و سه گانه و زرغون شهر که از قراء مربوط کتواز است بعضا باغ های میوه پیدا میشود لیک میوه آن از قبیل توت و زردالو خوب نمیشود . باقی سرزمین کتواز عبارت از وادی میباشد که محض دران زراعت حبوب میشود و بس از مردم کتواز یک عده آن ده نشین و مقیم اند و یک عده دیگر کوچی میباشند . عده کوچی بیشتر است . مردان اهالی ده نشین هم غالبا در زمستان بطرف خارج یعنی هند و پاکستان

رفته بکار و پیشه مشغول میشوند و در آغاز سال واپس بمنازل خود بر می گردند ، این مردم عموماً اشتر و گوسفند تربیه کرده و در حقیقت مردم مالدار گفته میشوند . پیشه عمومی و اکثریت مردم کتواز تجارت است که هم در داخل افغانستان و هم در خارج صورت میگیرد . بعضاً بزراعت مشغول اند و برخی هم پیشه ور میباشد .

قراء مشهور : بند سرده ، یوسف خیل شرن ، پتن ، سه گانه ، زرغون شهر ، یحیی خیل ، جعفر ، دیل ، وازی خواه ، مرکز حکومتی کلان ، قریه زرغون شهر میباشد ، قشله عسکری نیز درین جا واقع شده علاقه داری اول در شرن ، علاقه داری دوم در وازه خوا قرار دارد موقعیت جغرافیائی مرکز حکومت کلان کتواز در ۶۸ درجا ۲۵ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۱ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

حدود اربعه : طرف شمال آن حکومت اندر به سمت جنوب آن ارگون ، در شرق گردیز و زرموت و به غرب آن ناوه کلان مقرر واقع است .

در حکومت کلان کتواز و مر بوطات آن اقوام سلیمان خیل و علی خیل سکونت دارند که یکک عده آن ها کوچی و اکثر اده نشین می باشند اراضی کتواز هموار و حاصل خیز است اما به نسبت قلت آب در حال حاضر ده فیصد آن ذریعه کاریز آبیاری میشود . و متباقی آن ممکن در آبنده نز دیکی توسط بند پالتو که زیر نظر است تعمیر شود . اکثراً یا بعضاً تحت آب بیاید کوه های مشهور کتواز عبارت از رانگی ، خور خلی و غوی رلی لیم و نری میباشد درین کوها اشجار بی ثمر و هکذا درخت جلاوزه وجود دارد .

بز و گوسفند و اسب درینجا خوب تربیه میشود سپورت نیزه بازی در بین مردم معمول است . نباتات عبارت از جو ، جواری و گندم می باشد .

مزارات در کتواز : زیارت غنی بابا پدر کلان مردم سلیمان خیل مرجع خاص و عام است حسین نیکه و زیارت خواجه جلال بخاری در علاقه داری پتنه و زیارت ملازاهد بابا در قریه خواجه خیل معروف میباشد . یک باب مکتب در حکومت شرن یک باب مکتب دهانی در مرکز زرغون شهر و یک باب مکتب در قریه عبدالمتمین خان وازه خواهه دائر میباشد .

کتود (شملر) : در یائیسست بمفاصله ۱۴۷ کیلومتر در شرق متون در علاقه حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا که در ۷۰ درجه ۱۲ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کتول سر : کوتلیست بمفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه متون در علاقه منگل مربوط ولایت پکتیا که در ۷۰ درجه ۱۳ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۸ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کسته تپه : قریه ئیسست بمفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب قریه وزیر آباد در علاقه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۵ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۰ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کته خیل : قریه ئیست بفاصله ۳۱،۵ کیلو متر بطرف جنوب شرق سرای خواجه در علاقه حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۱۹ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کته درخت : قریه ئیست بفاصله ۳۱،۵ کیلو متر در شمال شرق شین یا تخت در علاقه دای کندی مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۳۶ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کته سنگک : قریه ئیست بفاصله ۱۸ کیلو متر در جنوب سروب مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۴۴ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کته قلعه : قریه ئیست بفاصله ۱۶ کیلو متر در شمال غرب شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۳۱ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کته قلعه : قریه ئیست بفاصله ۲۴ کیلو متر در جنوب شرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۴ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کته قلعه : قلعه ئیست بفاصله ۴ کیلو متر در شمال شرق پای کو تل مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۵۷ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کته قلعه : قلعه ئیست بفاصله ۲۵ کیلو متر در غرب تکزارد در علاقه حکومت درجه اول سنگچارک مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۱۰ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کتی : قریه ئیست بفاصله ۳۰،۵ کیلو متر در شمال قریه آرام تل در علاقه نورستان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کتی : قریه ئیست بفاصله ۴،۵ کیلو متر در شمال قریه حیدرباجی در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۵ درجه ۴ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۴ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کتی : قریه ئیست بفاصله ۲۹ کیلو متر در جنوب غرب کنر مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۳۶ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کتی خیل : قریه ئیست بفاصله ۶،۵ کیلو متر بطرف جنوب قریه زیدآباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۶ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۳ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کتی باش : دریائست بفاصله ۴۰،۵ کیلو متر در شمال شرق قریه سدی گل در علاقه نورستان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۲۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کنتیر بولاق : قریه ئیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب شرق امام سید در علاقه حکومت در جه اول حضرت امام مربوط حکومتکلان قندز متعلق ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۸ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کتیر گال : موضع یست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در شمال قریه سدی گل در علاقه نورستان مربوط ولایت ننگر هار که در ۷۱ درجه ۷ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کنتی سینه : موضع یست که بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب قریه به باسول در علاقه حکومت در ۳۵ درجه ۳۰ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۶۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کجاو : قریه ئیست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب سرخ قلعه در علاقه بهسو متصل دریای تگاب و کجاو مربوط حکومت کلان دایز نسکی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۳ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کج باز : قریه ئیست بفاصله ۱۳،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلات غازائی مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۵۱ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کججرك : تنگی ایست بفاصله ۱۸،۵ کیلومتر در شمال غرب پای کوتل در علاقه حکومت کلان دایز نسکی مربوط ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۴۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کججرو : موضع یست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال قریه مقرر در علاقه حکومت در ۴۰ درجه ۴ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۵ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کج عزیز خان : علاقه داری ایست در ۲۰ درجه ۲۳ کیلومتری جلال آباد در حوزه حکومت در ۲۰ درجه ۲۰ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۵ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کججک : قریه ئیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در شمال غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایز نسکی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۳۰ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کججک : قریه ئیست بفاصله ۵۰،۵ کیلومتر در شمال غرب پای کوتل در علاقه حکومت کلان دایز نسکی مربوط

ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۳۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

: قریه ئیست مرکز حکومت در جبه اول خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار .

: قریه ئیست در حکومت درجه ۲ غوربند مربوط حکومت اعلی پروان و ازسیا گرد مرکز حکومت غوربند تخمیناً ۱۸ کیلومتر فاصله دارد ، این قریه متصل به سرک میباشد پیداوار زمینی آن گندم جو ، باقلی ، شرشم ، ارزن و شبدر است ، پیداوار سردرختی آب توت ، بادام ، چار مغز زردالو ، شفتالو ، ناک ، بهی ، آلوچه و آلو بالو میباشد اشجار غیر مشمر آن بید ، چنار ، سفیدار عرعر و شنک است ، پیداوار کوهی آن بته ، بوتی ، سرخ ساج و کمای می باشد ، حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند ، بز و مرکب است ، حیوانات وحشی آن گرگ ، روباه و خرگوش می باشد ، طیور آن عبارت است از مرغ خانگی ، مرغابی و وحشی ، زاغ ، قره قوش ، بودنه ، عکمهک کل مرغ واقنام گنجشکان است . آب و هوای آن تابستان اندک گرم ، زمستان سرد ، بهار و خزان معتدل دارد خاک آن ریگی است . بزحمت زیاد از آن حاصل گرفته میشود . اما درخت توت در آنچانموی خوب میکند ، پیشه اهالی زمینداری و مرکب کاری است .

کجک تال خاک : کوتلیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال شرق شین یا تخت در علاقه حکومت درجه ۳ دای کندی مربوط حکومت دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۲۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

: کج کوتل : کوتلیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب شهر مزار شریف مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۸ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۰ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . قلعہ ئیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب قریه حیدر باجی در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعہ مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۵ درجه ۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۶ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

: کجکی : قریه ئیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال غرب قریه شهیدان در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعہ مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۳۳ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

: کجکی : قریه ئیست تخمین در ۱۱۴ کیلومتری شمال شرق گرشک متعلق حکومت اعلی گرشک در نزدیکی این قریه بردریای هلمد بندی آباد گردیده که بنام بند کجکی شهرت دارد بدین قرار که حکومت در تابستان ۱۹۴۶ (۱۳۲۴ هـ ش) به متخصصین کمپنی مورینس کهنود سن که برای امور عمرانات در افغانستان استخدام شده اند هدایت داد تا موضوعی را جهت ذخیره کردن آبهای هیرمند انتخاب نمایند دسته انجنیران کمپنی مذکور برای این منظور بکار آغاز کرده و در یکصد کیلومتری بالا تر از گرشک همین موضع مناسب طبیعی را در نزدیکی قریه کجکی انتخاب کردند ، بعد از اینکه پلانها و خصوصیات ساختمان بند از طرف متخصصین کمپنی مذکور تهیه و تکمیل گردید فیصله بعمل آمد که در همین نقطه بندی تعمیر شود لذا کار بستن بند کجکی در ماه می سال ۱۹۵۰

کجه

کجکان

کج کوتل

کجکی

کجکی

کجکی

- (مطابق ۱۳۲۸) آغاز یافت و در نوامبر ۱۹۵۲ (۱۳۳۰) تکمیل شد. ارتفاع بند ۹۴ متر طول ۲۷۳ متر، عرض در حصه قاعده (۴۰۰ متر) حجم پرکاری بند ۳،۲۲۵،۰۰۰ مکعب متر، امکان تولید قوه برق ۱۲۰،۰۰۰ کیلووات، طول جھیل بند ۵۸ کیلومتر، عرض اوسط جھیل ۲ کیلومتر است. این قریه سابق بعلاقه داری قلعه بست (سنگین) مربوط بود اما نظر به اعمار بند مذکور این قریه اهمیت بسزائی پیدا کرده و در سال (۱۳۳۶) تعدیلاتی از طرف وزارت داخله در حوزه وادی هیرمند بعمل آمد و قریه کجکی از علاقہ داری سنگین منسک و بعلاقه داری زمین داور مربوط شد و از طرف دیگر خود علاقہ داری زمین داور بعلاقه داری کجکی موسوم شد.
- کج گردن :** کوتلیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر سمنگان مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کجن :** قریه ئیست بفاصله ۱۲۶۵ کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه در علاقہ حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کج نو :** قریه ئیست بفاصله یک کیلومتر در جنوب قلعه لعل در علاقہ حکومت درجه ۳ لعل و سر جنگل مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۱۵ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کجه :** قریه ئیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب شرق نمله در علاقہ حکومت درجه اول خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۰ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کجه :** کوتلیست بفاصله ۸ کیلومتر در جنوب شرتان در علاقہ اسمار متعلق حکومت کلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۲۲ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کجی :** قریه ئیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در شمال شرق قلات غلزاری متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۵ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کجی بایک :** موضعیت بفاصله ۳ کیلومتر در جنوب گر شک در علاقہ حکومت درجه اول نهر سراج مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۴ درجه ۳۵ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۷ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کجی خیل :** قریه ئیست بفاصله یک کیلومتر در جنوب چهارتوت مربوط حکومت درجه اول خوگیانی متعلق ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کج :** قریه ئیست بفاصله ۱۳،۵ کیلومتر در بنو در علاقہ حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان

پلخمري مربوط ولايت قطغن كه در ۶۹ درجه ۲۱ دقيقه ۶ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقيقه ۷ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کچ : قریه ئیست بفاصله ۶ کیلومتر در شرق گر شک در علاقه حکومت درجه اول نهر سراج مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۴ درجه ۳۷ دقيقه ۲۸ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۹ دقيقه ۲۷ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کچ : رودیست بفاصله ۱۴۲ کیلومتر در شمال قریه شاه شهید که به رود هلمند میریزد مربوط حکومت کسان از رگسان متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۹ دقيقه ۲۴ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۳ دقيقه ۱۸ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کچان : قریه ئیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق و ازه در علاقه حد ران مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۳۷ دقيقه ۱ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۰ دقيقه ۴ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کچان : حوزه ئیست در جنوب غرب تمکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگ چارک مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۲۴ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۸ دقيقه ۱۰ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کچ خاور : موضعیت بفاصله یک کیلومتر در جنوب قلعه دوست محمد در علاقه حکومت کسان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۲۲ دقيقه ۳۵ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۴ دقيقه ۳۰ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است. ثانیه

کچراه : قریه ئیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب مرکز کمر مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۳۵ دقيقه ۴۸ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقيقه ۵۲ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کچر مرده : نهزیست بفاصله ۷۸،۵ کیلومتر در شمال شرق تیواره متعلق حکومت کسان غورات مربوط ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۵۲ دقيقه ۵۰ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقيقه ۱۴ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کچره : قریه ئیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب نمله در علاقه حکومت درجه اول خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۳ دقيقه ۵۲ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقيقه ۴۲ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کچکک : قریه ئیست بفاصله ۵ کیلومتر در شرق نییک در علاقه حکومت درجه ۴ یکا و لنگت مربوط حکومت کسان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۵۸ دقيقه ۳۶ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقيقه ۴۰ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کچ کومی : موضعیت بفاصله ۳۵ کیلومتر در شمال شهر اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۱۲ دقيقه ۲۴ ثانيه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۳ دقيقه ۲۵ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

کسجن : دریائست بفاصله ۴۵،۵ کیلومتر در شمال مشرق صالحان کاریز در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۳ درجه ۵۵ دقيقه ۳۲ ثانيه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۵ دقيقه ۵۴ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است.

- کچن** : موضع است بفاصله ۲۰ کیلومتر در شرق صالحان کازیز در علاقه حکومت درجه ۲ گ-ر مسیر مربوط حکومت اعلیٰ گر شک که در ۶۳ درجه ۵۴ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۴ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کچن گاتو** : نهریست بفاصله ۲۸ کیلومتر در شمال شرق گور سنگ در علاقه حکومت درجه ۳ جا غوری مربوط حکومت اعلیٰ غرنی که در ۶۷ درجه ۱۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کچنگه کوتل** : کوتلیست بفاصله ۵۶،۵ کیلومتر در شمال غرب قریه سلطان خیل در علاقه حکومت درجه ۲ وردک مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۳۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۸ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کچنی کازیز** : قریه نیست بفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه خوگیانی مربوط ولایت قند هار که بین ۶۶ درجه ۲۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۰ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- کچی گرو** : کوتلیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در جنوب شرق تیواره مربوط حکومت کلان غور ات متعلق ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۳۶ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۶ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کداب** : قریه نیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در جنوب شهر جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار متصل سرک یکه بطرف قریه جابه میرود در ۷۰ درجه ۳۱ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدجل** : قریه نیست بفاصله ۳۸ کیلومتر در جنوب شرق خوگیانی در علاقه حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط ولایت قند هار که در ۶۵ درجه ۲۰ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۰ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک** : قریه نیست بفاصله ۲،۵ کیلومتر در شمال قریه خشک آب در علاقه خنجان متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۲ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدک** : قریه نیست بفاصله ۸ کیلومتر در شمال قریه چاه آب در علاقه ینگی قلعه مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۸ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدون** : کوهیست در غرب قلعه غوریان متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که در ۶۰ درجه ۵۰ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۵ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کده** : قریه نیست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز زیباک مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۱ درجه ۲۱ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۰ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کده (خرابه)** : قلعه نیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه چخان سور مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۱۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۱ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کده نی** : دریا ئیست بفاصله ۱۱۸ کیلو متر در شمال شرق سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کدی** : قریه ئیست بفاصله ۵۶۵ کیلو متر در جنوب قلعه کف در علاقه حکومت درجه ۲ در واز مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۱۱ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کر** : موضعی است در حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان و بسمت جنوب غرب رخه (مرکز حکومت پنجشیر) واقع گردیده و از انجا تخمینا ۸ کیلو متر فاصله دارد پیداوار زراعتی آن گندم، جو، باقلا، شرشم، شبدر، کچالو، شلغم، زردک و جوار می باشد پیداوار سردرختی آن توت انگور، زردالو، چارمغز، آلوچه، و آبلو است از درختان غیر مثمر بیلد سفیدار و عرعه پیدا میشود که در عمارات بمصرف میرسد پیداوار کوهی، بلوط، خنجرک، بشال، بلک، بوتی، بته، پر کندول، بادام کوهی، گزک، سیاه چوب و کمال می باشد که در محروقات بکار می رود از بعضی چوبهای مذکور زغال تهیه می شود که بر علاوه مصرف خود آنها در برخی از نقاط دیگر برده و بفروش رسانیده می شود شری، سبزی سیاه، پیاز کوهی، سیر کوهی، سوهان، سانزی، چکری و سمارق نیز در کوه آن یافت می شود از نباتات طی درونه، بوی مادران، کنوچه، مستار، کاکوتی زوف، جوانی و بادیان در کوه همجوار آن بوفرت دستیاب می گردد حیوانات اهلی آن گاو، گوسفند (گدی) بز و مرکب است، حیوانات وحشی آن گرگ، روباه، خرگوش و شغور (جیره) می باشد از پرندگان مرغ خانگی به کثرت تربیه می شود، مرغابی وحشی کدک، کبوتر، بونده، زاغ کل مرغ قره قوش و اقسام گنجشک ها در اینجا دیده می شود، نوع خاک آن ریگی است و بواسطه استعمال پارو و انبار زیاد از زمین های مزروعی آن حاصل گرفته می شود مگر چارمغز و درخت توت در اینجا نمو ی خوب می کنند، پیشه اهالی آن زراعت و مالداری است و بعضا چوب و زغال را ذریعه مرکب ها در بازار رخه آورده و بفروش میرسانند و ازین رهگذر تامین حیات میکنند .
- کر** : قریه ئیست بفاصله ۲۷۰ کیلو متر در جنوب شرق مرکز زیباک مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۳۴ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۴ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرا غی** : قریه ئیست بفاصله ۵ کیلو متر در شمال سرپل مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۵ درجه ۵۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۵ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرا کرکهاو** : کرکلیست بفاصله ۴۳۵ کیلو متر در شمال شرق قلعه اسمار متر مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۲۸ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرال** : قریه ئیست بفاصله ۳۰ کیلو متر در جنوب شرق تکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگک چهارک مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۹ درجه ۲۱ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۴ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کر امان** : قریه ئیست در علاقه داری درجه ۳ دره هزاره پنجشیر مربوط حکومت درجه ۳ پنجشیر متعلق حکومت اعلی پروان که بسمت جنوب شرق رخه واقع گردیده و از رخه تخمینا (۲۰) کیلو متر فاصله

دارد، این قریه بصورت دره است پیداوار زمین گندم، جو، جواری، باقلی کچالو، ماشس، شرشم، شلغم و شبدر است، پیداوار سر درختی آن توت، انگور، زردالو، سیب، آلوچه و آلوبالومی باشد. از اشجار غیرثمر بید و سفید دار پیدا می شود. پیداوار کوهی آن بشال، خنجرک، بلک، سیاه چوب، بته، بوتی و کمال است که در محروقات آن کسار گرفته می شود، سبزیجات کوهی از قبیل شری، سوهان، سانزی، پیاز کوهی، سیر کوهی، سبزی سیاه در کوهی آن به کثرت وجود دارد، نباتات طبی چون درونه، مستار، بوی مادران، کنوچه، حنظل، زوف، خاکشیر کما کوتی در آنجا بوفرت یافت می شود. حیوانات اهلی آن عبارت است از گاو، گدی و بز، چون این قریه در قرب جبال واقع گردیده لذا برای پرورش حیوانات موقعیت خوبی دارد، حیوانات وحشی آن گرگ، روباه، خرگوش و جیره است گاهی آهو و خرس هم در کوهی آن دیده می شود، پرندگان آنجا مرغ خانگی، مرغابی اهلی، کبک، بونه، کبوتر مرغابی و وحشی زاغ، فاخته، کل مرغ عکک (عقعه)، هدهد، قره قوش، شیخ باز و اقسام گنجشک می باشد آب و هوای آن در تابستان اندک گرم و در زمستان سرد و در بهار و خزان معتدل است. کوهی آن بر فکری زیاد دارد، در بین قریه نیز برف مدت زیاد دوام می کند، به این سبب کشت آن یک فصله است، نوع خاک آن ریگی می باشد بزحمت دهقان و استعمال انبار فراوان از آن حاصل برداشته می شود، پیشه اهالی زراعت و مال داری است و ازین در ممر دفع احتیاج می کنند، بعضا گلیم نیز درینجا بافته می شود.

قریه ئیست بمفاصله ۴ کیلومتر در شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرمانجی :

قریه ئیست بمفاصله ۸۱ کیلومتر در شمال غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۴۷ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۰ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرمانک :

قریه ئیست بمفاصله ۲۷، ۵ کیلومتر در جنوب شرق تکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگ چارک متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۲۱ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۵ و ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کران :

علاقه داری درجه ۲ مربوط حکومت محلی درجه ۲ جرم و از توابع حکومت اعلی بدخشان بوده که در ۷۱ درجه ۷ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۵ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. این منطقه تماماً کوهستانی بوده قسمت شرقی آن را کوه های آسمان خراش نورستان چترال و ملحقات علاقه داری زیبای تشکیل داده و به سمت غربی آن ولایت پروان و برخی از حصص حکومت فرخار واقع شده است و از طرف جنوب نیز به بعضی حصص نورستان ارتباط دارد.

کران و منجان :

آب و هوا: هوای این منطقه در زمستان خیلی سرد و باران است زیرا تماماً برف گیر بوده و در کوهی آن برف دایمی دیده می شود که از یک سال بدیگر سال ذخیره می گردد و برف باری آن عموماً از برج عقرب شروع شده و تا اخیر حوت دوام می نماید در ماه های حمل و ثور باریدن باران شرع می شود. در موسم گرما هوای آن معتدل شده و تا اخیر میزان به همین ترتیب دوام دارد. نباتات و جنگلات: کران و منجان از حیث اینکه اراضی کوهستانی دارد زمین آن برای هرگونه نباتات مساعد نبوده و اهالی تنها زراعت گندم، جو، ارزن، مشنگ و باقلی قناعت می نمایند.

و از اشجار میوه دار تنها دو نوع ردآلوی تلخ و شیرین در بعضی حصص آن دیده میشود که به تعداد خیلی قلیل میباشد و از اشجار بی ثمر تنها درخت بید بنام زردبید و تلخبید آنهم در بعضی حصص به اندازه کم دیده میشود. یک جنگل بید در غرب قریه اسکار موجود است که بطولی ۳ کیلومتر و به عرض یکنیم کیلومتر ساخته را اشغال نموده است درین جنگل بعضا سیه خار نیز موجود میباشد.

حیوانات و طیور: حیوانات اهلی آن اسب، خر، بز، گوسفند بوده و در کوههای آن گاو، گاو، و پلنگ هم پیدا میشود طیور اهلی و وحشی آن عبارت از مرغابی، کبک، مسرخ خانگی، کبوتر صحرایی، کبوتر خانگی، باز و باشه میباشد.

قراء و قصبهات: مسافه کران و منجان از مرکز حکومت جرم تقریباً ۸۷ کیلومتر بوده و قریه های مربوطه آن عبارت اند از انجمن، دشتی، اسکایک، میان شهریمک، در باغان، کلات اسکاراریا ویزار، پیواز، یونم، سکوا، نوغا کف، اوباط، تگاب، مغنون، الف، شهران عمو مان، دشت، شاپوی، غد، سرجنگل، یعزک، نیام، قلعه شاه، تلی، تاو در قریه شهران مسجدی وجود دارد که بنام شاه ناصر خسرو شهرت دارد و تاکنون آباد است اساسه و تار یخ آن معلوم نیست در قریه اسکازار نیز قلعه ای بنام بهمن کوهستانی موجود است در قریه سکوا یک قلعه دیگر دیده میشود که دیوارهای آن کمافی السابق پا برجای بوده و در بعضی سنگهای آن نمره (۵۴۵) دیده شده که تاریخ فتح کرک نام رانشان میدهد و هم نمبر (۱۰۴۵) در بعضی دیوارهای آن به مشاهده رسیده است که از آثار تاریخی پنداشته میشود اما تاکنون تحقیقات علمی آن میسر نگردیده است درین علاقه یک باب سکتب رسمی ابتدائی نیز تاسیس یافته است.

کران منجان: علاقه داری ایست درجه ۲ متعلق حکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان.
کراونا: قلعه نیست بفاصله ۸،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سیغان سرایک مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۳۷ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۹ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرائی عبدل: قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در شرق اوبه مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۱۲ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
کرباسک: موضع نیست بفاصله ۴۰،۵ کیلومتر در غرب خواجه علی در علاقه حکومت حکومت درجه ۲ گر مسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۲ درجه ۲۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۹ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرباشی: قریه نیست در شمال غرب رخه مربوط حکومت درجه ۳ پنجشیر، متعلق حکومت اعلی پروان. سمت غربی آن بکوه اتصال دارد، بیدوا و زراعتی آن گندم، جو، جوار، ارزن، شرشم، شلغم و شبدر میباشد پیداوار سر درختی آن توت، زردالو، چارمغز، انگور، ارغنجال، آلوچه، آلوچه و آلو بالواست، اشجار غیر مثمر آید و سفیدار میباشد، حیوانات اهلی آن، گاو، گدی، بز و مرکب است، حیوانات وحشی آن گرگ، روباه و خرگوش میباشد، طیور آن عبارت است

از مرغ خانگی مرغابی اهلی، کبک، دبوتر، زراغ، مرغابی وحشی، قره قوش، کل مرغ، غال، هد هد، عککه؛ بودنه و اقسام گنجشکان، پیدا وارکوهی آن بته بوتی، بلنک گرک درونه، مستار سوهان سائری سبزی سیاه، پیاز کوهی سیر کوهی سمارق و چکری می باشد که در محروقات و خوراک وادویه مستعمل می شوند آب و هوای آن در تابستان اندک گرم زمستان سرد بهار و خزان معتدل دارد. بعضی ازین مردم در تابستان به مواشی خود در جاهای بلند و با آب و علف زار کوه رفته در آنجا برای خود اغیل تهیه میکنند این عمل از یکطرف در جمع آوری قروت و روغن به آنها کمک میکند و از جانب دیگر خود آنها و مواشی شان از حرارت و گرمی آفتاب محفوظ مانده در هوای صاف و آزاد امرار حیات مینمایند. پیشه اهالی دهقانی و مالدار میباشند و زنهای اکثر برشتن چرخه مصروف می باشد.

کربی : قریه نیست بمفاصله ۳۴ کیلومتر در جنوب غرب خواجه علی در علاقه حکومت درجه ۲ گر مسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۲ درجه ۴۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۰ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرت : قریه نیست بمفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

کرتاکه : قریه نیست بمفاصله ۴۷،۵ کیلومتر در شمال غرب میان پشته در علاقه زمیند اور مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۵ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرتکی : قریه نیست بمفاصله ۵۳ کیلومتر در جنوب شرق جوبین مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۵۳ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۹ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرته قلعه : قلعه نیست بمفاصله ۸۷،۵ کیلومتر در جنوب شرق فراه مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۵۹ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۶۳ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. نهر یست بمفاصله ۴۳ کیلومتر در جنوب شرق قلعه نود در علاقه حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۱۵ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۶۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرچند او : قریه نیست بمفاصله ۲۸ کیلومتر در شمال شرق شیوه در علاقه اسمار مربوط ولایت ننگرهار که در ۷ درجه ۴۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرچه : قریه نیست بمفاصله ۹ کیلومتر در شمال غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۵۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرچی : قلعه نیست بمفاصله ۳۲ کیلومتر در شمال شرق بلچراغ در علاقه درزاب و گرز یوار نزدیک سرك که بطرف بلچراغ میرود مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۳۳ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۳ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرچی

: قریه نیست بفاصله ۲۲،۵ کیلومتر در جنوب غرب فیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۳۰ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۵ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کرخ

: حکومتی است درجه ۴ و مستقیماً مربوط ولایت هرات که در حوزہ سمت شمال شرقی شهر هرات واقع و باندازه تخمین (۲۴) کیلومتر فاصله دارد و در تخمین ۱۲ درجه ۲۴ و ۵۵ دقیقه ۳۶ و ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ و ۴۰ دقیقه ۳۵ و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. کرخ دارای قریه‌های متعدد دور و نزدیک بوده و مشهورترین آن قرار ذیل است.

بوریا بافها، مارآباد، ترک آباد، رباط آخند، جیره سفلی، جیره علیا، مرغچه‌ها، چهار محل قریب مرکز، سرکوجه، بند بنفش، قصر صنم، فشر، زیرک، کاریز بلرچ، شورگرد، کویان، تون، اسفرزه، ریگه، افساج، شوره، چهار تگاب، نیک عمومی، تگاب سور، کلات، جوینو، اغواچه، اسفرز، چشت شریف، ده زبرو، بیشه، غال سقا، فلوری، ده گل، کشکک‌ها، لکه سنگ، جنگلک، قلعه یارو خان، مسافران، سروان عمومی، ده دراز، گرشک، پنجمیران، دهن دو آب، کبکان، سر آسیاب، طاغنسکوه، هفته‌کله، پسته فچی، تاب و شنگ، سونی. قرأ این حکومتی در بین دو کوه واقع بوده طول آن تخمیناً از ۸۰۰ الی ۹۰۰ کیلومتر و عرض آن تقریباً ۵۴ کیلومتر میباشد.

زراعت: زمین اینجا کوهستانی و اکثراً هموار و برای هر نوع زراعت مساعد بوده نهایت حاصل خیز است، در اینجا هر نوع حبوب مانند گندم، جواری و لیمی، کاشته میشود، نخود، ماش، لوبیا، باقلی، ارزن، شرشم، و شاخل، نیز زرع میشود و لسی عمده ترین محصولات آن گندم و جو میباشد که مقدار کفافی به دیگر نقاط ولایت نیز صادر میشود.

نباتات مشمر و غیر مشمر: سبزیجات تازه از قبیل پیاز، خرفه و پالک، باندازه کفافی زرع میشود. نباتات سبز که مانند رشته و شبدر برای حیوانات کاشته میشود. خربور، تربور، بادرنسنگ و میوه‌جات مانند زردآلو، آلبالو، شمتاو، سیب، انار، بهی، بادام و انگور در باغهای آن زیاد تربیه میشود در کوههای آن اشجار بید کوهی، تاک کوهی، ارچه، امرد و غیره زیاد دیده میشود. هوای کرخ در تابستان معتدل و در زمستان خیلی سرد است زیرا این منطقه برف گیر بوده و برفباری آن عموماً در ماهی قوس، دلو زیاد میباشد، سپس در بهار آب شده و در جوی بار و نهرها سر ازیر میشود کرخ آب بسیار فراوان دارد ازین حیث حاصلات آن انواع و اقسام مختلف بوده و افراس است. نباتات طبی: در کرخ نباتات طبی که برای ادویه بکار برده می شود زیادی پیدایش دارد که عمده ترین آن ها قرار ذیل است.

ختمی، بانونه، بارتنگ، ملنگان، سک انگورک، کنوچه، بنفشه، خاکشیر، زیره سبز، شیرخشت پودینه، گل گاوزبان، جوانی، بادیان، ترخ کوهی، و غیره. کرخ از حیث اینکه به مرکز هرات نزدیک است آبهای فراوان داشته و خاک حاصل خیزی نیز دارد اقسام زیادی از گل در آنجا پرورش میشود مانند گلاب، نسترن، چنبیلی، نرگس، داوی، شبو، زنبق، سوسن، بر بینه، جعفری، گلاب خوشه‌ئی، گلاب صد برگ، و غیره.

حیوانات و طیور : حیوانا تیکه درین منطقه تربیه میشود عبارت از اسب، گاو، خر، بز، گوسفند بوده و در کوه های آن روباه، آهو، گرگ، شغال، نیز پیدا میشود. مرغ خانگی، مرغ آبی، کبوتر، گنجشک، سی سی، سیاه سینه، کسلنگ، زاغ، کبوتر صحرائی، شاهین، کرگس، نیز زیاد پیدا میشود.

حرفه : پیشه اهالی زراعت و باغداری بوده و زنان نیز بمعیت مردان همکاری مینمایند و بر علاوه صنعت الاچه جنده، کرباس، چادرشب، جوال، برک، جرب بافی نیز در بین زنهارواج دارد و دستمال های ابریشمی و چادرشب ابریشمی و سندی نیز در آنجا زیاد بافته میشود.

مناظر : اگرچه اکثر جاهای کرخ مناظر قشنگ و طبعی دارد ولی وضعی که بنام خواجه چهارشنبه یاد میشود نهایت دلکش و زیبا بوده و این موضع در بین دو کوه واقع است که دارای درختهای میوه دار و غیره مثربوه و از وسط آن دریای کرخ گذشته آبشارهای طبعی را تشکیل میدهد.

در اطراف دریا جنگل های طبعی و غیر طبعی زیاد بوده در سرك عمومی که بطرف قلعه نوا امتداد یافته از بین دره عبور نموده که اطراف آن نهایت شاداب و سرسبز دیده میشود. منظره دیگری از مرکز حکومت بطرف جنوب غرب بمفاصله تقریباً ۶ کیلومتر دورتر در بین دره واقع است.

که بنام خواجه محمد عباس علیه الرحمه یاد میشود درین جادرختهای انجیر، خنجک، بیدکوهی، توت، و غیره بسیار زیاد است آبی که بدره سرازیر میشود از سقف یک غار سنگ بمقدار کافی فرو ریخته و مخزن آبی را در گوشه غار تشکیل میدهد و از آنجا ذریعه جویچه اراضی و باغستان را که بصورت مرتبه دار است آبیاری مینماید در یک گوشه غار مذکور سوراخ بزرگی موجود است و به ذریعه زینده های سنگی بقسمت فوقانی تپه راه دارد که از آنجا تمام قصبه کرخ تحت نظر قرار یافته و منظره قشنگی را تشکیل میدهد علاوه تابهر گوشه و کنار کرخ مناظر قشنگ و زیبایی دیده میشود که قابل توصیف است. بخ حضرت کرخ که در حدود تقریباً دو صد جریب زمین تا کستان و شجرستان میباشد تفرجگاه اهالی کرخ بوده و اکثر مردم شهر هرات نیز برای تفریح درینجا آمد و شد مینماید. کوه های کرخ تقریباً به سمت جنوبی علاقه حکومتی کرخ کوهی بنام دوندر و به سمت شمال آن آخرین کوه بابا واقع است و کوه (وندل) نیز از سلسله کوه بابا است.

که در حصه بندی خک هر دو سلسله کو، بهم ملحق میشود درین سلسله کوه ها طوری که در بالا گفته شد اشجار ارچه، سیاه چوب، بیدکوهی، امرد، انجیر، و خنجک پیدا میشود.

و از حیوانات آهو، خرگوش، روباه، گرگ، کفتار، جیره، حتی خرس پلنگ، خوک نیز دیده شده است. معدن زغال سنگ در حصه که موسوم بمسجد چوبی است کشف و مقداری زیادی استخراج و مورد استفاده قرار یافته است. رود خانها تیکه از کوه های کرخ سرازیر و یک شاخ آن از کوه (دوندر) از حصه بند یخک و شاخ دیگر آن از کوه بابا جدا شده پس از سیر جدا گانه چند میلی هر دو یکجا شده منطقه کرخ را آبیاری و هنگامیکه به سمت هرات سرازیر میشود بشعبات مختلف تقسیم گردیده و بنامهای نهر سلطانی و جوی نو یاد میشود و بالاخره بدریای هری رود منتهی میگردد کرخ چون منطقه کوهستانی است آبشارهای زیادی در آنجا بصورت طبیعی دیده میشود مانند آبشار قریه

مجنگندك آبشار خواجه چها رشنه ، آبشار كوه چها رطاق ، آبشار قریه پهلوان هریك آن از بلندیهای زیادی فرومی افتد .

علاوه تا کاریز زیادی درین علاقہ وجود دارد که از یک دیگر فاصله های زیادی داشته و بنام های مختلف یاد میشود ، مانند کاریز ماهیان ، کاریز غزار ، کاریز سنگلاخ ، قنات سرخه قنات سنگ پر قنات توتسک ، قنات درویش آباد ، قنات حسن آباد ، قنات علی شور دانی ، قنات درخت توت قنات قلعه سفید ، قنات شاطر نظرو غیره .

راه ها و معابر : منطقه کلخ در بین راه قاعه نو و هرات واقع است ازین علاقہ راهای دیگر - ری بطرف حکومتی های کشک و او به وقادس جدا شده که در وقت تابستان ازین راه ها بخوبی عبور و مرور میشود ولی در موقع سرما بواسطه شدت برف کاملاً مسدود میباشد در کرخ مزار حضرت صوفی اسلام مجاهد معروف میباشد علاوه تا مزارات دیگری از قبیل مزار میرزا سلطان بابای لاش درویش علی قاسم مرزا خواجه غیاث الدین درویش صادق و غیره در آنجا و حدود دار در کرخ یک مسجد جامع بزرگ موجود است و نماز های پنج وقت و نماز جمعه و عیدین در آنجا خوانده می شود در کرخ علاوه بر مدارس خصوصی و تعلیمی که در مساجد بعمل می آید یک باب مکتب ابتدائی نیز از طرف وزارت معارف دائر گردیده است همچنین یسکتفروکیل از طرف اها لسی این حکومتی انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود .

کرخ : رودیست بفاصله ۷۶ کیلومتر در شمال شرق شهر هرات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲۱ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کرخ : قلعه ئیست بفاصله ۱۹،۵ کیلومتر در جنوب غرب جوینو مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۳۴ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کرخان : قریه ئیست بفاصله یکت کیلومتر در شمال مرکز زیباک مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۲۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۱ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کرخ سه درخت : موضعیت بفاصله ۶،۵ کیلومتر در جنوب جوین مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۳۷ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۸ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کرخیل تهانه : قریه ئیست بفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در شمال سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۲۷ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۷ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کردار : قریه ئیست بفاصله ۱۹ کیلومتر بشمال غرب قریه میرغلام در علاقہ نورستان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۴ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کردار کوتل : کوتل ایست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در شمال قلعه سرکاری در علاقہ حکومت درجه ۲ دره صروف مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳ درجه ۴ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کرسنگک : قریه نیست بفاصله ۳۴،۵ کیلومتر در جنوب قریه نوزاد متصل سرك مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۲۵ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کرش تپه : قریه نیست بفاصله ۵۵،۵ کیلومتر در شمال غرب قریه وزیرآباد در علاقه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۳۳ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۲ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کر غاره : قریه نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شمال شرق قریه سیاه چوب در علاقه حکومت ارزگان مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۸ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کر غراو : قریه نیست بفاصله ۵۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق تیواره مربوط حکومت کلان غورات متعلق ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۴۹ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کر غول : قریه نیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در غرب پای کوتل در علاقه حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۳۰ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۴ درجه ۳ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کر غه : قریه نیست بفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در جنوب شهرمزار شریف که در ۶۷ درجه ۹ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۱ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کر غی : قریه نیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در جنوب شرق قریه شش برجه متصل سرکیکه بطرف دایزنگی میرود در علاقه حکومت درجه ۳ بامیان مربوط حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۸ درجه ۱۳ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کرک : قریه نیست بفاصله ۵۵ کیلومتر در شمال خواجه امام سید نزدیک دری آمو در علاقه حکومت درجه اول حضرت امام متعلق حکومت کلان قندوز مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲۲ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۷ درجه ۶ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کر کنای : کوتلیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شمال غرب پرورش در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کر کنس : قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در غرب خیر و خیل متصل سرکیکه بطرف کابل میرود در علاقه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۳ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کرکچه : رودیست بفاصله ۲۹ کیلومتر بطرف شرق تیزین در علاقه حکومت درجه ۳ حصارک غلزنائی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کرکچه کوه** : کوهیست در شمال شرق تیزین در علاقه غلزاری مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۴۰ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرکر** : موضعیت بفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال شرق پلخمری مربوط ولایت قطغن درین موضع معدن زغال سنگ وجود دارد که بمصرف سوخت فابریکه نساجی شهر بغلان و پلخمری میرسد .
- کرکره** : قریه نیست بفاصله ۴۲۰ کیلومتر در جنوب غرب قریه سر بولی مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۱۰ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرکره** : کوتلیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در شمال غرب سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۹ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرکری** : موضعیت بفاصله ۹ کیلومتر در شمال شرق گل آب در علاقه درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۵۲ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۴ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرکو** : قریه نیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در شمال جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۵۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۸ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرکوت** : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب شرق قلعه اسمارم مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۲۹ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرکی** : قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در غرب قلعه ده بالا مربوط حکومت درجه ۳ روات متعلق حکومت کلان شنوار در حوزه ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲۳ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرکی تگرش** : موضعیت بفاصله ۴۰۶ کیلومتر در شمال غرب سیستان چاد در علاقه زمینداور متعلق حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۲ درجه ۱۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرکی کت** : قریه نیست بفاصله ۱۷۰ کیلومتر در شمال غرب شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۳۸ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرکین** : قریه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در غرب چمکنی مربوط حکومت درجه ۲ جاجی متعلق ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۳۱ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۷ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرم** : موضعیت بفاصله ۵۴ کیلومتر در شمال شرق قلات غلزاری متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۱۶ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۷ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرمان** : قریه نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب شرق لعل در علاقه حکومت درجه ۳ لعل و سرجن گل مربوط حکومت کلان دایزننگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۲۹ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کرم بت :** موضعیت بمفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب انتردر علاقه حکومتکلان غورات متعلق ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۳۱ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرم بو :** نهریست بمفاصله ۳۹ کیلومتر در شرق جوینو مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۶ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرم ثانی :** قریه نیست بمفاصله ۴۴ کیلومتر در شرق قلات غزرائی متعلق حکومتکلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۱۲ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرم چک :** قریه نیست بمفاصله ۴ کیلومتر بطرف شمال سرای خواجه متصل سرک کوهدامن مربوط حکومتکلان کوهدامن متعلق ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۶ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۶ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرم خان کاریز :** قریه نیست بمفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب غرب ختو گیانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان متعلق ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۳ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۳ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرم سیر :** کوهیست در شمال شرق صمدخان کسلی بار تفاع تخمین ۱۸۱۴ متر در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۶ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرم مسکی :** در یانیت بمفاصله ۵۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه چرخان سور مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۱۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرم علی :** رودیست بمفاصله ۸۵ کیلومتر در غرب جوین مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۰ درجه ۱۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرم مانده :** نهریست بمفاصله ۲۱ کیلومتر در شمال شرق صمدخان کسلی در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۲۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرمه :** کوهیست در شمال قلعه حمیدخان در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۵ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۸ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کر ناله :** کوهیست بمفاصله ۷ کیلومتر در جنوب شرق جمعه علی در علاقه حکومت درجه اول بهسود متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۸ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کر ناله :** قلعه نیست بمفاصله ۱ کیلومتر در جنوب قلعه جمعه علی در علاقه حکومت درجه اول بهسود مربوط حکومتکلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کرناله تگاب : نهر یست بفاصله ۵۲،۵ کیلومتر در شمال شرق جمعه علی در علاقه حکومت درجه اول بهسود مربوط حکومتکلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۳۱ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرنج : کوهیست در شمال شرق علاقه داری الیشنگت بار تفاع تخمین ۳۱۲۶ متر در علاقه حکومتکلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۱ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرندیز : قریه یست بفاصله ۲۵ کیلومتر در جنوب قریه بار پنجه در علاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۲۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرنگو : موضع یست در شمال غرب گلران مربوط حکومتکلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۱ درجه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرنی : قریه یست بفاصله ۳۹ کیلومتر در شمال غرب قریه باره خیل در علاقه حکومتکلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۴۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرو : دشتیست در جنوب قریا سوزل مانده در علاقه حکومت درجه ۳ ترین مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کروبه : دریائیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۵۳ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کروچکی : نهریست بفاصله ۲۸ کیلومتر در شمال اشکاشم در علاقه زیباک مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۳۳ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۷ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرو دیل : کوتلی است بفاصله ۴۶۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه کاسنی در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران مربوط حکومتکلان غورات متعلق ولایت هرات که در ۶۵ درجه ۳۷ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرو ل : قریه یست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب شرق چهل خانه در علاقه حکومت درجه ۴ دهله مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۶ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۷ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرو لا : قریه یست بفاصله ۷۴ کیلومتر در شمال غرب غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۵۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کرووه : دریائیست بفاصله ۶۱ کیلومتر در شمال چاه آب در علاقه ینگ قلعه مربوط حکومتکلان تا لقان متعلق ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۴ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کروی : نهریست بفاصله ۴۷ کیلومتر در شمال چهل خانه در علاقه حکومت درجه ۴۴ دهله مربوط ولایت قندهار که در ۲۶ درجه ۱۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۷ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کره : قریه نیست بفاصله ۵۵، ۵ کیلومتر در جنوب غرب جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که در ۲۶ درجه ۱۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کره تپه : موضع نیست بفاصله ۸۱، ۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سمندگان در علاقه رونی متعلق حکومت درجه ۴ که هر د مربوط حکومت اعلی پروان که در ۲۷ درجه ۴۹ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کره در : قریه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در شمال شرق قریه چوکی متصل سرکیکه بطرف کوزکنر میرود در علاقه حکومت کلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۷ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کره سوف : نهریست بفاصله ۵۷، ۵ کیلومتر در شمال غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۲۸ درجه ۱۱ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کره کاشان : کوتلیست بفاصله ۱۳ کیلومتر در شرق سرپل در علاقه بلخاب مربوط حکومت درجه اول سنگچارک در حوزه حکومت اعلی شبرغان که در ۲۶ درجه ۵۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۷ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کره ملا : قریه نیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در شمال شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۳ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۳ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کره موی کچ : دریا نیست بفاصله ۲۱، ۵ کیلومتر در جنوب غرب صمد خان کلمی و به طرف جنوب جریان داشته در علاقه حکومت درجه ۴ شورا بسکک مربوط ولایت قندهار که در ۲۶ درجه ۸ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۹ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کره غیاث : قریه نیست بفاصله ۷۳، ۵ کیلومتر در جنوب غرب جلدک مربوط حکومت کلان قلات ولایت قندهار که در ۲۶ درجه ۱ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۴ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کری : قریه نیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری متصل دره نور علی در علاقه حکومت درجه ۲ دره صوف مربوط حکومت کلان سمندگان متعلق ولایت مزار شریف که در ۲۷ درجه ۱۷ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۰ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کریا لکه : قریه نیست بفاصله ۳۰ کیلومتر در جنوب قلعه مشک نزدیک سرك در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۲۷ درجه ۲۲ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کریم : قریه نیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در جنوب قلعه گندام در علاقه حکومت درجه ۲ ترین مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۴ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۷ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کریم خان : موضع نیست که بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب چاه باران در علاقه حکومت درجه ۴ شور ابک متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۱ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کریم داد : قریه نیست بفاصله ۴۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب چخانسور مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۱ درجه ۴۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسر : کوتلیست بفاصله ۳۷،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه بنینگ در علاقه شیوه مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۱ درجه ۱۰ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۴ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کزالک : موضع نیست بفاصله ۸۳،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه وازه در علاقه جدران مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۱۷ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کز لک ناری : کوتلیست بفاصله ۶۴،۵ کیلومتر در جنوب قریه وازه در علاقه جدران مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۱ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کزان : قریه نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در جنوب خان آباد در علاقه حکومت درجه ۲ دولت آباد متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۳۶ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کزان : قریه نیست بفاصله ۴۷ کیلومتر در شمال شرق قلعه آقچه متعلق حکومت اعلیٰ شبرغان که در ۶۶ درجه ۳۱ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۸ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کزدان : قریه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب غرب اشکاشم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۱ درجه ۲۵ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۳ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کزک : قریه نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در غرب تسکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگسچارک متعلق حکومت اعلیٰ شبرغان که در ۶۶ درجه ۸ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۳ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کز لک تگاب : قریه نیست بفاصله ۸۰،۵ کیلومتر در جنوب شرق وازه در علاقه جدران مربوط ولایت پکتیا که بین ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کزن دن : قریه ئیست بفاصله ۱۲ کیلومتر در شمال غرب قریه دوست آباد در علاقه حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۱ درجه ۲۱ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۰ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کزن نگداز : موضعیت بفاصله ۸،۵ کیلومتر در شمال خوجه قلعه در علاقه حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۸ درجه ۹ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۷ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کز وازه : قریه ئیست بفاصله ۷ کیلومتر در جنوب شرق وازه در علاقه جدران مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۳۱ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کژک : موضعیت بفاصله ۳،۵ کیلومتر بطرف جنوب گیان جدران مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- کسار خیل : قریه ئیست بفاصله ۹ کیلومتر بطرف شمال غرب سروبی مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۳۰ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کسب خانه : موضعیت بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در شمال غرب نیک در علاقه حکومت درجه ۴ یسکاولنگ مربوط حکومت کلان دایز نگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۱۹ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کسبه : قریه ئیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب شرق قریه باسول مربوط حکومت کلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۱ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کستی گی گروم : قریه ئیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال آرام تل در علاقه حکومت درجه ۴ نورستان متعلق حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۸ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۱ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کسر : قریه ئیست بفاصله ۳۲،۵ کیلومتر در جنوب شرق تسکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگ چارک مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان که در ۶۶ درجه ۳۱ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۲ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کسکی : قریه ئیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در شمال غرب علی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۸ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کسی : موضعیت بفاصله ۴۰ کیلومتر بطرف شمال شرق قریه سربولی مربوط حکومت درجه ۲ کوهستان در حوزه حکومت کلان کاپیسا متعلق حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۹ درجه ۴۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کسی گر : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵، ۸ کیلومتر در شمال غرب علاقہ داری الیشنگ متصل سرلیکہ بـطرف جلال آباد میرود در علاقہ حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرہار کہ در ۷۰ درجہ ۶ دقیقہ ۱۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۶ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کش او بی : موضعیت چادار کہ بفاصلہ ۵، ۲۶ کیلومتر در شمال قلعه سپین بولدک مربوط ولایت قندہار کہ در ۶۶ درجہ ۲ دقیقہ ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۱۳ دقیقہ ۳۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کشاوری : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵، ۴۹ کیلومتر در جنوب غرب کنار یز آفتاب در علاقہ حکومت درجہ ۲ کشک مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت ہرات کہ در ۶۱ درجہ ۵۹ دقیقہ ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۱ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کشپ کتس : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۵ کیلومتر بـطرف جنوب شرق قریہ پیر محمد خان متصل سـرک در علاقہ حکومت درجہ ۴ نجراب مربوط حکومت کلان کاپیسا متعلق حکومت اعلی پروان کہ در ۶۹ درجہ ۴ دقیقہ ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۸ دقیقہ ۴۷ عرض البلد شمالی واقع است .
- کشتان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۷۱ کیلومتر در شمال شرق قلعه اسمال مربوط ولایت ننگرہار کہ در ۷۱ درجہ ۱۸ دقیقہ ۴۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲۳ دقیقہ ۴۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است
- کش تپہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۷ کیلومتر در جنوب شرق قلعه شبرغان مربوط حکومت اعلی شبرغان کہ در ۶۶ درجہ ۳۰ دقیقہ ۳۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۳۹ دقیقہ ۳۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کش نگاب : نہر یست بفاصلہ ۵، ۳۰ کیلومتر در شمال شہرک مربوط حکومت کلان غوربات متعلق ولایت ہرات کہ در ۶۴ درجہ ۱۹ دقیقہ ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۲ دقیقہ ۴۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کشتی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴ کیلومتر در شمال قریہ میان پشتہ در علاقہ زمیندا ور متعلق حکومت درجہ ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی کشک کہ در ۶۴ درجہ ۲ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۵۲ دقیقہ ۳۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کشیرمان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵، ۴۶ کیلومتر در شمال ایبک (سمنگان) مربوط ولایت مزار شریف کہ در ۶۸ درجہ ۱ دقیقہ ۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۱۶ دقیقہ ۱۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کش درہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۱ کیلومتر در جنوب غرب بنو در علاقہ حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطنن کہ در ۶۹ درجہ ۵ دقیقہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۳۷ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کشک : قلعه ٹیست بفاصلہ ۵، ۶۶ کیلومتر در جنوب قلعه نو در علاقہ حکومت درجہ ۲ کشک مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت ہرات کہ در ۶۲ درجہ ۳۰ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۲ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

کشک : کوهیست در غرب لعل درعلاقه حکومت درجه ۳ لعل و سرچنگل مربوط حکومت کلان دا یزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کشک کشک و قره تپه : حکومت درجه ۲ مربوط حکومت کلان باد غیسات ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۰ و ۴۸ دقیقه ۴۹ و ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی ۳۴ و ۳۵ درجه ۷ و ۱۴ دقیقه ۳۶ و ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و از سطح بحر (۱۰۹۷) متر ارتفاع دارد کشک شامل قریه های متعدد است که تقریباً درحد و د (۲۵۰) قریه میرسد این منطقه در زمستان سرد بوده و بارندگی اغلباً در همین وقت میباشد برف تمامای حمل دوام نموده سپس به تدریج ذوب میشود و به سبب اینکه منطقه برف گیر است تابستان آن نیز معتدل میباشد . اراضی آن بعضاً هموار و برخی دارای پشته های خالی بوده و برای زراعت آسایشی نهایت مساعد و موزون است ، بر روی این تپه ها علف زیادی میروید که برای مالچر مفید میباشد جنگل پسته و ارچه درین منطقه زیاد است هکذا در بعضی حصص درختهای زرشک و چکه دانه نیز کم پیدا می شود ساحه اراضی و پسته های جنگل پسته لیم تقریباً ۶۰ کیلو متر طول و ۱۵ کیلو متر عرض دارد .

حاصلات زراعت این منطقه عبارت از گندم ، جو ، جواری ، نخود ، کنجد ، مندو (شرشم) خربوزه تربوز ، و سبزیجات از قبیل بادنجان سیاه ، بادنجان رومی ، کچالو ، پالک ، مرچ سرخ و غیره میباشد گندم ، جو ، نخود به مقدار زیادی درین منطقه زرع میشود و علاوه بر رفع احتیاجات یک مقدار کفافی بمرکز هرات و دیگر مناطق نیز صادرات دارد . حیوانات و طیور : حیواناتیکه در منطقه کشک یافت میشود عبارت از اسب ، خر ، گاو ، بز ، گوسفند و اشتر است ، مخصوصاً گوسفند قره قلی درین منطقه زیاد تربیه میشود . حیوانات وحشی از قبیل گرگ ، پلنگ ، سیاهک ، گربه کوهی ، شغال ، روباه و آهونیز وجود دارد .

طیور اهلی از قبیل مرغ خانگی ، کبوتر و طیور وحشی مانند کبک ، بلبل ، سی سی ، سیاه سینه ، مرغابی ، قاز ، باشه ، شاهین ، کرگس و غیره زیاد پیدا می شود و هم یک نوع مرغ در آنجا پیدا میشود که بنام (مرغ یا کریم) مشهور است .

نباتات طبی : نباتات خود روی که در کشک بحیث ادویه یافت و استعمال میشود عبارت است از ترنجبین ، مرچ سیاه کوهی ، خطمی ، خبازی ، غنبلثعلب (سگ انگورک) کاسنی ، کنوچه کتیرا و غیره .

دریاها : رودیکه از منطقه داخل کشک میگذرد بنام رود کشک شهرت دارد و آب آن در اثر برف و باران از ابتدای قوس تدریجاً زیاد شده و از ماه جوزا به تدریج کم شده می رود و بدون اینکه از آن نهرهای دیگر جدا شود بعضی قراء و قصبات اطراف مسیر خود را آبیاری کرده و از بین تورغندی گذشته بخاک شوری منتهی میگردد باقی مزارع و کشتزارهای منطقه کشک ذریعه آب های کاریز و چشمه سار آبیاری میشود .

کوها : در سمت جنوب کشک کوهی موجود است که بنام (بندر بابا) یاد میشود و شرقاً و غرباً امتداد

دارد ، این کوه بسیار بلند نبوده و برف گیر نمی باشد ، برفیکه در موسم زمستان میبارد بتدریج آب شده و به رود کشک میریزد و تقریباً تا ۱۵ برج جو ا برف آن آب شده بعداً اثری از آن دیده نمیشود و رودخانه بکلی خشک میگردد اشجاریکه درین کوه میروید عبارت از ارچه و بته شیرخشت است معدنیات مکشوفه آن ذغال سنگ ، سرب ، چونه و گچ میباشد .

راها و معا بر : سرکیکه از مرکز هرات شروع شده و به کمیساری تورغنابی (سرحد شو روی) منتهی میگردد از بین منطقه کشک میگذرد و ازین جا یک راه بطرف حکومت گلران و راه دیگر بسست قلعه نو مرکز حکومت کلان باد غیسات امتداد دارد سرك تورغنابی در حصه که از بند بابا میگذرد در موسم سرما بسیار سرد و خطرناک است .

پیشه و صنعت : تقریباً دو حصه اهالی کشک زارع و مال دار بوده و یک حصه آن محض مالدار اند . و برخی تجارت کرده اشیای کارآمد محیط آن منطقه را وارد و بفروش میرسانند اموال صادراتی که درین منطقه پیدا میشود عبارت از پوست قره کل ، پسته ، ترنجبین ، زیره پوست بغنه پوست گاوی و اشتر ، پشم اشتر ، پت بز و غیره میباشد . قالین ترکمنی و بعضی اقسام دیگر قالین در منطقه کشک بافته میشود بخارج تجارت دارد كرك و برك کشک هم شهرت دارد و لسی مقدار پیداوار آن خیلی قلیل است .

مزارات : مزاراتیکه در کشک معروف است : اول مزار شیخ محمود بزیارت بابا معروف است و معاصر سلطان حسین میرزا بوده . دوم (حضرت امام) در تگاب که بزیارت (امام شیر سرخ) مشهور است ، سوم مزار خواجه نورعلیه رحمه بدامنه بند بابا ، چهارم مزار خواجه بغرا ، پنجم مزار خواجه بیدل نزدیک رباط سنگی حکومتی کشک یک علاقه داری مربوط نیز دارد که بنام علاقه داری کشک کهنه یاد میشود و یک مکتب ابتدائی نیز در مرکز حکومتی تاسیس شده علاوتاً یکنفر وکیل از طرف این حکومتی انتخاب و بشورای ملی در مرکز (کابل) فرستاده میشود .

کشک : قریه نیست در حوزه حکومت اعلی غزنی ، متصل سرك عمومی که به سمت شمال مرکز غزنی واقع گردیده و از آنجا تخمیناً ۳ کیلومتر فاصله دارد . پیداوار زرغنی آن گندم ، جو ، رشنه ، شبدر ، شرشم ، گندنا و پیاز است ، پیداوار سردرختی آن توت ، انگور ، آلو بخارا و زردالو میباشد ، آلو بخارا بکثرت درینجا وجود دارد ، خشک آن در بازار کابل و غیره جاها بفروش میرسد ، اشجار غیر مشمر آن بید و چنار است ، حیوانات اهلی آنجا گاو ، گوسفند ، بز و مرکب میباشد . حیوانات وحشی آن گرگ و روباه است . آب و هوای آن در تابستان نسبتاً گرم و در زمستان بسیار سرد است برفگیری آن زیاد است . بهار و خزان معتدل دارد ، پیشه اهالی زراعت و پوستین دوزی است بعضاً تجارت دوکانداری نیز مینمایند .

کشک : قریه نیست بمفاصله ۵۷ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۳۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کشک : قریه نیست بمفاصله ۲۱ کیلومتر در غرب موسی قلعه مربوط حکومت اعلی کشک که در ۶۴ درجه ۳۵ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کشک : در یابست در شمال غرب قریه شهر خلیل در علاقه حکومت درجه ۲ کشک متعلق حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشک : قریه نیست بفاصله ۱۹،۵ کیلومتر در جنوب لعل در علاقه حکومت درجه ۳ لعل و سر جنگل مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۳۴ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشک اسحق : قریه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۷ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کک رود : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشک عبدل : قریه نیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه وزیرآباد در علاقه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۲ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۵ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشک : قریه نیست بفاصله ۳۳،۵ کیلومتر در غرب قریه وزیرآباد در علاقه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۳۳ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۹ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشک : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب غرب قریه وزیرآباد در علاقه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۱ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشک کپروک : موضع نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۵۴ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشک کهنه : علاقه داری درجه اول متعلق حکومت درجه ۲ کشک مربوط حکومت کلان بادغیسات در حوزه ولایت هرات.
- کشک خود : حکومت ایست درجه ۴ مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۹ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۲ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشکو : قریه نیست بفاصله ۶۶ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۷ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشکه : قریه نیست بفاصله ۸۰ کیلومتر در جنوب غرب سمنگان در علاقه رونی مربوط حکومت درجه ۴ که در متعلق حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشکه تگاب : نهریست بفاصله ۵۴ کیلومتر در شمال قلعه سرکاری در علاقه حکومت درجه ۲ در ۵ صوف مربوط حکومت کلان سمنگان ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۸ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۸ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کشک کوتل : کوتلی است بمفاصله ۲۱۶۵ کیلومتر در شمال قریه جوی نومربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۵۲ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کشک کوه : کوهیست در شمال قلعه سرکاری در علاقه حکومت درجه ۲ دره صوف متعلق حکومتکلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۱۰ و ۲۳ دقیقه ۱۰ و ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲ و ۷ دقیقه ۶ و ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کش گره : قریه ئیست بمفاصله ۳،۵ کیلومتر در جنوب شرق سلطان خیل متعلق حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۳۹ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۳ درجه ۵۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کش لش : قریه ئیست بمفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب مرکز خان آباد مربوط حکومت کلان قندز متعلق ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۰ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کشکک : قریه ئیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال شرق شیخ رازی در علاقه حکومت درجه ۳ قرین مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۱۳ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کشکک تازه : قریه ئیست بمفاصله ۷،۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق مرکز خنجان متعلق حکومت درجه ۲ دوشی در حوزه حکومتکلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۵۸ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کشم : قریه ئیست در مرکز حکومت کشم بدخشان که در ۶۹ درجه ۵۸ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۵ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کشم : حکومتی است درجه ۳ متعلق حکومت اعلی بدخشان که موقعیت جغرافیائی آن در ۶۹ و ۷۰ درجه ۳۶ و ۴۱ دقیقه ۲۴ و ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۹ و ۵۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . اراضی آن کهسار و بعضاً متشکل از تپه های خاکی میباشد . کشم نقطه اتصال بین بدخشان و قباغان محسوب شده می تواند و حدود اربعه آن قرار ذیل است :
- از طرف شمال بدریای کوچکه از جانب شرق به درایم و غرمی ، از سمت غرب به فرخار و از طرف جنوب به اوشنگن جرم محدود است ، شمال و جنوب کشم را میدانهای وسیع و مرکز آنرا از دو طرف یعنی شرق و غرب سلسله کوه ها احاطه کرده است ، مرکز کشم را مشهد می گویند این منطقه تقریباً (۱۲۰) کیلومتر از مرکز حکومت اعلی (فیض آباد) فاصله دارد . کشم در حوزه خود تقریباً ۲۳ قریه دارد و مشهورترین آنها عبارت است : از کوری ، کتوربالا ، فرمان قلی ، کرسی ، سنگ آب ، میان شهر ، و تلاق ، دشت خورک ، پل حیران ، سرای بلوچ ، چار مغز دره کنده قول ، دشت آغه ، قبر شاه و غیره .
- پیداوار زراعتی : پیداوار زرعتی کشم عبارت است از گندم ، جو ، جواری ، ارزن ، نخود ، ماش ، زغر ، شرشم پتک ، غامو ، پنبه ، برنج . ترکاری و فالیز همچنین بعضی نباتات طبی و مفید

از قبیل زیره، کور تاج گسل، بوی مادران و کاسنی است اما زیره اهمیت خاصی داشته از صادرات این منطقه محسوب میشود.

اشجار مثمر، توت، زردالو، گیلاس، انگور، سیب، ناک، آلوچه، بادام، شفتالو آلو بالو چار مغزو آلو است درخت توت علاوه بر میوه آن که بقسم تازه و خشک خورده میشود برای تربیه کرم ابریشم نیز رول مهم را بعهده دارد.

اشجار غیر مثمر آن زرننگ، بدل ارغوان، ایرغی و بید بوده که بعضا کوهی و بعضی در اراضی تربیه میشود، علاوه تا اشجار مثمر کوهی از قبیل پسته، بادام، امرو، انگور، سیب و غیره نیز پیدا میشود حیوانات اهلی این منطقه اسب، گاو، گوسفند، بز، و مرکب بوده اما بز بیشتر تربیه میشود. حیوانات وحشی آن عیارت است از پلنگ، خرس، گرگ، روباه، خرگوش، آهو، دله خفک، سگ آبی، خوک، آنهاریکه از مرکز کشم عبور می کنند اطراف و کنافش را سیراب نموده و بنام معاو نین کوکچه معروف اند مهمترین نهریکه در آبیاری اراضی مذکور کسمک می کند به نهروی انبار معروف است آب نهرو مذکور در بهار و تابستان زیاد شده اما در وقت خزان و زمستان آب آن کم میشود دره های معروف کشم دره یاور زن، دره دشت نوروز، دره خوا چنار، دره نو، سیب، دره فرمان قلی، دره جیم و پشه دره است. در کشم مالچرهای زیادی است که همه ساله مردمان کوچی یک قسمت سال را در آن سپری می کنند مالچرهای مهم آن بچه مرگی و دست حرم داشت مشهود است.

طیور اهلی آنجا: مرغ خانگی، مرغابی، فیل سرخ و کبوتر میباشد تربیه مرغ خانگی بیشتر مروج است و طیور غیر اهلی از قبیل عقاب، کلمرغ، زاغ، بودنه، کبک، عکک (عقعت)، قمری، دختر صوفی، قراغ، هدهد، عندلیب، بلبل، باز، باشه و غیره می باشد.

آب و هوا: حصه های شمال حوزه کشم عموما در تابستان گرم و قسمت های جنوبی آن دارای هوای خوشگوار است.

صادرات و واردات: توت، پسته، زیره، خسته و کور از جمله پیداوار مهم آن بوده بدیگر نقاط کشور صادر میشود مقابلتا برنج، قندیاشکر، چای، تمباکو، صابون، پارچه های نخی و سندی را وارد می نمایند پسته اهالی عموما دهقانی و صنایع بافندگی کرباس الچه و گسلم بوده بعضی حرفه های آزاد دیگر چون نجاری، معماری، خیاطی و غیره نیز رائج است. اما از صنایع بافندگی بیشتر به طبقه نسوان مربوط است. در کشم علاوه بر مدارس خصوصیه و تعالیمی که در مساجد بعمل می آید یک باب مکتب ابتدائی نیز در قریه قبر شاه از طرف وزارت معارف دائر گردیده است یک نفر وکیل از تمام حوزه حکومتی کشم انتخاب و بشورای ملی در مرکز (کابل) فرستاده میشود.

: کوهیست در جنوب شرق قلعه السراج به ارتفاع تخمین ۱۳۰۷ متر در علاقه حکو متک-لان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۶ دقیقه ۱۴. ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۴ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کشمند** : کوهیست در شمال بنیوه در علاقه حکومتکلان ک-نرها مربوط ولایت ننگرهار به ارتفاع تخمین ۳۰۴۰ متر که تخمین در ۷۰ درجه ۳۰ و ۴۳ دقیقه ۱۲ و ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۳ و ۵۱ دقیقه ۱۲ و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشمند** : قریه نیست بفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در شمال غرب بنیوه در علاقه حکومت کلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشمیر خیل** : قریه نیست بفاصله ۷۱ کیلومتر در شمال شرق قلات غلزائی متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۲۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشنده** : حکومت درجه ۳ و مرکز آن (آق-کپرک) بوده از مربوطات حکومتکلان بلخ و متعلق ولایت مزار شریف است این منطقه بدو حصه کشنده علیا و ک-شنده سفلی منقسم گردیده است هر دو حصه مذکور در ۱۹ کیلومتری شمال شرق قلعه آق-کپرک و قسمت جنوب مرکز بلخ واقع و در خطوط تخمین ۶۶ درجه ۳۱ و ۵۳ دقیقه ۳۶ و ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی ۳۵ و ۳۶ درجه ۵ و ۳۷ دقیقه ۸ و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی کسائن میباشد، حدود این حکومت از طرف شمال به علاقه داری شولگره و از طرف جنوب به علاقه داری بلخاب و بعضا به علاقه یسکاولنگ مربوط حکومتکلان دایزنگی و از سمت شرق به حکومت دره صوف و از حصه غرب به حکومت سنگچارک ملحق است.
- آب و هوای این منطقه در تابستان گرم و در زمستان سردی نسبتا شدت داشته باریکندی برف و باران از جدی الی اواخر حوت دوام نموده در مناطق سردسیر و کوهی برف گیری آن تا یکنیم متر تخمین شده است، کشنده منطقه کوهستانی بوده کوه های شامخ و تپه های بلند خاکی دارد اراضی آن برای هر نوع زراعت آبی و للمی مساعد بوده مراتع و علفزارهای سرسبز و شادابی موجود است که جهت چریدن رماها و گله های اهالی موقعیت خوبی دارد. زمین زراعت للمی تقریبا در حدود (۱۲۴۹۹۷) جریب و زمین قابل زراعت آبی در این حصه بالغ بر (۶۷۰۷) - جریب است، محاصيل زراعتی اینجا عبارتست از گندم، جو، زغر، پنبه، تربوز، خربوزه و سبزیجات. خربوزه و تربوز این حصه شهرت زیاد دارد و بصورت آبی و للمی بعمل می آید. در باغهای اینجا اشجار مشرو و غیر مشرو از قبیل زردآلو، شفتالو، توت، سنجد، چارمغز، بهی، ناک، بید، سفیدار، پنجه چنار، ارچه و غیره غرس و تربیه میشود. در بعضی جاها نباتات طبی مانند ترخ، بارتنگ، خا کشیر میروید طیور اهلی و وحشی آن عبارت از مرغ خانگی کبوتر، کبک، سیسی، مرغ آبی، زاغ و مینا میباشد.
- حکومت کشنده حاوی یک علاقه داری درجه ۲ (شولگره) و چندین قراء مشهوری موسوم به چهارکنت، کشنده، گله قدق، زاری ها، امرخ، بلوچ ها، بایه دستم ها، تنج ها، چکانه ها بوده و هر یک این قراء مشهور نیز شامل قریه های کوچک دیگر است که بنام های ذیل یاد میشود.
- (۱) توابع چهارکنت : آق-کپرک مرکز حکومتی قریه چشمه ستوال، قریه سوخته پیاپان

قریه سوخته بالا ، قریه للمی ، قریه بام پشت ، (۲) توابع کشنده : قریه بچه ئی کشنده ، قریه جدوک ، قریه پل برق ، قریه چیله تو ، قریه ناقلین ، قریه خطا ، قریه آچه میلی ، قریه یرغانسی قریه بای ، بوغه قریه او بنای ، قریه قریه بری ، قریه دیوان .

(۳) توابع گله قدق : قریه قوچی ها ، قریه فزاملی ، قریه جونتیو ، قریه بزبای ، قریه کندعلی و قریه توچی قزل .

(۴) توابع زاری ها : قریه مندائی ، قریه بلهنی قریه بوری ، قریه نوقیچی ، قریه عرب ، قریه نبل بختی قریه اریغ سرغ ، قریه بلند اریغ قریه تاجک ، و قریه قزاق .

(۵) توابع امرخ ها : قریه هوتکی ، قریه بیضا ، قریه قلعه نورك و قریه بختگان .

(۶) توابع بلوچ ها : قریه زاریچی ، قریه بلوچ بالا ، قریه بلوچ پایان ، قریه نوآباد قریه و لمرق

(۷) توابع دستم ها : قریه بایه ، قریه دستم .

(۸) توابع تنج ها : قریه چرخاب ، قریه خلیفه ، قریه دهیک ، قریه میرزائی ، قریه میاندهی

قریه سر دره ، قریه شیخ ، قریه ایرغال ، قریه ذلقوت ، قریه قره بائی اول ، قریه قره بائی دوم قریه چوچله .

(۹) توابع چکانه ها : قریه میرکه ، قریه پشه ئی ، قریه علیکه ، قریه جمکک ، قریه یکا و لنگی قریه گوهه پایان ، قریه شاه فولاد ، قریه ذیملک و قریه کته گردن تعداد خانوار قرأ متذکره تقریباً (۱۳۹۲) خانه بوده پیشه عمومی اهالی آن دهقانی و مالدار و بعضاً صنعت کار بوده صنائع دستی آنها عبارت از کرباس گلیم ، جل ، جوال ، سرکش و نواریافی است که بیش از همه گلیم ، جل ، جوال و نواری آن برای فروش در بعضی از حواشی ولایت و حکومتکلان بلخ فرستاده شده و در عوض کرب ، برك و دیگر رخت باب و مواد خوراکی مورد ضرورت وارد کرده میشود . یکباب مکتب ابتدائی در قریه باباعوض مربوط شولگره متعلق کشنده ، تاسیس گردیده در مرکز حکومتی و مربوط طات آن چندین مساجد و مدارس وجود دارد که یکعه طلاب برای اخذ تعلیمات دینی در آن اشتغال دارند علاوه تا یکنفر وکیل از طرف اهالی حکومتی کشنده انتخاب و بشورای ملی در مرکز فرستاده میشود هکذا مزاراتی در کشنده میباشد که عبارت از مزار خواجه احمد در امرخ ، مزار چهار اولیاء در چکانه پایان ، قدم جای حضرت دأود در کشنده و قدم جای حضرت عباس در قریه تنج .

این منطقه کوهستانیست کوه های متعددی در نواحی آن میباشد که بنامهای ذیل یاد میشود :

(۱) کوه راش در قریه تنج که از حصه یسکاولنگ ممتد و بسکوه بابا اتصال مییابد .

(۲) کوه المرتکک واقع چکانه های کشنده .

(۳) کوه خورئیک در قریه تنج واقع شده .

(۴) کوه ظلیک در قریه تنج واقعست .

(۵) کوه هلکرکه بطرف شمال آفکپرک واقع میباشد . زیارتی هم بنام زیارت خواجه بلند هم در فراز این کوه وقوع دارد .

(۶) کوهی موسوم به (خواجه روشنائی) که زیارتی نیز بهمین نام بالای این کوه واقع میباشد. در کوه‌ها و دشت‌های اینحصه حیوانات وحشی از قبیل روباه، گرگ، پلنگ، آهو، خرگوش بکثرت پیدا شده و اهالی میل و ذوق زیادی به شکار آن دارند بعضا اشجار پسته و ارچه و نباتات کوهی نیز مانند چکری، کاکوتی و پالک در کوه‌های مذکور به‌شاهده میرسد.

دریای کشنده که بنام دریای (دره گز) هم شهرت دارد در حدود یکا و لنگ از بند امیر سرچشمه گرفته پس از طی مسافه در موضع بودنه قلعه مربوط شولگره و دیگر حصه‌ها هجده نهر مهم از آن منشعب و در مرکز شش کره‌ای اطراف ولایت مزار شریف تقسیم و تقریبا چهار صد ده را سیراب میسازد. دو دریای مهم دیگر که از جمله معاونین دریای (دره گز) بحساب می‌آید یکی دریای (باجگاه) مربوط علاقه‌داری بلخاب متعلق حکومت سنگچارک است که پس از آبیاری اراضی تنج بدریای کشنده میریزد؛ طول ایندربا تقریبا (۵۸) کیلومتر است دوم دریای (دره صوف) میباشد که یکمقدار زمین کشنده را مشروب ساخته در حدود چرخاب پل برق به دریای کشنده (دره گز) سرازیر میشود، موقع طغیان آب دریا (دره گز) از اوائل حمل‌الی سلطان بوده بعدا بحالت عادی خود بر میگردد. دوسرک عمومی که برای عبور و مرور انواع نقلیات مساعد میباشد یکی از موضع تنگی (چشمه شفا) که در مجاورت (کوه البرز) وقوع دارد الی پل برق تمهید و از آنجا دوسرک جدا شده یکسرک بطرف کشنده و سرک دیگر بطرف دره صوف رفته است. سرک عمومی دیگر که از مرکز ولایت مزار شریف تا پل برق مربوط کشنده کشیده شده و از اینحصه مستقیما بطرف سنگچارک میرود طول این سرک تقریبا (۳۲) کیلومتر و عرض آن سه متر میباشد این سرک ها خامه بوده باوجودی بلندی مناطق کوهی مشکلاتی برای عابریین تولید نمیدارد.

چشمه‌سار: در حکومت کشنده و توابع آن چندین چشمه‌ها بوده بر ای آبیاری اراضی آن نمیدمید میباشد مشهور آن قرار ذیل است (۱) یک چشمه در حصه چوچله (۲) یک چشمه در حصه فرغان (۳) یک چشمه در حصه ذلقوت (۴) یک چشمه در حصه سر دره (۵) یک چشمه در حصه دیک تنج (۶) یک چشمه در قریه دیک (۷) یک چشمه در حصه خلیفه تنج (۸) یک چشمه در قریه تنج میباشد (۹) یک چشمه در قلعه نورك امرخ (۱۰) یک چشمه در قریه سرواران اودکی امرخ (۱۱) یک چشمه در قریه اودکی امرخ (۱۲) یک چشمه مشهور به چشمه خواجه سکندر واقع در علاقه داری شولگره (۱۳) یک چشمه در قریه بابا عوض که آب آن بدریا سرازیر میشود (۱۴) یک چشمه از کوه امرتک سرازیر میشود که مخصوص باغچه زیارت خواجه محمد علیه الرحمه میباشد.

کشنده بالا : قریه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال شرق قلعه آق کبیر وک مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۵۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کشنده پائین : قریه نیست بفاصله ۵، ۲۱ کیلومتر در شمال شرق قلعه آق کبیر وک مربوط ولایت مزار شریف که بین

- ۶۶ درجه ۵۶ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۸ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشنگو : قریه نیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در شمال غرب آقچه مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۵ درجه ۵۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشنه : قریه نیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب سنگ ماشه مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۱ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۷ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشهر : نهریست بفاصله ۸۷،۵ کیلومتر در غرب اسپندی در علاقه خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشوارمند : موضع نیست بفاصله ۷ کیلومتر در جنوب جوی نو مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۸ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۴ درجه ۳۸ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کشوری تکاب : نهریست بفاصله ۹۱،۵ کیلومتر در غرب کشک در علاقه حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که در تخمین ۶۲ درجه ۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کفتاب : قریه نیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در غرب قلعه کرخ متعلق حکومت درجه ۴ کرخ مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲۸ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کفتارخان : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب غرب قلعه کرخ مربوط حکومت درجه ۴ کرخ متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کفتارخانه : قریه نیست بفاصله ۲۰،۵ کیلومتر در شمال قریه قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۱۷ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۱ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کفتارخانه ثانی : قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب شرق درآیم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۳۲ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۶ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کفتاوز : کوهیست در جنوب شرق قلعه کرخ بار تفاع تخمین ۳۱۵۹ متر مربوط حکومت درجه ۴ کرخ متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۵۱ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کفترخان : قریه نیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در جنوب قلعه تکزار متصل دره زمچی در علاقه حکومت درجه اول سنگ چارک مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۱۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۱ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کفترخان : موضع نیست بفاصله ۵۷،۵ کیلومتر در غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۵۷ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

- کفترخانه قلعہ : قلعہ ٹیست بفاصله ۳۲ کیلومتر در شرق قلعہ سیخان سرایک متصل دره کفترخانه مربوط حکومت
اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۵۴ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۹ دقیقه ۳۵ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- کفتری : قریه ٹیست بفاصله ۶۸ کیلومتر در جنوب غرب هرات نزدیک رود دبرنجی در علاقہ حکومت درجه ۳
گذرہ مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۵۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- کفلتن : قریه ٹیست بفاصله ۲۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب سر پل مربوط حکومت اعلی شبرغان که در
۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .
- کفیلان دره : قریه ٹیست بفاصله ۳۷ کیلومتر در جنوب شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه
۵۱ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۷ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ککک آباد : قریه ٹیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در جنوب غرب دولت آباد مربوط حکومت کگلان بلخ
متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۳۳ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه
۵۷ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ککک مہوری : موضع ٹیست بفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در جنوب شهر شبرغان مربوط حکومت اعلی شبرغان که در
۶۵ درجه ۴۸ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۰ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ککراک : قریه ٹیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه اسپندی در علاقہ خواجہ عمری مربوط
حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۱۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۶ دقیقه
۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ککراک نہر : نہر ٹیست بفاصله ۵۶ کیلومتر در غرب قریه اسپندی در علاقہ خواجہ عمری مربوط حکومت
اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۴۸ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- ککراک : قریه ٹیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در شمال قلعہ عبدالرحمن در علاقہ حکومت درجه ۲ دره اود
مربوط ولایت قندھار که در ۶۵ درجه ۲۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۹ دقیقه
۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ککرو : قلعہ ٹیست بفاصله ۳۱ کیلومتر در جنوب شرق چاربرجک مربوط حکومت کگلان چخان سور متعلق
حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۲۵ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۱ دقیقه ۱۸
ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ککره : قریه ٹیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب غرب اندر مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۱۲
دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۷ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ککشان : قریه ٹیست بفاصله ۲۸ کیلومتر بطرف شمال شرق غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه
۵۸ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ککک کلود : قریه ٹیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در شمال غرب قریه خان آباد در علاقہ حکومت درجه ۲ دولت آباد

- متعلق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۲۷ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۰ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کک کوتل : کوتلیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال غرب بلچراغ در علاقه در زاب و گرز یوان مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۷ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۳ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کک کوتل : کوتلیست بفاصله ۲۵ کیلومتر در شمال قریه بوی نقره (شولگره) در حوزه حکومت درجه ۳ کشنده متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۲ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کک لان : قریه نیست بفاصله ۸ کیلومتر در شمال بوینقره (شولگره) متصل دره بند با به در حوزه حکومت درجه ۳ کشنده متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۳ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۴ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ککم : قریه نیست بفاصله ۷ کیلومتر در جنوب کک متعلق حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۳۴ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کگنه : کوهیست در جنوب شرق قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که در تخمین ۶۷ درجه ۵۳ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۸ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلابی : موضع نیست بفاصله ۷۶ کیلومتر در جنوب غرب قریه بوینقره (شولگره) مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۳۴ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۶ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلانک : قریه نیست بفاصله ۵۶ کیلومتر در جنوب غرب تسکزار در علاقه حکومت درجه اول سنه گچهارک متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۴ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاته : قریه نیست بفاصله ۳۲٫۵ کیلومتر در شمال قریه دوست آباد در علاقه حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۳۳ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاج : قریه نیست بفاصله ۸۶٫۵ کیلومتر در شمال شرق خواجه خدر در علاقه حکومت درجه ۴ اجرستان مربوط حکومت کلان ارزگان متعلق ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاری : دریائیتست بفاصله ۴۳ کیلومتر در جنوب غرب زیارت بابا ولی در علاقه حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۵۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کلاری رباط : قریه ئیست بفاصله ۱۹،۵ کیلومتر در جنوب غرب زیارت بابا ولی در علاقه حکومت کلان باد غیسات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۶ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۲ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاگال : نهریست بفاصله ۵۸،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه نو مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۱۶ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۳ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاگی : قریه ئیست بفاصله ۶۲،۵ کیلومتر در شمال شرق قلات غلزان متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۲۴ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاگی : کوهیست بطرف شمال زید آباد در علاقه حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که ارتفاع آن تخمین ۲۵۳۸ متر بوده و در ۶۹ درجه ۱۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاگو : قریه ئیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب شرق ابراهیم زئی در علاقه شلگر مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلا لها : قریه ئیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در شرق تیزین در علاقه حکومت درجه ۳ حصارک غلزان مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاله کوتل : کوتلیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال غرب قریه شاه کوت در علاقه حکومت درجه اول کما مه مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۴ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلالی : قریه ئیست بفاصله ۱۸،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۴۰ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۷ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلامی : موضعیت بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شرق علی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلان : موضعیت بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال شرق میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۵۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۹ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلانتر : موضعیت بفاصله ۱۸،۵ کیلومتر در جنوب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۵ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلان ده : قریه ئیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در شرق قلعه مشک نزدیک رود هلمند در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۵۰ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کسلان ده : موضعیت بفاصله ۴۰ کیلومتر در غرب جمرو در در علاقه حکومت درجه ۳ قره باغ مربوط حکومت
اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۴۱ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۳ دقیقه عرض البلد شمالی
واقع و است .

کسلان کوتل : کوتلیست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب نو شهر مربوط حکومت کسلان اوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸
درجه ۵۴ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۴ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
کوهیست در جنوب غرب تک زار در علاقه حکومت درجه اول سنگ چارک مربوط حکومت اعلی
شبرغان که در ۶۵ درجه ۴۸ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .

کسلانی : قریه نیست بفاصله ۷ کیلومتر در جنوب غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۲۲
دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۰ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کلاو : در یائست بفاصله ۵۴ کیلومتر در جنوب غرب پروش در علاقه حکومت درجه ۴ شورا بک مربوط
ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۱ دقیقه ۴۵ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .

کلائی مال : موضعیت بفاصله ۲۱ کیلومتر در غرب قلعه نو مربوط حکومت کسلان با دغیسات متعلق ولایت
هرات که در ۶۲ درجه ۵۵ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .

کل بوکه : موضعیت بفاصله ۱۹ کیلومتر در غرب قریه وزیر آباد در علاقه حکومت کسلان بلخ مربوط ولایت
مزار شریف که بین ۶۱ درجه ۴۳ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۳ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .

کلبه : قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در غرب شهر تالقان متعلق حکومت کسلان تالقان مربوط ولایت قطغن که
در ۶۹ درجه ۲۱ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۴ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .

کل تره غه : قریه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۳۱ دقیقه
۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کلنو : کوهیست در شمال مرکز هرات به ارتفاع تخمین ۲۶۳۶ متر در علاقه حکومت درجه اول انجیل
مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۷ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۱۱
ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کسلج : موضعیت بفاصله ۲۰ کیلومتر در شمال شرق فیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که در
۷۰ درجه ۵۳ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .

کسلج آباد : موضعیت بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۴ دقیقه
۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۴ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کلیچه فر : کوهیست در شرق کشک مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۳۷ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کلیخ : قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال غرب قریه وزیر آباد در علاقه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۱ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است
- کلدا آباد : موضع نیست بفاصله ۵۵ کیلومتر در جنوب نوزاد مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۴ درجه ۱۳ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلدار : علاقه داری ایست بفاصله ۵۲،۵ کیلومتر در شمال خک مربوط حکومت درجه ۲ خلم متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۴۵ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۹ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . حدود این علاقه داری ازینقرار است :
- بطرف شمال آن شور تپه جنوب آن قلعه زال شرقا به دریای آمو و غرب آن ریگزراست . از تاشقرغان تا علاقه داری کسدار بیشتر از ۵۸ کیلومتر است و هم یک صحرای ریگستان میباشد و مردم عموماً در شب منزل میکنند و روزانه قطعاً تردد نمی شود زیرا آب و آبادی موجود نیست اصل نام آن (شاه کاکل دار است) بمرور زمان کلدار شده قراء مشهور آن ازین قرار است :
- بابه صدیق ، تازه عاروق ، قرنتوغی ، جوی جدید ، تزلق .
- پیدا وار آل گندم و جواست مردم آن از دریای آمو استفاده میکنند درین جا مرغ دشتی فراوان است . جنگل زیادی ازنی ، قمش و قک وجود داشته درختان سبجد و پته بکثرت پیدا میشود زردالو و بید و چنار خیلی کم است ، مردم آن قالین و قالینچه ، گلیم قاقمه و کمپل می بافند . قاقمه شتری کلدار شهرت دارد که از طرف اناث توسط کارگاهای دستی بافته میشود : در ما بین دشت وسیع ریگستان که ما بین تاشقرغان و کسدار واقع است قلعه نیست کهن که بنام شهر بانو شهرت دارد و بعد از باریدن نگین های فیروزه و دیگر احجار کریمه یافت میشود . در دشت آن چوب سکسول زیاد است مردم کلدار گوسفند قره قلی تربیه میکنند زراعتشان عبارت از خربوزه و تربوز می باشد و جواری سفید میخورند .
- کسدار قلعه : قریه نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب شرق مرکز پغمان مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۸ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کل دره : قریه نیست بفاصله ۴۶،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه کف در علاقه حکومت درجه ۲ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵۴ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلدش : قریه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال غرب چاه آب در علاقه ینگی قلعه مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قیطن که در ۶۹ درجه ۳۷ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۹ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- کلیر قلعه : قلعه نیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در شمال شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۵ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کلفگان** : قریه نیست بفاصله ۵، ۱۳ کیلومتر در شمال کشم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۶۹ درجه ۵۳ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلفگان** : کو تلیست بفاصله ۵، ۱۰ کیلومتر در شمال غرب کشم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۶۹ درجه ۵۳ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۸ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- کلفگان** : علاقه داری درجه (۳) مربوط حکومت درجه (۴) فرخار متعلق ولایت قطغن می باشد پیداوار زراعتی آن گندم للمی گندم آبی ، برنج باریک ، برنج لک ، ماش ، جو ، باقلی ، شرشم ، پنبه رشنه شیدر ، تربک ، زغر ، کنجد ، تربوز ، خربوزه ، بادرنگ ، تره و کدومی باشد ، سبزیجات پیاز ، مرچ سرخ ، شلغم ، زردک ، کچالو ، ملی و پالک در اینجا کاشته می شود ، پیه اوار سر درختی آن توت انگور ، زردالو ، ناک ، سیب ، آلوچه و آلوبالو است ، حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند ، اسب بز و مرکب می باشد حیوانات وحشی آن گرگ ، روباه ، خوک و خرگوش است از پرندگان مرغ خانگی ، مرغابی اهلی ، مرغابی وحشی ، کبک ، زاغ ، میزا ، فاخه ، کبوتر ، باز ، باشه و انواع گنجشک ها در اینجا یافت می شود ، پیداوار کوهی آن چوب سکساول ، سیاه چوب ، گزک و بته است که در محروقات بمصرف میرسد ، نباتات طبعی از قبیل اسفند ، حنظل ، درونه ، مستار و کاکوتی در کوه های آن پیدا می شود زراعت آن للمی است ، زراعت آبی نیز دارد آب و هوای آن در تابستان گرم و زمستان نسبتاً سرد میباشد ، بهار و پاییز آن نهایت معتدل است ، اقلیم گوارا و فرح بخش دارد پیشه اهالی آن زراعت ، مالداری و تجارت است ، تجارت مردم ذریعه اسپان و مرکب ها صورت می گیرد مواد تجارתי آنها گندم ، نمک ، برنج ، ماش و پنبه است ، از پشم گوسفند نمک ، تانها برای ساختن چپل و کرتی ساخته می شود ، گلیم نیز می بافند در کلفگان یک معدن نمک نیز وجود دارد . درین معدن بمسافه تخمین ۴۲ کیلومتری شرق تالقان و کوه نمک به مسافه تخمین ۲، ۵ کیلومتر از خط سرك بطرف غرب وقوع دارد ، ذخیره آن نسبت به کوه نمک تالقان کمتر است . جنسیت آن پست و تایک حدی بایک نوع گل سرخ رنگ آمیخته است وجود این گل رنگ نمک را سرخ گردانیده ، اهالی بدخشان از قدیم الایام باین نمک آشنائی داشته و به سبب این گل و رنگ سرخ آن را دوا می پندارند و به خریداری آن اشتیاق زیادی دارند بازار فروش این نمک را تنها ولایت بدخشان تشکیل میدهد .
- کل قشلاق** : قریه نیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در شمال غرب سوزمه قلعه در علاقه حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۱ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کل قشلاق** : قریه نیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب شبرغان مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۵ درجه ۵۳ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۸ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلسک** : قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در شمال درایسم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۲۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلسک** : قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در شمال قلعه گسدام در علاقه حکومت درجه ۳ ترین متعلق ولایت

قندهار که در ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۲ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کسلکان : علاقه داری درجه (۳) مربوط حکومت کسلان کوه دامن متعلق ولایت کابل میباشد که از مرکز حکومتی مربوط خود تخمین ۵ کیلومتر فاصله داشته و تقریباً یک هزار خانه و ارامی باشد . این منطقه دارای اراضی وسیع خرم و زمین های شاداب زراعتی و آب کافی است انواع غله باب از قبیل گندم، جو، جوار، باقلی، مشنگ، نسک و نخود در آنجا بکثرت زرع و تر بیه میشود کسلکان که یکی از مناطق کوه دامن است مشجر و باغستان میباشد در باغهای آن هر نوع میوه مانند سیب، ناک، شفتالو، آلو بالو، گیلاس، زردآلو، چار مغز، تمسق و انواع انگور بکثرت وجود دارد و مخصوصاً تاک انگور بیشتر تربیه میشود انگور آن چه تازه و چه خشک بصورت کشمش سبز و سرخ بخارج صادرات هنگفتی دارد . حیوانات اهلی آن عبارت از اسب، بز، گاو گوسفند، مرکب، بوده و از جنس طیور کبوتر، مرغابی، مرغ خانگی و غیره پیدا میشود پیشه اهالی دهقانی و باغداری و مخصوصاً تربیه تاک انگور میباشد که محصول آنرا بصورت خشک و تازه فروخته و بدان ذریعه اسباب زندگانی خود را تهیه میکنند .

قرای مهم مربوط این علاقه داری عبارت از کسلکان، آقاسرای، جویبار، کسارنده، مشوانی سفلی مشوانی علیا، قریه پیرک، قلم چاق، و قلعه خواجه میباشد که هر یک از این قراء در ذات خود مانند کسلکان سرسبز و شاداب و مشجر و مزروع بوده و اهالی آنها قوی و نشیط و دلاور میباشد فاصله کسلکان از کابل تخمیناً ۳۰ کیلومتر میباشد .

مزارات معروف کسلکان : مزار خواجه عبدالصمد (رح) مزار میر مجاهد بیگ (رح) که قبله گاه خواجه عبدالصمد (رح) میباشد .

مساجد : مساجد معروف کسلکان مسجد خواجه عبدالصمد (رح) مسجد سر بازار، مسجد خلیفه صاحب مسجد پیر غیب مشهور به حاجی آقا، مسجد پشت ده .

کل کله دیچ : نهر یست بفاصله ۱۰۹ کیلومتر در شمال غرب قلعه غوریان مربوط ولایت هرات که در تخمین ۶۱ درجه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۳ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کسلمن : موضع یست بفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال قلعه کسانسی در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران مربوط حکومت کسلان غوروات متعلق ولایت هرات که در ۶۵ درجه ۱۷ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کلمنتن : قریه یست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب چوکی متصل سرکیکه بطرف چغا سرای میرود مربوط حکومت کسلان کسرها متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۴ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کسل منسی : قریه یست بفاصله ۲۰،۵ کیلومتر در شرق قریه چوکی متصل سرکیکه بطرف کوز چغه سرای میرود در علاقه حکومت کسلان کسرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کلمنی** : قریه ٹیست بفاصله ۵۶ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات نزد یک هری رود مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۷ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کل مونی** : قریه ٹیست بفاصله ۲۲،۵ کیلومتر در شمال غرب چغنه سرای در علاقہ حکومت کلان کنرہا مربوط ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجه ۵۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- اکل نظر** : قریه ٹیست بفاصله ۴۰،۵ کیلومتر در جنوب جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان کہ در ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۸ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کلنگار** : قریه و حکومت ٹیست در علاقہ حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- قریه کلنگار شرقاً بدریای لوگر دغرباً به قریه جات تاتور پایخیل، هونی، دهنو امین الملسک، شمالاً به کوه سید محمود غازی جنوباً به قریه جویک و قریه پای خیل محدود است طول این قریه دوازده کیلومتر عرض آن سه کیلومتر تخمیناً میباشد.
- حکومت کلنگار از شمال به جنوب سی و شش کیلومتر و از شرق به غرب دوازده کیلومتر مسافه دارد، مرکز حکومت کلنگار از حکومت کلان لوگر ۲۴ کیلومتر و از مرکز کابل ۵۱ کیلومتر بعید میباشد. حدود اربعه حکومت کلنگار : شرقاً سلسله کوه سلطان سید احمد کبیر ماورای آن حکومت از ولایت پکتیا و بعضی حصص حکومت بگرامی. غرباً کوه نور ابدال صاحب و خشک کوه و سلسله کوه های خورد بین دشت توپ حکومت وردک و بینی بادام حکومت میدان شمالاً قریه جات موسهی و رحمت آباد و نو نیناز حکومت چهاردهی و لندر و جنوباً قریه جات خوشی و پاد خواب شانه و هونی سیدان حکومت کلان لوگر است.
- آب هوا : منطقه کلنگار در آب و هوا با حکومت هم جوار خود برابر است تفاوت زیادی موجود نیست و در حاصل زراعتی آن ده روز با کابل فرق دارد از وسط حکومت کلنگار دریای لوگر که از وردک و خروار سرچشمه گرفته از جنوب بطرف شمال در جریان است.
- پیداوار زراعتی آن : گندم، جو، جواری، ارزن، زغر؛ و در بعضی حصص شمالی آن برنج لک میباشد میوه در بعضی حصص مخصوصاً در دامان جبال و افراما در نقاطیکه تحت شمال آن به تپه ها محاط است کمتر میروید زیرا در زمستان در آن حصص شبنم زیاد است حیوانات اهلی اسب، گاو، گوسفند، بز، مرکب و اشتر میباشد.
- نا گفته نمائند که یک نفر وکیل از طرف اهالی حکومتی کلنگار انتخاب بشورای ملی فرستاده میشود.
- کلوج نهر** : نهریست بفاصله ۶۳ کیلومتر در جنوب غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۵۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۷ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است این نهر از گل کوه سرچشمه میگیرد

- کلاوردی : موضعیت بمفاصله ۶۹۶۵ کیلومتر در جنوب غرب چچانسور مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۱ درجه ۵۳ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۸ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلو مرغوزاو : موضعیت بمفاصله ۲۷ کیلومتر در جنوب غربیه آق گنبد در علاقہ حکومت درجه ۲ چخچران مربوط حکومت اعلیٰ غورات که در ۶۴ درجه ۱۳ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاومیر : قریه نیست بمفاصله ۱۲ کیلومتر در شمال منجان در علاقہ حکومت درجه ۲۰ مرم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۰ درجه ۵۴ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۹ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کلاونت : موضعیت بمفاصله ۶۰ کیلومتر در شمال جیلی جیل در علاقہ حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۲ درجه ۵۷ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کله : قریه نیست بمفاصله ۳۴۰۵ کیلومتر در جنوب شرق خوگیانی در علاقہ حکومت درجه ۴ کشکنخود مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۲ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کله چه : قریه نیست بمفاصله ۱۱۰۵ کیلومتر در جنوب غرب قلات غلزائی متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۵۰ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کله گاو : عبارت از یک تپه فی است که در سه کیلومتری شهر قندز واقع بوده و در اثر حفاریات که در آن بعمل آمده یک تعداد آثار تاریخی کشف گردیده است وجه تسمیه این منطقه طبق روایات چنین می باشد : بطرف شرق این تپه نهری جریان دارد که به نهر گاو کش مشهور است در زمان قدیم بطرف شرق این نهر جنگلی وجود داشت که در آن شیر و پلنگ ، ببر و غیره حیوانات درنده گاو ها را میکشتند و آب نهر کله بعضی گاو ها را درین حصه می آورد ، چون اراضی ملحقه تپه از همین نهر گاو کش آب داده میشد بنا بران این نهر بنام نهر گاو کش و زمین آن بنام کله گاو شهرت یافت . بمفاصله یکصد متر دور ازین تپه قاعه وجود دارد که صد خانه وار در آن سکونت میکنند و در زمینهای مجاور آن شالی و فالیزکاری خربوزه رواج دارد .
- در اثر حفاریاتیکه درین علاقہ بعمل آمده آثار ذیل کشف گردیده به سمت جنوب یک اطاق باندازه $۲,۹۰ \times ۲,۹۰$ متر و مدخل آن بطرف مشرق میباشد عرض مدخل $۱,۲۰$ متر است اطاق دوم بطرف جنوب اطاق اول به ده و مساحت آن $۲,۹۰ \times ۲,۹۰$ متر و در وسط سمت شرق آن یک مدخل بعرض یک متر و ارتفاع $۱,۷۰$ متر و مدخل دیگر بطرف راست مدخل اول بعرض $۱,۲۰$ متر و بلندی $۲,۷۰$ دیده میشود در اثر از مدخل یک فیل پایه خراب شده مشاهده میشود در جوار اطاق دوم و بطرف جنوب اطاق

سوم موقعیت دارد و مساحت آن مثل اطاق اول و دوم است در اطاق دوم بر علاوه دو مدخل بطرف جنوب غرب یک کمانی مشاهده میشود در جوار اطاق سوم یک دهلیز بطول ۱۰، ۱۲ متر و عرض ۲، ۱۰ متر و طرف جنوب در وسط یک مدخل بعرض ۱، ۲۵ و بلندی ۱، ۵۵ متر و بسمت شمال مشرقی یک مدخل دیگر بعرض یک متر به جانب شرق دهلیز یک اطاق به طول و عرض ۴ متر و بطرف جنوب آن سه فیل پایه که هر یک ۳۳ سانتی متر قطر دارد بنظر میخورد در مرکز برای داخل شدن به معبد یک زینه بعرض ۱، ۶۰ متر و دارای هشت پته که بلندی هر پته ۲۰ سانتی متر و ۱۱ متر دورتر بطرف جنوب گنبد، معبد واقع شده بطرف جنوب معبد یک مدخل و یک دهلیز بزرگ که بصورت کمانی یا گنبد بوده و کمانی آن از بین رفته است این مدخل با مدخل سمت جنوب در یک خط و استقامت واقع شده و تصور میرود که مدخل شمالی مخصوص روحانیون و مدخل جنوبی برای زوارها و زیارت کنندگان بوده و در گنبد (استوپا) از خشت پخته پر است و زوارها گردا گرد همین گنبد گردش میکردند از مدخل وزینه جنوب بمفاصله ۱۳ متر بطرف شمال یک عمارت دیگر ظاهر شده که در مدخل عمارت علامه دوزینه دیده میشود که از یک دیگر تقریباً یک متر و پنجاه سانتی فاصله دارد. بطرف جنوب زینه سمت غرب یک دیوار بعرض ۲ متر که تصور میشود همین جا مدخل بوده ازین مدخل گذشته شکل یک اطاق بطول ۱۵ متر و عرض ۳ متر که سقف آن بصورت کمانی و گنبد بوده در نزدیک مدخل به سمت غرب بمفاصله یکنیم متر بطول دو متر و عرض ۱، ۵۰ متر یک راه دیگر موجود است که گمان میرود راه اطاق دیگر بوده و زینه سمت شرقی که ساختمان آن مثل زینه اول میباشد مدخل اطاق تصور می شود بعد از آن یک اطاق دیگر بصورت خرابه که طول و عرض آن معلوم نمیشود وجود دارد در نتیجه حفاریات ازین معبد بودائی اشیا و ظروف تیکری از قبیل چراغ و اشیا گل پخته که برای مقاصد مذهبی بکار میرفت با اشیا گچی از قبیل ارچه های مخروطی شکل که غالباً سینه یک رب النوع بوده بایک حصه از چهره مجسمه بودایک حصه از کله مجسمه و یک پارچه گوش و یک حصه از چهره و بینی و لب بالا و همچنین اشیا، سنگی مانند یک قاعده حجری حصه پائینی یک بودای نشسته و یک پارچه از مجسمه بودی ساتاداو و یک حصه از گوش متعلق بیک مجسمه بودای بزرگ بایک تعداد مسکوکات زنگ زده بدست آمده است

کله گوش

: موضعیت در علاقه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار این موضوع شکارگاه خوبی میباشد.
: موضعیت بمفاصله ۱۵، ۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه کوچ در علاقه نادر علی مربوط حکومت کلان
چرخان سوره متعلق حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۴۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۲ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کلی خی

: قریه نیست بمفاصله ۳۹ کیلومتر در شمال غرب نیک در علاقه حکومت درجه ۴ یکا و لنگ متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۴۱ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کلی گال

کلیم بولاق : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶۹ کیلومتر در غرب سرخ شهر در علاقہ حکومت درجہ ۴ کھمرد مربوط حکومت اعلی پروان کہ در ۶۷ درجہ ۷ دقیقہ ۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲۶ دقیقہ ۳۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

کلین آباد : قلعه ٹیست بفاصلہ ۹ کیلومتر در شمال شرق قلعه السراج در علاقہ حکومت کابلان لغمان مربوط ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ ۱۵ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۲ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

کلمات : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵، ۴ کیلومتر قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۴۸ دقیقہ ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۰ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
کمارک : موضعیت بفاصلہ ۸۷ کیلومتر در شرق کشنگ در علاقہ مالنستان متعلق حکومت درجہ ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۲۶ دقیقہ ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۳ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

کمال پور : قریہ است تقریباً بفاصلہ یک کیلومتر بطرف جنوب حکومت قرغہ ٹی لغمان مربوط ولایت ننگر ہار :

آب و ہوا : آب ہوا ی آن در زمستان معتدل است در تابستان گرم میباشد و این گرمی باعث از دیاد زرع برنج میگردد برف باری در آن قطعاً دیدہ نمی شود تنہا بعضی اوقات زمستان برف میشود کہ آن ہم بزودی آب گشتہ از بین میرود اما بارش زیاد نزول میکند .

وزش بادها درین منطقہ نیز از جوانب مختلف بکثرت دیدہ میشود خصوصاً فصل زمستان و تابستان کہ در زمستان باد سرد و در زمستان عموماً گرم میباشد .

پیشہ : پیشہ مردم بطور عموم زراعت بود و چیز ہائیکہ در آن زرع میشود عبارتند از برنج بہ اقسام مختلف یعنی برنج کسندی ، بھسودی ، دریدون ، بارہ ، پشہدی وغیرہ ہم چنان برنج لیک آن نیز بہ انواع مختلف وجود دارد و عبارت است از برنج سرخ و مندہ وغیرہ . نیشکر ہم در آن جابہ اقسام مختلف زرع میگردد از قبیل سرخ و سفید کہ سرخ آنرا بنام پارامی یاد میکنند و گران قدری ترش میباشد اما نیشکر سفید بنام لاهوری و پشاوری یاد میکنند و گر بہ کہ از آن حاصل میشود بسیار شیرین میباشد .

حیہ انات : از حیوانات وحشی گرگ ، شغال ، روبہا خرگوش و از حیوانات اهلی گاؤ گاومیش مرکب و اسب ، وجود دارد بخارج صادرات تجارتی ندارند و تنہا در داخل تجارت می نمایند مـواد تجارتی ایشان غالباً برنج و گرم میباشد .

کمال خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴ کیلومتر در جنوب شرق قلعه السراج در علاقہ حکومت کابلان مربوط ولایت ننگر ہار متصل سرکیکہ بجلال آباد میرود کہ در ۷۰ درجہ ۳ دقیقہ ۵۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۷ دقیقہ ۴۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

کمال خان : موضع است چاہ دار بفاصلہ ۲۳ کیلومتر در جنوب غرب پرورش در علاقہ حکومت درجہ ۴ شورابک مربوط ولایت قندہار کہ در ۶۵ درجہ ۴۰ دقیقہ ۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲ درجہ ۴۵ دقیقہ ۳۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- کمال خان : قلعه ٹیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در غرب خواجہ علی در علاقہ حکومت درجہ ۲ گرم سیر مربوط حکومت اعلیٰ گر شک کہ در ۶۲ درجہ ۴۱ دقیقہ ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۱۰ دقیقہ ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمال خان بندر : موضع ٹیست بفاصله ۱۴،۵ کیلومتر در غرب چار برجک در علاقہ حکومت کلان چخان سور مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہ در ۶۱ درجہ ۵۲ دقیقہ ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۱۸ دقیقہ ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمال خیل : قریہ ٹیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریہ زید آباد در علاقہ حکومت کلان لو گر مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجہ ۲ دقیقہ ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴ دقیقہ ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمال خیل : قریہ ٹیست بفاصله ۸،۵ کیلومتر در جنوب قریہ دوشہ در علاقہ چپرہار مربوط حکومت درجہ ۲ رودات در حوزہ حکومت کلان شنوار متعلق ولایت ننگرہار کہ در ۷۰ درجہ ۳۶ دقیقہ ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۸ دقیقہ ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمالنگگ : کوتل ایست بفاصله ۴۸،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه خم در علاقہ حکومت درجہ ۲ درواز مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ در ۷۱ درجہ ۵ دقیقہ ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجہ ۴ دقیقہ ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمان بہشت : قریہ ٹیست بفاصله ۷۹ کیلومتر در شمال کہسان مربوط حکومت کلان غوریان متعلق ولایت ہرات کہ در ۶۱ درجہ ۶ دقیقہ ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲ دقیقہ ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمان خان : قریہ ٹیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در شمال غرب شہر قندہار مربوط ولایت قندہار کہ در ۶۵ درجہ ۳۷ دقیقہ ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۵ دقیقہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کمان خان قلعه : قلعه ٹیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در غرب خواجہ علی نزدیک رود ہلمند در علاقہ حکومت درجہ ۲ گرم سیر مربوط حکومت اعلیٰ گر شک کہ در ۶۲ درجہ ۴۴ دقیقہ ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۱۲ دقیقہ ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمبر : کوتل ایست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب شرق سمنگان متعلق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف کہ در ۶۸ درجہ ۱۰ دقیقہ ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۴ دقیقہ ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمبرو : قریہ ٹیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق شہر جلال آباد مربوط ولایت ننگرہار کہ در ۷۰ درجہ ۳۸ دقیقہ ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۵ دقیقہ ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمبرلای : قریہ ٹیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در شمال خاش در علاقہ حکومت درجہ ۲ بکوا مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہ در ۶۲ درجہ ۳۷ دقیقہ ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۶ دقیقہ ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کمبرو : قریہ ٹیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب شرق نملہ در علاقہ حکومت درجہ اول خوگیانی مربوط

ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۳ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبرو خوار : نهر یست بمفاصله ۴۵۰۵ کیلومتر در جنوب غرب جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه

۲۰ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
کمبرود : قریه نیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب غرب تسکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگ گت چارک متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۲۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبری دریا : دریائست بمفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب شرق قلعه پروش در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبریرک : موضعیست بمفاصله ۱۸۰۵ کیلومتر در شمال شهر مزار شریف مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۱ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۰ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبریرک دره : دره نیست بمفاصله ۷۹۰۵ کیلومتر در جنوب غرب تسکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگ گت چارک متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۵ درجه ۵۸ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبرچ : قریه نیست بمفاصله ۹ کیلومتر در شمال مشرق قریه علی مردان در علاقه صدمرده مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۱۶ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۱ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبر دکه : قریه نیست بمفاصله ۷ کیلومتر در شمال شرق لوی دکه در علاقه حکومت درجه اول کسامه مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۳ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبر زر دکه (کچ کمر) : کوهیست در غرب سرخ شهر در علاقه حکومت درجه ۴ کهمر د مربوط حکومت اعلی پروان که تخمین در ۶۷ درجه ۱۵ دقیقه ۲۴ و ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ و ۲۴ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبرغر : کوهیست در غرب صالحان کسار یز به ارتفاع تخمین ۱۳۸۳ متر در علاقه حکومت درجه ۲ گرم سیر مربوط حکومت اعلی گر شک که در تخمین ۶۳ درجه ۸ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۲۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبرک : قریه نیست بمفاصله ۹ کیلومتر در جنوب غرب شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۴۳ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۲ دقیقه ۱ و ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمبرک : قریه نیست بمفاصله ۳۶۰۵ کیلومتر در جنوب دهنی تان در علاقه حکومت کالان غورات مربوط

ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۳۱ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۱ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمرک دوکی : قریه نیست بفاصله ۳۲ کیلومتر در غرب قلعه کنگر در علاقه حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۸ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۲ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کمرک لڅ گپ : موضعیت بفاصله ۷۰۵ کیلومتر در شمال شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمری : قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر بطرف جنوب شرق شهر کابل مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۱۷ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کمشي کو دک : قریه نیست بفاصله ۴۵ کیلومتر در جنوب شرق شبرغان متعلق حکومت اعلی شبرغان مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۶ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۸ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کمغی : قریه نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب شرق لعل مربوط حکومت کلان دایز نسکی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۲۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

کم قلعه : کوهیست در شمال مرکز بوی نقره (شولگره) بار تفاع تخمین ۲۶۴۷ متر در علاقه حکو متکلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۱۱ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۴ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کمرک عمر : قریه نیست بفاصله ۷۰۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه آقچه متعلق حکومت درجه اول آقچه در حوزه حکومت اعلی شبرغان مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۱۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۲ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کمرک منصور : قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب قلعه آقچه متعلق حکومت درجه اول آقچه در حوزه حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۱۰ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۳ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کمرکی زانشوره : قریه نیست بفاصله ۱۲ کیلومتر در جنوب غرب سردار کالی در علاقه حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۵۱ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۶ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کمد او : قریه نیست بفاصله ۳۵۰۵ کیلومتر در غرب سلطان خیل در علاقه وردک مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنار تپه : قریه نیست بفاصله ۸۰۶۵ کیلومتر در غرب قلعه غور یان متعلق حکومت کلان غور یان مربوط

ولایت هرات که در ۶۰ درجه ۳۹ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنت : قریه ٹیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال لوی دکہ در علاقہ حکومت درجہ اول کامہ مربوط ولایت ننگر ہارکہ در ۷۱ درجہ ۵ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۴ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنتاری : قریه ٹیست بفاصله ۱۲ کیلومتر در شمال قریہ رخہ در علاقہ حکومت درجہ ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان کہ در ۶۹ درجہ ۲۸ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنتور : موضعیت بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال غرب قریہ شودر علاقہ نورستان مربوط ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ ۱۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۳۴ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنجاغہ علی : قریہ ٹیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در شمال غرب شہر میمنہ مربوط حکومت اعلی میمنہ کہ در ۶۴ درجہ ۳۹ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۳۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنجک : قریہ ٹیست بفاصله ۱۱ کیلو متر در شمال نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشک کہ در ۶۴ درجہ ۲۸ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۹ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنجک : قریہ ٹیست بفاصله ۲۰۵ کیلومتر بطرف شمال غور بند متصل سرک مربوط حکومت اعلی پروان کہ در ۶۸ درجہ ۴۲ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنجوسو : نہریت بفاصله ۲۴ کیلومتر در شرق سپین بولدک مربوط ولایت قندہار کہ در ۶۶ درجہ ۲۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنجوغہ : قریہ ٹیست بفاصله ۹،۵ کیلومتر در شمال شرق شہرغان متعلق حکومت اعلی شہرغان کہ در ۶۵ درجہ ۴۹ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۲۳ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنجی کرانیکسی : موضعیت بفاصله ۲۹،۵ کیلو متر در شمال قیصار مربوط حکومت اعلی میمنہ کہ در ۶۴ درجہ ۱۳ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنچوک : قریہ ٹیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در شمال شرق تیزین در علاقہ حکومت درجہ ۳ حصارک غلزائی مربوط ولایت ننگر ہار کہ در ۶۹ درجہ ۴۸ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۲ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنچی (نورک) : قریہ ٹیست بفاصله ۱۴،۵ کیلو متر در جنوب غرب غفور کلی مربوط حکومت درجہ اول سپین بولدک ولایت قندہار کہ در ۶۶ درجہ ۹ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۵۳ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنچی : قریہ ٹیست بفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در شرق بالا مرغاب مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات کہ در ۶۳ درجہ ۲۹ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۳۴ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کنچی : کوهیست در جنوب غرب غفور کسلی درعلاقه حکومت درجه اول سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که در تخمین ۶۶ درجه ۷ و ۱۴ دقیقه ۲۶ و ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۴ و ۵۰ دقیقه ۲ و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسند : قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در شمال رخه درعلاقه حکومت درجه ۲ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۲۵ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسند : موضع چاداریست درعلاقه حکومت درجه ۴ شو رابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۴ درجه ۵۱ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۲۶ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسند : قریه نیست بفاصله ۳۱ کیلومتر در جنوب غرب گسدام درعلاقه حکومت درجه ۳ تیزین مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۴ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسند : قریه نیست بفاصله ۶۶ کیلومتر در جنوب شرق جوین مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۴۱ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسندا : قریه نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شمال شرق شیوه درعلاقه اسمار مربوط حکومت کلان کسرها متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسندارخیل : قریه نیست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۴ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسندارخیل ثانی : قریه نیست بفاصله ۵،۲۳ کیلومتر در شمال شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۰ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۱ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسنداری : قریه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه سرکاری مقرر مربوط حکومت درجه اول مقرر متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۴۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۰ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسندالوناور : دندآب نیست بفاصله ۴۳ کیلومتر در جنوب قریه خوگی درعلاقه حکومت درجه ۲ گرم سیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۱۷ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسندالی : دریا نیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب غرب صالحان کساریز درعلاقه حکومت درجه ۲ گرم سیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۳۵ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۱ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کسنداو (کنداو) : قریه نیست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در جنوب شرق زید آباد متعلق حکومت کلان لگوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۴ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کنداو : کو تلیست بفاصله ۳ کیلو متر بطرف جنوب شیر زاد در علاقه حکومت درجه اول خو گیانی متعلق ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۴۶ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کنندر : قریه ئیست بفاصله ۱۳ کیلو متر در شمال شهر فراه مربوط حکومت اعلی که در ۶۲ درجه ۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کند غده : موضع چاداریست بفاصله ۲۲ کیلو متر در شمال شیخ رازی در علاقه حکومت درجه ۳ قره-مین متعلق حکومت اعلی شیرغان که در ۶۶ درجه ۷ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۲ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کندل : نهريست بفاصله ۵۸ کیلو متر در جنوب قلعه غلام حیدر در علاقه حکومت درجه ۳ و از ه خواه در حوزه وورمه می تعلق حکومت کلان کسواز مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۹ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کندلی : قریه ئیست بفاصله ۳۸،۵ کیلو متر در جنوب غرب چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۴۷ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۵ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کندو غار : کوهیست در جنوب غرب قلعه غلام حیدر در علاقه وورمه می مربوط حکومت درجه ۳ و از ه خواه در حوزه حکومت کلان کسواز متعلق حکومت اعلی غزنی به ارتفاع تخمین ۲۵۵۴ متر در ۶۸ درجه ۴۰ و ۴۳ دقیقه ۵۵ و ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۵ و ۵۶ دقیقه ۲۶ و ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کند ه : موضع ئیست بفاصله ۴۲ کیلو متر بطرف شمال شرق قریه سر بولی در علاقه حکومت درجه ۲ کوهستان مربوط حکومت کلان کاپیسا متعلق حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کند ه : قریه ئیست بفاصله ۱۵ کیلو متر در جنوب قلعه اسراج در علاقه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۱ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۲۵ عرض البلد شمالی واقع است .
- کند ه : قریه است در شمال غرب قریه رخه مربوط حکومت درجه ۳ پنجشیر متعلق حکومت اعلی پروان دریای کوچکی از وسط این قریه در جریان است که قریه شست ؛ بخشی خیل بالاوشغه از آن آبیاری می شود پیداوار زمینی آن گندم ، جو ، جوار ، ارزن باقلی ، ماش ، مشنگ ، شرشم ، شاغم ، زردک شبدل ، ورشقه است . پیداوار سر درختی آن توت ، انزگور ، چار مغز ، زردالو ، آوچه ، آلوبالو ارغنجال و سیب می باشد ، اشجار غیر مثمر آن پیدوسفیدار است . پیداوار کوهی آن بته بوتی ، بلک گزک ، بشال شری ، سوهان سائزی ، پیاز کوهی ، سیر کوهی ، درونه ، مستار ، سبزی سیاه کمال و چکری و سماروق می باشد که در محروقات و خوراک ادویه از آنها استفاده می گردد ، حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند (گدی) بز و مرکب می باشد ، حیوانات وحشی آن گرگ ، روباه خرگوش

شغال و شغور (جیره) است، آب و هوای آن تابستان اندک گرم، زمستان سرد، بهار و خزان معتدل دارد کوهی که بسمت غربی آن واقع گردیده برف گیری زیاد دارد و برف آن بتدریج آب شده دریاچه را تشکیل میدهد که سبب آبیاری مزارع این قریه و قریه جات دیگر می گردد پشه اهالی آن دهقانی و مالدار است.

کنده

قریه نیست تقریباً بفاصله یک کیلومتر بطرف غرب حکومت قرغهئی لغمان مربوط ولایت ننگرهار آب و هوا: هوای آن در تابستان نهایت گرم میباشد و این گرمی سبب از دیاد زرع برنج می گردد اما زمستان آن معتدل بوده بعضی اوقات برف هم می بارد اما بزودی ذوب و از بین میرود لکن بارش زیاد نزول میکند در فصل تابستان و زمستان باد زیاد می وزد باد زمستان سرد و باد تابستان عموماً گرم میباشد مردم بطور عموم زراعت پیشه اند حبوبیه که زرع میشود عبارت است از انواع برنج کسری، به سودی، دریلونی، باره پشیدی و برنج لکک به انواع مختلف از قبیل برنج سرخ و منده و غیره. نیشکر هم زرع میگردد و دونه است نیشکر سرخ و نیشکر سفید سرخ بنام پارامی و سفید آن بنام لاهوری و پشوری یاد میشود.

حیوانات: از حیوانات وحشی گرگ شغال روباه، خرگوش، و از حیوانات اهلی گاو، گاو میش و مرکب و جرد دارد. حاصلات برنج و گاو را بفروشن می رساند که یک مقدار آن بسابل نیز میرسد تعلیم و تعلم از قدیم در منطقه رائج بوده و اطفال در مکتب منداور تدریس میشوند.

کنده قلعه

قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در غرب قلعه گاد هار در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران مربوط حکومت کلان غورات متعلق ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۵۶ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۰ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کنده گذر

گذرگاه آب نیست بفاصله ۴۰ کیلومتر در جنوب غرب حضرت امام متعلق حکومت کلان قندوز ولایت قباغان که در ۶۹ درجه ۳۴ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کنده لن

قریه نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در شمال شرق مقرر مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کندی

قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در شرق علاقه شیرزاد مربوط حکومت درجه اول خوگیانی متعلق ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کندی بارکش

کو تلیست بفاصله ۶۰ کیلومتر در شمال قلعه سرکاری در علاقه حکومت درجه ۳ دره صوف متعلق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۲۵ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کندی باغ (کنده باغ): قریه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب غرب جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کندی سی

: قریه نیست بفاصله ۶۹ کیلومتر بطرف جنوب غرب شیرزاد در علاقه حکومت درجه اول خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کندی غار

: قلعه نیست بفاصله ۵۲ کیلومتر بطرف جنوب ارگون مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۹ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کندی قلعه

: قلعه نیست بفاصله ۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه دولت خان در علاقه حکومت درجه ۳ زرم مربوط ولایت پکتیا که در ۶۱ درجه ۴۴ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۰ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کندی کلی

: قلعه نیست بفاصله ۵ ۱۳۶ کیلومتر در جنوب متون در علاقه حکومت کابلان خوست مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۵۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کندی یوسف خان

: موضع است بفاصله ۵ ۲۵۶ کیلومتر در جنوب غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

کنر

: علاقه نیست بفاصله ۲۷ کیلومتر در شمال شرق شهر جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنر

: علاقه است بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال چغه سرای در علاقه حکومت درجه ۴ دره پیچ مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۴ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۵ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنرال

: قریه نیست بفاصله ۵ ۱۵۵ کیلومتر در شرق جانی خیل مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۳۶ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنرها

: حکومت کلانی است مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ و ۷۱ درجه ۲۳ و ۲۴ دقیقه ۱۴ و ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ و ۳۳ دقیقه ۱۳ و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنسن

: قریه نیست بفاصله ۵ ۸۶ کیلومتر در شمال شرق قریه نوری در علاقه حکومت درجه ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۶ درجه ۴۲ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنش

: قریه نیست بفاصله ۵ ۲۶ کیلومتر در شمال شرق شهر فراه مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۱۹ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنصف

: حوزه ایست متعلق بحکومت درجه اول اندر مربوط حکومت اعلی غزنی حد و داربعه بطرف شرق قریه نظر وال و گسلاو ، بطرف غرب آن قریه خانان ناکام ، دزدان و ابراهیم خیل و بطرف شمال آن قریه قدم خیل ، عدل و گدل ، ملا محمد و بطرف جنوب این حوزه قریه رستم ، شهین منار و خوشحال خان واقع میباشد آب و هوای این منطقه بری بوده در تابستان گرم و در زمستان سرد میباشد پیداوار

زراعتی این حوزه عبارتست از گندم ، جوار ، نخود ، کچالو ، و تنباکو خوراکه این سر زمین را انگور ، تربوز خربوزه ، واشجار غیر مثمر آن را پنجه چنار ، چنار بید تشکیل میدهد حیوانات اهلی و غیر اهلی این منطقه شتر ، اسب ، گاو ، گوسفند ، بز و خر حیوانات غیر اهلی آن گریک شغال خرگوش و روباه است .

طرز آبیاری این حوزه عموماً بذریعه قنات ها آبیاری میشود و کدام دریای بزرگی وجود ندارد بهر طرف این منطقه دشتهای وسیع و لامزرع واقع است .

انواع طیور اهلی این منطقه عبارت از ماکیان ، خروس ، فیل مرغ و طیور غیر اهلی آن کبوتر مرغابی ، باران طلب ، چوچلی ، قاز و قتان میباشد که در موسم بهار بکثرت یافت میشود .
اوضاع اقتصادی و اجتماعی مردم این منطقه عموماً مایه کار و دهقان اند و ۹۵ نفر بیافیسده مردم به شغل دهقانی و باقی آن به آهنگری نجاری و زرگری مشغول میباشند .

درین حصه یک باب مکتب ابتدائی بنام مکتب کنسف از طرف وزارت معارف دائر گردیده است که اطفال قراء ذیل نیز در این مکتب مصروف تدریس میباشند قریه خانان قریه ابراهیم خیل ق ، قدم خیل قریه گدل ملا محمد ، قریه رستم ، قریه خوشحال ، قریه منار ، قریه شهن .

کنعان غار : قریه نیست بمفاصله ۱۵۰۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب شهر کابل مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنک : کوتلیست بمفاصله ۴۷ کیلومتر در جنوب مشرق گلاب ناور در علاقه حکومت درجه ۲ گرسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۴۴ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۸ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنکزئی : نهریست بمفاصله ۶۱ کیلومتر در جنوب خویانی در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۲۸ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۶ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنک نشم : کوهیست در جنوب مشرق گلاب ناور در علاقه حکومت درجه ۲ گرسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۴۴ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۲۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کنکو : قریه نیست بمفاصله ۱۱۰۵ کیلومتر در جنوب غرب باولی در علاقه حکومت درجه ۲ سرخروء مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۹ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

کنکو : قریه نیست در پنجشیر و از رخنه مرکز حکومت تخمیناً (۵) کیلومتر فاصله دارد و بسمت جنوب رخنه واقع گردیده است این قریه از هر طرف به کوه محاط میباشد ، پیداوار زراعتی آن گندم ، جو جواری ، باقلی ، ارزن ، شرم ، ماش و شبدر است ، پیداوار سردختی آن توت انگور ، چارمغز زردآلو ، آلو بالو ارغنجال و شفتالومی باشد درینجا درخت توت و چارمغز نموی خوب میکند پیداوار کوهی آن سیاه چوب ، خنجک ، بشال ، بلسک و بته ها می باشد که در محروقات از آنها و کار

می میگیرند ، حیوانات اهلی آن گاو گلدی ، بز و مرکب است ، چون این قریه در قریب کوه واقع گردیده ، ازین سبب برای پرورش حیوانات مراتع و چراگاههای خوبی دارد ، حیوانات وحشی آن گرگ ، روباه ، خرگوش و جیره است و گاهی خرس هم در آنجا دیده میشود ، پرنده های آن عبارت است از مرغ خانگی ، مرغابی اهلی ، کبک ، بوم ، کالینک ، لک لک ، زاغ ، باشه کل مرغ کبوتر ، عکله هدهد ، فاخته قره قوش ، شیخ باز ، قرچه و انواع گنجشک ها آب و هوای آن تابستان اندک گرم ، زمستان سرد ، بهار و خزان معتدل دارد ، پیشه اهالی زمینداری و تربیه حیوانات است .

- کن گاو : موضع نیست بفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه شین یا تخت در علاقه حکومت درجه ۳ دایکندی مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۱۷ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کنگ دریا : دریا نیست بفاصله ۱۴۳ کیلومتر در جنوب غرب شین کی در علاقه حکومت کلان قلات غلرائی مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۳۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کنگری قلعه : موضع نیست بفاصله ۶۵ کیلومتر در جنوب غرب بوی نقره (شولنگره) متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۴۷ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۷ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کنگ شیوند : نهر نیست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در شمال مزار تپه در علاقه حکومت درجه ۴ و اخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۳ درجه ۸ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۴ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن بدریای پامیر می ریزد .
- کن لالو : قریه نیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در جنوب قریه خوگی در علاقه حکومت درجه ۲ گرم سیر متعلق حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۲۱ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۴ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کنی : قریه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال شرق شیوه مربوط حکومت کلان کنر ها متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۰ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کنی گاو : موضع نیست بفاصله ۹۰ کیلومتر در شمال غرب غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۵۸ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوباک : قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب مرکز پغمان مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوبک : قریه نیست بفاصله ۶۰ کیلومتر در جنوب شرق خیر آباد در علاقه حکومت درجه ۲ گرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۱۰ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۶ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوپاتای :** قریه نیست بفاصله ۳۴،۵ کیلو متر بطرف جنوب مرکز خنجان نزدیک دره قره لغ متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۵۶ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۲ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوپ حیدر :** کوهیست در شمال غرب قریه عالی مردان درعلاقه صدمردا متعلق حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۰ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوپ رک :** قریه نیست بفاصله ۹،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه جعفر درعلاقه حکومت درجه ۴ یسکا و لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۱۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوت :** یک دره عمیقی است مربوط حکومت درجه ۲ رودات متعلق حکومت کلان شنوار که اطراف آن را تپه ها احاطه نموده است . بطرف شمال آن تیزی و بطرف جنوب آن زیارت الیاس بابا و بجانب غرب حصارشاهی و بطرف مشرق آن لوخی واقع میباشد این دره از طرف شمال بجانب جنوب امتداد یافته که طول آن تقریباً ۱۵ کیلومتر و عرض آن به تخمین ۳ کیلومتر میرسد ازینکه این دره عمیق افتاده است آب و هوای آن معتدل می باشد .
- کیفیت سطحی : کوپ را یک سلسله تپه ها تشکیل میدهد در بعضی نقاط آن شکار گاهای خوب وجود است . جاهای حاصل خیز کوت توسط آن های که از کھسار بصورت رودبار سرا زیر میشود ، آبیاری میگردد و آنها عبارت از تنگی ، لاغور جوئی ، سلیمان خیل ، فرساخیل ، سه پائی سیدا حمد خیل ، لوانی ، چنگر ، مترانی ، جبه ، رخانی ، باره خیل و غیره بوده . پیشه اهالی اینجا زراعت میباشد .
- رود کوت :** این رود از سپین غر سر چشمه میگردد و از طرف غرب داخل کوت میگردد و در قسمت غربی لاغور جوئی و وسطی فرساخیل میگردد و این دره را بدو حصه تقسیم نموده است در شرق از مهران و جبه گذشته داخل بتی کوت میگردد و این علاق را هم بدو حصه تقسیم کرده بالاخره بدریای کابل یکجا میشود . آب این رود در برج جوزا و سرطان و اسد تابتی کوت میرسد و در دیگر مواسم سال خشک میگردد .
- تپه های کوت : این دره را شرقاً و غرباً و جنوباً تپه ها احاطه نموده است مگر بطرف شمال آن تپه موجود نمی باشد از جمله تپه های کوت یکی آن مشهور است که بنام (دجی غونلی) یاد میگردد درین تپه یک دهکده نیز آباد گردیده است که مشتمل بر چند خانه می باشد درین منطقه تپه های دیگری هم بکثرت دیده میشود .
- آب و هوای کوت :** کوت دره عمیقی است ازین رو سطح برخی از نقاط آن مرتفع و بعضی جاها فرو رفته می باشد در نقاط بلند آن زمستان خیلی سرد بوده و سخت میگردد . این جاها عبارت از تنگی لاغور جوئی و غیره بوده که به سپین غر نزدیک میباشد . سطح بعضی جاها آن مانند بتی کوت ، زربچه ، حذر خانی و نواحی آن نسبتاً پست و زمستان آن گرم است .

حیوانات اهلی: در نقاط علف دار کوت و دامنه های کهنسار آن حیوانات اهلی بیشتر تربیه و پرورش میگرد و بعضی مردم این جاها شوق و شغل مالدار ی را دارند در قسمت جنوبی کوت گو سفند گاو، گاو میش، بز و خر تربیه میشود زیرا این حصه بسکوه نزدیک است و علف در آن بسیار پیدا میشود.

حیوانات وحشی: بیشتر حیوانات وحشی از قبیل پلنگ، گرگ، روباه، شغال، خرگوش، آهو و غیره در جنگلات سپین غر پیدا میشود.

طیور: تربیه طیور اهلی مانند مرغ خانگی، کبوتر، فیل مرغ، خروس و غیره در کوت بیشتر مروج میباشد.

قرا و قصبهات: کرب به چندین قراء منقسم گردیده است قراء مشهور آن عبارت از تنگی لاغور جوئی سلیمان خیل، فرساخیل، باندوک، سه پائی، سید احمد خیل، هندانی، قلعه جات، دوانی، چنگر، مترانی جبه، حذر خانی، طاوس خیل، کوز باره خیل، ماز خیل و غیره میباشد.

کوت خان: قریه نیست بمفاصله ۳۹،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه وزیر آباد در علاقه حکومت کلان بلخ متصل جوی چمتال مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۴۰ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۰ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوت دره: قریه نیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال شرق ده بالا در علاقه حکومت درجه ۲ رودات مربوط حکومت کلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۳۴ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتش: کوتلیست بمفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال غرب قلعه آق کپروک متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۴۷ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۷ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتک: موضع چاه دار نیست بمفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب مرکز شور تپه مربوط حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۴۷ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۵ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتگی: قریه نیست بمفاصله ۲،۵ کیلومتر در جنوب علی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوت گی: قریه نیست بمفاصله ۴۶،۵ کیلومتر در جنوب وازه در علاقه حکومت درجه ۳ جدران مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۷ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۴ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتگی: کوهیست در شرق قلعه سرکاری معروف به ارتفاع تخمین ۲۵۶۴ متر در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۱۸ و ۲۴ دقیقه ۲۵ و ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۴ و ۳۵ دقیقه ۲۰ و ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کوت گئی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۰ کیلومتر در جنوب شرق قلعه متون در علاقہ حکومت کلان خوست متصل دریای کیتو مربوط ولایت پکتیا کہ در ۷۰ درجہ ۱۱ دقیقہ ۵۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۸ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوتگی ثانی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۳،۵ کیلومتر در شمال شرق علی خیل در علاقہ حکومت درجہ ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۵۰ دقیقہ ۴۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۸ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوت گازن : کوتلیست بفاصلہ ۸۷ کیلومتر در جنوب غرب قلعه پنجه در حکومت درجہ ۵ و اخان به ارتفاع تخمین ۵۵۲۰ متر مربوط حکومت اعلی بدخشان کہ در ۷۲ درجہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۷ دقیقہ ۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوت گئی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴،۵ کیلومتر در شمال قلعه ده بالا مربوط حکومت درجہ ۲ رودات متعلق حکومت کلان شنوار مربوط ولایت ننگرهار کہ در ۷۰ درجہ ۲۶ دقیقہ ۵۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۷ دقیقہ ۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوتگی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸،۵ کیلومتر در جنوب شرق سرو بی مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجہ ۴۵ دقیقہ ۲۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۳ دقیقہ ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوتل : کوتلیست بفاصلہ ۲۳،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه سرکاری معروف متعلق حکومت درجہ ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار کہ در ۶۷ درجہ ۲۱ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۰ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوتل : کوتلیست بفاصلہ ۳۸ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری علاقہ داری معروف مربوط حکومت درجہ ۲ از غستان متعلق ولایت قندهار کہ در ۶۷ درجہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۱۸ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوتل آق رباط : کوتلیست بفاصلہ ۲۰،۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان کہ در ۶۷ درجہ ۳۹ دقیقہ ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۵ دقیقہ ۱۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوتل اتله : کوتلیست بفاصلہ ۲۶،۵ کیلومتر در غرب قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۵۹ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۰ دقیقہ ۴۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوتل اجل : کوتلیست بفاصلہ ۴۷ کیلومتر در شمال غرب تیوارہ در علاقہ حکومت کلان غور ات مربوط ولایت هرات کہ در ۶۴ درجہ ۹ دقیقہ ۱۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۴۶ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کوتل اچمکنی : کوتلیست بفاصلہ ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه علی خیل به ارتفاع تخمین ۲۲۶۵ متر در علاقہ حکومت درجہ ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۳۶ دقیقہ ۵۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۰ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل ادرکٹ بدرگٹ : کہ تلیست بفاصله ۱۸ کیلومتر بطرف شمال شرق جگدلسک مربوط ولایت ننگرهار کہ در ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل ارده : کوتلیست بفاصله ۲۵ کیلومتر در جنوب غرب جوزخیل در علاقہ خروار متعلق حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل کہ در ۶۸ درجه ۴۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل ازمین : کوتلیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب پرچمان در علاقہ حکومت درجه ۲ بکواه مربوط حکومت اعلیٰ فراه کہ در ۶۳ درجه ۴۹ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۵ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل اسپیه : کوتلیست بفاصله ۳۸ کیلومتر بطرف غرب گرداب در حوزہ علاقہ داری درجه ۳ روئی و دو آب مربوط حکومت درجه ۴ کہمرد متعلق حکومت اعلیٰ پروان کہ در ۶۸ درجه ۵۱ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۵ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل اشعبی : کوتلیست بفاصله ۱۱ کیلومتر بطرف جنوب قریہ زیدآباد در علاقہ حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل الله بخش : کوتلیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب شرق نعل و سر جنگل بہ ارتفاع تخمین ۳۰۰۰ متر مربوط حکومت کلان دایز نگی متعلق ولایت کابل کہ در ۶۶ درجه ۲۷ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل امر و تک : کوتلیست بفاصله ۱۵ کیلومتر بطرف شمال دوشی متصل سرک متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطن کہ در ۶۸ درجه ۳۸ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۰ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل امکٹ : کوتلیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب دھانہ غوری متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطن کہ در ۶۸ درجه ۳۲ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۶ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل انجیرک : کوتلیست بفاصله ۵۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات کہ در ۶۱ درجه ۵۴ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل انه : کوتلیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب غرب تیوارہ در علاقہ حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات کہ در ۶۴ درجه ۱۹ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۶ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل اودکی : کوتلیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در علاقہ حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل اودکی : کوتلیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب غرب جوزخیل در علاقہ خروار مربوط حکومت کلان لوگر

متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل اوگردان : کوتلیست بفاصله ۴۰۰۵ کیلو متر در جنوب غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی به ارتفاع تخمین ۳۲۶۱ متر مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل اونی : کوتلیست بفاصله ۲۴ کیلو متر در جنوب غرب جالریز متصل سرکیکه بطرف دایزنگی میرود در علاقه حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۱ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل بابای : کوتلیست بفاصله ۴ کیلو متر در جنوب سرحد و اخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۳ درجه ۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل باریک آب : کوتلیست بفاصله ۱۰۷ کیلو متر در جنوب غرب غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۵ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل باریکلک : کوتلیست بفاصله ۱۳ کیلو متر در شمال شین یا تخت در علاقه حکومت درجه ۳ دای لندی مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۵ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل بتخانه : کوتلیست بفاصله ۴۰ کیلو متر بطرف شمال غرب مرکز غور بند در علاقه حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل برزین : کوتلیست بفاصله ۲۵۰۵ کیلو متر در شمال قریه سیدی گل به ارتفاع تخمین ۴۶۳۷ متر در علاقه نورستان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۲۳ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۴ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل برمه : کوتلیست بفاصله ۱۶۰۵ کیلو متر در شمال تیواره در علاقه حکومت کلان غور ات مربوط ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۲۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۷ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل بلند : کوتلیست بفاصله ۲۳ کیلو متر در شمال قندهار مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۰ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۰ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل بند شرن : کوتلیست بفاصله ۴۰ کیلو متر در جنوب غرب قلعه نو مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۶ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوئل باج (کوئل پاو) کوتلیست بفاصله ۳۱۰۵ کیلو متر در جنوب غرب قلعه زرنی مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۴ درجه ۴ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کوئل پارسا : کوتلیست بفاصله ۳۷،۵ کیلومتر در جنوب شرق مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل پای : کوتلیست بفاصله ۶۴،۵ کیلومتر در غرب مرکز غوربند به ارتفاع تخمین ۳۰۰۳ متر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل پای منار : کوتلیست بفاصله ۹ کیلومتر بطرف شمال شهر کابل مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل پیچک : قریه نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب قلعه نومر مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۵۵ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل پرند یو : کوتلیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در شمال غرب رخه در علاقه حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۲۴ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل پشه تر : کوتلیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب شرق گلران متعلق حکومت کلان باد غیسات مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۷ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۴ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل پل آب : کوتلیست بفاصله ۴۳،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سمنگان متعلق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزارشریف که در ۶۷ درجه ۵۷ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل پیاده : کوتلیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب غرب نوشهر در علاقه چرخ مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۴ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل پیچک : کوتلیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب غرب نوشهر در علاقه چرخ مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل بی مهدی : کوتلیست بفاصله ۸ کیلومتر در شمال غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایز نگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۲۳ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل تاج : کوتلیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در شمال غرب جبل السراج به ارتفاع تخمین ۳۲۲۱ متر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوئل تاوا : کوتلیست بفاصله ۶۲ کیلومتر در جنوب غرب مرکز کابل مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۰ دقیقه ۱۳. ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل تخت : کوتلیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب بالای ارغنده به ارتفاع تخمین ۲۲۳۰ متر در علاقه حکومت درجه ۲ پغمان مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل تره کی : کوتلیست بفاصله ۴۰،۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریه سروب به ارتفاع ۲۴۷۱ متر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل تست سوبی : کوتلیست بفاصله ۸ کیلومتر در جنوب قلعه دو بند به ارتفاع تخمین ۱۵۷۲ متر مربوط ولایت ننگر هار که در ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل تل : کوتلیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در شرق بنودر علاقه حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل تیو خورد : کوتلیست بفاصله ۳۸ کیلومتر در غرب سمنگان متعلق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۸ درجه ۴۰ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۷ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل گدلک : کوتلیست بفاصله ۵ کیلومتر بطرف جنوب جلدک در علاقه حکومت درجه ۲ سرخورد مربوط ولایت ننگر هار به ارتفاع تخمین ۱۷۵۴ متر که در ۶۹ درجه ۳۶ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل جلال : کوتلیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب غرب جوزخیل در علاقه خروار مربوط حکومت کلان پلوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل جلیمش : کوتلیست بفاصله ۳۲ کیلومتر در غرب مرکز غور بند به ارتفاع تخمین ۳۶۲۱ متر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۸ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل جنگلک : کوتلیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در جنوب غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۳۴ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۱ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل جنگلک : کوتلیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال رخه در علاقه حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۳۱ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۰ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل جنگلک : کوتلیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب ده تیان در علاقه حکومت کلان غور ات مربوط ولایت هرات

که در ۶۳ درجه ۵۰ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۹ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل جنگل مرده : کوتلیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شمال قلعه مشک در علاقه حکومتکلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۳۳ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل جوپتال : کوتلیست بفاصله ۵۷ کیلومتر در شمال غرب پای کوتل در علاقه حکومتکلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۳۸ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل جوزار : کوتلیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در جنوب حصارک در علاقه حکومتکلان لوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل جو قول : کوتلیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه شش برجه متصل سرکی که بطرف دایزنگی میرود در علاقه حکومت درجه ۳ بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۱۶ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل جیره خانه : کوتلیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۳۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل جیره خانه : کوتلیست بفاصله ۳۸ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۳۴ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوا چار دی : کوتلیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب خواجه غار علاقه حکومت درجه ۳ نهرین متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل چپدره : کوتلیست بفاصله ۶۳،۵ کیلومتر بطرف غرب مرکز خنجان متعلق حکومتکلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۱ درجه ۴۷ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۵ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل چپ کولک : کوتلیست بفاصله ۳۱ کیلومتر در شمال غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۳۶ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل چکار : کوتلیست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه بنو در علاقه حکومت درجه ۴ اندراب مربوط حکومتکلان پلخمری متعلق ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۴ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوئل چناری : کوتلیست بفاصله ۳۷ کیلومتر بطرف جنوب غرب سیروبی مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل حاجی گسک : کوتلیست بفاصله ۸ کیلومتر در جنوب شرق قریه شش برج در علاقه حکومت درجه ۳۴ بمیان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خارپش : کوتلیست بفاصله ۵۴ کیلومتر در غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل به ارتفاع تخمین ۳۲۰۰ متر که در ۶۷ درجه ۵ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خارزار : کوتلیست بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر بطرف شرق قریه غوندی در علاقه سیغان متعلق حکومت درجه ۴ که در ۶۸ درجه ۲ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خار شاتل : کوتلیست بفاصله ۶۰ کیلومتر بطرف جنوب غرب شیرزاد در علاقه حکومت درجه اول خوگیا نی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۴۴ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خار من : کوتلیست بفاصله ۶۱ کیلومتر در جنوب ابراهیم زائی در علاقه شلگر مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۳۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۰ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خاک چاگیر : کوتلیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب قلعه جعفر در علاقه حکومت درجه ۴ یکا و لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۵ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خاک دیلک : کوتلیست بفاصله ۲۷ کیلومتر در جنوب قلعه جعفر در علاقه حکومت درجه ۴ یکا و لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۱۱ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۵ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خاک واک : کوتلیست بفاصله ۵۸ کیلومتر در شمال شرق بنوبه ارتفاع تخمین ۳۵۸۸ متر در علاقه حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قباغن که در ۶۹ درجه ۴۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خشکک : کوتلیست بفاصله ۶۲ کیلومتر در جنوب غرب غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۴ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خورد کابل : کوتلیست بفاصله ۳۱ کیلومتر در جنوب غرب بدخاک مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوئل خوک : کوتلیست بار ارتفاع تخمین ۳۵۲۳ متر بفاصله ۱۴ کیلومتر در جنوب قریه خشک آب در علاقه خذجان متعلق حکومت درجه ۲ دوشی در حوزه حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قباغن که در ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۰ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کوئل خیرخانه : کوئلیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر کابل مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۴ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۵ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل در بند سمنید : کوئلیست بمفاصله ۸۲،۵ کیلومتر در جنوب شرق دولت آباد در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران مربوط حکومت اعلی غورات که در ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل در گاه : کوئلیست بمفاصله ۴۵ کیلومتر بطرف غرب دوشی مربوط حکومت کابلان پلخمیری متعلق ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۳۶ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل در واز : کوئلیست بمفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۲۹ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل دره کوت : کوئلیست بمفاصله ۴۳ کیلومتر در شمال قلعه اسمارم مربوط حکومت کلان کنرها متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۲۳ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل دکان : کوئلیست بمفاصله ۲۶،۵ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۴۷ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل دمباغ : کوئلیست بمفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق چیرس در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران مربوط حکومت اعلی غورات که در ۶۵ درجه ۵۵ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل دندان : کوئلیست بمفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در شمال غرب سپین قلعه در علاقه حکومت اعلی غزنی که در ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل دولوغه : کوئلیست بمفاصله ۵۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۲۴ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل دیوال قول : کوئلیست بمفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک به ارتفاع تخمین ۳۰۷۷ متر متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۵۳ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل رکنی : کوئلیست بمفاصله ۴۱ کیلومتر در شرق قلات غلزائی متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۱۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۷ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل ریگ-کک : کوئلیست بمفاصله ۶۲ کیلومتر در شرق بنو در علاقه حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمیری مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل زاغان : کوتلیست بفاصله ۶ کیلومتر در شمال قلعه تیواره در علاقه حکومت اعلی غورات که در ۶۴ درجه ۲۳ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۳ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل زاک : کوتلیست بفاصله ۳۳،۵ کیلومتر بطرف شمال غرب مرکز غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۶ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل زاک : کوتلیست بفاصله ۲۴،۵ کیلومتر در غرب سپین قلعه در علاقه حکومت اعلی غزنی که در ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۱ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. کوتل زرد سنگ : کوتلیست بفاصله ۶۶ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکساری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۱۹ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل زرد گاو : کوتلیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در شمال شرق قلعه جعفر در علاقه حکومت درجه ۴ یکا و لنگ ارتفاع تخمین ۳۲۳۱ متر مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۱۳ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۷ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. کوتل زنگلمه : کوتلیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب قریه بارهخیل در علاقه حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۵۴ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل زنه خان : کوتلیست بفاصله ۲۰،۵ کیلومتر در غرب جوزخیل در علاقه خروار به ارتفاع تخمین ۲۶۹۲ متر مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۲ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۰ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل زه : کوتلیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در شمال غرب نوشهر در علاقه چرخ مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۹ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل زیزک : کوتلیست بفاصله ۵۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب غور بند مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۱۵ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۷ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل زین تیگه : کوتلی است بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب غرب جوزخیل به ارتفاع تخمین ۲۸۱۲ متر در علاقه خروار متعلق حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۰ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۴ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل سارواندی : کوتلی است بفاصله ۳ کیلومتر در جنوب شرقی قلعه فقیر در علاقه پاینده خیل به ارتفاع تخمین ۲۳۰۸ متر در علاقه حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۳۸ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۰ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کوئل سبز : کوئلی ایست بفاصله ۲۸،۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غور بند متصل سرکیه به بطرف شبر میرود مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۵ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سبز ک : کوئلی ایست بفاصله ۳۷ کیلومتر در جنوب شرق پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۵۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۳ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سبز ک : کوئلی ایست در حوزه حکومت کلان باد غیسات ولایت هرات .
- کوئل سپی دار : کوئلی ایست بفاصله ۳۰ کیلومتر در شمال غرب سپین قاعه مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۹ درجه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۳ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سپین تنگی : کوئلی ایست بفاصله ۴۶ کیلومتر در شرق قلات غلرائی متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۱۹ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۱ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سپین سنگ : کوئلی ایست بفاصله ۵۴،۵ کیلومتر در شمال شرق قلات غلرائی متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۲۴ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سترنی : کوئلی ایست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب جوزخیل در علاقه خروار مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۳ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۵ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سرخ سنگ : کوئلی ایست بفاصله ۷،۵ کیلومتر در شمال قلعه هشت در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزننگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۴۷ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سر درخت : کوئلی ایست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب بنود در علاقه حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۶ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سر سیدالیک : کوئلی ایست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب قلعه جعفر در علاقه حکومت درجه ۴ یکاو لنگ به ارتفاع تخمین ۳۰۹۲ متر مربوط حکومت کلان دایزننگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۱۰ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سرکجک : کوئلی ایست بفاصله ۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه سرماقول مربوط حکومت کلان دایزننگی متعلق ولایت کابل به ارتفاع تخمین ۳۷۴۲ متر که در ۶۶ درجه ۴۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۴ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوئل سنجکتک : کوتلیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب دهانه غوری متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۳۱ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۰ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سنگپار : کوتلیست بفاصله ۴۵ کیلومتر در جنوب غرب غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۲۱ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سنگنداو : کوتلیست بفاصله ۵۳ کیلومتر در غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۱۲ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سنگینک : کوتلیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب شرق گردن دیوال در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزنکی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۱۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سوچی : کوتلیست بفاصله ۳۸ کیلومتر در جنوب شرق خواجه غار متعلق حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲۶ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۹ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سیاه : کوتلیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب قلعه شهرک در علاقه حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۱۹ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سیاه رنگ : کوتلیست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۳۴ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سیاه سنگ : کوتلیست بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در شمال قلعه اسد در علاقه حکومت درجه ۳ خا کریم مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۰ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل سیاه نور : کوتلیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنکی مربوط ولایت کابل به ارتفاع تخمین ۳۹۸۵ متر که در ۶۷ درجه ۴۸ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل شابا : کوتلیست بفاصله ۳۸ کیلومتر در شمال رخه در علاقه حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۳۱ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل شادل : کوتلیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب شرق قریه سدی گل به ارتفاع تخمین ۴۴۶۲ متر در علاقه نورستان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۳۱ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوئل شاعر : که تلیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در شمال گردن دیوال در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایز نسگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل شاغانه : کوئلست بفاصله ۵۷ کیلومتر در شمال غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۵۹ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۵ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل شبر : کوئلست بفاصله ۴۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غور بند به ارتفاع تخمین ۳۰۱۵ متر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۱۳ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل شبر تو : کوئلست بفاصله ۳۴،۵ کیلومتر در غرب قلعه سرکاری بامیان به ارتفاع تخمین ۳۱۵۹ متر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۲۷ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل شراشنگک : کوئلست بفاصله ۴۴،۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه سدی گل در علاقه نورستان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۳۶ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل شهر لکیار : کوئلست بفاصله ۲۱ کیلومتر در شمال شرق شهر سمنگان متعلق حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۸ درجه ۱۴ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۰ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل شینیا : کوئلست بفاصله ۱۶ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایز نسگی مربوط ولایت کابل به ارتفاع تخمین ۲۸۹۲ متر که در ۶۷ درجه ۴۶ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل فراج غان : کوئلست در آستانه کلان پنجشیر و علاقه الیشنگک لغمان به ارتفاع ۴۳۵۰ متر بلند میباشد راه پیاده روی دارد که مردم از پنجشیر به لغمان و بابر عکس عبور میکنند در خط طول البلد ۶۹ درجه ۵۱ دقیقه شرقی و خط عرض البلد ۳۵ درجه ۱۱ دقیقه شمالی واقع است .
- کوئل فرزه : کوئلست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق مرکز غور بند و بطرف غرب فرزه مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۵۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل فر نسینی : کوئلست بفاصله ۲۵ کیلومتر در جنوب قلعه پنجه به ارتفاع تخمین ۵۲۹۳ متر در علاقه و اخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۲ درجه ۴۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۰ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوئل فرنگی : کوتلیست بمفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب غرب غرب زرنی در علاقه حکومت درجه ۲ بکوا مربوط حکومت
اعلی فراده که در ۶۴ درجه ۱۳ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴ دقیقه ۸ ثانیه عرض
البلد شمالی واقع است .
- کوئل قره خوال : کوتلیست بمفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب قلعه جعفر در علاقه حکومت درجه ۴ یکا و لنگ مر بوط
حکومت کسلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۱۳ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و
۳۴ درجه ۴ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل قطارسم : کوتلیست بمفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان
که در ۶۷ درجه ۳۹ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۷ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .
- کوئل قطندر : کوتلیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب حوض خاص در علاقه حکومت درجه ۴ سرخ و پارسا مربوط
حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۵۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۴۰ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل کاروان : کوتلیست بمفاصله ۳۵،۵ کیلومتر بطرف جنوب دهانه غوری متعلق حکومت کسلان پلخمری مربوط ولایت
قطغن که در ۶۸ درجه ۳۸ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۰ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .
- کوئل کاوکن : کوتلیست بمفاصله ۵۷ کیلومتر در جنوب غرب علی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت
پکتیا که در ۶۹ درجه ۱۴ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۹ دقیقه عرض البلد شمالی
واقع است .
- کوئل کتری : کوتلیست بمفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب تیزین در علاقه حصارک غلزائی مربوط ولایت ننگرهار به ارتفاع
تخمین ۳۲۹۰ متر که در ۶۹ درجه ۳۰ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۲۱ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- کوئل کستو : کوتلیست بمفاصله ۴۶،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق قریه گرداب در علاقه دو آب مربوط حکومت اعلی
پروان که در ۶۸ درجه ۳۴ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۱ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .
- کوئل کته سنگگ : کوتلیست بمفاصله ۳۸،۵ کیلومتر در شمال غرب جبل السراج به ارتفاع تخمین ۳۸۳۶ متر مربوط حکومت
اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۱ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .
- کوئل کدری : کوتلیست بمفاصله ۱۸،۵ کیلومتر در جنوب غرب فیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که در
۷۰ درجه ۲۸ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۷ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوتل کرتی دند : کوتلیست بفاصله ۱۶ کیلومتر بطرف شمال شرق تیزین درعلاقه حکومت درجه ۳ حصارک غلزاری مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۳۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوتل کرکچه : کوتلیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر بطرف شمال مشرق تیزین درعلاقه حکومت درجه ۳ حصارک غلزاری مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۴۰ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوتل کرمو : کوتلیست بفاصله ۱۸،۵ کیلومتر در شمال غرب پای کوتل متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۳۱ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوتل کرمو : کوتلیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب شرق قلعه لعل به ارتفاع تخمین ۳۱۳۸ متر مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۳۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوتل کفزار : کوتلیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه شش برجه درعلاقه حکومت درجه ۳ با میان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۴۰ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوتل کن گنی : کوتلیست بفاصله ۹۰،۵ کیلومتر در شمال شرق قریه بیرم کلی درعلاقه پیچ دره متعلق حکومت کلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۶ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوتل کوباک : کوتلیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب مرکز پغمان مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۴ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوتل گررنگه : کوتلیست درحوزه حکومت درجه ۲ درواز متعلق حکومت اعلی بدخشان این کوتل خیلی صعب المرور است که انسان از پائین کوتل تا سر کوتل تقریباً در ظرف چهار ساعت میرسد در دامنه کوتل بساحل دریای پنج قشلاق ارم واقع است بر خیم و پیچ این کوتل جنگل های فراوان موجود است و اشجار مشمر و غیر مشمر خیلی زیاد دارد و اهالی آن یعنی قریه لرم، جاهای قابل زرع این کوتل و نواحی آن را گندم للمی کشت میکنند و در بین کوتل قشلاق گردنگه موجود است که یکعهده خانه های محدود وجود داشته که ایام قلبه گردن و غیره مردم در آنجا سکونت اختیار و بعد از آن خانه هارا ترك میکنند درینجا چشمه آب خیلی خوشگوار نیز وجود دارد. درین کوتل درخت ارچه، دولانه، کورت، زلال و زرشک وجود دارد پوست درخت زلال را می جوшاند و برای اشخاصیکه استخوان آن شکسته باشد میدهند برای شکسته بندی تاثیر خوب دارد و دانه آن را که رنگ سیاه دارد می جوшاند و کرباس را به آن رنگ سیاه میکنند و از چوب آن دوك چرخه

میسازند میگویند آهوک زخمی می شود و خود را باین درخت میسازند و از پوست همین درخت می خورد جور میشود و علاوه بر درخت ذلال درخت بادام تلخ و پسته هم موجود است و سیب کوهی و انگور کوهی و آلوی کوهی نیز یافت می شود و درخت زرنگ نیز وجود دارد که برای محروقات، ازان استفاده می کنند و سایه خوب دارد علاوه بر زیره نوع علف دیگر که مانند شبت، بوی خوش دارد می روید که اهالی آن را در بین دوغ می اندازند و گل مونج و گل ختمی و زرد خار و گل بته کوهی نیز پیدا میشود و علاوه بر آن یک نوع علف دیگر که باصطلاح مردم آن آغوند گفته میشود یافت می شود و این گیاه را برای علوفه ایام زمستان درو میکنند و خاصیت این علف چنین است که تا نصف روز امکان درو دارد بعد از ظهر قطعاً درو نمی شود چه اگر کسی درو کند دست آنرا سوزش میگیرد و بوی خیلی کربیه دارد.

کوتل گردی مرغا : کوتلیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب تیزین در علاقه حکومت درجه ۳ حصارک غزائی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل گرگان : کوتلیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب غرب قریه شیخ آباد در علاقه حکومت درجه ۲ و ۲۰ درجه ۳۴ حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۳۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل گزرک : کوتلیست در غرب سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۸ درجه ۳۲ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۸ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل گل بخک : کوتلیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب قلعه جعفر در علاقه حکومت درجه ۴ کاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ و ۶۶ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل گوبد : کوتلیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در شمال شرق غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۴۱ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۵ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل لاله غزی : کوتلیست بفاصله ۵۳ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری به ارتفاع تخمین ۲۱۶۳ متر در علاقه حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۵ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل لڅشان : کوتلیست بفاصله ۱۱۶ کیلومتر در شمال گردن دیوال در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۱۲ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۳ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل لڅک : کوتلیست بفاصله ۹۱،۵ کیلومتر در شمال شرق چقمق در علاقه حکومت درجه ۳ دای کندی متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۱۱ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۳ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل لکری :

کوتلیست بفاصله ۴۷ کیلو متر بطرف جنوب غرب علاقه شیرزاد در علاقه حکومت درجه اول
خوگیا نی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه
۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل لکری بند :

کوتلیست بفاصله ۲۲ کیلو متر در شرق قلعه سرکاری در علاقه داری معروف در علاقه حکومت درجه ۲
ارغستان مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۲۱ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۰
دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل مارخانه :

کوتلیست بفاصله ۱۵ کیلو متر در جنوب غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایز نگی مربوط ولایت
کابل که در ۶۷ درجه ۳۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .

کوتل مانزل :

کوتلیست بفاصله ۲۱،۵ کیلو متر در جنوب سروبی به ارتفاع تخمین ۲۸۴۶ متر مربوط ولایت کابل
که در ۶۹ درجه ۳۹ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .

کوتل محمد شاه :

کوتلیست بفاصله ۲۷،۵ کیلو متر در شمال غرب جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان به ارتفاع
تخمین ۲۸۹۱ متر که در ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۸ دقیقه ۳۳ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل مرغ :

کوتلیست بفاصله ۱۸ کیلو متر در جنوب خواجه غار متعلق حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطن
که در ۶۹ درجه ۲۵ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۸ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .

کوتل مرغه :

کوتلیست بفاصله ۱۲،۵ کیلو متر در جنوب شرق قلعه عبدالرحمن در علاقه حکومت درجه ۲
ده را وود متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۸ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۹
دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل مزاری :

کوتلیست بفاصله ۱۳،۵ کیلو متر در شرق بهر آب چاه به ارتفاع تخمین ۱۸۰۰ متر در علاقه حکومت
درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و
۲۹ درجه ۲۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل مسان :

کوتلیست بفاصله ۲۲ کیلو متر در شمال غرب بنود در علاقه حکومت اندراب متعلق حکومت کلان
پلخمیری مربوط ولایت قطن که در ۶۹ درجه ۵۸ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۷ دقیقه
۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل ملا خاک :

کوتلیست بفاصله ۶۲ کیلو متر بطرف غرب علاقه شیرزاد در علاقه خوگیا نی مربوط ولایت
ننگرهار که در ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .

کوتل منزل :

کوتلیست بفاصله ۷ کیلو متر بطرف شمال شرق قریه جگدا بک در علاقه حکومت درجه ۲ سرخرو
مربوط ولایت ننگرهار به ارتفاع تخمین ۱۸۶۸ متر که در ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و
۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوتل مولانا : کوتلیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در غرب نوشهر مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۴ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل مهتر هابیل : کوتلیست بفاصله ۴۴، ۵ کیلومتر در شمال شرق بوینه قره (شولگره) متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۱۲ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۳ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل میرزا علی چپ : کوتلیست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب زرنی در علاقه حکومت درجه ۲ بکواه مربوط حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۴ درجه ۹ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل میرگاو : کوتلیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب شرق رخه در علاقه حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۹ درجه ۳۶ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۰ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل نرخ : کوتلیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در جنوب غرب غوربند مربوط حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۸ درجه ۲۸ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل نرگس : کوتلیست بفاصله ۲ کیلومتر در شمال قلعه پای کوتل به ارتفاع تخمین ۳۰۹۲ متر مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۵۰ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل نسخه : کوتلیست بفاصله ۴ کیلومتر بطرب شمال مرکز غوربند متصل سرک مربوط حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۸ درجه ۴۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۱ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است. (کوتل نشر) : کوتلیست در حوزه حکومت درجه ۲ در واز متعلق حکومت اعلیٰ بدخشان این کوتل سنگی نبوده بلکه خالی میباشد از تپه های سرسبز خاکی تشکیل یافته که یکی بالای دیگر واقع است و اهالی قریه نشر در روی این تپه های خاکی زراعت کنند و جو را مینمایند خوبی کوتل نشر این است که منظره قشنگ دارد باین معنی که دست قدرت این تپه ها را نقاشی نموده و بعضی ازین تپه ها کمالات از یک نوع گل سفید که آنرا گل تاران میگویند مملو میباشد و تپه های مجاور آن نیز به انواع اقسام گل ها پوشیده شده و منظره قشنگ و دلنمایی را تشکیل میدهد علاوه بر تپه های مجاور این کوتل یگان یگان درخت ارچه ، بید و سیب کوهی نیز بمشاهده میرسد.

کوتل نوار : کوتلیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۳۶ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوتل نودل : کوتلیست بفاصله ۵۹ کیلومتر در شمال غرب جمرود در علاقه قره باغ مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که در ۶۷ درجه ۴۴ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۷ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کو تل و لیان :** کوتلیست بفاصله ۴۱ کیلو متر بطرف جنوب مرکز خجنان متعلق حکومتکلان پلخمری مربوط و لایت قطغن که در ۶۸ درجه ۵۳ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۴۵ درجه ۱۶ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کو تل ویش غاره :** کوتلیست بفاصله ۱۱۵ کیلو متر در جنوب غرب نوشهر به ارتفاع تخمین ۲۶۲۴ متر مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۱ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۵ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کو تل یخ آب :** کوتلیست بفاصله ۲۸ کیلو متر در غرب شاهجوی در علاقه حکومت درجه ۳ دای چوپان متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۱۰ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۰ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کو تل یخناچ :** کوتلیست بفاصله ۶۴ کیلو متر در جنوب غرب خواجه غار در علاقه نهرین مربوط حکومت کلان پلخمری متعلق ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۴ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کو تل ینگک :** کوتلیست بفاصله ۱۸ کیلو متر بطرف شمال غرب دهانه غوری متعلق حکومتکلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۲۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۹ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کو تل یوک :** کوتلیست بفاصله ۴۵ کیلو متر در جنوب غرب دهانه غوری متعلق حکومتکلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۱۹ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کو ته :** قریه ئیست بفاصله ۶۹ کیلو متر در غرب سرخ شهر در علاقه حکومت درجه ۴ که در ۶۷ درجه ۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۶ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کو ت های :** قریه ئیست بفاصله ۱۰ کیلو متر در شمال شرق قریه چوکی در علاقه حکومتکلان کسرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۹ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کو ته عشرو :** قریه ئیست بفاصله ۱۳ کیلو متر در جنوب غرب بالا ار غندی در علاقه حکومت درجه ۲ میدان مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۸ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است این قریه مانند اکثر حصص میدان خیلی سرسبز و مشجر بوده و نظریه موقعیت آن مرکز حکومت میدان انتخاب شده است .
- کو ته گی :** قریه ئیست بفاصله ۱۲ کیلو متر در جنوب شرق قریه ده سبز مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کو ته گی :** قریه ئیست بفاصله ۴۳ کیلو متر بطرف جنوب شرق تیزین در علاقه حکومت درجه ۳ حصارک غلـزائی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۹ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوته نر : قریه نیست بفاصله ۸۳،۵ کیلومتر در جنوب قریه باره خیل در علاقه حکومتهکلان کستواز مربوط حکومت
اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۴۸ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۰ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .
- کوئی خیل : قریه نیست بفاصله ۷۰،۵ کیلومتر در جنوب برکی راجان در علاقه حکومتهکلان لوگر مربوط ولایت
کابل که در ۶۸ درجه ۵۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .
- کوچک چوچو ک : کوهیست در شمال غرب قریه وزیرآباد در علاقه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف
که در ۶۶ درجه ۳۵ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۴ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .
- کوچه : قریه نیست بفاصله ۶۳،۵ کیلومتر در شمال غرب چپر س در علاقه چخچران متعلق حکومتهکلان غوروات
مربوط ولایت هرات که در ۶۵ درجه ۱۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه ۵۹ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- کوچه : قریه نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه در علاقه حکومتهکلان کوهدامن مربوط
ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۳۰ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- کوچه زرد : قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب غرب قلعه نو در علاقه حکومتهکلان بادغیسات مربوط ولایت
هرات که در ۶۲ درجه ۵۷ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۲ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است .
- کوچه قم : کوهیست در شمال مرکز خلم مربوط حکومتهکلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که تخمین
در ۶۷ درجه ۳۱ و ۳۵ دقیقه ۱۴ و ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۱ و ۷ دقیقه ۲۳ و ۳۶ ثانیه عرض
البلد شمالی واقع است .
- کوچه تل : کوتلیست بفاصله ۳۴،۵ کیلومتر در شمال سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۸ دقیقه
۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۸ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوچه تل : کوتلیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال سرخ شهر به ارتفاع تخمین ۳۲۱۳ متر در علاقه حکومت درجه
۴ که هم در مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۵ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه
۲۷ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوچه تک : قریه نیست بفاصله ۶۰ کیلومتر در جنوب غرب مرکز هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه
۵۹ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوچینک : قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب شرق قلعه جعفر در علاقه حکومت یسکاولنگ مربوط
حکومتهکلان دایزنکی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۱۳ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴
درجه ۴۵ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کودخیل** : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال شرق سلطانخیل در علاقه حکومت درجه ۲ و ۲۰ در دک مربوط حکومتکلان لرگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۱ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کودک ایشان** : موضع نیست بفاصله ۶ کیلومتر در غرب قلعه آق کـ پرك در حوزه حکومت درجه ۳ کـ شنده متعلق حکومتکلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۴۷ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۰ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کودک دراز** : کوهیست در جنوب غرب قلعه سرکاری در علاقه حکومت درجه ۲ دره صوف مربوط حکومتکلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که تخمین در ۶۷ درجه ۶ و ۱۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۵ دقیقه ۱۰ و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کودگز** : کوهیست در شمال قلعه گنج در علاقه نادعلی متعلق حکومتکلان چخانسر مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۵۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۳ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کودنیکه** : قریه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر بطرف جنوب قریه زید آباد متصل سرك در علاقه حکومتکلان لوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کودی** : قریه نیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۳۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کورا به** : موضع نیست در حکومتی درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان ، بطرف جنوب غرب رخه (مركز حکومت پنجشیر) واقع بوده و از آن تخمینا (۱۸) کیلومتر فاصله دارد ، این موضع بسمت جنوب سرك و دریای کلان واقع است و از گلبهار به اندازه (۹) کیلومتر مسافه دارد قریه مذکور از شرق به غرب بامتداد دریا قرار گرفته سمت جنوب آنرا کوه احاطه کرده است پیدا و ارز مینی آن گندم ، گو ، جواری ، ارزن ، باقلی ، شبدر و شرشم است ، پیدا و ارسر درختی آن توت انگور ، زردآلو آلوچه و آلوبا لومی باشد ، از اشجار غیر مشربید و سفیدار در آنجا پیدا می شود پیدا و ارکو هی آن درخت بلوت ، به کثرت پیدا میشود سیاه چوب ، بلک ، بوتی ، بته ، خنجک ، بشال ، پرگندول ، کمال ، شری ، سبزی سیاه ، سوهان ، سانزی ، زیره ، زوف ، خاکشیر ، بوی مادران ، جوانی ، بادیان مستار و سومالی در کوه های آن وجود دارد که بعضی در محروقات و بعضی در خوردن وعده در ادویه استعمال می گردد ، حیوانات اهلی آن عبارت از گاو ، گدی و بز است ، چون نزدیک کوه واقع شده برای پرورش حیوانات مراتع و چراگاه های خوب دارد ، مرغ خانگی و کبک نیز نگاه میکنند از حیوانات وحشی گرگ روباه شغال و شعور درینجا پیدا می شود ، اهالی این منطقه به شکار ماهی پرداخته و استفاده زیاد میکنند ، طیور وحشی از قبیل مرغابی ، لک لک ، کل مرغ ، بودنه ، زاغ ، کبک ، کبوتر ، شیخ باز ، قره قوش ، عکه (عقبق) هدهد ، فاخته و اقسام گنجشک درینجا دیده می شود ، نوع خاک آن ریگی بوده به قوه انبار و زحمت دهقان از آن حاصل گرفته می شود آب

و هوای آن در تابستان اندک گرمی و در زمستان اندک سردی دارد ، بهار و پاییز آن در نهایت اعتدال است ، هوای تابستان آنرا از دیکه دریا بسیار معتدل ساخته است مردم اشیای مایحتاج خود را از بازار گلبهار و یارخه تهیه میکنند. پیشه این مردم دهقانی مالسازی و بعضا فروش چوب کوهی است که در بازار گلبهار و یارخه برده بفروش رسانیده می شود .

- کوره :** قریه نیست بمفاصله ۱۴،۵ کیلومتر در شمال جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۱۸ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوردو :** قلعه نیست بمفاصله ۳۴ کیلومتر در جنوب چرخان سور مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۱ درجه ۵۷ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کورسنگک :** موضع نیست بمفاصله ۴۵،۵ کیلومتر در شرق کشنگک در علاقه مالستان جا غوری مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۴ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کورغان :** قریه نیست بمفاصله ۱۴،۵ کیلومتر در شرق قلعه سیغان سرا یک مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کورک :** قریه نیست بمفاصله ۳۴،۵ کیلومتر در جنوب شرق (خام) تاشقرغان مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت زار شریف که در ۶۷ درجه ۵۷ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۱ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کورک :** قریه نیست بمفاصله ۴۴ کیلومتر در جنوب شهر غان مربوط حکومت اعلی شهر غان که در ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۷ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کورگل :** قریه نیست مربوط حکومت محلی نورستان واقع ولایت ننگرهار .
- کورنیو :** قلعه نیست بمفاصله ۱۲ کیلومتر در جنوب قلعه کف در علاقه حکومت درجه ۲ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۳۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵۵ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوره :** قریه نیست بمفاصله ۶،۵ کیلومتر در شرق قلعه موسی خان در علاقه کوه صافی مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۳۵ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۲ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوربو :** موضع نیست بمفاصله ۹۸،۵ کیلومتر در غرب غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۳۷ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوزکنر :** حکومت ایست درجه ۴ متعلق ولایت ننگرهار .
- کوزه :** قریه نیست بمفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه متون در علاقه حکومت کلان خوست متصل دریای کیتو مربوط ولایت پکتیا که در ۷۰ درجه ۱۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوشش تیا :** قریه نیست ۲۲ کیلومتر در جنوب شرق عالی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۰ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوسی** : قریه نیست بفاصله ۳۵ کیلومتر در غرب قریه روان در علاقه حکومت درجه ۲۴ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۴۶ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۲۶ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوشه** : قریه نیست بفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه جوبین مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۲۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۹۴ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوف** : قریه ایست متعلق حکومت درجه ۲۴ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان این قریه از طرف شمال متصل است بکوه ترورخ و از طرف جنوب به سفید کوه و از طرف شرق بکوه چاره و از طرف غرب بکوه گرو و نگه و از بین قریه کوف در بای کوف جاری است بساحل راست دریای مذکور قاعه کوف واقع است . اهالی عموماً زراعت پیشه میباشد و زراعت گندم، جو، باقلی، ارزن، مشنگ، پنبه در آنجا می شود و از ترکاری بادنجان رومی، کچالو، مرچ، و غیره یافت می شود تنباکو هم کشت میشود .
- کوفان** : موضع نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوفه کوتل** : کوتل نیست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب غرب تولسک مربوط حکومت کلان غورات متعلق ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۴۱ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوک (چای نمک)** : موضع نیست بفاصله ۲۷ کیلومتر در جنوب شرق قرقین مربوط حکومت اعلی شیرغان که در ۶۵ درجه ۵۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوک جر** : مغاره قبل التاریخ سمنگان در یک حصه بلندی کوه واقع و تاریخ آنرا به ده هزار سال قبل تخمین کرده اند آثاریکه ازین جا بدست آمده استخوانها معمولی آهو و گل فشننگ (Stalactite) بوده و باقی آن هرچه بوده در اثر عوامل جوی و مرور زمان ضائع گردیده است .
- کوکچه** : دریائ نیست بفاصله ۲۷۸ کیلومتر در جنوب غرب رستاق مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲۲ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوکچه تنگیا** : کوه نیست در شمال شرق گلران با ارتفاع تخمین ۸۴۶ متر مربوط حکومت کلان بادغیس متعلق ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۵۷ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوکران** : موضعی است تخمین در ۱۰ کیلومتری قندهار درین قریه زیارت میرویس بابانیز میباشد علاوه بر رباط سرکاری نیز درینجا بمشاهده میرسد .
- کوکل** : موضع ایست بفاصله ۴۰ کیلومتر در شمال غرب رستاق متعلق حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲۵ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوکیل داش : قریه ئیست بفاصله ۲۰،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه آقچه متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۱۹ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۸ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوکله بولاق : قریه ئیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق خلم مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۵۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۰ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوکلی : موضع است بفاصله ۳۸،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه متون در علاقه حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا که تخمین در ۷۰ درجه ۱۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۴ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوکلی : کوه ئیست در شرق قلعه دوچینه به ارتفاع تخمین ۱۴۷۶ متر در علاقه حکومت کلان کستواز متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۷ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوگی لم : موضع است بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شرق کشک مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کولار : قریه ئیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال بوینقره (شولگره) متعلق حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۵ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۵ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کولل کوتل : کوتلیست بفاصله ۴۲،۵ کیلومتر در شمال قلعه اسمار مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۱۴ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۹ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کولیا : قریه ئیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در شمال شرق بلچراغ در علاقه درزاب و گزریوان متعلق حکومت درجه ۲ بلچراغ مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۲۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- کونته کر : قریه ئیست بفاصله ۸،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه آقچه متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۱۴ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۲ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه آسمائی : کوهیست بطرف غرب شهر کابل مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه اجل : کوهیست در شمال غرب تیواره در علاقه حکومت کلان اعلی غوروات که در ۶۴ درجه ۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۵ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه اچی : کوهیست در جنوب غرب تکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگچارک در حوزه حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۶ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوه اراکن : کوهیست در شمال قعه اسمار به ارتفاع تخمین ۳۸۶۱ متر متعلق حکومت کلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۲۲ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۲ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه ارچه : کوهیست در جنوب شرق قلعه آق کپړك به ارتفاع تخمین ۲۱۷۷ متر در حوزه حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۸ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه اردو بلاغ : کوهیست در جنوب قلعه گندام در علاقه حکومت درجه ۳ ترین مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه ارف : کوهیست در غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۳۰ و ۲ دقیقه ۱۲ و ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ و ۲۴ دقیقه ۷ و ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه استاله : کوهیست در شمال غرب قندز مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۱۷ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۰ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه اکرام : کوهیست بطرف جنوب علاقه شیرزاد به ارتفاع تخمین ۳۳۱۳ متر در علاقه خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۶ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه امان کوت : کوهیست بطرف جنوب تیزین در علاقه حکومت درجه ۲ حصارک غلزائی مربوط ولایت ننگرهار که بین ۶۹ درجه ۳۵ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه املک : کوهیست بطرف شرق جگداسک در علاقه حکومت درجه ۲ سرخ رود به ارتفاع تخمین ۲۲۴۱ متر مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۷ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه اوچی : کوهیست در شمال قلعه سرکاری با میان مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۵۴ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۳ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه بابا : کوهیست در جنوب غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که تخمین در ۶۸ درجه ۷ و ۳۹ دقیقه ۲۴ و ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ و ۵۲ دقیقه ۱۲ و ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه بابولار : کوهیست در شرق سمنگان مربوط ولایت مزار شریف به ارتفاع تخمین ۲۰۰۱ متر که در ۶۸ درجه ۲۷ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۳ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه باد آسیا : کوهیست بطرف جنوب سرای خواجه متعلق حکومت کلان کوه دامن مربوط ولایت کابل که در تخمین ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوه بر : قریه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال شرق شهبال در علاقه نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشکت که در ۶۴ درجه ۴۸ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه بره : کوهیست در شمال غرب شهرک مربوط حکومتکلان غورات متعلق ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۱۸ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ و ۱۶ دقیقه ۴۷ و ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه بست : میدانی است در جنوب مرکز سمنگان مربوط ولایت مزارشریف که در ۶۸ درجه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۷ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه بیگه : کوهیست در جنوب شرق جالریز در علاقه میدان مربوط حکومتکلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه پغمان : یکی از شاخهای هندوکش است که در غرب پغمان و جنوب غرب کوه هدامن جنوب شرق غوربند در تخمین ۶۸ درجه ۵۶ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه پیچ : کوهیست در شمال شرق چارراه در علاقه بکوا و خاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۳ درجه ۳۲ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۳ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه تابیان : کوهیست در جنوب شرق زیارت شاه مقصود مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۸ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۵ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه تچارگوه : کوهیست در جنوب شرق قریه علی مردان در علاقه صد مردا مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۱۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۲ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه تکتو : کوهیست در جنوب غرب سوزمه قلعه در علاقه سرپل مربوط حکومت اعلی شیرغان که در ۶۶ درجه ۱ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه جارخانه : کوهیست در شمال غرب یوسف خیل مربوط حکومتکلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۱۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه جولانگاه : کوهیست بطرف مشرق غندی مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۱۰ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه چاش بابیه : کوهیست در جنوب مرکز خمیاب در علاقه قرقین مربوط ولایت مزار شریف که تخمین در ۶۵ درجه ۴۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کوه چناری : کوهیست بفاصله ۱۷ کیلومتر بطرف شرق بتخاک مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۰ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه خنغر : کوهیست بطرف شمال غرب دهانه غوری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۱۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۸ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه حصار : کوهیست در شمال غرب قریه نیک به ارتفاع تخمین ۴۵۶۸ متر در علاقه یسدا و انسنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در تخمین ۶۶ درجه ۳۰ و ۴۱ دقیقه ۳۰ و ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ و ۴۷ دقیقه ۴ و ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه خواجه جوش : کوهیست در شمال غرب قلعه چیرس در علاقه چیخچران متعلق حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات که در تخمین ۶۵ درجه ۲۹ و ۴۰ دقیقه ۱۲ و ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۸ و ۱۹ دقیقه ۲ و ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه خواجه محمد : کوهیست در جنوب شرق مرکز تالقان مربوط ولایت قطغن که در تخمین ۷۰ درجه ۹ و ۲۱ دقیقه ۱۲ و ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۷ و ۲۶ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه خواجه صاف : کوهیست در جنوب غرب تکزارد در علاقه سنه چارک متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۹ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۲ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه خورد کابل : کوهیست بطرف جنوب غرب سروبی به ارتفاع تخمین ۳۴۲۰ متر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲۶ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه خویش : کوهیست در جنوب غرب حوض خاص در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه دامن : کوهیست در جنوب شرق قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۵۳ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه دامن : منطقه یست در شمال کابل که نخستین قریه آن قلعه مراد بیگ و از کابل بفاصله تقریباً ۱۷ کیلومتر بوده و در تشکیلات اداری حکومت کلان متعلق ولایت کابل و دارای دو حکومت محلی و دو علاقه داری میباشد که ذیلانمبرده میشود حکومت درجه ۳ شکر در حکومت درجه ۳ قره باغ ۱ - علاقه داری درجه ۲ استالف که مربوط حکومت قره باغ میباشد ۲ - علاقه داری درجه ۳ کسلکان مرکز این حکومتی در قریه سرای خواجه است که از کابل تخمین ۲۶ کیلومتر فاصله دارد این حکومت قریه های زیادی را حاوی است که مشهورترین آنها قرار ذیل است: دکوی علیا و سفلی، خروتی، صوفیان، چیله باغ، قلعه نصرت، ده سقی سفلی و علیا، بابہ قشقار بقایبگ لغمانی، دهیر، قلعه آخنده، خواجه گیان و غیره این حکومت باتمام قریه جات مربوط خود دارای اراضی سرسبز و قابل زرع بوده و هر گونه نباتات زراعتی و میوه جات درین حوزه تربیه میشود.
- حیوانات: حیوانات اهلی که درین منطقه و اهالی به پرورش آن مشغول اند عبارت از گاو گوسفند بز، مرکب، اسب میباشد اگرچه قاطر و شتر هم حیوانات اهلی این حوزه را تشکیل میدهد مگر تربیه

آن عمومیت ندارد دو حیدرانات غیر اهلای این حوزه در آخر گوش رو به راه، شغال، دله خفک و گرگ میباشد. پیداوار زرراعتی این حوزه بصورت عموم عبارت از گندم، جو، جواری و تربک، شاخل، ماش باقولا، نخود، مشنگ و نسک میباشد و مهمترین انواع میوه باب این حوزه عبارت از انگور سیب ناک شفتالو، آلوی بخارا، گیلاس، زر دآلو، تربوز، خربوزه، بهی، انار، بادام چار مغز و توت میباشد اکثر ازین قبیل میوه جات مانند سیب، انگور، ناک بقسم تازه و اکثرشان مانند کشمش آلوی بخارا، بادام، چار مغز بقسم خشک بخارج صادر شده و تجارت عمده این حوزه را تشکیل میدهد. و یک قسمت عمده فوا که اشجار مثمر که درین حوزه وجود داشته و دایم اهالی از میوه آن مستفید میشوند عبارت از اشجار میوه میباشد که ذکر شد اما اشجار غیر مثمر که اهالی از چوب آن تعمیرات و برای محروقات استفاده میکنند عبارت از درخت چنار عرعر و بید است این اشجار از خود اقسام زیادی دارند.

نباتات مفیده طبی: عبارت از زیره، بادیان، زوف، خاکشیر، کاسنی، پنیرک، خاشخاش سرسک و گل خطمی میباشد که از جمله نباتات فوق الذکر (زیره، بادیان زوف و خاکشیر) بخارج مملکت نیز صادر میشود.

طیور: طیور اهلی این حوزه را عموماً مرغابی خانگی، مرغ، کبوتر و فیل مرغ، تشکیل میدهد غیر اهلی که درین حوزه پیدا میشود عبارت است از مرغ آبی که بکثرت وجود دارد و کلنگ عقار، اقسام گنجشک تورغی، یار مخچی، قز هلاق، ملا گک، سائره، گلسر، جو خورک قرچه، زغر خورک، کوهی گک، شاخدارک، مورچه خورک، سبزه خورک بودنه، ترترک قشقل، قو و قوتان بصورت خیلی کم پیدا میشود.

مزارات مشهور این حوزه مزار بابیه قچقار و لسی (رح) دیگری مقبره خواجه شاه محمد است بر علاوه مقبره میر بچه خان غازی است که در جنگ افغان و انگلیس خدمات شایانی برای دفاع از وطن کرده است و مزار سیغان که اهالی بان ارادت زیادی دارند و مزار دیگری در قریه لچکان موجود بوده بنام مزار جاجی رحمت الله خان یاد میشود.

مساجد: مساجد جامع که درین حوزه وجود دارد اول مسجد جامع سرای خواجه است دوم مسجد جامع بابیه قچقار و مسجد جامع شیخان مسجد جامع دکو مسجد جامع مارکی و مسجد جامع مشوانی است غیر از مساجد جامع فوق مساجد وقتی متعدد در هر گوشه و کنار کوهدامن آباد است. پیشه اهالی: اهالی این حوزه غریب کار و اکثراً تجارت پیشه اند که تجارت شان را عموماً میوه جات تازه و خشک تشکیل میدهد طرز زندگی اهالی متوسط بوده و اکثراً به زراعت و باغداری مشغول اند زمین های مزروع نسبتاً کم و عموماً باغستان بوده و اهالی از همین رهگذر معشیت می نمایند.

صنائع محلی عبارت از بافنده گی این صنائع این صنائع در زمستان رونق زیادی پیدا میکند که مردم صنعت کار عموماً بنیان، جراب، کرباس، کیش های گوناگون می بافند.

کوه دامن چون سراسر خرم و سرسبز میباشد لهذا اهالی آن غالباً باغدار بوده از راه تجارت میوه و باغداری اساس زندگی خویش را فراهم می کنند مواضع مشهور کوه دامن عبارت از قاعه مراد بیگ ، دکو ، چيله باغ ، ایسقی . سرای خواجه ، باب قشقار ، کلسکان زمه ، داودزی ، آق سرای ، قره باغ ، شکر دره ، گلدرد ، فرزه و استالف میباشد .

در حوزه این حکومتی شش باب مکتب ابتدائی تاسیس یافته که قرار ذیل است .

۱ - مکتب ابتدائی سرای خواجه که در قریه سرای خواجه واقع است .

۲ - مکتب ابتدائی شکر دره که در قریه سلیمان شکر دره واقع است .

۳ - مکتب ابتدائی گلدرد که در محله ده نو گلدرد واقع است .

۴ - مکتب ابتدائی قلعه مراد بیگ که در قریه مراد بیگ واقع است .

۵ - مکتب ابتدائی استالف که در قریه استالف واقع است .

۶ - مکتب ابتدائی قره باغ که در قریه سردا بیگ واقع است .

غیر از مکاتب ابتدائی مکاتب دهاتی ذیل نیز از طرف وزارت معارف دائر گردیده است .

۱ - مکتب دهاتی فرزه .

۲ - مکتب دهاتی کلسکان .

۳ - مکتب دهاتی شکر دره .

۴ - مکتب دهاتی قریه غازه شکر دره .

همچنین یک نفر وکیل از طرف اهالی کوه دامن انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود .

کوه دره : قریه نیست بفاصله ۲۳،۵ کیلومتر در جنوب شرق بنودر علاقه حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمیری مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲۸ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد

شرقی و ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه دزد : کوهیست در جنوب غرب مرکز فراه متعلق حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۳۷ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد

شرقی و ۳۲ درجه ۱۵ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه دزد : کوهیست در غرب اوکل به ارتفاع تخمین ۱۰۴۲ متر در علاقه شین اب ند متعلق حکومت کلان

غوریان مربوط ولایت هرات که در ۶۰ درجه ۴۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه

۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه دکشی : کوهیست بطرف جنوب غرب قلعه موسی خان به ارتفاع تخمین ۲۹۸۰ متر مربوط حکومت اعلی

پروان که در ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد

شمالی واقع است .

کوه دکلی : کوهیست بطرف جنوب غرب قلعه موسی خان به ارتفاع تخمین ۹۲۰ متر مربوط حکومت کلان

غوریان مربوط ولایت هرات که در ۶۰ درجه ۴۴ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۵ دقیقه ۵۴

ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه زرد سنگ : کوهیست در جنوب قلعه جعفر در علاقه بکاولنگ به ارتفاع تخمین ۴۷۴۱ متر مربوط حکومت کلان

- دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۶ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۴ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه زنبورك : کوهیست در جنوب غرب خواجه غار درعلاقه نهرین متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن .
- کوه ساری : موضع نیست بقا صله ۳۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه درلات آباد درعلاقه حکومت درجه ۲۹ شرقین تکاب مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۴۰ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۵ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه سبز : کوهیست در جنوب غرب نوشهر به ارتفاع تخمین ۲۸۱۲ متر مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت دابل که در ۶۸ درجه ۴۲ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۵ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه سبز آرك : کوهیست در شمال شرق سرپل درعلاقه حکومت درجه اول سنگ چارك مربوط حکومت اعلی شهرغان که در ۶۶ درجه ۵۶ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۵ درجه ۳۰ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوه سپیر وانه : کوهیست در شمال شرق قلات غلزان درحوزه حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که در تخمین ۲۷ درجه ۲۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۴ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوهستان : کوهستان که آن را ریزه کوهستان نیز میگویند عبارت از منطقه سرسبز و شادابیست که شرق آن به کوتل سولاندک، غرب و جنوب آن برودخانه پنجشیر و طرف شمال آن به کوه عاشقان که بین کوهستان و نجراب و کوهستان و پنجشیر حائل و از شاخه های هندوش میباشند محدود و محاط است . موقعیت آن بین خطوط تخمین ۶۹ درجه ۵۰ و ۵۰ دقیقه ۳۰ و ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ و ۳۵ درجه ۵۴ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کوهستان در منطقه مربوط خود دو علاقه داری دارد که یکی آن علاقه داری محمود عراقی و دیگری علاقه داری در نامه است . علاقه محمود عراقی از مرکز حکومت کوهستان (جمال آغه) تخمین ۶ کیلومتر بطرف جنوب درقریه (ده بالا) و علاقه داری کوه بند (در نامه) تخمین ۱۲ کیلومتر بطرف شرق در دامنه کوه درقریه (بولغین) واقع میباشد .
- قریه های معروف کوهستان قرارتی است : جمال آغه ، ده رئیسان ، کشکستان ، ریگک روان مراد خواجه ، کساریزی ، اشترگرام ، دشت ، سنجن ، شیخانخیل ، محمود عراقی ، هرکی سفلی هرکی علیا ، صدق آباد ، کره تاز ، نوآباد ، رحمن خیل ، کالوته ، ده بالا ، بولغین ، در نامه ، آرمینه ، تربت خواجه خان سید و قلعه عطا خان . در کوهستان انهار بزرگی وجود دارند که مزارع و باغ های آن منطقه را آبیاری میکند . آب این انهار کاملاً از دریای پنجشیر منبع گرفته و عباً رتند از نهر خواجه ، نهر ستم ، نهر کره تاز و نهر افغان نهر خواجه در حصه کهنه ده شیخانخیل از دریای پنجشیر مجزا و بقریه صوفی منتهی میشود از منبع تا ده بستم این نهر تخمین ۲۷ کیلومتر مسافه میباشد

و هزارها جریب زمین و باغها را در خط سیر خود آبیاری میکنند. این نهر هم به سید جعفر آقا منسوب است نهر ستم سردهنه آن نماز جای و پایان آب آن نوا باد میباشد و از منبع تا انجام ۲۴ کیلومتر فاصله دارد. نهر کره تازه سرزند آن در نماز جای برده و در خود قریه کره تا ز ختم میشود طول این نهر تخمیناً ۲۱ کیلومتر است نهر افغان در حصه نوله شکسته از دریای پنجشیر جدا و به ده قر و تسک ختم میشود آب این نهر خیلی مکلفی و در سیر خود تقریباً حیثیت یک رودخانه کوچک را حاصل کرده است همچنین در علاقه داری محمود عراقی انهار کشکستان، دهر ئیسان و کالوته وقوع دارد منبع آن ها نیز در یای پنجشیر است و هر کدام تخمیناً ۱۵ کیلومتر طول دارد علاوه بر انهار فوق الذکر انهار کوچک دیگری نیز در کوهستان وجود دارد که یا را سا از دریای پنجشیر منبع می گیرند و یا از انهار بزرگ مذکور منشعب گردیده اند.

چهار شیله دیگر در حصه محمود عراقی از کوه عاشقان فرود می آید و عبارتند از شیله صدق آباد شیله قول شاه غاسی، شیله قول بابر و شیله بادام علی. سه شیله اول البتد کر همیشه آب دارد و شیله چهارم تنها در مواسم بارانی آب داشته میباشد شیله های مذکور بعد از اینکه یک قسمت زیادی اراضی را آبیاری میکند بالاخره بدریای پنجشیر میریزد.

مسافه کوهستان از چاریسکار تخمیناً ۳۶ کیلومتر و از داب-ل ۹۰ کیلومتر است کوهستان آب فراوان دارد و اراضی بایر و ولامزروع خیلی بندرت بنظر میرسد. گندم، شالی، جواری ماش، پنبه، باقلی، جو، کنجد، مشنگ، شبدر، رشقه، پیاز، سیر، بادنجان، مریچ سرخ و گندنه، حبوبات و ترکاری آن را تشکیل میدهد. در حصه نوا باد و کره تازه زراعت فالیز حر بوزه گرمه و سرده معمول است و در کوه بندللمی کمازی نیز میشود. زردآلو، آلوچه شفتالو، سیب، بهی و چارمغز در کوه بند از میوه های سردرختی کوهستان است توت کوهستان خصوصاً توت طوری خیلی معروف است و علاوه بر تازه خوری در زمستان خشک آن را هم بطور درست و هم آرد نموده بشکل تاختان صرف میکنند در موسم زمستان در کوهستان برف میبارد و در ماهای جوزا، سرطان، اسد و سنبله باد شدیدی دارد این باد همان باد پروان است در بهار و تابستان هوای کوهستان خیلی گوارا و دلنشین است مردم کوهستان نظر به مساعدت آب و هوا صحت خوب دارند این مردم از جوانان پانزده ساله تا پیران همه تفنگدار و شکاری و در جنگ خیلی شجاع و نشانجی میباشد در بین نوا باد و کره تازه کوه ریگروان واقع است در بالای کوه یک غار وجود دارد که ریگها گاه از فراز به نشیب و گاه از نشیب به فراز میروند برخی مردم این بالا رفتن و پائین آمدن ریگها را در اثر وزش باد میدانند و برخی هم آن را بصورت غیر طبیعی و خارق العاده تصور میکنند. همچنین نسبت به غار فراز کوه در افواه مردم عقائد زیاد است که از حقیقت عاری به نظر میرسد. در اعیاد و غیره مواقع مردم در دامنه این کوه میله ها میکنند و به میله های ریگروان معروف است در سنجن، در نامه، بولغین و صد آباد بعضی آثار تاریخی بنام کافر قلعه و غیره وجود داشته مسکوکات قدیمی بدست آمده است هکذا در سالیان اخیر از دشت شیخان خیل و قریه

خیم زرگر نیز بعضی آثار تاریخی مانند مسکوکات و مجسمه های سنگی بدست آمده است. سنجن، در نامی و بولغین از دره های کوهستان بشمار میرود کوه عاشقان که جانب شرق و شمال نوآباد واقع است از جبال معروف پروان میباشد؛ درین کوه جنگلهای بادام کوهی و بلوط بکثرت وجود دارد. از روایات تاریخی برمی آید که این کوه در اصل بنام آشوکا پادشاه بزرگ گندهارای قدیم منسوب بوده و رفته رفته در مصطلحات مردم به عاشقان تحویل یافته است، زیرا پادشاه مذکور در یکی از دامنهای این کوه معبد بزرگی ساخته بود که آنرا معبد آشوکا می گفتند و بگمان غالب معبد مذکور در یکی از دره های سنجن یاد رنامه و یا بولغین واقع بوده است چه اکنون هم بعضی آثار تاریخی در دره های مذکور بمشاهده میرسد. در اکثر قرأ و کوهستان و روی هم رفته در اکثر محالات پروان مردم برای خرید و فروش امتعه خود روز بازار دارند اشخاص فهمیده و عالم خصوصاً علمای دینی در کوهستان زیاد میباشند در کوه بند زیارت خواجه خان سید علیه الرحمه و در محمود عراقی زیارت شیخ صاحب معروف است. تربیه مواشی اهلی نیز در کوهستان خیلی معمول و مروج است و در کوه بند کشر مردم مالدار میباشند. برای تربیه اطفال اهالی این منطقه یک باب مکتب ابتدائی در اشترگرام و یک باب در محمود عراقی تأسیس گردیده و چند باب مکتب دهاتی در قرأ سنجن، بولغین، کشکستان و جمال آغۀ دائر است. چون زراعت پنبه در کوهستان نسبتاً زیاد معمول است. لهذا صنعت نخ ریشی و کر باس باقی توسط کارگاههای دستی در بین اهالی نیز مروج است و اکثر البسه و پوشاکه خود را خودشان تهیه میکنند. فابریکه بزرگ نساجی شیخانخیل که در ابتدای سال ۱۳۳۲ اساس آن گذاشته شده در دشت شیخانخیل منطقه مربوطه کوهستان واقع میباشد این فابریکه از باغ عمومی گلبهار تخمین پنج کیلومتر به شمال شرق مدخل کوهستان واقع است سرک چاریکار، گلبهار، نجراب، تنگاب و سروبی قریه های کوهستان را عبور نموده و از همین قریه شیخان خیل میگذرد این سرک در عصر امیر حبیب الله خان شهید تمدید گردیده و درختان دوطرفه آن هم از همان وقت است کوهستان یک نماینده در شورای ملی به مرکز کابل و یک نفر نماینده در شورای منطقوی کاپیسا می فرستاد. موسیقی اهالی کوهستان عبارت از خراندن چار بیتی و ادبیات باتنبور و غیچک و طبله است در عروسی ها و عید ها دهل و سرنا عمومیت دارد. کوهستان در تشکیل حکومتی فعلاً حکومت درجه ۲ متعلق حاکم متکسلان کاپیسا در حوزه حکومت اعلی پروان مربوط میباشد.

کوهستانات : علاقه داری متعلق حکومت درجه اول سرپل شیرغان .

کوه سرای : کوهیست بطرف جنوب غرب سروبی به ارتفاع تخمین ۳۱۰۰ متر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه

۳۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه سرخ آب : کوهیست در شمال قلعه تیواره در علاقه حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات که در ۶۴ درجه

۲۵ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۰ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه سروبی : کوهیست بطرف جنوب شرق سروبی به ارتفاع تخمین ۲۰۳۰ متر مربوط ولایت کابل که در ۶۹

درجه ۴۶ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی

واقع است .

- کوه سکارامسر: کوهیست بطرف جنوب علاقه شیرزاد در علاقه خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه سموج: کوهیست در شمال شرق شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۳۶ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۷ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه سنگچارک: کوهیست در جنوب شرق بنو در علاقه اندراب مربوط حکومت کلان پلخمیری متعلق ولایت قطن که در ۶۹ درجه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه سبد: کوهیست در علاقه دولت آباد متعلق حکومت درجه ۲ شیرین تگاب مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۵۳ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۶ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه سین: کوهیست در شرق خواجه غار در علاقه نهرین به ارتفاع تخمین ۴۳۵۸ متر مربوط ولایت قطن که در ۶۶ درجه ۲۳ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه شاشان: قریه نیست بفاصله ۳۷ کیلومتر در شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۷ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه شاه فولاد: کوهیست در جنوب غرب قلعه سرکاری بامیان به ارتفاع تخمین ۵۱۹۱ متر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۳۷ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه شصت: موضع نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در شرف جویو مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۵۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۳ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه شنه ملا: کوهیست بطرف جنوب علاقه شترزاد به ارتفاع تخمین ۴۰۰۰ متر مربوط حکومت درجه اول خوگیانی متعلق ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه شهرنو: کوهیست بطرف جنوب غرب قریه زیلا آباد در علاقه لوگر به ارتفاع تخمین ۲۳۳۳ متر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه صافی: علاقه داری ایست درجه ۳ متعلق حکومت درجه ۳ بگرام مربوط حکومت اعلی پروان.
- کوه صافی در قسمت جنوبی حکومت بگرام واقع و در بین تخمین ۶۹ درجه ۱۷ و ۵۸ دقیقه ۴۲ و ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ و ۵۳ دقیقه ۶ و ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی کائن و در شمال آن حکومت بگرام و در جنوب آن حکومت تگاب و در شرق آن حکومت نجراب و در غرب حکومت کرهدامن و ده سبز واقع بوده و طول آن از طرف شمال بجنوب ۱۵ کیلومتر و عرضش ۱۳ کیلومتر و مساحت سطح آن ۱۹۵ کیلومتر مربع است.
- کوه: کوهائیکه درین منطقه موجود است بحیث عموم اسم کوه های صافی را بخود میگیرد اما سلسله مانکور منفرد نبوده امتداد و پیوستگی بادیگر کوه ها دارد فقط یک قله آن بنام کوه جوزک مشهور است که ارتفاع آن از سطح بحر تخمیناً ۲۳۰۰ متر میباشد باقی قله های که حایز اهمیت باشد

ندارد و این سلسله کوه تقریباً طرز مستقیم استقامت شمال و جنوب را تعقیب نموده است.
آب و هوا : آب و هوای این منطقه معتدل است و در فصل زمستان اراضی مذکور خیلی بر فکیر بوده
درجه برودت تا به ۲۵ درجه سانتیگراد تحت الصفر میانه می شود و در تابستان حرارت الی ۳۰ درجه
سانتیگراد میرسد.

نباتات و زراعت : نباتات این منطقه بصورت عمومی همه نوع اشجار مشمر و غیر مشمر که در منطقه
حکومت اعلی پروان پیدا می شود موجود بوده از انواع غله اجات کشت و زراعت میشود از سطوح
مایل اقسام و عاوفه های نرم و شاداب موجود شده و به های کلان را دارا بوده رو اش و چکری
خوب هم میروید و قسمت اعظم اهالی مصروف دهقانی و چوپانی و تربیه و سنگا هداری مویشی
اهلی از قبیل گداو، گوسفند، بز، شتر اسب، قاطر بوده و صنعت نساجی، نجاری و آهنگری نیز
قسمت اواج داشته اشیای ضروریات پوشاک و آلات و ادوات دهقانی خودهارا خود تهیه میکنند اما
مساحه زمین زراعتی منطقه مذکور بواسطه کوهسار بودن آن خیلی کم است قریه جات مذکور به
۳۰ قریه خورد و بزرگ می رسد نظر بسعت آن یک مرکز علاقه داری را بنام علاقه داری کوه صافی
تشکیل داده است که مسافه آن با مرکز حکومتی بگرام ۲۵ کیلومتر میباشد و قریه جات
بزرگ و مشهور آن قریه جوزک و قریه پچه خاک، قریه غفور خیل، ملا احمد خیل، شیخ موسی
قریه حسن زائی قریه انگور دره، پناپر، مناپی قول اسکندر ه است.

مزارات این منطقه مزاز ملا احمد بابا، ملا میر بابا، بابه غمگین، جوره بزرگان، حاجی
محمد حسین بابا و غیره میباشد مرکز علاقه داری در قریه ملا احمد خیل است. یک باب مک-تب ابتدائی
نیز در آنجا وجود دارد.

کوه صافی : کوهیست بطرف جنوب غرب قلعه موسی خان مربوط حکومت اعلی پروان به ارتفاع تخمین ۳۰۹۰
متر که بین ۶۹ درجه ۲۰ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۵ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی
واقع است.

کوه صمد مردا : کوهیست در جنوب جلریز در علاقه میدان مربوط حاکم متکلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸
درجه ۳۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوه عثمان سیری : کوهیست بطرف شمال شرق گرداب در علاقه دو آب مربوط حکومت اعلی پروان
کوهیست در شمال غرب قلعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه
۸ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۱۳ عرض البلد شمالی واقع است.

کوه غندک : کوهیست در شمال قلعه سرکاری بامیان به ارتفاع تخمین ۴۳۹۰ متر مربوط حکومت درجه ۳ بامیان
متعلق حکومت اعلی پروان که در تخمین ۶۷ درجه ۴۶ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه
۵۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

کوه فیروزک : کوهیست بطرف غرب گرداب به ارتفاع تخمین ۳۶۳۸ متر مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه
۲ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کوه قرغ : کوهیست بطرف جنوب غرب شهر کابل به ارتفاع تخمین ۲۸۷۹ متر در علاقه حکومت درجه ۲

چهار دهی مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه قره کمر : موضع است بمفاصله ۳۱ کیلومتر در غرب شور تپه مربوط حکومتکلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۲۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۰ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه قلندر : کوهیست در جنوب غرب جلریز به ارتفاع تخمین ۴۳۲۰ متر در علاقه حکومت درجه ۲ میدان مربوط حکومتکلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه قندهار : کوهیست بطرف جنوب شرق زیدآباد به ارتفاع تخمین ۳۷۵۴ متر در علاقه حکومتکلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲۰ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه کک : موضع است بمفاصله ۱۷ کیلومتر در شمال غرب قندهار که در ۶۵ درجه ۳۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۸ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه کابیا : کوهیست بطرف جنوب غرب تیزین در علاقه غلزائی مربوط ولایت ننگرهار به ارتفاع تخمین ۴۳۰۳ متر که در تخمین ۶۹ درجه ۲۴ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۸ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه کاپی : کوهیست در جنوب مشرق گلاب ناورد در علاقه حکومت درجه ۲ گرسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۲ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه کاران : قریه است بمفاصله ۱۰ کیلومتر در غرب شهر قندهار متصل دریای ارغنداب مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۶ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۶ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه کاسه مرغ : کوهیست در شمال شهرک مربوط حکومتکلان غورات متعلق ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۱۹ و ۴۹ دقیقه ۱۲ و ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۱ و ۱۷ دقیقه ۴۸ و ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه کاهولی : کوهیست در شمال نوشهر مربوط حکومتکلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۴ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه کر : قریه است بمفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب گردیز میعاق ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۹ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه کشف : قریه است بمفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب غرب مرکز فراه مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۵۹ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کوه کم سکر ام : کوهیست بطرف جنوب شیرزاد به ارتفاع تخمین ۴۲۷۰ متر در علاقه حکومت درجه اول خوگدانی مربوط ولایت ننگرهار که در تخمین ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۸ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کوهیست در جنوب غرب باز اړک مربوط سمندگان متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۵ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی و همچنین در ۶۷ درجه ۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۱ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوهیست بطرف جنوب غرب سروبی مربوط ولایت کابل به ارتفاع تخمین ۲۴۰۰ متر که در ۶۹ درجه ۳۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه لعل : دوهیست در شرق شهر فیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۵۲ و ۵۹ دقیقه ۴۲ و ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۸ و ۷ دقیقه ۳۶ و ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه ماتنگی : کوهیست بطرف جنوب غرب شیرزاد در علاقه خوگیا نی مربوط ولایت ننگرهار به ارتفاع تخمین ۳۸۰۸ متر که در ۶۹ درجه ۴۳ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه ماگو : کوهیست در شمال غرب قاعه مشک در علاقه حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که تخمین در ۶۷ درجه ۳ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه مرده : موضعیست بفاصله ۱۰ کیلومتر بطرف شرق گر داب در علاقه دو آب مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۱۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۹ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه مرغاب : دوهیست در جنوب غرب دهانه غوری به ارتفاع تخمین ۴۱۱۷ متر مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۱۱ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۴ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه مره نه : کوهیست در جنوب شرق قریه شاه جوی مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که در تخمین ۶۷ درجه ۲۶ و ۲۸ دقیقه ۳۷ و ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ و ۲۹ دقیقه ۳۴ و ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه مزار : کوهیست در شرق بلچراغ در علاقه درزاب و گرزبان مربوط حکومت اعلی میمنه که در تخمین ۶۵ درجه ۴۴ و ۵۱ دقیقه ۵ و ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۷ و ۴۸ دقیقه ۱۸ و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه میان : قریه ییست بفاصله ۵۶ کیلومتر در جنوب شرق حوض خاص در علاقه حکومت درجه ۴ سرخ پارسا مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۵۳ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه نریمان (نره تو) : کوهیست بارتفاع تخمین ۲۳۸۴ متر در جنوب غرب قلعه نو در علاقه حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۵۹ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کوه نکولا س : کوهیست در شمال سرحد و اخان به ارتفاع تخمین ۵۸۵۹ متر مربوط حکومت اعلی بد خشان که در ۷۳ درجه ۵ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۷ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی و ۳۷ درجه ۳۶ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه نو : کوهیست در جنوب غرب تکزار در علاقه سنگ چارک مربوط حکومت اعلی شبرغان که در تخمین ۶۵ درجه ۵۵ و ۵۹ دقیقه ۳۶ و ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۶ و ۴۷ دقیقه ۳۶ و ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه نوح : کوهیست در غرب قلعه گاوهار در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران مربوط حکومت اعلی غورات که در تخمین ۶۴ درجه ۲۹ و ۳۳ دقیقه ۴۲ و ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۸ و ۱۲ دقیقه ۳۱ و ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه نوک : کوهیست در شرق قریه جانی خیل مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۴۸ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه وزیر آباد : کوهیست بطرف شمال شهر کابل به ارتفاع تخمین ۲۲۱۲ متر که در ۶۹ درجه ۱۳ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۴ درجه ۲۵ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه هندوکش : (در جلد اول قاموس جغرافیای افغانستان تحت عنوان کوه های افغانستان دیده شود .)
- کوهی : موضع چادارست بفاصله ۴۱ کیلو متر در غرب پرورش در علاقه حکومت درجه ۴ شو رابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۴ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۱ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوهی : قریه نیست بفاصله ۱۵ کیلو متر در جنوب شهر میمنه متعلق حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۴۷ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۰ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوه یلغار : کوهیست در غرب قلعه غوریان مربوط ولایت هرات که در تخمین ۶۰ درجه ۵۷ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۰ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کویان : قریه نیست بفاصله ۱ کیلو متر بطرف جنوب قریه سروبی متصل سرك در علاقه حکومت درجه ۲ کوهستان متعلق حکومت کلان کاپیسا مربوط مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۳۳ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کویان : قریه نیست بفاصله ۵۴۶۵ کیلو متر در شمال غرب اوبه مربوط ولایت هرات که در ۶۵ درجه ۵ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کویک کوتل : کوتلیست بفاصله ۲۴۰۵ کیلو متر در جنوب شرق خلم مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۵۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۵ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کوبین لی : قریه نیست بفاصله ۳۶ کیلو متر در شمال غرب آقچه مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۵ درجه ۵۱ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کونین لی

: قریه نیست بفاصله ۸،۵ کیلومتر در جنوب شرق خمیاب مربوط حکومت درجه ۳ قرین متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۰ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کههستان

: قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شرق شهر هرات متصل سرکیکه بطرف اوبه میروود مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۹ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

کههسان

: حکومت درجه ۴ است بفاصله ۴۴،۵ کیلومتر در شمال غرب غوریان مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۱۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کههسان تقریباً دارای هژده قریه کوچک و بزرگ بوده و قرار ذیل ایست: تخت کههسان، احمد باد قدوس، آباد، تیرپل، کلاته میر حکیم، کلاته قاضی، کلاته غفور، مصفی بیگ، غزل اسلام، جونو، بدروخان، بنیاد خان، کمانه، گله چاه، چاه گفتری، بیره کوه، آب مزار، کهنده خراس، وغیره می باشد مرکز این حکومت تخت کههسان بوده و فاصله آن از مرکز ولایت تقریباً ۹۰ کیلومتر است پیدا و ارزراعتی آن گندم، جو، پنبه، کنجد، و دیگر حبوبات می باشد.

اراضی منطقه کههسان هموار و دشت بوده بعضی تپه های خاکی نیز دارد و بطرف شمال منطقه کههسان گنبد بزرگی بصورت کاشی کاری تعمیر گردیده که اکنون ثابت و استوار بوده و آثار خط کوفی در آن دیده میشود که بنام قبر گوهر شاد بیگم شهرت دارد و تخمیناً (۷۰۰) سال از آن گذشته است یک مرقد دیگری بنام مولانا شمس الائمه مشهور است دیگری بنام زیارت خواجه محمد سبز پوش معروف است و بر علاوه دو مقبره دیگری نیز وجود دارد که بنام پیر فرقه و پیر سرخی شهرت دارد در کههسان علاوه بر مدارس خصوصاً یک باب مکتب دهاتی از طرف وزارت معارف دائر گردیده است، علاوه یکنفر وکیل از طرف اهالی حکومت کههسان انتخاب و بشورای ملی در مرکز (کابل) فرستاده میشود.

کههک

: کوهیست در شمال شرق کند در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قند هار که در تخمین ۶۴ درجه ۵۸ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کهلیچ آباد

: قریه نیست بفاصله ۷ کیلومتر در جنوب غرب قلعه آقچه در حوزه حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۳ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

کههمرد

: حکومتی است درجه ۴ متعلق حکومت اعلی پروان که بنام سیغان و کههمرد نیز یاد میشود در تخمین ۶۷ درجه ۵۴ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۲ و ۳۲ دقیقه ۳۰ و ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. مسافه کههمرد از کابل ۳۱۵ کیلومتر و از چار یسکار مرکز حکومت اعلی پروان ۲۴۰ کیلومتر است کههمرد در منطقه مربوطه خود دو علاقه داری دارد که یکی را علاقه داری سیغان و دیگری را علاقه داری روئی و دو آب میگویند. سیغان در ۲۷ کیلومتر جنوب و روئی و دو آب تخمین در ۶۰ کیلومتر غرب مرکز حکومت کههمرد واقع است علاقه داری روئی و دو آب،

در سابق گاهی به که‌مرد و گاهی به سمنگان ولایت مزار شریف مربوط میشد. اما از ابتدای سال ۳۳ بحکومت که‌مرد مربوط گردیده است که‌مرد از طرف شمال و غرب به دره صوف و دیگر کوها و دره های ولایت مزار شریف و از طرف جنوب غرب به بعضی حصص یکا و لنگ مربوط حکومت کیلان دایزنگی ولایت کابل و از طرف شمال شرق به علاقه داری تاله و بر فک مربوط ولایت قطغن محاط است. در قسمت شرقی جنوب و جنوب شرق آن کوها و قرأ مربوط حکومت بامیان واقع اند. قرأ معروف که‌مرد قرار ذیل است: دو آب میخ زرین، کلج، تنگی مویک دربند، دشت سفید، اندراب، باجگاه، مدر، دورو، دوشاخ، پایان باغ، روی سنگ «مرکز حکومت» لفکی بنق و اجر. قریه های مشهور سیغان حسب آتی است: بیگل، خدادادخیل، قرونه، قورغان سوخته چنار، غروچی، بیانی فورجه ها، غور آب، که‌گدای قریه های روئی و دو آب بدینقرار است: دو آب موهو، پای تنگی، آب خورک، تاتار، سرخ قاعه آب خورک هزاره، خواجه زاهد، قشقه ایماق، سرجه، بلغلی، علاوا لدین، سرآسیاب، حبش و تانار. که‌مرد بصورت عمومی عبارت از دره طویلس که شرقاً و غرباً افتاده و از آن چند دره بزرگ دیگر مانند: مدر، جوزاری و غیره منشعب میشود. ابتدای این دره از دو آب میخ زرین آغاز و انجام آن طوریکه قبلاً در حدود اربعه آن گفته شد به مزار شریف قطغن و دایزنگی منتهی میگردد. این دره طویل بصورت عمومی مشجر سرسبز و شاداب است، پیشه ها، و گوشه های قابل دید و تماشائی دارد سرک آن در حصه دو آب میخ زرین از سرک عمومی مجزا و بفاصله تخمیناً (۵۴ کیلومتر) به قریه روی سنگ مرکز حکومتی می پیوندد و از آنجا تا قریه اجر که تخمین ۲۱ کیلومتر مسافه است، نیز سرک موتررو رفته رویهمرفته سرک دو آب الی اجر ۷۵ کیلومتر تخمین میشود قبلاً برای تردد عراده ها مسافه نبوده و اخیراً سرک مذکور تسطیح و قابل تردد موتر گردانیده شد همچنین در پایان سال ۱۳۳۳ و شروع سال ۱۳۳۴ شمسی بنای تعمیر یک پل پخته و عصری در دو آب بر دریای بامیان گذاشته شد که سرک که‌مرد را با سرک عمومی وصل مینماید متعاقباً از دو آب میخ زرین الی مرکز حکومت که‌مرد و قریه «اجر» یک سرک تخمین ۸۲ کیلومتر اعمار گردید که باین وسیله که‌مرد ذریعه یک سرک موتررو با سرک دره شکاری وصل گردید و این سرک برای حمل و نقل آینه زغال دره صوف نیز کمک خوبی خواهد نمود.

زراعت که‌مرد: زراعت که‌مرد عبارت از گندم، جو، شرشم، زغرو زیره است، جو و گندم هم للمی و هم آبی زرع میشود. خربزه و تربز که‌مرد نسبتاً شیرین و لذیذ است زرع پیا زردک شلغم بادرنگ، بادنجان سیاه و رومی و تنباکو در سالهای اخیر در بعضی حصص رواج یافته. از میوه های سردرختی توت، انگور، ناک، سیب، بهی، چار مغز، آلو، کوی سلطان و شفتالو میباشد.

زرد آلو که‌مرد و سیغان شهرت خاصی دارد و عبارت است از اقسام قیسی، ساقی و آب خورک باجگاه ترنو، امیری و تلخک که از ساقی و آب خورک و باجگاه اشتق و غولنگ نیز میسازند. پیدا و ارمهم که‌مرد عبارت از هنگ، زیره، اشتق و غولنگ است. هنگ را از بته های آن که به ورت خودرو و در کوهسار میروید، شیر میگیرند این ماده قیمتی در خارج به نرخ خوب بفروش میرسد. مالداران

و تریبه بز و گوسفند هم در کهمرد و مربوطات آن معمول است روغن و قروت بمقدار ضرورت اهالی موجود میشود. در تار و حبش اسب های اعلی تریبه و مسابقات اسب دوانی و بز دشی صورت میگیرد. در سیغان و بعضی قریه های دشت سفید و اندراب گلیم ها و شالهای پشمی، در قراء دور و دوشاخ بعضی پارچه ها از پت و در روئی گلیم های رنگه بسیار خوب و گلیم های قاقچه بافته میشود. دریای کهمرد از چشمه هائیکه در حدز یارت چهل تن بین قریه آجر و دره چوزاری واقع است سرچشمه میگیرد آب دره مدد که از قره کوتل فرود می آید در حصه لرمش و آب دره لورنج در قریه بنق به آن میریزد در قریه آجر از دره غوغاسار هم یکمقدار آب به آن یکجا میشود بر علاوه بعضی آبهای که در اثر باران های موسمی از شیلها فرود می آیند بدریای مذکور میریزند و تمام این آبها در د و آب میخ زرین با دریای بامیان ملحق میشوند. اراضی زراعتی و باغ های کهمرد اکثراً ذریعه این دریا و آبهای چشمه سار آبپای میگردند. کوهائیکه کهمرد را احاطه نموده اند گرچه در اصطلاحات محلی نام های جدا گانه دارند مثلاً اکثری کوه ها را بنام قریه ها و قصباتی که در قریب آنها واقع است یاد میکنند اما بصورت عمومی از شاخهای هندوکش میباشند این کوه ها بعضاً دارای جدارهای سنگی مائل و لشم و بعضاً دارای جدارهای ممزوج از گل و سنگ ریزه بوده و خیلی صعب المرور میباشند در کوه های قریب علاق داری روئی و د و آب بعضی جنگلهای طبیعی ارچه که برای سوخت از آن استفاده میشود وجود دارد در دره نگار مربوط علاق داری روئی و د و آب بعضی آثا رو مجسمه های باستانی وجود دارد که آنها را مجسمه های دختر شاه میگویند در افواه مردم محلی نام این دختر را مهر نگار و پدر او را نوشیروان می خوانند و وجهه تسمیه دره نگار که این مجسمه ها در آن واقع است همین چیز میباشد. بر علاوه در دشت سفید بالای یک تپه بزرگ آثا ر قلعه ها، خانه ها و برج های تیرکش دار دیده میشود و بصورت عمومی از ابتدای دره کهمرد تا انتهای آن در صدها حصه برج ها، سمج ها و قلعه های باستانی بنظر می رسد در کوه های کهمرد حیوانات وحشی از قبیل پلنگ، گرگ، روباه، آهو، خرگوش و جیره وجود دارند همچنین کبک، کبک ذری، سی سی و بعضی طیور دیگر پیدایش دارد. آهو در کوه های آجر زیاد شکار میشود. کوتل مشهور دند ان شکن ده جانب شمالی آنرا دندان شکن و طرف جنوبی را کوتل قابچی میگویند، در بین حکومت کهمرد و علاق داری سیغان متصل به قریه روی سنگ واقع است. کوتل مذکور خیلی صعب العبور است و میگویند در عصر امیر حبیب الله خان شهید یک موتر تیز رفتار هم از آن عبور کرده و اصلاً مطلب از تمديد سرک بر سر این کوتل این بوده است که دایزنگی، یکا و لنگ و بامیان را از راه سوخته چنار و اغرابات به کهمرد وصل نماید، اما به سبب شخ بودن کوتل این مفکوره تطبیق شده نتوانست. در دره جوزاری هم یک راه پیاده رو به خاک دو و زرد گاه و بند امیر در یکا و لنگ رفته است از راه کوتل خاکی به دره صوف مزار شریف و از راه قره کوتل به پای تنگی، د و آب روئی خرم، سار باغ و سمنگان ولایت مزار شریف راه رفته و مسافرین پیاده رو از همین راه عبور و مرور دارند.

هوای کهمرد در زمستان سرد است ولی در سطح زمین برف کم میبارد. بیشتر علت سردی هوای آن وزیدن باد است. در تابستان نسبتاً گرم و پشه زیاد دارد سیغان و روئی و دو آب در زمستان سرد و بر فکیر و در بهار و تابستان هوای معتدل دارند در دو آب میخ زرین یکک هوتل عصری و یکک مخزن بطرول برای مصرف موترها و تسهیلات مسافرین آمده شده و در مرکز کهمرد، سیغان و روئی دو آب یکک یکک باب مکتب دهاتی برای تربیه اطفال تاسیس گردیده. معدن اشپشته که از آن زغال سنگ استخراج میشود بولایت قطغن مربوط بوده و در گوشه شمالی دره کهمرد واقع است و سرک آن از دره که بین دو آب میخ زرین و تاله و برفسک و قوعدا رد از سرک عمومی جدا میشود. مزارهای معروف کهمرد عبارتند از مزار سید شاه احمد در دو آب میخ زرین مزار خواجه احمد علوی در مدد، مزار بابا ولی در قریه قرونه سیغان و مزار معروف چهل تن در آجر. کهمرد تخمین پنج هزار خانوار نفوس دارد یکک نفر نماینده در شورای ملی و یکک نفر نماینده در مجلس مشوره پروان از مردم کهمرد نماینده گی میکنند.

- کهنه : قریه نیست بفاصله ۸ کیلومتر در جنوب غرب حیدر باجی در علاقہ حکومت درجه اول موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۵ درجه ۱ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۱ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- کهنه آباد : قریه نیست بفاصله ۴۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب اوبه مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۶ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کهنه بازار : قریه نیست بفاصله ۴۸،۵ کیلومتر در شمال شبرغان مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۵ درجه ۵۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کهنه خلم : قریه نیست تخمین به ۶ کیلومتری شمال خلم متعلق حکومت کلان سمنگان ولایت مزار شریف
- کهنه ده : قریه نیست بفاصله ۱۸،۵ کیلومتر در غرب سرما قول در علاقہ حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۳۵ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- کهنه ده : قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در شرق جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۱۷ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۸ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کهنه ده : قریه نیست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه سید غلام در علاقہ باریک آب مربوط حکومت اعلی غزنوی که در ۶۸ درجه ۲۰ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۳ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- کهنه رباط : موضع نیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در شمال شرق هرات در علاقہ انجیل مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲۴ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- کهنه قره : قلعه ایست بمفاصله ۲،۵ کیلومتر در غرب بغلان مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۴۴ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۲ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کهنه قلعه : قلعه نیست بمفاصله ۳۶ کیلومتر در جنوب غرب خواجه علی در علاقه حکومت درجه ۲ گرم سیر مربوط حکومت علی گرشک که در ۶۲ درجه ۴۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کهنه قلعه : قلعه نیست بمفاصله ۵ کیلومتر در شمال شرق اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۸ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است
- کهنه قلعه : قلعه نیست بمفاصله ۱۳ کیلومتر در غرب متون در علاقه حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کی : قریه نیست بمفاصله ۲۷ کیلومتر در جنوب غرب قریه خجوه در علاقه حکومت درجه ۲ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۵۱ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیاغ مگلان : قریه نیست بمفاصله ۴۱،۵ کیلومتر در شمال غرب غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۱۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیتوناله : نهریست بمفاصله ۵۸،۴ کیلومتر در جنوب شرق جلدک در علاقه حکومت درجه ۴ تر نک و جلدک متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۴۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۶ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیچ غو : موضع نیست بمفاصله ۲۳،۵ کیلومتر در شمال گردن دیوال در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزنکی متعلق ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۹ دقیقه طول السبیل شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیزان (غیزان) : قریه نیست بمفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در جنوب شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیسارک : موضع نیست بمفاصله ۱۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۵۷ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیستان : قریه نیست بمفاصله ۸۰ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات نزدیک هریر و در مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۵ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیسرداد : قریه نیست بمفاصله ۲۵،۴ کیلومتر در شمال شرق بلجراغ در علاقه درزاب گریوان مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۲۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- کیشان : قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۱۵ کیلومتر بطرف جنوب قریہ زید آبا در علاقہ حکومت کلان لوگر نزدیک دریای لوگر مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجہ ۴ دقیقہ ۲۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۸ دقیقہ ۵۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کیشان آباد : قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۲ کیلومتر در غرب بنو در علاقہ اندراب در حوزہ حکومت کلان پلخمیری مربوط ولایت قطغن کہ در ۶۹ درجہ ۱۱ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۳۷ دقیقہ ۳۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کیشانی : موضعیت بفاصلہ ۲۸ کیلومتر در جنوب غرب قریہ بارہ خیل در علاقہ حکومت کلان کستوازمربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۴۷ درجہ ۳۶ دقیقہ ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۱ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کیشانی ثانی : موضعیت بفاصلہ ۶۹، ۵ کیلومتر در شمال شرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۷ درجہ ۲۹ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۴ دقیقہ ۴۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کیشو : دریائیسٹ بفاصلہ ۳۱ کیلومتر در جنوب غرب قریہ محمد جان در علاقہ حکومت درجہ ۲۰ مونی قلعه مربوط حکومت اعلیٰ گر شک کہ در ۶۵ درجہ ۴۴ دقیقہ ۲۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۵ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کیغہ تو : قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۶۰ کیلومتر در شمال شرق قلعه اسد در علاقہ حکومت درجہ ۳ خاکریز مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۴۴ دقیقہ ۲۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۱ دقیقہ ۵۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کیغہ تو کو تل : کوتلیست بفاصلہ ۵۳ کیلومتر در شمال شرق قلعه اسد در علاقہ حکومت درجہ ۳ خاکریز مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۴۴ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۸ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کیک آباد : موضعیت بفاصلہ ۲۱ کیلومتر در جنوب شرق چاربرجک نزدیک دریای ہلمند مربوط حکومت کلان چخان سور متعلق حکومت اعلیٰ فراہ کہ در ۶۲ درجہ ۱۵ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۱۲ دقیقہ ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کیکک : موضعیت بفاصلہ ۶۵ کیلومتر در شرق کشنک در علاقہ حکومت درجہ ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۱۷ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۸ دقیقہ ۴۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کی کوت : قریہ ٹیسٹ بفاصلہ ۵، ۵ کیلومتر در جنوب قریہ غازہ در علاقہ حکومت کلان کوہدا من مربوط ولایت کابل کہ در ۶۸ درجہ ۵۸ دقیقہ ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۵ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کیلہ : موضعیت بفاصلہ ۴۴ کیلومتر در شمال شرق قادیان در حوزہ حکومت کلان غورات مربوط ولایت ہرات کہ در ۶۳ درجہ ۵۱ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۳ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- کیم : موضعیست بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در جنوب دهانه غوری متصل دره کیان مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۳۲ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیمما : قریه ئیست بفاصله ۳۸ کیلومتر بطرف جنوب شرق ارگون مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۵ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۹ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کین آباد : قریه ئیست بفاصله ۱۴،۵ کیلومتر در جنوب شرق کجه مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۰ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کین قلعه : کوتلیست بفاصله ۵۸،۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز فراه در حوزه حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۳۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- کیه زار : قریه ئیست بفاصله ۴۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب اوکل مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۳۸ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۶ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گ

- گادرجن : کوتلیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در جنوب غرب قلعه جعفر در علاقہ حکومت درجه ۴ یکا ولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۵ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گار بندگی : قریه ئیست بفاصله ۳،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق جگدلک در علاقہ حکومت درجه ۲ سرخرو د مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۴۹ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- گاردو : قریه ئیست بفاصله ۶۲ کیلومتر در جنوب شرق سنگ ماشه مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۲۰ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۳ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گازی گستان : قریه ئیست بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در شمال شرق مرکز منجان در علاقہ حکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۱۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گاشی : موضعیست در شرق اتمان در علاقہ حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۹ درجه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۸ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گاگراک : قریه ئیست بفاصله ۳۲ کیلومتر در جنوب غرب قلعه مشک متصل سرك در علاقہ حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۲۱ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گاله چشمه : چشمه ئیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال شرق بالا مرغاب مربوط حکومت کلان باد غیسات

- متعلق ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۲۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۲ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گالیه ملا : قریه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب شبرغان متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۵ درجه ۴۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاندین : قریه نیست بفاصله ۲۰۵ کیلومتر در شمال غرب علی خیل در علاقه حکومت درجه ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۵۱ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گانی مرغ : قریه نیست بفاصله ۳۲ کیلومتر در شمال دلارام مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۳ درجه ۱۹ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۶ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاووان : کوتلیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در شمال پرورش در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۸ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۵۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاووان دره : قریه نیست بفاصله ۵۰۵ کیلومتر در جنوب غرب اشکاشم متعلق حکومت درجه ۳ اشکاشم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۳۳ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۸ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاووانی ریگک : ریگستان است در شمال مشرق گلاب ناور در علاقه حکومت درجه ۲ گر مسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاوخانه : قریه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در شمال مرکز زیناک مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۲۱ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاوخانه : قریه نیست بفاصله ۲۵ کیلومتر در جنوب قلعه نو مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۵۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۰ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاودره : قریه نیست بفاصله ۳۳ کیلومتر در جنوب غرب تکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگ چارک متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۱۳ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاودره : قریه نیست بفاصله ۴۶ کیلومتر در جنوب شرق مرکز غوریان متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۱۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاودره : قریه نیست بفاصله ۳۰۵ کیلومتر در جنوب قریه نمازگاه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۳۲ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گاوران : قریه نیست بفاصله ۵۶ کیلومتر در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۳ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۱ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- گاوران** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸۶،۵ کیلومتر در جنوب قریہ نماز گاہ متعلق حکومت اعلیٰ میمنہ کہ در ۶۴ درجہ ۳۲ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۳۱ دقیقہ ۵۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاورگی** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۳ کیلومتر در شمال شرق شہر فراہ مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہ در ۶۲ درجہ ۲۳ دقیقہ ۱۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۵ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاورہہ** : کوتل ایست بفاصلہ ۲ کیلومتر در شمال شاہ مشہد در علاقہ حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت ہرات کہ در ۶۳ درجہ ۵۸ دقیقہ ۵۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۳ دقیقہ ۲۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاوزن بیگ** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶۲ کیلومتر در شمال شرق بالا مرغاب مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت ہرات کہ در ۶۳ درجہ ۴۴ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۶ دقیقہ ۱۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاوشلاق** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸۰،۵ کیلومتر در شمال مرکز سمنگان متعلق ولایت مزار شریف کہ در ۶۷ درجہ ۵۸ دقیقہ ۴۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۱۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاوک** : قلعہ ٹیست بفاصلہ ۶۳ کیلومتر در جنوب چخانسور مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہ در ۶۱ درجہ ۵۱ دقیقہ ۱۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۴۱ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- کاوکش** : کوتل ایست بفاصلہ ۶۱ کیلومتر در شمال قلعہ سرکاری درہ صوف متعلق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف کہ در ۶۷ درجہ ۲۷ دقیقہ ۱۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۱ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاوکی** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸۰،۵ کیلومتر در شمال درایم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ در ۷۰ درجہ ۱۸ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۵۵ دقیقہ ۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاوگردشت** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۸،۶ کیلومتر در جنوب غرب مرکز زیباک متصل دریای سنگت پیچ مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ در ۷۱ درجہ ۹ دقیقہ ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۱۴ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاومردہ** : کوتلیست در شمال غرب قلات مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندہار کہ در ۶۶ درجہ ۴۳ دقیقہ ۳۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۹ دقیقہ ۳۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاومنگل** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶،۵ کیلومتر در شمال شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۱۶ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۸ دقیقہ ۴۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گاوهوا** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۸،۵ کیلومتر در شمال غرب باولی در علاقہ حکومت درجہ ۲ سرخرو د مربوط ولایت ننگرہار کہ در ۷۰ درجہ ۳ دقیقہ ۱۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۴ دقیقہ ۵۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- گبری** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۵ کیلومتر در شرق شہر میمنہ متعلق حکومت اعلیٰ میمنہ کہ در ۶۴ درجہ ۵۵ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۵ دقیقہ ۴۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- گتو کسلی : قریه ئیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر در علاقه حکومت کلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گجک رود : رود یست بفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در شمال شرق قریه با ولی در علاقه حکومت درجه ۲ سرخرو و مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲۴ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گج کن : قریه ئیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال شهر فراه مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۶ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گج جون : قریه ئیست بفاصله ۹،۵ کیلومتر در جنوب غرب شاه جوی متصل سرک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۲۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گج : کوهیست در جنوب غرب جوین بار تفاع تخمین ۵۸۷ متر مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۲۲ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۳ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گج : موضع یست بفاصله ۳۶ کیلومتر در جنوب مرکز کسیر متعلق حکومت کلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۳۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گدا برهنه : قریه ئیست بفاصله ۱۰۰ کیلومتر در شمال غرب قلندر ناور در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۱۵ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گداره : قریه ئیست در چارده غور بند واقع به سمت جنوب که بموازی دریا واقع گردیده مربوط حکومت اعلی پروان می باشد، این قریه در تمام طول سال خرم و سرسبز می باشد، پیداوار زراعتی آن گندم، جو، باقلی، شرشم، شلغم، کجالو، پیاز، مرچ، سرخ، بادنجان، رومی و سوسنی است پیداوار سردرختی آن توت، بادام، انگور، شفتالو، زردالو، انار، سیب، ناک، آلوبالو، آلوچه، چار مغز و بهی می باشد، اشجار غیر مشمر آن عبارت است از بید، سفیدار، عرعر، چنار و شنگ که در محروقات و عمارات از آن کار می گیرند. در کوهی که متصل به سمت جنوب آن واقع است تنها بعضی بته ها دیده می شود و بس. حیوانات اهلی آن گاو، گوسفند، بز، و مرکب است. حیوانات وحشی آن گرگ، روباه و خرگوش می باشد. طیور آن عبارت است از مرغ خانگی باز، بودنه، زاغ، عک، هدهد، فاخته، کبوتر، مرغابی و وحشی، قره قوش، پتول، باشه و اقسام گنجشک ها. آب و هوای آن تابستان معتدل، زمستان اندک سرد، بهار و خزان گوارا و سرور بخش دارد. خاک آن برای نمومی زراعت مستعد است پیشه مردم زراعت و دکا اندازی است.
- گداره : قریه ئیست در درخه (مرکز حکومت درجه ۳ پنجشیر) مربوط حکومت اعلی پروان می باشد: پیداوار زراعتی آن گندم، جو، جوار، باقلی، ماش، زردک، شلغم، شبدر و شرشم است، پیداوار سردرختی آن توت، انگور، زردالو، چار مغز، آلوبالو، ارغنجال، آلوچه و سیب می باشد

اشجار غیر مثمر آن بید، سفیدار و عرعر است. حیوانات اهلی آن گاو، گسلی بز و مرکب میباشند. و حیوانات غیر اهلی آن گرگ، روباه، خرگوش و شغور است، طیور آن مرغ خانگی، کبک بودند، زاغ، عک، هدهد، قره قوش و اقسام گنجشکها است. تابستان آن گرم، زمستانش سرد بهار و خزان معتدل دارد، پیشه اهالی زمینداری، مالدار و غریب کاری است.

گداری شاه : قلعه نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب زیارت شاه مردان در علاقه حکومت کلان چخا نسور مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۲۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۹ درجه ۵۴ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گدام : قلعه نیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در شمال شرق قریه غوردنگ در علاقه حکومت درجه ۳ ترین متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گدان : قریه نیست بفاصله ۳۹،۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز کابل متصل دریای کابل مربوط ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۳ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گدای خیل : قریه نیست تخمین در ۳ کیلومتری شمال شرق شهر خلم مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف.

گذر : قریه نیست بفاصله ۶۵ کیلومتر در شرق سنگرد علاقه جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۲ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گذر : قریه نیست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب نمله در علاقه خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گذر شبیک : قریه نیست بفاصله ۵۸ کیلومتر در غرب انار دره مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۳ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۵ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گذر گنجی : قریه نیست بفاصله ۳،۵ کیلومتر در شرق قریه نیک متصل سرک ی-کاولنگک مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۵۹ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گذری : دریا نیست بفاصله ۱۳۱،۵ کیلومتر در شمال صالحان کاریز در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۱۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۷ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گذری : موضع چاه نیست بفاصله ۵ کیلومتر در شمال صالحان کاریز در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۳۳ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- گذرین** : قریه نیست بفاصله ۱۴،۵ کیلومتر در شمال رخه در علاقه حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۲۷ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۲ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گدقلعه** : قریه نیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۱۸ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۸ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گدوخیل** : قریه نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه باسول در علاقه حکومت درجه ۳ مهمند دره مربوط حکومت کلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۸ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گده لی** : قریه نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در شمال شرق بنو در علاقه حکومت درجه ۴ اندراب مربوط حکومت کلان پلخمری ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۲۰ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۱ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گذر باش** : قریه نیست بفاصله ۲۴،۵ کیلومتر در غرب شین یا تخت در علاقه حکومت درجه ۳ دای کندی مربوط حکومت دالان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۵ درجه ۵۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گذر پام** : قریه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در شرق شهرک در علاقه حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات که در ۶۴ درجه ۳۹ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گذر خاش** : قریه نیست بفاصله ۴۴،۵ کیلومتر در شمال شرق مرکز چرخان سور مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۲۶ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۳ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گذر قلعه** : قریه نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در غرب قلعه تکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگگ چارک مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۲۰ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۷ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گذر کلاس** : موضع نیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر بطرف شمال غرب پلخمری متعلق حکومت کلان پلخمری در ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۴۳ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- گذر کلان** : قریه نیست نزدیک دریای سرخ آب مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۴ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گذر گان** : قریه نیست بفاصله ۷ کیلومتر در شمال شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۳ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گذرگاه** : قریه نیست بفاصله ۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب شهر کابل متصل سرک مربوط حکومت درجه ۲ چاردهی متعلق ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. و مرکز حکومت چاردهی نیز درین قریه میباشد.

حکومتی است درجه ۳ متعلق ولایت هرات و هم اسم قریه نیست که حکومت مربوط به آن مسمی شده است راجع به وجه تسمیه آن گویند چون نهر آن همیشه طغیان میکند و راه آمد و شد مردم را مسدود می سازد دو مردم فعالیت میکنند و بند هامی سازند و گذرگاهی درست میکنند بنابر این حکومت را حکومت گذره میگویند. موقعیت جغرافیائی این علاقه بین خطوط تخمین ۶۱ و ۶۳ درجه ۸ و ۵۱ دقیقه ۱۲ و ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی ۳۲ و ۳۴ درجه ۱۲ و ۵۰ دقیقه ۲۴ و عرض البلد شمالی میباشد. مرکز گذره در ۱۵ کیلومتری جنوب شهر هرات کنار جاده عمومی هرات و قندهار وقوع دارد.

حدود داربعه گذره: غرباً به حکومت زنده جان شرق آن به حکومت پنبتون زرغون شمالاً بدریای هری رود و جنوباً به حکومت ادرسکن مربوط است.

قصبهات مشهور گذره قرار ذیل است: زیارت جای، غوران، کوفان، اسقفان، روضه باغ، سیاوشان کورت، نشین، تیزان، مالان، کوشمیر، دادشان، دشت یلان، که در شمال کوه زیارت جای واقع است. میدان طیاره هم در گذره واقع شده است.

کوههای مشهور گذره: کوه زیارت جای، میرداود و سفید کوه می باشد چشمه ای در دامن سفید کوه وجود دارد که آب آن مواد کیمیای داشته و خیلی گرم است، و مردم که از عارضه بخار و غیره امراض جلدی به تکلف می باشند در اینجا رفته غسل میکنند و شفای یابند و آن چشمه را مردم هرات چشمه سفید کوه میگویند.

مزارات مشهور گذره: مزار خواجه محمد گنج جهان، مزار خواجه عبدالرحیم، مزار ملا صاحب، مزار پیر سوخ و مزار شهدا میباشد زیارت گندم علی که آنرا پیر احمد شاه بابای درانی میگویند هم درین جا واقع شده است. خط سرك و تیلیفون هم به گذره امتداد یافته است. در قریه زیارت جای گذره مسجد جامعی موجود است که در آن علوم دینی تدریس می شود.

گذره از مرکز ولایت به اندازه ۱۴ کیلومتر فاصله دارد. این منطقه دارای هوای معتدل می باشد که عیناً با هوای مرکز ولایت هرات مطابقت دارد. تعداد قریه های آن تقریباً (۸۴) قریه بوده و هر کدام آن بمسافه کم و زیاد از یک دیگر بعید می باشند و پل مالان بر روی دریای هری رود در همین منطقه واقع است گذره تپه های قشنگ و زیبائی دارد که مشهورترین آن تپه میر داود است که بر روی آن یک هتل بسیار قشنگ عصری در سال ۱۳۲۴ تعمیر گردیده است.

پیداوار زراعتی آن گندم، جو، شالی، شبدر، رشقه، برنج و غیره میباشد. بهترین برنج باریک در قریه سیاوشان گذره حاصل میشود.

میوه جات سرد درختی آن عبارت از اقسام انگور سیب، زردآلو، ناک، شفتالو، بهی خربزه، تربزو غیره میباشد و از حیث پیدایش بهترین منطقه هرات میباشد.

حیوانات اهلی عبارت از اشتر، گاو، گوسفند، بز، اسب و مرکب می باشد حیوانات وحشی که در کوهها دیده شده آهو، شغال روباه و گرگ میباشد.

در گذره علاوه بر مدارس خصوصی هفت باب مکتب ابتدائی رسمی نیز دایر گردیده است بقرار ذیل:

مکتب ابتدائی کوشمیر ، مکتب ابتدائی روضہ باغ ، مکتب ابتدائی زیارت جا ، مکتب ابتدائی چکھ
مکتب ابتدائی سیاوشان ، مکتب ابتدائی کورت ، مکتب ابتدائی داد شان .

یکذفر وکیل از طرف اھالی حکومتی گذرہ انتخاب و بشورای ملی در کابل فرستاده میشود .

قریہ نیست بفاصله ۵، ۴ کیلومتر بطرف غرب مرکز علاقہ داری درجہ ۳ خنجان مربوط ولایت قطغن
کہ در ۶۸ درجہ ۵۱ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۳۶ دقیقہ ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی
واقع است .

قلعہ نیست بفاصله ۸۴ کیلو متر در شرق بزی گنبد ، در علاقہ پامیر مربوط حکومت اعلی بدخشان
کہ در ۷۴ درجہ ۴۵ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۱۸ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد
شمالی واقع است .

رود نیست بفاصله ۹۲ کیلو متر در غرب جوین مربوط حکومت اعلی فرارہ کہ در ۶۰ درجہ
۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۲ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است . و آب آن
برود کرم علی ریزد .

کو تلیست بفاصله ۴۲، ۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعہ سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی
پروان کہ در ۶۷ درجہ ۲۳ دقیقہ ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۵ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد
شمالی واقع است .

قریہ نیست بفاصله ۴ کیلومتر در شمال شرق مرکز کنر مربوط ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ
۵۴ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۸ دقیقہ عرض البلد شمالی واقع است .

کو تلی است بفاصله ۱۰ کیلو متر در شمال شرق کنر مربوط ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ
۵۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۹ دقیقہ ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

موضع نیست بفاصله ۲۴، ۵ کیلومتر بطرف شرق قریہ غندی در حوز علاقہ داری درجہ ۳ سیغان
متعلق حکومت درجہ ۴ کہ در ۷۰ درجہ ۳۷ دقیقہ ۳۳ درجہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی
طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۶ دقیقہ ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

قریہ نیست بفاصله ۳۹، ۵ کیلومتر در شمال شرق شہر فرارہ کہ در ۶۲ درجہ ۲۵ دقیقہ ۳۴ ثانیہ
طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۸ دقیقہ عرض البلد شمالی واقع است .

قریہ نیست بفاصله ۲۵، ۵ کیلومتر در جنوب غرب اسمار متعلق حکومت کلان کنر ہا مربوط ولایت
ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ ۳۷ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۳ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی
واقع است .

قریہ و علاقہ داری است درجہ ۳ متعلق حکومت درجہ ۳۳ تلی مربوط حکومت کلان خوست در ولایت
پکتیا کہ تخمین در ۱۸، ۵ کیلومتر جنوب شرق متون در ۷۰ درجہ ۹ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی
و ۳۳ درجہ ۱۴ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گربز دارای آب و هوای بری بودہ در تابستان خیلی گرم و در زمستان بسیار سرد است اراضی
اکثر ا کوهای کلان کوچک داشتہ و بعضی زمین ہموار نیز دارد اما خاک آن برای زراعت مفید نیست

گذن :

گراد قلعہ :

گراغی :

گراگ کوئل :

گرام کلی :

گرام گنداو :

گرانہ :

گرانی :

گریک :

گربز (گرباز) :

کوه مشهوری که از جانب غرب این منطقه میگذرد (بنام کوه مستر پل مشهور بوده) به علاقه وزیرستان منتهی میشود در یائیکه از شمال این منطقه میگذرد بنام شمال یاد میشود که بهار آب علاقه گربز به آن وصل میشود نباتات مشهور این علاقه عبارت از گندم، جو، جواری، ماش و ارزن می باشد درین منطقه اشجار میوه دار قطعاً یافت نمی شود تنها درختهای گربز کوهی زیاد دیده میشود. حیوانات مشهور آن گوسفند، بز، خر، اسب و قاطر می باشد و در زمستان بسکوهاهای آن حیوانات وحشی یافت میشود.

- گرتای :** قریه نیست بفاصله ۴۱،۵ کیلومتر در شمال شرق سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۴۳ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرج :** قریه نیست بفاصله ۶۵ کیلومتر در جنوب خیرآباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۱۰ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۶ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرجت :** قریه نیست بفاصله ۱۸ کیلومتر در جنوب غرب موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۳۲ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۵ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرجک :** قریه نیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در جنوب شرق آقچه متعلق حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۲۶ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۶ درجه ۴۶ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرجنت :** قریه نیست بفاصله ۵،۵ کیلومتر در شمال شرق شهر فراه مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۵ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرجاجی (قبر حاجی) :** قریه نیست بفاصله ۷۷ کیلومتر در جنوب غرب چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۴۸ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۵ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرداب :** قریه نیست بفاصله ۶۹ کیلومتر بطرف شمال پل سنگی در حوزه علاقه داری در ۳ درجه ۳ دو آب متصل سرك متعلق حکومت در ۴ که در ۶۸ درجه ۱۳ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرداوه :** قریه نیست بفاصله ۳ کیلومتر در جنوب شرق شاکوت در علاقه حکومت در ۱ درجه اول کامه مربوط ولایت ننگ هار که در ۷۰ درجه ۵۹ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردید :** موضع نیست بفاصله ۵۹ کیلومتر در جنوب شرق کشنگ در حوزه علاقه داری در ۱ درجه اول مالستان متعلق حکومت در ۳ جا غوری مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۹۰ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۴ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردید :** قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در غرب نیک نزدیک رود بند امیر در علاقه حکومت در ۴ یکا و لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۵۵ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- گردید : موضع نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال نیک در علاقه حکومت درجه ۴ و یکاوندنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۵۹ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۲ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردپشت : موضع نیست بفاصله ۵۳ کیلومتر در جنوب گل آباد در علاقه حکومت درجه ۲ گرم سیر مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۳ درجه ۵۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردره کوتل : کوتلیست بفاصله ۵۹،۵ کیلومتر در غرب سرخ شهر در علاقه حکومت درجه ۴ کهمرد مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۱۳ دقیقه ۴۴ طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۶ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردسنگ : موضع نیست بفاصله ۱۴،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه شهرک در علاقه حکومت اعلی غورات مربوط که در ۶۴ درجه ۲۱ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردشیرخان : ریگستانی است در شمال غرب قلعه پرورش در علاقه حکومت درجه ۴ شور ابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردگری (گرگری) : قریه نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در غرب ده بالا مربوط حکومت درجه ۲ رودات متعلق حکومت کلان شنوار مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲۲ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال درزاب مربوط حکومت درجه ۲ بلچراغ متعلق حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۲۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن بادامتو : کوتلیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب غرب قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۸ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن بینی درازک : کوتلیست بفاصله ۷۲ کیلومتر در جنوب غرب غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۵۱ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن پره غان : کوتلیست بفاصله ۵۰،۵ کیلومتر در جنوب قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۱۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن پس مار : کوتلیست بفاصله ۵۹،۵ کیلومتر در جنوب شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۴۹ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن حوض کد : دوهیست در جنوب قیصار به ارتفاع تخمین (۳۵۳۰) متر مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن خواجه گاوهار : کوتلیست بفاصله ۴۶،۵ کیلومتر در غرب چپرس در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران مربوط حکومت اعلی غورات که در ۶۵ درجه ۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۴ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- گردن دگماست : کوتلیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در جنوب قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۸ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردند ه : قریه ٹیست بفاصله ۸۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشک در علاقہ حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۴۱ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن ده : ریگستان یست در جنوب غرب چاربرجک در علاقہ حکومت کلان چخا نسور مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۸ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن دیوال : قریه ٹیست بفاصله ۳۹۰ کیلومتر در غرب جاریز در علاقہ حکومت درجه اول بهسود مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۱۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن سراعظم : کوتلیست بفاصله ۴۰۵ کیلومتر در جنوب بلچراغ در حوزہ علاقہ داری درجه اول در زاب و گریوان مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۱۱ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن که : کوتلیست بفاصله ۷۰۵ کیلومتر در شمال قلعه کف در علاقہ حکومت درجه ۲ در و ا ز مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۲۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۲۳ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن گاه : کوتلیست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب غرب سوزل مانده در علاقہ حکومت درجه ۳ ترین مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن گرما به بالا : کوتلیست بفاصله ۲۳۰ کیلومتر در جنوب شرق دولت یار مربوط حکومت اعلی غورات که در ۶۵ درجه ۵۹ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن گلوگاه : کوتل ایست بفاصله ۲۳ کیلومتر در شمال غرب غور یان مربوط حکومت اعلی غورات متعلق که در ۶۱ درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن گمبز : قریه ٹیست بفاصله ۸۵ کیلومتر در جنوب قریه نماز گاه در علاقہ حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۳۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۳ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گردن لومور : کوتل ایست بفاصله ۴۹۰ کیلومتر در شرق سنگ ماشه در علاقہ حکومت درجه ۳ جا غوری مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۳۵ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- گردن مسجد : قریه نیست بفاصله ۴۴،۵ کیلومتر در شمال غرب قریه سلطان متصل سرک در علاقه حکومت درجه ۲ و ردك مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گردن نورك : کوهیست در شمال شرق قریه جوی نو به ارتفاع تخمین (۲۸۹۵) متر مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۵۷ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گردن تکچاگی : کوتل ایست بفاصله ۴ کیلومتر در شمال شاه شهید در علاقه حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۵۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گردو لنگ : موضعیت بفاصله ۴۰،۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه شهرک در علاقه حکومت اعلی غورات که در ۶۴ درجه ۴ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گردوله : قریه نیست بفاصله ۸۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب ده تیان مربوط حکومت اعلی غورات متعلق که در ۶۶ درجه ۳۵ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گردی : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شرق قریه باسول در علاقه حکومت درجه ۳ مهمند دره مربوط حکومت کلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گردی : قریه نیست بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در شمال غرب قریه اچین متعلق حکومت کلان شنوار مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۳۹ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گردیز : مرکز ولایت پکتیا است که در ۶۹ درجه ۱۶ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقعست و ارتفاع آن از سطح بحر (۲۲۸۹) متر میباشد فاصله آن از کابل ۱۲۲ کیلومتر است از کنار آن رود خانه ئی میگذرد که بعد از طی ۹۰ کیلومتر بدریای غزنی ملحق میشود .
- گردیز شهر تاریخی است که از قدیم الایام حصار متینی داشته و در مقابل حوادث و جنگها مقاومت نموده است در موقعیکه لشکر اسلام بکابل دست یافت پادشاه کابل به گردیز حصاری شد و مدت زیادی مقاومت نمود . بالا حصار گردیز یک تپه مستطیل خاکی است که در وسط حوزه گردیز بنا شده و طول آن تقریباً ۳۵۰ متر و ارتفاع آن از زمین هموار در حدود چهل متر است و اطراف آن خندق عریضی بوده که آثارش تا امروز دیده میشود و بالا حصار مذکور در زمان قبل از اسلام مرکز بودیزم بوده و فعلاً قشله بزرگ عسکری میباشد که دارای عمارات (قرارگاهای عسکری) باغ عمومی، شفاخانه و غیره است . تقریباً در حدود (۵۰۰) متر بسمت مغرب این بالا حصار تپه

دیگری واقع است که بالای آن عمارات دوائر رسمی بنایافته در بین این دو فاصله بازار جدیدی احداث و نقشه اساسی شهر جدید نیز طرح شده و در عقب آن دکانین و عمارات چندی برای مکتب شفاخانه هوتل و بلدیة آباد و اطراف این عمارات به باغچه‌ها، اشجار خیابانها و گلدانها مزین شده و یک مسجد جامع بزرگی هم بطرز بسیار مقبول تعمیر گردیده در حصه غربی عمارات حکومتی که اراضی آن نسبتاً مرتفع و مرتبه دار است باغ عمومی احداث گردیده و بر علاوه تزیینات لازمه میدانهای برای مشق و تمرینات سپورتی در آن تعبیه شده و در تپه سوم که بطرف مشرق با احصار واقع شده خانه‌ها و عمارات بنایافته و بنام قلعه سرسنگ یاد می‌شود و از قلعه سرسنگ به آن طرف دریا بالای ۲ تپه دیگری بنام محمودیه و نادریه استحکامات عسکری ساخته شده که بر بالا حصار حاکمیت دارد و در پای هر دو تپه یک حوضی که دارای آب وافر می‌باشد (بنام حوض ماهیان) وجود دارد و در اطراف آن باغ عمومی بنام (ناموری باغ) ساخته شده

شهر حاضر گردیز بدو قسمت تقسیم شده که عبارت است از شهر قدیم و شهر جدید.

الف - شهر قدیم جاری چهار محله میباشد که بنام بازار کهنه قریه آهنگران قریه ار جال خیل و نوآباد یاد میشود.

ب - شهر جدید، پروژه‌ئی است که جدیداً طرح شده و طبق این پروژه در برخی نقاط عمارات ذیل بصورت عصری آباد شده که روی هم رفته بم. ورزمان شکل و صورت خواهد گرفت:

۱ - عمارات قرارگاه نایب الحکومگی.

۲ - قرارگاه قوماندانی قول اردو.

۳ - کلب بلدیة.

۴ - عمارت بودو باش صاحب منصبان.

۵ - عمارت مکتب متوسط.

۶ - عمارت شعبه مخابرات.

۷ - عمارت تیلگراف خانه ..

۸ - عمارت مدیریت معارف.

۹ - عمارت شفاخانه ملکی.

۱۰ - عمارت شفاخانه عسکری.

۱۱ - یکباب حمام عصری.

۱۲ - یکباب هوتل.

در شهر گردیز سه دربند کنار و ان سرای وجود دارد هکذا یکباب مسجد جامع نیز اعمار گردید است. مزار معروف گردیز عبارت از مزار شاه ابو الحسن خرقاتی که بعضا شاه قسور نیز میگویند و مزار سید اکرم. در شهر گردیز دو در سال از اهل هنود هم موجود میباشد.

یک پل که بر روی نهری درین شهر بنایافته است راه بین خوست و گردیز را بهم وصل میسازد و در سال ۱۳۱۲ شمسی بنایافته است.

این شهر با قصبات گردونواح خود بمنزله خدفاصل بین اقوام احمدزائی و زرمات است بطرف مشرق آن اقوام احمد زائی و بطرف غرب زرمات بدو طرف رودبار آباد گردیده اند و جناحین سه سبز و شاداب گردیز را تشکیل میدهند. جناح غربی نسبت به شرقی طویل تر و عریض تر میباشد آب رودباریکه از بین این وادی میگذرد قلیل بوده تمام اراضی دو طرفه معبر خود را کسفایت نمی کنند فقط اراضی محدود اطراف نزدیک خود را مشروب میسازد و دو طرف حواشی و دامنه های جبال خشک و لامزروع می ماند ولی بعضی حصص این دامنه ها را بذریعه کساریزها مشروب ساخته اند در منطقه رود احمد زائی به نسبتیکه از آب رود بیشتر استفاده مینمایند کساریز کمتر و سرسبزی بیشتر دیده میشود اما بالعکس در منطقه زرمات کساریز بیشتر و از رود کمتر استفاده می شود.

یکنفر وکیل از طرف اهالی گردیز از انتخاب و بشورایسلی فرستاده میشود در گردیز یک باب مکتب متوسطه بنام عبدالجی گردیزی و یک باب مکتب ابتدائیه دائر گردیده است.

حرف و صنعت: در اثر کشف آثار تاریخی که بعضا در موزیم کابل موجود است ثابت شده که گردیز باری در عصر بودائی مرکز صنائع بوده است هیكل تراشی که از صنائع اول آن زمان به شمار میرفت درین جابه پایه بلند رسیده بود از جمله شکل فیلی است که از عاج تراشیده و از تهداب بالاحصار کنونی بدست آمده و این اثر بر بلند پایگی صنعت این شهر دلالت میکند لیک حاضران نعمت عمدهائی درین شهر رواج ندارد فقط چند باب دکان عسگری و آهنگری وجود دارد که آلات و ادوات آهنی و مسی مورد ضرورت مردم را از قبیل بیل، تبر، کاسه، آفتابه و غیره تهیه میکنند. اهالی بیشتر به شغل تجارت و دکانداری مصروف اند و مردم اطراف شهر زراعت پیشه و مالدار میباشند. در شهر گردیز یک رسته بازار وجود دارد که در آن دادوستد صورت میگیرد و از بسا نواحی باین بازار مردم رجوع میکنند.

سبزیجات از انواع سبزیجات و ترکاری باد رنگ تربز، پیاز، دندو، شلغم و زردک بمقدار کم زرع میشود.

گردی کتس : قریه نیست بفاصله ۹ کیلومتر در غرب خیر و خیل متصل سرکیکه بطرف کابل میرود در علاقه حکومتکلان انجمن مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گردی کتس : قلعه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب شرق جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۰ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گردی کی : موضع نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در غرب قلعه جلدک در علاقه حکومت درجه ۴ ترنسک و جلدک مربوط حکومتکلان قلات متعلق ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۳۱ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گروز : قریه نیست بفاصله ۳۹ کیلومتر در شمال غرب شهیدان در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۳۲ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- گرز** : کوئلیست بفاصله ۴۶ کیلومتر در شمال غرب شهیدان در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۳۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۳ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرزان** : قریه ئیست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در شمال نوزاد متعلق حکومت درجه ۲ نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۵ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرزثانی** : قریه ئیست بفاصله ۴۷ کیلومتر در شمال غرب شهیدان در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۳۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۱ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرزنک** : نهریست بفاصله ۹۵ کیلومتر در شمال چارراه در علاقه حکومت درجه ۲ بکوا مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۳ درجه ۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرسالک** : قریه ئیست بفاصله ۴ کیلومتر بطرف شمال میرغلام در علاقه حکومت درجه ۴ نورستان متعلق حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۱ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرسوخته** : قریه ئیست بفاصله ۱۹ کیلومتر بطرف جنوب مرکز خنجان در حوزه حکومت درجه ۲ نوشی متعلق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۵۸ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گرشک** : در تشکیلات حکومتی، گرشک حکومت اعلی میباشد که اندک شهری است که تازه اساس آن گذاشته شده است این واحه بزرگ و باطراوت بطرف غرب قندهار افتاده است. واحه گرشک از حیث اوضاع زراعت و اقتصادی خود طبیعتاً به حوزه زراعتی قندهار شبیه است پنجاه سال قبل قسمت اساسی شهر به طرف راست رود هیرمند واقع و ساحل طرف چپ رود مذکور را تا کستان ها و باغها اشغال کرده بود. اکنون قسمت راست که نیم مخروبه است بالکل متروک شده و طرف چپ آن آباد و یک بازار جدید و خوبی در امتداد رود هیرمند آباد شده است. گرشک باشرائط صحی خود یکی از بهترین شهرهای افغانستان میباشد. در دامنه کوههای شمالی و غربی گرشک واحات کوچک زیادی وجود دارد محصولات زراعتی آن خیلی کم و تربیه حیوانی به شکل مردم چادر نشین می باشد. طوریکه تذکر یافت گرشک برکنار رود هلمند در یک منطقه سرسبز و شاداب واقع است در اینجا اساس یک شهر جدید بصورت عصری طرح شده، عجالتاً چندین عمارت پخته کاری به طرز عصری برای حکومتی، هتل، مکتب، شفاخانه، متراوژی و غیره ساخته شده، دکانهای جدید بدو طرف سړک احداث و باغ عمومی هم آباد گردیده است. فعالیت های عمرانی که اخیراً در حوزه گرشک بعمل آمده و هنوز کار آن جاری میباشد و در حیات مدنی و اقتصادی مردم بسیار موثر میباشد حسب ذیل است.

فعالیت های عمرانی در حوزه گرشک : پروگرام ساختمانی موجوده در ۱۳۱۶ آغاز و حفر نهر بغرا بطول ۲۷ کیلومتر پیشبرد شده در سال ۱۳۲۵ کارهای ساختمانی در وادی هیرمند و ارغنداب با کمپنی موریسن قرار داد و تا کنون ساختمانهای بزرگ در حوزه گرشک بند کجکی ، کاناں بغرا و شمالان و مارجه ، ساختمان دستگاه برق گرشک ، سرکهای داخل پروژه ، سروی های انجینیری و زراعتی به پایه تکمیل رسیده است .

بند گجکی : در نقطه (۹۶،۵ کیلومتر) شرق گرشک در ماه می ۱۳۲۹ - ۱۹۵۰ شروع در نوامبر ۱۳۳۱ - ۱۹۵۲ تکمیل شد . ارتفاع بند ۹۴ متر ، طول ۲۷۳ متر ، عرض در حصه قاعده (۴۰۰) متر حجم پرکاری بند (۳۲۲۵۰۰۰) مکعب متر ، امکان تولید قوه برق ۱۲۰۰۰۰ کیلووات است ، طول جهیل بند ۵۸ کیلومتر ، عرض اوسط جهیل ۲ کیلومتر .

سر بند بغرا : بنای کسانگریتی است که برای انحراف آب به نهر بغرا در (۸ کیلومتر) شرق گرشک بطول ۱۸۰ متر و عرض ۱۲ متر و ارتفاع ۳،۷ متر اعمار گردیده دارای دروازه ها برای کنترل جریان آب در نهر میباشد .

نهر بغرا : حفر آن در ۱۳۲۹ - ۱۹۵۰ عیسوی به پایه تکمیل رسیده است . این نهر که دارای ۷۵ کیلومتر طول و ۲۳۰۰ مکعب فمت فی ثانیه ظرفیت نهائی میباشد پروژه های زراعتی نادعلی مارجه و شمالان را آبیاری می کند . در طول نهر ساختمانهای متعددی برای کنترل انتظام جریان نهر و توزیع آب به انهار فرعی وجود دارد . در موضعی که نهر از شیب های سیلابی عبور می کند سیفین های بزرگ در محل تقاطع ساخته شده است . پرچاوه های نهر آب اضافه از حاجت را بدریا می اندازد در نزدیکی گرشک از نشیب کافی نهر برای تولید قوه استفاده شده و محل فابریکه برق به قوه (۴۵۰۰) کیلو وات اعمار گردیده است .

نهر شمالان : شاخه از نهر بغرا است که ۶۶ کیلومتر طول و ۷۵۰ مکعب فمت در ثانیه ظرفیت دارد این نهر برای آبیاری پروژه شمالان آب کافی تهیه می کنند ، در طول نهر آبشار های خورد و بزرگ متعددی موجود است که بحیث منابع تولید قوه برای برق آسیداب بها و غیر از آن استفاده شده می تواند .

ناد علی : به اندازه (۴۰) هزار جریب زمین زراعتی بفاصله ۴۰ کیلومتر غرب گرشک واقع بوده بانهر بغرا آبیاری میشود ساختمان انهار فرعی و جویچه های آبیاری و تسطیح زمین قبل از سال ۱۳۳۰ انجام گردیده ، بحالود پنجمصد تعمیر دو فامیله و چهار فامیله برای رهایش ناقلین در پنج قریه اعمار و ۱۳۰۰ خانوار ناقل درین پروژه از سال ۱۳۲۹ به بعد مسکون شده اند کار شستشوی زمین از املاح مضر زراعتی و احداث زاهدبرهای خروجه و غیره اصلاحات اراضی آن تاکنون جریان یافته است .

مارجه : پروژه جدید دشتی است که بوسیله نهر بغرا آبیاری میشود . رقبه زمین (۵۵۰۰۰) جریب و کار حفر کسانال آبیاری آن که شاخه از نهر بغرا است قبلا تکمیل و ساختمان انهار فرعی و زاهدبرهای عمومی و سرک های بین پروژه متعاقبا انجام شده است فعلا دستگاه افغانی وادی هیرمند

درین پروژه مصرف ساختمان جو یچه های آبیاری، تسطیح زمین و زابری های فرعی بوده و اسکان ناقلین بالای اراضی تکمیل شده آن در جریان است.

شمالان: باندازه (۸۸۰۰۰) جریب زمین زراعتی بصورت قطعه طویلی در امتداد ساحل غربی دریای هیرمند واقع و دارای زمین درجه اول دوم و سوم میباشد. نهر شمالان که در ۱۹۵۳ تکمیل شده آب کافی برای زراعت این پروژه تضمین نموده است فعلاً تقریباً نصف اراضی این پروژه بوسیله ساکنین محلی زرع میشود. کار ساختمان زاه برهای عمومی درین پروژه تحت اجرا و بقیه امور انکشافی آن در آینده در نظر میباشد.

درویشان: اراضی پروژه درویشان در ساحل جنوبی دریای هیرمند در منطقه گرم سیر واقع و (۱۱۰۰۰۰) جریب زمین را احتوا می کند. آبیاری این پروژه بوسیله نهر جدید درویشان که از دریای هیرمند منشعب میشود در نظر گرفته شده و فعلاً کار حفار نهر مذکور در جریان است. به حدود ۳۰ هزار جریب زمین این پروژه در گذشته تحت زرع بوده و بوسیله انهار متعددی که از دریا آب می گیرد آبیاری شده است. کار حفار نهر درویشان بطرفیت ۹۰۰ مکتب فست در ثانیه از نقطه ۱۰ کیلومتری شمال قریه درویشان در اواخر سال ۱۳۳۵ آغاز و تا کنون به حدود ۱۴ کیلومتر کار حفاریات نهر مذکور ادامه یافته است. تکمیل ساختمان نهر تا ۷۰ کیلومتر جزء پروگرام کار است. این نهر طوریکه فوقاً اشاره شد به (۱۱۰۰۰۰) جریب زمین پروژه درویشان آب کافی تهیه خواهد نمود. فعلاً کار حفار نهر مذکور و ساختمان های متعلقه آن بشدت جریان دارد.

سراج: بالاتر از محل تقاطع دریا های هیرمند و ارغنداب در منطقه بین هر دو دریا پروژه سراج واقع و (۱۳۰۰۰۰) جریب زمین زراعتی را احتوا می کند که از انجمله تقریباً ۹۰ هزار جریب آن فعلاً زراعت میشود و ۵ هزار خانوار نفوس در آن مسکون است. کار توسعه و اصلاح نهر سراج و اصلاحات اراضی و زاه کشی این پروژه جزء پروگرام کار آینده وادی هیرمند میباشد.

انهار فرعی و زابریها: علاوه بر ساختمان های بزرگ آبیاری که در فوق تذکر یافت در اثنای سال ۱۳۳۵ کار حفار جو یچه های آبیاری و انواع زاه برهای خروجی و تسطیح اراضی در پروژه مارجیه آغاز و به اندازه (۱۶۵۰۰) جریب زمین این پروژه جو یچه کشی، تسطیح و قابل زراعت گردیده و در دسترس ناقلین گذاشته شده است.

سرکها: سرک لشکرگاه تاسرک عمومی قندهار و گرشک بطول ۴۷ کیلومتر، پرکاری با خاک جغله اندازی تسطیح و ساختمان پلیچک های کانکریتی آن در سال ۱۳۳۵ تکمیل و ترافیک جریان یافته است. ساختمان سرک مارجیه الی درویشان بطول ۳۷ کیلومتر پخته کاری جغله اندازی تسطیح و ساختمان پلیچک های آن در سال ۱۳۳۵ تکمیل شده است. ترمیم سرک عمومی قندهار و گرشک بطول ۱۲۵ کیلومتر، جغله اندازی تسطیح و ساختمان معابر کانکریتی در محل تقاطع شیله های آن در سال ۱۳۳۵ انجام شده است.

تعمیرات: از فعالیت های عمرانی وادی هیرمند ساختمان کمپر هایش متخصصین و کارگران در حصه درویشان است که در ابتدای سال ۱۳۳۵ شروع و تکمیل آن در اواخر سال ۱۳۳۵ صورت گرفته است. کمپ مذکور دارای بارکها، منازل رهایش و اطاقهای بود و باش بوده و تماماً با وسائل

عصری مجهز میباشند علاوه تا عمارات دفاتر ، تحویله خانه ها در کمپ چاه انجیر که مرکز دستگاه افغانی است عمارت تحویله خانه بزرگ عصری و ماشین شاپ تعمیر و یک سلسله عمارات دفاتر و منازل رهایش مستخدمین روی دست گرفته شده که اکثر آن در آستان تکامل رسیده است. در لشکرگاه کار ساختمان مسجد جامع که سنگ تهادب آن را در بهار ۱۳۳۵ بدست اعلیه حضرت همایونی گذاشته شده با کار ساختمان عمارت بزرگ بانسک لشکرگاه در طول سال ۱۳۳۵ در جریان بوده سنگ کاری هر دو عمارت بانسنگ مرمر انجام و کاشی کاری قسمت خارجی مسجد تحت اجرا است بصورت مجموعی تخمین پنجاه فیصد کار آن تکمیل گردیده است .

بارکهای رهایش مامورین و سه عمارت رهایش فامیلی در سال ۱۳۳۵ در لشکرگاه جدیداً تعمیر شده است. در نادعلی چهار محراب مسجد به چهار قریه جدید اعمار و تکمیل گردیده علاوه تا کار ساختمان گدام غله و شفاخانه در جریان بوده است. در مارجه کار ساختمان تعمیر مکتب و عمارات رهایش مامورین ادامه داده شده است. ترمیم کمان تاریخی قلعه بست و کانکریت ریزی سطح فوقانی کمان در اثنای سال ۱۳۳۵ اجرا شده است .

فابریکه برق آبی نهر بغرا: کار ساختمان کانکریتی تهادب فابریکه در ضمن ساختمان نهر بغرا قبلاً اساس گذاشته شده است تکمیل ساختمان مذکور و نصب دیونت توربین و جنریتر برق در سال ۱۳۳۵ تحت اجرا گرفته شده است . فابریکه مذکور بعد نهائی دارای سه یونت مولد برق خواهد

بود که بصورت مجموعی (۴۵۰۰) کیلووات قوه برق تولید خواهد کرد و بانصف دیونت فعلی مجموعی تولید قوه آن (۳۰۰۰) کیلووات میباشد . تا کنون بقیه کارهای ساختمانی تعمیر فابریکه تکمیل و نصب دیو توربین با گورنرها و جنریترها و ترانسفارمرها و سوئیچرورد ها در خود فابریکه انجام یافته است ، نصب پایه ها و تمدید لین های تشن بقوه (۴۴) هزار ولت از فابریکه تا گرشک چاه انجیر نادعلی و لشکرگاه بطول مجموعی بیشتر از ۶۰ کیلومتر انجام یافته است در سبستیشن های لشکرگاه ، چاه انجیر ، مارجه و گرشک کار نصب سوئیچ گیرها و ترانسفارمرها انجام یافته.

عمرانات ناحیه حکومت اعلی گرشک قرار ذیل است .

- ۱ - حوزه بلدی گرشک به سه ناحیه تقسیم گردیده : ناحیه اول ناحیه دوم ناحیه سوم :
- ۲ - تعداد خانه واری سابقه آن از روی نمره هائیکه در سال جاری از طرف ریاست بلدی نصب گردیده بدو صد و یک خانه میرسد یک اندازه حویلی های جدید تعمیر دیگر نیز موجود است که تخمین به پنجا و یک حویلی خواهد رسید که جمله سه صد حویلی میشود .

۳ - تعمیرات شخصی بدون از حویلی ها موجه اهالی چند تعمیر حکومتی که بنام کوتی حکومت اعلی تعمیر مترو لوژی و کلوپ مستوفیت ، مکتب ، شفاخانه و تعمیر سابقه قوماندانی امنیه دیگر اعمار نگردیده . تخمین پنج دربند کاروانسرای جدید و سابقه در گرشک موجود است .

در حوزه خود بلدی هفت محراب مسجد موجود است که دو مسجد آن بنام مساجد جامع و بقیه بنام مساجد

محلّی یاد میشود . دو در بند حمام در گرشک در داخل منطقه بلدیہ میباشد یک جادہ عمومی کہ از طرف شمال بہ جنوب امتداد یافته و دو طرفہ آن دکانین است بنام جادہ عمومی یاد میشود .

۴- زیارت های متبرکہ : زیارت سید محمد آقای تاجدار ، زیارت سید سیاه پوش ، زیارت شاہ چراغ و زیارت سید میر داود .

۵- پل های مشہور گرشک : اول پل دریای ہلمند کہ در سال ۱۳۱۷ از طرف کمپنی جرمنی ساختہ شدہ دوم پل نہر بغرا است کہ در سال ۱۳۲۸ از طرف کمپنی مورینسن کنودسن تعمیر گردیدہ و داخل منطقہ بلدیہ واقع است . سوم پل پیش روی ہوتل کہ در سال ۱۳۳۶ از طرف خود ریاست بلدیہ تعمیر شدہ . صورت تشکیل حکومت اعلیٰ گرشک :

الف حکومت درجہ اول .

۱- حکومت نہر سراج .

ب- حکومت درجہ ۲ .

۱- حکومت گرمسیر .

۲- حکومت موسی قلعہ .

۳- حکومت نوزاد .

ج- حکومت درجہ ۳ :

۱- حکومت نادعلی .

د- حکومت درجہ ۴ :

۱- حکومت بغنی باغران .

۲- حکومت دیشو .

ه- علاقہ داریہا :

۱- علاقہ داری ریگ متعلق حکومت گرمسیر .

۲- علاقہ داری کجکی (سابق زمینداور) متعلق حکومت موسی قلعہ .

۳- علاقہ داری ساربان قلعہ متعلق حکومت نہر سراج .

۴- علاقہ داری واشیر متعلق حکومت نوزاد .

۵- علاقہ داری ناوہ بارکزائی متعلق حکومت ناد علی .

مکاتب گرشک :

در حوزہ حکومت اعلیٰ گرشک ۶ باب مکتب ابتدائی و ۱۹ باب مکتب دہاتی از طرف وزارت معارف دائر گردیدہ است .

الف مکاتب ابتدائی : مکتب ابو الفتح بستی واقع گرشک ، مکتب وزیر فتح خان واقع گرشک مکتب ہاشم سیروانی واقع سنگین ، مکتب قاضی غلام محمد واقع کجکی ، مکتب داور واقع زمینداور مکتب اسعد سوری واقع حکومت نوزاد .

ب- مکاتب دہاتی : مکتب موسی قلعہ ، مکتب تخته پل ، مکتب سرہند ، مکتب شہرگ ، مکتب کاریزقران ، مکتب کتوزی ، مکتب برنوزاد ، مکتب بوستان زی ، مکتب نسوزائی ، مکتب

مهاجر بن ، مکتب آب بازان ، مکتب لوی باغ نادعلی ، مکتب شین باغ نادعلی ، مکتب زرغون کلسی نادعلی ، مکتب میان رودی ، مکتب وردکهای نادعلی ، مکتب درویشان علیا ، مکتب کافرکوه ، مکتب سنگین . وکلای حوزه حکومت اعلی گرشک در شورای ملی هفت میباشند قرار شرح زیر : وکیل گرشک ، وکیل نهر سراج ، وکیل گرمسیر ، وکیل موسی قلعه ، وکیل نو زاد ، وکیل دشت رود و کوچی ، وکیل ریگستان .

در سال ۱۳۳۶ مرکز حکومت اعلی که در گرشک بود به لشکر گسار منتقل و شهر گرشک مرکز حکومت نهر سراج تعیین گردید .

قریه نیست بمفاصله ۴۵،۵ کیلومتر در جنوب قریه خی وگ در علاقه حکومت درجه ۲۴ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۲۶ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۴ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

موضع چاه داربست در جنوب ولی چاه در علاقه حکومت درجه ۴۴ شورابک متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۶ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قریه نیست بمفاصله ۱۴ کیلومتر در شرق موسی قلعه متعلق حکومت درجه ۳ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۵۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۱ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قریه نیست بمفاصله ۳،۵ کیلومتر در جنوب قریه انار دره متعلق حکومت درجه ۲ انار دره مربوط حکومت اعلی فرآه که در ۶۱ درجه ۴۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۳ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قریه نیست بمفاصله ۱۴ کیلومتر در غرب شیوه مربوط حکومت کلان کسرها که در ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

موضع نیست بمفاصله ۲۲،۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۴ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۸ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قریه نیست بمفاصله ۸،۵ کیلومتر در شمال غرب دهلابا در علاقه حکومت درجه ۲ رودات مربوط حکومت کلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲۵ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۸ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

قریه نیست بمفاصله ۵۵ کیلومتر در جنوب غرب تولاک مربوط حکومت اعلی غورات که در ۶۳ درجه ۱۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۴ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

نهریست بمفاصله ۲۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه حوض میر داود در علاقه حکومت درجه ۳ گذره متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گرشکی

گرکچ

گرکک

گرکک

گرکه

گرگان

گرگندی

گرگی

گرگی رود

گرلامه

: کوهیست در جنوب شرق قلعه دوست محمد در علاقه حکومت کلان-توا از مربوط حکومت
اعلی غزنی که در تخمین ۶۸ درجه ۳۰ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۰ دقیقه
۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرم

: موضع است بمفاصله ۷۳،۵ کیلومتر در غرب صالحان کاریز در علاقه حکومت درجه ۲ گرم مسیر مربوط
حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۴ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۵ دقیقه ۳۵ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است.

گرم آب

: قریه نیست بمفاصله ۶ کیلومتر در غرب قلعه گ-دام در علاقه حکومت درجه ۳ ترین مربوط
ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۰ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۶ دقیقه ۲۴ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است.

گرم آب

: قریه نیست بمفاصله ۴۲ کیلومتر در شرق فراه مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۳۰ دقیقه
۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۵ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرم آب

: رودیست بمفاصله ۶۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق گرشک در علاقه کشک نخود مربوط ولایت قندهار
موقعیت آن بخط ۶۴ درجه ۵۴ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۲۰ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است.

گرم آب

: قریه نیست بمفاصله ۲۲،۵ کیلومتر در شمال خویگانی در علاقه حکومت درجه ۴ کشک نخود مربوط
ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۹ دقیقه ۳ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است.

گرم آب

: دریائست بمفاصله ۲۱،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه گدام در علاقه حکومت درجه ۳ ترین متعلق
ولایت قندهار در ۶۵ درجه ۵۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۹ دقیقه عرض البلد
شمالی واقع است.

گرم آب

: قریه نیست بمفاصله ۳۷ کیلومتر در شمال قریه عبدالرحمن در علاقه حکومت درجه ۴ اجرستان
متعلق حکومت کلان ارزگان مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۸ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد
شرقی و ۳۲ درجه ۵۱ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرمابه پائین

: کوتلیست بمفاصله ۱۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق دولت یار در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران
مربوط حکومت اعلی غورات که در ۶۵ درجه ۵۵ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه
۲۷ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرم او

: قریه نیست بمفاصله ۴۱ کیلومتر در جنوب شرق دولت یار در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران متعلق
حکومت اعلی غورات که در ۶۵ درجه ۵۳ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸
دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرم-خ

: قریه نیست بمفاصله ۹۱ کیلومتر در جنوب غرب میدان خوله در علاقه منگل مربوط ولایت پکتیا
که در ۶۹ درجه ۳۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است.

گرمسکی : قریه ٹیسٹ بقاصلا ۳،۵ کیلومتر در شمال قلعہ نو در علاقہ حکومت کلان باد غیسات مربوط ولایت ہرات کہ در ۶۳ درجہ ۷ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گرمسیر : حکومت ایست درجہ ۲ مربوط حکومت اتملی گر شک کہ تخمین در ۶۴ و ۶۵ درجہ ۸ و ۵۵ دقیقہ ۱۲ و ۴۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۹ و ۳۱ درجہ ۲۳ و ۲۶ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

این حکومتی شامل یک علاقہ داری است کہ بنام علاقہ داری ریگ معروف است . حکومت گرمسیر مربوط حکومت اعلیٰ گر شک میباشد . شمال آن را تا گر شک ریگستان و دشتہای مارگوی حکومت کلان چخان سور احاطہ کردہ و غرب آن قریہ رود بار علاقہ داری ۴ بر جک چخان سور و سائر نقاط مربوط علاقہ داری مذکور است . از طرف جنوب بہ خط سرحدی بلوچستان محدود و شرق آن را قلعہ بست و گذر بارانہ علاقہ داری ناوہ بارکزائی و اراضی مربوط نہر بغرا در بردارد . مساحہ سطحیہ آن تقریباً ۲۲۰۵۰ کیلومتر مربع بودہ و نفوس مجموعی آن بشمول علاقہ داری ہای مربوطہ در حدود چہل ہزار نفر تخمین می شود .

قراء و قصبات مرکز حکومتی : قریہ شمالان ، قریہ ہزار جفت ، قریہ دہ زکریا ، قریہ خارہ کوہ ، قریہ سین اباد ، قریہ درویشان علیا ، قریہ درویشان سفلی ، قریہ عباس آباد ، قریہ کشتی ، قریہ میان پستہ علیا ، قریہ میان پستہ سفلی ، قریہ توپی ، قریہ برتا کہ علیا ، قریہ برتا کہ سفلی ، قریہ لکی ، قریہ سفار ، قریہ بنادر علیا ، قریہ لوبہ والہ (جوی کلان) قریہ لنہی والہ (جوی کوتاہ) ، قریہ بگت علیا ، قریہ بگت سفلی ، قریہ لنہی ، قریہ دیوالک قریہ خان نشین ، قریہ نو .

پیداوار :

الف محصولات زراعتی : گندم ، جو ، کل جو ، جواری ، زیرہ سفید ، کوکنار ، پنہ ، ماش ، مشنگ ، عدس ، لوبیا ، شبدر ، رشقہ ، گل آفتاب پرست ، بیدانجیر ، ارزن ، زردک ، شلغم ، لبلبو ، کدو ، بادنجان رومی ، بادنجان سوسنی ، تربور و خربوزہ میباشد .
ب میوہ جات سردرختی : عبارتست از انانگور ، انجیر ، سیب ، انار ، زردالو ، آلوچہ ، توت گردہ آلو .

ج - نباتات مفیدہ :

زردک ریگی .

۲ - اشنان کہ اہالی در شستن لباس بجای صابون کار میگیرند .

۳ - بارک ، بٹہای است کہ اول برای دباغی ازان استفاده میکنند و ثانی از سوختاندن آن بابرگ و شاخ سکسول اشقار بدست می آورند کہ برای صابون پزی بکار می رود .

۴ - گرمسک ، بیخ گیاهی است کہ در دباغی ازان کار میگیرند . در رنگ آمیزی نخ نیز ازان استفاده

میکند و برای دفع مرض پیچ نیز استعمال میشود.

۵ - تربوز ابرجھل : برای مسهل استعمال میکند اگر آبیکه از نم کردن آن بدست می آید با گل مخلوط و سقف خانه ذریعه آن کاکل شود خانه یز شر حشرات مودیه محفوظ میماند.

حیوانات :

الف اهلی : حیوانات اهلی عبارت است از : گاو، گوسفند، اشتر، بز، اسب و الاغ، اشتران مهاری اینجا که یک نوع آن رود باری و نوع دیگر سندی است. خیلی را هوار و تیز رفتار اند. چون اکثر حصص منطقه ریگز اراست اهالی بیشتر ازین نوع اشتر استفاده می کنند اشتر رود باری کم جثه و سرخ رنگ بوده گوش های خوردم دم کوتاهی دارد و سریع الحركه و حساس تر است. جنس سندی که رنگ آن به سیاهی مایل است در جثه قوی و رفتار آن هموار تر و نسبت به رود باری کند رو است. اسب این جا بعضاً از جنس شورا بک است این نوع اسپان گوش های تیز و سر کوچک و کم گوشت داشته حیالی چالاك میباشد. الاغ آن که از جنس مگرانی میباشد بسیار قوی بوده و رفتار سریع و هموار دارند در قوه و حمل حتی با اسب برابری می کنند. ولی چون این نوع الاغ ها مخصوص سواری است در بارکشی ازان کسار گرفته نمی شود.

ب - حیوانات وحشی : حیوانات وحشی عبارت است از آهوی دشتی، خرگوش، خوک، گرگ کفتار، شغال، روباه، و سگ آبی درین منطقه بجز سگ آبی که قلت داشته فقط در دریای هیرمند پیدامی شود باقی سایر حیوانات مذکور بکثرت وجود دارد.

طیور : در تیرماه و زمستان انواع مرغابی و قتان در دریا و بقره قره و کتودر اراضی مزروعی فراوان است، در اوج و توغ دری در مناطق جنگلزار سواحل دریا زیاد میباشد. در بهار جل و اگن و بعضاً خیل های بزرگ سارک نیز در اینجا می آیند. کبک و تیهور، لنده قاز نیز وفرت دارد. جنگل در سواحل دریا جنگل های بته گز و در ریگزارها سکسول کثرت دارد.

پیشه اهالی : اهالی عموماً بدهقانی و تربیه مویشی مصروفیت داشته و بعضاً تجارت هم میکنند زنان اینجا به پشم ریشی و گلیم و قالین بافی مهارت دارند. یک نوع گلابتون دوزی نیز در بین شان رایج است. مزارات : مزارات معروف عبارت است از :

۱ مزار جلیرگ بابا در قریه شمالان اهالی بروحانیت او عقیده زیاد دارند.

۲ مزار ملا کبلی صاحب در هزار جفت که یکی از علمای متبحر قرن ۲۰ بوده خصوصاً در احادیث دست قوی داشته است و مردم بسیاری از او استفاصه کرده اند. اهالی علاوه بر مقام علمی او را یکی از روحانیون میدانند.

۳ مزار امیر بلند که در درویشان واقع است

۴ مزار خواجه ماش واقع درویشان.

۵ مزار خواجه غیب در قریه لکی.

۶ - مزار فقیر سرتور در کرتا که.

۷- مزار صالح جان در قریه لکی.

۸- مزار شیخ حسن در قریه سفار.

طرز آبیاری چون این حکومتی در دو طرفه دریای هیرمند افتاده است آبیاری اراضی آن از دریای و عموماً رود آبی است. بندیکه اعمار آن اخیراً در نظر گرفته شده اگر تعمیر شود این منطقه آینده خوبی دارد.

نوع اراضی چون اراضی عموماً در سواحل دریا واقع شده لهذا متشکل از لای و گل سیاه و آمیخته یاریگ است و خیلی قوی و برای هرگونه زراعت خصوصاً پنبه و نیشکر و زیره استعداد فوق العاده دارد.

منطقه گرمسیر طوریکه نامیده شده هوای گرم دارد معذالک برای صحت مضر نیست و اهالی ای علی العموم تنومند و باصحت و بانشاط میباشند.

واردات و صادرات اهالی ملبوسات، وچای بوره و تیل خاک و مواد کارآمد و آلات زراعتی خود را علی العموم از مرکز حکومتی اعلی و قندهار و یا از مرکز کابل وارد میکنند صادرات تجارتی شان عبارت از زیره و پوست و پشم حیوانات میباشد زیره آن صادر میشود اما از کاه آن در رنگ آمیزی نخ و پشم استفاده میکنند گندم آن هم اگر از مصرف خود اهالی افزونی کند به قندهار برده و فروخته می شود. اگر طرز آبیاری آن ذریعه اعمار بندی بر دریای هیرمند خوب شود، حاصلات دیگری از قبیل نیشکر پنبه و تربوز بدست آمده می تواند.

معارف علاوه بر مدارس خصوصی و تعلیمی که در مساجد بعمل آمده یک باب مکتب دهاتی در قریه شاتوت و در همین اواخر یک باب مکتب دهاتی در قریه لکی دائر گردیده است.

گرمسیر : قریه نیست بفاصله ۳۰ کیلومتر در غرب خواجه علی متصل سرک در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گر شک که در ۶۲ درجه ۴۳ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۱ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرمک : قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلومتر در شمال قلعه نو در علاقه حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرمک : قریه نیست بفاصله ۵۰،۵ کیلومتر در شمال شرق بالا مرغاب مربوط حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۴۷ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۴ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرمک : قریه نیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب چاریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان مربوط حکومت کلان لوگر ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۷ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرمک : دوتایست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق بالا مرغاب مربوط حکومت کلان بادغیسات

متعلق ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۳۴ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گر مه : قریه نیست بفاصله ۳۸،۵ کیلو متر در جنوب شرق نوزاد مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴

درجه ۳۹ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
گر ننگو : کوتلیست بفاصله ۴۶ کیلو متر در غرب گلران مربوط حکومت کلان باد غیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۲۱ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۸ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گرو : قریه نیست بفاصله ۸،۵ کیلو متر در شمال غرب چهل خانه در علاقه حکومت درجه ۴ دهله مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۲ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گروغش : کوهیست در شمال غرب مرکز فراه در علاقه حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۱ درجه ۴۹ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گره : قریه نیست بفاصله ۱۰،۵ کیلو متر در جنوب غرب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گره باوه : قریه نیست بفاصله ۴ کیلو متر در شمال غرب قریه باسول در علاقه حکومت درجه ۳ مهمندره مربوط حکومت کلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گره بری : قریه نیست بفاصله ۵،۵ کیلو متر در غرب کمر مربوط حکومت کلان کنرها متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۸ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گره تپه : قریه نیست بفاصله ۳۵،۵ کیلو متر در شمال غرب میمنه مربوط حکومت اعلیٰ میمنه که در ۶۴ درجه ۱۸ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گرهی : قریه نیست بفاصله ۱۱،۵ کیلو متر در شمال غرب قریه باسول در علاقه حکومت درجه ۳ مهمندره مربوط حکومت کلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۷ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گرهی خیل : قریه نیست بفاصله ۴۱ کیلو متر در جنوب شرق نمله در علاقه حکومت کلان خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۵ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گری : قریه نیست بفاصله ۱۷،۵ کیلو متر در شمال غرب چغه سرای متصل سرک مربوط حکومت کلان کنرها متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۶ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گری : قریه نیست بفاصله ۳۸ کیلو متر در جنوب غرب قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که در

- گری : ۶۷ درجه ۳۴ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
موضعیت بمفاصله ۳۲،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه حمید خان در علاقه حکومت درجه ۴
شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۱ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۴
دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گری : نهریست بمفاصله ۴۵،۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه حمید در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک
مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۵ دقیقه ۴۸
ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گری : کوهیست در جنوب غرب جلندک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که در تخمین ۶۶
درجه ۲۶ و ۳۳ دقیقه ۵۸ و ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۳ و ۶ و ۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .
- گری : کوهیست در غرب صالحان کاریز به ارتفاع تخمین ۱۶۷۷ متر در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر
مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۳ درجه ۲۱ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۳
دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گریزان : قریه‌یست بمفاصله ۵۲ کیلومتر در شمال غرب قلعه گاوهار در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران
مربوط حکومت اعلیٰ غورات که در ۶۴ درجه ۵۱ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی
و ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گریگاه : موضعیت بمفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب شرق بری گنبد در علاقه پامیر نزدیک سرچشمه آمو دریا
مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۴ درجه ۶ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴ دقیقه
۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گزاره : قریه‌یست بمفاصله ۴۳ کیلومتر در شرق حوض میر داود در علاقه حکومت درجه ۳ گزوه مربوط
ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۳۲ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۸ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .
- گزنخون : قریه‌یست بمفاصله ۵۴،۵ کیلومتر در شرق قلعه پنجه در علاقه حکومت درجه ۴ و اخان مربوط
حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۲ درجه ۴۲ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴۴ ثانیه عرض البلد
شمالی واقع است .
- گذره : دریایست بمفاصله ۵۸ کیلومتر در جنوب شرق خم در علاقه حکومت درجه ۲ درواز مربوط حکومت
اعلیٰ بدخشان که در ۷۱ درجه ۱۱ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱۹ دقیقه ۴۲ ثانیه
عرض البلد شمالی واقع است .
- گذره : قریه‌یست بمفاصله ۴۸،۵ کیلومتر در جنوب شرق خم در علاقه حکومت درجه ۲ درواز نزدیک
دریای گزدره مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۱ درجه ۱۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه
۱۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

گز دره خورا کوتل : کوتلیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال قریه زرغون شهر در علاقه حکومت کلان کستواز مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۲۶ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۸ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گز دره کوتل : کوتلیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال قریه زرغون شهر در علاقه حکومت کلان کستواز مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۶ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گزستان : کوتلیست بفاصله ۲۶ کیلومتر در جنوب غرب کشم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۶۹ درجه ۴۶ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۲ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گزستان : نهريست بفاصله ۵ ، ۳۹ کیلومتر در جنوب غرب کشم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۶۹ درجه ۴۶ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۲ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گزك : دشتیست در جنوب سرخ شهر در علاقه حکومت درجه ۴ کهمرد مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۷ درجه ۴۵ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۶ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گزك : قریه ئیست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب شرق جگدلسک در علاقه حکومت درجه ۲ سرخ رود مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۴۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گزك : قریه ئیست بفاصله ۵ ، ۴۸ کیلومتر در جنوب شرق شیرآباد در علاقه حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۵۹ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۶ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گزك : قریه ئیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال شرق چخان سور متصل خاش رود مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۱۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۰ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گزکین (گزگین) : قریه ئیست بفاصله ۱۲ کیلومتر در شمال مرکز فراه مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۹ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۹ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گزگورك : قلعه ئیست بفاصله ۵ ، ۲۶ کیلومتر در جنوب مرکز حکومت درجه ۴ بغلان مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۳۴ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گز ند : قلعه ئیست بفاصله ۵ ، ۱۲ کیلومتر در شمال فیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۳۸ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۱ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- گزه : قریه ئیست بفاصله ۵ کیلومتر در شمال مرکز شهر غوریان مربوط حکومت کلان غوریان متعلق ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۲۸ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گزه : قریه ئیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز غور بند متصل سرکیکه بطرف شبرمی رود مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۳۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گزیز آب : قریه ئیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق سرای خواجه در علاقه حکومت کلان کوهدامن مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۶ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گشت : قریه ئیست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در جنوب قریه دوست آباد در علاقه حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۲۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۷ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گشتل : قریه ئیست بفاصله ۲،۵ کیلومتر در جنوب قریه اچین در علاقه حکومت کلان شنوار مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۱ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گشته : قریه ئیست بفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه سنگر در علاقه جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گشته : موضعیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در شمال غرب شاه کوت در علاقه حکومت درجه اول کامه مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گشی اسلام : قریه ئیست بفاصله ۹،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق گرداب متصل سرك در علاقه دو آب مربوط حکومت درجه ۴ کهمرد مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۸ درجه ۱۸ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۵ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گکچه : قریه ئیست بفاصله ۳۷ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- گگچه : قریه ئیست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه نوم متصل سرکیکه بطرف کشک می رود مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۴۹ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۲ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گگچه : قریه ئیست بفاصله ۳۷ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

- گـگـری : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب قریه شاه جوی متصل دریای ترنک مربوط حکومتکلان قلات متعلق ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۲۲ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گل آباد : قریه نیست در علاقه حکومت درجه ۲ گرسیر مربوط ، حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۴۷ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۳ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گل احمد : کوهیست به ارتفاع تخمین ۱۹۰۵ متر در جنوب شرق قلعه السراج در علاقه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت ننکرها که در ۷۰ درجه ۱۹ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گل ارکستی : قریه نیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب شرق خمیاب مربوط حکومت درجه ۳ قرین در حوزه حکومت اعلی شبرغان که در ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۸ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گل باز : قریه نیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال میدان خوله در علاقه حکومت درجه ۲ جانی خیل منگل مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۲ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گل باغ : بطرف جنوب مغرب دارالفنون بفاصله تقریباً ۵ کیلومتر در مدخل دریای کابل موضع چهاردهی واقع بوده دریای کابل از بین آن می گذرد . توسط سرك مستقیمی بهم مربوط می گردند . این باغ بنابر داشتن قوری های غلو و اشجار سایه دار و بیشه ها و گل گشت های مقبول و زیبای خود که هر حصه آن میحر که افکار شاعرانه است . برای گذشتانیدن روزهای رخصتی و تفریح موافق بوده در هر گوشه و کنار آن بروزهای جمعه در موسم بهار میله های سرور و بر کیفی بمشاهده میرسد یک کسافی قشنگ و خوشنمائی هم در آن وجود دارد بر علاوه برای گذشتانیدن شب پارکهای کوچک از طرف حکومت تهیه شده است . بجانب شرق این باغ بر فراز یک تپه بلند عمارت باشکوه و بدامن آن باغ شخصی زیبایی از سر دار شاه محمو دخان جاب توجه می نمایند این باغ بطرز و سلیقه مخصوص ترتیب و به اشجار و بته های گوناگون زینتی مزین گردیده در فراز تپه پیش روی عمارت مذکور یک حوض بزرگی برای آب بازی ساخته شده است.
- گل بافان : قریه نیست بفاصله ۷۰۵ کیلومتر در جنوب شهر هرات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- گل بهار : علاقه داری نیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال شرق جبل السراج مربوط حکومت درجه ۴ جبل السراج متعلق حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۱۵ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۸ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- این حوزه بسمت شرق چاریکار مرکز حکومت اعلی پروان دریای سلسله کوه هندوکش که از شرق به غرب امتداد یافته است واقع گردیده و از آنجا تخمین ۱۷۰۵ کیلومتر فاصله دارد سرك عمومی که از شهر کابل شروع شده از مرکز چاریکار به سمت شرق متوجه و باینجا منتهی می شود و از اینجا

تابمركز کاپيسا تگاب و نجراب ميرسد ، دريای پنجشير و نيلا ب که از دره شتل می آيد در ينجابهم
يک جاشده يک پل مستحکم آهنين در بالای دريای پنجشير در گلپهار در وقت امير حبيب الله خان شهيد
آباد شده يک مسجد جامع در حد سړک و نزديک پل نيز از تعميرات عصر مذکور است ، در گلپهار
يک عده دکاکين و يک کاروانسرای نيز وجود دارد گلپهار از باغي که آب و هوای آن خوب
صحت بخش است ، در سه موسم بهار ، تابستان و اوائل خزان تفرجگاه خاص و عام می باشد
و بالخصوص در آخر بهار و اوائل تابستان که موسم و فصل توت است زيادتر تردد و تفرجگاه مردم
واقع می شود . لذا يک باغ عمومی نيز در انجا آباد گرديده است يک راه از ينجابه پنجشير رفته است
که موثر تا پنجشير رفت و آمد دارد فابريکه نساجی گلپهار که از بزرگترين فابريکات خواهد شد
در شرق گلپهار به مسافه تخمين ۳۳ کيلو متری در دشت شيخان خيل زير تعمير است . يک مسجد جامع
بزرگ نيز در قرب فابريکه مذکور تعمير گرديده است پيداوار زراعتی گلپها ر گندم ، جو ، جوار ،
مشنگ ، پنبه ، شرشم ، شيدر ، شلغم ، زردک ، ماش ، و شالی است ، مرچ سرخ ، بادنجان رومی
و سوسنی ، تربز ، خربزه ، بادرننگ و تره نيز کاشته می شود .

پيداوار سر درختی آن توت ، زردالو ، انگور ، سيب ، آلو بالو ، بهی ، و آلوچه است ؛ چار مغز نيز
در ينجانموی خوب می کنند از درختان غير مشربيد چنار ، سفيدار و عرعر در ينجاب غرس می گردد
که برای تعميرات بکار می رود ؛ پيداوار کوهی آن درخت بلوت ، سياه چوب ، بشال خنجک بته بوتی
شری ، سبزی سياه مستاد ، و هان ، سانه زی ، سمارق و چکری می باشد که بعضی در محروقات
و برخی برای خوراك و بعضی هم در ادويه مستعمل می گردد ، چون درخت بلوت در کوه های آن
به کثرت پيدامی شود از اين سبب زغال نيز از ان تهيه می شود .

حيوانات اهلی آن گاو ، گوسفند ، بز مرکب و اسبی باشد ، حيوانات وحشی آن گرگ روباه
و خرگوش است ، پرندگان آنجا عبارت است از مرغ خانگی ، مرغابی ، فیل مرغ کبک ، بونده
کبوتر ، مرغابی ، وحشی ، کلسنگ لک لک قره قوش شيخ باز ، داغ سر ، زاغ ، فاخته
کل مرغ عک ، هدهد ، مينا و اقسام گنجشک ها ؛ در ينجاب شکار پرندگان وحشی بسيار مروج است
برای شکار مرغابی تالاب ها جور میکنند شکار اين مردم زياده تر در موسم بهار صورت می گيرد آب
و هوای آن در تابستان نسبتا گرم ، در زمستان سرد و در بهار و خزان معتدل است به سبب کثرت
آب و جريان دريای پنجشير از ينجاو و فرت نباتات تابستان آن گوارا و فراح بخش گرديده است نوع
خاک آن برای نموی نباتات بسيار مساعد می باشد ، پيشه اهالی زراعت ، نساجی ، و دکانداري می باشد
کرباس سفيد و خط دار در ينجابافته می شود ، از يک نوع پنبه که ملهئی ناميده می شود کشميره
ملهئی می بافند که از تسکه آن کرتی های می سازند ، رشتن چرخه و حلاجی مخصوص زنان است . در ينجاب
چرخه و گهواره که اطفال در ان استراحت میکنند نيز ساخته می شود ، زيارت بابہ خال محمد مجذوب
که دارای تعمير زیبایی است در کنار نهر نيلا ب واقع گرديده و زيار تگاه می باشد .

يک باب مکتب رسمی در اينجا از طرف وزارت معارف دائر گرديده که تعمير آن جديده و بصورت
عصری ميباشد .

- گل بیان : قریه نیست بفاصله ۲۰،۵ کیلومتر در جنوب شرق باچراغ در حوزہ علاقہ داری درجہ اول در زآب متعلق حکومت درجہ ۲ باچراغ مربوط حکومت اعلی میمنہ کہ در ۶۵ درجہ ۲۰ دقیقه ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۴۲ دقیقه ۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گل بی بی : قریہ نیست بفاصلہ بفاصلہ ۶۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات کہ در ۶۲ درجہ ۴۵ دقیقه ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۳ دقیقه ۴۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گل بید : قریہ نیست بفاصلہ ۲۹ کیلومتر در جنوب انتر در علاقہ حکومت اعلی غورات کہ در ۶۴ درجہ ۳۰ دقیقه ۴۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۱ دقیقه ۱۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گل بیرا : قریہ نیست بفاصلہ ۱۲،۵ کیلومتر در غرب سردار کلی در علاقہ حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۵۱ دقیقه ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۷ دقیقه ۵۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گل پادشاه : قریہ نیست بفاصلہ ۲۹،۵ کیلومتر در شرق گردیز مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۲۳ دقیقه ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۶ دقیقه ۵۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گل پری : کوتلیست بفاصلہ ۲۷،۵ کیلومتر در شرق کنر مربوط ولایت ننگرهار کہ در ۷۱ درجہ ۸ دقیقه ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۱ دقیقه ۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع.
- گل جنگ کوتل : کوهیست بفاصلہ ۴۰ کیلومتر در شمال شرق ننگشی در علاقہ حکومت اعلی غورات کہ در ۶۵ درجہ ۲۳ دقیقه ۵۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- گل چینہ درہ : نہریست بفاصلہ ۶۰،۵ کیلومتر در شمال شرق قادس در علاقہ حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات کہ در ۶۳ درجہ ۳۹ دقیقه ۱۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۵ دقیقه ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گل خاک : قریہ نیست بفاصلہ ۱۲،۵ کیلومتر در جنوب غرب نییک در علاقہ حکومت درجہ ۴ یسکانولنگک مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل کہ در ۶۶ درجہ ۵۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۹ دقیقه ۲۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گل خیل : قریہ نیست بفاصلہ ۳۳ کیلومتر در جنوب شرق تیزین در علاقہ حکومت درجہ ۳ حصا رک غلزائی مربوط ولایت ننگرهار کہ در ۶۹ درجہ ۴۷ دقیقه ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۸ دقیقه ۳۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گلدان : قریہ نیست بفاصلہ ۵۲،۵ کیلومتر در شمال مرکز تاشقرغان (خانم) مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف کہ در ۶۷ درجہ ۴۵ دقیقه ۳۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۹ دقیقه ۵۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گل داگ : قریہ بفاصلہ ۲ کیلومتر در جنوب شرق قریہ شاه کوت در علاقہ حکومت درجہ اول کامہ مربوط ولایت ننگرهار کہ در ۷۰ درجہ ۵۸ دقیقه ۲۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۵ دقیقه ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- گلدان قشلاق : قریہ نیست بفاصلہ ۸۱ کیلومتر در جنوب غرب شهرک مربوط حکومت اعلی غورات

که در ۶۳ درجه ۵۴ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گل دره : کولایست بفاصله ۱۸ کیلومتر بطرف جنوب بتخاک مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۱۷ دقیقه ۲۷

ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گل دره : قریه ئیست بفاصله ۹ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریه زید آباد متصل رود ایرنگ درعلاقه حکم مت

کلان لوگر مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گل دره : قریه ئیست بفاصله ۲۲،۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق بتخاک مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۲۵

دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گلراز : قریه ئیست بفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در شرق سرپل در حوزة علاقہ داری درجه ۳ بلخاب متعلق حکومت

درجه اول سنگچارک مربوط حکومت اعلی شبرغان که در ۶۶ درجه ۵۲ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گلران : قریه ئیست بفاصله ۷۳،۵ کیلومتر در شمال شرق کهسان درعلاقه حکومت درجه ۲ گلران

مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۴۰ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۶ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گلران : حکومتی درجه ۲ مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات است که در تخمین

۶۱ و ۶۲ درجه ۴ و ۵ دقیقه ۱۶ و ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ و ۳۵ درجه ۳۷ و ۵۴ دقیقه

۱ و ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی بار تفاع ۷۶۴ متر از سطح بحر واقع و حدود آن شرقاً متصل است

به منطقه کشک غرباً بدریای هری رود ، جنوباً به علاقہ اری کهسان و برخی از حصص غوریان

و حکومت جوی نو و شمالاً سرحد روسیه .

زمین آن بعضاً هموار و قسمت بزرگ آن از تپه های حاکی و کوهستان تشکیل یافته هوای آن

در تابستان نهایت گرم و در زمستان معتدل میباشد زیرا در زمستان بارانهای خفیف باریده و بسرف

کمتر میبارد و بزودی آب میشود .

نباتات زراعتی آن عبارت از گندم ، جو ، جواری ، نخود ، شرشم ، خربزه ، تربز ، و میوه جات آن

زردآلو ، شفتالو ، ناک ، سیب ، انگور ، بهی ، انار و غیره میباشد . اشجار بی ثمر مانند بید ، عرعر

جنار نیز در اینجا زیاد تربیه میشود . سلسله کوهی که از جنوب منطقه گلران میگردد شاخه ئی

از کوه دوندر بوده بار تفاعات مختلفی نشیب و فراز حاصل و بالاخره بخاک ایران منتهی میگردد

در گلران انهار مشهور وجود ندارد لذا زراعت آن عموماً للمی کاری است تنها در بعضی قراء

مانند خواجه قاسم ، بابای فرق و شهر بندر نهی های کوچکی دیده میشود که برای آبیاری مناطق

مذکور از آنها کار گرفته میشود ، دریای هری رود که از سواحل غربی آن میگذرد بحدود دهند

ذولفقار یک حصه اراضی را آبیاری مینماید و دو همدین منطقه بعضی نواحی دهنه ذولفقار جنگل

پسته وجود دارد که بنام پسته لق یاد میشود و مساحه آن تقریباً ۱۲ کیلومتر مربع میباشد .

مرکز حکومت درین علاقہ واقع بوده و قراء مربوطہ آن در اطراف و نواحی آن بمسافہ ہای دور و نزدیک واقع است . اہالی عموماً زراعت پیشہ و مالدارند و در وقت جمع آوری پستہ ۱۰ ماہ سنبہ شروع میشود از پستہ لقم پستہ جمع مینمایند و بہ مرکز حکومتی نقل دادہ بہ تجارتیکہ کسار صادرات پستہ را بدست دارند بہ فروش میرسانند ہکذا از مواد تجارتی آن پشم گوسفندی گوسفند و روغن میباشد کہ صادرات زیادی دارد ، صنعت قالین و قالینچہ بافی گلران خیلی مشہور است و اقسام قالین و قالینچہ ترکمنی ، منچولی ، بلوچی ، کوردنی و یعقوبخانی در آنجا یافتہ میشود نوع اول الذکر بسیار مشہور است ولی اغلب اقسام مذکور بہ خارج صادر می شود . در قریہ ہای قرہ باغ ، شہر بند ، چغلی ، غیشوری ، خواجہ قاسم ، غورقند ، آب سفید ، کاریز الیاس ، زیرکی مربوط گلران برخی آثار تاریخی دید ، میشود کہ دست حوادث آنہارا از بین بردہ و جای آنہارا بیک سلسلہ خرابہ زار تحویل دادہ است و در سالہای اخیر مردم بنای آبادی را در آنجا گذشتہ اند بہ گلران سرک وجا دہ ئی تمدید نیافتہ است ولی در دشتہا سرکی تمدید و دوطرفہ آن بواسعہ جدول اراضی دوطرفہ آن تشخیص شدہ و این سرک بدو حصہ تقسیم گردیدہ است .

یک سرک آن از مرکز حکومتی تا کوتی کساریز الیاس ، تہانہ خطائی ، دہنہ ذوالفقار و دوم آن از مرکز حکومتی تا علاقہ داری کہسان امتداد دارد .

حیوانات اہلی این منطقہ عبارت از اسب ، خر ، گاو ، بز ، گوسفند ، واشتر است ، حیوانات وحشی مانند آہو ، خرگوش ، روبہا ، نیز وجود دارد مرغہای اہلی از قبیل کبوتر ، مرغابی ، مرغ خانگی و مرغہای وحشی مانند کبک ، سی سی و مینا ہم زیاد است . در گلران یک باب مکتب دہاتی نیز دائر بودہ و یک نفر وکیل از طرف اہالی این حکومتی انتخاب و بشورای ملی فرستادہ میشود .

گلزار : قریہ ئیست بفاصلہ ۸۰ کیلو متر در جموسنگ ماشہ در علاقہ حکومت درجہ ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۱۳ دقیقہ ۳۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴۳ دقیقہ ۹ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گلزار : قریہ ئیست بفاصلہ ۴۹،۵ کیلو متر در شمال غرب شاہ جوی در علاقہ حکومت درجہ ۳ دای چوپان حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندہار کہ در ۶۷ درجہ ۱۱ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴۱ دقیقہ ۲۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گلزارخان : قریہ ئیست بفاصلہ ۹ کیلو متر در جنوب غرب نگر شک کہ در ۶۴ درجہ ۲۹ دقیقہ ۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۶ دقیقہ ۴۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گلزاری : دریا ئیست کہ بفاصلہ ۲۷ کیلو متر در جنوب غرب حوز شاہ در علاقہ شیوہ مربوط حکومت اعلی بدخشان کہ در ۷۰ درجہ ۱۵ دقیقہ ۵۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۴۹ دقیقہ ۱۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گل زمربالی کساریز : موضع ئیست بفاصلہ ۱۰،۵ کیلو متر در غرب قلعہ دوست محمد در علاقہ کستوا متعلق حکومت اعلی غزنی کہ در تخمین ۶۷ درجہ ۱۶ دقیقہ ۴۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۵ دقیقہ ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گل زنگر :

قریه نیست در حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان و از رخه (مرکز حکومت پنجشیر) تخمیناً ۷ کیلومتر فاصله دارد و بسمت شمال شرق آن واقع گردیده است این قریه از هر طرف با کوه‌ها محاط می‌باشد پیداوار زراعتی آن گندم، جو، جوار، باقلی، ارزن، ماش، شرشم، شلغم، زردک و شبدر است. پیداوار سر درختی آن توت، زردالی، انگور، چارمغز، بادام، سیب، آلوچه و آلو بالو می‌باشد، از اشجار غیر مشمر بید، سفیدار و عرعر در اینجا استیاب می‌گردد که در عمارات بکار برده می‌شود؛ پیداوار کوهی آن سیاه‌چوب، خنجهک، بادام کوهی، بشال، بلک، بوتی، پرندول کما، علف غوغن می‌باشد؛ اخیرالذکر خوراک عمده زمستانی گوسفند و بز می‌باشد و از مابقی بعضی در محروقات کمار می‌گیرند. سبزیجات کوهی آن عبارت است از شری، سبزی سیاه، سوهان، سانزی، پیاز کوهی، سیرکوهی، سمارق و چکری و نباتات طبی آن بوی مادران مستار، سومالی، جوانی، بادیان، زوف، خاکشیر و کنوچه می‌باشد. حیوانات اهلی آن گاو، گوسفند (گدی) بز و مرکب است، حیوانات وحشی آن گرگ، روباه، خرگوش بعضی جای خرس و پلنگ می‌باشد. طیور آن مرغ خانگی، مرغابی، بوندنه، کبک، کبوتر، زاغ، مرغ، هدهد، عک، فاخته، پاشه، شیخ‌باز قره‌قوش و اقسام گنجشک‌ها می‌باشد آب و هوای تابستان آن معتدل، زمستان سرد و بهار خزان گوار دارد، کوه‌ها و اطراف آن برف‌گیر می‌باشد. نوع خاک آن گرچه ریگی است مگر با آن هم زمین مزروعی آن حاصل خوب می‌دهد. پیشه اهالی آن زمینداری است چون این موضوع در قریب جبال واقع گردیده است برای تربیه حیوانات موقعیت مناسبی دارد.

گلستان :

قریه نیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری مقرر مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۴۴ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۳ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گلستان :

موقعیت بفاصله ۲۳،۵ کیلومتر در شمال قریه جوینو مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۵۲ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گلستان :

قریه نیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در جنوب غرب اسپند متصل سرک در علاقه خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی که در ۸۶ درجه ۴ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۶ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گلستان :

علاقه داری درجه اول و مربوط حکومت درجه ۲ بکوا می‌باشد این علاقه داری که یک ساحه کوهستانی است از طرف شمال مربوط است به حکومت پرچمن متعلق حکومت اعلی غوروات، از جانب غرب به علاقه داری بالا، بالوک فراه از طرف جنوب بدل آرام و از سمت شرق بواشیر حکومت اعلی گرشک ارتباط دارد. موقعیت جغرافیائی گلستان بین تخمین ۶۳ و ۶۴ درجه ۲۶ و ۵۳ دقیقه ۲۴ و ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۶ و ۵۹ دقیقه ۶ و ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

مساحه آن تخمیناً ۷۷۷۶ کیلومتر مربع و نفوس مجموعی آن بیست هزار تخمین می‌شود.

قصبات و قراء کلان آن :

قریه تل کمند، قریه قلعه کهنه که در عین حال مرکز علاقه داری می‌باشد، قریه سیاه کوه، قریه

کوهتلک، قریه گنبد، قریه تنگی، قریه لرتی درین قریه یک مکتب دهاتی هم موجود است قریه غوزنی، قریه بقال درین قریه یک باب مکتب ابتدایه دایر است. قریه شانوت. قریه اولار قریه پشت اولار، قریه قلعه میان، قریه قلعه نو، قریه قمبران، قریه فیض آباد، قریه چینی گی قریه اسمعیل زائی قریه ایران، قریه میدان جبه، قریه نل، قریه سپند، قریه بند نو، قریه سنگ سوراخ قریه چرا، قریه غنیم سرخ، قریه توت، قریه مغل آباد، قریه کوتی، قریه غورمه، قریه خاننگ قریه چکاو، قریه شور، قریه لاشان، قریه المند، قریه چنار، قریه گورزنک، قریه رود زرد قریه والوزغر، قریه بهار، قریه جور، قریه انارک، قریه کرباس، قریه غرغری، قریه اسد و کمالان.

پیداوار زراعتی: مزروعات این حوزه تنوع دارد که دلیل بر قابلیت خاک آن میباشد و بقولات ذیل کاشته میشود: گندم، جو، جوی، برنج باریک، برنج لک، ماش، مشنگ، لوبیا، کنجد ارزن، پنبه، باقلی، شبدر، رشته، زردک، شلغم، گل آفتاب پرست، بید انجیر، تربوز، خر بوزه بادرننگ، بادنجان رومی، بادنجان سیاه، نخود، تنباکو، کوک-نار:

نباتات مفیده: درین منطقه نباتات مفیدی هم موجود است که اهالی حسب عادت از آن استفاده میکنند برخی ازین نباتات قرار ذیل است.

۱- کلپوره «ترخ کوهی» این بته را زم کرده آب آنرا برای دفع تبهای موسمی و مجده دردی می نوشند نتیجه مثبت می دهد.

۲- مروندی: از چوب آن برای سوخت و از برگ آن برای رنگریزی نخ کار آمد گلیم و قالین استفاده میکنند، رنگی که ازین بته بدست می آید ررد است.

۳- اسفرزه، زیره سیاه، زیره سفید، تربوز ابو جهل که از هسته آن برای مسهل کار میگیرند. خراسم، بتهئی است که بصورت دوا بکار می برند، مخلصه دوائی است که برای دفع سمیاب کار میدهد.

اشجار میوه: میوه های سرد رختی که در منطقه گلستان یافت میشود عبارتست از: نال، انگور، انار، شفتالو، شلیل، انجیر، عذاب، سیب، زردالو، بهی، آلوی سیاه، آلوچه، آلو بخارا جوز و توت.

اشجار غیر مشمر آن: النج، سیاه چوب، بید، پنجه چنار، شنگ و سفید دار وجود دارد. اشجار مشمر و میوه کوهی: درخت خنجک: حبوبی دارد که آنرا شکستاده مغزش را می خورند و بعضا آنرا سائیده قطع می سازند اگر آنرا بکوبند از یک مقدار کم آن روغن بسیار وخیالی خوشگوار است بدست می آید که مقوی و صحت بخش است.

درخت کسور این هم نوعی از خنجک است مگر نسبت به خنجک کوچیک و نرم تر است و بسهولت جویده و خورده می شود این دانه هم روغن زیاد و مفیدی دارد.

کرور هسته آنرا گرفته می جوشانند و بعد از جوش شیرین و قابل استفاده می شود. ژرگه هسته این هم مثل کرور قابل استفاده است.

زرشک، نجیر کوهی، رواش، انار کوهی، انگور کوهی، جوز کوهی، بادام تلخک، زردک ریگی پیاز کوهی علاو تا برخی مواد مفید دیگری مثل شیر خشت، عسل و مومیائی هت درین منطقه پیدا میشود

طرز آبیاری : آبیاری این منطقه بصورت عمومی از رودبار میباید فقط چند قریه آن از قبیل خلنگک ، اسد و کمالان ، چکاو ، شور کوتی ، غورمه ، توت ، مغل آباد ، چرا غنیمرخ بسذریعه آب کاریز آبیاری میگردد .

نوع اراضی : چون این منطقه کوهستانی است اراضی آن اکثرا وادی های کم عرض بوده و گرچه استعداد زرع آن به پایه زمین های بکوانمی رسد برای زرع بعضی از حبوب و محصولات استعداد خاصی دارند .

مزارات : مزارات مشهور قرار ذیل است مزار بابا عبدال در قریه تل کهنه اهالی بروحانیت او عقیده بسیار دارند و او را صاحب ولایت و کرامت میدانند مزار ظریف جان در قریه چرا ، مزار بی بی دوست در قریه هالمنده ، این بی بی را خواهر امیر یعنی امیران که مزار او در چخانه سور است میدانند اهالی خصوصا برای دفع از گزیدن و سگ مار بزمزار او مراجعه میکنند .

پیشه اهالی : اهالی اینجا دو طبقه اند ، کوچی و دهاتی ، مردم کوچی علی العموم به تربیه مویشی مشغول بوده در فصل بهار و تموز به سیاه بند می روند و در زمستان و تیر ماه در اینجا بود و باش دارند مردم دهاتی بزراعت و تجارت می پردازند دو طبقه زنان ، دوخت و کلابتون دوزی ، و بعضا بافت گلیم هم رائج است .

حیوانات اهلی : عبارتست از اشتر ، بز ، گوسفند ، گاو ، الاغ و اسب . گوسفند آن از جنس گوسفند قندهاری بوده ، قدیست و دنبه کشال دارد ، پشم آن کمی درشت ولی الیاف آن دراز است از یک گوسفند بصورت عمومی در هر بار ۳ الی ۵ پاو پشم حاصل میشود و سال دوم مرتبه پشم آن گرفته میشود .

حیوانات وحشی : آهوی دشتی ، دوزخ آهوی کوهی یعنی بزی و گوسفندی خرگوش ، پلنگ ، گرگ ، شغال خفک ، روباه و گربه وحشی میباشد .

طیور : بلبل ، کبک ، تیهو ، کبک زرین ، زاغچه ، کلنگ ، بقره قره ، جل و اگن پیدایش دارد . هوا : چون این منطقه نزدیک غورات و سیاه بند واقع است در زمستان برف باری داشته معدالک هوای بسیار مساعد و معتدل دارد منطقه گلستان مخصوصا در بهار با انواع گل و اشجار و سبزه مزین میگردد و هوا و فضای روح بخشی دارد .

وجه تسمیه : منطقه گلستان طوریکه از اسم آن پیداست واقعا به سبب وفرت گل و ریاحین خود بنام گلستان تسمیه شده است لیکن منطقه کوهستانی آن را چون واقعا کوه های سر بفاک کشیده دارد لذا کوهستان نامیده اند .

واردات و صادرات : اشیایکه از مرکز ولایت مربوط آن و دیگر مراکز ولایات درین منطقه وارد میشود عموما اقمشه چای و بوره تیل خاک و دیگر مواد ضروری و آلات ادوات زراعتی است اقلام عمده صادراتی آن ، پشم ، زیره ، پوست حیوانات ، شیرخت و غسل میباشد معلوم میشود که اگر ماشین های تیل کشی در دسترس شان گذاشته شود ، چون مواد روغن دار خیلی مفید و پر منفعتی از قبیل ، خنجک ، کسور ، بیدانجیر ، گل آفتاب پرست ، کسنجد ، زغر ، شرشم وافر دارند . روغن های هم یکی از اقلام صادراتی شان را تشکیل خواهد داد .

گلستان

قریه نیست در رخه مرکز حکومت درجه ۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان این موضع بطرف غرب سرک موتر و واقع گردیده از سرک بجانب غرب بتدریج بلند شده می رود و بالاخره بیک سطح مرتفع منتهی میگردد ، سمت غربی این قریه بسکوهی اتصال دارد که بنام کوه کاریلایاد می شود ، یک تعداد زمینی که در بین این قریه و کوه کاریلایا واقع شده (خمییا) گفته می شود ، گلستان به سببیکه هوای خوب و منظره زیبا دارد باین نام موسوم گردیده است پیداوار زراعتی آن گندم ، چو ، جواری ، باقلی ، ارزن ، شرشم و شیدرمی باشد . پیداوار سردرختی آن توت ، انگور ، زردالو ، آلوبالو ، آلوچه ، چارمغزو سنجداست از اشجار غیر مثمر سفیدار ، بید و عزر در اینجا پیدا می شود که در تعمیرات بصرف میرسد . حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند «گدی» بز مرکب می باشد ، مرغ خانگی هم در اینجا تربیه می شود حیوانات وحشی آن گرگ خرگوش ، روباه و شغوراست ، از طایف وحشی کبک زیاد پیدا میشود ، بونه ، قره قوش ، مرغابی ، زاغ ، عکه ، هدهد و اقسام گنجشک ها نیز در اینجا دیده می شود . پیداوار کوهی آن بته ، بولی ، بلسک ، کمال ، شری ، سو هان ، سانزی چکری ، سمارق و مستار می باشد ، که در محروقات و ادویه و خوراک از آنها کار گرفته می شود آب و هوای آن در تابستان اندک گرم و در زمستان سرد و در فصل بهار و خزان معتدل میباشد ، چون در یک سطح مرتفع واقع گردیده در تابستان باد های سرد و موفق مزاج می وزد پیشه اهالی سی زمینداری ، دکانداری و غیره است .

گل شیر

دریا نیست بفاصله ۲۹،۵ کیلومتر در شمال شرق شهبان در علاقه نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشک که در تخمین ۶۴ درجه ۵۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۰ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گل غندی (تل توتو)

موضع نیست بفاصله ۷۷،۵ کیلومتر در غرب مندل در علاقه حکومت درجه اول شین این مربوط حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گل کداو

موضع نیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب غرب کرخ متعلق حکومت درجه ۴ کرخ مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۳۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گل کوتل

کوتلیست بفاصله ۲۴،۵ کیلومتر در شمال قلعه کانسو در علاقه حکومت درجه ۳ چخچران مربوط حکومت اعلی غورات که در ۶۵ درجه ۱۵ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گل کوه

کوهیست در جنوب غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که تخمین در ۶۷ درجه ۴۵ و ۴۴ دقیقه ۱۲ و ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ و ۲۶ دقیقه ۷ و ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- گل محمد : قریه ئیست بفاصله ۸۶۵ کیلومتر در جنوب غرب کنج در علاقه نادعلی مربوط حکومت کلان چخانسور متعلق حکومت عنی فراه که در ۶۱ درجه ۴۹ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گل محمد : قریه ئیست بفاصله ۷۳۵ کیلومتر در جنوب شرق جلدک در علاقه حکومت درجه ۴ ترنگ و جلدک مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۵۰ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۱ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گل محمد خان : قریه ئیست بفاصله ۱۶۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعه گدام در علاقه حکومت درجه ۳ ترین مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۳ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۵ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گلمش : دریائست بفاصله ۴۸ کیلومتر در شمال قریه حیدر باجی در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۵ درجه ۵ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گل منک : قریه ئیست بفاصله ۴۱۵ کیلومتر در جنوب کف در علاقه حکومت درجه ۲ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۱۰ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴۹ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گل نه سالار : قریه ئیست بفاصله ۱۰۱ کیلومتر در غرب جوین متعلق حکومت اعلی قراه که در ۶۰ درجه ۴۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۷ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گلودهن : موضعیست بفاصله ۳۱ کیلومتر در جنوب شرق چاربرجک مربوط حکومت کلان چخانسور متعلق حکومت اعلی فراه که در ۶۲ درجه ۱۹ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۰ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گل ورس : کوهیست در جنوب شرق قریه سرپل در علاقه بلخ آب متعلق حکومت درجه اول سنگچارک در حوزه حکومت اعلی شبرغان که در تخمین ۶۶ درجه ۵۲ و ۵۸ دقیقه ۲۵ و ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۱ و ۲۵ دقیقه ۱۲ و ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گلوری : دریائست بفاصله ۲۱۵ کیلومتر در جنوب غرب صالحان کاریز در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۳۷ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۳ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گله : کوهیست در شمال کرخ مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گله بید : نهیست بفاصله ۳۴۵ کیلومتر در شمال غرب هرات در علاقه حکومت درجه اول انجیل مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۳ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- گله بید : قریه ئیست بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال قلعه نگشی در علاقه حکومت اعلی غورات که در ۶۵ درجه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گله توت تگاب : نهریست بمفاصله ۱۱۰ کیلومتر در جنوب شرق شین ایزد متعلق حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۵۴ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گله خیل : قریه نیست بمفاصله ۶۵ کیلومتر در غرب قلعه سرکاری مقرر مربوط حکومت اعلی غرنی که در ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۱ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گله شور : موضع نیست بمفاصله ۳۲ کیلومتر در شمال قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۱۴ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

گلی : قریه نیست بمفاصله ۵۵ کیلومتر در شمال غرب قلات غلزاری مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۵۰ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

گلی : قریه نیست بمفاصله ۵۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گیلیان : یکی از قریه های چارده غوربند بوده مربوط حکومت درجه ۲ غوربند متعلق حکومت اعلی پروان می باشد این قریه بسمت شرق سرک عمومی واقع گردیده و در یک سطح نسبت به مرتفع تر وقوع یافته پیداوار زرعتی آن گندم ، جو ، باقلی ، شرشم ، شبدر ، کچالو ، بادبجان رومی ، بادبجان سوسنی ، پیاز ، سیر ، مرچ سرخ ، کشنیز ، بادرنگ و تیره میباشد . پیداوار سردرختی آن توت ، بادام ، انگور ، شفتالو ، زردالو ، آلوبالو ، ناک ، سیمب ، بهی ، چار مغروسه جلد است ، از اشجار غیر مثمر بید ، چنار سفیدار ، عرعر و شنگ و بته گلاب درینجا دستیاب می گردد .

حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند ، بز و مرکب است حیوانات وحشی آن گرگ و روباه است ، طیور آن عبارتست از مرغ خانگی ، مرغابی وحشی ، بودنه ، باز ، قره قوش ، کبوتر ، باشه ، پتول ، زاغ ، هدهد ، عک ، قرچه و انواع گنجشکان . پیشه اهالی آنجا مختلف بوده بعضی دهقان و برخی آهنگر و قسمتی هم دوکاندار میباشد چون حاصلات زمینی این قریه خوراک اهالی را بخوبی تکافو کرده نمی تواند ، ازین سبب بعضی از مردم میوه های تازه و خشک را ذریعه مرکب هادر بامیان و غیره مواضع برده در عوض آن غله جات بدست می آورند هوای آنجا بواسطه کثرت اشجار در تابستان معتدل ، زمستان آن اندک سرد است برف گیری آن کمتر میباشد بهار و خزان آن معتدل خوش آیند و سرور بخش است .

گلی چاه : موضع نیست بمفاصله ۴۳ کیلومتر در شمال کپهان در علاقه حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات که در ۶۱ درجه ۱۳ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- گلی چاه : موضع چاه داریست بمفاصله ۳۷ کیلومتر در شمال صالحان کاریز در علاقه حکومت درجه ۲ گر مسیر مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۳ درجه ۳۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۳ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گلیم باف : قریه نیست بمفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلیٰ میمنه که در ۶۴ درجه ۵۵ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گم آب : قریه نیست بمفاصله ۱۶ کیلومتر در جنوب قریه سرما قول مربوط حکومت کلان دایز نگی متعلق ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۳۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۳ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گمان گر : موضعیست بمفاصله ۲،۵ کیلومتر در غرب اندخوی مربوط حکومت اعلیٰ میمنه که در ۶۵ درجه ۴ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- گمبد (گنبد) : قریه نیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر در غرب قریه حوض شاه در علاقه شیوه مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۰ درجه ۲۸ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴۳ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گمبد (گنبد) : قریه نیست بمفاصله ۷،۵ کیلومتر در علاقه حکومت درجه ۳ خاکریز مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۳ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گمبد سوریز : قریه نیست در علاقه زمین داور مربوط حکومت درجه ۲ موسی قلعه متعلق حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۲ درجه ۴۵ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۱ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گمبد (گنبد) : قریه نیست بمفاصله ۸۶ کیلومتر در شمال سیستان چاه در علاقه زمین داور مربوط حکومت درجه ۲ موسی قلعه متعلق حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۲ درجه ۳۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گمبد یکدست : قریه نیست بمفاصله ۳۴،۵ کیلومتر در شمال غرب چار برجک مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۱ درجه ۵۰ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۹ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گم برگیری : کوتلیست بمفاصله ۵۲،۵ کیلومتر در شمال اسمارم مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۳۷ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گمبیری : دشتیست در جنوب غرب قریه شیوه در علاقه حکومت کلان کنرها مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- گمچی : موضعیت بفاصله ۶ کیلومتر بطرف جنوب علاقه شیرزاد در علاقه حکومت درجه اول خوگیانی مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گمران : قریه نیست بفاصله ۲،۵ کیلومتر بطرف شرق قریه زاید آباد نزدیک دریای لوگر مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- گمک : قریه نیست بفاصله ۳۶ کیلومتر در جنوب شرق نوزاد مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۳۵ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گنبد : قریه نیست بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در شمال غرب قریه شهیدان مربوط حکومت درجه ۲ موسی قلعه متعلق حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۳۳ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۶ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گنبد : قریه نیست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر در جنوب شرق قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۷ درجه ۵۹ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گنبد ثانی : قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۷ درجه ۳۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.
- گنبد ثانی : قریه نیست بفاصله ۴۱،۵ کیلومتر در شمال غرب شهیدان در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۳۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۸ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گنبد سرخ : قریه نیست بفاصله ۳۸ کیلومتر در جنوب شرق کشکنخود مربوط ولایت قندهار که در ۶۴ درجه ۴۷ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گنجه : قریه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال قریه دوست آباد متعلق حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۱ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۲ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گنجه آباد : قریه نیست بفاصله ۴۱،۵ کیلومتر در شمال شرق مرکز فراه مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۲۷ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۷ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گنجه نه : قریه نیست بفاصله ۶۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب تکزار در علاقه حکومت درجه اول سنگ چارک مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان که در ۶۵ درجه ۵۳ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۷ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- گنجه سر : کوهیست در جنوب قریه در بند به ارتفاع تخمین ۱۷۶۶ متر در علاقه حکومت درجه ۳ ممند دره

مربوط حکومتکلان شنوار متعلق ولایت ننگرهار که در تخمین ۷۱ درجه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: کوتلیست بفاصله ۴۸،۵ کیلومتر در شمال قلعه سرکاری در علاقه حکومت درجه ۲ دره صوف مربوط حکومتکلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف که در ۳۷ درجه ۱۹ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: موضعیت بفاصله ۲۲ کیلومتر در علاقه حکومت درجه اول انجیل مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: موضعیت بفاصله ۱۷،۵ کیلومتر در جنوب شرق چار بر جک مربوط حکومتکلان جنجا نسور متعلق حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۱۲ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۳ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: قریه نیست بفاصله ۲۷،۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه دولت یار در علاقه حکومت درجه چخچران مربوط حکومتکلان غورات متعلق ولایت هرات که در ۶۵ درجه ۳۵ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: قریه نیست بفاصله ۶،۵ کیلومتر در شمال سرخ قلعه در علاقه حکومت درجه اول بهسود متصل دریای تگاب و کجاو مربوط حکومتکلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۹ دقیقه ۳۴ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: نهریست بفاصله ۲۴ کیلومتر در شرق قلعه حمید خان در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۳ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: کوهیست در شمال شرق قلعه حمید خان به ارتفاع تخمین ۱۵۷۴ متر در علاقه حکومت درجه ۴ شورابک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۱ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۵ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: قریه نیست بفاصله ۴،۵ کیلومتر در شمال غرب قریه حیدر باجی در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلیٰ گر شک که در ۶۵ درجه ۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۳ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب غرب نسله مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قریه مذکور نسبت به بعضی قریه جات ننگرهار آب و هوای خوشگوار تر را دارا بوده و میوه جات گوناگون از قبیل انار، پیدانه، انار دانه، دارانگور، سیب، شفتالو، بهی، زردالو، توت، چار مغز و غیره دارد ساکنین قریه مذکور طور عموم خوگیا میباشند شالی، ماش، گندم، جوار و غیره در آنجا زرع میشود مردم آنجا غریبکار و زراعت پیشه میباشند.

: قریه نیست بفاصله ۳۶،۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گند آب

گنداد

گنداد

گنداد

گنداد

گندری

گندری سر

گندمریز

گندمک

گندنی

- گندو (شیطان گم) : دشتیست در جنوب غرب قلعه السراج در علاقه حکومتکلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گنده : قریه نیست بفاصله ۱۱۰۵ کیلومتر در شرق زیارت شاه مقصود مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گنده . : قریه نیست بفاصله ۲۲۰۵ کیلومتر در جنوب غرب شهر هرات متعلق ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گنده هار : نهریست بفاصله ۱۲۰۵ کیلومتر در جنوب شرق صاحب زاده در علاقه حکومتکلان لغمان مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۹ درجه ۵۹ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گنده بغل : قریه نیست بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب شرق قلعه مشکک در علاقه حکومتکلان دایز نگی مربوط ولایت کابل که در ۶۷ درجه ۴۰ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گنده چشمه : قریه نیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در جنوب غرب فیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۲۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۹ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گنده چه : قریه نیست بفاصله ۲۹ کیلومتر در شمال غرب گرشک در علاقه حکومت درجه ۲ نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۱۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۳ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گنده خوله : قریه نیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب شرق دریزه در علاقه حکومت درجه ۳ جدران متعلق ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۳۹ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گنده غندی : قریه نیست بفاصله ۱۴۰۵ کیلومتر در شمال شرق علی خیل مربوط حکومت درجه ۲ جاجی متعلق ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۵۱ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گنده قول : قریه نیست بفاصله ۴۳۰۵ کیلومتر در شمال غرب قریه سلطان خیل متصل سرک در علاقه حکومت درجه ۲ وردک مربوط حکومتکلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۴ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گندی قلعه : قریه نیست بفاصله ۳۵۰۵ کیلومتر در شمال شرق قریه شیوه متصل دره مزار مربوط حکومتکلان کنرها متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۵ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گندین : موضع نیست بفاصله ۸۳۰۵ کیلومتر در شمال غرب صالحان کاریز در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۳ درجه ۳ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۶۹ درجه ۴۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گنگش کنداو : موضعیت بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در شمال شرق شبه در علاقه حکومت کلان کنرها مر بوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گنگه : کوهیست در شمال غرب قلات غلزائی مر بوط ولایت قندهار که در تخمین ۶۶ درجه ۳۰ و ۴۲ دقیقه ۳۰ و ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۱ و ۱۶ دقیقه ۱۳ و ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گنگه خیل : قریه ئیست بفاصله ۱۰ کیلومتر در جنوب غرب نمله در علاقه حکومت درجه اول خوگیانی مر بوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گنه : قریه ئیست در حکومتی درجه ۳ پنجشیر مر بوط حکومت اعلی پروان و بسمت جنوب رخه (مرکز حکومت پنجشیر) واقع بوده و از آنجا تخمیناً ۵ کیلومتر فاصله دارد اطراف این قریه را کوها احاطه کرده است ، پیداوار زراعتی آن گندم جو ، جواری ، ارزن ، باقلی ، ماش ، شرشم ، شلغم ، زردک و شبدر می باشد ، پیداوار سردرختی آن توت ، انگور ، زردآلو ، چارمغز ، بادام ، آلوچه ، ارغنجال ، آلو بالو و سیب است ؛ از اشجار غیر مثمر بید ، سفیدار و عربید می شود . پیداوار کوهی آن بته ، بوتی سیاه چوب ، بشال خنجک و گزک است که در محروقات بکار میرود ، سبزیجات آن عبارت است از شری سبزی سیاه سوهان ، چکری و سمارق نباتات طبی آن بوی مادران ، جوانسی ، بادیان ، زوف و خا کشیر است حیوانات اهلی آن گاو ، گوسفند گدی ، بز و مرکب می باشد حیوانات وحشی آن گرگ روباه و خرگوش است ، طیه رآن مرغ خا نگی مرغابی ، وحشی ، بونه ، کبوتر ، کبک ، زاغ عکه هدهد ، شیخ باز ، باشه ، غال و اقسام گنجشک ها می باشد ، آب و هوای آن در تابستان اندک گرم زمستان سرد ، بهار و خزان معتدل دارد ، نوع زمین آن ریگی است با آنهم بواسطه استعمال انبار از زمین های مزروعی آن حاصل گرفته می شود ، پیشه اهالی آن دهقانی و مالدار است در اینجا کرباس ، تانهای پشمی و وطنی و شالها بافته می شود .

گنه کان : قریه ئیست پرنفوس تخمین در ۶ کیلومتری شهر فراه متعلق حکومت اعلی فراه که متعلق به حوزه مکتب ابتدائی دار آباد میباشد . شرح مفصل آن چون مشابه قریه دار آباد است و در آن جا نیز ازین قریه اشاره شده بان مراجعه گردد .

گنیگر : قریه ئیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در جنوب شرق سبزاو در علاقه حکومت درجه اول بهسود مر بود حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۱۷ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گو آهن : قریه ئیست بفاصله ۳۳،۵ کیلومتر در جنوب غرب اندر مر بوط حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۱ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۶ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

- گواچای :** قریه ئیست بفاصله ۷ کیلومتر در شمال شرق قلات متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۱۸ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گوار :** قریه ئیست بفاصله ۵۲ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که در ۶۷ درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۰ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گواره :** موضع یست بفاصله ۶۰ کیلومتر در جنوب قلعه جلدک در علاقه حکومت درجه ۴ ترنسک و جلدک متعلق حکومت کلان قلات مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۴۵ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۰ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گواره سنگک :** قریه ئیست بفاصله ۱۴۶،۵ کیلومتر در شمال شرق دهانه چاشت در علاقه حکومت درجه ۴ یکاوانگ متعلق حکومت کلان دایز نگی مربوط ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۲۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گوازن :** قریه ئیست بفاصله ۸۰،۵ کیلومتر در شمال شرق گرم آب در علاقه حکومت درجه ۴ اجرستان مربوط حکومت کلان ازرگان متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۲ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۴ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گواشته :** نهر یست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال شرق وازه خواه در علاقه سلیمان خیل مربوط ولایت پکتیا که در ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۳ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گواشته :** موضع یست بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال قریه خدر خیل در علاقه حکومت درجه ۳ وازه خواه مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که در ۶۸ درجه ۲۲ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گواشته سر :** کوتلیست بفاصله ۲۲،۴ کیلومتر در شمال قریه خدر خیل در علاقه حکومت درجه ۳ وازه خواه مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که در ۶۸ درجه ۱۸ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۲ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گوالک ریگ :** دشتیست در شمال غرب جیلی جیل در علاقه حکومت درجه ۲ گرم سیر مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۲ درجه ۵۶ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۹ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گو بر منده :** دوتل ایست بفاصله ۲۸ کیلومتر در جنوب غرب سروبی مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- گوت :** قریه ئیست در پنجشیر و بسمت شمال غرب قریه رخه مرکز حکومت درجه ۳ پنجشیر واقع گردیده مربوط بحکومت اعلیٰ پروان می باشد، سمت غربی آن متصل بسکوه است، پیدا و ارزراستی آن گندم، جو، جواری، باقلی، ارزن، شرشم، شلغم، زردک، شبدرو ماش است، پیدا و ارسردختی

آن توت، زردالو، چارمغز، انگور، آلوچه و آلبالو میباشد اشجار غیر مشمر آن بید، سفیدار و عرعر است، پیداهار کوهی آن بوتی، بته، پرکندول، چکری و سمارق شری، درونه، بوی مادران سومالی، مستار، جوانی، بادیان، زوف و کنوچه می باشد. حیوانات اهلی آن گاو، گدی، بز، مرکب است، حیوانات وحشی آن گرگ، روباه، خرگوش و شغور، می باشد. طيور آن عبارت است از مرغ خانگی، کبوتر، کبک، زاغ، کل مرغ، قره قوش و انواع گنجشک ها. آب و هوای آن در تابستان اندک گرم، زمستان سرد، در بهار و خزان معتدل است، کوه های آن برف گیر میباشد، پيشه اهالی زمینداری و مالداري است.

گوتک (گتسک): کوهیست در جنوب شرق قلعه زرني در علاقه حکومت درجه ۲ بکوا مربوط حکومت اعلى فراه که در ۶۴ درجه ۲۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گودرمان: موضع یست بفاصله ۴۷ کیلومتر بطرف شمال شرق مرکز غوربند مربوط حکومت اعلى پروان که در ۶۸ درجه ۵۸ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۹ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گوربای: قریه یست بفاصله ۶ کیلومتر در شرق درایم مربوط حکومت اعلى بدخشان که در ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۲ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گوربد: موضع چاه دار یست بفاصله ۲۴ کیلومتر در جنوب غرب جوزخیل در علاقه خروار مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۴۲ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گورکاب: قریه یست بفاصله ۵، ۴ کیلومتر در جنوب سورمه قلعه متعلق حکومت درجه اول سرپل مربوط حکومت اعلى شبرغان که در ۶۶ درجه ۱۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گورگی: قریه یست بفاصله ۱۱، ۵ کیلومتر در جنوب شاه جوی مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۲۵ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گورگی: قریه یست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب غرب بست در علاقه حکومت درجه اول نهر سراج مربوط حکومت اعلى گرشک که در ۶۴ درجه ۱۷ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گورندی: قریه یست بفاصله ۵، ۲۴ کیلومتر در جنوب شرق چمکنی متعلق ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۵۸ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۳ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گوریر: قریه یست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب غرب جبل السراج مربوط حکومت اعلى پروان که در ۶۹ درجه ۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گوریل: کوتلیست بفاصله ۵، ۷۹ کیلومتر در جنوب شرق ایون در علاقه شیوه مربوط حکومت اعلى بدخشان

که در ۷۱ درجه ۱۲ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۱ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گوش : قریه نیست بفاصله ۴۳ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه

۳۸ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گرشته و خواجه زائی : علاقه داری درجه ۲۲ متعلق حکومت درجه اول کامه مربوط ولایت ننگرهار است.

گوش خانه : قریه نیست بفاصله ۴ کیلومتر در جنوب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۱ دقیقه

۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۴ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گوک تیمور : قریه نیست بفاصله ۴۰ کیلومتر در جنوب شرق دولت آباد در علاقه حکومت درجه ۲ شرین تکاب

مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه ۱ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۹ دقیقه

۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گوکلت : موضع نیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در شرق قریه خرمینک در علاقه حکومت درجه ۲ گرمسیر مربوط

حکومت اعلی گر شک که در ۶۴ درجه ۴۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۲۰ درجه ۲۵ دقیقه عرض البلد

شمالی واقع است.

گوکی : قریه نیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب شرق مرکز میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۵ درجه

۴ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گوگار : قریه نیست بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب غرب قریه سلطان خیل در علاقه حکومت درجه ۲ وردک

مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۲۹ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و

۳۳ درجه ۲۵ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گوگا مندی : قریه نیست در جنوب شرق ده سبز متصل دریای کابل مربوط حکومت درجه ۴ سرربی متعلق ولایت

کابل که در ۶۹ درجه ۳۵ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۵ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد

شمالی واقع است.

گوگرم : قریه نیست بفاصله ۳ کیلومتر در شمال قلعه کف در علاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان

که در ۷۰ درجه ۲۶ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی

واقع است.

گوگس : قریه نیست بفاصله ۳۳،۵ کیلومتر در غرب قریه روان در علاقه حکومت درجه ۲ درواز مربوط

حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۴۸ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۲۵ دقیقه ۴۱

ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گولدن : موضع نیست بفاصله ۵۲،۵ کیلومتر در شمال مرکز خلم مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق

ولایت مزار شریف که در ۶۷ درجه ۵۱ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲ دقیقه ۳۷ ثانیه

عرض البلد شمالی واقع است.

گومل : دریا نیست در علاقه حکومت کلان ارگون مربوط ولایت پکتیا که در ۶۸ درجه طول البلد شرقی و

۳۲ درجه عرض البلد شمالی واقع است.

گومل

: علاقه داری است درجه ۳ مربوط حکومت کلان ارگون ولایت پکتیا که تقریباً فاصله ۵۷ کیلومتر از مرکز حکومت کلان ارگون دورتر است منطقه گومل بسیار وسیع است و در دریا از بین آن میگذرد که یکی از حدود ورخلی و دیگری از حدود سروند کتواز منع گرفته و در حدود چها و نی گومل هر دو دریا باهم یکجا شده بطرف شرق بدیره اسمعیل خان سر ازیر میشود که اولی بنام لوی گومل و دومی بنام کمکی گومل یاد میشود.

حدود گومل از طرف شرق به گل کش پستونستان غرباً به کتواز شمالاً به مربوطات حکومت کلان ارگون جنوباً به واری مالی کتواز مربوط می باشد.

تخت سایمان که از قله های مشهور سپین غرم باشد در حصه گومل واقع بوده، در همین کوه حیوانات وحشی مانند شغال، خرگوش، آغو، بزکوهی، و حتی پلنگ، نیز دارد در بعضی نقاط این کوه جنگل جلغوزه، بلوط، ارچه، خنجرک و گردیده میشود. گومل زمین زراعت کمتر داشته و از حیث اینکه آب موجوده گومل شور است درختهای میوه کمتر دارد.

گومل کوتس

: موضعیت بفاصله ۵،۵ کیلومتر در غرب قریه دومندی در علاقه حکومت کلان ارگون متعلق ولایت پکتیا که در ۶۸ درجه ۱۵ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۹ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گومی

: کوتلیست بفاصله ۶۶ کیلومتر در جنوب شرق قلعه خم در علاقه حکومت درجه ۲ در واز مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۱۶ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱۱ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گومی

: قریه نیست بفاصله ۶۹،۵ کیلومتر در جنوب شرق خم در علاقه حکومت درجه ۲ در واز مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۱ درجه ۱۵ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۵۹ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گیار

: قریه نیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که در ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۷ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گیان

: قریه و علاقه داری نیست بفاصله ۶ کیلومتر بطرف جنوب گیان جدران متعلق حکومت درجه ۳ سپیره مربوط حکومت کلان ارگون متعلق ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۲ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۵ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. که تقریباً در حدود ۳۰ کیلومتر و رتر بطرف غرب از مرکز ولایت پکتیا واقع بوده و کوه های بلندی دارد که دارای جنگلات زیاد از قبیل ارچه، جلغوزه، بلوط، نشتر و غیره می باشد. هوای آن خیلی خوشگوار و زمین زراعتی کمتر داشته و پیداوار زراعتی آن ناقص است.

اهالی آن اکثر ارمه های بز و گوسفند دارند. که در کوه های آنجا پرورش میدهند تعداد اشتر نیز درین منطقه زیاد است که بواسطه آن کرایه کشی نموده گذاره شباروزی خود را می نمایند و حدود آن شرقاً بکوها و غرباً زمین زراعتی دریا و کوه بوده جنوباً و شمالاً نیز به کوها مربوط می باشد.

گیان جد ران : قریه ٹیست در علاقہ حکومت درجہ ۳ جدران مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۲۱ دقیقہ ۲۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۸ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گیاو : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۱۴ کیلو متر در غرب نملہ در علاقہ حکومت درجہ اول خوگیا نی مربوط ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ ۳۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۸ دقیقہ ۵۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گیچہ زرد : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۸،۵ کیلو متر در شمال غرب قریہ حیدر باجی در علاقہ حکومت درجہ ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلیٰ گرشک کہ در ۶۵ درجہ ۱ دقیقہ ۳۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۵ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گیدان : کوہیست در غرب صالحان کاریز بہ ارتفاع تخمین ۱۳۵۰ متر در علاقہ حکومت درجہ ۲ گرشک مربوط حکومت اعلیٰ گرشک کہ در ۶۳ درجہ ۵ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۹ درجہ ۲۹ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

گیرو : علاقہ داریست درجہ ۳ متعلق حکومت درجہ اول اندر مربوط حکومت اعلیٰ غزنی مرکز آن (پتہ) بودہ و تقریباً دارای سہ صدخانہ میباشد .

حدود آن : از طرف شمال بدریای جنگہ از طرف شرق بہ بند (سردہ) از طرف جنوب بہ کوہ (زیرہ) از جانب غرب بہ علاقہ داری (آب بند) مربوط حکومت درجہ اول مقر اتصال دارد .
کوہا در علاقہ داری گیرو سہ کوہ متوسط وجود دارد : کوہ (جیر کسنہ) و کوہ (نان غونہ) و کوہ (خواجہ لعل) حیوانات اهلی گیرو ، گاو ، خر ، اسب ، اشتر ، بز و گوسفند میباشد .
حیوانات وحشی : آہو ، خرگوش روبہ ، گرگ ، کفتار و دلدہ خفک است .

طیور اهلی : مرغ خانگی . طیور وحشی عبارت از : کبک ، کبوتر ، مرغابی ، بودنہ و لگلگک میباشد .
صورت آبیاری : بصورت عمومی زمینہای منطقہ گیرو ، کاریزی است و اراضی بذریعہ کاریزہا آبیاری میگردد و نیز از دریای جلگہ کہ از آن پنج جوی ذیل جدا شدہ : جوی وده ، جوی محکم جوی وستہ متاخان ، جوی حصار موسی خیل و جوی حکیم آبیاری میگردد دریای جاگہ از منطقہ گردیز بہ علاقہ گیرو داخل میشود .

نباتات و پیداوار زراعتی : گندم ، جو ، جواری ، ارزن ، نخود ، رشقہ ، شبدر ، تربک ، خربزہ ، تربز ، تنباکو ، پیاز ، بادنجان ، گندنا و زردک است گندم طور للمی نیز زرع میشود .
اشجار مثمر و غیر مثمر : زردآلو ، آلو ، شفتالو ، سیب ، انگور ، توت ، آلوچہ بید و چنار وجود دارد .
اشجار رکوہی : عبارت از بادام کوهی ، خنجک ، بنیر وہ و گل بتہ کوهی است .
بتہ های کوهی ترخ ، گونگوبتہ ، کندبتہ ، ساجق ، مرخبری ، سمارق ، کاسنی ، اورلگک ، رواش ، نغری ، پیاز کوهی و لوخ پیدا میشود .

معادن : نمک خاکی ، کہ ہمراہ خاک مخلوط بودہ و مردم آن منطقہ آنرا در آب انداختہ و آب صاف و شور آن را در طعام استعمال میکنند . سنگ های آسیاب و سنگ تابه و آب شور معدنی نیز در آن وجود دارد .

مزارات معروف : خواجه پایان سید اوری ولی ، خواجه نور بابا ، سر تور بابا ، و شیخ کسلی نیکه مزارات فوق در کوه خواجه لعل میباشد و در بین مردم شهرت دارند یک باب مکتب ابتدائی در مرکز علاقه داری گیرو تاسیس گردیده .

گیرو : قریه نیست بفاصله ۱۳ کیلومتر در شرق قریه پای کوتل متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که در ۶۶ درجه ۵۷ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گیزاب : منطقه گیزاب در تشکیل اداری حکومت درجه ۴ بوده و مربوط حکومت کلان ارزگان توابع ولایت قندهار میباشد که از طرف شرق به حکومت اجرستان و از طرف غرب به حکومت دایکندی مربوط حکومت کلان دایزنگی و از سمت جنوب به حکومت تیرین و از جانب شمال به حکومت شهرستان محدود است اراضی این منطقه بعضی هموار و بعضا کوهستانی است منطقه دشت و بائر ندارد . هوای آن در تابستان گرم و در زمستان سرد بوده و در قریه های کوهستانی آن برف و در دیگر نقاط آنجا باران میبارد . پیداوار زررا عنی آن عبارت از گندم ، جو ، جوار ، برنج ماش ، شالی و پنبه میباشد و اشجار مثمر آن شفتالو ، زردآلو ، بادام و شکرپاره است حیوانات پلنگ روباه و شغال نیز در آنجا یافت میشود طیور وحشی کبک ، مرغابی ، زاغ و زاغچه میباشد .

پیشه اهالی اغلبا زراعت بوده و در بعضی قریه های آن گلیم و برک ساخته میشود و عموما این پیشه را زنهای انجام میدهند . قریه های آن بعضا از یکدیگر دور افتاده و بعضی دیگر به هم نزدیک میباشد . دریای هلمند ازین منطقه میگذرد نهرها ئیکه از آن جدا شده این علاقه را آبیاری مینماید علاوه تا کاریز هائی نیز وجود دارد که برای آبیاری از آن استفاده میشود یکنفر وکیل از طرف اهالی حکومتی گیزاب انتخاب و بشورای ملی فرستاده میشود .

گیزان : قریه نیست بفاصله ۱۳ کیلومتر بطرف جنوب شرق دوشی متصل سرک متعلق حکومت کلان بلخمری مربوط ولایت قطغن که در ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

گیلان : علاقه داری درجه (۲) مربوط حکومت درجه اول مقرر متعلق حکومت اعلی غزنی می باشد که بطرف غرب مقر بفاصله تخمین ۱۸ کیلومتر واقع است هوای آن در تابستان خیلی گرم و در زمستان بسیار سرد است و در زمستان شب و روز باد شدید میوزد برف در زمستان بسیار میبارد چون دشت های وسیع دارد برف ها و بادهای مهلک نیز داشته عبور و مرور از دشت های آن خیلی مشکل است در سمت شمال علاقه گیلان کوه هزاره جات و جاغوری و سمت جنوب بین علاقه کوه کودی واقع است که تا قندهار امتداد دارد با اینهمه تمامی علاقه گیلان دشت و بیابانهای کویر میباشد نهری که از کوه بهاء الحق از مرکز مقرر جدا شده از گیلان بدون آبیاری میگذرد و شاهجوی از آن استفاده کرده میشود امام رخود گیلان از آب کاریزها زراعت و آب یاری کرده میشود زراعت این منطقه عبارت از گندم ، جو ، رشقه تنباکو و شرش بوده خرپوزه و تربوز خیلی زیاد است و خاک آن برای هر گونه نباتات مساعد است و درخت توت خشک نیز زیاد است خلاصه این منطقه یک حوزه سرسبز مقرر بشمار میرود اما در بعضی قریه های آن زردآلو انگور ، بادام به مقدار قلیل دیده میشود درخت پید نیز زیاد است اما درخت چنار در اینجا

گیم

قطعا دیده نمی شود حیوانات اهلی آن عبارت از اسب، خر، گاو، بز، گوسفند بوده مخصوصا گوسفند در هر خانه یاد تر بیه کرده میشود قرا مشهور این علاقه داری عبارت است از پیتا و؛ شنکی، آغوجان اتله، سینه، ضابطه پر دل، بلائیر، لطیف، نابرغو، قلعه عبد الحجت خان و غیره. قریه ایست در پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که به سمت جنوب غرب آن رخه (مرکز حکومت درجه ۲ پنجشیر) واقع بوده و از مرکز حکومتی تخمینا (۸) کیلومتر فاصله دارد؛ این قریه با کوه های بلند محاط است. پیداوار زراعتی آن گندم جو، جواری، باقلی، ارزن، مشنگ، شرشم، شبدر شلغم و زردک می باشد، پیداوار سرد درختی آن توت، انگور، چار مغز، بادام، سنجد، زردالو آلبالو، آلوچه، ارغنجال و سیب است، اشجار غیر مثمر آن بید، سفیدار و عرعر می باشد که در عمارات مصرف می گردد پیداوار کوهی آن بلوط، سیاه چوب، بشال، بلک، خنجک، گزک بوتی، بته و کمای است که در محروقات بکرمی رود، چون کوه های این منطقه زیاد تردداری اشجار بلوط است ازین سبب زغال طرف احتیاج ازینجا تهیه می گردد؛ سبزیجات کوهی آن عبارت است از شری، سبزی سیاه سوهان، پیاز کوهی، سیرکوهی، سمارق و چکری که بعضا مورد استقا ده اهالی قرار میگیرد نباتات طبی آن بوی مادران، مستار، کنوچه، جوانی و بادیان است که این هم در موقع ظهور ناخوشی ها از طرف اهالی استعمال میشود حیوانات اهلی آن گاو، گوسفند (گندی) بز و مرکب می باشد چون این ناحیه از هر طرف بیکوه محاط است بناء برای تربیه حیوانات موقعیت خوبی دارد، حیوانات وحشی آن گرگ، روباه، خرگوش و ندرت خرس می باشد، طیور آن عبارت است از مرغ خانگی، کبک، کبوتر، بودنه، مرغابی، زاغ، کل مرغ، هدهد، عک، شیخ باز، قره قوش و اقسام گنجشک آب و هوای آن تابستان اندک گرم، زمستان سرد، بهار و خزان معتدل دارد، کربهای آن برف گیر می باشد و مدت زیاد دوام میکند پیشه اهالی آن چا دهنقانی و مالداری است و اکثرا چوب و زغال را بالای مرکب ها حمل نموده در باز ررخه بفروش می رسانند و ازین رهگذر تامین حیات می نمایند.

گین زاد

قریه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در شمال قریه شهیدان در علاقه حکومت درجه ۲ موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشک که در ۶۴ درجه ۴۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۳ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

گینه

موضع نیست بفاصله ۳۰ کیلومتر در غرب موسی قلعه مربوط حکومت کلان گرشک که در ۶۴ درجه ۲۳ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گینه کهنه

قلعه نیست بفاصله ۵۳،۵ کیلومتر در غرب چهار برجک متعلق حکومت کلان چخان سور مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۲۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۰ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

گینه نو

قلعه نیست بفاصله ۵۴ کیلومتر در غرب چهار برجک متعلق حکومت چخان سور مربوط حکومت اعلی فراه که در ۶۱ درجه ۲۹ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

(ل)

- لات** : قریه ئیست بفاصله ۶۰ کیلو متر بطرف شرق چار برجک مربوط حکومت کلان چخانسور حکومت اعلیٰ فراه واقع در ۶۲ درجه ۳۸ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۰ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .
- لاجورد** : قلعه ئیست بفاصله ۲۵،۵ کیلو متر در شمال سپین بولدک مربوط ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۳۷ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۸ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- لاجورد** : قریه ئیست بفاصله ۵ کیلو متر بطرف شمال شرق قریه جاجی آقامحمدخان مربوط حکومت درجه اول سپین بولدک ولایت قندهار واقع در ۶۶ درجه ۳۷ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۹ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .
- لاجورشوی** : قریه ئیست بفاصله ۲۳ کیلو متر در شمال منجان در علاقه حکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۰ درجه ۵۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۴ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- لار** : قریه ئیست بفاصله ۳۷ کیلو متر در جنوب نوزاد مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۱۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- لارباش** : قریه ئیست بفاصله ۳۶،۵ کیلو متر در جنوب شرق بنو زدیگ دریای سمندان در علاقه اندراب متعلق حکومت کلان پلخمیری مربوط ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۳۶ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- لاردشت** : دشتیست در غرب خاش در علاقه بسکوا مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۱۴ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۶ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- لارسون** : قریه ئیست بفاصله ۱۸ کیلو متر بطرف جنوب قلعه شینکی و بسکنار جنوبی دریای آمو مربوط ولایت مزار شریف واقع در ۷۰ درجه ۲۵ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۴ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .
- لارلوانی** : قریه ئیست بفاصله ۸ کیلو متر در شمال شرق علی خیل در علاقه جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- لارلی** : قریه ئیست بفاصله ۱۰،۵ کیلو متر در جنوب زیارت شاه مقصود مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۸ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۳ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- لارمش** : قریه ئیست بفاصله ۲۱ کیلو متر در جنوب سرخ شهر متصل دریای سرخ آب در علاقه کهمرد مربوط

حکومت اعلیٰ پروان که در ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لاژہ (لژہ) : موضعیت بفاصله ۱۲،۵ کیلومتر در جنوب غرب قلعہ چمکنی مربوط حکومت درجه ۳ جـا جی

مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۰ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لاژہ کوتل (لژہ کوتل) : کوتلیست بفاصله ۶۲،۵ در شمال غرب قلعہ میدان خوله در علاقہ منگل مربوط ولایت پکتیا که در

۶۹ درجه ۳۳ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۸ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لاش : قریہ ایست بفاصله ۲ کیلومتر بطرف غرب قلعہ جویین مربوط حکومت اعلیٰ فراه واقع در ۶۱ درجه

۳۵ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۲ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لاش و جویین : علاقہ داری ایست درجه اول مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در تخمین ۶۱ درجه ۵۹ دقیقه ۳۰ و ۵۰ ثانیه

طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۶ و ۵۹ دقیقه ۲۴ و ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

این علاقہ داری در گوشہ جنوب غربی حکومت اعلیٰ فراه در نقطہ اتصال حوزہ مرکز حکومتی اعلیٰ و حکومتی کلان چخانسور واقع است. از طرف شمال آنرا چشمہ میشک پدہ منزل و کون

کاریز از مرکز علاقہ داری قلعہ گاہ جد ا میسازد. از طرف غرب تا حدی بعلاقہ داری قلعہ گاہ وبعد از آن بخط سرحدی ایران مربوط میباشد در جنوب بعلاقہ داری میا کـ کـی (مربوط حکومت

کلان چخانسور) محدود میباشد. از طرف شرق بچای برگ، چاه کرتہ و تخت مربوط حکومت اعلیٰ تماس دارد. نفوس آن در حدود دوازده هزار نفر بالغ میگردد. قصبات و قراء کلان آن قرار ذیل

است : قریہ جویین که مرکز علاقہ داری میباشد، قریہ کاریز نظر محمد، قریہ پنجدہ، پنجدہ

غلام محمد خان، پنجدہ فیض محمد خان، قریہ گـاـوخورها، قریہ لفظان، قریہ ورق، قریہ

سمور، قریہ کوکـاـہ، قریہ قوج، قریہ فیض آباد، قریہ پشمیکہ، قریہ سلیمان عبد اللہ خان، قریہ

سلیمان مولاداد، قریہ جوی نو، قریہ چہارگـاـوک و قراء خورد و زیزہ دیگری نیز وجود دارد

که قابل ذکر نیست. این علاقہ داری یکی از نقاط مرکزی سیستان قدیم است و آثار بستاری از مدنیت

آنوقته سیستان مانده است از قبیل قلعہ کهنہ لاش که در کنار غربی دریای فراه در گوشہ یک دشت

وسیع و پهنای واقع و حائز چندین بنا و الحاقیہ های حیرت زا بود و در برابر دست برد حوا دث

و تاثیرات جوی ہنوز پابرجا استادہ و بینندہ را بر جلال و ابہت گذشتہ واقف میسازد کذا قلعہ کهنہ

خود جویین کہ ہنوز ہم مسکون و مورد استفادہ اہالی میباشد خرابہ های پشاوران کہ در نزدیکی

قلعہ سلیمان دیدہ میشود، چرخ گـاـوہا و چاہائیکہ ہنوز ہم بعضاً آب دران دیدہ میشود، در

خرابہ های پشاوران خرابہ مسجدی دیدہ میشود کہ طرز معماری و اہتمام در نقاشی آن دین داری

اہالی آنرا وانمود میسازد، در کوه گـاـہ یکی از همان چاہای قدیم موجود است کہ تا حال مورد

استفاده بوده و هرچند از آن آب کشیده شود خشک نمیگردد دیگر چاهها نیز بعضاً مورد استفاده قرار داده شده است یک چاه بتنهائی از ده تا پانزده جریب زمین را بدرستی آبیاری میکند قراریکه اهالی روایت میکنند آن وقت استفاده از آبهای تحت الارضی علی الاکثر ذریعه همین سستم یعنی چرخ گاوکه نوعی از اهرت است در تمام حصص این علاقه داری رائج بوده. حتی قریه که (چرخ گاوک) نامیده شده است اسم خود را از همین سستم گرفته است یعنی چرخ گاوک بوده و بهرور زمان (چارگاوک) شده است.

مزارات :

۱ - در نزدیکی قریه سلیمان عبدالله خان مزاری بنام سید میر اقبال وجود دارد تاریخ این ریاست معلوم نیست میگویند : این مرد بامیر سید سالم که در هلمند است و بامیر داود که در گرشک میباشد پیوندی نزدیکی دارد ازین قرار از سلسله سادات و بر علاوه صاحب طریقت و شخص روحانی بوده است اهالی بروحانیت او عقیده خاصی نشان میدهند زائزین بسیاری بزیارتش می آیند .

۲ - مزار حاجی شمس الدین اسحق زائی که در پنجاه استوی از متاخرین و تا اوایل قرن نوزدهم حیات داشته است از طریقه قادریه صاحب طریقه بوده اخلاف و مریدان و ارادتمندان بسیاری داشته و دارد .

۳ - زیارت، محمد نور صاحب پسر حاجی موصوف است که فقیر و متقی و زاهد شب زنده داری بوده در طریقه قادریه از طرف پدر بزرگوارش خایفه بوده است و هم تا اوایل نیمه اخیر قرن (۱۹) حیات داشته مزارش در پنجاه و مریدان و ارادتمندان زیاد دارد .

پیدا و ارزرا عتی : در اینجا گندم، جو، جواری، کل جو، ماش، مشنگ، لوبیا، ارزن، عدس، باقلی، گل آفتاب پرست، بید انجیر، رشقه، شبدر، تربز، خربزه، زردک و شلغم کاشته میشود در جائیکه آب کسار نیز با چشمه دارد مثل قریه سمورو کسار نیز نظر محمد تمام این حبوب و مزروعات محصول قابل وصفی میدهد .

ذرایع آبیاری : درین علاقه داری سه نوع طرز آبیاری رواج دارد : کساریز، چشمه ورود آبی ولی اخیراً همان سستم گذشته که کشیدن آب ذریعه چرخ گاو است نیز کمی رواج یافته است. لکن استفاده از آب دریا اکثریت دارد .

انواع اراضی : این علاقه داری دو نوع اراضی دارد :

الف اراضی اطراف دریا : چون این اراضی از همان گل و لای که سیلابهای بهار در اطراف دریا پخش کرده است مستفید شده لذا اراضی بسیار قوی و پخته و مساعد بوده محصولات قابل وصفی میدهد .

ب - اراضی دامنه های شرقی و شمالی علاقه داری مذکور که دامنه های پست دشتهای مرتفع است مستعد نبوده حاصلات قابل وصفی از آن بدست آمده نمیتواند مگر این نوع اراضی کمتر بوده و نوع اول آن بیشتر است.

پیشه اهالی : پیشه مردان اینجا علی الاکثر زراعت و برخی تربیه حیوانات میباشد بعضاهم نساجی میکنند

تربیه مرغ درینجا خوب رواج دارد رنان بعضا پشم و پنبه می ریشند. رشتن پشم و موی بز ذریعه مردان نیز رواج دارد مردم این علاقه بز حمت کشی و پرکاری شهرت خاصی دارند. درد وازده ماه سال بیکار نمی نشینند همینکه از برداشتن حاصلات غله باب خود که تا اخیر سرطمان انجام مییابد فارغ شوند باخانه و کوچ به چخا نسورویا فراه رو آورده تا اوا خرتیر ماه درانجاها مشغول کار میشوند در زمستان که بوطن بر میگرددند تا پیداشدن آب به پا رودا دن زمین و اصلاح پستی و بلندی آن صرف مساعی میکنند اهالی اینجا مواد کارآمد و احتیاجات خود را از مرکز حکومت اعلی وارد میکنند و پشم، موی بز و پوست حیوانات را برای فروش بسرکز میبرند.

حیوانات: حیوانات اهلی اینجا عبارت از: گاو، بز، گوسفند و شتر است. تربیه بز نسبت بدیگر حیوانات بیشتر است و پت زیاد دارد، تربیه گاو تنها در حصه هائیکه بجهیل سابری نزدیک است یا در حواشی دریای فراه صورت میگیرد از حیوانات وحشی: آهو، دشتی و خرگوش در دشتهای آن بکثرت دیده میشود از نوع سباع گرگ روباه و دسواحل جهیل خدوک و حشی نیز دیده میشود.

طیور: در حوالی جهیل سابری در تمام مواسم سال عموما در زمستان انواع بی شمار مرغابی و قنار بکثرت وجود دارد در اراضی مزروعی آن در زمستان بقره قره و کتو و در بهار انواع جل و اگن بوفرت یافت میشود.

وجه تسمیه لاش وجوین: میگویند اسم خود را از قلعه که تا کنون در ساحل غربی دریای فراه بر یک لاش مرتفع قرار گرفته است اتخاذ اما راجع به جوین بین مردم دو روایت موجود است اول این است که درینجا زراعت جو خیلی رائج بوده و محصولات قابل اعتنای داشته است لذا منطقه را بنام منطقه جو موسوم ساخته و جوین گفته اند چنانچه اکنون هم دست بدیگر غله باب جو درینجا بیشتر زرع شده و حاصل خوب میدهد بناء علیه بحقیقت نزد یکتر است روایت دیگر اینکه چون طرز آبیاری درینجا ذریعه چرخ گاو بوده است و این چرخ ذریعه دو گاو بکار انداخته میشد در اول بنام (گوین) بوده و بعدا بمرور زمان جوین شده است.

در علاقه لاش وجوین علاوه بر مدام رس خصوصی و تعلیمی که در مساجد بعمل می آید یک باب مکتب ابتدائی در قریه جوین از طرف وزارت معارف دائر گردیده است.

لاغر : قریه بیست و نه فاصله ۱۶،۵ کیلومتر در غرب قریه محمد رضا مربوط ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۶ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لاغر کوه : کوهیست در جنوب ده تیتان در علاقه حکومت اعلی غور ات که در ۶۳ درجه ۴۴ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۲ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لاغری : قریه بیست و نه فاصله ۹ کیلومتر در جنوب غرب جلریز در علاقه حکومت درجه ۲ میدان متصل سرکی که بطرف داینزنگی می رود مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۳۲ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

- لا لاخیل** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان کہ در ۶۷ درجہ ۵۱ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۹ دقیقہ ۲۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لا لاشہید** : موضع ٹیست بفاصلہ ۴۸،۵ کیلو متر در شمال شرق قلات غزنائی مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۷ درجہ ۱۹ دقیقہ ۲۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۲ دقیقہ ۱۸ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لال بانندی خولہ** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۶،۵ کیلو متر در شمال غرب انارقلعہ در علاقہ شنوارم مربوط ولایت ننگرہار کہ در ۷۰ درجہ ۴۹ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱ دقیقہ ۵۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لال پورہ** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵ کیلو متر در شمال لوی دکہ در علاقہ کامہ مربوط ولایت ننگرہار کہ در ۷۱ درجہ ۲ دقیقہ ۲۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۴ دقیقہ ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لال مای** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۵ کیلو متر در شمال غرب انارقلعہ در علاقہ شنوارم مربوط ولایت ننگرہار کہ در ۷۰ درجہ ۵۰ دقیقہ ۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱ دقیقہ ۴۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لال محمد (لعل محمد)** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴ کیلو متر بطرف شمال غرب قریہ ملاپیر دوست مربوط حکومت اول سپین بولدک ولایت قندھار واقع ۶۶ درجہ ۱۸ دقیقہ ۵۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۹ دقیقہ ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لالو** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳ کیلو متر بطرف جنوب رباط منطقہ جلدک متعلق حکومت درجہ ۴ ترنک و جلدک در حوزہ حکومت کلان قلات ولایت قندھار واقع ۶۶ درجہ ۴۴ دقیقہ ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۶ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لالو** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۴ کیلو متر بطرف شمال شرق قلعه عبد الرحمن خان مربوط حکومت درجہ ۲ دھراو دم تعلق ولایت قندھار در ۶۵ درجہ ۲۵ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۹ دقیقہ ۱۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لالو** : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۵ کیلو متر بطرف شمال غرب قریہ ملاپیر دوست مربوط حکومت درجہ اول سپین بولدک ولایت قندھار واقع ۶۶ درجہ ۳۳ دقیقہ ۵۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۱۹ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .
- لالوخیل** : قلعه ایست بفاصلہ ۸،۵ کیلو متر در جنوب غرب قلعه دولت خان در علاقہ زرمتم مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۸ درجہ ۴۲ دقیقہ ۳۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۰ دقیقہ ۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لالو قلعه** : قریہ ایست بفاصلہ ۸،۵ کیلو متر بطرف جنوب غرب قلعه دولت خان مربوط حکومت اعلی غزنی واقع در ۶۸ درجہ ۴۲ دقیقہ ۵۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۰ دقیقہ ۳۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لالہ** : قریہ ایست بفاصلہ ۱۵ کیلو متر بطرف غرب قلعه یزدان بخش مربوط حکومت درجہ ۳ درہ صوف

- متعلق حکمران متکلاں سمنگان ولایت مزار شریف واقع در ۶۷ درجہ ۸ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۳۸ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .
- لالہ بای : دشتی است در جنوب شرق قلعہ زرخہ در علاقہ بادغیسات مربوط ولایت ہرات کہ در ۶۳ درجہ ۵۴ دقیقہ ۴۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۱۳ دقیقہ ۳۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لالہ شہید : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۰ کیلو متر بطرف شمال شرق قریہ ملک وال مربوط علاقہ داری درجہ اول شاجوی متعلق حکمران قلات ولایت قندھار واقع در ۶۷ درجہ ۲۰ دقیقہ ۳۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۲ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .
- لالہ قلعہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵ کیلو متر بطرف غرب شہر جلال آباد مربوط حکومت درجہ ۲ سرخرو ولایت ننگرہار واقع در ۷۰ درجہ ۲۴ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۵ دقیقہ ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لالہ کی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸ کیلو متر بطرف شمال غرب شہر یلخمری مربوط ولایت قلعن واقع در ۶۸ درجہ ۳۸ دقیقہ ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۵ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .
- لالہ ماہی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۰، ۵ کیلو متر در جنوب باسول در علاقہ مہمند درہ متعلق حکومت کلان شنوار ولایت ننگرہار کہ در ۷۰ درجہ ۵۰ دقیقہ ۳۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱ دقیقہ ۲۳ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لالہ می : قلعہ ٹیست بفاصلہ ۱۲، ۵ کیلو متر در جنوب جلال آباد نزدیک در بای چپرہار مربوط ولایت ننگرہار کہ در ۷۰ درجہ ۲۷ دقیقہ ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۰ دقیقہ ۲۳ عرض البلد شمالی واقع است .
- لالی زئی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۵، ۵ کیلو متر در شمال غرب سردار خان کلی در علاقہ حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۵۰ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۰ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لامان : نہر یست بفاصلہ ۱۰۷، ۵ کیلو متر در شمال قلعہ چار راہ در علاقہ بکوا و خاشرود مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہ در ۶۳ درجہ ۲۸ دقیقہ ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۰ دقیقہ ۵۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لامان رباط : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۲ کیلو متر بطرف جنوب قلعہ نومرہ مربوط حکومت کلان بادغیسات ولایت ہرات واقع در ۶۳ درجہ ۴ دقیقہ ۲۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۴ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لاووران : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۶ کیلو متر بطرف شمال شرق قریہ سربولی متصل درہ بادرود علاقہ کوہستان مربوط حکومت اعلیٰ پروان کہ در ۶۹ درجہ ۴۷ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۵ دقیقہ ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- لاہور : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۳، ۵ کیلو متر در شمال غرب میدان خولہ در علاقہ منگل مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۴۲ دقیقہ ۱۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۷ دقیقہ ۳۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- لائی زی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۲ کیلومتر بطرف جنوب غرب حکومت گلان متون مربوط ولایت پکتیا واقع در ۶۹ درجہ ۵۰ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۰ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد.
- لای خان ناور : ناور یست بفاصلہ ۲۶ کیلومتر بطرف مہراب ناور مربوط حکومت درجہ ۴ شور ابک ولایت قندھار واقع در ۶۵ درجہ ۴۰ دقیقہ طول البلد شرقی و ۲۹ درجہ ۴۴ دقیقہ ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد.
- لایکی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۹۰۵ کیلومتر در جنوب غرب بغلان مربوط ولایت قطن کہ در ۶۸ درجہ ۲۸ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۵۵ دقیقہ ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- لای اور لورچہ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۱ کیلومتر بطرف شرق عالی خیل مربوط ولایت پکتیا واقع در ۶۵ درجہ ۵۳ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۲ دقیقہ ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد.
- لباک : موضع یست بفاصلہ ۲۹ کیلومتر در غرب وزیر آباد در علاقہ بلخ مربوط ولایت مزار شریف کہ در ۶۶ درجہ ۳۷ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۶۳ درجہ ۴۷ دقیقہ ۲۴ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- لبلان (لبلین) : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶ کیلومتر بطرف شمال شرق حکومت درجہ ۲ دھراود متعلق ولایت قندھار در ۶۵ درجہ ۲۸ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۸ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- لپتوگ : قلہ کوهیست واقع در ۷۳ درجہ ۴۰ دقیقہ ۳۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۵۵ دقیقہ ۲۳ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۱۱۰ کیلومتر بطرف شمال قلہ پنجه مربوط حکومت عالی بدخشان واقع بودہ ارتفاع آن ۶۲۸۷ متر تخمین گردیدہ است.
- لپسک : قلہ ایست در جنوب شرق سرحد و اخان مربوط حکومت عالی بدخشان کہ در ۷۳ درجہ ۴۰ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۵۴ دقیقہ ۵۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- لپسک : نہریست بفاصلہ ۶۸۶۵ کیلومتر در شرق سرحد و اخان مربوط حکومت عالی بدخشان کہ در ۷۳ درجہ ۵۳ دقیقہ ۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۱ دقیقہ ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- لپسک جلگہ : نہریست بفاصلہ ۲۶ کیلومتر در جنوب شرق خولدرچت در علاقہ و اخان مربوط حکومت عالی بدخشان کہ در ۷۳ درجہ ۵۳ دقیقہ ۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۱ دقیقہ ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- لتک : قریہ ایست بفاصلہ ۳ کیلومتر در شمال شرق شنکی در علاقہ قلات غلرائی مربوط ولایت قندھار کہ در ۶۷ درجہ ۲۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۸ دقیقہ عرض البلد شمالی واقع است.
- لتک (لتک) : قریہ ٹیست بفاصلہ ۷ کیلومتر بطرف شرق متون مربوط حکومت گلان خوست ولایت پکتیا واقع در ۷۰ درجہ ۲ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۱ دقیقہ ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد.
- لته بند : کوتایست بفاصلہ ۲۱ کیلومتر بطرف جنوب غرب حکومت سر و بی مربوط ولایت کابل واقع

در ۶۹ درجه ۳۴ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لته بند : کوتلیست بفاصله ۲۰ کیلومتر بطرف شرق حکومت کالان نالقان مربوط ولایت قطغن واقع در ۶۹ درجه ۴۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۵ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لته بند : قریه ئیست بفاصله ۱۸ کیلومتر بطرف شرق شهر نالقان مربوط ولایت قطغن واقع در ۶۹ درجه ۳۹ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۵ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لته بند : قریه ئیست بفاصله ۱۴ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریه سیرویی متصل سرك مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۳۲ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لته بند کوتل : کوتل ایست بفاصله ۴ کیلومتر بطرف شمال غرب سوزمه قلعه سنگچارک مربوط حکومت اعلی شبرغان واقع در ۶۶ درجه ۱۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۶ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لته خیل : قریه ئیست بفاصله ۹،۵ کیلومتر در غرب وزیر آباد در علاقه حکومت کالان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در ۶۶ درجه ۵۰ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۶ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لج : قریه ئیست واقع در حکومت درجه ۲ غوربند مربوط حکومت اعلی پروان.
لجر (لجیر) : قله کوهیست واقع در ۶۴ درجه ۱۳ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۲ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی و در جنوب غرب تیواره مربوط علاقه غورات ولایت هرات.

لجوار منگل : موضعیست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب غرب چمکنی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۱ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۷ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لجه منگل : علاقه داری ایست درجه ۳ مربوط حکومت درجه ۳ جانی خیل در ولایت پکتیا این علاقه داری که بنام لجه در دره لجه منگل واقع است از ناحیه شمال مربوط است بمر بوطات کوه سین و میرز که و دره احمد خیل جاشی و از طرف غرب بمساحات مسکونه طوطاخیل و جدران و از طرف جنوب بمیدان خونه منگل و گبر منگل و زورکوب و از سمت شرق بدربای دره احمد خیل ارتباط دارد. نفوس مجموعی این علاقه داری در حدود دوهزار نفر بالغ میگردد، آب و هوای این منطقه برفگیر و کوهسار بوده و کوههای آن از جنگلات و اشجار مستور است در بهار و زمستان هوای آن مرطوب و معتدل میباشد.

قراغوصبات مربوطه آن عبارت از آرام کلی، خرگی، درگی، لجه خوله، هتکه، شکری خوله بوی کلی، گبر دره کلی، چرکوگلی، مرنج کلی و نشکه میباشد.

پیداوار و راعتی : گندم، جو، جواری، برنج لک، شلغم، کچالو، آلو (نوعی از کچالو است) ماش، مشنگ، شاخل، زردک، لوبیا، عدس (نسک) گل آفتاب پرست بید انجیر، شبدر، رشقه، تنباکو، کدو، بادنجان سوسنی، بادرنگ و تره است. و نیز زیره سیاه که طور خود را از کوههای این منطقه بدست می آید. پیدا میشود.

جنگلات و اشجار : ارچہ ، جلغوزہ ، بلوت ، نشتر ، اوبینٹ یا اوبخت (یعنی ارچہ بدل) شنگ غاشنی ، خمونہ ، بادام تلخ ، زیتون ، توت و چہار مغز میاشد .

میوہ جات : توت ، ناک ، سیب ، انگور ، شفتالو ، زردالو ، آلوچہ ، سنجد ، امرد ، شلیل ، غنجاو غیرہ پیدایش دارد .

پیداوار صنعتی : این محل چکن ابریشم دوزی خوبی دارد .

پیداوار معدنی : مومائی کہ در بین کوها بصورت مایع منجمد شدہ بدست می آید علاوتاً از جملہ پیداوار این منطقہ عسل نیز بشمار میرود .

پیشہ مردم : اهالی اینجا اکثر بہ تجارت چار تراش و غیرہ و برخی ہم بزراعت مشغول میباشند زنان عموماً بہ تنظیم منزل و تربید اطفال و بعضی ہم در امور زراعت بامردان معاونت میکنند .

چکن دوزی ہم گرچہ درین اواخر از رواج افتادہ مگر محدودی از زنان باین پیشہ نیز مشغول میشوند .

حیوانات اهلی : درین منطقہ گاو ، بز ، اشتر ، اسب ، قاطر و الاغ پیدا میشود .

حیوانات وحشی : عبارت است از ، آہوی کوهی ، خرگوش ، پلنگ ، گرگ ، خرس سیاه خوک و روباہ .

طیور : کبک ، تیو ، کبوتر ، کبک دری ، جل ، بودنہ ، زاغچہ ، سارک و اگن درینجا وجود دارد .

نوع اراضی : چون این منطقہ کوہسار است اراضی مزروعی آن کہ در بین درہ اکثر بطور مصنوع از طرف خود اهالی بمیان آورده شدہ برای زراعت چندان مستعد نیست .

آبیاری : آب های اینجا کہ از چشمہ سارها و کوہسار سرازیر شدہ و در بین درہ جریان پیدا میکند . زراعت و اراضی محدود اینجا را کفایت میکند .

واردات و صادرات : اهالی سامان مورد ضرورت خود ہارا از قبیل رخت ، چای ، بورہ و وسایل ارہ کشی ، افزار زراعتی و تیل خاک ، از مرکز ولایت و بامرکز مملکت وارد میکنند ، صادرات شان عبارت از چار تراش ، عسل ، قاطر ، اشتر و بعضاً چکن کہ برخی را بداخل و چیزبرا بخارج صادر میکنند .

لجی کوتل : کر تلیست بفاصلہ ۷ کیلو متر بطرف جنوب غرب قریہ تشنگ لجی منگل مربوط ولایت پکتیا واقع در ۶۹ درجہ ۳۲ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۹ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لجہ خاز : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲ کیلو متر بطرف جنوب شرق سرای خواجہ مربوط ولایت کابل واقع در ۶۹ درجہ ۸ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۹ دقیقہ ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

لجی پور : قریہ ایست بفاصلہ ۱۱ کیلو متر بطرف شرق زیارت میالی صاحب مربوط ولایت ننگرہار واقع در ۷۰ درجہ ۴۳ دقیقہ ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۱ دقیقہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

لچمپه

قریه ایست بمفاصله ۲۹ کیلو متر در جنوب شرق جلال آباد مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۴۳ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لخت کوتل

کوتلیست بمفاصله ۱۷ کیلو متر در جنوب پرچمان در علاقه بکواه و خاشرود مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۳ درجه ۵۱ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۹ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لخ خانه گرجی:

موضع ایست بمفاصله ۴۸ کیلو متر در جنوب غرب سمنگان مربوط ولایت مزار شریف واقع در ۶۷ درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۱ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لخ سرج

قریه ایست بمفاصله ۴۱،۵ کیلو متر در جنوب قریه ریخته در علاقه حکومتکلان بادغیسات مربوط ولایت هرات واقع در ۶۳ درجه ۲۷ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۴ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لخک

قریه ایست بمفاصله ۹ کیلو متر بطرف غرب شترگردن مربوط حکومت درجه ۳ خاکریز ولایت قندهار واقع در ۶۵ درجه ۲۵ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد میباشد.

لخک

نهریست بمفاصله ۷۲ کیلو متر در شمال قریه چهارراه در علاقه بکواه و خاشرود مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۳ درجه ۸ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۷ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی جریان دارد.

لخی

قریه ایست بمفاصله ۶ کیلو متر در شمال خاش در علاقه بکواه مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۵۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۴ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لخی

کوتلیست بمفاصله ۳۱،۵ کیلو متر بطرف شرق تیزین در علاقه غلزلای مربوط ولایت ننگرهار واقع در ۶۹ درجه ۵۲ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لخی

قریه ایست بمفاصله ۱۵ کیلو متر در شرق گل آباد مربوط حکومت درجه ۳ گرسیر متعلق حکومت اعلیٰ گرشک واقع در ۶۳ درجه ۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۲ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لخی

قریه ایست بمفاصله ۱۰،۵ کیلو متری قریه میان پشته در علاقه گرسیر متعلق حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۴ درجه ۱ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۴ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد.

لخی

قریه ایست بمفاصله ۱۱ کیلو متر بطرف شمال شرق قلعه لندی محمد امین خان در علاقه گرسیر حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۳ درجه ۵۱ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۴۳ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد.

لدور

قریه ایست بمفاصله ۹ کیلو متر بطرف جنوب غرب قریه گبر منگل مربوط ولایت پکتیا واقع در ۶۹ درجه ۴۲ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۸ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لدور قلعه

قریه نیست بمفاصله ۱۷ کیلو متر بطرف جنوب غوب قلعه گیر منگل مربوط ولایت پکتیا واقع ۶۹ درجه ۴۱ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۳ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد

لرام

قریه نیست بمفاصله ۱۰ کیلو متر در شمال شرق قلعه سرکاری مقرر مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که در ۶۷ درجه ۵۲ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۴ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

لرباش

قریه نیست بمفاصله ۱۸ کیلو متر بطرف شرق قریه بنو مربوط حکومت درجه ۴ متعلق حکومت کلان پلخمری ولایت قطن واقع در ۶۹ درجه ۳۶ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لرخوابی کیدگی

قریه نیست بمفاصله ۱۸ کیلو متر بطرف جنوب شرق حکومت کلان پلخمری مربوط ولایت قطن واقع در ۶۸ درجه ۴۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لرزاری

قریه نیست بمفاصله ۱۹ کیلو متر بطرف شرق قریه پرچمان در علاقه غوررات مربوط ولایت هرات واقع در ۶۴ درجه ۱ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۷ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لرغان

قریه نیست بمفاصله ۱۹ کیلو متر بطرف جنوب حضرت سلطان مربوط ولایت مزار شریف واقع در ۶۷ درجه ۵۸ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۸ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لرغه

قریه نیست بمفاصله ۱۱ کیلو متر بطرف شرق قریه ورجه مربوط ولایت هرات واقع در ۶۴ درجه ۵۸ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۴ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لرك

قریه نیست بمفاصله ۲۴ کیلو متر بطرف شرق سوزمه قلعه حکومت درجه اول سنگت چارک مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان واقع در ۶۶ درجه ۲۸ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لرك

قریه نیست بمفاصله ۳ کیلو متر بطرف شرق حکومت درجه ۳ شینکی متعلق حکومت کلان قلات ولایت قلات واقع در ۶۷ درجه ۲۶ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لركوه

کوهیست که قلعه باند ترین آن واقع در ۶۲ درجه ۳۸ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۶ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۲۲ کیلو متر بطرف جنوب شرق قریه خواجه خضر مربوط حکومت درجه ۲ بسکواه متعلق حکومت اعلیٰ فراهم میباشد.

لرگرد

قریه نیست بمفاصله ۹ کیلو متر بطرف جنوب نوزاد مربوط حکومت اعلیٰ گرشک واقع در ۶۴ درجه ۲۷ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۸ دقیقه ۱۵ عرض البلد شمالی میباشد.

لرگرد

قریه نیست بمفاصله ۲۲ کیلو متر بطرف جنوب غرب قریه جوازی مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان واقع در ۶۶ درجه ۳۷ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۹ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

لر ایونی

: قریہ ایست بفاصله ۸۵ کیلومتر بطرف شمال شرق علی خیل جاجی مربوط ولایت پکتیا واقع در ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۲۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۸ دقیقه ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لرم (لرم)

: قریہ ٹیست بفاصله ۱۷ کیلومتر بطرف شمال شرق حکومت مقرر مربوط حکومت اعلیٰ غزنی واقع در ۶۷ درجه ۵۱ دقیقه ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۵ دقیقه ۵ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لرمانده خیل

: قریہ ٹیست بفاصله ۱۶ کیلومتر بطرف شرق قریہ برہ خیل مربوط حکومت گلان شنوار ولایت ننگرہار واقع در ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۲۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ دقیقه ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لرم کوه بانده

: قریہ ایست بفاصله ۲۰ کیلومتر بطرف شمال شرق چغہ سرای مربوط ولایت ننگرہار واقع در ۷۱ درجه ۱۸ دقیقه ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۷ دقیقه ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لرمنده خیل

: قریہ ٹیست بفاصله ۲۰ کیلومتر بطرف جنوب پشپلاق مربوط حکومت گلان شنوار ولایت ننگرہار واقع در ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۲۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ دقیقه ۳۱ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

لروررباط

: قریہ ایست بفاصله ۴۸ کیلومتر بطرف جنوب حکومتی درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان واقع در ۷۰ درجه ۴۸ دقیقه ۲۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۳ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لشکری

: موضع چاہ داریست بفاصله ۲۲ کیلومتر بطرف جنوب قلعه بست مربوط حکومت درجه ۴ شورا بک ولایت قندہار واقع در ۶۵ درجه ۹ دقیقه ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۰ دقیقه ۵۱ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لشکری بازار

: شهری است بفاصله ۳۰ کیلومتر بطرف جنوب غرب شهر گرشک مربوط حکومت اعلیٰ گرشک واقع در ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۷ دقیقه ۱۱ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لعل پوره

: قریہ ٹیست بفاصله یک کیلومتر بطرف شمال دکہ بکنار شمالی دریای کابل مربوط حکومت درجه اول کامہ ولایت ننگرہار واقع در ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۱۶ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لعل خان

: قریہ ایست بفاصله ۳۵ کیلومتر بطرف جنوب قریہ مسجد مربوط حکومت اعلیٰ غزنی واقع در ۶۸ درجه ۲۹ دقیقه ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۴ دقیقه ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لعل خان

: قریہ ایست بفاصله ۲۱ کیلومتر بطرف شمال علاقہ دروازہ گئی مربوط حکومت درجه ۳ شینکی متعلق حکومت گلان قلات ولایت قندہار واقع در ۶۶ درجه ۵۴ دقیقه ۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۹ دقیقه ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لعل خان خیل : قریہ ایست بفاصلہ ۸ کیلومتر بطرف جنوب شرق حکومت مقرر مربوط حکومت اعلیٰ غزنی واقع در ۶۷ درجہ ۵۰ دقیقہ ۲۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴۹ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .

لعل و سر جنگل : لعل و سر جنگل حکومت درجہ ۴ مربوط بہ حکومت اعلیٰ غورات میباشد . لعل و سر جنگل از طرف شمال بہ حکومت محلی چخچران مربوط حکومت اعلیٰ غورات و شرقاً بمضافات یسکہ و لنگک حکومت کلان دایزنکی و جنوباً بہ مربوطات حکومت محلی دایسکندی و از ناحیہ غرب بہ تعلقات حکومت محلی چخچران میباشد .

قراء و قصبات مشہورہ آن : قریہ سر جنگل ، قریہ قزل ، قریہ کرمان ، قریہ گرم آب ، قریہ قتلش ، قریہ کمران ، قریہ دھنہ ، قریہ چاکر ، قریہ تخذک ، قریہ لعل ، و قریہ سفید چشمہ .

نوع اراضی آن : این منطقہ کوهستانی بودہ اراضی آن ناھموار و برخی در دو طرف درہ ہا و قسمی ہم در نشیب و فراز تپہ ہا واقع و استعداد زراعتی آن محدود است .

آبیاری : چون منطقہ مذکور کور کوهسار و اراضی آن در دامندہ تپہ ہا واقع گردیدہ از چشمہ ہای فراوانیکہ در اطراف و نواح آن جاریست آبیاری میگردد .

پیداوار زراعتی : گندم ، جو ، جوار ، ماش ، نخود ، باقلی ، عدس ، لو بیہ ، مشنگ ، تنباکو ، رشقہ ، شبدر ، کچالو ، بادنجان رومی ، بادنجان سوسنی ، کدو ، شلغم ، کل جو ، گل آفتاب پرست ، بید انجیر ، خیار ، زردک .

پیداوار صنعتی : پیداوار صنعتی اینجا عبارت از گلیم ، برک ہزارگی کہ شہرت خوبی دارد پیداوار تجارتی : پیداوار تجارتی اینجا عبارت است از پوست ہای خام گاوی ، وگوسفندی و پوست روباہ ، گرگ ، و دله خفک . روغن این منطقہ خیالی ہا شہرت داشتہ و یک قلم تجارتی مہم آن بشمار می آید .

معارف : در مرکز حکومتی یک باب مکتب ابتدائیہ دارد .

طرق شوارع : چون اراضی اینجا کوهسار و دشوار گذراست بجز از ہمین سرکی کہ از حد کوتل ہونی از طرف شرق در حکومتی میدان نفوذ و پس از طی مربوطات حکومتی مذکور و مضافات حکومت بہسود و حکومت کلان دایزنکی بہ لعل و سر جنگل گذشتہ سرک دیگری در این حکومتی کشیدہ نشدہ . این سرک وقتی حکومتی مذکور را از شرق بہ غرب طی نمود بہ چخچران ہرات داخل و منتهی میگردد .

راہائی کہ مربوطات خود این حکومتی را باہم اتصال میدہد عبارت از پیادہ روہای است کہ رفت و آمد عرادرہ جات را مساعدت نمیدہد .

کوہای مشہور آن : یک کوہ در آنجا واقع و از طرف شرق بغرب ممتد است کہ بکوہ لعل و سر جنگل معروف است .

حیوانات اہلی : حیوانات اہلی اینجا مرکب از گاو ، گوسفند ، بز و الاغ است .

حیوانات وحشی : حیوانات وحشی اینجا عبارت اند از آہوی کوی ، خرگوش ، خرس سیاہ و گرگ و روباہ و پلنگ و دله خفک .

- طیور اهلی : طیور اهلی اینجا عبارت انداز مرغ های خانگی ، کبوتر ، فیل مرغ .
- طیور وحشی : طیور وحشی این ساحه عبارت از انواع گنجشک ، کبک ، تیهو سارک و سایر طیور شکاری از قبیل شاهین و عقاب و باشه است .
- نا گفته نماند که حکومت لعل و سر جنگل یک نفر وکیل شورا را بکابل میفرستد .
- لغار : قریه ایست بمفاصله ۷ کیلومتر بطرف شمال غرب قریه المیش مربوط حکومت درجه ۴ دهله ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۵۱ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۶ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لغذک : قریه ئیست بمفاصله ۱۸،۵ کیلومتر بطرف جنوب شهر منجان مربوط حکومت اعلی بد نشان که در ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لغزکوه : کوهیست که قله بلندترین آن در ۶۳ درجه ۴۴ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۳ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و بمفاصله ۶ کیلومتر بطرف غرب قریه پار خنجان علاقه غورات مربوط ولایت هرات موقعیت دارد .
- لغچک : قریه ئیست بمفاصله ۱،۴ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریه بنو مربوط حکومت درجه ۴ اندراب متعلق حکومت کلان پلخمیری ولایت قطغن که در ۶۹ درجه ۱۷ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لغزکی زی : کوتلیست بمفاصله ۵ کیلومتر بطرف جنوب قریه نریزی مربوط حکومت کلان خوست ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۱ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۶ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لغمان : قریه ئیست بمفاصله ۸ کیلومتر بطرف جنوب قریه اودان مربوط حکومت اعلی شبرغان واقع در ۶۶ درجه ۵ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۹ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .
- لغمانی : قریه ئیست بمفاصله ۴ کیلومتر بطرف جنوب مرکز چاریکار مربوط حکومت اعلی پروان که در ۶۹ درجه ۹ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لغوری دند : ناوریست بمفاصله ۲۴ کیلومتر بطرف جنوب قلعه نورك مربوط حکومت درجه اول سپین بولدک ولایت قندهار واقع در ۶۶ درجه ۹ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۴۱ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .
- لغه آبادنو : قریه ئیست بمفاصله ۱۴،۵ کیلومتر بطرف شرق جنوبی شهر غزنی که در ۶۸ درجه ۳۳ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لغه وادکهنه : قریه ئیست بمفاصله ۲۳ کیلومتر بطرف شرق جنوب شهر غزنی که در ۶۸ درجه ۳۷ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۶ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .
- لقی فخری : کوتلیست بمفاصله ۷،۵ کیلومتر بطرف شرق قریه باره خان مربوط حکومت درجه ۴ شورابک ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۱۹ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۰ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

- لنگ خانہ گرگٹ : علاقہ ایست کہ سہ راہی آن واقع در ۶۷ درجہ ۵۲ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۵۱ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بمفاصلہ ۱۲ کیلو متر بطرف شمال شرق قریہ روئی مربوط سیغان و کہمرد حکومت اعلیٰ پروان کائن میباشند .
- لنگر : قریہ ایست بمفاصلہ ۴۴ کیلو متر بطرف جنوب قلعه لندی محمد امین خان در علاقہ گرمسیر حکومت اعی گرشک کہہ در ۶۳ درجہ ۴۸ دقیقہ ۱۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۹ دقیقہ ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشند .
- لنگر ہسر : قلہ کوہیست کہہ در ۷۱ درجہ ۱۸ دقیقہ ۱۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۳ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع و بمفاصلہ ۱۵ کیلو متر بطرف شرق سلسلہ کوہ ہند و رواج مربوط حکومت گلان کنرہا ولایت ننگرہا واقع گردیدہ است .
- لنگری : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۴ کیلو متر بطرف غرب بجی کوتل مربوط ولایت پکتیا کہہ در ۶۹ درجہ ۳۰۰ دقیقہ ۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۹ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشند .
- لنگری : قریہ ایست بمفاصلہ ۱۴ کیلو متر بطرف جنوب شرق حکومت کنرہا و ولایت ننگرہا واقع ۷۰ درجہ ۵۹ دقیقہ ۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۳ دقیقہ ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لنگری : کوتلیست بمفاصلہ ۱۸ کیلو متر بطرف شمال علی خیل مربوط ولایت پکتیا واقع در ۶۹ درجہ ۴۸ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لنگری : قریہ ایست بمفاصلہ ۲۰ کیلو متر بطرف جنوب حکومت سر وہی مربوط ولایت کابل کہہ در ۶۹ درجہ ۴۰ دقیقہ ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشند .
- لنگری : قریہ ایست بمفاصلہ ۸ کیلو متر بطرف جنوب شرق قریہ ابو خان مربوط حکومت گلان قلات ولایت قندہار کہہ در ۶۷ درجہ ۱۶ دقیقہ ۴۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۵ دقیقہ ۲۲ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشند .
- لنگندو : قریہ ایست بمفاصلہ ۹ کیلو متر بطرف شمال شرق قباۃ السراج مربوط حکومت گلان لغمان ولایت ننگرہا کہہ در ۷۰ درجہ ۱۵ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۳ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لکہ : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۱۸ کیلو متر بطرف غرب قریہ المرہ مربوط حکومت درجہ ۳ خدران ولایت پکتیا کہہ در ۶۹ درجہ ۳۱ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۱۳ دقیقہ ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لکہ تیزہ : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۷ کیلو متر بطرف جنوب شرق قریہ وارہ خدران مربوط ولایت پکتیا کہہ در ۶۹ درجہ ۳۱ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۰ دقیقہ ۴۳ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لگرام : کوتلیست بمفاصلہ ۱۴ کیلو متر بطرف شرق قریہ ملا علی مربوط حکومت گلان کنرہا ولایت ننگرہا کہہ ارتفاع آن ۲۴۵۱ متر بودہ کہہ در ۷۱ درجہ ۲۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۷ دقیقہ ۱۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشند .
- لنگ لائی : قریہ ٹیست بمفاصلہ ۱۱ کیلو متر بطرف جنوب زیارت شاہ مقصود مربوط ولایت قندہار کہہ در ۶۵ درجہ ۲۸ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۳ دقیقہ ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشند .

لنگ لنگ خانه : علاقه ایست در ۱۲ کیلومتری جنوب غرب حکومت کشک مربوط حکومت کلان باد غیسات ولایت هرات .

لنگ : کوتلیست بفاصله ۴ کیلومتر بطرف جنوب قریه لنگ مربوط حکومت درجه ۴ کشکنخود ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۱۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۶ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

لنگ : قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر بطرف شمال شرق قریه میوند مربوط حکومت درجه ۴ کشکنخود ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۱۷ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۸ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

للمی : قریه نیست بفاصله ۲۱ کیلومتر بطرف جنوب قریه پشلاق مربوط حکومت کلان شینوار ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۰ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

للمی : قریه نیست بفاصله ۲۵ کیلومتر بطرف شرق قریه بره خیل مربوط حکومت کلان شینوار ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۵۰ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

لنندر : لنندر از مصافات علاقهداری چهارآسیاب متعلق حکومت چهاردهی مربوط ولایت کابل است طول این دره از قریه شاتوت الی حوالی کوتل تخت به اندازه تخمیناً شانزده کیلومتر و وسیع ترین ساحه عرض آن از یک کیلومتر تجاوز نمی کند اطراف دره را کوه های بلند احاطه نموده که بطرف شمال آن سفید کوه و پلنگ کوه ، کلول و طرف جنوب آن کوه فتح که از قلعه شاه عزیز شروع و بطرف غرب تا قریه شهاب الدین امتداد دارد . آب و هوای آن در تابستان معتدل و در زمستان اندک سرد بوده در بهار و خزان هوای معتدل دارد ، چون لنندر دارای باغهای زیاد بوده فلذا زمین مزروعی آن کم است پرورش درخت توت درین منطقه زیاد و مردم آنجا مایحتاج خود را از مدرک فروش توت ، که بکابل و غزنی و هزاره جات بفروش می رسانند تهیه میکنند ، لنندر علاوه از توت ، انگور ، سیب ، زردالو ، آلبالو ، ناک ، بهی ، چار مغز و بادام نیز دارد ؛ یک معدن گل سفید در سفید کوه وجود دارد که در سفید کاری تعمیرات ازان استفاده گرفته می شود ، حیوانات اهلی آن گاو ، اسب ، مرکب و گوسفند می باشد .

لنندر : مزارات : در لنندر مزار میر پاچا بابای مرحوم و شاه نورالله و خواجه موری می باشد . علاقه ایست که بفاصله ۱۰ کیلومتر بطرف جنوب دارالامان و جنوب کوه قروغ مربوط حکومت درجه (۲) چاردهی ولایت کابل موقعیت دارد .

لنندر : قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلومتر بطرف جنوب غرب دارالامان مربوط حکومت درجه ۲ چاردهی ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۱ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

- لمتک : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶۶۵ کیلو متر بطرف شمال علاقہ شینوار مربوط ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ ۳۷ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۴ دقیقہ ۲ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لمتک : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۸ کیلو متر بطرف جنوب غرب حکومتکلان کنرہا مربوط ولایت ننگر ہار کہ در ۷۱ درجہ ۲ دقیقہ ۵۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۴ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لمیچ : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲ کیلو متر بطرف غرب تیگری مربوط حکومتکلان لغمان ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ ۹ دقیقہ ۵۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۹ دقیقہ ۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لند خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲ کیلو متر بطرف غرب جنوب قریہ مرغہ مربوط حکومت کلان ارگون ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۲۰ دقیقہ ۲۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴۶ دقیقہ ۲۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لندیر : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۳ کیلو متر بطرف شرق متون مربوط حکومتکلان خوست ولایت پکتیا کہ در ۷۰ درجہ ۱۳ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۰ دقیقہ ۳۲ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لند خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵۰۵ کیلو متر بطرف جنوب شرق قریہ سر بولی در علاقہ حکومت درجہ ۲ کوهستان مربوط حکومت کلان کاپیسا حکومت اعلی پروان کہ در ۶۹ درجہ ۳۵ دقیقہ ۲۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۲ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لندی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲ کیلو متر بطرف شمال غرب قریہ گردی غوث مربوط حکومت درجہ اول کہامہ متعلق ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ ۵۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۲ دقیقہ ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لندی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۶۵ کیلو متر بطرف شمال شرق قریہ مت وارخ مربوط حکومت درجہ ۳ چمکنی ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۵۳ دقیقہ ۵۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۴۸ دقیقہ ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لندی : قریہ ٹیست بفاصلہ یک کیلو متر بطرف جنوب غرب قریہ بادو مربوط حکومت درجہ ۲ ارغستان ولایت قند ہار کہ در ۶۶ درجہ ۴۹ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۵۲ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لندی : قریہ ٹیست بفاصلہ ۱۸ کیلو متر بطرف شرق قریہ ملا اختیار مربوط حکومتکلان قلان ولایت قندہار کہ در ۶۷ درجہ ۱۷ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱ دقیقہ ۳۷ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

لندی بر جی : قلعه نیست بفاصله ۷۴ کیلو متر بطرف شرق حکومت درجه ۲ چار بر جکت مربوط حکو متکلان چخاننوز حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۴۶ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۲ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لندی دشت : دشتی است که بفاصله ۸ کیلو متر بطرف شمال شرق محمد خان کسلی مربوط حکومت درجه ۴ شورابنک ولایت قندهار واقع میباشد .

لندی محمد اءین خان : قلعه ایست بفاصله ۱۳۵ کیلو متر بطرف جنوب غرب قلعه بست مربوط حکومت اعلیٰ گرشک که در ۶۳ درجه ۴۶ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۴۰ درجه ۴۶ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لندی مرغه : قریه نیست بفاصله ۴ کیلو متر بطرف شمال حکومت درجه ۳ شینکی مربوط حکو متکلان قلات ولایت قندهار که در ۶۷ درجه ۲۸ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۸ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لنغر : لنغر : قریه نیست بفاصله ۲۶ کیلو متر بطرف شرق دلارام مربوط حکومت درجه ۲ بکواه متعلق حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۳ درجه ۴۰ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شرقی ۳۲ درجه ۳ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لنگر : قریه ایست بفاصله ۹ کیلو متر بطرف شرق قریه مرده مربوط ولایت هرات واقع در ۶۲ درجه ۵۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

لنگر : قریه نیست بفاصله ۳ کیلو متر بطرف جنوب شرق حکومت محلی قره باغ مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۱۱ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شمالی موقعیت دارد .

لنگر : قریه نیست بفاصله ۸ کیلو متر بطرف شمال قریه قادس مربوط حکو متکلان بادغیسات ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۲۷ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۱ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

لنگر : قریه نیست بفاصله ۷ کیلو متر بطرف جنوب شرق حکومت شین دند مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۱۱ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۵ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لنگر : قریه نیست بفاصله ۶ کیلو متر بطرف شرق قلعه سنگ گچ چارک مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان که در ۶۶ درجه ۲۷ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لنگر : قریه ایست بفاصله ۳۹ کیلو متر بطرف شرق حکومت درجه ۳ اشکاشم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۱ درجه ۵۷ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۴۳ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لنگر : قریه ایست بفاصله ۳۸ کیلو متر بطرف شرق چهل کند مربوط علاقه کم عرض پامیر حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۳ درجه ۴۷ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۹ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

- لنگر : قریہ ایست بفاصله ۶ کیلومتر بطرف شمال غرب علاقہ درایم مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ در ۷۰ درجہ ۲۰ دقیقہ ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۵۴ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشد
- لنگر : قریہ ایست بفاصله ۵ کیلومتر بطرف جنوب علاقہ درجہ مربوط حکومت درجہ ۳ پنجشیر متعلق حکومت اعلیٰ پروان کہ در ۶۹ درجہ ۲۵ دقیقہ ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۱۵ دقیقہ ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لنگر : قریہ ایست بفاصله ۱۶ کیلومتر بطرف جنوب شرق سوزمہ قلعه سنگ چارک مربوط حکومت اعلیٰ شبرغان کہ در ۶۶ درجہ ۲۱ دقیقہ ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجہ ۱۱ دقیقہ ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لنگر : قریہ ایست مربوط حکومت قادس متعلق حکومت کلان بادغیسات ولایت ہرات . این قریہ یکی از میلہ جاہای مهم و مشہور این منطقہ بشمار میرود .
- لنگر سلطان : کول خور دیست بفاصله ۴۰ کیلومتر بطرف جنوب قریہ رودبار مربوط حکومت اعلیٰ گر شک کہ در ۶۲ درجہ ۳۳ دقیقہ ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجہ ۵۵ دقیقہ ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لنگر سلطان لات : تپہ ایست کہ بفاصله ۲ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریہ بہرام خان مربوط حکومت درجہ ۳ گر مسیر حکومت اعلیٰ گر شک موقعیت دارد .
- لنگر کشت : قریہ ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر بطرف شرق قلعه پنجه مربوط حکومت اعلیٰ بدخشان کہ در ۷۲ درجہ ۴۲ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۲ دقیقہ ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لوت دہ : قریہ ایست کہ در ۷۱ درجہ ۲۴ دقیقہ ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۴۰ دقیقہ ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد این قریہ در حصہ تلاقی درہ منگل و باش گل مربوط حکومت کلان کنرہا ولایت ننگر ہار کائن گردیدہ است .
- لوتہ : قلہ کوهیست واقع در ۷۱ درجہ ۲۴ دقیقہ ۲ ثانیه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۶ دقیقہ ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۱ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریہ ملا علی مربوط حکومت کلان کنرہا ولایت ننگر ہار کہ ارتفاع آن ۳۰۰۰ متر تخمین گردیدہ و موازی بہ خط دیورند افتادہ است .
- لوخک : قریہ ایست بفاصله ۳۲ کیلومتر بطرف شرق جنوب علاقہ سنگ ماشہ مربوط حکومت درجہ ۳ چاغوری متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۲ درجہ ۲۲ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۶ دقیقہ ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لوخی : قریہ ایست بفاصله ۴ کیلومتر بطرف شمال قریہ خاش مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہ در ۶۲ درجہ ۵۱ دقیقہ ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۴ دقیقہ ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لور : قریہ ایست بفاصله ۲۸ کیلومتر بطرف شمال شرق شہر غزنی کہ در ۶۸ درجہ ۳۵ دقیقہ ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۴۶ دقیقہ ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لور لاش : قلعه ایست بفاصله ۱۸ کیلومتر بطرف جنوب کوتل ملور مربوط حکومت اعلیٰ میمنہ کہ در ۶۴ درجہ ۴۵ دقیقہ ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجہ ۲۳ دقیقہ ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لوروان : قریہ یست بفاصله ۲۰ کیلومتر بطرف شمال شرق قریہ پیر محمد خان مربوط ولایت کابل کہ در ۶۹ درجہ ۴۶ دقیقہ ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۵۵ دقیقہ ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

لوره میر : قریه ٹیست بفاصله ۲۵ کیلومتر بطرف جنوب غربی قریه شترگر دن مربوط حکومت درجه ۳ خا کریز ولایت قندھا رکہ در ۶۴ درجه ۲۸ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی ۳۲ درجه ۳ دقیقہ ۵۱ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لوره نیازی : قریه ٹیست بفاصله ۱۲ کیلومتر بطرف شمال شرق قلعة السراج مربوط حکومت کلان لغمان ولایت (لوره نیازی) نذکرہ ہار کہہ در ۷۰ درجه ۱۷ دقیقہ ۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۳ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

لوگر جو : قریه ٹیست بفاصله ۶ کیلو متری ده بالا در علاقہ حکومت درجه ۲ رودات متعلق حکومت کلان شینوار ولایت ننگرہار کہہ در ۷۰ درجه ۳۱ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

لوگر : وجہ تسمیہ لوگر طوریکہ از اسلاف وقتاً فوقتاً شنیدہ شدہ قرار شرح ذیل است . سابق در افغانی کوہ را گرگفتہ اند . چون کوہ شامخی کہ حصہی از ناحیہ جنوب و برخی از قسمت شرقی این منطقہ را احاطہ کردہ تا حالا ہم در بین اہالی انسانان بہ لوی غریعی کوہ کلان معروف است و باز در افغانی چون کلان را لوی می گویند . لذا در زمان باستان ہمین منطقہ را بنام کوہ مذکور (لوی گر) یعنی کوہ کلان مینامیدہ اند . گویا بہرور زمان حرف (ی) از کلمہ لوی حذف و از لوی گر بہ لوگر مبدل و مسمی گشتہ بناءً نام اصلی آن لوی گر است کہ حالا برخی از مردم لہوگر د و کسی لہوگر و بصورت عمومی لوگر مینامند .

لوگر حکومت کلان و مربوط بولایت کابل است . حکومت و علاقہ داری های آتی مربوط بان میباشد :

الف - حکومت :

۱) حکومت محلی وردک .

۲) حکومت محلی میدان .

۳) حکومت محلی کسلنگار .

ب - علاقہ داری ها :

علاقہ داری های کہ راساً بحکومت کلان مربوط اند :

۱ - علاقہ داری چرخ ۲ - علاقہ داری بل علم ۳ - علاقہ داری خوشی .

ج) علاقہ داری های مربوط بحکومت وردک : ۱ - علاقہ داری دہ میر داد : ۲ - علاقہ داری جغنو .

د) علاقہ داری های مربوط بحکومت میدان : ۱ - علاقہ داری جلریز : ۲ - علاقہ داری نرخ .

ه) علاقہ داری های مربوط بحکومت کسلنگار :

علاقہ داری محمد اغہ .

حکومت کلان لوگر کہ شامل سه حکومتی و ہشت علاقہ داری میباشد از ناحیہ شمال مربوط است بچهار آسیاب و ارغندہ از طرف غرب بحکومت کلان دایزنگی و مربوطات حکومت اعلیٰ غزنی و از جانب جنوب بحکومت اعلیٰ غزنی و ولایت پکتیا و از طرف شرق نیز بولایت پکتیا .

این حکومتی که از شرق به غرب تقریباً طولانی افتاده، حائز است هوای معتدلی بوده درجه حرارت آن در فصل تموز در بین سی الی سی و پنج درجه حرارت فوق‌الصفردر زمستان ندرتاً تا سی درجه تحت‌الصفرنزول می‌کند در زمستان تمام حصص آن عموماً و قسمت‌های غربی آن خصوصاً برف‌گیر بوده اکثراً از اواخر قوس تا اوایل اخیر حوت اراضی آن در زیر برف مستوز می‌باشد.

تعداد نفوس آن در حدود یکصد و پنجاه هزار نفر تخمین و اهالی آن کثراً بزراعت و بعضاً به تربیه حیوانات و یا تجارت اشتغال دارند.

قراء و قصبه تیکه راساً بمرکز حکومت مربوط اند :

قصبه برکی برك؛ قصبه برکی راجان، قریه پاد خواب و غنی، قریه پاد خواب شانه، قریه ده مغلان قصبه قطب خیل؛ قریه بابری، قریه رستم خیل، قریه قلعه عباس، قصبه شاه مزار قریه پند ده قریه خلوزائی، قریه توپک، قریه سجانند، قریه مومند، قریه زقوم خیل، قریه چهل تن، قریه ده شیخ.

۱- پید او ار زراعتی : گندم، برنج لک، جو، جواری، ماش، مشنگ، باقلی، عدس، ارزن، گال، شوشم، تربک، شاخل، کچالو، تنباکو، رشقه، شبدر، گل آفتاب پرست، بید انجیر باد نجان رومی، باد نجان سوسنی، کدو، شلغم، زردک، معادن لوگر قرار ذیل است.
کور تس : در حصه بند خروار لوگر ازین سنگ زیاد پیدا میشود و دیوار بند مذکور نیز از همین بند ساخته شده است.

کرومیت : از کابل بمسافه ۲۴ میل در حصه محمد آغه لوگر در یک خطی که از دامنه کوه سیاه میدان الی تنگی و اغجان لوگر بطول ۲۸ میل امتداد دارد به تعداد زیاد معدن کرومیت موجود است ذخایر مذکور از ۱۳۲۶ لی ۱۳۲۸ ذریعه منحصصین وزارت معادن کشف گردیده که از آن جمله معدن نمره ۱-۳-۵ کمپنی مورین قندهار به مصارف وزارت معدن تحت نگرانی تخنیک مستر ولتن انجیر سروی توپوگرافی و سردی مکمل جیو لوجی بر برمه کاری انکشافی صورت گرفته است.

گل کاشی سازی : در کمانسگار و چوخ لوگر بوفرت پیدا میشود.

۳- پید او ار تجارتی : چوب چناو، عرعر، ریمه و نیله قلم نخستین مواد تجارتي لوگر را تشکیل داده میوه جات آن هم از قبیل سیب و انگور خربوزه، تربوز که بمرکز نقل داده می‌شود از قلمات تجارتي آن است غله جات از قبیل جو و گندم و برنج لک و تنباکو چون از احتیاجات خود بیشتر است تحصال مینمایند برای تجارت بمرکز عرضه میدارند.

پوست خام، گاو، گوسفند و بعضاً پوست رو با تنباکو نیز قلمی را از تجارت این ناحیه شکل میدهد
۴- پید او ار صنعتی : در نواحی لوگر صنعتی که بنام صنعت میتوان آنرا قبول کرد وجود ندارد تنها در حصه های جالریز کاسه چوبی میسازند که اهالی کوچی از آن استفاده میکنند در قسمتهای وردک نمک می‌سازند.

گیاهای مفیده و وحشی : خاگ شیر، بوی مادران کاسنی شاه تره، اسفرزه،

کا کوتی، گل خيرو، گل گاوزبان، دانه زوف میباشد که اکثر اهالی آنجا برای بیماران بکار میبرند.

شوارع :

۱- سرکیکه از مرکز مملکت شروع گردیده و بصورت عمومی ولایت پکتیا را بامرکز متصل می سازد از بین این حکومتی خصوصاً در همین حصه ای که بنام لوگر شناخته می شود از شمال بجنوب گذشته و وقتی از کو تل تیره گذشت داخل منطقه پکتیا می گردد.

این جاده عمومی وقتی به پل علم رسید شاخ دیگری از آن منشعب و بغرب مایل و از آنجا باز بشمال دور خورده بدره وردك داخل و با جاده ای که از مرکز باستقامت ولایات غربی مملکت امتداد دارد یکجا و از حکومتی وردك گذشته بحکومت اعلی غزنی و از آنجا هم بطرف غرب و جنوب غرب ممتد می شود.

۲- سرک دیگری که از همین جاده فرعی ثانی الذکر در عین حالیکه هنوز بجاده عمومی ای که در بالا ذکر شد نرسیده از سرک مذکور جدا و بین دره شیر وردك گذشته حد قلعه نو بحکومتی اعلی غزنی داخل می شود.

۳- سرک دیگری که فرعادر حدپل قندهاری از همین جاده عمومی بشرق جدا شده به بند سرخ آب رفته و باز یکشاخ آن از طریق زرغون شهر بدوبندی و بولایت پکتیا داخل گردیده.

۴- سرک دیگری که از نزدیکی مرکز حکومتی از سرک عمومی مذکور منشعب گردیده اولاً به قریه برکی راجان و از آنجا بچرخ رفته است.

۵- سرک عمومی ای که از مرکز بولایات غربی مملکت ممتد می شود از چوکی ارغنده بحکومتی میدان مربوط این حکومت کلان داخل و بعد از اینکه آن شاخی که از آن استقامت عمومی غرب جدا و تکانه و جلریز را عبور نموده بعد از طی کوتل هونی بهزاره جات داخل می گردد اصل آن استقامت جنوب غرب را تعقیب نموده بحکومتی وردك داخل و چنانچه در بالا ذکر شد بحکومت اعلی غزنی می پیوندد. شاخ دیگری از حد دشت توپ بطرف راست جاده عمومی جدا و بچک وردك میگذرد.

پسلهاییکه بر دریای لوگر واقع است :

پلهای پخته : پل پخته ای که در حصه پل علم بر دریا موجود است مورد استفاده ترافیکی که بولایت پکتیا می روند واقع میباشد.

مکاتب آن قرار ذیل است :

الف - مکاتب متوسطه

۱- مکتب متوسط مرکز مکتب حکومتی کلان لوگر.

ب - مکاتب ابتدائیه :

۱- مکتب ابتدایه قریه برکی راجان.

۲- مکتب ابتدایه علاقه داری چرخ.

- ۳- مکتب ابتدائیه حکومت کابلنگار.
- ۴- مکتب ابتدائیه علاقه داری محمدآغه.
- ۵- مکتب ابتدائیه دهنو کابلنگار.
- ۶- مکتب ابتدائیه قریه قطبخیل.
- ۷- مکتب ابتدائیه علاقه داری خوشی درشگی وردک.
- ۸- مکتب ابتدائیه قریه زرغون شهر.
- ۹- مکتب ابتدائیه سیدآباد که عمارتی پخته و اساسی و وسایل تدریسی رضایت بخشی دارد.
- ۱۰- مکتب ابتدائیه علاقه داری ده میرداد.
- ۱۱- مکتب ابتدائیه حکومت میدان.
- ۱۲- مکتب ابتدائیه علاقه داری جاریز.
- ۱۳- مکتب ابتدائیه نرخی.

ج- مکاتب دهانی :

- ۱- در قریه پورک لوگری یکباب.
 - ۲- در قریه سرخ آب لوگری یکباب.
 - ۳- در قریه بابوس لوگری یکباب.
 - ۴- در قریه حصارک لوگری یکباب.
- دریا: دریای لوگر که یکی از معاونین دریای کابل میباشد از کوه های هزاره جات سرچشمه گرفته از آغاز دخول تاجیک که خاک منطقه لوگر را ترک میدهد اراضی دو طرفه خود را مشروب نموده موجب سرسبزی و شادابی منطقه میگردد.
- ۲- دریاچه دیگری که از کوه های خروار سرچشمه میگیرد چون دره چرخ را طسی کرده در حصه ده مغلان بادرای لوگری یکجا و از معاونین آن بشمار می رود.
 - ۳- دریای که میدان را عبور نموده و بالاخره دریای کابل را تشکیل میدهد از جنوب شرق کوه هونی و سنگلاخ سرچشمه گرفته حکومتی میدان را عبور میکند و بعد از آن دریاچه دیگری که از دره نرخی سرانیر گردیده در حصه قریه ابراهیم خیل بدریای مندر کور پیوسته از جنوب کوه قرغ و بین المندر دور خورده در اولین قسمت حکومتی چهاردهی بنام دریای کابل مشهور میگردد.
 - ۴- دریاچه که از چک وردک سرچشمه گرفته و بالاخره در حد شیخ آباد با هم می پیوندند همین دریای که در بالا بنام دریای لوگر تعریف شد تشکیل میدهد.
- میوه جات: عبارت از انگور، سیب، ناک، زردالو، شفتالو، الوبالو، تمسق بادام، چار مغز، تربوز، خربزه، توت، سنجد از جمله میوه جات میباشد. میوه جات این ناحیه خصوصاً سیب آن خیلی قابل وصف است و بالخاصه مراکز تولید این میوه جات علاقه داری های محمدآغه و علاقه داری چرخ و خوشی و حصص مرکزی میدان و حکومت وردک است.

حیوانات اهلی: حیوانات اهلی اینجا عبارت اند از مرکب گاو و گوسفند و بز اشتر و اسب و الاغ و قاطر است.

حیوانات وحشی: خرگوش، و آهوی کوهی در کوه های لوگر و میدان و وردک وجود داشته از سباع پلنگ و گرگ و روباه نیز وجود دارد.

طیور اهلی این منطقه عبارت است از مرغ خانگی، فیل مرغ، کبوتر و غیره.

طیور وحشی: در کوه سار اینجا کبوتر، وحشی و کبک در اوایل بهار در دریا انواع مختلف مرغابی کثرت دارد، جل و بونده نیز در موقع آن بکثرت پیدا می شود سارک هم در بهار سال بطور گندری پیدا می شود.

مزارات:

۱- مزار مولانا یعقوب چرخ کی، مولفات زیادی داشته و اهالی آنجا ارادت زیادی بایشان دارند.
۲- مزار خواجه صابر اولیا در قریه زرغون شهر واقع و اهالی بان نیز ارادت زیادی داشته و همه وقت به آنجا رفته دعا می کنند.

۳- مزار میرابدال و مزارات سرلچان در علاقه داری پل علم واقع است.

در بین مردم شایع است که این سرلچان چهل نفر طفلی بوده که در یکی از تهاجم اجنبی بیکبارگی و یکجائی جام شهادت نوشیده اند.

۴- مزار خواجه احمد در بالای تپه ای قریب قریه سرخ آباد واقع است.

۵- مزار خواجه اسمعیل که در قریب قریه گمران برفراز تپه واقع می باشد.

۶- مزار سید صالح در قریه قطب خیل و مزار سلطان احمد کبیر در کوه سرخ آب که از اخیر الذکر قبری هم در بین نیست ولی غار طولانی ای که در کوه مذکور وجود دارد می گویند اهل الله مشارالیه در همین غار مدفون بوده افسانه هم در موضوع غیبت آن دران مغاره زبان زد اهالی آنجا است که منطقاً بران چندان اعتمادی شده نمی تواند.

پیشه اهالی: اهالی این حکومتی علمی الا کثرت بد هقانی مشغول بوده برخشی هم به تربیه حیوانات و تجارت اشتغال دارند چون زمستان اینجا نسبتاً سرد و در زمستان دهاقین بیکار میمانند خصوصاً اهالی وردک برای کار به قندهار و قندز می روند پیشه ور هم از قبیل نجار و آهنگر و گلکار یافت می شود.

رسوم و رواج های عنعنوی: مردمان این نواحی هم مثل سایر اقوام افغانه مهمان دوست و مهمان نواز بوده در مراسم مهماننداری از هیچ نوع مصرف ایثار و مضایقه نمیکنند. اگر کسی به شخصی و یا قومی پناهنده شد همان قوم و یا فامیل بحکم قانون عنعنوی خود را برای حمایه آن بحدی مسئول و مکلف میدانند که در راه حمایه او هر نوع تکلیفی را متحمل و بانجام آن افتخار می کنند.

نوع اراضی : چون اراضی این نواحی من حیث الاکثر در بین وادی و در سواحل دریاها واقع است بواسطه گلی که در مرور سالیان سیلاب ها در اطراف خود پخش نموده برای زراعت مختلفه عموماً و برای زرع برنج و جو و گندم و خربزه و تربوز خصوصاً مستعد است . از تمام اراضی آن قسمت محدودی که دشت و صحاری را تشکیل داده تنها باخذ محصول گندم للمی ازان استفاده شده می تواند .

طرز آبیاری : چه در میدان و چه در وردك و چه خرد لوگر دریاهاى بافیضی میگذرد اکثر ا حصص حکومتی کلان لوگر رودابی بوده حصه محدودی از چشمه سار ویا کاریز استفاده می کند .
 قریه نیست بفاصله ۲۴ کیلو متر بطرف شمال شرق سنگ ماشه مربوط حکومت درجه جاغوری متعلق حکومت اعلى غزنی که در ۶۷ درجه ۱۶ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لو مان :
 قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلو متر بطرف جنوب جنده مربوط حکومت درجه اول متعلق قریه نیست بفاصله ۱۴ کیلو متر بطرف جنوب جنده مربوط حکومت درجه اول متعلق حکومت اعلى غزنی که در ۶۷ درجه ۴۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۹ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

لو نگر :
 قریه نیست بفاصله ۱۰ کیلو متر بطرف شمال قریه غور دنگ مربوط حکومت درجه ۲ هر اورد ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۵ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۰ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لوننگ :
 قریه نیست بفاصله ۱۱ کیلو متر بطرف شمال شرق علی خیل جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لوی بلاوت :
 قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلو متر بطرف غرب قریه باکو خان مربوط حکومت درجه اول سپین بولدک ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۱ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لوی دار چاه :
 قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلو متر بطرف شمال شرق علی خیل جاجی مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لوی دین :
 قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلو متر بطرف غرب قریه باکو خان مربوط حکومت درجه اول سپین بولدک ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۱ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

لوی قلعه :
 قریه نیست بفاصله ۲۰ کیلو متر بطرف جنوب حکومت سروبی مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۴۲ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۴ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

- لوی کاریز : قریه ٹیست بفاصله یکٹ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریہ محمدخان مربوط حکومت درجہ ۲ ارغستان ولایت قندھار کہ در ۶۶ درجہ ۵۱ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۱ دقیقہ ۵۶ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لوی موسی ٹی : قریہ ایست بفاصله ۲۳،۵ کیلومتر بطرف جنوب ولایت کابل کہ در ۶۹ درجہ ۱ دقیقہ ۴۴ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۲۰ دقیقہ ۳۱ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لویہ قلعه : قلعه ایست بفاصله ۲ کیلومتر بطرف شمال شرق قریہ نملہ مربوط حکومت درجہ اول خوگیانی ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجہ ۷ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۹ دقیقہ ۷ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- لیخی خیل : قریہ ٹیست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر بطرف جنوب حکومت کلان ارگون مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۲۶ دقیقہ ۲۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴۶ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی میباشد .
- لیوان : قریہ ایست بفاصله ۹ کیلومتر بطرف شمال غرب شہر گردیز مربوط ولایت پکتیا کہ در ۶۹ درجہ ۱۱ دقیقہ ۱۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۴۰ دقیقہ ۵۰ نیمہ عرض البلد شمالی واقع میباشد .
- لیوان خیل : قریہ ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر بطرف شمال شرق قریہ متون مربوط ولایت پکتیا کہ در ۷۰ درجہ ۱ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۷ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

۴

- ماتنگی ناور : ناور یست واقع در ۶۵ درجہ ۵۶ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۰ درجہ ۳۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی کہ بفاصله ۱۰۹ کیلومتر بطرف جنوب غرب شہر قندھار مربوط حکومت درجہ اول سپین بولدک ولایت قندھار موقعیت دارد .
- مار آباد : قریہ ٹیست واقع در ۶۵ درجہ ۵۵ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۰ دقیقہ ۵۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۵ کیلومتر بطرف جنوب قریہ حوض مندہ مربوط حکومت درجہ ۳ پنجوایی ولایت قندھار موقعیت دارد .
- ماران خبری : قریہ ایست واقع در ۶۹ درجہ ۴۵ دقیقہ ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۵۵ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۵،۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریہ علی خیل مرکز حکومت جاجی مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد .
- مار پیچ قلعه : قلعه ایست واقع در ۶۲ درجہ ۱۷ دقیقہ ۲۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۱ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی بفاصله ۱۸ کیلومتر بطرف شرق رباط میرزائی مربوط ولایت ہرات .
- مار خور : قریہ ٹیست واقع در ۶۵ درجہ ۸ دقیقہ ۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۲ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۲ کیلومتر بطرف شمال شرق مرکز علاقہ داری درجہ اول کجکی مربوط حکومت درجہ ۲ موسی قلعه متعلق حکومت اعلیٰ گرشک موقعیت دارد .

- مارخانه : قریه ایست واقع در ۶۷ درجه ۳۱ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه عرض البلد شمالی که بمفاصله ۱۰ کیلومتر بطرف غرب قلعه غواص مربوط حکومت اعلیٰ غزنی موقعیت دارد .
- مارکوه : قله نیست واقع در ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی بار تفاع تخمین ۷۰۸ متر مربوط ولایت ننگرهار .
- ماروچک (ماری چاق) : قریه ایست بمفاصله ۳۲ کیلومتر بطرف شمال غرب حکومتی بالا مرغاب مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۴ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- ماروخان : قریه نیست بمفاصله ۱۵ کیلومتر بطرف جنوب جنده مربوط حکومت درجه اول مقر متعلق حکومت اعلیٰ غزنی که در ۶۷ درجه ۳۹ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- مازو : قریه نیست واقع در ۶۹ درجه ۴۶ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۴ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی که بمفاصله ۴ کیلومتر بطرف جنوب قریه مقام مربوط حکومت درجه ۳ چمکنی ولایت پکتیا موقعیت دارد .
- مازینه : قریه نیست بمفاصله ۹،۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریه شیرشاهی مربوط ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۲۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- ماشور : قریه ایست واقع در ۶۵ درجه ۳۶ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۴ کیلومتر بطرف غرب قریه تیموران مربوط ولایت قندهار موقعیت دارد .
- ماشو : قریه نیست بمفاصله ۷ کیلومتر بطرف جنوب شرق شهر باخ مربوط ولایت مزارشریف که در ۶۶ درجه ۵۱ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۳ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .
- مالستان : منطقه ایست بمفاصله ۴۰ کیلومتر بطرف غرب کول ناور در علاقه حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل .
- مالی خان : قریه نیست بمفاصله ۷ کیلومتر بطرف جنوب قلعه سرخ مربوط حکومت اعلیٰ فراه که در ۶۲ درجه ۱۶ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- مالی مند : قریه ایست واقع در ۶۵ درجه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۸ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۲۴ کیلومتر بطرف شرق حیدرآباد مربوط حکومت درجه اول نهر سراج حکومت اعلیٰ گرشک موقعیت دارد .
- ماماتان ناور : ناور یست واقع در ۶۵ درجه ۵۸ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۹ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی بمفاصله ۱۰۷ کیلومتر بطرف جنوب شهر قندهار در علاقه حکومت درجه اول سپین بولدک میباشد .
- ماما خاتون : قریه ایست بمفاصله ۴ کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۶ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- ماما خاتون : کوتلیست بمفاصله ۶ کیلومتر بطرف جنوب شرق سرای خواجه مربوط ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

- ماماخیل : قریه ایست واقع در ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی بمفاصله ۱۰ کیلومتر بطرف شمال شرق گویشتنه مربوط حکومت درجه اول کامه ولایت ننگرهار.
- مامعره : قریه ایست واقع در ۶۲ درجه ۳۵ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی بمفاصله ۴۴ کیلومتر بطرف جنوب شرق شهر هرات.
- ماموت قلعه : قلعه ایست واقع در ۷۰ درجه ۵۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریه برده خیل مربوط حکومت کیلان شینوار ولایت ننگرهار موقعیت دارد.
- مامور خیل : قریه ایست بمفاصله ۱۶ کیلومتر بطرف جنوب قریه جانی خیل مربوط حکومت کیلان کتوا از متعلق حکومت اعلیٰ غزنی که در ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۹ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.
- ماموزی : قریه ایست واقع در ۶۹ درجه ۲۴ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۶ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۳۴ کیلومتر بطرف شمال شرق شهر گر دیز مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد.
- مامو غندی : قریه ایست واقع در ۶۹ درجه ۴۵ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی که بمفاصله ۶ کیلومتر بطرف شمال غرب قلعه گبر منگد مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد.
- مامونیکه : کوهیست واقع در ۱۴ کیلومتر جنوب غرب رباط جلدک مربوط ولایت قندهار.
- مانجه : قلعه ایست واقع در ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۰ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۲۳ کیلومتر بطرف جنوب غرب متون مرکز حکومت کیلان خوست مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد.
- مانده : قریه ایست واقع در ۶۹ درجه ۲۶ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۷ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۱۴ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریه لیکه مربوط حکومت درجه ۳ جدران ولایت پکتیا موقعیت دارد.
- مانسک : قریه ایست بمفاصله ۲۸ کیلومتر بطرف شرق قریه عبدالرحمن خان مربوط حکومت درجه ۲ دهرآود متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۳۷ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- مانسک خوکه : قلعه ایست بمفاصله ۲۶ کیلومتر بطرف شرق تھانه شین نری مربوط حکومت درجه ۲ ارغستان ولایت قندهار که در ۶۶ درجه ۵۹ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۸ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.
- مانه : قریه ایست واقع در ۶۹ درجه ۲۹ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۰ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۶ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریه لیکه مربوط حکومت درجه ۳ جدران موقعیت دارد.

- مانی خیل : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸،۵ کیلومتر بطرف شمال شرق قلعه دولت خان مربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہہ در ۶۸ درجہ ۵۰ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۷ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است.
- ماہی پر : قریہ ٹیست بفاصلہ ۸ کیلومتر بطرف شمال حکومت سروبی مربوط ولایت کابل کہہ در ۶۹ درجہ ۴۱ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۹ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد.
- مین خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۹ کیلومتر بطرف شمال شرق مرکز علاقہ داری شاہجوی مربوط حکومت کلان قلات ولایت قندھار کہہ در ۶۷ درجہ ۲۷ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۵ دقیقہ ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد.
- مبین کوت : قریہ ٹیست بفاصلہ ۶ کیلومتر بطرف شمال شرق قریہ سمہ خیل مربوط حکومت کلان ارگون ولایت پکتیا کہہ در ۶۹ درجہ ۱۸ دقیقہ ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴۴ دقیقہ ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد.
- مپان : قریہ ٹیست واقع در ۶۷ درجہ ۳۳ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۱ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۲۸ کیلومتر بطرف شرق قریہ برہ خیل مربوط حکومت درجہ اول مقر متعلق حکومت اعلیٰ غزنی موقعیت دارد.
- مراقی : قریہ ٹیست واقع در ۷۰ درجہ ۳۹ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۲ دقیقہ ۳۲ ثانیہ عرض البلد شمالی بفاصلہ ۱۱ کیلومتر بطرف شمال غرب کہی (مرکز حکومت اچین) مربوط حکومت کلان شنوار ولایت ننگرہار.
- مستان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۴،۵ کیلومتر بطرف شمال کوتل سرخ مربوط ولایت قطن کہہ در طول البلد ۶۹ درجہ ۱۴ دقیقہ ۴۰ ثانیہ شرقی و عرض البلد ۳۵ درجہ ۵۰ دقیقہ ۴۵ ثانیہ شمالی موقعیت دارد.
- متورخ : قریہ ایست واقع در ۶۹ درجہ ۵۴ دقیقہ ۱۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۴۸ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی کہہ بفاصلہ ۱۰،۵ کیلومتر بطرف شرق پراوچہ کنی مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد.
- متون : قلعه ایست در مرکز حکومت کلان خوست کہہ در ۶۹ درجہ ۵۸ دقیقہ ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۰ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۹۳ کیلومتر بطرف جنوب شرق شہر گردیز مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد.
- متونری : قریہ ٹیست کہہ در ۷۰ درجہ ۷ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۲۷ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۱۱ کیلومتر بطرف شرق قریہ لکن مربوط حکومت کلان خوست ولایت پکتیا موقعیت دارد.
- متونگی : کہہ ہیست بفاصلہ ۱۵،۵ کیلومتر بطرف شمال غرب قریہ علی خیل مربوط حکومت درجہ ۲ جاجی مربوط ولایت پکتیا کہہ قلہ بلندترین آن ۴۰۲۶ مترود در ۶۹ درجہ ۴۳ دقیقہ ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد.
- متوه : قلعه ایست بفاصلہ ۸ کیلومتر بطرف شمال غرب قلعه و رہ لعل پورہ مربوط حکومت درجہ اول کامہ

متعلق ولایت ننگرهار که در ۲۱ درجه ۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قریه ایست بمفاصله ۳۸ کیلومتر بطرف شمال شرق قریه رخه مربوط حکومت درجه ۳ پنجشیر که در ۶۹ درجه ۴۶ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

قریه ایست بمفاصله ۱۳ کیلومتر بطرف غرب شمال حکومتی قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که در ۶۴ درجه ۷ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۵ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

مته چی (مشاچی) : قریه ایست بمفاصله ۲ کیلومتر بطرف جنوب قریه لامات مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۵۵ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۵ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

قریه ایست بمفاصله ۶ کیلومتر بطرف شمال شرق حکومت درجه ۲ جاجی میدان ولایت پکتیا که در ۶۸ درجه ۵۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

کوئلیست بمفاصله ۵،۵ کیلومتر بطرف شرق قریه پشت به امتداد خط دیورند مربوط حکومت کلان متیک آنی کنرهای ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۲۹ دقیقه ۳۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۸ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشند.

قریه ایست بمفاصله ۱۱ کیلومتر بطرف شمال مشرق چغه سر ای مربوط حکومت کلان کنرهای ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۶ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشند.

قریه ایست بمفاصله ۱۰ کیلومتر بطرف شمال شرق قلعه وره لعل پوره مربوط حکومت درجه اول کامه متعلق ولایت ننگرهار که در ۷۱ درجه ۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۷ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قریه ایست بمفاصله ۲۶ کیلومتر بطرف شرق شمال سنگ ماشه مربوط حکومت درجه ۳ جاغوری متعلق حکومت اعلی غزنی که در ۶۷ درجه ۲۱ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۷ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

قریه ایست بمفاصله ۴۶ کیلومتر بطرف جنوب قلعه سرخ مربوط ولایت هرات که در ۶۲ درجه ۲۸ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

قریه ایست بمفاصله ۲۴ کیلومتر بطرف شرق شهر گردیز مربوط ولایت پکتیا که در ۶۹ درجه ۲۱ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۵ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع موقعیت دارد.

قریه ایست بمفاصله ۱۰،۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب قلعه سر بوم حکومت دره صوف مربوط ولایت مزاریف که در ۶۷ درجه ۱۳ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۲ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد واقع موقعیت دارد.

- میچتک بالا : قریه ئیست بفاصله ۲ کیلو متر بطرف جنوب غرب قلعه سر بوم حکومت دره صوف مربوط ولایت مزار شریف که در طول البلد ۶۷ درجه ۱۲ دقیقه ۴۵ ثانیه شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۳۱ دقیقه ۴۵ ثانیه شمالی موقعیت دارد.
- میچل غو : قریه ایست واقع در ۶۹ درجه ۲۴ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۶ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی و بفاصله ۳۶ کیلو متر بطرف شمال غرب شهر گردیز مربوط حکومت درجه ۳ سید کرم ولایت پکتیا موقعیت دارد.
- میچیل : کوتلیست واقع در ۶۳ درجه ۶ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۸ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی که بفاصله ۱۲ کیلو متر بطرف غرب قلعه فارس مربوط حکومت درجه اول شین دند ولایت هرات موقعیت دارد.
- محب الله : قریه ئیست بفاصله ۳۷ کیلو متر بطرف جنوب قریه نانی مربوط حکومت درجه اول اندر متعاق حکومت اعلی غزنی که در ۶۸ درجه ۲۰ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۶ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد.
- محبت خان : قریه ایست واقع در ۶۹ درجه ۱۵ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۸ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۳۰۵ کیلو متر بطرف شرق شهر گردیز مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد.
- محلہ : قریه ئیست بفاصله ۱۷۰۵ کیلو متر بطرف شرق حکومت بالا مرغاب مربوط ولایت هرات که در طول البلد ۶۳ درجه ۳۷ دقیقه ۲۸ ثانیه شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه ۱۰ ثانیه شمالی موقعیت دارد.
- محلہ اعلی : قریه ئیست واقع در ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۹ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی که بفاصله ۸ کیلو متر غرب قریه تیواره در علاقه حکومت اعلی غور ات موقعیت دارد.
- محلہ تاجک : قریه ئیست واقع در ۶۳ درجه ۱۴ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بطرف شرق قلعه نو ولایت هرات موقعیت دارد.
- محلہ خاذاک : قریه ایست واقع در ۶۳ درجه ۱۲ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۰ کیلو متر بطرف شرق قلعه نو مربوط ولایت هرات موقعیت دارد.
- محلہ سعید احمد : قریه ئیست بفاصله ۲۰۵ کیلو متر بطرف جنوب حکومتی بالا مرغاب مربوط ولایت هرات که در ۶۳ درجه ۱۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۴ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- محلہ صاف چاه : قریه ایست بفاصله ۳ کیلو متر بطرف شمال شهر هرات که در ۶۲ درجه ۱۱ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.
- محلہ محمد عظیم خان : قریه ئیست بفاصله ۸ کیلو متر بطرف جنوب حکومت بالا مرغاب در ولایت هرات که در طول البلد ۶۳ درجه ۲۱ دقیقه ۱۰ ثانیه شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۱۷ دقیقه ۵ ثانیه شمالی موقعیت دارد.
- محمد : قریه ئیست بفاصله ۲ کیلو متر بطرف جنوب قریه لغمان مربوط حکومت اعلی شبرغان که در طول البلد ۶۶ درجه ۴ دقیقه ۳۷ ثانیه شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۵۷ دقیقه ۴۰ ثانیه شمالی موقعیت دارد.
- محمد آباد : قریه ایست در حکومتی انار دره مربوط حکومت اعلی فراه.

- محمد آباد : قریہ ٹیست بفاصلہ ۵۶۵ کیلومتر بطرف شمال غرب قلعہ سادات نور زائی مربوط حکومت درجہ ۲
نوزاد متعلق حکومت اعلیٰ کہ در ۶۴ درجہ ۲۳ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴ دقیقہ
۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- محمد آغہ : قریہ ٹیست واقع در ۶۹ درجہ ۶ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۱۳ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد
شمالی و بفاصلہ ۷ کیلومتر بطرف جنوب زاهد آباد مربوط حکومت کلان لوگر ولایت کابل .
- محمد اسلام : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۳ کیلومتر بطرف شمال شرق قلعہ عبدالرحمن خان مربوط حکومت درجہ ۲
دھراود متعلق ولایت قندھار کہ در ۶۵ درجہ ۳۴ دقیقہ ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۸
دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- محمد اعظم : قریہ ٹیست واقع در ۶۵ درجہ ۳۱ دقیقہ ۲۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۳ دقیقہ عرض البلد
شمالی و بفاصلہ ۱۱ کیلومتر بطرف شمال غرب قریہ ناکھان در علاقہ ارغنداب ولایت قندھار
موقعیت دارد .
- محمد اکرم : قریہ ٹیست واقع در ۶۵ درجہ ۴۵ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۳۲ دقیقہ ۱۰ ثانیہ عرض البلد
شمالی و بفاصلہ ۱۰ کیلومتر بطرف غرب قریہ قدم مربوط حکومت درجہ ۳ ترین ولایت قندھار .
- محمد امین خان : قریہ ٹیست واقع در ۶۹ درجہ ۲۸ دقیقہ ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۳۳ دقیقہ ۴۵ ثانیہ
عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۳۵ کیلومتر بطرف شرق شہر گر دیز مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد .
- محمد تاش : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲۳ کیلومتر بطرف غرب شمال شہر اندخوی مربوط حکومت درجہ اول اندخوی
متعلق حکومت اعلیٰ میمنہ کہ در ۶۴ درجہ ۴۷ دقیقہ ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۷ درجہ ۶ دقیقہ ۲۸
ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- محمد جان : قریہ ٹیست واقع در ۶۱ درجہ ۵۵ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۹ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد
شمالی و بفاصلہ ۶ کیلومتر بطرف شمال قلعہ کنگر مربوط حکومت اعلیٰ فراہ موقعیت دارد .
- محمد جان : قریہ ٹیست واقع در ۶۷ درجہ ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۹ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی
و بفاصلہ ۴ کیلومتر بطرف غرب قریہ احمد شاہ خیل مربوط حکومت درجہ ۴ تر نک و جلدک
ولایت قندھار موقعیت دارد .
- محمد جان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۳۰۵ کیلومتر بطرف شمال شرق قریہ حبیب خان مربوط حکومت درجہ ۲ موسیٰ قلعہ
متعلق حکومت اعلیٰ کر شک کہ در ۶۵ درجہ ۲۲ دقیقہ ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۵۴ دقیقہ
۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- محمد حسن : قریہ ٹیست واقع در ۶۵ درجہ ۵۸ دقیقہ ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۱۴ دقیقہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد
شمالی و بفاصلہ ۱۰۴۵ کیلومتر بطرف جنوب تخته پل مربوط ولایت قندھار موقعیت دارد .
- محمد حسین : قریہ ٹیست بفاصلہ ۲ کیلومتر بطرف شرق قلعہ پیر محمد مربوط حکومت درجہ ۲ ارغستان ولایت
قندھار کہ در ۶۶ درجہ ۵۰ دقیقہ ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۳ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد
شمالی موقعیت دارد .
- محمد خان : قریہ ٹیست بفاصلہ ۷۰۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریہ اتمان زائی مربوط حکومت درجہ ۲ ارغستان

ولایت قندھار که در ۶۶ درجه ۲۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۲ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

محمد خواجه : قریه ایست بمسافه ۸ کیلومتر بطرف جنوب گلبهار مربوط حکومت اعلی پروان که در طول البلد ۶۹ درجه ۱۶ دقیقه ۴۰ ثانیه شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۶ دقیقه ۱۲ ثانیه شمالی واقع است .

محمد خواجه : علاقه ایست طرف جنوب کول ناور مربوط حکومت اعلی غزنی .

محمد خیل : قریه ایست بمفاصله ۶ کیلومتر بطرف شرق قلعه السراج (تیگری) مربوط حکومت کلان لغمان ولایت ننگرهار که در ۷۰ درجه ۱۵ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۱ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

محمد خیل : قریه ایست واقع در ۷۰ درجه ۴ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۷ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۴،۵ کیلومتر بطرف غرب جنوب میدان قلعه مربوط حکومت درجه ۴ جاجی میدان ولایت پکتیا موقعیت دارد .

محمد خیل : قریه ایست واقع در ۷۰ درجه ۴ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۹ کیلومتر بطرف شرق مرکز حکومت کلان خوست مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد .

محمد ده : قریه ایست بمفاصله ۶ کیلومتر بطرف شمال غرب مرکز حکومت درجه ۳ حصارک مربوط ولایت ننگرهار که در ۶۵ درجه ۴۶ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمال موقعیت دارد .

محمد دین : قریه ایست واقع در ۵۶ درجه ۴۴ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۶ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۴،۵ کیلومتر بطرف شرق قریه روح آباد محله جات مربوط ولایت قندھار موقعیت دارد .

محمد دین خان : قریه ایست بمفاصله ۱۷ کیلومتر بطرف شرق قریه نعلوی مربوط حکومت درجه ۲ سروبی ولایت کابل که در ۶۹ درجه ۵۵ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

محمد رسول : قریه ایست واقع در ۶۶ درجه ۲۸ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۲۲ کیلومتر بطرف شرق قریه چها خانه مربوط حکومت درجه ۴ دهله قندھار موقعیت دارد .

محمد رضا : قریه ایست واقع در ۶۶ درجه ۳ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۶ کیلومتر بطرف جنوب شرق امیر کلی مربوط حکومت درجه اول سپین بولدک ولایت قندھار موقعیت دارد .

محمد رضا : قریه ایست واقع در ۶۵ درجه ۵۷ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۱۳ درجه ۵۷ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی و بمفاصله ۹ کیلومتر بطرف شمال مرکز حکومت درجه ۴ دهله مربوط ولایت قندھار موقعیت دارد .

محمد رفیق خان : قریه ایست بمفاصله ۳۴ کیلومتر ک-شکک مربوط ولایت هرات که در طول البلد ۶۲ درجه ۱۷ دقیقه ۱۴ ثانیه شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۴ دقیقه ۵۸ ثانیه شمالی موقعیت دارد .

- محمد زائی :** قریہ ایست واقع در ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۵۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۱ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۲ کیلومتر بطرف جنوب غرب شهر گردیز مربوط ولایت پکتیا موقعیت دارد .
- محمد شاه :** قریہ ٹیست بفاصله ۲۲ کیلو متر بطرف جنوب غرب شهر گردیز شک کہ در ۶۴ درجه ۲۲ دقیقه ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۲ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- محمد شاه :** کوتلیست بمسافہ ۲۸ کیلو متر بطرف شمال حکومت جبل السراج کہ در طول البلد ۶۹ درجه ۷ دقیقه ۲۵ ثانیہ شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۱۸ دقیقه ۲۵ ثانیہ شمالی موقعیت دارد .
- محمد عظیم خان :** قریہ ٹیست بفاصله ۸ کیلو متر بطرف شرق قریہ اتمان زائی مربوط حکومت در ۲۴ درجه ۲۵ دقیقه ۱۰ ثانیہ عرض البلد ولایت قندہار کہ در ۶۶ درجه ۲۹ دقیقه ۱۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۳ دقیقه ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- محمد علی :** قریہ ٹیست بفاصله ۱۴ کیلو متر بطرف جنوب شاه جوی مربوط حکومت کلان قلات ولایت قندہار کہ در ۶۷ درجه ۲۵ دقیقه ۵۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۵ دقیقه ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- محمد علی :** قریہ ٹیست بفاصله ۱۰ کیلو متر بطرف جنوب قلعه آغا جان (جندہ) مربوط حکومت در ۶۱ درجه ۳۲ دقیقه ۴۱ متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۷ درجه ۳۷ دقیقه ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۱ دقیقه ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- محمد علی کش :** قریہ ایست بفاصله ۴۹ کیلو متر بطرف غرب جلال آباد مربوط ولایت ننگرہار کہ در ۶۹ درجه ۵۹ دقیقه ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد . (محمد علی کج)
- محمد قرغان شہید :** قریہ ٹیست بفاصله ۱۸ کیلو متر بطرف غرب خواجہ غار مربوط حکومت کلان نالغان متعلق ولایت قطغن بکنار سرکیکہ از خواجہ غار بہ امام صاحب میرود در طول البلد ۶۹ درجه ۱۳ دقیقه ۱۵ ثانیہ شرقی و بہ عرض البلد ۳۷ درجه ۵۵ دقیقه ۵ ثانیہ شمالی موقعیت دارد .
- محمد کیشاہ :** قلعه ٹیست بالای کوه بفاصله ۲۸ کیلو متر بطرف جنوب دو آب میخ زرین مربوط حکومت در ۲ درجه ۳۵ درجه ۳ دقیقه ۱۵ ثانیہ شمالی واقع است .
- محمد گل :** قریہ ایست بفاصله ۱۲،۵ کیلو متر بطرف جنوب شاه جوی مربوط حکومت در ۶۱ درجه ۳۷ دقیقه ۴۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۰ دقیقه ۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- محمد گل :** قریہ ایست واقع در ۶۷ درجه ۳۲ دقیقه ۴۶ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۴۱ کیلو متر بطرف جنوب غرب قریہ ہرہ خیل مربوط حکومت در ۶۱ درجه ۳۲ دقیقه ۴۰ ثانیہ ولایت قندہار موقعیت دارد .
- محمد گاللو :** قریہ ٹیست واقع در ۶۷ درجه ۱۸ دقیقه ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۳ دقیقه ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۳۸،۵ کیلو متر بطرف شمال شرق مرکز حکومت کلان قلات ولایت قندہار موقعیت دارد .

- محمدي ناور : ناوريست شور که در طول البلد ۶۴ درجه ۳۷ دقیقه ۳۰ ثانیه شرقی و عرض البلد ۳۰ درجه ۱۳ دقیقه ۲ ثانیه شمالی و بفاصله ۳۷ کیلومتر بطرف شرق زیارت سید محمد لنگت در علاقه گرمسیر مربوط حکومت اعلیٰ گر شک موقعیت دارد .
- محمود خیل : علاقه نیست بطرف جنوب شهر غزنی که بفاصله ۸۴ کیلومتر از مرکز شهر غزنی موقعیت دارد .
- محمود خیل : قریه نیست واقع در ۶۷ درجه ۴۹ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی و بفاصله ۴۹ کیلومتر بطرف شمال غرب مرکز حکومت درجه ۳ و از ه خوا مربوط حکومت درجه اول مقرر متعلق حکومت اعلیٰ غزنی موقعیت دارد .
- محمود قلعه : قلعه ایست بفاصله ۷۶ کیلومتر بطرف شرق جنوبی مرکز حکومت درجه اول مقرر مربوط حکومت اعلیٰ غزنی که در ۶۷ درجه ۵۰ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۰ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- محمود قلعه : قریه نیست واقع در ۷۰ درجه ۴۶ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و بفاصله ۲۲ کیلومتر بطرف جنوب قلعه پشلاق مربوط حکومت کلان شنوار ولایت ننگر هار .
- محمی الدین : قریه ایست بفاصله ۱۷۶ کیلومتر بطرف شمال شرق قلعه عبدالرحمن مربوط حکومت درجه ۲ دهر و د متعلق ولایت قندهار که در ۶۵ درجه ۲۶ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۱ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- مختار قلعه : قلعه نیست متروک بفاصله ۱۱ کیلومتر بطرف شرق لشکری با زار مربوط حکومت اعلیٰ گر شک که در ۶۴ درجه ۲۸ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۷ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- مخ خیل : قریه نیست بفاصله ۲۶ کیلومتر بطرف جنوب برکی را جان مربوط حکومت کلان لو گر متعلق ولایت کابل که در ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۲ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
- مدد کلی : قریه ایست واقع در ۶۶ درجه ۲ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۱ درجه ۵۵ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۱ کیلومتر بطرف شمال شرق امیر کلی مربوط حکومت سپین بولدک ولایت قندهار موقعیت دارد .
- مدغانی : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب شهر میمنه که در طول البلد ۶۴ درجه ۴۰ دقیقه ۷ ثانیه شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۴۹ دقیقه ۳۷ ثانیه شمالی موقعیت دارد .
- مدوت : قریه ایست بفاصله ۵۰ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریه روان مربوط حکومت درجه ۲ درواز متعلق حکومت اعلیٰ بدخشان که در ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .
- مدوك بارك : قریه ایست واقع در ۷۰ درجه ۳۶ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۸ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۱۶ کیلومتر بطرف غرب کپی (مرکز حکومت اچین) مربوط حکومت کلان شنوار ولایت ننگر هار .

- مدوه** : قریہ ٹیست واقع در ۶۷ درجہ ۳۹ دقیقہ ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۱۴ دقیقہ ۲۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۷ کیلو متر بطرف جنوب غرب قریہ برہ خیل مربوط حکومت درجہ اول مقرر متعلق حکومت اعلیٰ غزنی موقعیت دارد .
- مدہ جان** : قریہ ٹیست بفاصله ۵ کیلو متر بطرف غرب قلعہ زمان مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہ در ۶۲ درجہ ۸ دقیقہ ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۲۷ دقیقہ ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- مدیرک** : قریہ ٹیست بفاصله ۱۰،۵ کیلو متر بطرف غرب سرخ قلعہ مربوط حکومت درجہ ۲ کہمرد متعلق حکومت اعلیٰ پروان کہ در طول البلد ۶۷ درجہ ۵۵ دقیقہ ۱۲ ثانیہ شرقی و عرض البلد ۳۵ درجہ ۴۳ دقیقہ ۴۵ ثانیہ شمالی موقعیت دارد .
- مراو** : قریہ ٹیست بفاصله ۵۵ کیلو متر بطرف جنوب نانی مربوط حکومت درجہ اول اندر متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۸ درجہ ۴ دقیقہ ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجہ ۶ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- مرا دکلی** : قریہ ٹیست واقع در ۶۶ درجہ ۱۰ دقیقہ ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۲،۵ کیلو متر بطرف جنوب کبیر کلی مربوط حکومت درجہ اول سپین بولدک ولایت قندھار موقعیت دارد .
- مرتضی** : قریہ ٹیست بفاصله ۱۱ کیلو متر بطرف جنوب جندہ مربوط حکومت درجہ اول مقرر متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۷ درجہ ۳۸ دقیقہ ۳۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۴۰ دقیقہ ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- مرجانہ** : قریہ ٹیست بفاصله ۹،۵ کیلو متر بطرف غرب قریہ وازہ خواہ مربوط حکومت کلان کوتواز متعلق حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۸ درجہ ۱۱ دقیقہ ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجہ ۸ دقیقہ ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- مرچل** : قریہ ٹیست واقع در ۷۰ درجہ ۴۸ دقیقہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳ دقیقہ ۲ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۲ کیلو متر بطرف شمال قریہ برہ خیل مربوط حکومت کلان شینوار ولایت ننگر ہار موقعیت دارد .
- مرچل** : قریہ ٹیست واقع در ۷۰ درجہ ۴۷ دقیقہ ۵۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۳ دقیقہ ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۴ کیلو متر بطرف جنوب قریہ پشپلاق مربوط حکومت کلان شنوار ولایت ننگر ہار .
- مرد قلعہ** : قریہ ٹیست واقع در ۶۵ درجہ ۴۳ دقیقہ ۳۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۳۰ دقیقہ ۳۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۰،۵ کیلو متر بطرف جنوب شہر قندھار موقعیت دارد .
- مردکش** : قلعہ ٹیست واقع در ۶۶ درجہ ۵۲ دقیقہ ۲۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجہ ۴۰ دقیقہ ۵۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۴ کیلو متر بطرف جنوب غرب قریہ نییک مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل موقعیت دارد .
- مرد وزائی** : قریہ ٹیست واقع در ۶۵ درجہ ۴۷ دقیقہ ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجہ ۴۸ دقیقہ ۵۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۳،۵ کیلو متر بطرف شمال قریہ منور آباد مربوط حکومت درجہ ۳ ارغنداب ولایت قندھار موقعیت دارد .

- مرزرباط :** قریه ٹیست بفاصله ۲۶ کیلومتر بطرف شمال شرق قریه رخه مربوط حکومت درجه ۳ پنجشیر کہ در طول البلد ۶۹ درجه ۵۶ دقیقه ۱۴ ثانیہ شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۲۹ دقیقه ۳۵ ثانیہ شمالی موقعیت دارد .
- مرسل بند :** قریه ٹیست بفاصله ۳۴۰۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق شهر غزنی کہ در ۶۸ درجه ۳۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- مرسل غندی :** قریه ایست بفاصله ۳۴ کیلومتر بطرف جنوب شرق شهر غزنی کہ در ۶۸ درجه ۳۹ دقیقه ۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه ۵۰ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- مرسنگٹ :** قریه ٹیست واقع در ۷۰ درجه ۵۹ دقیقه ۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۰۵ کیلومتر بطرف شمال زیارت گردی غوث مربوط حکومت درجه اول کسامه ولایت ننگرهار .
- مرسین زائی :** قریه ایست واقع در ۶۶ درجه ۶ دقیقه ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۷ دقیقه ۱۱ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۵ کیلومتر بطرف شرق جنوب قریه سکندر خان مربوط علاقہ داری درجه ۲ دامان ولایت قندھار موقعیت دارد .
- مرشد آباد :** قریه ٹیست بفاصله ۲۴ کیلومتر بطرف غرب شهر هرات کہ در طول البلد ۶۱ درجه ۵۴ دقیقه ۵۲ ثانیہ شرقی و عرض البلد ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۷ ثانیہ شمالی موقعیت دارد .
- مرغاب :** دریای است کہ ارکوتل تخت و کوهای باد غیسات سرچشمہ گرفته اولابا ستقامت غرب جریان داشته در حصہ اوخ سرخ باد ہ بام یکجا میشود بعد خط سیر خود را تغیر داده بہ استقامت شمال و شمال غرب جریان می یابد و در حصہ قریہ شیخالہ بادر یای چچکتو ملحق و بعد از طی ۲۵ کیلومتر نزد یک قلعہ مارو جک (مارو چق) ولایت هرات از سرحد مملکت خارج میشود .
- مرغابی :** قریه ٹیست واقع در ۶۴ درجه ۳۶ دقیقه ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۵ دقیقه ۱۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۸۰ کیلومتر بطرف شمال غرب قریہ امام رباط مربوط حکومت درجه ۲ موسی قلعه متعلق حکومت اعلیٰ گرشک موقعیت دارد .
- مرغان چہ بالا (مرغانچہ) :** قریه ٹیست واقع در ۶۳ درجه ۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۲ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۴ کیلومتر بطرف جنوب شرق حکومت درجه ۳ او بہ مربوط ولایت هرات موقعیت دارد .
- مرغانچہ پائین :** قریه ٹیست واقع در ۶۳ درجه ۶ دقیقه ۳۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد و بفاصله ۷ کیلومتر بطرف جنوب شرق مرکز حکومت درجه ۳ او بہ مربوط ولایت هرات موقعیت دارد .
- مرغان کچر :** قریه ایست واقع در ۶۵ درجه ۵۷ دقیقه ۵۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۲ دقیقه ۱ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۱۰ کیلومتر بطرف شرق قریہ مندی حصا ر مربوط حکومت اعلیٰ فراہ موقعیت دارد .
- مرغانی :** تپہ ایست واقع در ۶۴ درجه ۴۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی در علاقہ گرمسیر مربوط حکومت اعلیٰ گرشک .
- مرغاو :** قریه ایست بفاصله ۱۴ کیلومتر بطرف جنوب شهر هرات کہ در ۶۶ درجه ۹ دقیقه ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۳ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .

- مرغ زرد** : قریه ٹیسٹ واقع در ۶۲ درجه ۳۶ دقیقه ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۲ دقیقه ۱۲ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۱۹،۵ کیلو متر بطرف شمال شرق در سک مر بوط حکومت درجه اول شین لاند ولایت ہرات موقعیت دارد .
- مرغہ** : قریہ ٹیسٹ واقع در ۶۹ درجه ۱۴ دقیقه ۴۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲ دقیقه ۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۱۸ کیلو متر بطرف جنوب غرب میرز کی کوتل مربوط حکومت کلان ارگون ولایت پکتیا موقعیت دارد .
- مرغہ** : قریہ ٹیسٹ واقع در ۶۳ درجه ۵۵ دقیقه ۱۸ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی کہ بفاصلہ ۲۰ کیلو متر بطرف شرق خواجہ چشت مربوط ولایت ہرات موقعیت دارد .
- مرغہ** : قریہ ٹیسٹ واقع در ۶۱ درجه ۲۱ دقیقه ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۶ دقیقه ۴۰ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۸،۵ کیلو متر بطرف جنوب شرق قلعه ملا سعید مربوط حکومت کلان ارگون ولایت پکتیا موقعیت دارد .
- مرغہ چمن** : منطقہ ایست بفاصلہ ۱۷ کیلو متر بطرف شمال شرق مرکز حکومت درجه اول سپین بولدک مربوط ولایت قندھار .
- مرغہ قلعه** : قریہ ایست بفاصلہ ۸ کیلو متر بطرف شمال شرق رشید قلعه مربوط علاقہ داری درجه اول معروف متعلق حکومت درجه ۲ ارغستان ولایت قندھار کہ در ۶۷ درجه ۳۶ دقیقه ۲۱ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۳ دقیقه ۳۰ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- مرکز** : قریہ ایست واقع در ۶۲ درجه ۱۵ دقیقه ۲۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه ۵۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۲۶ کیلو متر بطرف غرب قریہ کشک مربوط ولایت ہرات .
- مرکی** : قریہ ایست بفاصلہ ۱۲،۵ کیلو متر بطرف جنوب غرب قریہ نملہ مربوط حکومت درجه اول خوگیانی ولایت ننگر ہار کہ در ۲۰ درجه ۲ دقیقه ۳۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۳۷ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- مرکی خیل** : قریہ ایست بفاصلہ ۹ کیلو متر طرف جنوب غرب نملہ مربوط علاقہ ماخیل ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجه ۲ دقیقه ۱۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۳۲ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- مروارید** : قریہ ایست بفاصلہ ۳ کیلو متر بطرف شمال غرب قلعه زمان مربوط حکومت اعلیٰ فراہ کہ در ۶۲ درجه ۱۰ دقیقه ۲ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۶ دقیقه ۲۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- مروت** : قریہ ایست بفاصلہ ۴ کیلو متر بطرف جنوب غرب گنجی خیل مربوط حکومت درجه ۳ ارغزائی ولایت ننگر ہار کہ در ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۳۳ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۳۲ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- مروڑہ** : قریہ ایست واقع در ۹ درجه ۴۵ دقیقه ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۲۸ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصلہ ۵،۵ کیلو متر بطرف جنوب جگدلسک مربوط حکومت درجه ۲ سروبی ولایت کابل موقعیت دارد .

- مروه : قریہ ایست واقع در ۶۲ درجه ۵۲ دقیقه ۳۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۴۲ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۶۹ کیلومتر بطرف جنوب شرق شہر ہرات .
- مرہ : قریہ ٹیست بفاصله ۲ کیلومتر طرف شرق قلعه یزدان بخش حکومت درہ صوف مربوط ولایت مزار شریف کہ در طول البلد ۶۷ درجه ۱۸ دقیقه ۳۰ ثانیہ شرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۴۲ دقیقه ۴۰ ثانیہ شمالی موقعیت دارد .
- مرہ : قریہ ایست بفاصله ۴ کیلومتر بطرف غرب قریہ و ازہ خواہ مربوط حکومتکلان کتوازمربوط حکومت اعلیٰ غزنی کہ در ۶۸ درجه ۱۴ دقیقه ۲۰ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۷ دقیقه ۵۰ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- مرہ کی : قریہ ٹیست واقع در ۶۹ درجه ۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۴۹ عرض البلد شمالی و بفاصله ۲ کیلومتر بطرف شمال غرب سرای خواجہ مربوط حکومتکلان کوہدامن ولایت کابل .
- مرہ ورہ : قریہ ایست بفاصله ۶ کیلومتر بطرف شمال قریہ نورگل مربوط حکومت درجه ۳ خاص کنر متعلق ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجه ۴۵ دقیقه ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .
- مرہ ورہ : قریہ ایست واقع در ۷۱ درجه ۱۱ دقیقه ۹ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۳ دقیقه ۴۵ ثانیہ عرض البلد شمالی و بفاصله ۴ کیلومتر بطرف شمال مشرق چغہ سرای مربوط حکومتکلان کنر ہای ولایت ننگر ہار .
- مریم : قریہ ایست بفاصله ۲ کیلومتر بطرف شمال تیگری مربوط حکومت کلان لغمان کہ در ۷۰ درجه ۱۱ دقیقه ۵۷ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۴۶ ثانیہ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .
- مزار : قریہ ایست بفاصله ۷ کیلومتر بطرف شمال قریہ نورگل مربوط حکومت درجه ۳ خاص کنر متعلق ولایت ننگر ہار کہ در ۷۰ درجه ۴۵ دقیقه ۵ ثانیہ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه ۱۵ ثانیہ عرض البلد شمالی واقع است .